VALÉRIE PERRIN

Autoarea bestsellerului *Apă proaspătă pentru flori*

Viața ca un film

LITERA

folio

VALÉRIE
PERRIN

Viața ca un film

Traducere din limba franceză și note
ANDREEA NĂSTASE

LITERA
București

Lui Claude Lelouch
Pentru fratele meu, Yannick
Celor absenți, Jérôme Chaussin și Jean-Paul Didier Laurent

2010. Samuel Paty, Simone Veil, Milos Forman și Elisabeta a II-a erau încă în viață. Barack Obama era președintele Statelor Unite și Vladimir Putin ordonase asasinarea Annei Politkovskaia cu patru ani în urmă. Anul acela a fost declarat Anul Franța-Rusia. N-am idee ce înseamnă asta.

Talibanii nu reveniseră la putere în Afganistan.

Kathryn Bigelow a devenit prima femeie laureată a premiului Oscar pentru cel mai bun regizor, cu filmul *Misiuni periculoase (The Hurt Locker).*

În același an, Meryl Streep a fost nominalizată pentru a șaisprezecea oară la categoria „cea mai bună actriță". Cel mai înalt zgârie-nori a fost inaugurat la Dubai, producția mondială de CO_2 a crescut cu 6%, tot atunci s-a înregistrat și cel mai cald an din istorie. De atunci, acest record a fost bătut.

În Franța, Nicolas Sarkozy era președinte.

TikTok nu exista. Adele încă nu cânta „Someone Like You", nici Clara Luciani, „La Grenade".

2010 este anul piesei lui Damien Saez „J'accuse".

2010 este anul în care mătușa mea a murit a doua oară.

PARTEA ÎNTÂI

1

21 octombrie 2010

— Alo?

— Sărut mâna, doamnă.

— Bună ziua.

— Sunteți nepoata lui Colette Septembre?

— Da.

— Sunt de la jandarmerie. Jandarmeria din Gueugnon. Sunt căpitanul Cyril Rampin. Vă sun ca să vă dau o veste proastă.

—...

— Mătușa dumneavoastră a decedat.

— Mătușa mea?

— Colette Septembre. Sunt aici împreună cu pompierii. A fost găsită la numărul 19 de pe rue des Fredins. Se pare că și-a dat sufletul în somn. Îi ducem cadavrul la institutul medico-legal pentru confirmare.

— Mătușa mea Colette e înmormântată de trei ani la cimitirul din Gueugnon. Locuia pe rue Pasteur.

— Am cartea de identitate în față, este vorba de Colette Septembre, născută la Curdin în 7 februarie 1946. În fotografie e mai tânără, dar seamănă.

— E cu siguranță o greșeală. După toate probabilitățile, o persoană cu același nume.

— În portofelul ei e un bilet pe care scrie: „Persoană de

contactat în caz de urgentă, nepoata mea Agnès, la telefon 01 42 21 77 47”.

—…

— Precizează și că dorește să fie incinerată. Și să odihnească alături de Jean Septembre.

— Jean?

— Da. Îl cunoașteți?

— Era tatăl meu.

— Fratele mătușii dumneavoastră?

— Da. Dar mătușa mea Colette a murit acum trei ani, v-am spus.

— Unde locuiți?

— La Paris.

— Mătușa dumneavoastră mai avea și alte rude apropiate?

— Eu am rămas… ultima. Sunt singura… Și fiica mea… Dar…

— Condoleanțe. Când credeți că ați putea veni să identificați corpul?

2

În 2000, mătușa mea a dispărut timp de o săptămână după meciul dintre FC Gueugnon și Paris Saint-Germain. Era prima oară când o echipă din a doua divizie ajungea în finala Cupei Ligii. Echipă supranumită „Fierarii”, pe care o venerase toată viața. Scorul partidei: 2-0. Un eveniment care se anunța o simplă formalitate. Oala de lut și oala de tuci. Meciul s-a desfășurat pe Stade de France și a fost transmis pe canalul al treilea al televiziunii publice. Richard Trivino, portar. Amara Traoré, căpitan. Alex Dupont, antrenor.

Mătușa mea avea pe perete o fotografie a lui Alex Dupont și una a lui Émile Daniel. Avea toate pozele oficiale ale echipei și înconjura anumite chipuri cu carioca roșie, de parcă ar fi fost indivizi căutați de Mafie.

În minutul 65, Trapasso a marcat primul gol. În prelungiri, Flauto l-a marcat pe al doilea. Paris Saint-Germain nu fusese învinsă niciodată în finală. S-a urlat îndelung, s-a plâns mult. Victoria a trecut dintr-un păhărel în altul. Fuseseră închiriate zeci de autocare pentru a-i aduce pe suporteri la Paris. Mătușa mea se așezase în față, singură, ca să vadă drumul. În tribune, mii de pete colorate întruchipând tricoul galben și șortul albastru al jucătorilor scandau: „Două boabe v-am băgat! Două!”

Când să plece spre casă, șoferul autocarului lui Colette, un

anume Eric, a căutat-o peste tot. Lipsea la apel. Au așteptat-o. Au sunat-o. Nici un rezultat. I-au dat telefon mamei mele, singura ei rudă, și aceea prin alianță: „Cumnata dumneavoastră a dispărut”. La care mama le-a răspuns să nu-și facă griji.

Colette nu și-a făcut apariția decât peste trei zile, așezată la locul ei din atelierul de cizmărie, aplecată peste o pereche de mocasini mărimea 42 aparținându-i lui Christian Duclos; tocul pantofului drept manifesta o uzură pronunțată din cauza șchiopătatului ușor al proprietarului, consecința unei căderi de pe bicicletă.

Nu s-a aflat niciodată unde fusese. Nimeni n-a întrebat-o. Nimeni nu-i punea întrebări.

În ziua victoriei, am aflat pentru prima oară de la mama că i se întâmpla să dispară, dar se întorcea de fiecare dată. Parcă ar fi vorbit despre un câine care fuge și în cele din urmă se întoarce când i se face foame.

3

21 octombrie 2010

Îmi vine să-l sun. Am nevoie să-l sun. Îmi imaginez ce i-aș spune. Îmi imaginez cum ar răspunde. Acel „Alo?”

— Pierre?

— Da,

— Tu ești, Pierre?

— Da. Eu sunt.

Vocea lui, intonația vocii lui, agasată, grăbită. Întotdeauna a răspuns la telefon ca un tip care e pe picior de plecare. Care și-a pus deja pardesiul. Care se întoarce la telefon cu un pas greoi ca să răspundă. Să răspundă ca să scape cât mai repede.

— Aici Agnès.

Cum ar reacționa? Nu i-aș lăsa timp să spună: „Agnès?” sau: „Agnès”. Sau: „De ce mă suni? S-a întâmplat ceva?”

— Închipuie-ți că tocmai m-au sunat de la poliție. De la postul din Gueugnon. Colette a murit.

Nu, n-aș spune: „închipuie-ți”. Aș spune:

— Tocmai m-au sunat de la poliția din Gueugnon. Au găsit cadavrul unei femei și susțin morțiș că e vorba de Colette.

Nu. Nu morțiș. Nu zic niciodată „morțiș”. El mi-ar răspunde:

— E deja moartă… Ai băut? Ai băut, sau ce-i cu tine?

Iar eu i-aș trânti-o:

— Ți-ar pica numai bine. Așa, tu și ștoarfa ta ați putea avea

toate drepturile asupra Anei.

Și aș închide.

N-am pronunțat niciodată cuvântul „știoarfă”. Când mă înfurii, strig „vacă” sau „javră”. Care din noi ar închide primul? în ce moment s-ar învenina conversația?

Au trecut trei ani de când nu i-am mai auzit vocea la telefon, dar a intrat în vigoare prescripția. Colette a remurit. Cuvântul ăsta nu există nicăieri. Nu poți să remori.

La început, la începutul sfârșitului meu, Cornélia, bona, era cea care ducea copilul la el, în fine, la ei. Și Cornélia era cea care aducea copilul la mine. În prezent, copilul are cincisprezece ani. Circulă cu metroul, sau cu taxiul dacă e prea târziu.

Ultimul meu film n-a vândut cele mai multe bilete în săli. Cu toate astea, a obținut cele mai entuziaste critici dintre toate peliculele pe care le-am făcut. Și are difuzarea internațională cea mai largă.

De ce mă gândesc la asta? Eram într-o stare de letargie împăcată. Nu-mi mai păsa de nimic. Mă mulțumeam să-mi găsesc plăcerea în așternut o dată la două săptămâni, și iată că sunt silită să învii ca să-mi cumpăr un bilet de tren și să rezerv o cameră într-un oraș aflat la capătul lumii, în Burgundia. Ca să identific o bătrână moartă pe care n-o cunosc.

*

Ultimul film pe care l-am făcut e o poveste de dragoste. Am avut o inspirație fenomenală.

4

Nemăritată, fără copii, Colette este sora tatălui meu, Jean. Și-a jelit fratele din ziua în care el a plecat dintre noi. Starea aceasta i-a ocupat întregul spațiu. Tot spațiul ei amărât. Corpul slab și micuț, ochii negri mari, care-i dominau fața, atelierul de cizmărie, patul, aerul pe care-l respira. N-a acceptat niciodată moartea lui, „pentru că nu e nimic de acceptat", spunea măturând aerul cu dosul mâinii.

Până când am împlinit șaptesprezece ani, mătușa mea a păstrat tăcerea față de mine. I se întâmpla să schimbe câteva cuvinte cu vecinii, comercianții din cartier, clienții, fotbaliștii, care o venerau așa cum o venerează un italian pe Sfânta Fecioară. Nu și cu mine. În ceea ce mă privea, păstra o tăcere monahală, în copilărie ar fi trebuit să mă ascund după ușile atelierului ei ca s-o aud pronunțând alte cuvinte decât: „Ai dormit bine?" „Ți-e foame?" „Ți-e sete?" „Nu termini din farfurie?" „Ți-e cald?" „Noapte bună..." Cuvinte lansate în direcția mea întotdeauna la aceleași momente ale zilei. »

N-am făcut-o însă niciodată. Nu mă mai interesa. Credeam că n-are nimic de zis, că n-are nimic pentru mine. Detestam vacanța, casa ei, mirosul casei ei. Podeaua, mobilele, ferestrele înguste, camera unde locuiam, care mirosea a naftalină.

La zece ani decupam poze din reviste pe care le lipeam în caiete cu pătrate mari, poze înfățișând fete cu care voiam să

semăn, voiam aceeași tunsoare, aceeași gură, același pulover din mohair albastru. Cum ar fi putut să mă intereseze o femeie care nu se machia niciodată și nu acorda nici o importanță aspectului său? Era genul de femeie despre care se spunea: „Dacă s-ar aranja un pic, ar fi drăguță”. Pur și simplu înota în haine. S-ar fi zis că-și cumpăra anume mărimea greșită, ca să dispară puțin.

Ca să le dea de lucru negustorilor din Gueugnon, îmi dădea trei cecuri în alb înainte de începerea școlii. Unul ca să-mi iau o haină de la Shopping, altul pentru Causard, al treilea ca să-mi aleg o pereche frumoasă de încălțări de la doamna Bresciani. Pentru mătușa mea, o pereche frumoasă însemna de calitate foarte bună. Costa mult, dar merita. Modele din piele care-mi nenoroceau picioarele.

La sfârșitul lunii august aveam dreptul la această frază, mereu aceeași, fără vreo manifestare aparte de afecțiune: „Ia de-aici, să te înnoiești pentru școală”.

5

Locuiam încă la Los Angeles acum trei ani, când Colette a murit în somn. Va fi murit de două ori în somn. Nu m-am dus la înmormântare. Cincisprezece ore de zbor. „Nu merită”, mi-a zis pe un ton confidențial Louis Berthéol, fost brutar din Gueugnon și prieten intim al mătușii mele.

Louis s-a ocupat de tot. I-am trimis un cec pentru cheltuielile de înmormântare. Ca atunci când mătușa mă „înnoia” pentru începerea școlii. Nici măcar n-am avut de completat documentele. El a organizat ceremonia pe 13 august 2007.

Când am ajuns, Louis mi-a dat o cutie cu fotografii de familie, fanioane cu emblema clubului și câteva fulare. Hainele le dăduse unei asociații caritabile.

M-am dus pe jos la cimitir. Era începutul lui ianuarie. Aerul era înghețat. I-am căutat mormântul, l-am găsit pe aleea 7. Nici flori, nici coroane, nici plăcuță, îi spusese ea lui Louis. Doar o pereche de încălțări fusese așezată pe marmura cenușie. Un model din piele albastru-închis, în stil Kickers. De curiozitate, m-am uitat la mărime, 37. Mătușa mea purta 36. L-am întrebat pe Louis cine lăsase ghetele, n-a putut să-mi răspundă.

În 2007 trăiam în Statele Unite de patru ani. În acești patru ani am sunat-o pe Colette în fiecare marți. De ce marți? Nu știu. Unele obiceiuri se instalează fără să ținem minte cum. Abordam practic aceleași subiecte, vremea, sănătatea, calitatea tot mai

proastă a încălțărilor, fabricate pe bandă rulantă de niște nenorociți, cu cusături de mântuială. Iar mătușa mea îmi indica locul ocupat în clasament de echipa de fotbal, de care nu-mi păsa nici cât negru sub unghie. Transferurile jucătorilor cutare și cutare, cine promitea, cine era prea petrecăreț, care era curajos, care nu era bun de nimic. Moartea unui fost fotbalist, nașterea fiului unui suporter. Și întotdeauna încheia conversația cu aceleași cuvinte, cu o voce nesigură: „Cum îți merge cu munca? Ai un film în pregătire? Și Ana? Și Pierre? Sunt bine? Nu e prea mare locul acela?" Iar eu răspundeam: „Totul e bine". La sfârșitul discuției nu schimbam nici un „te sărut" sau „pupici". Nu cred că a pronunțat vreodată cuvintele acelea. Murmura un: „Pe curând". Iar eu: „Pe marțea viitoare". Cu timpul cred că am adăugat „Ai grijă de tine" sau ceva de genul ăsta.

6

22 octombrie 2010

Hotelul Monge. Camera 3. O geantă de voiaj umplută în grabă după apelul căpitanului Rampin, aruncată pe pat. Monge, pe vremuri Hôtel du Centre, a fost renovat complet de curând. Merg la restaurantul de aici încă din copilărie. De fiecare Crăciun, cu părinții mei și Colette. Și uneori am luat prânzul cu conducătorii clubului de fotbal, nu știu precis cine erau. Veneau s-o ia pe mătușa mea de la atelierul de cizmărie, miroseau a parfum bun. „Doamnă Septembre, mergem să mâncăm la Georges, sunteți invitata noastră", îi spuneau. Georges era Georges Vezant, fostul proprietar și bucătarul-șef. Gătea nemaipomenit de bine. Și acum îmi plouă în gură.

Când o invitau, mătușa lăsa baltă pantoful la care lucra. Venea repede să mă ia de unde eram, adesea în piațeta bisericii, unde mă dădeam cu patinele cu rotile, leoarcă de transpirație, cu genunchii zdreliți. Mă spălam pe mâini, îmi treceam peria prin păr și porneam spre restaurant. Pentru mine era o zi de sărbătoare. Fețe de masă albe, frumoase, pahare de cristal, escalop cu smântână, cartofi la tigaie, prăjeli, jambon crud-uscat, melci de Burgundia. Iar mătușa mea își mânca piureul cu un sos special pregătit de Georges, aplecată deasupra farfuriei, intimidată și tăcută. Dar și mândră pentru că bărbații aceea o invitau, o considerau un element important al clubului.

în prezent, hotelul și restaurantul sunt în proprietatea lui Leslie, o brunetă minionă și plină de energie care stă de vorbă cu îngerii și oblojește suferințele. Nu e aici. Păcat. Altfel aș fi rugat-o să ia legătura cu mătușa mea, dispărută acum trei ani, ca să afle ce-i cu femeia de pe rue des Fredins. Cea care are cartea ei de identitate, lista cu ultimele ei dorințe și numărul meu de telefon de la Paris. Un număr care mi-a fost repartizat după moartea lui Colette.

De ieri tot încerc să dau de Louis Berthéol, dar nu răspunde. Când am ajuns la Gueugnon, l-am rugat pe taximetrist să treacă prin fața casei lui. Toate obloanele erau închise.

Am programare la ora 14 ca să identific corpul. Rampin vine să mă ia de la hotelul Monge. Mai am două ore până atunci, așa că mă duc până la casa unde a fost găsit cadavrul. Fac un ocol ca să trec pe la atelierul de cizmărie de pe rue Pasteur. La moartea mătușii, acesta a fost preluat de un cuplu.

Colette nu era proprietara atelierului, nici a casei de alături. Îi plătea o chirie simbolică lui Louis. „O mizerie”, spunea uneori, când vorbea cu încălțările și poșetele pe care le repara. Își ținea banii într-o casetă, îmi amintesc de bancnotele pe care le netezea cu palma. Într-o zi, un vecin îmi spusese la ureche că la Guegnon umbla vorba că mătușa avea o comoară la ciorap. Îi răspunsesem: „Da, sigur”, prefăcându-mă că înțeleg. Îi privisem atent picioarele când mă dusesem la atelier, nu se vedea nici o comoară. După moartea ei, Louis mi-a spus că nu găsiseră nimic din comoara aceea imaginară. În contul ei bancar erau vreo două sute de euro. I-am zis să-i păstreze pentru toate serviciile

făcute. Mi-a răspuns: „Să fiu prietenul mătușii tale nu e un serviciu, ci un mare noroc”. „Bine, dar păstrează banii.”

Fațada n-a suferit modificări. A dispărut pancarta: „Închis pe motiv de fotbal”. O agăța pe ușă o sâmbătă din două, dacă meciul nu se desfășura în nocturnă.

Noii proprietari au instalat o firmă mai modernă. Au scos jardinierele din piatră în care Colette cultiva mușcate ca să alunge mușteleși ca să fie frumos. Același pietriș în curte. Locuința de alături și scara care duce la intrare. Școala primară la o sută de metri. Aud strigătele copiilor din curte. De câte ori nu m-am dus acolo ca să-mi închipui cum ar fi când elevii sunt la școală? Clădirea era întotdeauna goală, închisă pentru vacanță.

E amiază. Sirena răsună în tot orașul. Anunță de un secol ieșirea muncitorilor de la oțelărie. Două ieșiri simultane pe la barierele care se ridicau, la pod și în place des Forges. Fascinată, priveam de la piciorul codului cum turma pleca grăbită de la muncă pe bicicletă, pe scuter sau pe jos, îndreptându-se spre mașinile parcate pe malul râului Arroux, care traversează orășelul. Muncitori, ingineri, tehnicieni, maiștri, funcționari de birou, controlori. Sirena a sunat mult, un sfert de oră, în 8 mai 1945, ziua capitulării Germaniei.

Peste câteva minute mă aflu în fata numărului 19 de pe rue des Fredins. Pe drum am făcut constatarea tristă că magazinele frumoase din centru au devenit bănci, firme de asigurări, cabinete de optică sau laboratoare medicale. Numai câțiva comercianți opun rezistență.

E imposibil să intri în curte: o poartă de lemn înaltă, încuiată blochează accesul, și tufe mari de lemn-câinesc înconjoară grădina de vreo trei sute de metri pătrați. Împing, răsucesc mânerul în toate părțile, degeaba. Dându-mă înapoi, observ niște țigle de ciment. Nu se vede nici o căsuță poștală. N-am cum să aflu mai mult. Mă înfior, de parcă m-ar fi cuprins dintr-odată febra.

7

22 octombrie 2010

Astăzi e ziua mea. Astăzi trebuia să-mi serbez a treizeci și opta primăvară cu fiica mea, Ana, într-un restaurant parizian, dar destinul a hotărât altceva.

Căpitanul de jandarmerie Cyril Rampin conduce o mașină fără însemne. Înalt, tânăr, păr șaten-deschis, proaspăt bărbierit. Pare să-și ia munca în serios și vorbește puțin. Cu atât mai bine. După ce m-a salutat, mi-a spus că a fost transferat aici acum doi ani și că e de loc din Somme. Și apoi a tăcut. Nu cunosc regiunea, n-am văzut-o decât prin intermediul câmpurilor de bătălie din filmele despre Primul Război Mondial. Căpitanul mă privește în ochi și are o strângere de mână fermă. Politicos și respectuos cu ceilalți, este simpatic și inspiră încredere.

La 14.03 intrăm în morga spitalului. Și totul se desfășoară exact ca în filme; unul de-ale mele se intitulează *Tăcerile lui Dumnezeu*. Trebuie să ne legitimăm, apoi să străbatem culoarele de la subsol. Nu s-au văzut niciodată defuncți în încăperi scăldate în lumină. Ca și cum ar trebui să ascundem moartea sub pământ.

— Ați mâncat ceva? mă întreabă Rampin.

— Am luat o gustare în tren.

Probabil se teme c-o să leșin.

Un corp, acoperit de un cearșaf de aceeași culoare ca pereții,

e lungit pe o masă sub un halo de lumină rece, între gri și albastru. Medicul legist mă salută și se ridică. Sunt incapabilă să scot o vorbă. Fața ei, gâtul ei, umerii. A slăbit puțin. A îmbătrânit. E moartă. E rece. Are ochii închiși. Tenul ei frumos nu mai e decât o mască de ceară. E ea, fără să fie ea. Dar e ea. O recunosc. Căpitanul mă întreabă dacă sunt sigură, încuviințez.

Nu mă gândesc decât la perechea de ghete albastre. O fi și acum pe mormântul necunoscutei din cimitirul din Gueugnon?

Ultima oară când am văzut un mort era o moartă, și era mama.

Alaltăieri, mătușa mea Colette trăia, iar eu habar n-aveam.

— Vă amintiți de vreun semn particular? mă întreabă legistul.

Clatin din cap că nu.

Avea atâtea, dar nici unul nu e vizibil pe corpul ei descărnat. Mergea repede, era elegantă, era delicată, nu se măritase, nu i-am cunoscut nici un iubit, n-a avut copii, era secretoasă ca un mormânt, atât de secretoasă încât nu știu cine odihnește în mormântul ei de trei ani, avea mâini frumoase, era îndemânatică.

Era devotată clubului de fotbal din Gueugnon, o pasionau romanele Agathei Christie, cărțile lui Pierre Bellemare și cele cu comisarul Maigret. Și în momentul acela îmi dau seama că sunt tâmpită. Mă întorc spre Rampin și-i șoptesc:

— Sunt tâmpită.

8

Cred că am scris mereu povești pentru că-mi petreceam toate vacanțele la mătușa mea. Când viața își relua cursul, eu eram altundeva, departe, în alt oraș, în alt loc, cu alți prieteni. Toată copilăria am fost absenta celorlalți. Cei de la scoală nu mă mai vedeau din prima zi de vacanță, iar cei care stăteau la Gueugnon mă regăseau de îndată ce clopoțelul suna eliberarea.

Ea vine mâine.

Adulții mă numeau „fata din vacanță” sau „nepoata lui Colette Septembre”. Cei de vârsta mea mă strigau pe numele mic.

Lumea pleca la Fréjus, la Quiberon sau în Spania. La mare, la munte. Iar eu, la Gueugnon. Părinții mei se abăteau rareori de la regulă. Chiar și după moartea tatei. Până la majorat am avut parte de atelierul de cizmărie, de rue Jean-Jaurès, de rue de la Liberté, de piațeta bisericii, de pasarelă, de piscina municipală, de meciurile de la stadionul Jean-Laville.

— Unde pleci?

— La Gueugnon. În Saône-et-Loire.

— E departe?

— Nu foarte.

Nu eram niciodată foarte departe de Colette. Prietenii mei din Gueugnon se numărau pe degetele unei mâini. Hervé, Adèle și Lyèce. Copii de negustori care ieșeau împreună ziua, în timp ce părinții lor munceau în prăvăliile proprii. Trebuia să ne umplem

timpul. Ne despărțeam la ora prânzului. Masa nu dura mai mult de jumătate de ceas. Seara trebuia să fim acasă pe la șase. Ne spălam, eventual puneam masa în așteptarea părinților. Tot ce aveam eu de făcut la Colette era să mă îmbăiez în cada mică, în care nu puteam să stau decât ghemuită. După aceea mă afundam în colecția ei de benzi desenate cu Tintin, după care mă dădeam în vânt. Mi le comanda la tutungerie. Reciteam mereu *Bijuteriile Castafiorei,* pentru că e singurul volum care se petrece în întregime la castelul Moulinsart. Găseam ceva liniștitor în asta. Nu știu de ce. Iar când simțeam nevoia să călătoresc, când plictiseala și dorul de părinți deveneau prea apăsătoare, *Tintin în Tibet, Lotusul albastru* sau *Templul soarelui.*

În serile de vară, Lyèce, Adèle, Hervé și cu mine stăteam pe-afară până la nouă. Iar în zilele cu arșiță aveam dreptul la o oră suplimentară. Pierdeam vremea pe malul râului, înspre pasarelă. Aruncam pietricele în apă, făcându-le să sară. Ascultam radioul sau muzică la casetofonul meu. Ne imaginam viitorul. Eu voiam să devin reporter. Lyèce, fotbalist profesionist, convocat la naționala Franței. Adèle, medic al lumii. Hervé, explorator.

— Ce vrei să explorezi, Hervé?

— Încă nu știu.

— De ce medic al lumii, Adèle? De ce nu medic pur și simplu?

Uneori, mama și tata veneau să mă ia în mijlocul vacanței, așa cum ciugulești dintr-o farfurie, ca să mă ducă două sau trei zile undeva, în ultimul moment. Altfel, Lyèce și cu mine ne

petreceam luna august împreună. Tatăl lui nu-și închidea băcănia, iar mătușa mea nu credea că ar putea să plece din Gueugnon, cu excepția zilelor când echipa juca în deplasare.

Hervé și Adèle plecau trei săptămâni la mare cu părinții lor, care trăgeau obloanele și puneau semnul cu „Concediu anual". Nu mergeau la aceeași mare. Pentru Hervé Mediterana, pentru Adèle Oceanul Atlantic.

— N-ați putea niciodată să vă întâlniți înot, spunea Lyèce.

În august, la Gueugnon era pustiu. Un oraș mort, fierbinte și gol, ca în westernuri, când eroul sau tipul cel rău intră călare și toată lumea s-a ascuns.

Sunt aici. Toți trei. Așezați în holul de recepție al hotelului Monge. Îmbrăcați de vară târzie, pentru că e încă destul de cald pentru octombrie. Adèle, Lyèce, Hervé. Ne-am pierdut din vedere. Câte un cuvânt pe Facebook din când în când, un *like* sau o inimioară în comentarii cu privire la o fotografie care ne impresionează.

Spre deosebire de Hervé, care s-a împlinit, căruia vârsta i-a îngroșat trăsăturile, ceilalți doi nu s-au schimbat. Adèle și-a păstrat silueta din tinerețe, iar Lyèce, frumusețea din copilărie.

Adèle e cea care vorbește prima. Pe vremuri, ea era cea care nu spunea nimic.

— Am aflat c-ai venit. Aici noutățile circulă repede.

Se ridică și mă strânge în brațe. Miroase a caprifoi. Ca odinioară. Sunt năucită. În loc să le spun: „Bună ziua" sau „bună seara", „sunteți drăguți c-ați venit, cum o mai duceți", le-o trântesc pe nepusă masă:

— Mătușa mea din cimitir nu-i mătușa mea. A mea a murit acum două zile.

Cei doi băieți mă privesc întrebător în timp ce se ridică. Mă îmbrățișează pe rând în tăcere. Lyèce are un parfum moscat, Hervé, unul cu vetiver.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama când i-am luat lucrurile, nu era aproape nimic legat de fotbal. Și mai ales nici urmă de colecția ei, care cuprindea zeci de caiete. Decupa toate articolele din ziar. A făcut asta zeci de ani. Vi se pare normal? Ce tâmpită sunt... Vă dați seama că acum trei ani v-ați dus la înmormântarea mătușii mele și nu era ea?

— Imposibil, îmi răspund ei într-un glas.

— Tocmai ce-am văzut-o la morgă!

— Ești sigură?

— Da. Am petrecut cu ea destui ani ca s-o recunosc... chiar și moartă.

Rămân tăcuți. Pierduți în gânduri.

— Și atunci cine e acolo? La cimitir? întreabă Hervé.

— Mister.

— Crezi că sicriul e gol?

— N-am nici cea mai mică idee. Căpitanul de jandarmi mi-a zis c-o să compare ADN-ul lui Colette cu al meu și c-o să aibă loc o exhumare a „persoanei”.

— Nu se cuvine să tulburi morții, murmură Adèle.

— Dar trebuie să aflăm adevărul.

Adèle ridică din umeri.

— În măsura în care are vreo importanță.

— Ce faci în seara asta? vrea să știe Hervé.

— E ziua ta, adaugă Lyèce.

— Trebuie să facem ceva, n-o să te lăsăm singură.

— Nu-mi stă gândul la petreceri.

— Un motiv în plus, zâmbește Hervé.

— Mâine-dimineață mă duc pe rue des Fredins. La casa unde se pare că a trăit Colette în ultimii ani.

— Rue des Fredins? Unde anume?

— La numărul 19…

— Curată nebunie!

— Dar voi nu v-ați întâlnit cu ea niciodată? N-ați văzut-o?

— Niciodată, spune Adèle.

— Poate că pe morți nu-i vedem. Adică, dacă știi că un om a murit, chiar dacă-l întâlnești undeva, nu poți să-l vezi. Creierul tău nu e pregătit pentru asta.

— Mergem să bem ceva? Doar n-o să stăm înfipți aici.

— Rezervăm o masă la restaurant? propune Adèle.

— N-avem nevoie să rezervăm, nu-i nimeni.

*

Primul meu flirt se numea Jacques Daubel. Era în vara anului 1985. Jacques era vărul lui Hervé. Metis, cu tată vietnamez și mamă franțuzoaică. Un profil perfect, nas drept, trăsături fine, o gură frumoasă și ochi negri migdalați. Era în vacanță, la fel ca mine, înotam la piscina municipală și ne plimbam cu bicicleta. El mergea la meciurile de fotbal, ca toată lumea. Era principalul eveniment pentru locuitorii orașului. Uneori, în tribuna presei erau echipe de televiziune, Canal +, Thierry Roland. O atracție

suplimentară.

Sendvișuri, cola, cârnați picanți care se cumpărau de la toneta ținută de suporteri. Arahide în coajă pe care domnul Dollet le vindea dintr-un coș la pauză, mergând de la o tribună la alta.

Când echipa din Gueugnon marca, toată lumea începea să răcnească. O vedeam de departe pe mătușa mea ridicându-se. Aveam senzația că dintr-odată crescuse în înălțime. Spre deosebire de ceilalți, ea nu urla niciodată. Pe buze i se desena un zâmbet indescifrabil, iar ochii i se luminau. Apoi se așeza la loc, cu mâinile strânse în poală. Uneori pronunța cuvinte imposibil de auzit, cu ochii fixați asupra jucătorilor, de parcă s-ar fi rugat. Când marca echipa adversă, rămânea nemișcată, albă ca varul, ca și cum toată viața ar fi părăsit-o acolo, în tribuna din ciment.

I-am văzut lacrimi în ochi când Guegnon mânca bătaie. Lacrimi care nu curgeau, care rămâneau la locul lor, în colțul ochiului, ca să nu deranjeze și să nu iasă în evidentă.

*

Suntem cu toții la vârsta la care să avem adolescenți acasă. Deci la vârsta la care avem timp pentru noi seara, chiar dacă nu e foarte târziu. Gata cu baia, gata cu pregătitul cinei, gata cu temele. Odraslele noastre știu cum să-și încălzească ceva și să se închidă în camera lor, prefăcându-se că învață.

— În plus, cu telefoanele mobile e practic, poți să dai de ei oriunde, spune Adèle. Poți chiar să știi unde sunt.

Adèle are gemene de șaptesprezece ani, plecate la studii la Dijon. N-a ajuns medic al lumii, dar e infirmieră pe cont

propriu. „Adică același lucru”, glumește ea. Și-a înființat un cabinet. A divorțat când fetele aveau zece ani, are un iubit, dar nu trăiește cu el.

— Fiecare la casata lui, îmi spune zâmbind.

— E simpatică expresia asta, „fiecare la casata lui”.

— O s-o bagi într-un film?

— Ceea ce n-aș fi îndrăznit niciodată să bag într-un film e ceea ce… Vocea mi se gâtuie. De ce m-a lăsat să cred că a murit? De ce se ascundea? Câți locuitori are orașul ăsta, opt mii? Nu-mi spuneți că nu știa nimeni! în plus, pe rue des Fredins aproape toate casele sunt locuite. Totuși nu trăia în sihăstrie.

— Nenea Berthéol! strigă Hervé. El trebuie să știe ceva. Era nedespărțit de mătușa ta.

— Nu-i acasă. Nu răspunde la telefon. Am trecut pe la el în seara asta, când mă întorceam de la morgă, nu era nimeni. Totul e complet aiurea. Am impresia că visez.

— Am fost la înmormântarea mătușii tale, spune Lyèce. Era destul de multă lume. Mai puțină ca de obicei, pentru că era vară. Au fost tipi de la club, fotbaliști și negustori. Am văzut sicriul coborând în groapă. L-am văzut cu ochii mei.

— Ce poveste dementă! Parc-ar fi viața mea, pierdută, regăsită, iar pierdută și pe urmă regăsită.

Zâmbet colegial.

Hervé e agent de asigurări. A făcut trei copii cu trei femei diferite. Fetița cea mai mică are șapte ani, dar tocmai s-a despărțit de mama ei, „e de groază”, bombăne el. Însă nu se poate abține, trebuie să se combine, să iubească, să înșele.

Numai Lyèce n-are copii. „Din câte știu, în orice caz”, zâmbește el umplându-și iar paharul cu sifon. Și-a abandonat cariera sportivă și s-a angajat la uzină, la centrul de instruire, ca să-și ia certificatul de șef de linie de producție.

— Pe aia mică o văd un weekend din două, povestește Hervé. Cea mare stă la Lyon, ca tine pe vremuri, Agnès. Are un iubit. Iar băiatul e la mama lui, nu departe de-aici. Are șaisprezece ani. Mergem la McDonald’s, facem chestii împreună. Îi plac și lui mașinile și fotbalul... Fir-ar să fie, îmi vine să mă duc la cimitir ca să văd cine-i îngropat acolo.

— Morții nu trebuie tulburați, repetă Adèle.

— Mai termină cu povestea asta, când ești mort, ești mort. Nimeni nu tulbură pe nimeni.

— Abia aștept să vină ziua de mâine, să intru în casa de pe rue des Fredins.

— Vrei să venim cu tine?

— Nu cred că e voie, intervine Lyèce. Te duci cu jandarmul?

— Da,

— Cât stai la Gueugnon?

— Habar n-am. Depinde de cum merg lucrurile. A fost complet... neprevăzut.

— Te-ai întâlnit cu ziarista?

— Care ziaristă?

— Nathalie Grandjean.

— Ei, poftim! E jurnalistă?

— Da, și o să ai parte de onorurile presei. Chiar și la televiziune! O moartă care nu-i moartă, așa ceva nu poate să

treacă neobservat! Mai ales mătușa unei celebrități locale.

— Împărțim un platou cu brânzeturi?

— Lasă baltă platoul cu brânzeturi, Adèle! E ziua marii doamne, o să ne facem de cap.

— Și altfel cum o duci, Agnès? Pe-un norișor, așa-i?

9

23 octombrie 2010

Flancat de doi jandarmi, Cyril Rampin deschide poarta înaltă din lemn care ascunde vederii proprietatea. Descopăr o căsuță din anii ’50 cu un singur nivel, înconjurată de un teren cât de cât întreținut. Tufele de lemn-câinesc n-au mai fost tunse de ani buni, buruienile rontăie dalele fostei terase. Cu toate acestea, aleile cu pietriș au fost greblate. De parcă ocupantul ar fi avut grijă numai de cele din apropierea casei. Cum să ne imaginăm că pătrundem în locuința unei moarte? Lângă ușă așteaptă cuminți niște cizme. Arunc o privire la mărime: 36. Atât purta mătușa. Căpitanul îmi întinde o pereche de mănuși din latex. „E preferabil.”

Un culoar care miroase a amoniac, mirosul claselor din școala primară. Domnește curățenia. Un cuier montat în perete, un impermeabil gri. Nu mă pot abține să-i adulmec gulerul ca să-i regăsesc parfumul de vanilie. Îl cumpăra în sticluțe mici, era un lichid oarecum uleios. Stofa emană un miros de trandafiri.

La stânga, o bucătărie, o masă melaminată, două scaune, o plită de gătit, un mic frigider. Papuci de casă așezați frumos într-o parte, au fost spălate vasele, o farfurie, niște tacâmuri și un pahar se usucă pe marginea chiuvetei. Lichid de vase cu aromă de lămâie, un șervet împăturit cu grijă. Mobila e curată. Deschid frigiderul: unt, trei iaurturi, trei ouă, un borcan cu

dulceață, morcovi în compartimentul pentru legume, un rest de supă într-o cratiță acoperită cu un capac din plastic. Perdele la ferestre. În dreapta, o ușă care lasă să se întrevadă camera de zi, unde tronează un televizor, o canapea cu două locuri și trei perne decorative. Nu recunosc nimic. În afară de almanahul *France Football* din 2000, „Gueugnon, victoria Oțelarilor", așezat ca un trofeu pe măsuță. Șocul mă trăsnește. Mă trag înapoi.

Mă scutură niște frisoane oribile când ne apropiem de a treia ușă, cea a camerei în care Colette a fost găsită în pat. Așternutul e abia atins, ca și cum nici în moarte n-a vrut să deranjeze, să facă gesturi extravagante. Mătușa mea n-a făcut niciodată^ gesturi extravagante, în orice caz din câte știu eu. În acest moment îmi dau seama că n-o cunosc. Sau n-o mai cunosc. Trebuie să nu fi avut nici un pic de încredere în mine, dacă m-a lăsat să cred că a murit. Nu intru, în capătul culoarului, o ultimă încăpere, unde sunt depozitate câteva cutii din plastic. Observ vechea sofa care era în atelierul de cizmărie. Alături, o masă și un fier de călcat, o mașină de cusut modernă și un dulap. Ceea ce mă descumpănește este vederea telefonului și a cărții de telefoane dintr-un colț. Ridic receptorul, aud tonul. Avea telefon. Dar cine o suna? Cine știa? Pe numele cui e linia?

— Cu asta trebuie început.

— Cu ce anume? întreabă Cyril Rampin.

— Cu lista numerelor de telefon. Așa vom ști pe cine suna și cine o contacta. Vom ști cine știa.

— E o chestiune care ține de viața privată. Cu excepția cazului

în care decesul pare suspect, ceea ce nu se întâmplă, nu cred că mi s-ar da acces la aceste informații.

Formez numărul meu de mobil la telefonul găsit acolo. Se afișează un număr, îl introduc în memorie.

— M-a sunat procurorul. Ținând seama de împrejurările în care a avut loc acest deces, legistul a depus o întâmpinare medico-legală. Se va efectua o autopsie. Va trebui să așteptați câteva săptămâni până să-i puteți recupera corpul. Apoi vom proceda la exhumarea cadavrului din cimitir. E posibil ca ancheta să dureze.

Nu-l mai ascult pe Cyril Rampin. Din reflex, am întredeschis ușa din dreapta a dulapului. Înăuntru sunt stivuite cutii de carton. Iau una, conține cărți mari puse una peste alta. Învelite cu hârtie maro, cu etichete precum cele de pe caietele de școală: 1982, 1983. Frunzăresc paginile știind că am în față colecția ei. Decupa toate articolele referitoare la meciuri, la componența echipelor și la jucătorii de pe banca de rezerve. Recunosc numele jurnaliștilor la sfârșitul articolelor. Chipurile lor îmi revin în minte. „Cei buni și cei răi”, spunea Colette. „Habarniștii care sunt geloși pe jucători și cel care-i susține și vorbește în cunoștință de cauză: un fost fotbalist” Pe o etajeră, discuri de vinii înregistrate de părinții mei. În fine, ascunse jos de tot, plăci mortuare și fanioane cu emblema clubului pe care Colette le-a luat probabil de pe mormântul „ei”.

— De asta mi-am dat seama la morgă că-s o tâmpită, spun.

— Poftim?

— Acum trei ani, când Louis Berthéol mi-a dat lucrurile ei, nu

m-am prins, deși știam de colecția asta, la care mătușa ținea prea mult ca să se despartă de ea. La fel și cu discurile părinților mei.

Găsesc o cutie plină cu poze. Sunt fotografii cu mine de-a lungul timpului. De la stadiul de sugar până la douăzeci de ani. Mă cuprinde o emoție nesfârșită. Îl întreb pe căpitan dacă pot să le iau, el îmi răspunde:

— Mai târziu. Deocamdată lăsăm toate obiectele la locul lor.

O ultimă ușă. „Și aici vizita se încheie”, ar recita un agent imobiliar. O baie spartană, cu o cadă minusculă și un duș, chiuvetă, dulăpior și mașină de spălat. Pereții miros a balsam de rufe și a săpun de Marsilia. Totul strălucește de curățenie. Rosturile au fost frecate viguros. Am senzația că dintr-o clipă în alta cineva o să-și facă apariția și-o să spună: „Ce căutați în casa mea?”

O apă de toaletă cu trandafiri, Colette și-a schimbat parfumul la sfârșitul vieții. Gata cu vanilia. O perie de păr. Al ei, o coamă deasă care se desprindea în smocuri dacă-l pieptăna! prea energic. Al meu e încă negru, al ei albise. Coama era ceva ce aveam în comun. O periuță de dinți și un tub de pastă. Deschid dulăpiorul, pe o cutie scrie de mână: „Dureri de articulații”. Îi recunosc scrisul.

— A cui e casa asta?

Cyril Rampin se uită în registrul pe care-l ține în mână și răspunde:

— Proprietarul se numește Louis Berthéol.

— Cine v-a anunțat cu privire la Colette? Nu i-ați găsit corpul

întâmplător.

— A fost un apel anonim de la telefonul acesta.

— Voce de femeie, sau de bărbat?

— De bărbat. Trebuie să plecăm, spune căpitanul.

— Aș vrea să rămân. Să fac ordine. Să adun. Să încerc să găsesc un jurnal sau niște scrisori, nu știu nici eu.

Poate că în cele din urmă conținutul cutiilor va vorbi și...

— Nu acum, mă întrerupe el. Veți putea reveni singură când medicul va declara că decesul mătușii dumneavoastră a survenit din cauze naturale.

— Peste cât timp?

— În câteva zile.

Țin între degete cartea de identitate a lui Colette. A fost emisă în 2000. Plus un bilet scris de mână: „Doresc să fiu incinerată, iar cenușa să-mi fie depusă alături de fratele meu, Jean Septembre, și cumnata mea, Hannah. Doresc, de asemenea, ca o mână din cenușa mea să fie răspândită pe stadionul Jean-Laville. Vă rog să-i transmiteți acest bilet nepoatei mele, Agnès Septembre. Colette Septembre”.

10

Locuiesc în casa de vizavi.

A venit împreună cu jandarmii. Nu s-a schimbat, poate doar la coafură, are părul mai scurt, chiar dacă îl strânge tot în cocul acela bizar. Oricum, am mai văzut-o la televizor, când își prezenta un film sau altul. Am citit într-o revistă că s-a despărțit de actor, în ce mă privește, era ca și cum ai da mărgăritare la porci.

Când a apărut aici, era albă ca o tabletă de aspirină. Ca atunci când era mică și venea în vacante. În primele zile era transparentă, și se mai colora în obraji după ce alerga cu ceilalți puști.

Fără îndoială, jandarmii o să-mi bată la ușă. Anchetă printre vecini: „Cine locuia acolo? Cine venea? N-ați remarcat nimic?” O să le răspund: „Absolut nimic”. Nu-mi petrec zilele la geam, pândindu-mi vecinii. Am treburile mele prin gospodărie, cumpărături de făcut, careuri de cuvinte încrucișate de rezolvat și mai ales lecții de pregătit. Azi-dimineață a fost un caz excepțional. Nu se întâmplă în fiecare zi ca trei mașini de poliție să fie parcate pe trotuarul meu. În dimineața asta, Gueugnon seamănă cu America, cea care se vede la televizor.

Ieri, când am văzut că pompierii și jandarmii scot pe cineva pe o targă, când am înțeles că e un trup neînsuflețit, am plâns mult.

Uneori, în *Le Journal de Saône-et-Loire* apar informații cumplite, cu titluri pe care trebuie să le citești de mai multe ori ca să le înțelegi, în sfârșit, nu să le înțelegi, mai curând să le accepți. Cum ar fi: „Găsit în apartamentul lui, era mort de mai multe luni”. De fiecare dată mă întristează, mă întristează sincer.

Dacă vor veni să-mi pună întrebări, le voi răspunde că habar n-aveam cine locuia în spatele acelui gard viu pe care nu-l tundea nimeni. Cine era culcat pe targa aceea. Abia am aflat că vecinul de vizavi era o femeie, le voi spune. O femeie singură, după cum se zvonea. Și că, tot conform bârfelor, ar fi vorba de Colette Septembre.

Colette doarme în cimitir de câțiva ani. Doar dacă nu s-a întâmplat ceea ce cred eu că s-a întâmplat. Ceea ce nu știe nimeni în afară de mine. Doar dacă n-are legătură cu asta.

După toate aparențele, vecina mea s-a stins în somn, corpul nu i se răcise complet când au venit să-i constate decesul. Știu foarte bine cine a anunțat poliția. Cine a găsit-o fără suflare.

Persoanele pe care le-am văzut intrând în casa de vizavi - n-o să le divulg niciodată identitatea. Dacă sunt întrebată, o să explic că această casă este invizibilă din stradă, că era cufundată în liniște. Nu tu mașină de tuns iarba, nu tu pisică, nu tu câine, nu tu muzică. Nu tu obloane care se trântesc. O să spun că seara întrezăream o lumină printre ramurile dese. Atât de dese, încât s-ar fi zis că-s altoite unele peste altele de o sută de ani. Asta numai dacă nu vine Agnès să mă întrebe. Ei o să-i răspund.

11

1956

— Jean! Jean! Grăbește-te, o să ne certe.

Fuge spre ea, iar hohotele de râs i se revarsă în cascadă. O ploaie de stele azvârlite spre cerul jos, întunecat. Îmbrăcat în paltonașul care i-a aparținut lui Colette, înaintează bălăbănindu-se. Un paltonaș verde care i se potrivește la fel de bine unui băiat ca unei fetițe. Jean poartă o căciulă roșie care-l strânge la gât. „Mă mănâncă", îi repetă surorii lui pe drumul care duce la fermă. Cu mânuța în mâna ei, nu cu mult mai mare. Mâinile lui Colette, cu unghii negre. Oricât le-ar freca, oricât ar folosi peria și săpunul, pielea e impregnată de pământ. La școală se murmură „țărănoaică" atunci când trece. Dar tonul rămâne coborât, pentru că Blaise de Sénéchal, fiul castelanului care deține terenurile exploatate de părinții lui Colette, e mai înalt cu trei capete decât ceilalți. Blaise e îngerul păzitor care stă adesea în spatele ei.

Colette are zece ani, Jean, șase. Îl iubește pe băiatul acesta cu ochii de un verde primăvăratic, rodul uniunii părinților lor, Robin și Georgette. O uniune care i se pare trudnică. Două mutre dizgrațioase. Colette nu înțelege prin ce minune a ieșit frățiorul ei atât de frumos. Un înger eșuat într-o familie care nu e a lui.

Colette n-are decât o temere, ca mama lor. Georgette, să nu

rămână iar însărcinată. Îi supraveghează pântecul ca pe laptele pus la fiert. Și acum lipsește des de la școală sub pretextul că trebuie să ajute la fermă; cu un al treilea plod, ar trebui s-o retragă definitiv. „O țărăncuță de la fermă, o vită de povară, asta sunt și nimic mai mult.”

Fratele ei îi aduce singura bucurie. Ba mai are una, să strângă mieii în brațe până când îi ațipesc la piept. O face pe ascuns, pentru că e mereu de muncă. Mereu. Mâinile ei sunt puse la contribuție, reprezintă o forță de muncă gratuită. Mâinile ei sunt cele ale surorii mai mari.

N-o bat niciodată. Nici tatăl, nici mama. Dar nici n-o sărută niciodată. Nici tatăl, nici mama. Se pare că părinții ei s-au cunoscut la balul de 14 Iulie de la Gueugnon. Atunci când Colette pune întrebări ca să priceapă - „Ce muzică era? Ați dansat împreună? Cum a făcut Robin ca să intre-n vorbă? Ce ți-a zis?” - mama ridică din umeri roșind și răspunde: „N-ai altceva de făcut? Nu cu întrebările tale o să ne hrănim, animalele și noi toți”.

Fânul vara, sacii de cartofi de dus în pivniță înainte de venirea iernii, să-și ajute tatăl la împinsul căruței trase de calul Bijou. Atunci o doare îngrozitor spatele. Fasolea de pus în borcane, salatele de udat, de prășit, de plantat, de plivit, animalele de dus și de adus de la păscut, vreo cincizeci de oi și miei, de ajutat la muls. Și toate astea, înainte și după școală. Seara, cum mama e obosită, trebuie „culcat boțul cu ochi”. Colette e cea care-l duce pe Jean în pat și-l veghează până adoarme.

— Dormi, frățioare, închide ochii.

— Îmi spui o poveste?

— Abia ce ți-am spus *Frumoasa din pădurea adormită.*

— Încă o poveste!

Colette îl adulmecă în preajma gâtului. Îl simte râzând.

— Jean, dormi, te rog eu. Mai am treabă.

— Ai treabă. Coco?

— Da. Coco trebuie să ajute în casă.

— O poveste scurtă?

— Ultima, și după aia promiți? Închizi ochii?

— Promit. Pianul?

— Iar?

— Da,

Colette se duce să-și ia caietul de matematică din ghiozdan. Pe ultimele două pagini, Blaise a scris cu creionul o poveste pentru Jean, o poveste scurtă care puștiului îi place în mod deosebit:

— A *fost odată ca niciodată un pian minuscul care stătea în buzunarul unui băiețel pe nume Jean. În fiecare seară, copilașul scotea instrumentul, îl ducea la ureche și-l asculta improvizând o muzică minunată. Jean închidea ochii și adormea. Muzica îl însoțea în vise, pianul creștea și ocupa tot spațiul pe măsură ce noaptea înainta. Sonate somptuoase îi legănară nopțile copilăriei. Într-o dimineață însă, băiatul nu-și mai găsi pianul. Scotoci prin toate buzunarele, îl pierduse, împinse ușa camerei de zi și-și descoperi instrumentul. Crescuse ca în visele lui și trona în mijlocul încăperii, negru și lucios ca un pursânge. Pianul regăsit. Dar, spre deosebire de celălalt, nu cânta singur. Trebuia*

să convingi muzica să iasă cu ajutorul clapelor. Jean înălță capacul și începu să cânte la întâmplare. Nu se întâmplă nimic, producea doar sunete fără armonie. Hazardul nu reușea să-i călăuzească degetele așa cum trebuie. Sonatele muriseră. Dar tot căutând, străduindu-se, ascultând ce voia să-i spună pianul, izbuti să regăsească melodiile, melodiile lui. Și Jean deveni un mare pianist, încă și mai mare decât pianul său. Cei doi nu se mai părăsiră niciodată și călătoriră împreună în toate țările lumii.

Colette își sărută frățiorul. E cald. Miroase a lapte și a migdale. Ea iese din cameră, se duce în staul. O oaie care-și veghează mielul ridică ochii spre ea. Mamele știu că într-o bună zi mâinile omului le iau puii. Nu sunt niciodată liniștite. E mâna care hrănește și care ia. Își vâră degetele în coama lui Bijou și-l simte fremătând, îl sărută pe umăr.

Colette traversează bucătăria, Robin sforăie cu nasul în ziar, pe când mama doarme la etaj. Cu atât mai bine, se gândește, în fiecare seară e la fel... Ea sus, el jos. În ritmul ăsta, nici un risc s-o lase gravidă, împinge ultimele resturi de jăratic în fundul vetrei și se așază la masă să-și facă temele. Ar vrea să devină învățătoare. Dar pentru asta ar trebui să-și continue studiile. Să intre la gimnaziu, unde e și Blaise, și să continue până la bacalaureat. Și să nu aleagă drumul care-i este deja trasat, cel al certificatului de șapte clase. Acest drum în virtutea căruia la paisprezece ani intri la uzină sau rămâi la fermă. Dar pare imposibil. Părinții n-au s-o lase niciodată. *

Blaise o smulge din visare aruncând cu pietricele în ochiurile de geam. Se duce la el în vârful picioarelor ca să-i ureze noapte

bună. Băiatul îi întinde *Bel-Ami* de Maupassant. Șterpelește discret cărți din biblioteca părinților lui. Colette n-are timp să citească, abia câteva minute înainte să adoarmă, dar îi place să ia cu sine cuvintele în somnul ei de plumb. Ascunde romanul sub pulover.

— Tata zice că e pentru adulți.

Colette își înăbușă chicotul în palme.

— Mulțumesc.

— Pe mâine. Noapte bună, scumpă Colette.

Colette îi spune adesea lui Blaise că într-o bună zi o să fie un mare scriitor, ca Victor Hugo.

12

23 octombrie 2010

— Vrei să vin?

— Ai școală și pian, iubito.

— Dar, mami, n-o să stai singură la Gueugnon!

— Nu sunt singură, draga mea. Mi-am regăsit prietenii, pe Adèle, Hervé și Lyèce.

— Cei care-s în poza din camera ta?

— Da.

— Ei n-au plecat?

— Nu toată lumea pleacă. Uneori, oamenii rămân acolo unde s-au născut și au crescut.

— Cum sunt acum?

— La fel. Sunt exact la fel.

— Tot n-ai aflat unde e Louis?

— Nu.

— Mami, povestea asta începe să mă sperie. Serios, de ce să fi făcut Coco asta? Și de ce a dispărut Louis? Crezi că era căutată sau amenințată de ceva gen Mafia?

— Ana, mătușa mea avea un atelier de cizmărie.

— Poate că era o acoperire. Poate că făcea parte din serviciile secrete... De ce nu ne-a zis nimic?

— ...

— Suntem în 2010, n-o mai văzusem de la Crăciunul din 2006,

ții minte? Am mers cu tata ca să petrecem sărbătorile cu ea... Și peste opt luni a murit...

Evocarea lui Pierre îmi îngheață sângele în vene.

„Revino-ți, Agnès, te implor, revino-ți."

— L-ai văzut?

Nu-i înțeleg întrebarea, îmi închipui că se referă la tatăl ei.

— Corpul lui Coco. L-ai văzut?

— Da... Ieri, la salonul de pompe funebre.

— Cum e?

— Ca în amintirile tale, nu s-a schimbat. Poate e mai îmbătrânită, dar am recunoscut-o. N-am nici o îndoială.

Când am dus-o prima oară pe Ana să i-o prezint, am crezut că i se oprește inima în loc. Colette era la aparatul de copiat chei. Făcea un zgomot infernal. A ridicat capul când am intrat și a oprit mașinăria. Ana era în brațele mele, dormea, Pierre împingea căruciorul gol în spatele nostru. Mătușa mea a devenit mai palidă decât atunci când Gueugnon încasa un gol. I-am văzut privirea schimbându-se, tulburându-se. A făcut spre noi câțiva pași fără să scoată o vorbă. S-a uitat la bebeluș, care s-a trezit imediat, ca și cum privirea mătușii l-ar fi atins ca o boare. Colette și-a șters mâinile pe șorț și a spus, foarte emoționată:

— Seamănă cu Jean.

E adevărat. Ana seamănă cu tatăl meu. Au aceiași ochi verzi. Ochi mărginiți de gene atât de lungi, încât s-ar crede că au fost înnegrite cu rimei.

— Vreți s-o luați în brațe? i-a propus Pierre.

— Da, a șoptit ea.

S-a așezat pe vechea sofa. Cea pe care am recunoscut-o pe rue des Fredins. Mi-am pus fiica în brațele mătușii. N-o văzusem niciodată cu un bebeluș. Țin minte că Pierre a făcut o poză. M-a surprins că avea la el un aparat de fotografiat, în mod normal nu făcea asta.

Colette a studiat-o pe Ana mult timp în tăcere, cu ochii negri pierduți în cei ai puiului meu. Ana adormise la loc, cu pumnii strânși. Colette nu se mișca. La un moment dat, o clientă a intrat în atelier. Abia ridicând privirea, Colette i-a spus în șoaptă să revină mai târziu. I-a cerut lui Pierre să răsucească cheia ca să închidă magazinul.

Când și-a recăpătat glasul, avea un ton întinerit. Ca și când ar fi dobândit forțe noi descoperindu-și nepoțica. Au urmat întrebările obișnuite, ca o litanie:

— Dormiți la mine?... A, în regulă, da, bineînțeles, totuși hotelul e de preferat, e mai confortabil. Stați mult?... Ah, deja plecați mâine? Desigur, munca. Doarme bine? La început, Jean plângea mult. Lucrezi la un film nou?... Scrii scenariul? Asta e bine. Să scrii. Ana e un prenume frumos, e cel al mamei tale, dar nu se scrie la fel. E simplu, e foarte frumos când e simplu. Crezi c-o să vină la mine în vacanțe? O s-o dați la pian?

13

1957

Blaise cântă un fa diez. Jean reproduce nota cu ochii închiși. Indiferent de notă, Jean o reproduce imediat. Afară e foarte cald. Toate obloanele sunt închise. Vara e în toi. Marchizul și marchiza sunt plecați. Colette își ajută părinții și zilierii la câmp, e vremea cositului. Cum Jean e încă prea tânăr pentru această muncă, la rugămintea lui Colette, Blaise are grijă de mezinul familiei Septembre.

Cu complicitatea lui Colette, în primăvară Blaise a început să-l aducă pe furiș pe Jean în incinta castelului. În afară de servitori și de nemți în timpul Ocupației, nimeni nu pătrunde acolo. În zilele de vânătoare, bărbații rămân în pavilion. Cât despre Robin și Georgette Septembre, care nu văd deloc cu ochi buni prietenia lui Colette cu Blaise, ar înnebuni de furie sau de rușine dacă ar afla că fiul lor cântă la pian. Doamne, cât de mare poate să fie prostia omenească!

Blaise îi predă lui Jean oralitatea pianului. Tocmai a interpretat Menuetul în sol major de Johann Sebastian Bach, un menuet simplu, destinat debutanților. Jean 1— a înregistrat în memorie, cu ochii închiși. Acum reproduce bucata fără nici o greșeală.

Blaise n-a cunoscut pe nimeni care să aibă auz absolut. A citit undeva că în 1770 tânărul Mozart, în vârstă de paisprezece ani,

a ascultat la Vatican *Miserere* de Gregorio Allegri și apoi a fost capabil să reproducă întreaga lucrare: o lucrare pentru două coruri pe nouă voci. Dar e vorba de Mozart, cel mai mare geniu al tuturor timpurilor. Pentru cineva care posedă auz absolut, muzica e ca un al doilea limbaj, iar Blaise e de părere că Jean stăpânește deja acest limbaj. E ca o reîncarnare. Poate că în altă viață Jean a fost muzician. „Dar cine ar putea crede o asemenea inepție?", ar comenta tatăl lui.

Totul a început cu un aparat de radio pe care Blaise li l-a dăruit celor doi frați de Crăciunul anului 1955. Jean a descoperit o serie de piese muzicale și i le-a povestit lui Blaise fredonându-le. Intrigat, acesta l-a așezat pe puști la pian când părinții lui nu erau acasă și a constatat că putea să reproducă pe clape muzica auzită în ajun. Fără să fi luat vreo lecție în viața lui.

Ce să facă cu acest talent înnăscut? întrebarea îl obsedează pe Blaise. Să-l ascundă sau să-l scoată la lumină? Cui i se poate destăinui, în afară de mama lui? Dar marchiza se teme de soțul ei. Ce-o să spună atunci când o să afle că Jean cântă pe Steinwayul din castel?

14

23 octombrie 2010

— Peste mai puțin de două luni o să sărbătorim unsprezece ani de la anul 2000. Nu știu când au trecut, spun golind a doua cupă de șampanie.

Suntem singuri, Lyèce și cu mine. Singuri la Petit Bar, și, nu știu nici eu de ce, beau șampanie. A venit cumva de la sine, când patronul m-a întrebat:

— Cu ce te servesc, Agnès?

La început n-am îndrăznit să cer alcool. Lyèce a comandat:

— O limonadă, ca de obicei.

— Și o cafea pentru mine. Și, fără să mă gândesc, am adăugat: Cu șampanie, vă rog.

Vincent, pivnicerul, a părut reticent, spunând că ultima oară când a scos șampanie din pivniță a fost pentru o nuntă de argint. Un grup care rezervase întregul bistrou.

— Ai ceva de sărbătorit? m-a întrebat zâmbind.

— Nici vorbă. Doar că am chef să mă amețesc puțin.

— Mă doare-n cot de timpul care trece, îmi răspunde Lyèce. Pentru mine s-a oprit în vestiarul unui stadion când aveam șapte ani.

— Ce spui acolo?

— Zdreanță, nu ții minte?

— Nu. Ce zdreanță?

— Un șef de la club. N-avea ce să caute în vestiar, dar nu se mai dădea dus de la dusul băieților. Si-a clătit ochii preț de generații, și nu așa, finuț. Ca să nu mai pun la socoteală aductorii și ouăle pe care le pipăia miercurea după-amiaza.

— ...

— Ne anunța clar ce urmează, cică o vizită medicală. Și pleca împreună cu un pușți. Singur cu un pușți.

— Nenorocitul, e îngrozitor! A fost arestat?

— Niciodată. S-a mușamalizat. Zdreanță era mare boss, șef pe la uzină. Un tip de vază. Avea protecție. Iar copiii n-au zis nimic. Erau băieți, îți închipui. Până la urmă a tulit-o peste noapte, ca un hoț, și s-a mutat în sudul Franței. Se pare că acolo a luat-o de la capăt.

— Trebuie denunțat.

— A murit. Fie să nu odihnească niciodată în pace. Morții nu se denunță. Se îngroapă.

— Naziștii, chiar și morți, au fost denunțați, Lyèce. Și chiar judecați.

— La ce bun?

— De ce spui că timpul s-a oprit când aveai șapte ani? Ce ți-a făcut?

— Putem să schimbăm subiectul? Ia zi, tu ce-ai făcut de revelion la trecerea în anul 2000?

— Cum să schimbăm subiectul, Lyèce? E cumplit ce-mi povestești. De ce nu mi-ai mai vorbit niciodată despre asta?

— Cunoști multe victime care vorbesc? Pe deasupra, eram arabul de serviciu. Îți imaginezi cum ar fi fost dacă ar fi aflat

părinții și surorile mele? Ar fi fost în stare să mă trimită în satul de baștină... Dar viața merge mai departe. Uite, am mers mai departe. Și tu. Cu toții am mers mai departe. Mi-a plăcut tare mult ultimul tău film!

— A trecut un car de ani.

— Nu-i așa de tragic, cinematograful e singura chestie care nu îmbătrânește niciodată. Când un film e bun, rămâne bun pentru totdeauna.

Îl privesc și-mi dau seama că e un bărbat frumos.

— De ce ai rămas aici?

— Aici sau în altă parte... Am o slujbă, jumate de normă la uzină. O casă faină. Nu imensă, dar faină. Să vii s-o vezi. O grădiniță unde să fac grătar. Am o motocicletă, o mașină, un Méhari, am prieteni. Câte o gagică din când în când. Sunt regele petrolului. Îmi întinde un set de chei spunând: E cheia de la Méhari, e parcată pe stradă. E galbenă, nu poți să n-o vezi. Păstreaz-o, n-am nevoie de ea, și n-are rost să-ți petreci șederea aici chemând taxiuri sau făcând kilometri întregi pe jos.

— Și tu?

— Am motocicleta. Aplecându-se să mă sărute pe păr, adaugă: Mă duc la muncă. Ne vedem...

— Cum îl chema pe Zdreanță?

— N-o să-i mai pronunț niciodată numele.

15

24 octombrie 2010

Să mă întorc la Paris, sau să mai rămân câteva zile? Tare mi-aș dori să scotocesc prin casa de pe rue des Fredins. Să mă culc și să adorm între zidurile ei. Să-mi visez mătușa. S-o aud vorbindu-mi în somn. Să găsesc biletele pe care le-a lăsat pentru mine. Am nevoie să înțeleg, e ceva visceral. Cum și-a trăit ultimii ani? A încercat să ia legătura cu mine? A vrut să se protejeze sau să protejeze pe cineva?

M-am dus la cimitir cu Méhariul galben. Tatei îi plăcea la nebunie mașina asta. Înțeleg de ce. Are ceva poetic și nostalgic. Ca o sonată de Chopin. Tata n-a avut timp să-și cumpere una.

Sunt la mormântul necunoscutei (sau necunoscutului). Cine-și doarme aici somnul de veci? Perechea de ghete albastre e tot acolo. Anii și intemperiile n-au afectat-o deloc. E ca nouă. Ca fața lui Lyèce. Atât de frumoasă. Nu-mi iese din minte ce mi-a spus. Ce i-a făcut monstrul acela? De ce n-a vorbit despre asta până acum?

Mobilul îmi vibrează în buzunar, e un număr necunoscut; răspund. Nathalie Grandjean, ziarista de la *Journal de Saône-et-Loire,* vrea să ne vedem. Îi propun să ne întâlnim peste o oră la Petit Bar.

— Ești cazată la Monge?

— Da.

— Atunci prefer să ne vedem acolo, o să avem mai multă

liniște.

Mă numesc Agnès Dugain, născută Septembre. Sunt fiica lui Hannah Ruben, violonistă, și a lui Jean Septembre, pianist. Am păstrat numele fostului meu soț, Pierre Dugain. Oficial, ca să-mi păstrez numele de artistă; neoficial, ca s-o enervez pe noua lui parteneră de viață. M-am născut în 22 octombrie 1972. Suntem în 2010, tocmai am împlinit treizeci și opt de ani, am o fiică de cincisprezece. La vot, inima mea s-a înclinat mereu spre stânga. Cred în Dumnezeu.

Aș putea spune că fostul meu soț era actor, magnific și frivol. Că l-am iubit nebunește, că nu-l mai iubesc deloc, în condițiile în care nu mai e nici magnific, nici frivol, și că-l iubesc în continuare. Ezit între aceste două cuvinte. Pierre are un farmec incredibil, ceea ce fiica noastră. Ana, numește „farmecul inteligenței". Nu mai am nici mamă, nici tată. Mătușa mea tocmai ce-a murit a doua oară. N-am mai scris un cuvânt de luni de zile, inspirația mi-a secat complet. Sindromul paginii albe. Nu mai am nici un chef să regizez, să mă machiez, să adun o echipă, coautori, n-am nimic de spus, nici o nevoie. Sunt singură. Divorțată. Mi se pare că nu mai am dorințe. Că am iubit aiurea atât de mult, încât mi-am epuizat capitalul sentimental. Că inima mea e roasă și găurită ca niște blugi vechi pe o tarabă de la târgul de vechituri de la Saint-Ouen. Că tot ce vreau e să fiu singură și să stau de vorbă cu un câine, cu o pisică vagaboandă, cu păsările din cer sau cu o buburuză care s-ar așeza din greșeală pe puloverul meu.

Am făcut cinci filme, inclusiv un scurtmetraj. Primul meu

lungmetraj a primit o apreciere unanimă, cum se spune. Cinci premii César, două nominalizări la Oscar în categoriile „cel mai bun film străin” și „cel mai bun scenariu original”, trei la Golden Globes și tot așa. Am făcut turul lumii cu *Banchetul bătrânilor*. Fostul meu soț avea unul dintre rolurile principale, îl juca pe fiul preferat. Somptuos. Subtil. Bulversant. A luat cinci premii de interpretare internaționale.

Banchetul bătrânilor se derulează pe parcursul unei zile de la ora 10 la 19, patru generații se reunesc la masă pentru a-l sărbători pe decanul familiei. Aș fi putut să-i zic *O duminică la țara,* însă titlul acesta era deja luat de superbul film al lui Bertrand Tavernier.

Trebuia să fie vreme frumoasă, am filmat în iunie în apropiere de Giverny.

Evident, mult Bach (compozitorul preferat al părinților mei). Filmul meu începe într-o dimineață senină. „O să fie frumos azi.” Toată lumea privește cerul. Un peisaj rural luxuriant. Chelnerii se foiesc în jurul mesei mari, câteva ordine date de „bătrân”, soția ca o umbră în spatele lui, respirând același aer cu el; pare cumsecade, dar nu e. Dacă ești supus mult timp, poți deveni monstruos. Și apoi membrii familiei sosesc pe rând, își parchează mașinile în fața casei. La distanță una de alta. E foarte important să vedem unde parchează. Poziția aleasă ca să rămână ori să plece, dacă nu chiar să evadeze.

Fiecare, copil, nepot, văr, își face apariția, încântat sau constrâns, încercând să capete o mângâiere apăsată sau o privire din partea „bătrânului”, toți purtându-și eșecurile și

rănile, bucuroși să se regăsească, dar măcinați de teama bilanțurilor, a judecății. Copiii o zbughesc ca să fie numai între ei și, în sfârșit, să râdă, să fumeze, să vorbească despre singurătatea lor, despre cea a părinților pe care nu-i mai admiră, și, cu ajutorul alcoolului, în jurul mesei tonul urcă, pe urmă coboară, se cântă Charles Trenet, Jean-Jacques Goldman, Jane Birkin și Jean Ferrat. Se țin câteva discursuri, sentimentele fac lupinguri. Căderea poate fi veselă, amuzantă, ratată sau nefericită.

Aperitive, antreuri, feluri principale, pahare de cristal, vinuri roșii, carafe, buchete de bujori roz și albi, tort. „Mulți ani trăiască!" intonat în cor: din cinci săptămâni, am petrecut una filmând fiecare chip care cântă, expresia, privirea. Cafele, șervete sepia pătate, împărțirea cadourilor.

În momentul respectiv am fost comparată cu Jane Campion. „O Jane Campion franceză", titrau mai multe ziare. Asta m-a făcut să râd cu poftă. De ce nu Michael Jackson? Comparăm ființele. Le așezăm în cutii, în sertare, în genuri. Totuși, grație acestui film am putut obține finanțare ca să fac altele. Mi s-a făcut curte. M-am distrat pe cinste, am muncit zi-lumină cu Pierre. Dezbăteam împreună, scriam pentru el, era sursa mea de inspirație. Împărțeam totul. Casa, dragostea, munca, fetița noastră adorată, vacanțele, proiectele. Mă făcea să râd și făcea dragoste cu mine. El nu se uita la alte femei, dar femeile se uitau la el. S-au uitat la el ani de zile. Am urcat tot mai des pe scenă ca să primim premii, eu în rochii negre sublime luate cu împrumut, el în smochinguri magnifice. Aveam „cărțile

câștigătoare”, cum se zice. În plus, soțul meu era simpatic. Nu doar cu mine, atunci când ești simpatic, ești așa cu toată lumea. E o a doua natură. Cu privirea lui întunecată, profundă, zâmbetul lui malițios dar niciodată disprețuitor, a devenit irezistibil. Iar eu eram obosită. Ăsta-i prețul gloriei, spaima tot mai prezentă, oprimantă, de a nu avea nimic de spus. Ce-o să povestesc în următorul film? Aveam sentimentul că servesc aceeași supă.

Printre celelalte femei la care soțul meu nu se uita e una care a făcut mai mult decât să-l privească, pur și simplu a sărit pe el. Mirosea frumos, era suavă și dulce. Își dorea să fie iubită, stârnea dorința de a o iubi. Iar el, conciliant din fire, s-a lăsat dus de val, întâi ca să descopere, să înțeleagă, să guste pe altcineva. În ciuda diferenței de vârstă dintre noi, practic nu mă cunoscuse decât pe mine. Când există loc pentru altcineva înseamnă că există loc, punct.

După această primă experiență a schimbat destul de repede patiseria, desertul, în orice caz, și-a schimbat viața. S-a mutat la ea. Ana petrece la ei o săptămână din două și jumătate din vacanțe. Iată cum mi-a distrus viața o prăjitură bună. Totuși, mă număr printre cele care cred că ne distrugem singure viața. Că nu e niciodată vina celuilalt, a omului iubit. Că nu poți să fii vigilentă tot timpul. Altfel, viața ar semăna cu o dictatură monstruoasă.

16

24 octombrie 2010

— Am trecut pe la starea civilă, nu știu dacă o ții minte, Noëlle Pic lucrează acolo, am rugat-o să verifice dacă nu cumva mătușa ta avea o soră geamănă. S-a născut în 1946, imediat după război, pe vremea aceea se mai întâmpla ca părinții să renunțe la un copil ca să aibă mai puține guri de hrănit.

Așezată în fața mea, Nathalie Grandjean e neschimbată. N-are nici un gram în plus, nici un rid. Și-a schimbat hainele din adolescență, blugi găuriți și tricou grunge, cu un taior albastru din flanel. Înaltă, roșcată cu tenul alb și cu umeri pătrățoși, are în mână un carnețel și, ca inspectorul Columbo, își notează frenetic observațiile personale, pentru că deocamdată nu mi-a pus nici o întrebare. Miroase a fixativ Elnett, ca mama mea odinioară. Când Nathalie a apărut la hotelul Monge și m-a sărutat, m-a cuprins amețeala. Mirosul acesta mi-o amintea pe mama înainte de concerte. Cu câteva clipe înainte de a-și ocupa locul în orchestră, își dădea cu fixativ. După aceea, șuvițele ei erau ca de nailon și mi se întăreau sub degete. Îmi spunea: „Încetează, Agnès, o să mă ciufulești". Imediat ce-mi întorcea spatele, cu vioara și arcușul în mână, eu, rămasă în loja muzicienilor, îmi dădeam la rândul meu cu fixativ. Drept rezultat, nodurile din părul meu lung deveneau de nedescâlcit. Degeaba mă pieptăna mama în fiecare dimineață și în fiecare

seară, se lăsa cu urlete. Iar când mergeam la mătușa mea, mă amenința c-o să mă tundă la întoarcere dacă veneam cu părul încurcat. Mă teroriza ideea de a fi tunsă scurt, de a risca să fiu confundată cu un băiat. Apoi îi spunea mătușii: „Te rog, Colette, un șampon pentru descâlcite o dată la trei zile".

Nathalie dă câteva pagini din carnet și citește cu glas tare:

— Colette Septembre, născută în 7 februarie 1946; Jean Septembre, născut în 7 martie 1950. Nici urmă de gemeni.

În chip de răspuns, zic fără să stau pe gânduri:

— Mi-ai furat iubitul.

Habar n-are la ce mă refer.

— Jacques Daubel, într-o zi, la piscină, v-ați sărutat pe la spatele meu.

O văd cugetând, amintirea îi revine, imaginea îi trece prin fața ochilor. Ea în costum roșu din două piese, el cu un slip bleumarin cu trei dungi verzi în lateral. Nathalie, cu corpul sculptat al unei înotătoare cu pielea lăptoasă, mai înaltă decât el; Jacques, cu pielea aurie și lucioasă ca un ecler cu caramel. Stau la umbră, în spatele clădirii de unde cumpăram bomboane și înghețată. Țin cornetul lângă zid, zmeura s-a scurs pe var, o mică pată de sânge. Nathalie roșește până în vârful urechilor.

— S-a prescris, murmură.

— Trădarea nu se prescrie niciodată.

— Sper că glumești, Agnès.

— ...

— Vorbim despre vărul lui Hervé? Arogantul cu motocicletă?

— Da.

— La ce vârstă se întâmpla asta?

— La vârsta primului sărut. Treisprezece ani. În vara lui 1985. Am crezut că mor când am dat peste voi.

— …

— Știai că ies cu el?

— Da, mărturisește ea fără să clipească.

— În seara aceea m-am întors acasă distrusă, plângând, și mătușa mi-a vorbit cu adevărat pentru prima oară. Așa că-ți mulțumesc.

Își închide carnetul, stânjenită, dar mai calmă. N-o săi trag o mamă de bătaie.

— Am folosit povestea asta ca să-mi scriu primul scenariu. Trei adolescenți într-o piscină. Un băiat frumos, o fată frumoasă și o umbră, o puștoaică slabă băț, ca o sârmă. Am situat acțiunea la piscina L'Isle-Adam. Vrei să ronțăim ceva? Mi-e foame.

Mă ridic fără să-i aștept răspunsul și o găsesc pe persoana care se ocupă de cazare și de comenzi când restaurantul e închis. O tânără foarte slabă, cu o coadă lungă pe spate, destul de antipatică, își rostogolește ochii panicați la cea mai mică solicitare. De parcă să comanzi un ceai sau un pahar de vin ar fi semnul unei excentricități vecine cu desfrâul.

O regăsesc pe Nathalie în salonul minuscul din holul hotelului, nu s-a clintit. Ca o păpușă de porțelan așezată acolo, pe marginea canapelei.

— Mi-a plăcut foarte mult ultimul tău film, îmi spune.

— A trecut ceva vreme.

— Cât?

— Patru ani.

— Lucrezi la altul?

— Nu. După tine, cine a fost îngropat în locul mătușii mele?

— Trebuie să săpăm în trecutul ei ca să aflăm.

— În trecutul cui?

— Al mătușii tale.

— Mi-ar plăcea, dar n-am acces la ultimul ei domiciliu.

— De ce?

— O să fie o anchetă. Intrarea e interzisă, își deschide iar carnetul ca să noteze ceva.

— Te-ai măritat? o întreb.

— Trăiesc cu partenera mea. După piscină, lucrurile sau conturat mai clar. Tipii nu-s pe gustul meu.

— Of, la naiba, chiar că n-am avut noroc, atunci.

Izbucnim în râs în același timp.

— M-am gândit la o chestie, dacă tot lucrezi la ziar, n-ai putea găsi anunțul de deces al lui Colette? Cel de acum trei ani?

— Ba da, sigur. Vrei să scriu un articol despre dublul deces al mătușii tale?

— Da. Un articol ar putea să dezlege limbile… sau nu. O să vedem.

A doua zi, articolul lui Nathalie a fost preluat pe site-ul *Parisien / Aujourd'hui en France*. Iar revistele de genul *Détective* și-au dat frâul liber imaginației, închipuindu-și un furt de cadavru. Mătușa mea cea atât de discretă, care vorbea foarte încet ca să nu deranjeze pe nimeni, care nu făcea zgomot niciodată, nici măcar când trăgea un scaun să se așeze, mătușa

mea cea atât de delicată, care părea să meargă și să se miște în tăcere, ar fi detestat aceste lucruri. Sau așa cred. Totuși, ar fi trebuit să știe că moartea ei nu va trece neobservată. Chiar dacă pentru ea ceea ce se petrecea la Gueugnon rămânea la Gueugnon. „Cu excepția câtorva jucători, nimeni nu ne cunoaște”, repeta adesea. Sau poate se gândea c-o să moară mai târziu.

Când o anumită parte a presei a aflat că „femeia moartă acum trei ani” era rudă cu Pierre și Agnès Dugain, celebrul actor și celebra regizoare, a apărut un insert într-un tabloid. La rubrica „Nasol“, o fotografie veche cu Pierre și cu mine ilustra trei rânduri: „Descoperă că o rudă decedată era în viață. Dar cine se ascunde în mormânt? O poveste numai bună să-ți facă pielea de găină și să dea naștere unui noi scenariu”.

17

1958

Oi care fată Colette vede dintotdeauna. Le ajută când mieii nu sunt poziționați bine. Apucă mielul, îl întoarce și-l trage către viață. Nașterile fac parte din cotidianul ei.

Pe când străbate culoarele maternității își amintește de venirea pe lume a lui Jean, acum opt ani. Strigătele mamei. Trăsăturile ei deformate, roșeața din obraji, cea a durerii, venele albastre sub ochii ieșiți din orbite. Avea patru ani când s-a născut Jean, la fermă, nu în genul acesta de spital cu pereți curați și albi. Se revede întinzându-i prosoape moașei, în timp ce tatăl ei fierbea apă. Se întreabă la ce trebuiau toate acele prosoape și toți acei litri de apă. Cu dobitoacele n-aveai nevoie de așa ceva.

Observă gesturile femeii aplecate între coapsele lui Georgette. Sunt cu toții în camera părinților, o cameră murdară, în care Colette nu intră niciodată în mod normal. Expulzia. Copilul sosește.

— Împinge. Georgette! împinge!

Colette s-a plasat în capătul încăperii ca să vadă mai bine cum moașa o ajută pe mamă să nască.

Pruncul plânge. Un miel nu plânge niciodată când își descoperă mama. O cheamă. Ea îl linge. Colette privește forma lipicioasă și albastră.

— O să-l cheme Jean, ca pe tata, spune Robin.

O vecină și-a făcut apariția. Ia copilul și-l scufundă într-un lighean cu apă călduță. Jean se ivește de sub rahat și sânge. Frumos și puternic. Colette e deopotrivă impresionată și uluită. Un frățior. Robin nu știe ce să facă în fața nou-născutului. Bucuria îi licărește în ochi, e băiat.

— Băiatul meu.

Asta se întâmpla acum opt ani.

Temerea lui Colette se împlinise în cele din urmă, pântecul lui Georgette se rotunjise. Blestemul celui de-al treilea copil care-i nimicea orice speranță de a merge la liceu. Sentința fusese pronunțată: după școala primară, filiera certificatului de șapte clase. Stătea scris. Nu cutezase să-și exprime dorința de a deveni învățătoare.

Danièle, surioara, vede lumina zilei în 13 martie 1958, nu acasă, ci la maternitate. Împingând ușa, Colette o descoperă într-o încăpere albă. E deja curată, îmbrăcată, într-un pătuț, cu pumnișorii roz lipiți, cu ochii închiși. Această surioară ca o prințesă i se pare modernă. Născută în alt secol decât ea și Jean. Poartă o pijămăluță nouă. Mama pirotește. Jean o strânge de mână pe Colette.

— O cheamă Danièle, îi spune ea.

Danièle, repetă Jean atingând bebelușul cu vârfurile degetelor.

— Vrei s-o pupi?

— Da. Băiatul așterne un sărut pe tâmpla lui Danièle. Pute, îi spune în șoaptă lui Colette, care începe să râdă în hohote.

Mama se trezește, sugarul începe să scâncească, iar Robin, tatăl, îi alungă imediat cu o mână severă.

— Dați-le pace mamei voastre și gâgâlicii.

Urcă toți trei în camionetă. Toți trei în fată.

Puțin câte puțin, Colette simte cum îi crește mânia. E ceva foarte intens. Degeaba adulmecă părul frățiorului ei, ceva se rupe, așa că izbucnește într-o criză de furie nemaiîntâlnită:

— Vreau să continui cu școala.

Tatăl, la volan, o privește ca și când nu i s-ar adresa lui. Colette reia încăpățânată:

— Vreau să continui cu școala. Oricum, e obligatorie. Tatăl reacționează în sfârșit, înțelegând că vorbele fiicei sale îi sunt destinate:

— O să faci ca mine, îi răspunde, fără mânie și fără tristețe, ai ajuns la vârsta la care să-ți ajuți părinții.

— Eu nu sunt ca tine.

— Cum îi vorbești lui tătâne-tău?

— Nu e o fatalitate.

— Ce mai e și asta?

— Soarta, cum ar veni.

— Școala îți bagă numai prostii în cap… și Sénéchal ăla micu'. Vorbești ca din cărți, eu n-am vreme, trebuie să hrănesc pe toată lumea acum c-o avem și pe pruncuță, tu ești mai mare, o să muncești ca toată lumea.

Colette își înghite lacrimile. Știa că așa o să se întâmple. Știa că nou-născutul avea să-i aducă sfârșitul. Că o naștere poate însemna că în același moment altcineva moare. În ziua când se

naște un miel, fratele lui mai mare a plecat deja la abator.

18

25 octombrie 2010

Am privilegiul de a avea o zână care se ocupă de tot la mine acasă, pentru care nimic nu reprezintă o problemă și pe care o iubesc. Se pare că asta nu se cuvine, că fiecare trebuie să stea la locul lui, patronul într-o parte, angajatul în alta. Dar eu o iubesc, deoarece Cornélia este căminul meu.

Când Ana a intrat la școală, Cornélia ar fi trebuit să ne părăsească. Are diplomă de puericultoare. Am rezolvat problema. A devenit dădaca mea personală. De ce n-ar avea dreptul și un adult la o dădacă?

Comenzi de hârtie, de cartușe de cerneală, programări la medic, declarații fiscale. Pregătirea meselor când sunt în deplasare, datul cu aspiratorul, punerea în funcțiune a diverselor electrocasnice. Cornélia este povestea mea cu zâne, administrează viața de zi cu zi ca o Mary Poppins. O viață de zi cu zi care, până acum patru ani, nu era alcătuită decât din muncă, din scris, din recitit, din filmări, din montaj, din prospecție și din călătorii.

Când eram în străinătate sau prin țară, Cornélia dormea la noi. Acum nu mai plec, dar ea are camera ei lângă cea a Anei. Doarme la noi când vrea. La ea acasă n-o așteaptă nimeni. A pus capăt unei căsnicii nepotrivite și are un fiu care trăiește în Belgia. Merge regulat la el. De câteva luni cred că are un iubit,

dar nu spune nimic. O împung: „Cornélia, pentru cine te-ai machiat așa? Pentru cine ți-ai luat rochia asta nouă? Cornélia, de ce fredonezi, ai întâlnire?” Pufnește, dar nu răspunde. Cred că e atât de delicată, încât nu îndrăznește să-mi dezvăluie cât e de fericită. Se înșală, fericirea ei mi-ar face extraordinar de bine.

Ca să ne simplificăm viețile, de când ne-am întors la Paris i-am închiriat un apartament la două clădiri distantă de cea în care locuiesc cu Ana. Stăm în Montmartre, deasupra restaurantului La Villa des Abbesses, la ultimul etaj. Tatăl ei și „ailaltă” au ales cartierul Marais.

Am decis să mă întorc la Paris pentru câteva zile, mi-e dor de Ana, de Cornélia, de camera mea, de parfumul lumânărilor din camera de zi, de bucătăria mea. Am nevoie să-mi spăl rufele și să reflectez în timp ce le întind la uscat. La hotel n-ai treburi gospodărești de făcut. Asta mă deprimă cel mai mult la hoteluri.

Am parcat Méhariul în fața gării și am sărit într-un tren. Totul s-a petrecut prea repede. Nu mă mai gândesc la altceva în afară de mătușa mea. Privirea enigmatică pe care o ridica spre mine când intram în atelier. Se bucura să mă vadă? Voia să mă sărute? Să-mi vorbească? Să-mi spună lucruri pe care nu mi le-a spus niciodată?

Când împing ușa apartamentului aud voci care-mi par familiare; una e cea a Cornéliei, dar când o găsesc așezată lângă Louis Berthéol pe canapeaua mea îmi spun că am halucinații. E imposibil. Louis al mătușii mele și Cornélia mea. Rămân cu gura căscată. Nu s-au cunoscut niciodată. Acum, două dintre lumile mele sau intersectat.

— Louis, de patru zile te caut peste tot!

Se ridică și vine spre mine.

— În dimineața aia, când am văzut că e moartă... am sunat la jandarmerie. Și pe urmă am plecat.

Izbucnește în hohote de plâns. Cornélia se ridică la rândul ei și-i pune o mână pe umăr.

— Deci tu i-ai anunțat?

— Pun de ceai, intervine Cornélia sărutându-mă în trecere. Ești bine, scumpo? Arăți cam rău. Ai băut, sau ce-ai pățit?

— Am turnat în mine în neștire. Ai aflat?

— Ce?

— Despre mătușa mea.

— Da. Fătuca și Louis mi-au povestit.

Cornélia i-a zis întotdeauna Anei „fătuca”. Prima oară când mi-a văzut bebelușul de trei luni, i-a spus: „Ce frumoasă ești, fătuco!”

Își face cruce când pomenim despre mătușa mea. De când face asta? E prima dată în cincisprezece ani că o văd efectuând acest gest religios.

— Cornélia, unde-i Ana?

— La școală, unde vrei să fie?

Mă așez pe canapea, iar Louis mi se alătură.

Am senzația că ceea ce trăiesc de patru zile încoace este ireal. Ca atunci când confundam ceea ce se petrecea în filmele mele cu realitatea. Mă gândesc la cuvintele lui Adèle, „în măsura în care adevărul are vreo importanță”.

— Louis, ai o mulțime de lucruri să-mi povestești.

Îmi vine să-l strâng în brațe și să-i sparg mutra. Cum a putut să mă mintă că mătușa mea a murit acum trei ani? Cum a putut să-mi dea cutia cu lucrurile ei privindu-mă drept în ochi? De ce a ascuns-o în casa aceea?

— De asta sunt aici, murmură el.

Îmi arată ceva din priviri. Întorc capul și recunosc imediat valiza mare a lui Colette în vestibul. Stătea în atelierul ei, lângă ciocane. Ar fi ocupat prea mult loc în dulapul de acasă. Singura ei călătorie a fost de nu știu unde până la o etajeră plină de praf, iar de acolo nu s-a mai mișcat niciodată. Când suporterii plecau cu echipa în autocarul clubului, nu dormeau niciodată în orașul care găzduia meciul. Se întorceau după fluierul de final. Sunt curioasă de unde vine bagajul ăsta, e o întrebare pe care n-am pus-o niciodată. O formulez cu glas tare:

— De unde vine valiza asta?

Louis ar putea să-mi răspundă: „De la atelier”, dar înțelege sensul întrebării:

— E singurul lucru pe care l-a luat cu ea când a plecat de la fermă. Cel mai rău e că în afară de speranță și de periuța de dinți, pe care le vârâse înăuntru, era goală. Maică-sa n-a lăsat-o să-și ia hainele.

— De ce?

— Le păstra pentru Jean și mai ales pentru Danièle, sora mai mică. În valiză, acum… Ceea ce e în valiză e pentru tine.

Nu îndrăznesc să mă mișc. Nu sunt în stare să pronunț nici un cuvânt. De ce mă tem în așa hal?

Cornélia revine cu cești și un ceainic.

— Vrei zahăr, Louis?

— Nu, mulțumesc. Nu prea beau ceai, se scuză el trăgând de mânecile cămășii ca și cum ar fi prea scurte.

— Îți pot oferi altceva?

— Nu, e bine așa. E bine așa.

Cornélia mă privește nedumerită.

— De ce ești atât de palidă?

La rândul meu, îi arăt valiza din ochi.

— Ce-i înăuntru? întreabă temătoare, uitându-se la Louis.

— Casete. Multe casete. Și drăcia aia a ta.

— Ce drăcie? reușesc să articulez.

— Înregistrați casete cu ăilalți puști, vă prosteați cu chestia asta. După aia a ieșit din modă, și ai primit camera. Ne filmai tot timpul.

— Camera video?

— Da, și drăcia ai lăsat-o la mătușă-ta. Iar ea a continuat.

— A continuat?

— Să înregistreze. Tot. Oamenii, păsările, grădinuța ei vara. „Ascult noaptea, Louis", îmi zicea. Câteodată înregistra meciurile, căra drăcia cu ea peste tot. Îmi zicea: „Vorbește, Louis, hai, vorbește aicea". Dar eu n-aveam nimic de zis. „Toată lumea are ceva de zis", îmi răspundea. Tolocănea acolo întruna, singură-singurică. S-ar fi zis că-i candrie.

— Ce înseamnă „candrie"? întreabă Cornélia.

— Zărghită.

Cornélia rămâne fără glas. Louis, observându-i descumpănirea, încearcă să-i explice:

— O femeie cam nebună, așa... Într-o zi, drăcia s-a stricat. Colette, ai fi zis c-au intrat împieliții în ea. Parcă era Madeleine.

— Cine-i Madeleine? vrea Cornélia să știe.

Îi răspund eu de data asta:

— Era o doamnă care umbla pe străzile din Gueugnon în papuci de casă. Vorbea singură. Când eram mici, ne temeam de ea, așa că râdeam ca proștii când o vedeam pe drum. Se spunea că face crize de furie îngrozitoare. Nu cred că e adevărat. Și mi-e rușine și acum. Nu mirosea frumos. Proprietarii de magazine care voiau să-și bată joc de ea deschideau larg ușile după ce trecea pe acolo, ca să aerisească. Se juca de-a clienta.

Așa cum copiii se joacă de-a vânzătoarea, se prefăcea c-o interesează diverse articole din galantare fără să cumpere vreodată ceva. Nu avea nimic. O țin minte perfect, îi țin minte trăsăturile, părul fin, fața blândă, o față de copil îmbătrânit, era tulburătoare. Uneori șterpelea un fruct de la taraba tatălui lui Lyèce, care se prefăcea că n-a văzut nimic. I se întâmpla să intre în atelierul de cizmărie, studia cutiile cu cremă de ghete mormăind cuvinte inaudibile. Mătușa mea îi spunea: „Cum îți mai merge?”, iar Madeleine nu era în stare să-i răspundă, nici să se uite la ea. Mă întreb dacă o chema într-adevăr Madeleine sau au botezat-o oamenii așa. Trăia în lumea ei. Parcă-mi amintesc că locuia la soră-sa. O femeie care-i semăna ca o geamănă, dar „normală”. Cu haine de oraș, cu o meserie, cu o mașină, cu o casă. Am văzut-o într-o zi și am rămas uimită. Era ca o altă versiune a vagaboandei de Madeleine. O versiune restaurată.

Mi-am dat seama că o preferam pe cea dintâi, originala, mai poetică.

Louis încuviințează din cap.

— Trebuia să repar drăcia de urgență. Aveam omul potrivit la îndemână. Un nepot care se pricepe la chestiile astea. „Era doar o problemă cu derularea”, mi-a zis.

— Dispozitivul pe care-l numești tu „drăcie” e casetofonul meu, Louis.

— Ei, da, asta o fi.

Louis a rostit cuvintele ca un acuzat care sfârșește prin a-și mărturisi crima. Apoi continuă:

— S-a dat de ceasul morții să facă rost de casete noi. De mult nu se mai găsesc. La un moment dat au dispărut toate. Acum vreo zece ani, un client de-al lui Colette a dibuit o cutie cu vreo sută de casete noi într-un camion. Un stoc neprețuit. Neprețuit numai pentru Colette. Modelul C 120, țin minte și acuma!

„Două ore de înregistrare, Louis”, îmi zicea, „câte o oră pe fiecare parte.”

— Asta înseamnă douăsprezece mii de minute de înregistrări.

— De unde știi, Cornélia? o întreb.

— Păi, știu să socotesc, o sută de casete de două ore înseamnă două sute de ore. Deci douăsprezece mii de minute.

— Dar Colette a folosit casetele astea?

Louis îmi arată iarăși valiza din ochi.

— Sunt acolo?

— Da,

— Toate?

— Da,

— Încerci să-mi spui că mătușa mea, persoana cea mai taciturnă dintre toți oamenii pe care i-am cunoscut, a înregistrat,,, câte minute, Cornélia?

— Douăsprezece mii.

— Douăsprezece mii de minute de bandă?

— Da, Chiar nițel mai mult.

— Nițel mai mult?

— Da,

— De ce a făcut asta?

— Pentru tine.

— ...

— Zicea că e pentru tine, Louis izbucnește iar în plâns și repetă: îmi cer scuze, îmi cer scuze...

Îmi aduc aminte de profa mea de franceză din penultimul an de liceu, doamna Petit, care într-o zi i-a răspuns unei eleve care întârziase: „Dacă îți ceri scuze, nu mai am nimic de spus”.

Dar de ce mă gândesc la profesoara mea? De ce mintea mă duce în altă parte când mă confrunt cu o situație care mă îngrozește?

— Le-am luat în dimineața aia, se smiorcăie Louis în batistă. Nu voiam să dea poliția peste ele.

— Dar ce tot spui tu acolo, Louis? Ce tot spui? își pleacă fruntea.

— De ce nu mi-ai zis că trăiește? De ce? Și ea de ce m-a lăsat să cred că a murit? Trei ani de minciuni! Trei ani de tăcere!

— N-am făcut decât să respect dorința mătușii tale.

— Și care era dorința asta?
— Du-te să vorbești cu Jacques Pieri.
— Doctorul Pieri?
— Da. El a semnat certificatul de deces.

19

29 octombrie 2010

Au trecut trei zile de când m-am întors la Paris, trei zile de când valiza lui Colette doarme la piciorul patului meu. N-am deschis-o. Ar fi ca și cum aș deschide cutia Pandorei. Mi-e frică. E ceva imens. Amețitor. E ea. E pentru mine.

Ana pleacă în vacanță pentru trei săptămâni în insula Mauritius împreună cu tatăl ei și cu „ailaltă". În timpul acestei absențe abisale, am decis să mă întorc la Gueugnon. Să mă întorc în copilărie ca să ascult înregistrările. Trebuie s-o fac acolo. Acolo unde eram aproape de mătușa mea.

Douăsprezece mii de minute echivalează pare-se cu opt zile de ascultare. O mie patru sute patruzeci de minute la fiecare douăzeci și patru de ore, a calculat Cornélia. Trebuie să însemne cam opt zile și opt nopți. Nu știu, Cornélia, nu știu, nu m-am priceput niciodată să socotesc.

M-a sunat jandarmul Cyril Rampin, pot să intru în casa de pe rue des Fredins. O să mă instalez acolo, și dacă mi se face frică, îl sun pe Lycèce. Colette Septembre a murit în urma unui stop cardiac produs în somn. Mătușă Colette, ți s-a oprit inima. De ce? Ce visai, sau pe cine?

O să primesc în curând permisul de înhumare, pentru că sunt ultima rudă în viaţă. Dar înainte să-ți organizez înmormântarea vreau să stau de vorbă cu doctorul Pieri. Mă văd cu el mâine la

Gueugnon, la cabinetul medical. Am făcut programare la secretară fără să mă prezint.

— Nu luăm pacienți noi, mi-a răspuns ea nepoliticos.

— Nu sunt pacientă. Sunt nepoata lui Colette Septembre și am de pus câteva întrebări.

— Nu știu dacă va fi posibil, domnul doctor are agenda plină.

— Sunt sigură că va fi posibil, ținând seama că acum trei ani a semnat un certificat de deces pentru mătușa mea, care era în viață. Vin mâine la ora zece.

Acestea fiind zise, am închis.

*

Mi-am trimis avocata la audierile de conciliere pentru divorț. Mi s-a explicat că asta va complica partajul, nu-mi păsa, nu voiam nimic. Nici compensații, nici pensie alimentară, nici... nimic. În 23 martie 2009, la 11.30, la tribunalul arondismentului al VII-lea din Paris. Secția pentru litigii familiale. Ploua. Era frig. O primăvară de operetă. Ca să-mi justifice absența, avocata a invocat un caz de forță majoră. Tocmai fusesem internată la Urgențe. Și nu voiam să amân audierea. La șase dimineața mă înființasem la spitalul Bichat îndoită de spate, pretextând niște dureri insuportabile la nivelul abdomenului, rinichilor sau toracelui, alegeți ce vreți. Durerea mea era într-adevăr insuportabilă. M-aș fi dat cu capul de pereți, însă parametrii erau buni, tensiunea și ritmul cardiac erau în regulă, ecografia, normală. Nu se găsiseră urme de otravă în sânge. Iar eu mă zvârcoleam, în lacrimi, sub privirea sceptică a medicului rezident. Sindromul inimii frânte.

— Sunteți sigură că nu ați suferit un șoc emoțional?

La întrebarea aceasta, un spasm violent mi-a răscolit stomacul și am vomat peste adidașii lui. Drept răsplată am primit o scutire pentru tribunal: „Internăm pacienta pentru supraveghere; în plus, pare să se afle într-o stare de confuzie”. Când infirmiera mi-a introdus morfină în perfuzie, mi-a venit s-o pup. Am plutit ușurel până au hotărât să mă dea afară.

— Sunteți bine, doamnă, totul e normal.

Totul e normal în afară de mine.

Nu mai vreau să-l văd pe Pierre. Trebuie să vină s-o ia pe Ana de aici, de acasă, în câteva minute. Nu mi-a dat de ales: „Venim s-o luăm cu taxiul, e în drum spre aeroport”. Cornélia i-a transmis codul de la interfon și etajul. Ea e cea care ține legătura cu el, niciodată eu. M-am închis în birou. Ar fi trebuit să ies din casă înainte să apară. Acum e prea târziu. Nimic n-ar fi mai rău decât să-l întâlnesc pe scări.

Sună la ușă, o aud pe Cornélia deschizând. Am bolovani în stomac. Dar de ce, în condițiile în care nu l-am mai văzut câteva luni, bărbatul acesta are și acum un efect de tsunami asupra mea? Pierre e dezastrul meu. Îl las să fie dezastrul meu. De azi-dimineață lucrez. Răspund la mailuri, la invitații: „Nu voi participa: sunt plecată; în prezent mă aflu în străinătate”. Nu m-am mișcat de jumătate de oră.

După tonul vocii Cornéliei, îmi dau seama că se petrece ceva neobișnuit. Mă reped în vestibul și dau nas în nas cu Audrey Tudor. Noua prăjitură a fostului meu soț care bolborosește că a venit s-o ia pe Ana. Ana, fiica mea. Audrey Tudor, actriță. O

răceală extraordinară se instalează în apartament. Nu ți-e rușine să te înființezi aici, drăguțo? Cum se spune? Ai obrazul de toval. Spre deosebire de mine, care am fața în flăcări. Într-un nor de Guerlain, îmbrăcată în roșu din cap până-n picioare, cu părul negru prins cu o bentiță, fardată și rujată, ai zice că e o păpușă ale cărei trăsături au fost desenate de Rafael sau de Renoir, nu sunt hotărâtă. Dă impresia că-și poartă vârsta tot mai bine, are cu zece ani mai puțin decât mine.

Ana își face apariția cu geanta de voiaj în mână. Am cumpărat-o împreună de la Monoprix, e bleumarin. Voiam să-i iau același model, dar roz. „O, nu, mami, nu roz, nu se mai poartă stilul Barbie." E în jeanși, cu bascheți în picioare, liberă, dezghețată, cincisprezece ani, o undă de gloss pe buze.

— Credeam că vine tata să te ia, îi spun cu o notă de agasare în voce, străduindu-mă să-mi înăbuș mânia.

Un ocean de mânie. În capul meu se derulează scena din *Shining*. Când mă aud pronunțând această frază, știu că Ana o să se simtă jenată. Pe femeia în roșu o doare-n cot. Iar Cornélia e în altă parte. Cornélia e dusă cu gândul la vacanța „fătucii" ei, care urmează să înoate cu delfinii. Mă detest pentru că-s atât de tâmpită. Pentru că-mi iau copilul ostatic.

— Bun, am plecat, spune fiica mea cu un zâmbet șovăielnic. Ana o sărută pe Cornélia, care îi șoptește la ureche: „Vacanță plăcută, fătuca mea". Eu o strâng în brațe.

— Să-ți fie bine, să-ți fie bine, să-ți fie bine, te iubesc, te iubesc, te iubesc. Mă suni din când în...?

— Da, mămico.

Prăjitura o sărută pe fiica mea. Întâmpin cu plăcere ura. Îmi vine s-o fac terci. Gura ei pe obrazul Anei. Fir-ar a dracului de treabă, o să-mi ies din țâțâni. Dar mama și tata m-au crescut bine. Prin urmare, închid gura și mijesc ochii ca să schițez un zâmbet care n-ar putea păcăli pe nimeni.

— Vacanță plăcută.

Când le aud coborând pe scări, izbucnesc în plâns și mă arunc în brațele Cornéliei.

— Mi-am ratat viața!

— Câți ani ai?

— Treizeci și opt.

— Și ce vrei să spui?

— Am treizeci și opt de ani. Îl iubesc în continuare pe Pierre. Pierre e bărbatul vieții mele. Și pleacă în vacantă cu fata noastră și cu ailaltă. Camera lor o să fie lângă cea a Anei. E insuportabil.

— Da, e insuportabil, spune Cornélia. Dar va trebui să suporți. Pentru tine și pentru fătuca noastră.

20

30 octombrie 2010

Iau trenul din gara Lyon. Cobor la gara TGV din Creusot. Méhariul pornește la prima cheie. În 2007, când a murit Colette, eram convinsă că n-o să mai vin la Gueugnon decât ca să mă reculeg la mormântul ei. Credeam că n-o să mai fac multe deplasări între Los Angeles și Burgundia. Nu știam că o să vrea să odihnească lângă părinții mei și nu lângă stadionul Jean-Laville, care se vede foarte bine din cimitir. Drumuri du s-întors care aveau să se rărească odată cu trecerea anilor.

În 2007 eram convinsă c-o să-mi sfârșesc viața alături de tatăl fiicei mele, în Statele Unite. Că o să facem filme împreună până la bătrânețe. Visam și la Italia. Să ne instalăm pe lângă Napoli. N-am apucat să îmbătrânim. Am vândut casa frumoasă cu piscină și bougainvillea. M-am mutat într-un apartament din Paris. Și iată-mă în fata cabinetului medical din rue Danton ca să discut cu doctorul Pieri. Valiza lui Colette și a mea sunt pe bancheta din spate, cu tapițerie uzată.

Înainte să cobor ascult mesajul Anei, doar ca să-i aud vocea: „Mămicuțo, am ajuns cu bine, e de vis, super, super fain, te iubesc”.

E ciudat. Când stă la Pierre, Ana ia prânzul și cina cu ei. Respiră același aer cu ei. Dar s-o știu în vacanță cu „ailaltă” îmi macină creierii. Ideea că ailaltă se bălăcește în Oceanul Indian

lângă fata mea mă distruge.

Secretara acră n-are timp să mă întâmpine la intrarea în cabinet, pentru că dau nas în nas cu căpitanul Rampin.

— Bună ziua, doamnă Dugain. Ce mai faceți?

— Am venit să discut cu doctorul Pieri. Dânsul a semnat certificatul de deces al mătusii mele acum trei ani.

— M-a informat secretara. Nu puteți ancheta în locul meu.

— Dar...

— Investigația e în curs. Vă însoțesc până pe rue des Fredins?

— Nu, am mași... Cum așa, n-am voie să vorbesc cu doctorul?

— E preferabil să mai amânați, spune îmboldindu-mă spre ieșire. Vă aștept în fața casei ca să vă dau cheile.

Se asigură că urc în Méhari și pornește în mașina lui după mine. Am poliția pe urme de parcă aș fi căutată. Nu pot să-mi rețin un hohot de râs în ciuda situației, mi-ar plăcea să fiu căutată, măcar așa cineva ar fi interesat de mine.

Conduc pe străzile pustii. Mă gândesc la Louis Berthéol, care a apărut pe canapeaua mea și a dispărut imediat, la valiza lui Colette lăsată în vestibu . De atunci nu răspunde decât robotul. Ne spusese, mie și Cornéliei, că pleacă pentru câteva zile din oraș.

Când l-am întrebat cum a putut trăi mătușa mea trei ani de zile, cu ce bani, mi-a răspuns că povestea cu ciorapul nu era o legendă. Și că, începând cu 2002, schimbase în euro cam zece mii de franci pe lună. Asta vreme de un an și ceva. În plus, lucra pentru o croitorie. „Asta îi ocupa timpul, îi plăcea să se simtă încă utilă. Colette a muncit toată viața.” Confecționa perdele și

făcea tot felul de retușuri. Louis era cel care se ducea să ia hainele, materialele, măsurile și șabloanele de la un atelier situat la ieșirea din oraș, i le aducea lui Colette în „ascunzătoare” și le ducea înapoi când comanda era gata. Totul se achita în bani peșin. Nimeni nu punea întrebări, finisajele erau impecabile.

E de-a dreptul incredibil cum și-a organizat dispariția. Ar fi putut să mai trăiască mult fără să știe careva, în afară de Louis. Mă întreb dacă ieșea uneori ca să se plimbe, să se ducă la cimitir.

Parchez în fața „ascunzătorii”.

Am impresia că vegetația din jurul proprietății a mai crescut față de ultima oară. Vecina de vizavi trage perdeaua și-mi face cu mâna. Va trebui să-i fac o vizită. Căpitanul Rampin mi-a spus că au anchetat prin cartier și că nimeni nu era la curent cu prezența doamnei Septembre aici.

— Nici măcar doamna de vizavi?

— S-a mutat de curând. Și i-ar fi trebuit o macara ca să vadă ce se petrecea înăuntru. Dându-mi o copie a cheilor, Cyril Rampin îmi explică: Pentru poartă și pentru ușa de la intrare. Cea mică e pentru magazia din grădină.

— Nu băgasem de seamă data trecută, dar nu e nici o cutie poștală.

— Nici una. N-am găsit nici corespondență, nici reclame.

— Dacă n-ai cutie poștală nu exiști.

— Se lasă tăcerea câteva secunde.

— Dacă întâmpinați cea mai mică problemă, sunați-mă fără ezitare.

Tonul lui paternalist mă enervează la culme. Îl conduc spre

ieșire și închid ușa grea în spatele meu. În momentul în care răsucesc cheia și simt mirosul de stătut, de frig și de hipoclorit, mă întreb ce caut aici. E o idee proastă să dorm în casa unei moarte. Ar fi fost mai înțelept să rezerv o cameră la Monge și să vin numai pe timpul zilei. Și mai bine ar fi fost să ascult casetele la mine acasă, la Paris, cu Cornélia în preajmă. Nu iau decât decizii greșite. Fiica mea înoată cu delfinii, taică-său o unge pe „ailaltă" cu cremă de protecție solară, iar eu o să-mi petrec săptămâna într-o casă sordidă.

Trebuie să încetez să-mi mai plâng de milă, să-mi mai pun cenușă în cap. Trebuie să mobilizez forța voioasă care mă însufleța odinioară. Acea voioșie care m-a caracterizat atât de mult timp. Acea furie care mă făcea să înjur ca un birjar, și pe aceea trebuie s-o regăsesc. Mișcă-ți fundul, Agnès, mișcă-ți fundul. Nu se poate să fi pierdut tot. Ceea ce era în mine trebuie să fi rămas acolo. La fel ca ochii mei, mâinile, gura, pântecul. Nimic nu s-a schimbat. Nu se poate să fiu goală pe dinăuntru. Trebuie să pun niște muzică. Să deschid ferestrele, să spăl totul la mașină. Să curăț bine gresia. Să vorbesc cu mătușa mea. Cu glas tare, înainte s-o ascult pe ea de pe casete.

Am senzația stranie că am ajuns într-o casă de vacanță dezamăgitoare. La ce mă așteptasem venind aici?

Haide, după aerisire casa n-o să mai fie foarte departe de mare. Dau fuga la magazin să iau produsele de menaj pe care le folosesc în mod obișnuit, vin, suc de caise, apă acidulată, orez, porumb, trei roșii, oțet balsamic, un pachet de chipsuri și niște lumânări.

La întoarcere găsesc pe preș o oală cu supă de legume. Și un mesaj: „Din partea vecinei de la 21” scris în grabă pe o bucățică de hârtie. E doamna pe care am văzut-o mai devreme. Și dacă supa e otrăvită? Hai să fim serioși. O să mă duc să-i mulțumesc mai târziu. Deretic două ore printr-o casă care nu era murdară, dar care pare totuși să arate mai bine la sfârșit.

Îmi scot din valiză salteaua gonflabilă. O vechitură de pe vremea Potopului. Pierre și cu mine o țineam în portbagaj și o umflam când făceam popas în natură ca să petrecem noaptea ori să tragem un pui de somn. Am făcut dragoste pe ea de atâtea ori! Dar n-am chef să mă gândesc la asta. Am chef să mă gândesc la momentul prezent. Eventual la cele de mai târziu, dar nu cine știe ce. Deja nu-i rău să mă gândesc la momentul de acum.

Înghesui salteaua între televizor și canapea. O să dorm aici, în camera de zi minusculă. Am spălat niște cearșafuri care sunt în curs de uscare. Pe cele care erau pe pat le-am aruncat. Și o să dau cele două perne și cuverturile adăpostului din Gueugnon.

Deschid valiza lui Colette, pe care am lăsat-o pe culoar. Îmi descopăr casetofonul negru. Butonul roșu pentru înregistrare, cele pentru redare, derulare înainte, derulare înapoi, stânga, dreapta. Mama și tata mi l-au făcut cadou. De Crăciunul din 1985. Cum casa lui Colette era prea mică, mergeam să luăm masa tuspatru la Georges Vezant. Iar când ne întorceam, găseam cadourile în bucătărie. N-am nici o amintire legată de vreun brad sau de decorațiuni de Crăciun. Doar o ghirlandă luminoasă în jurul vitrinei atelierului de cizmărie, care se aprindea o dată din zece, ca din greșeală.

Când despachetasem casetofonul cu funcție autorevers ultimul răcnet, scosesem răcnete de bucurie. Ne petrecuserăm seara înregistrându-ne vocile, Colette râsese mult în seara aceea, nu-i venea să creadă că poate să se asculte. Îi tot spunea tatei: „Am o voce bizară, Jean, nu ți se pare?”

Alături de casetofon, casete audio. Așezate fiecare în cutia ei transparentă. Și numerotate cu cerneală albastră. De la 1 la 119. Fără comentarii sau nume, închid ochii. Nu vreau să aleg cu care să încep. Le amestec, păstrez una în mână. Deschid ochii. Hazardul a ales caseta cu numărul 19. O scot din cutie, o vâr în aparat. Apoi aud vocea ei, ușoară. Cuvinte rostite încetișor, întrerupte de tăceri, de respirații.

21

Caseta numărul 19

COLETTE

Înregistrarea poveștii lui Jean. Pentru Agnès. Astăzi suntem în…

Îi aud pașii, deschide un sertar, îl închide la loc, încerc să ghicesc în ce cameră se află, revine la casetofon.

COLETTE

… 5 *septembrie 2005*.

O pauză, o respirație.

COLETTE

Mama ta e cea care mi-a dat vestea. Hannah plângea și repeta: „Jean a plecat”. Am crezut că îl acuza. Că fratele meu plecase cu alta. Era frumos și avea un zâmbet superb. Pe deasupra, vrăjea pianele, de ce n-ar fi vrăjit și inima unei femei? A altei femei.

Pe urmă, mama ta a zis: „N-au mai putut face nimic”. Cuvintele astea m-au rănit cel mai tare de când mă știu. Am avut o vedenie, am văzut oameni agitându-se în jurul lui, peste el, peste ritmul lui cardiac. I-am văzut metronomul căzând pe jos. Am înțeles că oamenii aceia nu erau nici tu, nici ea. Erau trecători sau paramedici. Dar în același timp, o voce repeta în mintea mea: „E prea tânăr, nu poate să moară înaintea ta. Tu repari încălțări, ești mai puțin importantă decât el, care face muzică”.

Agnès, ai văzut ochii spectatorilor la concerte? E o imagine

mult mai frumoasă decât cea a ochilor clienților mei când își recuperează încălțările. După aceea am plâns așa de mult, că aș fi putut să mă înec, bălteam în lacrimi. Și atunci m-am gândit la tine, Agnès. N-aveam să te las singură cu Hannah, care era foarte cumsecade, da, foarte cumsecade, dar singură cu tine și cu vioara ei, nu-mi dădeam seama cum o să se descurce. Vezi tu, muzicienii sunt cam inadaptați. Mama ta, pe lângă cântatul la vioară, nu știa să facă mare lucru, iar tatăl tău era pierdut fără un pian. Când Jean a plecat, mi-am cumpărat haine de doliu și am încetat să mai ascult radioul. Ții minte? înainte se auzea tot timpul muzică în atelierul meu. După Jean am renunțat multă vreme. Am întors spatele cântecelor.

O tăcere lungă.

Apăs pe butonul de pauză. Nu-mi vine să cred ce comoară se află în valiza asta. Mă ridic să-mi iau un pahar de apă. Deschid dulapul din bucătărie. Sunt printre lucrurile lui Colette, sunt în vocea ei, între ultimii ei pereți. Oare știa că într-o bună zi o să fiu aici? De ce a așteptat să moară ca să-mi vorbească? Iau buretele așezat pe colțul chiuvetei. De câte ori l-a folosit ca să adune firimiturile de pe masă?

Mă întorc în camera de zi, mă așez pe salteaua mea și apăs pe butonul de redare.

COLETTE

Ca să înțelegi, trebuie să mă întorc în timp. Lucrurile frumoase au început și cele urâte s-au terminat... când a murit tatăl meu. La un an după nașterea lui Danièle, sora mea mai mica, la un an după ce m-au retras de la școala. O copită în cap. Eu l-am găsit,

culcat pe paie, țeapăn, cu sânge în păr. Asta m-a șocat cel mai tare, sângele în părul lui blond. Era complet țeapăn. Rece. Mi-a fost foarte frică. Am țipat. Când l-a văzut, mama a început să urle, cu accentul ei ciudat.

Un pic de Burgundia, un pic grai țărănesc, o amestecătură venită cine știe de unde: „Ce-o să se aleagă de noi? Ce-o să se aleagă de noi?”

Marchizul și marchiza de Sénéchal, care erau proprietarii pământurilor, s-au ocupat de văduvă și de cei trei orfani. Eu, după cum știi, eram prietenă cu băiatul lor, Blaise. Și țineam la mama lui. Ne dădea bomboane, fulare, limonadă.

Au angajat-o pe mama ca servitoare și au cazat-o împreună cu Jean și Danièle într-o dependință. Eu am plecat să-mi fac ucenicia. Îmi doream din tot sufletul această ucenicie. Nici nu îndrăznisem să sper c-aș putea să plec vreodată. Încetasem să mai visez, darămite la meseria de învățătoare! Dimpotrivă, ideea de a mă muta la oraș părea desprinsă dintr-un basm cu zâne.

Gata cu animalele, cu ferma, cu bălegarul, cu cartofii, cu căruța, cu muncile care mă făceau să mă doară tot corpul. Animalele care mai rămăseseră au fost vândute. În afară de Bijou, calul de tracțiune. Blaise și-a convins părinții să-l păstreze. N-am iubit nici un animal așa de mult...

Animalele sacrificate, felul în care înnebunesc de spaimă când sunt urcate în camion! Un miel plânge ca un copil. Iar Jean a plâns ca un miel când m-a văzut cărându-mi valiza goală. Lam strâns mult timp în brațe, spunându-i că tot restul vieții o să vin în fiecare duminică să-l văd. Tot restul vieții. Și că o să învăț o

meserie. Dar nu-ți explic așa cum trebuie... Lacrimile fratele meu mi-au dat curaj. Pentru prima oară, am intrat în curtea castelului împreună cu el, deși mama mi-o interzisese. Pentru noi, familia Septembre, era de negândit. Domnul de Sénéchal ne-a deschis ușa și ne-a privit ca și cum Jean și cu mine am fi fost două grămăjoare de balegă încă fumegânde. Dar nu mi-am plecat ochii, i-am zis „Bună ziua" și am întrebat dacă doamna de Sénéchal era acasă. Se pregătea să-mi trântească ușa în față când a apărut Blaise. Mă aștepta. Semăna cu îngerul din biserica de la Gueugnon. Sculptura din fund din stânga. Du-te s-o vezi. O să descoperi că seamănă.

Am o singură poză cu noi, făcută pe când aveam vreo doisprezece ani.

Tace câteva minute, îi aud răsuflarea.

COLETTE

„Ah, Colette", a zis Blaise când m-a văzut, prefăcându-se surprins. „Ești bine?" I-am răspuns că da și că voiam s-o văd pe mama lui, marchiza. „Vino cu mine." Tatăl lui a plecat strâmbându-se. Cu Jean de mână, l-am urmat pe Blaise, am urcat pe scări, plutea un parfum de iasomie și cidru. Eram foarte atentă la gesturile mele, la felul în care pășeam, muream de frică să nu sparg ceva. Jean nu scotea o vorbă, lipit de picioarele mele. La nouă ani, era mititel și ușor ca o pană. Părinții se întrebau uneori ce-o să se aleagă de el, pentru că n-avea osatura unui băiat de fermă. Mama îl îndopa cu supă, poți să-ți închipui. În ziua aceea n-a pus nici o întrebare, mereu a avut încredere în mine. M-a urmat întotdeauna.

Aud zumzetul frigiderului în spatele ei. Și mi-o imaginez așezată în bucătărie.

COLETTE

Blaise a intrat într-o încăpere și a zis: „Mamă, Colette Septembre vrea să discute cu domnia-voastră”. Așa vorbea cu părinții lui. Marchiza a apărut zâmbind de parcă tocmai s-ar fi trezit sau ar fi avut febră, într-o rochie deschisă la culoare, cu puțin roz în obraji și pe buze. Nu prea semăna cu restul. Avea aerul că a ieșit dintr-unul din romanele pe care le lua Blaise din bibliotecă pentru mine.

— Bună ziua, doamnă, mă scuzați pentru deranj, dar, așa cum știți, plec să-mi fac ucenicia și nu pot să-l iau cu mine pe frățiorul meu… Înainte de plecare, aș vrea să știu… aș putea să văd pianul?

Cu ochii măriți de uimire, a zis că da.

— Poate și Jean să-l vadă?

— Da.

I-am urmat pe doamna de Sénéchal și pe Blaise, am traversat două birouri scăldate în lumină, cu tablouri pe pereți, și l-am văzut. Ca un rege, sclipitor, în mijlocul unui salon imens. Un Steinway. O capodoperă. Mai frumos decât toate tablourile, toate covoarele, toate mobilele. Marchiza a spus:

— Nemții au rechiziționat castelul în timpul războiului. Pianul a fost adus cu camionul pentru un militar de rang înalt. În panica retragerii, l-au lăsat acolo… Nu știu de unde provine… Cui i-a aparținut.

Apăs pe butonul de oprire. Inspir adânc și ies în grădină, unde mă întâmpină o rază de soare. Mă gândesc intens la părinții mei.

Nimeni nu vorbește îndeajuns despre drama de a-și pierde părinții și de a se trezi singur pe lume. Mă întorc spre casetofon, trebuie să continui. Să înțeleg.

COLETTE

Când mi-am văzut reflexia de țărancă în lemnul acela negru lăcuit, am uitat de doamna de Sénéchal, am uitat de Blaise, mi-am uitat manierele și i-am spus fratelui meu:

— E al tău, Jean. Pianul ăsta e al tău.

Jean mi-a dat drumul la mână, s-a apropiat de instrument fără să-l atingă, apoi a izbucnit în râs. Îmi doream să-i pot păstra râsetele toată viața. Aș fi vrut să le pun undeva, într-o casetă de bijuterii. Nu le-am uitat niciodată. Le aud și acum. De mai multe ori pe zi. Mă însoțesc.

Marchiza a surâs. În acest timp, Blaise a ridicat capacul pianului și a înălțat scăunelul. Când a făcut acest gest, mi-a venit să plâng așa cum nu mi s-a întâmplat niciodată, nici măcar când a murit tata. Vezi tu, Agnès, nu știu de ce unii oameni sunt buni cu ceilalți, s-au născut ca să fie generoși. Blaise de Sénéchal era unul dintre aceștia. Jean s-a așezat la pian. Am văzut cum i se aprind ochii.

— Reluăm lecția, i-a spus Blaise, apoi i s-a adresat mamei lui: Mamă, Jean are un talent aparte. Jean, cântă-ne menuetul lui Bach, primul pe care l-am lucrat împreună.

M-a luat amețeala când fratele meu și-a așezat degețelele pe clape. Din cauza emoțiilor mă simțeam rău și bine în același timp. Niște emoții pe care nu le mai încercasem nicicând.

Îți dai seama, Agnès, eram în 1959, crescusem în mizerie, iar

frățiorul meu îl avea pe Bach în mâini, în brațe, în tot corpul. Blaise i-a spus mamei lui:

— N-a studiat niciodată solfegiul, dar imediat ce aude o melodie, o reproduce.

Copiii depind de părinții lor. Dacă Jean ar fi depins de marchiz, de mama, de tatăl nostru, ar fi devenit muncitor la oțelăria din Gueugnon. Nu e nimic dezonorant în asta. Am cunoscut și am iubit muncitori de la oțelărie. Însă marchiza a fost cea care l-a luat pe Jean sub aripa ei. Numai păsările mari te iau sub aripa lor. N-a mai trebuit să cer nimic. N-a trebuit nici măcar să fac pe cerșetoarea pentru fratele meu. Tulburată de darul lui Jean, Eugénie de Sénéchal a hotărât că fratele meu avea să învețe solfegiul, că avea să ia lecții de la Blaise. Și că ea avea să vegheze ca totul să meargă cum trebuie. Cu orice preț. Așa a zis: „Cu orice preț".

Am plecat să-mi învăț meseria. Știam că lui Jean n-o să-i fie dor de mine. Că pianul acela avea să ocupe tot spațiul din sufletul lui, nemailăsând loc pentru altceva.

Tace. O aud ridicându-se, așezând acul pick-upului de la stația hi-fi pe un disc de vinii. Prima înregistrare a tatei în studio. Nocturne de Chopin. Tata i-a dăruit stația Pioneer în anii '80, ca să poată să-l asculte oricând dorea.

Tata îmi vorbea foarte puțin despre Colette. Relația lor era caldă. N-am asistat la nici o dispută, la nici un reproș subînțeles, la nici un gest brusc. Între ei erau multe priviri și tăceri. Nu le acordam atenție. Tipii pe motociclete mă interesau mult mai mult decât relația dintre mătușa și tatăl meu.

Îmi tremură mâinile. O să tărăgănez lucrurile. O să descopăr casetele astea cu încetul. Ca pe un cadou. O să închid ochii, lăsându-mă în voia hazardului. N-o să le ascult de-a valma pe toate. Ca atunci când citești o carte pe care vrei s-o savurezi, nu s-o devorezi. Am tot timpul din lume.

Am alergat după un prim succes. Apoi după un nou succes. Astăzi nu mă mai așteaptă nimeni și nimic, și nu mai aștept nimic din partea nimănui. Poate că asta înseamnă norocul. Sau cel puțin libertatea.

22

Caseta numărul 7

COLETTE

Suntem în 7 ianuarie 2003. O să-ți povestesc despre Blanche. Prima oară când o văd, am șase sau șapte ani. E așezată în banca din fundul clasei. Banca aceea care e liberă tot anul. E fata circurilor.

„V-o prezint pe Blanche”, spune învățătoarea. Iar ceilalți, în loc să se uite la ea, se uită la mine, țăranca. Până și Blaise.

Colette strigă pe cineva:

— Blanche! Blanche! Hai încoace!

Aud pași și o voce de femeie:

— Vin, vin.

O voce la fel de blândă ca aceea a mătușii mele. Inima mi-o ia razna, am senzația că visez. Ascult de mai multe ori: „Vin, vin”. Mătușa mea nu era singură când înregistra.

BLANCHE

Uite-mă.

COLETTE

Înregistrez niște chestii pentru Agnès. Vrei să spui și tu ceva?

BLANCHE

Pentru Agnès?... Chestii?

Se lasă o tăcere prelungită.

BLANCHE

Nu-i periculos?

COLETTE

O să fim moarte amândouă când o să asculte ea.

BLANCHE

Ești sigură?

COLETTE

Da, haide.

BLANCHE

Nu știu…

COLETTE

Povestește-i cum a fost când m-ai văzut prima oară.

Tăcere.

BLANCHE

Bună, Agnès, numele meu este Blanche. Mi-ar fi făcut plăcere să te cunosc. Aș fi vrut din tot sufletul să te cunosc.

Oprește înregistrarea. Cât timp a fost întreruptă? Imposibil de știut.

BLANCHE

Prima oară când am văzut-o pe Colette a fost la școala primară. Școala Pasteur, care există și azi. În 1953. Sunt sigură de an, pentru că Naja trăia încă. A murit la câteva zile după aceea. Când am plecat la Clermont-Ferrand. N-am reușit s-o scot din cușcă. Să-i redau libertatea. Leoaica mea venea din Africa, era bătrână, chinuită, epuizată. Stomacul ia cedat. Un tip dubios i-o vânduse tatălui meu pentru o nimica toată.

Opresc. În jurul meu e liniște. Cât o fi ceasul? Casetele astea dau dependență. Și îmi dau seama că nu m-am mai gândit la

Pierre de când o ascult pe Colette. Deci e cu putință să nu mă gândesc la el.

Vocea lui Blanche are același registru ca a lui Colette, are același fel de a pronunța cuvintele. S-ar spune că și-au petrecut viețile împreună. Ca acele cupluri care ajung să capete aceeași manieră de a vorbi. Încerc să mi-o închipui la față.

BLANCHE

Eu nu mi-am pus întrebări când te-am văzut. Nu mi s-a părut ciudat. M-am născut într-un circ ambulant și am crescut în brațele Nataliei, femeia cu barbă, cu Fabrizio, un tip înalt de un metru și doi centimetri, cu Nestor, care ridica nicovale, și cu Vlad, care, atât cât a trăit, suferea de macrocefalie... avea un cap enorm. În cele din urmă, tatăl meu l-a abandonat în pragul unui spital.

La circul nostru era o ceată de nefericiți care nu semănau unii cu alții. Dar ne iubeam. Publicul venea să ne aplaude și să vadă „monștri". Cu cât erau mai înspăimântători, mai diformi, cu atât mai satisfăcuți păreau oamenii, distracția merita banii plătiți pe bilet. Sărmanul Vlad a tras ponoasele. Dar adevăratul monstru era tatăl meu. Nu vorbea decât o limbă, pe aceea a bătăilor. Atât cu animalele, cât și cu noi.

Ciudățenia era viața mea de zi cu zi. Prin urmare, când te-am văzut pe tine, pisicuțo, n-am fost deloc impresionată, vei rămâne mereu cea mai frumoasă amintire din copilărie. Singura mea amintire de copil. Copilărie n-am avut. Am început să muncesc foarte devreme. Muzica tunătoare care ne anunța sosirea era contrară stării noastre sufletești. Ta, ta, ta, ta, ta! Lumină și

muzică de fanfară. Dar realitatea era sinistră. Tremuram, mă durea burta, mi-era frică de acel public în căutare de senzații și de curiozitatea lui nesănătoasă. Nu-mi plăceau decât privirile copiilor asupra mea, pentru că-i făceam să viseze. Eram acrobată pe sârmă.

„Apropiați-vă, doamnelor și domnilor, apropiați-vă!”, urla tatăl meu. „Veniți să descoperiți lucruri de neînchipuit! Excepționale…”

Vocea i se frânge.

BLANCHE

Deocamdată o să mă opresc aici. E bine? Am vorbit cum trebuie?

Apăs pe buton. „Pisicuțo”. Blanche a numit-o pe mătușa mea „pisicuțo”.

Aud o bătaie la ușă. La naiba! Am uitat să încui. Nu aștept pe nimeni și nu vreau să vorbesc cu nimeni. Nu mă mișc, ascunsă în penumbră. Ghemuită.

— Agnès !

Recunosc imediat vocea lui Lyèce.

— Ești acasă?

Și pe cea a lui Nathalie Grandjean.

Nu mă clintesc. Telefonul îmi vibrează în buzunar, e Lyèce, nu răspund. Urmează un mesaj al lui Nathalie pe care-l citesc: „N-am găsit anunțul de deces al mătușii tale”.

Mă ridic dintr-un salt și mă reped la ușa de la intrare, temându-mă că au plecat deja. Sunt încă în prag. Tresar amândoi.

— Ești bine? întreabă Lyèce.

— Da.

Nu îndrăznesc să se miște.

— Dormeai?

— Nu, eram concentrată. Ascult niște înregistrări.

Cei doi intră în casă.

— Deci aici au găsit-o pe Colette? întreabă Lyèce.

— Mai mult, aici trăia.

— La dracu', murmură el.

— Ai de gând să stai mult timp? vrea să știe Nathalie, îngrozită. Hardughia asta îmi face pielea de găină.

— Mai am douăzeci de zile.

Nathalie mă privește atent.

— Hai la mine.

— Stai liniștită, mă descurc. Dacă devine prea oprimant, mă duc la Monge.

Lyèce observă salteaua gonflabilă din mijlocul camerei de zi, casetele și aparatul.

— Când eram mici, ne jucam cu o chestie din asta.

— E chiar casetofonul acela. Mătușa mea l-a păstrat.

— După aia ai primit camera de luat vederi. Ne filmai tot timpul. Ai păstrat înregistrările?

— Cred că mi-a fost furată. Dimpreună cu casetele. Mi— am dat seama mult mai târziu. Sau s-o fi pierdut la o mutare. Cât e ceasul?

— Șase și douăzeci, îmi răspunde Nathalie.

— Am suc de caise și ceva de rontăit. Vă tentează?

Ne așezăm la masa din bucătărie. Aduc trei pahare de muștar, pun chipsurile într-un castron.

— Am căutat prin arhive, nu e nici un anunț de deces, spune Nathalie după ce ia un pumn de chipsuri.

— Și totuși am fost la înmormântarea ei, obiectează Lyèce. Asta înseamnă că am aflat de undeva. Și n-am fost singur. Ne-am întâlnit la cimitir în cursul dimineții. Eram pe puțin cincizeci. Louis Berthéol a citit un text, nu mai țin minte care. Era un text frumos. Și au coborât-o în pământ. Dacă stau să mă gândesc, Louis a fost cel care m-a anunțat și mi-a spus data și ora înmormântării. Și Pascale.

— Pascale?

— Florăreasa de pe rue Jean-Jaurès. Eu nu citesc ziarul, cu atât mai puțin anunțurile de deces. Dar telefonul fără fir funcționează ca în orice orășel, toată lumea a aflat foarte repede că mătușa ta a murit.

— Louis m-a înștiințat târziu din cauza diferenței de fus orar, mi-a povestit că înmormântarea urma să aibă loc imediat, că luna august era în toi și că era singurul interval liber găsit de cei de la pompele funebre. Mi-a zis că până luam avionul ca să vin în Franța, Colette avea să fie deja în pământ. Ca să fiu cinstită, mi-a convenit. Ana n-a luat-o prea bine, ar fi vrut să facem deplasarea. Am potolit-o cu o banalitate de genul: „Ceea ce contează e că va rămâne în inimile și în gândurile noastre”. Ne-am dus împreună să aprindem lumânări la biserica Saint Sebastian. Lumânări în America pentru biata mea mătușă dispărută în Burgundia.

— Atelierul de cizmărie a fost preluat foarte repede de niște nou-veniți, și nu ne-am pus întrebări. Pe atunci erai departe, ți-am trimis un mesaj, cam asta a fost.

— Și iată-ne aici, în casa asta, îndopându-ne cu chipsuri. Când vă spun că viața e ciudată…

— Cui îi spui asta? o întreabă Lyèce pe Nathalie.

— Le-o spun tuturor, tot timpul. Știi, sunt jurnalistă, văd o mulțime de chestii bizare.

— Nu știam că vă cunoașteți.

— Nathalie mi-e ca o soră, răspunde Lyèce. Ne știm de la grădiniță. Înainte nu-mi plăcea de ea, mi se părea cu nasul pe sus.

— Și el mi se părea un drogat fără nici o șansă.

— Eram. Ne-am regăsit când aveam douăzeci de ani. La o petrecere cu multă băutură. În locul potrivit, la momentul potrivit. Ne-am pus pe taclale. Și nu ne-am mai despărțit. Ei îi plac fetele, așa că putem să fim amici. Nu-i nici o gelozie între noi.

Nathalie îl privește cu o tandrețe infinită.

— Eu sunt cea care l-a dus la dezintoxicare. De mai multe ori. Până la aia care a reușit. E mereu una care reușește.

— E încăpățânată ca un catâr, nu m-a scăpat din ochi.

— De ani de zile îl tot îndemn să se apuce de scris. Lyèce scrie nemaipomenit de bine, dar n-are încredere în el. Zdreanță i-a făcut terci creierul.

*

Trece un înger pe deasupra noastră. Mătușa mea, poate. Sau

tata. Sau mama. Sau Blanche. Sau toți patru, ținându-se de mână.

— În ce moment au apărut suspiciunile în legătură cu tipul ăsta?

— Eu am auzit ceva când plecase deja în sudul Franței, îmi răspunde Nathalie. Circulau unele zvonuri. Am înțeles că fusese concediat. Nici o victimă n-a vorbit, n-a depus plângere. Nu din câte știu eu, oricum. Mai târziu am aflat că puștii glumeau între ei pe tema asta, se luau peste picior, se tachinau: „Și tu ai avut parte de vizitele medicale ale lui Zdreanță?" închid ochii. Îmi vine să vomit.

Nathalie e încordată ca un arc de ceas. Furia a făcut-o să se înroșească la față. Gâtul îi e stacojiu.

— Antrena juniorii, spune Lyèce. Locul ideal. Dar n-avea ce să caute în vestiar, și mai ales, ceea ce este halucinant, nu era medic... Nu știu cum să-ți explic, dar era arogant, sigur pe sine. Nimeni nu s-ar fi amestecat. Erau alte vremuri, vremuri când conducătorii făceau legea. Ierarhia uzinei s-a reprodus în interiorul clubului. El domina mica lui lume. Era directorul serviciului de informatică. Era șef la fotbal și la uzină.

— Acum nu mai e așa. Tipii la patru ace și șefuleții nu-i mai sperie la fel pe oameni și pe copii... deși e discutabil. O să fie întotdeauna adulți care au un ascendent asupra sufletelor neprihănite.

— Câți ani a antrenat la club?

— Ești pregătită să auzi răspunsul? încuviințez din cap.

— Din 1956 până în 1980.

— Douăzeci și patru de ani, spune Nathalie. Douăzeci și patru de sezoane, dintre care mare parte la juniori.

— Avea soție?

— Nu s-a însurat niciodată.

— Copii?

— Nu,

— Când a murit?

— Anul trecut, răspunde Nathalie. M-am dus acolo să investighez.

— Să investighezi?

— Accident sau sinucidere, nimeni nu știe. O parte a feței era zdrobită, ca și când ar fi primit o lovitură. Voiam să aflu adevărul. Corpul i-a fost găsit în mare, la Cannes, la trei zile după ce fusese dat dispărut. Legistul n-a putut stabili dacă fusese o cădere accidentală sau voluntară sau dacă cineva îl rănise. Poate că o ambarcațiune l-a acroșat după ce a căzut? Cert e că n-a murit înainte să se scufunde. Avea apă în plămâni. Așadar, s-a înecat. Probabil a fost lovit înainte să cadă în apă.

— Ai descoperit ceva în plus acolo?

— Nimic.

— Polițiștii știau că era suspectat de pedofilie?

— Nu cred. Eu m-am prezentat ca jurnalistă de provincie care făcea un reportaj despre un fost locuitor din Gueugnon. N-am zis nimic. Nu voiam să atrag atenția. Polițiștii au conchis că s-a produs o „alunecare” de pe faleză. În ziua când a dispărut fuseseră vânturi violente în Mediterana.

— Poate că marea i-a răzbunat pe copii, intervine Lyèce

reumplându-și paharul cu suc de caise. Chestia asta a ta e de-a dreptul scârboasă. Mor de foame, mă duc să iau niște pizza de la Joseph.

— Mai există Joseph?

— Bineînțeles. Joseph e veșnic. Și nu uita că e tatăl lui Isus, glumește Lyèce. În religia catolică se vorbește mult despre mamă, dar foarte puțin despre tată.

Joseph e tipul care face pizza în piața bisericii de foarte, foarte mult timp. Am impresia că-l cunosc dintotdeauna, că i-am văzut mereu camionul în același loc. La o sută de metri de fosta cizmărie a lui Colette. S-ar zice că vehiculul lui cu cuptor cu lemne integrat e la fel de vechi ca biserica romanică la umbra căreia stă în serile de vară. Lyèce se ridică și ne spune:

— Mă întorc repede.

— Ia bani din portofelul meu, e pe măsuța de la intrare.

— Stai liniștită, nu-s sărac. Pot să plătesc pentru trei pizze. Cu ce arome?

Întrebarea mă face să râd. Și mă duce cu gândul la cea mai bună pizza pe care am mâncat-o în viața mea: la Marinella, la Ajaccio. De altfel, nu sunt sigură că se numea La Marinella. Într-adevăr, nu e chiar așa de aiurea, aș putea vorbi despre arome, despre savori, despre terasa aceea umbrită cu vedere la Mediterana, despre Pierre care mă devorează din priviri, despre noi, îndrăgostiți până peste urechi, despre promisiunea unei sieste destrăbălate, cum spunea el, și despre acea pizza subțire, mare, cum se fac în sud, minunată, care aterizează pe masă pe un platou din inox. O să mă întorc în Corsica. O să mă întorc la

Marinella. E prima oară când am un proiect de trei ani încoace.

— Eu vreau cu roșii și brânză! Tot nu știu dacă e Margherita sau Regina.

— Și eu! spune Nathalie.

— Bine. Nu profitați de lipsa mea ca să mă bârfiți. Lyèce închide ușa în urma lui.

— Ați venit cu mașina?

— Da, răspunde Nathalie. Nu-mi place să urc pe motocicleta lui, mi-e frică. Ridicându-se, adaugă: Trebuie s-o sun pe gagică-mea să-i zic că mai stau puțin aici. Iese în grădină cu mobilul în mână.

Cum nu mai sunt singură, îndrăznesc să intru în camera cu mașina de cusut. Cea unde se află scândura de călcat și dulapul cu colecția mătușii mele. Această colecție de caiete care deapănă povestea clubului de fotbal din Gueugnon dintre 1965 și 2000. Timp de treizeci și cinci de ani a decupat fiecare articol, apoi sa oprit. De ce? Ce te poate face să te oprești de azi pe mâine? O gripă care te țintuiește la pat? O întâlnire? O altă pasiune? Lehamitea? Ciudat, din partea unei suportere pătimașe ca ea.

Mă gândesc că trebuie să donez colecția clubului, fanilor care și-au dedicat practic toată viața istoriei fotbalului din Gueugnon. O să discut despre asta cu Michel Chaussin, un prieten de-al mătușii. El e cel care menține vie istoria clubului pe Facebook. Sunt abonată la pagina lui. Postează fotografii ale foștilor jucători, meciuri antologice, evenimente sportive din zilele noastre. Îmi place înflăcărarea acelor oameni. Mă întreb

dacă mătușa se aștepta să fac un film despre fotbal. Cel mai bun e *Coup de tête* al lui Jean-Jacques Annaud, cu Patrick Dewaere. Nu mi-a mai trecut prin minte până acum. Probabil că am dezamăgit-o. Probabil că am dezamăgit-o teribil.

Nathalie s-a întors. Mi se alătură în camera cu mașina de cusut.

— Lyèce ți-a zis de Zdreanță?

Înțeleg imediat întrebarea, după cum mă privește, după intonația vocii ei.

— Da. Vizita medicală transformată în coșmar. Avea șapte ani.

— Nu cred că e singurul. Îmi desfășor ancheta în secret. Nu vreau să-i spun nimic. A suferit destul din cauza asta. Mă văd cu diverși oameni, pun întrebări, toată lumea pare stingherită. Mulți nu știau. Când iubești un sport, nu e obligatoriu să vezi răul care bântuie prin preajmă. Dar sunt și cei care știau. Deunăzi, m-am dus să cumpăr vopsea de la un amic. Un tip de zahăr, cam de-o seamă cu Lyèce. Vorbim despre una, alta, și mă apuc să-l descos, îl întreb dacă juca fotbal, dacă-și aduce aminte de Zdreanță, iar el pălește și zice: „A fost o mârșăvie". „De ce spui asta?", îl întreb. Și atunci mi-a turnat tot... Că Zdreanță nu s-ar fi luat niciodată de el, îndărătnic din fire, că alegea copiii timizi, fragili, victimele ideale. Și că în fiecare zi Christophe Delannoy, un prieten de-al nostru, un tip cam dus cu pluta, cam marginal, trece prin fața magazinului lui, și în fiecare zi asta îi aduce aminte de^ mizerabilul ăla... Mi-a zis: „înțelegi, Nathalie? în fiecare zi, când îl văd pe Christophe trecând prin fața

magazinului meu, mă gândesc la Zdreanță. Sunt sigur că i-a făcut rău. Pe atunci, Christophe a încercat să-mi spună, a bolborosit: «Mi-a atins ouăle». Și nu l-am băgat în seamă. Eram niște dobitoci. Nu se vorbea despre asta... Când aveam vreo zece ani ne-am dus la Manosque cu alți băieți, un cantonament de fotbal. Când ne-am întors, Christophe se schimbase, din acel moment a început să se izoleze. N-am niciodată curajul să ies din magazin și să-l întreb ce i-a făcut individul ăla, dar știu, simt că i-a făcut rău".

— Câți ca Delannoy or fi fost?

— Greu de aflat. Sunt tipi care refuză să stea de vorbă cu mine. Am încercat să iau legătura cu prietenul din copilărie al lui Lycèce, dar nu vrea să fie contactat.

Nathalie aruncă o privire la colecția pe care am întins-o pe masa de călcat.

— Ce-i asta?

— Asta e lumina. Lumina stadioanelor de fotbal pe care mătușa mea a colecționat-o ani de-a rândul. E contrariul lui Zdreanță. E frumusețea jocului. Frumusețea echipelor. E motivul pentru care mii de locuitori din Gueugnon s-au dus la meci. E ceea ce a făcut să bată inimi decenii în sir. E ceea ce o făcea să tremure pe mătușa mea când echipa lua gol sau marca.

— Nu știam că-ți place fotbalul.

— Nici eu, mă aud răspunzându-i.

23

1959

Maistrul pe lângă care își face ucenicia se numește Mokhtar Bayram. Când Colette împinge ușa atelierului de cizmărie, descoperă o altă lume decât cea a fermei și a școlii. Un univers de scule și ciocane, clești, perii și cârpe, cuie și șmirghel. Un miros de piele, de ulei, de clei, de ceară, de metal și de unsoare. Are în mână valiza mare și goală. Mokhtar, cu frumoșii lui ochi negri maliționși, o întreabă ce ascunde acolo.

— Periuța de dinți, îi răspunde Colette.

— Atât?

— Nu mai am nimic altceva.

Mokhtar îi zâmbește.

— Ești curajoasă?

— Cred că da, domnule, îngaimă ea stingherită.

— Câți ani ai?

— Treisprezece.

Colette n-a mai văzut niciodată atâtea încălțări la un loc. Întotdeauna a avut o pereche, fie vară, fie iarnă, o singură pereche care trebuia să reziste cât mai mult timp. La început picioarele îi înotau în ghete, iar la sfârșit acestea erau atât de mici, încât îi comprimau bolta plantară. Preferă saboții țăranilor de odinioară. Lemnul e tare, dar vara îi încălța pe piciorul gol.

— Ești îndemânatică?

— Nu știu, domnule. Dar știu să moșesc oi.

— Spune-mi Mokhtar, micuțo.

Mokhtar a acceptat s-o ia de ucenică la cererea doamnei de Sénéchal. Nu-i refuză nimic marchizei, repară și întărește tălpile și cusăturile pantofilor întregii familii Sénéchal. Condiția este ca fata să obțină certificatul de aptitudini profesionale frecventând școala Sainte-Cécile, aflată la trei minute de atelier. O școală privată al cărei consiliu de administrație este prezidat de doamna de Sénéchal.

Mokhtar i-a răspuns: „Nici o problemă, doamnă, o s-o învăț meserie dacă e serioasă, altfel n-o țin la mine”. Trei mese pe zi, o mie de franci pe lună, când salariul minim al unui muncitor e de treisprezece mii, o cămăruță în care se află o fereastră, un pat, o sobă, lemne de foc, apă curentă, o plapumă și două rânduri de cearșafuri curate. Pentru Colette e un lux de neînchipuit. Toaleta e în fundul grădinii - Mokhtar a avut deja mai mulți ucenici, dar nici o fată. E o mână de lucru de care nu se poate lipsi și ține să-și transmită mai departe cunoștințele.

Mokhtar, Blaise și Colette stau în pragul a ceea ce va fi „camera ei” timp de doi ani.

— Lasă-ți jos valiza, spune Mokhtar. O să vedem mai târziu de ce ai nevoie. Aici ești acasă la tine. Eu nu intru. Tu te ocupi s-o întreții. Trebuie să rămână curată pentru persoana care va veni după tine. Trebuie să te gândești întotdeauna la cel sau cea care vine după tine. Oriunde ar fi. Dacă toată lumea face așa, treaba merge înainte.

Îi arată o clădire din lemn închis la culoare, la câțiva metri

distantă.

— Poți să te duci acolo când vrei. E deschis tot timpul. Poți folosi săpunul cel mare și copaia ca să-ți speli rufele.

Blaise îi strecoară câteva bancnote în buzunar înainte să plece și o sărută fugar pe obraz. Colette nu știe ce să spună, nu mai îndrăznește să se miște. Banii aceia din buzunar sunt grei ca o nicovală. Simte că-i dau lacrimile pentru că are părul murdar, iar Blaise e frumos ca un înger. Singurul ei sprijin, singurul om pe care se poate bizui. Un singur prieten e de ajuns ca să compenseze tăcerile și lipsa. Începând cu cea a părinților ei. Mama n-a vărsat nici o lacrimă mai devreme, când, însoțită de Blaise, a plecat cu valiza în mână. O valiză la fel de goală ca inima mamei în ce-o privește. S-a mulțumit să verifice că fata nu ia nimic din ce le va fi de trebuință lui Jean și Danièle, întrucât va avea cazare și masă. „Iar mia ta de franci e pentru mine. Așa-i cu copiii. Mai ales fata mai mare cu marna." Are cazare și masă, dar va trebui să muncească tot atât cât un adult și să învețe. Colette știe că fetele de vârsta ei se joacă după școală, se întâlnesc duminica să râdă, să danseze, să viseze. Ea n-a cunoscut decât munca după școală, iar dacă n-ar fi murit tatăl ei, ar fi legat cartea de gard.

— Pe duminică, îi șoptește Blaise. Vin să te iau cu bicicleta.

„Nu trebuie să fiu amărâtă", își spune Colette. „L-am dus pe Jean la pian. O să fie bine."

— Cum te cheamă, micuțo? întreabă Mokhtar.

— Colette. Colette Septembre.

El zâmbește pe sub mustață.

— Ai nume de vară.

Colette șovăie, apoi răspunde:

— Mai curând de toamnă.

— A, nu, micuțo, în septembrie e încă vară, doar un piculeț de început de toamnă.

*

Mokhtar e tunisian. În copilărie, când locuia la Tunis, a vrut să învețe o meserie. A devenit ucenic în timpul vacanței de vară. Primul lucru pe care l-a învățat a fost să livreze încălțăminte la prăvăliile din sukuri. Apoi a urcat în ierarhie, cum spune el, și a început să confecționeze încălțări, pe urmă să facă finisajele. Când Colette intră în viața lui, e proprietarul cizmăriei de pe rue Pasteur de douăzeci de ani. A venit în Franța în 1936, împreună cu fratele lui. S-a îmbolnăvit și a pierdut un picior la vârsta de șase ani. Spune că bucata de lemn care-i ține loc de pantof e un copăcel. Îi povestește lui Colette că acesta este motivul pentru care cizmăria e viața lui. Viața celorlalți, care au două picioare și nu știu cât sunt de norocoși. Are două perechi de încălțări, una de iarnă și una de vară, iar cele pentru piciorul drept odihnesc pe un raft. Pasiunile lui sunt cizmăria și marochinăria. Îi spune lui Colette: „îmi plac încălțările, respect încălțările; pe deasupra, te duc peste tot de-a lungul vieții, îți poartă amintirile. Eu, Colette, o să-ți zic adevărul, sunt cizmar, iar primul lucru pe care-l văd la un om sunt pantofii lui, dacă-s bine întreținuți urc cu privirea până la față, dacă nu, nu. E o diferență între întreținere și reparație, trebuie să protejezi încălțămintea înainte s-o repari. Cum e și cu corpul tău, micuțo. Nu bea alcool,

nu fuma, nu bârfi. Găsești puțină plăcere în orice. Există plăcere peste tot”.

Colette nu înțelege ce-i tot povestește Mokhtar. Dar vorbele lui sunt blânde atunci când i se adresează. Și ei i se adresează, nimănui altcuiva. Prin urmare, se simte întrucâtva importantă. Ca atunci când e cu Blaise și Jean. Mokhtar n-are același accent ca burgunzii și uneori confundă masculinul cu femininul, singularul cu pluralul.

— Ce se întâmplă cu încălțările când clientul nu vine să le recupereze?

— Le donez la Crucea Roșie, câte ceva și la biserică. Dar să știi că în vremurile astea nu-s prea mulți care să uite. Perechea ta de pantofi, Colette, e bunul tău cel mai de preț.

Coboară privirea și-și studiază încălțările butucănoase din piele închisă la culoare. Cele care înainte străbăteau drumurile de pământ. Acum sunt curate. Nu iese din atelier decât să ducă o pereche de pantofi unei persoane în vârstă care se deplasează cu dificultate.

— În cazul clienților pe care nu-i cunosc, le cer să plătească în avans. Și, ca prin minune, nu uită niciodată să revină. Am alți clienți atât de fideli, că nici nu le dau bon, o să vezi, mulți mi-i trimit pe copiii lor: „M-a trimis mama”. Cunosc pe toată lumea la Gueugnon. În afară de cei care sunt rasiști. Ei nu calcă pragul unui arab.

— De ce?

— N-avem același Dumnezeu, sunt unii pe care asta îi deranjează.

— Și cum e Dumnezeul vostru?

— Ca al tău, doar că vorbește altă limbă.

— De unde știți? Dumnezeu nu vorbește cu nimeni.

— Ba da, micuțo. Ascultă-l pe Dumnezeu, vorbește... Ce vrei să faci în viață, pe lângă reparatul de încălțări?

— Vreau ca frățiorul meu să fie muzician, pianist.

— Și pentru tine ce vrei?

— Ca fratele meu să fie muzician.

— Dumnezeu o să-ți răspundă, o să vezi, o să-ți răspundă.

Colette mai iese și ca să-i facă mici cumpărături lui Mokhtar de la drogheria doamnei Courault. Are o listă, denumiri complicate de produse pe care cizmarul le-a mâzgălit pe o bucată de hârtie, soluții de curățare, lacuri, vopsele, cuie și nituri.

— În timpul războiului aveam dreptul la o singură pereche de încălțări pe an, o plăteai cu un tichet de raționalizare. Eu făceam tălpi de lemn. Nemții rechiziționau pielea.

Primul lucru pe care l-a învățat Colette a fost să folosească mașina de cusut. Înainte să lucreze pe bucățile de piele, a îmbinat metri întregi de pânză. Până când i-a intrat în reflex să-și plimbe degetele de o parte și de alta a acului. Până când a devenit capabilă să se gândească la altceva, până când a ajuns să coasă așa cum respira. Pe urmă, Mokhtar i-a arătat cum să aleagă acele pentru piele. Cum să coasă la mașină resturi de piele. Diversele puncte de cusătură, drept, în zigzag, tighel. Cum să se deprindă cu firele, cuiele, fermoarele. Pentru decupaj s-a antrenat pe bucăți de carton.

— Cartonul nu se comportă la fel ca pielea, dar important nu e materialul, ci gestul. Trebuie să înveți să trasezi linii, cercuri. O să-ți petreci toată ziua uitându-te la ceea ce ții în mână, da, da, chiar așa.

— Cu pielea am impresia că rănesc. În capul meu îi aud plângând...

— Pe cine auzi plângând?

— Mieii. Când sunt despărțiți de mamele lor, plâng. Pielea asta e a mieilor.

— N-ai toate țiglele pe casă, micuțo.

— Ce înseamnă asta?

— Că ideile tale, atunci când plouă, se udă leoarcă.

Înainte de Colette, Mokhtar nu făcuse niciodată legătura dintre pielea de cizmărie și cea a animalelor. Pentru el era un instrument, baza muncii sale, un material tăbăcit de o calitate mai bună sau mai proastă. Nu se gândise niciodată la ființa vie, la ceea ce trăise și la ce mai rămânea din ea în mâinile lui. Colette îi vorbește adesea despre relația pe care o avea cu animalele când trăia la fermă. E prima oară când Mokhtar are de-a face cu o fată în activitatea lui profesională. Asta îl tulbură. Colette e mai sensibilă, mai meticuloasă. De asemenea, mai curioasă. Pune mai multe întrebări.

Sora lui mai mică, Nadia, trăiește la Tunis. N-a văzut-o de decenii întregi, dar își scriu în limba lor maternă. E măritată și are doi băieți de șaisprezece și optsprezece ani, se pare că cel mic seamănă cu el. Mokhtar strânge bani. „Ca să-mi plătesc drumul.” Nu trece nici o zi fără să rostească aceste cuvinte în

fata lui Colette, în timp ce strecoară o monedă sau o bancnotă într-o cutie de metal.

— Unde e fratele dumneavoastră? Cel cu care ați venit în Franța?

— A murit, micuțo. Familia i-a repatriat corpul în Tunisia.

— A murit în război?

— Nu. La spital.

— Dacă l-aș pierde pe fratele meu, pe Jean, nu mi-ar mai rămâne nici o țiglă pe casă.

În fiecare zi, la amiază, Mokhtar coboară pe jumătate grilajul de fier astfel încât lumina să pătrundă în atelier și scoate un prânz rece pe care-l împarte cu Colette, salată, pâine, brânză. Uneori o bucată frumoasă de pate sau ouă fierte tari. Fiecare ia masa în colțul lui. Mokhtar pornește radioul, uneori înjură când ascultă discursul unui politician sau o reclamă lăudând o marcă de încălțăminte fabricată la scară industrială, apoi se lungește pe vechea lui sofa din spatele tejghelei și închide ochii preț de un sfert de oră înainte să ridice grilajul. În acest timp, Colette iese la plimbare dacă e vreme frumoasă, recitește un capitol dintr-o carte sau o lecție de la școală. În clasa ei nu sunt decât cinci fete. Celelalte patru sunt la cusătorie, ucenice în filaturile din regiune. Îi spun că face o meserie de bărbat, că nu există cizmărițe.

— Ba da, există, din moment ce cuvântul e în dicționar. Tot ce e în dicționar există. E o dovadă.

Cu banii pe care i i-a dat Blaise, Colette și-a cumpărat două rochii și două pulovere de la piață. Precum și o panglică cu care

să-și lege părul. Unii clienți îi lasă bacșiș, câteva centime. Le pune cu mare grijă într-o cutie de nasturi pe care i-a dat-o Mokhtar. Și lui i se întâmplă să-i spună câteodată, când se întoarce de la cumpărături: „Păstrează restul, micuțo”. Banii aceia vor fi pentru ea. Sau pentru Jean. Dar nu pentru mama lor. Nu s-a adunat mare lucru. Abia cât să-și ia O limonadă la terasă, dar pentru Colette e o adevărată comoară. Ceva ce n-o să-i fure nimeni.

Chiar dacă îi este dor de fratele ei, de poveștile de seară, de mirosul lui, de mâna lui, zilele sunt mult mai senine ca înainte. Îi place să muncească, să trăiască în centrul orașului, apreciază prezența lui Mokhtar, care îi spune „micuțo”, și faptul că nu mai trebuie să se scoale la patru dimineața pentru muls. Are impresia că zilele prind culori precum obrajii doamnei de Sénéchal la mijlocul după-amiezii.

24

30 octombrie 2010

Azi-dimineață, când am deschis ușa, am înghițit frigul de pe culoar. Tăcerea unui mormânt în miezul iernii, în această casă fără suflet, ca și când moartea ar fi evaporat-o pe mătușa mea pentru totdeauna. Ca și când n-ar fi pus niciodată piciorul aici.

Și apoi a reapărut. Vocea ei pe casete răsunând în încăpere. Colecția ei pe masa de călcat, articolele decupate din ziare în lumina bucătăriei ei, Colette cea de dinainte, cea de la cizmărie. Îmi amintesc foarte bine. Foarfecă ei, lipiciul, stiloul, caietele mari pe mușama, teancurile de ziare.

Îmi priveam mătușa fără s-o văd. Luam pasiunea ei pentru fotbal drept capriciul unei marginale. O femeie fërâ copii, fără soț, care făcea o meserie de bărbat. Da, în adolescență credeam că femeile fără copii și fără soț nu erau în regulă, cu atât mai puțin cele care se dădeau în vânt după un sport de băieți. Poți să fii tânăr și înapoiat.

În seara asta suntem cinci. Vocile, mâinile care se agită, parfumul amețitor al lui Hervé, becurile goale din tavan, vinul și sucul de caise înfierbântă spiritele. Hervé a dat nas în nas cu Lyèce în fața camionetei lui Joseph, așa că Lyèce a luat o pizza și pentru el. Pe urmă a sunat-o pe Adèle ca s-o invite: „Aha, ești singurică? în pijama? Pune-ți pardesiul pe deasupra. Cu ce aromă vrei pizza? Ne vedem la Agnès? în casa de pe rue des

Fredins. Da, casa mătușă-sii, da, a făcut rost de chei. Te așteptăm!”

Cutiile înșirate pe masa din bucătărie, ulei picant în pliculețe de plastic, Adèle, Nathalie și cu mine ne înghițim feliile de parcă n-am mai fi mâncat de o săptămână, împărtășindu-ne pasiunea comună pentru serialul *Sex and the City*. Nathalie preferă personajul Samanthei, lui Adèle îi place Charlotte, iar mie îmi plac toate patru, însă Carrie Bradshaw are locul ei separat.

În camera de alături, băieții se regalează cu colecția lui Colette, comentând fiecare articol și fiecare meci, scoțând câte un „O!” sau un „Ah!”, sau: „E fenomenal, e o nebunie, la naiba, Agnès, trebuie să donezi chestiile astea clubului!”

Nu se poate găsi clișeu mai mare. Băieții într-o parte, fetele în cealaltă. Albastrul tricourilor jucătorilor, rozul purtat de Carrie Bradshaw pe afișele de pe autobuzele din New York.

— Faza mea preferată e când Big se însoară cu Natasha și ele se întâlnesc tuspatru într-o cafenea de lângă primărie.

— A mea e ziua de naștere a lui Brady, când Miranda îi mărturisește lui Steve că l-a iubit mereu.

— A, da, ador nunta Mirandei!...

— Îl țin minte pe ăsta. Era cel mai bun. Ăstălalt, meh, nu cine știe ce. Nu punea suflet, era individualist. Eu eram gelos pe Aimé Chauvel, arăta beton. Și era un fotbalist de mâna-ntâi. Ce clasă! Trăiește și acum la Gueugnon, uneori îl văd pe stradă, s-a însurat cu iubirea mea de tinerețe, spune Lycèce.

La auzul acestei confesiuni ridicăm capetele simultan, uităm de pizze și dăm fuga în camera de alături.

— Chiar? Cine era? vrea să știe Nathalie.

Lyèce o privește zâmbind.

— Ei, nu contează.

— Nu contează? Ai vorbit ori prea mult, ori prea puțin.

El se uită în pământ.

— Isabelle Émorine, spune, părând să-și regrete deja sinceritatea.

— Poftim? Ai fost cu Isabelle?

— Nu, n-am fost niciodată cu ea. Ne-am pupat într-o seară la Tacot's, atâta tot. Și a fost minunat. Am iubit-o mereu... Dar s-a măritat cu Chauvel.

— Era mai mare decât ea? întreabă Nathalie.

— Nu, erau cam de aceeași vârstă. Dar Isabelle e mai mare decât tine cu zece ani, Lyèce, precizează Adèle.

— Nu puteam să-i fac concurență. Tipul era prea sofisticat. Pe lângă el eram un zero.

— Ciudat, spun, îmi aduc aminte de Chauvel ăsta. Credeți că mătușa mea vorbește despre el în casetele pe care mi le-a lăsat? Despre acest Aimé Chauvel?

Toți au aceeași curiozitate în privirile cu care mă ațintesc. Hervé e cel care îndrăznește să ia cuvântul:

— Păi, hai să ascultăm.

— Credeți că mătușa mea ar fi de acord?

— Păi hai s-o întrebăm, propune Adèle scoțând un euro din buzunar. Dacă e pajură, e nu, dacă e cap, e da.

Mă fixează cu toții, așteptându-mi aprobarea.

— Bine.

Adèle aruncă moneda în aer, o întoarce pe dosul mâinii. Pajură.

— Mătușa ta refuză.

După o tăcere în care dezamăgirea se citește pe toate chipurile, ne întoarcem în bucătăria minusculă ca să ne terminăm pizzele și paharele.

— Nu ți-e frică să dormi aici singură? mă întreabă Nathalie.

— Nu, dacă dorm pe super-salteaua mea în camera de zi,

— Ești culmea, Agnès, învârti banii cu lopata și stai aici. În locul tău, m-aș duce la hotel și aș comanda numai de la room-service, spune Hervé.

— De unde știi tu că învârte banii cu lopata? se enervează Nathalie.

— Din filmele ei, îi replică Hervé. Filmele alea trebuie să-ți fi adus bani frumoși, Agnès.

— Da. E adevărat c-aș putea să mă duc la hotel, dar prefer să stau aici. De opt zile încoace îmi dau seama că am trecut pe lângă Colette. Locuind aici, pot s-o regăsesc oarecum.

Caseta numărul 20

COLETTE

Aimé. Iubitul meu Aimé.

Acestea sunt primele ei cuvinte. Îi aud ezitarea, ca și cum s-ar pregăti să se arunce în gol. Colette n-a vorbit niciodată despre vreo iubire de tinerețe, despre nici o iubire, de fapt. Tata nu știa să fi avut vreun logodnic. Nici mama. Într-o zi, când l-am întrebat pe tata de ce nu avea nici soț, nici copii, mi-a răspuns vag: „Asta-i viața”.

*

COLETTE

Ei bine…

Scapă ceva care se sparge pe pardoseală, bombăne: „Porcărie”.

COLETTE

Îl văd prima oară chiar înainte de meciul Gueugnon-Louhans. Gueugnon joacă acasă. El e pe banca de rezerve, lângă Novo, antrenorul. Îl chema Nowotarski, Casimir Nowotarski, dar toată lumea îi zicea Novo. Ție nu-ți pasă de antrenori, dar eu am fost îndrăgostită de doi. Émile Daniel și Alex Dupont. A fost și Briet, care era bun, da, era foarte bun. Dar poate prea sincer.

Ai văzut Coup de tête, *Agnès? N-am vorbit niciodată cu tine despre filmul ăsta. Eu l-am văzut la televizor. Pe TF1, într-o duminică seară. Da, era duminică seara. Și pe urmă lam mai văzut de câteva ori. De câte ori e pus în program, mă uit. Ce film frumos!*

Opresc înregistrarea. Mă întorc în bucătărie ca să plâng, las lacrimile să-mi curgă în voie. Îmi suflu nasul în șervețelele de hârtie abandonate lângă cutiile goale de pizza. Toți prietenii mei au plecat.

„Inima mea s-a mutat.

Vacanța mea e mereu la Paris,

Proiectul meu e să continui.

Dragostea mea e să inventez.

Da, mamă, da.

Da, mamă, da.

Mamă, dacă mi-ai vedea viața. “

Iată că France Gali și-a făcut apariția în bucătărie. Mă întorc la salteaua mea din mijlocul camerei de zi. Vocea ei, din nou.

COLETTE

El așteaptă să se anunțe schimbarea. Pentru prima dată în viața mea, nu mă uit la meci. Îl observ pe el, îi urmăresc fiecare mișcare. Își face încălzirea la marginea terenului. Aleargă, face sărituri în lateral, își rotește brațele. Poartă fes, încă nu știu că are zulufi groși, castanii. Asta o să descopăr mai târziu. O să descopăr și că are pielea caramel. Acum nu văd toate aceste lucruri.

Și-a pus o geacă peste tricou. E frig. Are șaptesprezece ani. Suntem în ianuarie 1976. Eu am treizeci, dar știu bine că par mai bătrână. Jucătorii mă simpatizează, pentru că n-am vârstă, pentru că nu atrag atenția. Dacă aș fi fost drăguță, cochetă, totul s-ar fi dus pe apa sâmbetei. Ar fi avut mai puțină încredere în mine, sau ar fi încercat să mă tragă în așternutul lor. Așa e viața, tâmpită.

Mă gândesc la fotografia pe care a mărit-o Ana ca s-o lipească pe perete în camera ei. Colette pozează între mama și tata, care tocmai s-au cunoscut. Sunt frumoși toți trei.

COLETTE

Intră în repriza a doua, cu douăzeci de minute înainte de final, se anunță la difuzoare, Aimé Chauvel, numărul 11. Ciudat, dar înainte de el nu mai auzisem prenumele ăsta.

Imediat mă întreb ce-i în capul antrenorului. De ce l-a lăsat pe margine până acum? Din momentul în care Aimé intră pe teren, se vede că e cel mai bun dintre toți. E jucător de echipă. E peste

tot, agil, atent. E foarte înalt. De obicei, celor înalți nu le vine ușor să-și care ditamai scheletul, dar el n-are problema asta.

Până la urmă îi pasează lui Gabriel Duch, care marchează la vinclu. Tribunele exultă. Pentru Gueugnon, a fost o intrare în scenă absolut spectaculoasă. Aud și acum aplauzele.

Cineva bate la ușă. Cu părere de rău, opresc înregistrarea. Fără îndoială, un prieten care a uitat ceva.

E doctorul Peri. Absorb cu greu șocul. Părul și barba i-au albit, dar privirea i-a rămas la fel de luminoasă, blândă și liniștitoare. M-a tratat când eram mică. Era mereu glumeț și muzical. Fluiera tot timpul, s-ar fi zis că înghițise un stol întreg de păsări cântătoare.

— Bună, Agnès, mi s-a comunicat că ai trecut pe la cabinet azi-dimineață. Dar e mai bine să vorbim aici, departe de privirile curioșilor. Pe deasupra, polițiștii stau după coada noastră, spune el zâmbind cu tristețe.

— Dar de unde ai știut că sunt aici, Jacques?

— Am văzut lumină. În ultimele luni îi făceam regulat vizite mătușii tale.

25

1960

S-au scurs douăsprezece luni de când și-a început ucenicia la Mokhtar. Douăsprezece luni în care, în fiecare dimineață de duminică, Blaise vine s-o ia. Cu bicicleta, drumul până la castel durează douăzeci de minute. Colette se așază pe portbagaj. Ultima porțiune e o pantă atât de abruptă, încât coboară amândoi și merg pe lângă bicicletă în pas grăbit.

În timp ce marchizul și soția lui sunt la liturghie, Colette și Blaise profită de lipsa lor ca să intre în castel. De pe trepte, Colette aude note muzicale îndepărtate. Urcușul e foarte plăcut la gândul că-l va găsi pe Jean la pian. Că va împinge ușa grea care-l separă de restul lumii. De un an, Colette îi măsoară progresele. Se agață de balustradă ca să-și stăpânească tremuratul. Nu trebuie să te pricepi la muzică pentru a-ți da seama cât de talentat e fratele ei.

Îndată ce-o zărește, i se aruncă în brațe.

— Ascultă, Colette, Chopin. Nocturna opus 9, numărul 2, în mi bemol major.

Deschide caietul cu solemnitate, îl așază în fața lui, se concentrează și începe să cânte. Limba îi trece de la comisura buzelor din stânga la cea din dreapta, ochii îi sunt ațintiți la partitură. Blaise nu știe dacă citește notele sau cântă după ureche. Dar dacă vrea să continue, să facă progrese, solfegiul e

obligatoriu.

— Ce înseamnă să fac progrese? Eu vreau să cânt, atâta tot,

— Vrei să cânți în fiecare zi? îl întreabă Blaise.

— Da!

— Atunci, descifrează-mi partitura asta.

în fiecare seară, după școală, cei doi repetă. Pătrime, diez, trei timpi, optime, pauză de pătrime, notă întreagă. Când Jean, obosit, se lasă pradă descurajării.

Blaise îi explică molcom că e vorba de o limbă universală splendidă.

— Ce înseamnă „universală”?

— Că poți să cânți pe Lună.

Fascinată, Colette privește cum mâinile fratelui ei aleargă pe clape, degetele lui le dezmiardă asemenea picăturilor de ploaie.

Doamna de Sénéchal i-a spus deja de mai multe ori mamei:

— Trebuie să discutăm, Georgette, fiul dumitale e un copil-minune.

Mama a întredeschis gura, nepricepând ce-i spunea marchiza. Cum nu îndrăznea să întrebe ce însemna asta, s-a mulțumit să răspundă:

— E drept că-i cam zvăpăiat, o să-l boscorodesc.

Fără pic de ironie, marchiza i-a zâmbit cu toți dinții ei albi și frumoși, perfect aliniați, ca perlele din colierul ei.

— Ba nu. Georgette, Jean are un talent extraordinar pentru muzică.

— A, asta era, a îngăimat cealaltă rușinată; își frământa degetele, nemaiștiind ce să zică.

Dar de ce, se întreabă mama, de ce ar fi băiatul meu înzestrat pentru muzică? O fi vreo vrajă, vreun blestem? Necuratul? Se teme de oamenii de condiție joasă care ies în evidență. Numai stăpânii au dreptul, marchizul și marchiza, nu alde Septembre, nu ei. Iar Jean nu face decât asta, iese în evidență. Blestemat să fie pianul! Blestemat să fie faptul că băiatul ei intră în fiecare zi în castel de parcă ar fi la el acasă, când ea lustruiește mobilele și vesela, spală podelele, deretică 5rin bucătărie! Și el se poartă ca un prinț în palatul ui! Ar vrea ca fiul ei să-și vadă de lungul nasului, să meargă la școală ca toată lumea, să facă o meserie manuală, ca soră-sa, să stea la locul lui, în căsuța de serviciu pe care au primit-o, de cealaltă parte a zidurilor înalte.

— Jean este un caz special, Georgette. Vezi dumneata, războiul a avut și o parte bună, pianul pe care un neamț l-a lăsat la castel. Știi cât de credincioasă sunt, nu-i așa? Ei bine, fiul dumitale a primit harul de la Dumnezeu.

Eugénie de Sénéchal citește panica în privirea lui Georgette. Ochii ei par să caute și să vadă ceva ce o îngrozește imediat ce marchiza abordează subiectul. Atunci, hotărăște să nu insiste. Dar nu se poate resemna să-l lase pe Jean în voia sorții. Băiatul trebuie să progreseze, să fie luat în grijă de un profesor, dar cum o poate convinge pe mama lui? în același timp, soțul ei suportă tot mai puțin prezența micului muzician. Soțul ei, care e tot mai trist și mai tăcut. Se enervează când aude pianul:

— Nu s-a terminat cu porcăria asta? Nu pot să stau și eu liniștit, fără să trebuiască să îndur plodul altora? Mi-e de ajuns că al meu, singurul pe care am izbutit să-l facem, se poartă ca

un... În sfârșit, înțelegi ce vreau să spun... A fost mult prea răsfățat.

— Blaise e doar sensibil.

— Prea sensibil...

Când marchizul pronunță aceste cuvinte, Eugénie încasează insulta ca pe o lovitură grea.

— E primul din clasă.

— Nu asta îl face bărbat.

Ea se gândește la ziua nunții lor, la ochii lui superbi, întunecați adânciți în ai ei. Cum a putut să se transforme în așa măsură blândul ei soț? Și de ce? Poate că ea n-a fost destul de atentă la schimbările lui de dispoziție?

Trebuie ca Jean să plece de la castel, ca ea să-i găsească un profesor care să-l pregătească pentru admiterea la Conservatorul național. Trebuie să încurajeze talentul băiatului, altfel ar fi ca și cum l-ar asasina pe Dumnezeu. Se simte învestită cu o misiune. Va costa destul de mult, dar nu e obligată să apeleze la soțul ei ca să finanțeze studiile lui Jean Septembre. Are economii personale. Notarul ei ar putea dispune un virament fără ca soțul ei să afle ceva.

Peste trei săptămâni, marchiza se duce la Lyon ca să se vadă cu un prieten, un profesor extraordinar pe care l-a cunoscut după război. Și-a mințit soțul, a pretins că trebuie să meargă la medic și că Georgette și mica Danièle o vor însoți în călătoria cu trenul. El a ridicat din umeri bombănind:

— Faci cum vrei. Apoi a tresărit: Ești bolnavă?

— Mă doare capul destul de des. Ca să aibă inima împăcată,

doctorul meu vrea să consult un neurolog.

— E de la nenorocitul ăsta de pian pe care stau călare plozii toată ziua.

— Nici gând, muzica lor e o delectare.

— Dacă spui tu...

Cei doi dorm în camere separate de la nașterea lui Blaise. Uneori, marchizul îi bate la ușă în toiul nopții, cerând o dezmierdare și pronunțând cuvinte inaudibile. Atunci își regăsește blândețea. Fac dragoste în tăcere, el, atât de dur, se îmblânzește, o sărută voluptuos pe buze, pe ceafa, pe coapse. Apoi, după ce se îmbracă, iese din cameră fără să arunce o privire în urmă, aproape rușinat că se află în prezența unei femei, chiar dacă e vorba de soția lui.

Duminică, după ce l-a ascultat pe Jean, Colette, tulburată și înflăcărată de geniul fratelui ei, se duce să-și vadă mama. Blaise o însoțește; l-a lăsat pe Jean la pian, iar puștiul abia dacă a băgat de seamă că a rămas singur. Își ia rămas-bun de la ea în fața bucătăriei castelului, unde Georgette ajută la pregătirea prânzului duminical. Colette o salută, apoi se apucă de curățat legumele, de scos farfuriile și tacâmurile, de aranjat felurile pe platouri. Danièle, care are doi ani, nu se desprinde de picioarele maică-sii. Colette se întinde spre ea.

— Vii s-o pupi pe surioara ta?

Micuța scâncește. Asta o face pe Georgette să râdă.

— O sperie claia ta de păr.

Mama și fiica n-au ce să-și spună. Colette face un efort și-i povestește despre munca ei, despre examenul pentru certificat

care se apropie, dar nu aduce vorba despre spaima pe care i-o provoacă trecerea timpului. La încheierea uceniciei va trebui să plece de la Mokhtar. Ca să se ducă unde? El n-o s-o poată ține. Să-i dea un salariu, oricât de mic. Atunci vorbește despre Jean, se înflăcărează, proclamă că-l așteaptă un viitor măreț, că va face turnee prin toată lumea, dar mama ei se strâmbă de parcă pasiunea și talentul băiatului ar fi o boală gravă. Danièle seamănă cu tatăl, a moștenit nasul lui mare și bărbia ascuțită. Parcă n-ar avea nici o legătură de rudenie cu Jean. Misterele geneticii o fascinează pe Colette. Oare zânele chiar se apleacă asupra unor leagăne de prunci?

Duminica după-amiază. Georgette are liber. După masă trage un pui de somn împreună cu fetița. E ziua în care Jean n-are voie să cânte la pian, interdicția vine de la marchiz. Atunci ascultă emisiunea lui preferată la radio, minunându-se de frumusețea sunetelor. Sonate, bucăți muzicale, concerte simfonice înregistrate sau în direct. Sau, în funcție de anotimp, de cât e de frig, de ora la care apune soarele, Blaise, Colette și el se scaldă în micul iaz din apropiere, se plimbă, culeg flori, ciuperci sau mure, merg cu bicicleta... Duminica după-amiază, Colette are ocazia să-și țină de mână fratele, iar acum mâna aceea îi pare vrăjită.

Când vine momentul să se întoarcă, Blaise o duce până la cizmărie pe portbagajul bicicletei. Iar dacă plouă sau e ghețuș, marchiza scoate automobilul din garaj ca s-o conducă. Înainte să plece, un sărut pe obraz și cuvintele lui Jean murmurate la ureche:

— Cred că n-o prea iubesc pe mama. Oare asta o să-mi poarte ghinion?

— Iubirea poate să plece și să revină. Nu-ți face griji. Pe duminica viitoare.

26

30 octombrie 2010

— Acum trei ani, într-o noapte, am primit un telefon de la mătușa ta. Mi-a zis: „Jacques, trebuie să vii să-mi semnezi certificatul de deces”. I-am recunoscut vocea. Nu părea să-și fi pierdut mințile, dar părea foarte speriată. M-am dus pe rue Pasteur, mă aștepta pe trotuar în fața atelierului, împreună cu Louis Berthéol. Sincer, mi s-a făcut o frică soră cu moartea când le-am văzut siluetele în întuneric. Parc-ar fi fost două fantome. Am intrat în casă fără să vorbim. Mătușa ta era albă ca varul. N-o mai văzusem niciodată așa. N-a vrut să-mi spună nimic despre femeia căreia n-am putut decât să-i constat decesul. Era în camera în care stăteai tu când veneai în vacanță. Nu știu dacă expresia „cameră de nepoată” e potrivită. Dar acolo, în patul tău, era o femeie moartă. Era acoperită cu un cearșaf. Fără îndoială, stop cardiac. Nimic care să ducă cu gândul la o moarte suspectă. Decesul nu avusese o cauză medicamentoasă și nu existau urme de lovituri. Știi bine că am experiență. La viața mea am semnat o mulțime de certificate de deces și de autorizații de înhumare. Și am văzut chestii dubioase de genul „căzut pe scări”. O femeie de vreo șaizeci de ani. Aș zice că era de-o seamă cu mătușa ta. Dar mai ales... Și cred că nu mi-a fost niciodată atât de frică de când mă știu. Poate nu frică, mai curând jenă. Și totuși mă cunoști. Un doctor de țară le-a văzut pe toate, le-a trăit pe toate.

Intră în casele tuturor. La orice oră din zi și din noapte. Vede piepturi, funduri, febre, gâturi, cancere, sarcini negate, dureri de dinți, umeri luxați, bătrâni, sugari, oameni disperat de singuri, amărâți, în fine. Am început în 1974, sub Giscard. Aș putea să-mi scriu memoriile, dar aș enerva pe toată lumea, și pe deasupra nimeni nu m-ar crede. Ce vreau să spun e că ceea ce m-a stânjenit în ziua aceea e faptul că femeia întinsă pe pat era Colette. Iar dublura ei, în picioare lângă mine, mă privea fără să mă vadă. A trebuit să mă așez ca să nu leșin. Lucru care nu mi s-a întâmplat niciodată. După câteva momente, singurul lucru pe care am reușit să i-l spun mătușii tale a fost: „Explică-mi". La care mi-a răspuns: „Nu e nimic de explicat. Am murit în noaptea asta, în patul ăsta. Louis o să se ocupe de înmormântare". Apoi s-a apropiat de moartă, a sărutat-o cu tandrețe și i-a șoptit: „O să fie bine, nu-ți mai face griji".

S-a dus în camera ei și a început să-și facă bagajul ca un automat; era vie, dar golită de orice substanță vitală. Am mers după ea și am privit-o un timp. „Colette, îți dai seama ce-mi ceri?" S-a întors spre mine și m-a implorat din ochi. Atunci, pentru prima oară, am semnat un certificat de deces și o autorizație de înhumare fără să încerc să aflu mai mult. Oricum, și sunt sincer când îți spun asta, în ziua aceea nu știam dacă semnez certificatul de deces al lui Colette sau al unei necunoscute. Țin minte că am întrebat-o: „Ai o soră geamănă?" S-a uitat la mine de parcă mi-aș fi pierdut uzul rațiunii. Lumea se răsturnase cu susul în jos. Eu eram cel care înnebunea. N-am mai primit vești timp de un an. După „înmormântarea lui

Colette”, înmormântare la care am asistat și la care am plâns, îți poți imagina scena de balamuc, l-am sunat de mai multe ori pe Louis Berthéol ca să-l descos. Mi-a mărturisit că mătușa ta era tot la Guegnon. Că locuia la o nouă adresă. Mi s-a părut o nebunie. Parcă ar fi fost o situație din acelea în care martorii își schimbă identitatea ca să dispară pentru că s-a pus o recompensă pe capul lor. Dar aici era vorba despre Colette Septembre, cizmărița din Gueugnon, suportera clubului... „Și Agnès”, i-am zis lui Louis, „ea știe că mătușa ei trăiește?” Mi-a răspuns că nu știa nimeni de pe pământ, în afară de el și de mine. Am avut impresia că necunoscuta aceea locuia la Colette de mult.

— De ce?

— Femeia agățase fotografii pe pereții camerei tale. Poze de la bâlci, portretele unor persoane bizare sau desfigurare. Și poza unui leu. Când mătușa ta punea poze pe pereți, erau cu jucători de fotbal, cu tine sau cu părinții tăi. Și am observat și niște haine în șifonierul întredeschis. Rochii colorate. Colette n-a purtat niciodată rochii colorate... Mai e ceva care mi-a atras atenția. Sunt sigur că din camera femeii fuseseră luate niște fotografii înainte de sosirea mea, ca să nu le văd. Pe tapet se observau unele porțiuni dreptunghiulare puțin mai deschise la culoare. Mătușa ta a plecat definitiv luând misterul cu ea. De ce să ascundă o moartă? Poți să ascunzi o persoană amenințată, căutată, dar de ce s-o ascunzi dincolo de sfârșitul vieții? Odată ce-a murit, e moartă.

Doctorul Pieri se ridică și intră în camera de zi, unde casetele

și dispozitivul de redare sunt întinse pe salteaua gonflabilă.

— Ce-i asta?

— Niște casete pe care Colette le-a înregistrat pentru mine.

Face ochii mari, apoi trage un fel de tavă ascunsă sub consola televizorului, de unde ia o sticlă de whisky.

— Preferatul meu. Îl păstra pentru mine, îmi explică zâmbind. Se întoarce în bucătărie și-și toarnă puțin în pahar înainte să-și reia povestea: N-am primit nici o veste un an de zile. Într-o seară, când eram încă la cabinet, m-a sunat: „Jacques, nu mi-e bine”. Mi-a dat adresa asta, amintindu-mi că era moartă. Așadar, trebuia să rămână o adresă secretă. Nu trebuia s-o notez. Doar s-o țin minte. Sincer, în momentul acela mi-a zis c-o luase razna. Asa se face că m-am înființat aici în seara respectivă, pe la opt. Se înnoptase. Colette trecea prin chinuri groaznice. Colici renale. I-am făcut o injecție ca să-i domolesc durerea. Am avertizat-o că, foarte posibil, avea să fie nevoită să meargă la spital dacă nu evacua calculii. Mi-a răspuns: „Ar trebui să mă înțepi ca pe-o gloabă bătrână, pentru că n-o să calc niciodată într-un spital”. Am reușit s-o vindec. Acum o vizitam cu regularitate. Am studiat-o îndelung, întrebându-mă dacă era Colette sau dublura ei. Nu eu trebuie să-ți spun că n-a fost niciodată vorbăreață, ci dimpotrivă. Și apoi, într-o duminică, am trecut pe-acolo pe neanunțate. Se uita la *Téléfoot*. Atunci am știut că era Colette. Că pe ea o tratam. N-am mai rezistat, mi-am pus un deget de whisky, ca acum, ne-am uitat împreună la emisiune până la sfârșit și am întrebat-o: „Ce-i cu toată povestea asta, Colette? Cine-i femeia îngropată în

locul tău? De ce te ascunzi ca o hoață?” „Jacques, un secret are cu atât mai multă valoare cu cât l-au auzit mai puține urechi.” „De acord, dar vreau să mă liniștești, sper că nu te amenință cineva.” „Nu pot fi amenințată din moment ce sunt moartă.” N-a mai adăugat nimic. Atunci am făcut ca de obicei, înainte să plec i-am luat tensiunea, după care m-am dus la minunata mea Hélène.

— Hélène?

— Iubita mea. Vrei să-mi pui sticla în același loc? O să mai vin să te văd. Cum te simți? Ai nevoie de ceva, dacă tot e aici bunul *dottore?*

— Nu, mă descurc.

— Stai mult?

— Până se eliberează autorizația de înhumare... Toată viața m-am ocupat cu spusul de povești. Bine, nu și în ultimii patru ani. Dar să descopăr că mătușa mea n-a murit în anul în care soțul meu a plecat de-a binelea, la altă femeie, e peste orice închipuire.

— Poate că n-a plecat la altă femeie, poate că te așteaptă.

— Da, sigur, e în Mauritius împreună cu naiada lui și cu fiica noastră... Nu-s așa de convinsă că mă așteaptă.

— N-ai de unde știi.

— Încetează, Jacques, nu mai am zece ani, când îmi ziceai: „O să te usture puțin”.

Mă sărută și o ia spre ieșire.

— Jacques, în anii ăștia nu i-ai făcut din întâmplare vreo poză lui Colette? Așa, în treacăt, cu telefonul?

— N-ar fi acceptat nici picată cu ceară. Și îți mărturisesc că n-aș fi făcut-o nici măcar pe ascuns. M-am gândit că nespunând nimic nimănui, nici măcar ție, o protejam.

— Cum te descurcai cu medicamentele pentru ea?

— Am întotdeauna un stoc, îmi trimit fabricanții. Îi aduceam regulat. Nu avea probleme grave. Un pic de tensiune spre sfârșit. Artroză, inevitabil. Îi dădeam un tratament pentru fluiditatea sângelui, de asemenea puțin paracetamol, în fine, înțelegi.

— Da, înțeleg. Dar de data asta a murit de-adevăratelea.

Îmi zâmbește cu tristețe.

— Sună-mă când primești autorizația de înhumare.

— Ce-o să le spui polițiștilor?

— Că atunci când am ajuns acasă la Colette Septembre în 2007, i-am constatat decesul în camera ei, în patul ei. Dar n-o să povestesc niciodată că în momentul acela stătea în picioare lângă mine. Niciodată.

27

Am pus caseta numărul 20, pe care am scris „Aimé Chauvel”, fotbalistul cu bucle de abanos, în cutia de plastic.

în fond, Colette a făcut colecții toată viața. Întâi cea de fotbal, apoi aceste casete. Avea o nevoie viscerală de a transcrie undeva prezentul și evenimentele.

N-am închis ochii ca să aleg următoarea casetă. Vreau să ascult continuarea celei cu numărul 7. Înregistrarea cu Blanche. Pentru că necunoscuta, femeia care a murit acasă la Colette în camera mea, ea este. Fotografiile de pe pereți, imaginea cu leul, fără îndoială leoaica Naja despre care vorbește Blanche, și cele cu „monștrii” sunt o dovadă concludentă. Introduc caseta în aparat.

COLETTE

Suntem în 9 ianuarie 2003.

Deci a așteptat două zile până să reia înregistrarea. Oare Blanche e tot lângă ea?

COLETTE

Vezi tu, Agnès, oamenii nu ne privesc cu atenție. Când o persoană te întreabă ce mai faci, în cea mai mare parte a timpului o doare-n cot de răspunsul tău. Iar dacă o fată seamănă cu alta, atunci foarte bine, se gândesc că e o întâmplare. Se pun multe în cârca întâmplării.

Dintr-odată se aude telefonul. Îl lasă să sune fără să întrerupă

înregistrarea. Îmi imaginez fața ei. Mă întreb dacă eu sunt cea care sună, din America, și dacă ea se gândește: „Agnès o să revină cu un apel mai târziu, deocamdată înregistrez cuvintele astea pentru ea”. Oare 9 ianuarie 2003 a picat într-o marți? Cum aș fi putut să-mi închipui că atunci când îi telefonam o altă femeie locuia cu ea, în camera „mea”?

COLETTE

Așadar, pe oameni îi doare-n cot de ceea ce poate fi extraordinar în viață, nu-s curioși. Nu încearcă să se gândească. Blanche și cu mine am semănat dintotdeauna. Din cap până-n picioare. La zece ani aveam aceeași alură, aceeași înălțime, același păr, șaten-închis, ușor ondulat. Și pieptănat în același fel. În coadă de cal. La școală era obligatoriu ca fetele să poarte părul strâns, iar băieții să fie tunși scurt. Avem același ten de nuanță deschisă, buze groase, ochi căprui migdalați, gene și sprâncene negre. N-am înțeles niciodată frumusețea fratelui meu. De unde provenea. Nu înțelegeam urâțenia părinților mei și a surorii mele Danièle, cu atât mai puțin aerul meu atât de aparte, cu origini necunoscute. După moartea lui Jean, cum mă îmbrăcam permanent în negru, unii din Gueugnon au început să-mi spună „corsicana”.

N-am crezut niciodată că mama ar fi putut călca pe de lături. Nici în cazul lui Jean, nici în al meu. Chiar și așa, când ar fi putut s-o facă? Unde? În anii cât au exploatat ferma n-a plecat niciodată de acolo. Decât ca să meargă la piață cu tata. Singurul bărbat pe care-l întâlnea era Sénéchal, care era un idiot, dar nu un fustangiu. Și pe urmă, trebuie să recunoaștem, nu era prea

atrăgătoare. Și nu părea să fie atrasă de nimeni. Nici măcar de tata. Nu i-am văzut niciodată sărutându-se, spunându-și vorbe dulci. Nimic. La noi nu se făceau decât socoteli.

Tace câteva secunde. Oare plânge? Nu detectez o emoție anume în vocea ei.

COLETTE

La zece ani. Blanche are deja în privire ceva mult mai dur decât mine, sau mai curând, cum să spun, partea de sus a feței ei, fruntea și privirea, e deja înăsprită, ca la o… (caută cuvântul)*… femeie. Spre deosebire de mine, nu arată ca o fetiță. Pe lângă ce-a trăit ea la circ, copilăria mea la fermă a fost paradisul. Și eu am fost salvată, i-am avut pe Blaise și Mokhtar. Ca să nu mai pomenesc de ce mi-a adus micul meu Jean. Eu am avut noroc, Blanche, nu: tatăl ei n-a murit.*

Se foiește puțin pe scaun, apoi reia cu glas scăzut.

COLETTE

Trăiește și azi. Ei bine, o revăd la trei ani după prima ei trecere pe la școala din Gueugnon. Suntem într-a patra. Circul familiei ei s-a instalat în place de Gaulle, ca ultima oară, și Blanche va petrece două săptămâni în clasa noastră, învățătorul le-o prezintă elevilor și, exact ca acum trei ani, toate privirile se îndreaptă spre mine. De ce seamănă țăranca și Romano ca două picături de apă?

Pune-te în locul meu, Agnès, nu știu dacă ți s-a întâmplat vreodată să dai peste o persoană care îți seamănă, dar să știi că, după un moment de teamă, te vei duce spre ea, pentru că o recunoști. Cealaltă te atrage ca și când ai fi în fața unei oglinzi. E

cealaltă tu. Simțeam nevoia s-o ating. Cu Blanche, primul lucru pe care l-am făcut a fost să ne comparăm mâinile. Să verificăm dacă avem alunițe sau pete din născare identice. Ea are una de forma unei stele pe genunchi. Eu, nu. Am fost aproape dezamăgite. Cum să-ți explic, n-am fost niciodată frumoasă, spre deosebire de ea. Dacă ai fi făcut un gros-plan pe fiecare parte a fețelor noastre cu camera ta de filmat, ai fi observat diferențele. Era doar o chestie de atmosferă. La zece ani. Blanche îi atrăgea deja pe băieți; mie nu-mi acordau nici o atenție. Se citea dorința în ochii repetenților când o urmăreau pe Blanche mișcându-se. Chiar și în ochii învățătorului. Asta m-a marcat. În clasă, se purta altfel cu ea decât cu noi. Îi vorbea de parcă ar fi avut cincisprezece ani, în condițiile în care nu era mai înaltă decât noi și nu i se formaseră caracteristicile feminine. O dovadă că totul depinde de privirea oamenilor. Și de încălțările lor. Dar asta e altă poveste.

Telefonul sună iar; de data asta, o aud ridicându-se și răspunzând: „Alo, a, tu ești, Pierre?” Urmează o scurtă tăcere. Ceva se schimbă în vocea ei, pare bucuroasă. „Așteaptă-mă un minut”, îi spune interlocutorului, „revin imediat”. O aud pășind spre casetofon. Poartă șoșoni. Oprește înregistrarea.

Pierre. Care Pierre? Pierre al meu? Soțul meu? Soțul meu o suna pe mătușa mea? Nu, trebuie să fie alt Pierre, un client. Nu. Nu-și tutuia clienții. Nu-i venea ușor să tutuiască. Pierre și mai cum?

Îl sun pe Jacques Pieri, care mi-a dat numărul lui de mobil înainte să plece. Mă uit la ceas: e unsprezece seara. După tot ce

mi-a povestit, doctorul nu poate să fie deja în brațele lui Morfeu, cu siguranță întoarce povestea pe toate părțile. Amintirile sunt nopțile noastre albe. Răspunde imediat:

— Da,

— Spune-mi, Jacques, mătușa mea avea un prieten pe nume Pierre?

O tăcere prelungă.

— Soțul tău, actorul.

Răspunsul lui mă irită. Pierre, prietenul lui Colette? Era nepotul ei prin alianță. Nu știu dacă există o denumire pentru soțul nepoatei.

— În afară de soțul meu. Aici, la Gueugnon.

O pauză de gândire.

— O fi fost vreun fotbalist.

— N-ar fi tutuit niciodată un fotbalist.

— Un junior?

— Poate.

— Un client?

— Sau un copil.

— Sau un alt suporter?

— Mda. Nu-i o idee proastă.

— Altfel, pe lângă Louis Berthéol, puștii negustorilor care treceau s-o ureze de Anul Nou și prietenii tăi din copilărie, nu cred că se vedea cu prea multă lume. Ieșea din atelier sâmbăta, o dată la două săptămâni, ca să se ducă la meci... Pierre e un prenume comun, nu-i ca Amalric... Dar, ținând seama de misterele pe care ni le-a lăsat, mă gândesc că orice e posibil.

— Da, misterele… Ce oră crezi că e în Mauritius?

— Păi… Aș zice unu sau două dimineața. Nu mai știu dacă diferența fată de noi e de două sau de trei ore.

— Ai fost acolo?

— Da.

— Chiar?

— În luna de miere cu Hélène.

— Ah, desigur.

— Noapte bună, Agnès.

— Noapte bună, Jacques.

În luna de miere. Pe a mea mi-am petrecut-o într-o sală de montaj, punând cap la cap kilometri de peliculă.

Pierre și cu mine ne-am căsătorit când am terminat *Banchetul bătrânilor,* în 1993. Am sărbătorit încheierea filmărilor împreună cu actorii, tehnicienii și producătorii. Încă nu știam că filmul avea să se bucure de un succes răsunător. Pe atunci, Pierre era deja cunoscut, jucase în câteva producții mari. Eu, deloc. Primul lungmetraj la douăzeci și unu de ani. Zece ani de când scriam scenarii. Acela îi sărise în ochi producătorului meu.

Înconjurată de o echipă tehnică redutabilă, am reușit să „comit” miracolul primului film, care a devenit el însuși miraculos din multe puncte de vedere. Regizându-l, mi-am oferit un covor zburător.

Cu un an înainte făcusem un scurtmetraj, *La pian*. A fost selecționat la multe festivaluri importante. Și, printr-un noroc extraordinar, a obținut multe premii. Recompensele îți dau încredere.

Pe Pierre l-am cunoscut când mă pregăteam să încep *La pian*. Un prieten de-al unui prieten îl cunoștea personal și a aranjat să bem o cafea la Paris. Pe atunci locuiam încă la Lyon.

îl văzusem „nejucând" în filme și-mi plăcea fața lui tipică de evreu rătăcitor, ca din cântecul lui Georges Moustaki[1]. Sinceritatea, zâmbetul lui, frazarea. Nu semăna cu nimeni. Nu voiam un actor la modă. În ciuda lipsei totale de experiență, știam ce vreau. Căutam un bărbat care să emane același lucru ca tatăl meu, ceva autentic, ceva frumos mirositor. O fantezie ascunsă în spatele unui chip aproape auster. Îmi doream să fiu bulversată. Scrisesem povestea unui pianist de bar care se îndrăgostește de o clientă venită să-și serbeze încheierea vieții de celibatară. Mathilde Seigner o juca pe viitoarea mireasă. Minunata Mathilde, pe atunci necunoscută, pe care o reperasem într-un rol minuscul la teatru. Pentru marii actori nu există roluri mici.

M-am întâlnit cu Pierre într-o dimineață, aproape de locuința lui, pe lângă Champs-Elysées. Am comandat o băutură cu lapte și căpșune, ca să mă încadrez într-un gen, nu știu nici acum care, iar el, un espresso ristretto dubiu. Când a sosit era politicos, dar prost dispus. Parcă se trezise cu fața la cearșaf. Mi-a zis că se culcase târziu. Prima întrebare pe care mi-a pus-o a fost: „Dar ce vârstă aveți?" Ca și cum tinerețea mea ar fi fost suspectă.

M-a impresionat din prima clipă. I-am spus povestea pianistului meu, ca să-mi dau un aer important și să-l conving, să-i câștig încrederea. Exact ca și când i-aș fi cerut mâna pe

durata unui film. Eu, ilustra necunoscută, nu duceam lipsă de îndrăzneală.

— Ei bine, pianistul meu, în fine, dumneavoastră, dacă acceptați rolul, imediat ce o vede pe fata asta intrând în barul unde cântă în fiecare seară și unde nimeni nu-l ascultă cu adevărat, își schimbă complet repertoriul obișnuit. De parcă la vederea ei ar fi fost brusc vrăjit, bântuit de melodii populare. În mod normal, pianistul meu, în fine, dumneavoastră, dumneavoastră interpretați jazz fără să deschideți niciodată microfonul, sunteți un purist, singurii care contează sunt Coltrane și Fitzgerald.

Când am pronunțat aceste două nume, am întrezărit un prim surâs.

— Și când o observați pe fata asta înconjurată de prietenele ei, începeți să cântați în gura mare piese ca acelea de la Radio Nostalgie. Ceea ce-l înfurie pe patron și le uimește puțin pe fetele care sorb încetișor din șampanie. Cea care v-a atras atenția e machiată puternic, poartă un tricou cu „în curând mireasă și devreme-acasă”. Iar dumneavoastră, în fine, pianistul meu, vă îndrăgostiți nebunește. Ca Dustin Hoffman în *Absolventul*.

Când am menționat Radio Nostalgie, l-am văzut strâmbându-se prima oară. Dar cred că l-am pierdut definitiv cu Hoffman. L-am auzit spunându-și: „încă o închipuită care se ia drept vechiul val și se crede originală”. Vechiul val, așa îl numea el pe cel nou, cu o puternică aversiune față de Godard, cu excepția a două filme, *Pierrot nebunul* și *Cu sufletul la gură*. Mie îmi plăcea

Disprețul. Și mă certa pentru că-mi plăcea *Disprețul*. „El e cel care vă disprețuiește”, îmi repeta.

Pierre s-a prefăcut că mă ascultă privindu-mă cu blândețe. S-a uitat la ceas, a plătit nota, cu scenariul în mână. A bolborosit: „Nu sunt foarte liber în momentul ăsta, citesc și vă sun”. Convins că n-o să mă mai vadă niciodată. Mi-a spus-o ulterior. Doar că m-a sunat chiar în seara aceea: „O să fac filmul acesta”. Cu inocenta tinereții, nici măcar nu mi-am zis: „E incredibil, actorul ăsta celebru acceptă să facă un scurtmetraj cu mine”.

Am filmat cu Pierre și Mathilde trei zile, într-un piano-bar de lângă Operă. Fără îndoială cea mai frumoasă amintire din viața mea profesională. Cred că-mi extrag forța din faptul că am lucrat cu oameni foarte buni. Operatorul-șef, Guillaume Schiffman, care pentru *La pian* a fost și sunetist, și cameraman, e un tip fantastic. Foarte cunoscut astăzi. A înțeles întotdeauna ce planuri am eu în minte. Îmi traduce cel mai bine lumina, emoțiile și mișcarea.

Mai târziu, Pierre mi-a povestit că râsese atât de mult citindu-mi scenariul, încât se gândise că nu putea să rateze colaborarea cu o tipă capabilă să scrie așa o țăcăneală. Am reușit chiar să-l conving să cânte „Le Coup de soleil” a lui Richard Cocciante și „Si j’étais un homme” a lui Diane Tell. Fericiți cei săraci cu duhul.

Grație comediei mele romantice și hazlii, am putut obține finanțare pentru *Banchetul bătrânilor,* iar eu, care sunt copilul unui pianist și al unei violoniste, ıam cunoscut pe bărbatul vieții mele…

Pierre mi-a cerut mâna după ce a citit scenariul *Banchetului*. Mi-a zis:

— Iubito, dacă facem filmul ăsta, dacă mergem până la capăt, te iau de nevastă în ziua când sărbătorim terminarea filmărilor.

— Dar o să am parte de rochie de mireasă?

— O să poți purta ce rochie vrei tu.

— Dar ne căsătorim de-adevăratelea?

— Ne căsătorim de-adevăratelea, o să trăim împreună de-adevăratelea, și poate chiar, dacă nu devenim prea insuportabili, o să îmbătrânim împreună de-adevăratelea.

Primarul unei comune de lângă Giverny, unde turnam, a făcut o excepție de la regulament, pentru că nu eram rezidenți, și ne-a obținut o derogare. Ne-a căsătorit într-o dimineață de sâmbătă. Louis Berthéol o însoțea pe Colette, mama a venit cu cel mai bun prieten al ei, dirijor. Sunt sigură că era amantul ei, dar nu mi-a vorbit niciodată despre asta. Uneori o tachinam: „Mami, e iubitul tău?” Dădea ochii peste cap zâmbind, așa că nu mai insistam.

Am închiriat o pensiune la țară, am organizat un bufet ca în filmul meu și am băut și am dansat toată ziua. Ne-am amestecat viețile, cele adevărate și cele fictive. Epuizați după acele săptămâni intense, membrii echipei păreau să nu-și mai dea seama dacă eram în plină filmare sau în plină nuntă. Mă uitam oare la Pierre ca la actorul meu, cel care-mi depășise așteptările în rolul principal? Sau ca la soțul meu, idealul meu, cel cu care mă uneam pentru tot restul vieții? Câte puțin din fiecare. Un lucru e cert: îi iubeam pe amândoi, iubeam totul la bărbatul

acela.

A fost prima și singura dată când am văzut-o pe Colette dansând. A valsat cu asistenta de platou și cu operatorul-șef. A fost prima dată și când am văzut-o în rochie. Albastră cu fluturași în zbor. Putin cam largă, puțin cam mare. Și pantofi albi. Oare erau ai lui Blanche? Reluaseră deja legătura în 1993?

Colette și mama păreau să se bucure pentru noi. Probabil s-au simțit puțin excluse din grup, izolate, chiar dacă toată lumea s-a purtat foarte drăguț cu ele. O echipă care sărbătorește încheierea filmărilor e un grup care a trăit o viață la o sută de kilometri pe oră într-o paranteză în afara timpului, o viață pe care ceilalți nu au cum s-o înțeleagă.

— Alo?

— Eu sunt.

— Știu. Acum telefoanele afișează numele.

— Și al meu cum se afișează? Agnès și atât? Agnès Septembre? Agnès Dugain? Mama Anei?

Îi aud oftatul.

— Știi care-i diferența de fus orar?

— Da. De când m-ai părăsit.

Se mișcă, trece în altă cameră. Mă întreb dacă doarme gol cu „ailaltă”.

— Vreau să te întreb ceva.

— Te ascult.

— Când trăiam în State, ți se întâmpla s-o suni pe mătușa mea pe la spatele meu?

— De ce pe la spatele tău?

Accentuează cuvântul „spatele”, iritat.

— Păi, pentru că era mătușa mea, nu a ta. Îl aud aprinzând o țigară.

— Da,

Sângele îmi îngheață în vene.

— Da, ce?

— Da, o sunam pe Colette pe la spatele tău.

28

Caseta numărul 7

Continuarea înregistrării „Blanche”

Cât timp au trăit împreună Blanche și Colette? La începutul relației cu Pierre, dormeam la Colette. Pe urmă ne-am dus la hotel ca să n-o deranjăm, deși de fapt n-o deranjam. Dimpotrivă, îmi închipui că se bucura să ne aibă sub acoperișul ei. Dar nu lăsa să se vadă nimic. Adevărul e că voiam mai mult confort și fugeam de patul îngust din camera mea de adolescentă.

Când am plecat în Statele Unite, Pierre s-a oferit să-i cumpere un bilet de avion, ca să ne viziteze. Ea a refuzat de fiecare dată. I-a propus chiar să ia două. Unul pentru ea, celălalt pentru Louis, ca să nu

călătorească singură. N-a acceptat, din cauza cizmăriei. „Nu poți s-o închizi?” „A, nu, ce idee!” „Găsește-ți un înlocuitor.” „Pe cine?” „Un cizmar, Colette.” îmi amintesc de un răspuns de-al ei care l-a amuzat la culme pe soțul meu: „Nu am aceeași meserie ca dumneata, Pierre, dumneata poți fi înlocuit de alt actor, pentru mine e imposibil”.

BLANCHE

A *doua oară când am venit la școala Pasteur din Gueugnon, eram într-a patra. Școala e obligatorie, și tatăl meu se temea c-o să aibă necazuri. Altfel, nu-i păsa dacă mă duc sau nu. Îndată ce-*

am văzut indicatorul de intrare în Gueugnon, m-am gândit: „Aici e fata care seamănă cu mine… Cea cu ochi frumoși”. Speram să te revăd, Colette. Trecuseră trei ani… Și erai acolo. Așezată în mijlocul clasei, ca o soră care mă aștepta în haine prea mari. Ai zâmbit când m-ai văzut. Îți aduci aminte? Stăteam cu tine în pauza de prânz. Îmi plăcea enorm să stau cu tine. Petreceam ore întregi vorbind, așezate alături pe o bancă.

COLETTE

Cum buzunarele tale erau goale, ale mele erau pline cu mere pentru tine. Iar ghiozdanul meu, plin cu pâine și ouă tari pe care le înghițeam pe nemestecate.

BLANCHE

Îmi puneai o mulțime de întrebări despre acrobațiile mele. Despre felul în care mă priveau spectatorii. Dacă nu mi-era teamă c-o să cad. La ce vârstă învățasem să fac tumbe, șpagat sau jonglerii. Îți imaginai costumele și machiajul meu. Îți dădeam impresia că sunt o prințesă cu paiete.

COLETTE

Da, și eu nu văzusem niciodată o prințesă în carne și oase. Întrerup derularea casetei ca să pun apă la fiert. Deschid dulapul și găsesc două pachețele cu ceai rămase de la Colette, „Noapte liniștită”, cuburile ei de zahăr, filtrele ei de cafea și cele două căni, dintre care una e ciobită. Mi-o închipui trăind aici. Ca o pustnică.

Fără Blanche. Ce tristețe și ce singurătate îngrozitoare! La ce se gândea? La noi, aflați în State? La Pierre, care o suna pe ascuns înainte de presupusa ei moarte? La meciurile din Liga a

treia? La jucători? Oare Louis îi aducea ziarul în fiecare zi?

Acum trebuie să fie unu sau două dimineața, cu siguranță Ana doarme pe insula ei. După ce-a închis, Pierre s-a dus la „ailaltă" în patul lor. N-am mai reușit să pronunț nici un cuvânt după ce a recunoscut că a sunat-o pe Colette fără să-mi spună. Zguduită. Stupefiată. Furioasă. Intrigată. Ezit. Ce puteau să-și povestească un actor care trăia în California și o cizmăriță care lucra la Gueugnon?

Mă întorc la casetofon cu cana în mână și-l pornesc. Din nou, vocile lui Colette și Blanche răsună în cameră. Le aud pufnind în același timp. E tulburător, au același fel de a-și înăbuși bucuria. Râsetele lor sunt aproape mute. Mi le imaginez stând alături în fața casetofonului, aceeași siluetă, același chip.

BLANCHE

Prințesă într-un regat al cărui rege era un căpcăun. De asta te țineam departe de circ. Până în ziua când... Povestește.

COLETTE

În a doua săptămână, cu patru zile înainte să plecați, mi-ai spus: „Colette, o să-ți arăt familia mea. Te avertizez, e ciudată, poate să te sperie. Dar nici unul dintre ei nu e rău, dimpotrivă. Cel mai important e ca tatăl meu să nu te vadă, azi e plecat toată ziua".

BLANCHE

Nu voiam să te descopere. Ar fi fost în stare să te smulgă din brațele părinților tăi ca să ne expună pe amândouă. Două creaturi de bâlci care seamănă leit fără să fie rude.

COLETTE

Dacă n-ar fi fost Jean, aș fi plecat cu tine... Când am ajuns la circ, ne-am întâlnit cu Nestor, un uriaș cu un zâmbet frumos.

Mâinile lui erau mari cât niște rachete de tenis. „Ți-o prezint pe prietena mea, Colette. “ El a răspuns: „Parc-ar fi soră-ta”. „Da, știu, dar nu e sora mea. Și să nu-i spui lui Soudoro că ne-ai văzut.” A glumit: „Eu nu văd nimic, sunt prea înalt”. Te-am întrebat cine e Soudoro. Mi-ai șoptit la ureche: „Tata”.

BLANCHE

Nu l-aș fi lăsat să te ia. Cei care l-au urmat au suferit prea mult.

COLETTE

Te-am întrebat unde locuiești. Ai împins ușa unei rulote, înăuntru era un pat mare în dezordine, un colț cu o cafetieră, niște veselă și un dulap. Era și un afiș imens cu un leu. Ocupa tot peretele. Arătând spre pat, ai zis: „Aici suntem acasă”. Și pe urmă ai scos din buzunar trei mingi colorate și ai început să jonglezi. Asta m-a fascinat. Dar cel mai uimitor a fost când mi-ai arătat costumele tale. Unul albastru mulat, cu fustiță de tul și mâneci de dantelă, altul identic alb și o rochiță roz cu paiete. Colanți, pantofi sclipitori și un sacou cu paiete mai mari. Ce invidioasă eram! S-ar fi zis că-s haine de păpușă... Ca acelea din vitrina de la Galerie Modernes, de pe rue Jean-Jaurès. .. Ți-ai pus niște papuci bizari și m-ai dus în cortul circului. O chestie imensă cu dungi galben-forsiția și roșu-mac. Te-ai cățărat pe o scară cu agilitatea unei pisici și ai început să mergi pe sârmă. Mi-era frică să nu cazi. Nu văzusem niciodată un acrobat. Celelalte fete de vârsta mea nu erau prietenoase, dar tu, tu erai unică și aveai o viață unică. Mă gândesc că în momentul acela te iubeam deja. Tu erai reflexia

mea, care ducea o altă viață decât mine. În plus, zâmbeai tot timpul, deși ochii tăi spuneau contrariul. Erau mohorâți.

Te-am privit ținându-ți echilibrul pe fir. O fată funambulă. O fată-pasăre. Numai văzusem niciodată un om mai frumos, în afară de Jean.

Pe urmă ai coborât alunecând pe o frânghie și m-ai întrebat care costum îl voiam. La început n-am înțeles. Ai insistat: „Alege-ți unul, ți-l dau. Purtăm aceeași mărime”.

Tăcere.

BLANCHE

L-ai ales pe cel mulat albastru. Știam că visai să iei rochia de balet roz, dar n-ai îndrăznit. Am văzut-o în ochii tăi.

Tăcere.

BLANCHE

Costumele mele erau uzate. Cârpite de nenumărate ori. Erau de efect, dar materialul nu era de bună calitate. Tu însă le priveai ca pe niște comori.

COLETTE

Până la paisprezece ani am dormit cu el. Ca să te păstrez cumva. După ce-ai plecat mi-ai trimis două cărți poștale la adresa pe care ți-o dădusem. Cea a lui Blaise. Și pe urmă, nimic. Nimeni nu știe că purtam costumul albastru pe sub haine când am sosit la Mokhtar.

Tăcere.

COLETTE

Într-o zi, Agnès a dat peste el. Când era mică, îmi scotocea prin sertare sperând să descopere cine știe ce. De fiecare dată era

dezamăgită. Cu excepția zilei în care l-a găsit, împachetat în hârtie de mătase. I l-am dat.

Cele două opresc înregistrarea. Închid și eu casetofonul. Țin minte că am purtat ținuta aceea. E o amintire îndepărtată. Credeam că e o rochie de zână și că ajunsese la Colette prin magie. Că în nici un caz n-ar fi putut să-i aparțină ei. A stat multă vreme în valiza mea cu materiale pentru deghizare.

BLANCHE

Când am ieșit din rulotă l-ai cunoscut pe Fabrizio, care-l ținea de mână pe Noé.

COLETTE

Un bărbat mic de statură și o maimuță siameză... Viața ta era ca un basm.

BLANCHE

O fabulă cu două părți. Una foarte frumoasă, cealaltă foarte urâtă... După moartea leoaicei am rămas în sudul Franței. Tata voia să cumpere altă sălbăticiune, „o gloabă bătrână la preț redus", cum spunea. A tot căutat pe la grădinile zoologice clandestine și circurile ambulante. Dar n-a găsit nimic, până în ziua când a aflat de existența unei maimuțe siameze pe nume Noé. Îți poți închipui? A fluturat o punguță cu bani pe sub nasul proprietarilor și a luat maimuța. Dar ți-am spus deja, animalele nu erau decât o vitrină.

Oriunde mergeam, tata căuta carne proaspătă. Umbla prin spitale sau aziluri în căutare de oameni care sufereau de boli rare, congenitale sau genetice. Oameni desfigurați pe care putea să-i expună și care aveau să-i aducă bani. Iar când erau prea „uzați"

ca să-i mai poată folosi, îi arunca pe marginea drumului.

Într-o zi din 1959, sub pretextul că era bătrână și că nu mai interesa pe nimeni, „chelești, bătrânico”, a concediat-o pe Natalia, femeia cu barbă. O iubeam ca pe-o mamă, și el era gelos. Nu știu unde și când s-a „descotorosit” de ea fără să ne spună. N-am mai primit nici o veste de la ființa cea mai caldă pe care am cunoscut-o în copilărie.

Tăcere. O aud pe Colette ridicându-se, ieșind din încăpere, apoi revenind lângă Blanche, care își reia povestirea. Mă întreb ce s-a dus să facă. Ori să caute.

BLANCHE

Vorbesc numai pentru ca Agnès să știe că lucrurile astea chiar s-au întâmplat. Era interzis să expui „creaturi de bâlci”. Grădinile zoologice umane fuseseră scoase în afara legii înainte de război. Dar Soudoro cunoștea curiozitatea morbidă a semenilor săi. Îi ascundea pe „monștrii lui” după draperii grele și le lua bani pe sub mână celor care voiau să vadă „grozăvia cu ochii lor”.

Nu exagerez. Țin minte că am văzut seringi aruncate la gunoi, cred că-i burdușea cu calmante. Dar îndată ce poliția afla de practicile lui, ridicam tabăra.

COLETTE

Înainte să plecăm spre școală, am trecut pe lângă o tarabă care era închisă. Ai ridicat o placă și ai șterpelit două acadele zâmbind poznaș... Nu mai văzusem și nu mai mâncasem niciodată așa ceva.

BLANCHE

Ai păstrat-o pentru fratele tău.

Tăcere. Mi le închipui privindu-se și zâmbind.

COLETTE

Pe când ne apropiam de școală te-am întrebat: „ Unde e mama ta?” Iar tu mi-ai răspuns: „Mama e bine acolo unde e”. Am insistat: „Nu stă cu voi?” Ai scos din nou cele trei mingi și te-ai apucat să jonglezi. O minge a căzut și a ricoșat pe trotuar. Am fugit s-oprind. Era moale, ca de catifea.

— A urcat sus de tot.

— E trapezistă?

— Nu, sus de tot în cer, a murit.

BLANCHE

Eram copilul unei fantome. Nu aveam nimic de la ea. Doar aceste cuvinte pronunțate de Soudoro în ziua când am împlinit patru ani: „A murit într-un accident... Nu mai țin minte unde-i îngropată. Să nu mai aduci vorba niciodată”.

29

31 octombrie 2010

Am adormit și casetofonul continuă să meargă. E nouă dimineața. Trebuie să fac un duș și puțină ordine. M-am întors la realitate în această casă tipică pentru anii ’50 și am sentimentul că sunt într-o călătorie incredibilă.

Îmi pun bascheții și traversez strada ca să bat la ușa casei de la numărul 21, cea a vecinei care mi-a lăsat supa. Cum nu răspunde, fac un tur prin grădină: nu e nimeni. Las oala curată pe preș.

O să revin.

La întoarcere îmi verific telefonul pentru a suta oară, n-am primit nici un apel. Pierre nu m-a sunat.

*

După filmările la scurtmetrajul *La pian,* după cele trei zile nebunești petrecute în barul de lângă Operă cu Pierre, Mathilde și echipa, după ce l-am pus să cânte: „M-a bătut soarele-n cap, m-a lovit dragostea, te iubesc, te iubesc…”[2], n-am mai primit nici o veste de la el. Am încercat să-l sun; zadarnic, de fiecare dată îmi răspundea robotul: „Aici Pierre, lăsați un mesaj”. Nici vorbă de „Bună ziua, mulțumesc, vă rog, vă voi suna”. Un mesaj rece și detașat.

În prima săptămână:

— Alo, bună, Pierre, păi, da, aici Agnès, Agnès Septembre,

sper că totul e în regulă. Că ți-a plăcut la filmări. Sună-mă când poți. Sunt la montaj. Mi-ar plăcea să-ți arăt ce-a ieșit. Cred c-o să fie bine.

A doua săptămână:

— Din nou bună, Pierre, aici Agnès, nu știu dacă ai primit ultimul meu mesaj, sună-mă... Voiam să-ți arăt niște secvențe din film.

A treia săptămână:

— (Amețită) Da, Pierre, aici Agnès, încercam întâmplător, sunt nu departe de tine, pe Champs-Elysées, cu niște prietene, dacă vrei sună-mă, ești formidabil în filmul meu. Formidabil.

Apoi am încetat. Mi-era rușine. Actorul meu, cel pe care se bazau primul meu scenariu, primele mele imagini, mă disprețuia.

I-am telefonat mătușii. De ce am sunat-o pe Colette când mama trăia încă? Fără îndoială mama avea un concert pe undeva. Plângeam deja când mi-a răspuns.

— Nu mai știu nimic de actorul meu! Sunt o nulitate, vreau să mor, nu vreau să mai scriu povești de rahat, nu vreau să mai fac cinema, vreau să plec în Larzac să cresc capre.

Prima reacție a lui Colette, panicată:

— Unde-i Larzacul ăsta?

— Nana!? am urlat, în culmea indignării.

Convorbirea s-a întrerupt. Am crezut că-mi închisese telefonul în nas pentru că o numisem „nana”. Dar ma sunat pe loc:

— Filmul tău a ieșit bine?

— Da. În sfârșit, așa cred... Nu l-am terminat complet.

— Atunci o să revină. E actor. Actorii revin dacă-i filmezi bine.

— De unde știi? »

— La fotbal, când un antrenor își pregătește bine jucătorul și acesta dă goluri, jucătorul rămâne la club, întotdeauna rămâi acolo unde se muncește bine. Uită— te la clienții mei, știu că încălțările lor, odată reparate de mine, o să-i țină multă vreme. Și atunci revin. Viața nu-i mai complicată de atât.

— Dar ce să fac? Să-l sun iar? Nu mai răspunde la telefon.

— Încetează cu chestia asta cu sunatul. La ce bun? Mă asculți? O să revină. Marea revine întotdeauna.

— Ai fost vreodată la mare?

— Da. Cum îl cheamă pe actorul tău?

— Pierre. Pierre Dugain.

Chibzuiește câteva clipe.

— Ca pe un fotbalist de la Saint-Étienne. A jucat cel puțin patru sezoane acolo.

— Aha. Și după aia? Ce-a făcut?

— După aia a plecat la Sochaux. Și pe urmă n-a mai făcut nimic.

— De ce?

— Asta-i viața, cum îți ziceam. Se întâmplă ca un jucător să fie bun la un club și la altul să nu mai facă nimic. Pierre al tău o să revină. O să continue cu tine. Simt asta. Iar dacă într-o zi o să facă un film cu altcineva, o să vezi, o să fie mai puțin bun decât a fost cu tine.

Fără să stau pe gânduri, am format numărul lui Pierre pentru ultima oară.

— Aici Pierre, lăsați un mesaj.

Am spus:

— Aici Agnès, lăsați-mi un mesaj.

Si am închis.

Am terminat montajul de imagine și de sunet, etalonarea și mixajul evitând să mă gândesc la el. Dar cum să nu mă gândesc, când în fiecare plan vedeam fața lui, îi auzeam vocea, analizam modul în care cădea lumina pe el?

Am încercat să mă liniștesc spunându-mi că în definitiv era un nemernic. Că trebuia neapărat să învăț să deosebesc personajul de om. Asta m-a ajutat să rezist. Să mă conving că trebuia să continui.

Producătorul mi-a spus că Pierre era de negăsit. Cu toate astea, a organizat o proiecție pentru actrițe și ceilalți membri ai echipei, care au fost extrem de încântați. *La pian* a fost selecționat pentru Festivalul internațional de scurtmetraj de la Clermont-Ferrand. Al doilea festival francez după cel de la Cannes. Am sărbătorit evenimentul fără Pierre.

Și apoi m-am întors la Lyon, în garsoniera mea situată la doi pași de piața Bellecour. Ca să-mi câștig pâinea cea de toate zi ele munceam trei zile pe săptămână la un magazin din rețeaua Maison de la presse. Asta-mi lăsa timp să-mi scriu poveștile, și-mi plăcea să fiu înconjurată de ziare, de reviste mondene, de romane și de cărți poștale.

Într-o dimineață, înainte de deschidere, eram singură când l-

am zărit prin vitrină, în spatele cărților. Pierre mă privea. Era ca o fantomă. Slăbise. Mi-a zâmbit, mia făcut un semn vag cu mâna. Grilajul de la intrare era încă tras. Am învârtit cheia ca să-l ridic. A scârțâit atât de tare, că zgomotul, ca un urlet, mi s-a părut infernal. Și totuși nu-mi mai auzeam decât bubuitul inimii. Mă așteptam la tot ce poate fi mai rău. Venise ca să-mi spună că nu se simțise bine la filmări din cauza lipsei mele de experiență. Se simțise atât de rău, încât dispăruse. Venise să-mi spună adevărul.

— Câți ani ai?

— Douăzeci?

— Nu ești sigură?

— ...

— Bună.

— Bună.

— La cât termini?

— La trei.

— Ai vreun program... după aia?

— Nu.

— Atunci o să revin. La trei.

— Bine.

— Pe curând.

S-a răsucit pe călcâie și a dispărut la fel de brusc cum apăruse. Cu mâini tremurânde, m-am apucat să aranjez noutățile. În ziua aceea, publicațiile tratau pe prima pagină scandalul sângelui contaminat și votul în Senat pentru declanșarea urmăririi penale a trei politicieni, Laurent Fabius, Georgina Dufoix și

Edmond Hervé. Mai erau câteva zile până la Crăciun. Prin urmare, mai erau câteva zile până la revederea cu Colette și mama la Gueugnon. După moartea tatei ne păstraserăm acest obicei de a lua masa la George Vezant în 24 decembrie.

Dimineața s-a scurs cu încetinitorul. De fiecare dată când vindeam un cotidian ale cărui titluri vorbeau despre „scandalul sângelui contaminat" îmi spuneam că Pierre îl otrăvise pe al meu și că dacă fiecare actor cu care lucram îmi provoca o asemenea reacție, Larzacul și caprele nu erau o idee atât de proastă. Și că, în consecință, mi-ar fi fost imposibil să continui ca regizoare. Dar știam deja că singurul cu care voiam să lucrez era Pierre, ceea ce nu făcea decât să-mi adâncească disperarea.

La trei fără cinci mă aștepta pe trotuarul de vizavi. Purta un pardesiu bleumarin și avea cu cincisprezece ani mai mult decât mine. Am traversat. M-am 5roțăpit în fața lui fără să-l ating. Era de o timiditate bolnăvicioasă, a bâiguit ceva, m-a luat de braț și am intrat împreună într-o braserie.

— Ai mâncat de prânz?

— Nu, dar nu mi-e foame.

Ne-am așezat față în față, depărtați, lângă o fereastră care dădea spre stradă.

— Lapte cu căpșuni, corect?

— Nu, mulțumesc.

— A, nu? Atunci ce vrei să bei?

— Un suc de caise. Nimeni nu știe, dar peste șaptesprezece ani un băiat pe nume David va scrie povestea unei fete pe care o cheamă Nathalie și care bea un suc de caise.

— Ești clarvăzătoare?

— Scenaristă.

A zâmbit, s-a relaxat.

— Asta e următorul tău scenariu?

— Da. Povestea unui băiat pe nume David, care tocmai a împlinit optsprezece ani și va deveni un scriitor celebru.

— Deci eu n-o să am un rol.

— Nu.

— Păcat.

— Credeam că... De ce ai dispărut patru săptămâni și jumătate?

— Pentru că ai douăzeci de ani.

A venit chelnerul. Pierre a comandat un suc de caise și încă un suc de caise.

— O să ciocnim în sănătatea lui David.

— Credeam că nu ți-au plăcut deloc filmările pentru *La pian.*

în clipa aceea am izbucnit în plâns. Pe neașteptate. Fața lui Pierre s-a descompus. Mi-a luat mâna între palme ca și cum ar fi fost o pasăre care se izbise de un geam.

— Te rog să mă ierți... Niciodată... Mi-a apăsat mâna foarte tare, ca să mă silească să-l privesc în ochi, și când am făcut-o a repetat: Niciodată, niciodată nu m-am simțit mai bine la filmări.

— Îți bați joc de mine?

Mi-a răspuns de parcă i-aș fi tras o palmă:

— Am o mulțime de defecte. Sunt suspicios, laș, moale, coleric, mincinos, egocentric, orgolios, actor, tot ce vrei. Dar nu-mi bat joc niciodată. Asta nu știu să fac. N-o am în sânge.

Au trecut cincisprezece minute fără ca vreunul dintre noi să scoată o vorbă. Mi-am șters lacrimile cu șervetul de bumbac. Avea pătrățele albastre și negre. Nu mai văzusem un asemenea model, îl țin minte și acum. În cele din urmă am rupt tăcerea:

— Adevărul e că în următorul meu film ai rolul principal.

A început să râdă. Simțeam o dorință de nestăpânit să-l sărut.

— Înveți repede. Toți regizorii îi mint pe actori că au rolul principal.

— ...

— Acum ce facem?

— Mâine-dimineață o să am tot douăzeci de ani.

— Suntem în rahat.

— Mama spune că atunci când ești în rahat trebuie să mergi la cinema. După film găsești o soluție.

— Cu ce se ocupă mama dumitale?

— E violonistă.

— Atunci să mergem la cinema.

Ne-am dus la CNP Bellecour. Rula *Inima înghețată* de Claude Sautet. Pierre mi-a spus:

— Sautet e bun.

— Sautet e formidabil, i-am replicat.

— Dar nu ești cam tânără ca să-ți placă filmele lui?

— Cred că ești obsedat de vârsta mea.

— E posibil, mi-a răspuns el cu o strâmbătură.

în timpul proiecției m-a tulburat personajul lui Emmanuelle Béart, care e violonistă, ca mama. Am plâns revăzându-mi părinții maiestuoși pe scenă. Mă tulbura și prezența lui Pierre

alături. Mi-era greu să respir. Să mă concentrez. Tot îi auzeam cuvintele în minte: „Niciodată nu m-am simțit mai bine la filmări”. Mă întrebam dacă o să mă sărute. Și dacă da, în ce moment. N-a mișcat nici un deget. M-am concentrat asupra lui Daniel Auteuil, care rămâne până în ziua de azi, cu excepția fostului meu soț, actorul meu preferat. Filmul acesta superb tratează magistral problema iubirii imposibile. Când am ieșit din sală n-am spus nimic. Ne-am plimbat la întâmplare, cu ochii în pământ. La un semafor, Pierre s-a oprit și a murmurat:

— Nu e posibil să-ți ratezi iubirea vieții.

— Nu, i-am răspuns.

Semaforul a trecut pe verde, dar noi n-am traversat. M-a sărutat.

*

Îmi verific din nou mesajele, nimic de la Pierre. De ce m-ar suna? în schimb, Lyèce îmi propune o cafea la Petit Bar.

Trebuie să aflu numele de familie al lui Blanche; de asemenea, vreau să știu dacă tatăl acesta pe care-l detesta atât, Soudoro, mai trăiește. În înregistrarea din 2003, Colette lasă de înțeles că da. Însă asta era acum șapte ani. Trebuie să stau de vorbă cu Nathalie. Cum lucrează la ziar, ar putea să caute prin arhive.

30

1960

Trenul intră în gara din Lyon. Eugénie de Sénéchal coboară ținându-l de mână pe Jean. E urmată de Georgette, cu Danièle în brațe. Văzând mulțimea care o înconjoară, Georgette dă ochii peste cap înspăimântată. În mod clar, Jean nu face nimic ca restul lumii. Ei i-ar fi mult mai bine la castel, să frece tigăile de aramă.

Georgette n-a mers niciodată cu trenul. N-a văzut alte orașe în afară de Gueugnon, Digoin și Montceau-les-Mines, la vreo douăzeci de kilometri de satul în care s-a născut. Sunt destinațiile cele mai îndepărtate pe care le cunoaște.

Iau un taxi și se îndreaptă spre Conservatorul Superior de Muzică. Tăcut, Jean repetă în minte. Trebuie să interpreteze o nocturnă de Chopin în fața profesorului care poate va accepta să-l pregătească pentru examenul la Conservator, pe care o să-l dea când împlinește paisprezece ani. Un profesor la care va sta în pensiune, la Lyon. E un prieten de-al marchizei. „O să-ți dea să descifrezi o partitură în câteva minute, după care o să trebuiască s-o interpretezi”, i-a explicat Blaise.

Studiază intens solfegiul de câteva săptămâni. Atât la castel, cât și, seara, în camera lui, pe o claviatură pe care Blaise i-a desenat-o pe o bucată de carton ca să-și exerseze suplețea degetelor.

Eugénie de Sénéchal i-a cerut lui Georgette să mintă:

— Să nu-i spui marchizului că Jean susține o audiție. Dacă-ți pune întrebări la întoarcere să-i răspunzi că m-ai însoțit la medic. Astăzi, Jean va fi evaluat.

Ce-i aia „audiție”? Georgette nu suportă ideea de a-și minți patronul.

Taxiul înaintează pe malul Ronului. Georgette îi privește pe trecătorii care se agită în toate sensurile, bine îmbrăcati. Orășeni. Parfumul doamnei de Sénéchal e amețitor, Danièle scâncește, într-un târziu maică-sa o ciupește ușurel.

— Stai cuminte, nu mă face de rușine.

De-ajuns o face de rușine fiu-său. Îl observă cu coada ochiului, stă drept ca un prinț, dar de unde-și închipuie c-a ieșit? Totuși, Jean nu s-a născut cu căiță. Pe deasupra, nu ține decât la Colette, pe care o ia drept maică-sa. Fata mai mare e prima care i-a vârât prostii în cap. Da, toată povestea asta e din cauza lui Colette.

Lumea conspiră împotriva ei, când tot ce vrea Georgette e să-și ducă în pace viața mohorâtă de văduvă. Seara se roagă la Sfânta Fecioară pentru ca Jean să n-aibă idei rele în cap. Precum Lulu, un câine care nu amușina decât fundurile masculilor. Degeaba se foiau cățelele cu coada în vânt prin fața lui, el nu fugărea decât masculi. O devianță, așa îi zice marchizul, când vorbește despre papă-lapte ăla de fiu-său. L-a auzit spunându-i asta nevesti-sii, care bocea într-o batistă brodată cu monogramă. O devianță. O apucă greața la gândul ăsta. Sărmanul de Robin împușcase potaia până la urmă. Nu era bun

la nimic, nici măcar nu era în stare să facă pui. Îngropaseră hoitul adânc și turnaseră var pe deasupra, pretinzând că Lulu fugise. Colette îl căutase peste tot, îi behăise numele de-a lungul și de-a latul câmpurilor și pădurii. Jean, mititel, plânsese. „Un țânc care bocește îndată ce crapă o gânganie și când o vede pe soră-sa intrând pe ușă, asta nu prevestește nimic bun", zicea Robin al ei. Taxiul oprește în fața unei clădiri impunătoare. Intră toți patru, iar interiorul îi copleșește. Încăperi de trei ori mai mari decât cele din castel. Picturi colosale pe pereți. Georgette inspectează praful de pe mobile, deformație profesională. Doamna de Sénéchal își spune numele, precum și pe al lui Jean. Despre Georgette și Danièle precizează: „Ele mă însoțesc". „Totuși eu sunt mama plodului", bombăne Georgette în sinea ei.

Urcă trei etaje, trepte de marmură, nu poate să fie ușor să deretici pe-aici. Remarcă urmele de murdărie și de uzură de pe lustre și nu se poate împiedica să zâmbească, așa ceva nu s-ar întâmpla niciodată la castel.

Directorul instituției se înclină în fața marchizei, o întreabă ce mai face. Îl observă pe Jean și-și așază palma pe capul lui Danièle ca și când ar mângâia un animăluț. Îi strânge mâna lui Georgette când marchiza o prezintă: „Mama lui Jean". În acel moment, rușinea pune din nou stăpânire pe ea, îi urcă în obraji, o face să roșească. Ce caută ea aici? Bărbatul ăsta care o măsoară cu privirea, ce-o să creadă despre înfățișarea ei, despre mâinile ei de slujnică, despre straiele ei? Pentru această ocazie, marchiza i-a împrumutat lui Jean niște hăinuțe de-ale lui Blaise.

Sar zice că e neam de nobili. Stă drept, liniștit, ca și când ar fi crescut aici, între pereții ăștia. Directorul îl invită să-l urmeze, i-l va prezenta pe Jean domnului Levitan, care ar putea să-i devină profesor de pian.

— La început te va asculta și-ți va pune câteva întrebări. Ți-am văzut dosarul de la școală, va trebui să te perfecționezi la unele materii dacă vrei să dai examen la Conservator.

Directorul se întoarce spre Georgette și marchiză.

— O să vi-l răpesc puțin. Puteți aștepta în sala alăturată, prima ușă din stânga. Vi se vor aduce băuturi calde.

Georgette o urmează pe doamna de Sénéchal, cu Danièle adormită în brațele ei. Iau loc pe o banchetă, una lângă cealaltă. E a treia oară când stau alături în aceeași zi: tren, taxi. Conservator, lucru care nu s-a mai petrecut niciodată până acum. Dacă Robin le-ar vedea, s-ar face foc și pară. Spunea mereu: „Fiecare trebuie să stea la locul lui”.

Dintr-odată, Georgette încremenește, aude pianul. Blestematul de pian. Blestemata de Colette. Instrument aducător de nenorocire. Povesti de adormit copiii. Marchiza zâmbește cu toți dinții ei frumoși, își desprinde mâinile, degetele îi aleargă pe fustă, pare să cânte în același timp cu Jean. Diamantul de pe inelarul ei strălucește ca un soare. Oare de la muzică i se trage?

Danièle începe să se agite ca o furie și se pune pe urlat. Degetele marchizei înțepenesc imediat și chipul i se adumbrește. Stânjeneala tocmai a trecut în cealaltă tabără. Georgette sare de pe banchetă ca un drăcușor care țâșnește din

cutie, o ia pe culoarul principal și coboară în goană cele trei etaje. De ce a adus-o aici marchiza? Ar fi putut să vină singură cu Jean. Ce idee! Se trezește pe trotuar ca o cerșetoare, cu micuța urlându-i în brațe. Oamenii le privesc cu coada ochiului, dar, curios, de îndată ce s-a îndepărtat destul de fiul ei, rușinea i s-a risipit.

Înainte să ia trenul au să-și pună stomacul la cale, cum spune veselă marchiza. A vorbit cu viitorul profesor al lui Jean, o dulceață de bărbat, care este foarte entuziasmat de aptitudinile lui...

— Însă nu trebuie să întârziem, cu cât începe mai repede, cu atât mai bine, ce părere ai, Georgette? Să nu-ți faci griji pentru bani, mă ocup eu de tot.

Doamne, cât o stinghерește pe Georgette să mănânce la aceeași masă cu Doamna Cum o să se descurce? Blestemat fie pianul, blestemat fie băiatul... singurul ei băiat. Și când te gândești cât se bucuraseră la nașterea lui! Un fiu care să preia arenda, brațe zdravene care să le ușureze viața! Lacrimile îi umplu ochii. Și ea cu ce-o să se aleagă? Ce-o să câștige dacă— și pierde băiatul?

Dacă Robin i-ar vedea pe toți patru așezați unul lângă celălalt! Ar vrea să dispară sub masă și să-i tragă o palmă lui Jean, care face pe fudulul. Aproape că n-a deschis gura de când a ieșit de la Conservator, dar privirea lui spune multe, s-a schimbat deja.

Marchiza îl mustră cu blândețe:

— Ai auzit ce ți-a spus viitorul tău profesor: trebuie să ai note mai bune la matematică. Blaise o să-ți dea o mână de ajutor ca

să-ți crești media.

Georgette nu i-a zis niciodată că trebuie să învețe bine la școală, pentru că în viață ceea ce contează e să înveți o meserie adevărată. Nu contează dacă e bun sau nu la matematică.

Urcă în tren. Ce ușurare! Ziua asta așa de lungă o să se termine în sfârșit. Georgette ațipește. Danièle e cuminte. Jean privește norii și, împreună cu marchiza, inventează forme de animale.

La sosire, doamna de Sénéchal îi dă liber lui Georgette pentru restul serii. Nu-i e foame, iar marchizul cinează în oraș cu niște prieteni.

Mâine, Georgette îi va povesti totul domnului de Sénéchal. Drumul la Lyon, pianul, profesorul, Conservatorul. Trebuie ca rușinea să treacă în tabăra cealaltă.

Se așază să mănânce supa. Danièle e pe genunchii mamei sale. Georgette i se adresează fiului ei pentru prima oară în acea zi, în timp ce înmoaie o bucată de pâine în castron. Toate acele emoții i-au făcut foame.

— Ian s-aud, ce ți-au zis oamenii ceia?

— Că dimineața o să am școală normală, iar după-amiaza, pian și solfegiu. O să am o cameră acolo. Pe profesorul meu îl cheamă David Levitan, e căsătorit.

Georgette nu-și poate reține o strâmbătură. Ciudat nume, Levitan…

— Și cât o să țină chestia asta?

— Mult timp. Până o să fiu mare. Până când o să intru la Conservatorul național.

— Le-ai zis că-s maică-ta?

— Da,

— Ce-ai zis?

— Că tata a murit și că mama muncește la un castel. Și că sora mea repară încălțări.

— Dar unde duce toată povestea asta? Cum o să câștigi bani?

Jean se scarpină în vârful capului. E un tic pe care-l are de când era foarte mic. Ca și cum gânduri e i-ar da mâncărimi.

— Cântând într-o orchestră care dă concerte.

— Cum „dă" concerte? Le dă gratis?

— Nu.

De fapt, n-are nici o idee. Nu și-a pus problema niciodată. Cântă la pian așa cum respiră.

— Nu pari prea sigur.

— Ba da.

— Și cine e în orchestrele astea?

— Muzicieni.

— Fete sau băieți? insistă ea bănuitoare.

— Și una și alta, cred.

— Și cum o să-ți găsești o slujbă la orchestrele astea?

Jean ridică din umeri; nu știe răspunsul.

— Și unde o să stai?

— La familia Levitan. La Lyon.

— Dar unde o să stai când se termină tot circul ăsta? Pianul n-o să-ți servească de acoperiș. Crezi că eu am cu ce să te tin?

Jean pare pierdut. Mama i-a sădit primele îndoieli. Ochii ei spun contrariul față de cei ai lui Colette, ai lui Blaise și ai marchizei. Niște ochișori suspicioși și temători.

— Ai zece ani și încă sunt maică-ta. Mie toate poveștile astea nu-mi spun nimica. Mâine o să stau de vorbă cu marchizul. Îmi pare că marchiza lucrează pe la spatele lui,

— Dar dacă-i zici n-o să mai pot să cânt la pian! răspunde băiatul, pe punctul de a izbucni în plâns.

— Nu mai da atâta apă la șoareci. Un flăcău nu dă apă la șoareci.

Jean e disperat. Se teme de marchiz. În castel umblă lipit de pereți, cu capul plecat, ca să nu-i întâlnească niciodată privirea. Dacă domnul de Sénéchal află, el e pierdut.

— O vreau pe Colette.

A pronunțat aceste cuvinte ca pe o rugăciune.

— Vine duminică, la fel ca în toate duminicile, spune Georgette în timp ce curăță un măr.

— Ești rea.

— Pentru săracii ca noi, viața nu-i joacă și zdrăngănit la clape, e numai muncă! Fugi la culcare.

— Dar muncesc! Muncesc la solfegiul meu.

— Fugi la culcare, am zis!

Jean se ridică și o ia spre camera lui. Ca de obicei, Danièle va dormi în patul mamei. Își scoate hainele pe care i le-a împrumutat marchiza ca și cum ar înlătura o piele care nu e a lui; mâine va trebui să le dea înapoi.

Săraci, mama lui repetă tot timpul cuvântul ăsta, de parcă ar fi un blestem. De fiecare dată când îl rostește, Jean are sentimentul că-l apasă din toate puterile pe cap ca să-l înece. Și totuși dorm la căldură și mănâncă pe săturate. Nu duc lipsă de

nimic. Dar o vede pe Colette cum îi dă plicuri cu bani mamei, care le ascunde în camera ei.

Viața de dinainte părea mai aspră, dar de când mama lui este în slujba familiei Sénéchal, cotidianul nu mai are nimic mizerabil.

Seara asta ar fi trebuit să fie una frumoasă, pentru că azi-dimineață n-a scos nici o notă falsă în fata domnului Levitan, care l-a privit, dar fără să zâmbească, nu ca sora lui mai mare,_ Blaise și marchiza; așa, simte o tristețe nesfârșită. Îi e dor de Colette, de mâna ei care s-o țină pe a lui. Jean strânge bucata de carton pe care i-a făcut-o Blaise, claviatura desenată. Nimeni nu i-o va lua. E singurul lui tovarăș în casa asta.

31

31 octombrie 2010

Așezat în fundul sălii, pare visător. Își duce ceașca de cafea la buze cu un aer absent. Când mă vede intrând, pare să prindă viață.

— Visai, Lyèce?

— Da.

Îl sărut.

— Ai obrajii reci.

Îi comand un espresso ristretto lui Vincent, care șterge paharele după tejghea în timp ce vorbește despre cursele de cai cu un client.

— Ai ascultat casetele? mă întreabă Lyèce fără să-mi lase răgazul să mă așez.

— Da. Cele în care vorbesc Colette și Blanche.

— Cine e Blanche?

— Cea care odihnește la cimitir în locul lui Colette. »

Sau așa cred.

— Ce nebunie!

— Da. Rămâne de aflat de ce au făcut asta.

— E o locuitoare din Gueugnon?

— Nu. Era în trecere. S-a născut într-o familie de circari care s-a oprit la Gueugnon în 1953 și 1956. Blanche a fost dată la școala Pasteur. Așa a cunoscut-o pe Colette. După aceea, nu știu

dacă circul s-a mai întors. Activitatea lor era mai mult sau mai puțin ilegală. În față erau dulciurile, înghițitorul de flăcări și acrobații. Dar celor care plăteau pe sub mână, tatăl lui Blanche, un anume Soudoro, le arăta „monștri" ținuți în condiții înfiorătoare. Persoane suferind de malformații, de handicap mintal...

— Ca în *Omul elefant?*

— Da, numai că în anii '50 aceste atrocități erau deja interzise.

— N-am auzit niciodată vorbindu-se despre asta la Gueugnon.

— Unii mai bătrâni trebuie să-și aducă aminte.

— Da, cu siguranță.

— Nu știu care-i numele de familie al lui Blanche. Poate că una dintre ele o să-l spună într-o înregistrare, dar m-ar mira.

— Trebuie s-o pui la curent pe Nathalie. Ea poate să găsească articole din epocă în arhivele ziarului.

— Da, o s-o sun.

— Ce ciudată e viața, fără a doua moarte a mătușii tale nu te-aș mai fi revăzut niciodată. N-ai mai fi trecut pe-aici, n-aveai nici un motiv. Nimeni nu vine aici dacă n-are un motiv. Sau poate la înmormântarea unuia dintre noi.

— Da' tare binedispus mai ești în dimineața asta! îmi oferă frumosul lui zâmbet trist.

— Cu toții suntem în trecere, nu-i nevoie să fii nomad pentru asta.

— De ce nu mi-ai zis niciodată că erai îndrăgostit de Isabelle Émorine?

— Pentru că nu m-ai întrebat niciodată. Mai vrei o cafea?

— Da,

— Uneori o mai văd la supermarket, când îmi fac cumpărăturile. Vorbim treizeci de secunde. Când ai trecut pe lângă cineva, pe lângă o viață posibilă cu cineva, nu mai ai absolut nimic să-i spui. Totul e mort. În plus, ea are copii, o căsătorie reușită, un câine. Eu n-am decât motocicleta.

— Nathalie are dreptate, ar trebui să te apuci de scris. Izbucnește în râs.

— Sunt destui scriitorași pe lumea asta. Lumea editorială n-are nevoie de mine.

— Nu lumea editorială e cea care are nevoie de tine, ci cititorii.

Se strâmbă.

— Nimeni n-are nevoie de mine.

— Cu toții avem nevoie de cineva. E în firea omului.

— Și tu? Când scoți următorul film?

— Niciodată, cu siguranță.

— Dar de ce?

— Din cauza lui Pierre, soțul meu. Bine, fostul meu soț.

— Mai sunt și alți actori pe pământ.

— Bineînțeles. Cum sunt și alți soți. Dar acum sunt o pagină albă și-mi convine de minune.

— Nu te cred. O fată ca tine are rezerve de energie uriașe. E de-ajuns să vezi ultimul tău film.

— ...

Vincent se întoarce cu un platou și o a treia cafea.

— Cadou din partea casei!

— Mulțumesc, Vincent. O să-mi pună nervii pe moațe.

— Mai bine cu nervii pe moațe decât mort.

Remarca lui ne face să râdem pe amândoi.

— Îți fac o propunere, spune Lyèce. Eu scriu o carte, iar tu, un scenariu. Ne acordăm… cât oare… un an, și vedem unde-am ajuns. Suntem în… Vincent, în cât suntem azi?

Vincent aruncă o privire la ceas.

— În 31 octombrie.

— Facem bilanțul în 31 octombrie 2011, aici, la Petit Bar, la Vincent.

— Și dacă scenariul meu n-are nici o pagină?

— Și dacă romanul meu n-are nici o pagină? O să vedem atunci.

Batem cupa.

— Vrei să scrii despre Zdreanță?

Îmi răspunde fără să stea pe gânduri. Ca și cum ar purta o poveste, pe a lui, de prea mult timp.

— Între altele. Despre bucuria și frumusețea pe care le găsești în fotbal, dar și despre mizeria tăcerii. Despre părinții mei imigranți, despre aripile mele frânte într-o după-amiază de miercuri, despre picioarele mele, care continuau să mă ducă mai departe. Despre teama de a trăi o poveste de dragoste. Nu, nu teama, groaza de a trăi o poveste de dragoste. Despre faptul că mereu am găsit persoana nepotrivită, falsa blondă, femeia măritată, îndrăgostită de altul, perversă, mincinoasă… Despre singurătatea sevrajului. Despre cum e să trăiești fără să bei, să

fii din nou lucid tot timpul. Să nu mai plutești în permanență pe aburii alcoolului. Să redevii frumos. Nu-i puțin lucru să redevii frumos. Să nu mai fii tras la față, să nu mai ai burtă și mutra umflată la trezire. Primele stigmate care apar pe chip, nasul roșu, părul rărit. Să săruți pe cineva pe gură fără să te gândești că miroși a alcool. Să vrei să săruți pe cineva pe gură, pentru că înainte nu voiai să săruți decât gâtul sticlelor. Despre cum e să cunoști psihologi sau adictologi care sunt încă și mai terminați ca tine. Disprețul din privirea unora din personalul de îngrijire, pe scurt, un drum foarte, foarte lung până când întâlnești echipa potrivită, dornică să te asculte, care te ajută să găsești răspunsuri.

Copleșită de această destăinuire, nu sunt în stare să vorbesc. Sunt aproape ușurată când o văd pe Nathalie, gândindu-mă că Lyèce s-a apucat deja de scris. Îl sărută pe tipul de la bar, „Ce mai faci, dragule?" îl sărută pe Vincent, „Ce mai faci, iubire?" Apoi vine la noi, toată numai zâmbet. În dimineața asta miroase a plajă, a *monoi,* în ciuda frigului care vine^ dinspre pardesiul ei și a fesului pe care și-l scoate. Îi observ părul, zburlit de electricitatea statică. Parfumul ei mă poartă în insula Mauritius, Ana nu m-a sunat de când a ajuns. Iar Pierre se întreabă probabil dacă băusem când i-am telefonat noaptea trecută. Un bărbat care-și părăsește soția trebuie să și-o imagineze mai curând beată decât leșinată de plăcere în brațele altuia.

— Tare mi-a priit seara de pizza. Trebuie să veniți la mine să mâncăm într-o zi. Ia ziceți, ce mai e nou?

32

1960

E unsprezece dimineața. Mokhtar coboară să ia ziarul pe care l-a uitat pe tejgheaua din prăvălie și tresare când o vede pe Colette. E duminică, n-ar trebui să fie acolo. Plânge în fața mașinii de cusut, cu capul pe brațe. Rămas în prag, Mokhtar nu îndrăznește să se miște. Nu și-o imaginase niciodată pe Colette plângând. De ce? Toată lumea plânge, chiar și cei care nu plâng niciodată. Seamănă a mâhnire, a mare suferință. El, când e supărat, e ca un animal rănit, se ascunde. Pentru că-i e prea dor de sora lui, familia e departe, fratele lui nu mai e pe lumea asta. Colette îi simte prezența, înalță capul și-și șterge repede lacrimile.

— Dar de ce ești aici, micuțo? o întreabă el în cele din urmă. Ai pățit ceva?

Colette se ridică de pe scaun cu o mină severă, pe care el nu i-a mai văzut-o niciodată, își aranjează pliurile fustei și răspunde:

— Mama a denunțat-o pe Eugénie de Sénéchal.

Pronunță aceste cuvinte de parcă le-ar scuipa. Mokhtar se încruntă și-și trece degetele mari peste mustață… „A denunța”, cuvântul ăsta face trimitere la război. La Gestapo, la poliția franceză și la trădători. În 1942 a asistat neputincios la arestarea unei familii de evrei. În același an, el, străinul, a fost lovit de trei

bărbați cu cagule care au dat buzna în atelierul de cizmărie, l-au tras o bătaie soră cu moartea. Două coaste rupte, hematoame pe tot corpul, un traumatism cranian. A scăpat ca prin minune. Nu i-a vorbit niciodată lui Colette despre asta. La ce bun?

— Jean nu mai are voie să cânte la pian. Marchizul i-a interzis... Dumneavoastră știți niște ocări urâte?

Mokhtar cade pe gânduri.

— În franceză?

— Da, în franceză.

Ezită înainte să le enumere:

— Rahat, pui de lele, prostălău.

— Ce-i un prostălău?

— Cred că e un prost mult mai mare, se aventurează el.

— Femeia care m-a adus pe lume e regina prostăloaicelor.

— Mama ta?!

— Nu, femeia care m-a adus pe lume, nu-i pot spune „marnă". O urăsc. Începând de azi nu vreau s-o mai văd. Nu m-a sărutat niciodată. Cunoașteți multe mame care nu-și sărută copiii? Chiar și vacile și oile își alintă puii. Numai pe ultima, pe Danièle, o drăgălește toată ziua. Dar nu sunt geloasă. N-aș vrea să mă atingă, pute a usturoi! Și pielea ei e aspră ca șmirghelul.

— Poate că nu știe cum să-ți spună unele lucruri... poate că nu face anume.

— Nu, nu cred. Jean a susținut cu succes o audiție la Lyon ca să studieze pianul cu un mare profesor. Femeia care m-a adus pe lume e atât de rea, încât i-a spus totul marchizului. Marchiza a fost cea care i l-a prezentat pe Jean acestui profesor. Știa că,

dacă soțul ei prindea de veste, avea s-o împiedice... din cauza banilor! Era cel mai bun profesor care să-l pregătească pe Jean pentru Conservator! Bătrânul și-a ieșit din minți de furie când a aflat. A făcut-o pe nevastă-sa mincinoasă și hoață. Blaise mi-a povestit. De atunci ea nu mai iese din camera ei, iar fratele meu nu mai are voie să intre în castel. Se pare că Sénéchal caută pentru Jean un meșter pe lângă care să-și facă ucenicia, n-are decât zece ani, și deja marchizul și femeia care m-a adus pe lume vor să scape de el! Dar Jean e făcut pentru pian, nu poate deveni altcineva. E pianist așa cum dumneavoastră sunteți cizmar. Așa cum Dumnezeu e Dumnezeu, așa cum nenea François e poștaș!

— Și așa cum tu ar fi trebuit să devii învățătoare...

Descurajată, se lasă să cadă pe scaun.

— Mie mi-e bine aici, cu dumneavoastră. Blaise mi-a zis că fratele meu stă la pat de joi. Refuză să se scoale ca să meargă la școală... O să se lase să moară... Sunt sigură de asta!

Mokhtar se duce să se așeze la tejghea. Gânditor, își atinge iar mustața cu vârfurile degetelor.

— Dacă înțeleg bine, fratele tău are nevoie de un pian... Păi n-ai decât să-l aduci aici, la noi, poate să cânte în fiecare zi la biserică, e vizavi.

— Dar cum o să facem ca să avem din ce trăi?

— Ca toți ceilalți.

— ...

— Ca toată lumea, micuțo. O să ne descurcăm. Și nu uita că am pus bani deoparte pentru drum.

— Dar banii aceia sunt…

Colette nu apucă să termine propoziția, Mokhtar a plecat deja.

Așezată la masă. Georgette își mănâncă supa ca un automat, cu ochii în gol. E o zi bună, prânzul s-a desfășurat cum trebuie. Marchizul s-a regalat cu tocana de iepure cu vin pe care i-a pregătit-o. De când marchiza stă îmbufnată în camera ei, e prima oară când îl vede aproape zâmbitor. S-a servit de trei ori și a întins bucăți mari de pâine prin sos, repetând: „Nemaipomenit de bun”. Când a aflat că ea îi mărturisise domnului de Sénéchal despre Lyon și pian, Colette a refuzat să vină. Deși e duminică! Of, cu ce l-o fi mâniat pe Dumnezeu ca să merite așa niște copii? Cea mare nu știe decât să găsească pricină, băiatul vrea să aibă o viață ca și cum s-ar fi născut cu buzunarele pline de aur. O dezmiardă pe cap pe Danièle, care rontăie un colț de pâine jucându-se cu firimiturile. Bine c-o are pe asta mică măcar.

Tresare când observă silueta lui Mokhtar în ușa întredeschisă. S-au întâlnit deja în oraș.

— Colette a făcut o prostie? îl întreabă fără preambul.

— Bună ziua, doamnă. Colette nu face niciodată prostii. E o fetiță foarte serioasă.

Georgette se încruntă bănuitoare, de parcă ar fi suspect să audă vorbindu-se de bine despre fiică-sa.

— Unde-i Jean? întreabă Mokhtar.

— În camera lui.

— Suferă?

— O să-i treacă.

— Sunteți sigură?

Strânge buzele, se simte puternică. A crescut în ochii marchizului de când i-a spus adevărul. Mokhtar o privește pe femeia așezată la masă, cu fetița cocoțată pe genunchi, neliniștită de prezența străinului. Colette nu seamănă cu micuța asta, își spune. Se deosebesc ca soarele și luna.

— Se pare că sunteți în căutarea unui maistru care să-l ia pe Jean de ucenic?

În ochii femeii se ivește o licărire. Nu o văpaie de bucurie, ci scânteierea unui jar pe cale să se stingă. Fără îndoială, atât poate exprima privirea ei și nimic mai mult.

— Care-i plata?

— N-am voie să angajez copii, doamnă. Deocamdată va continua să meargă la școală.

— Și ce-o să ne aducă asta?

— Dumneavoastră, o gură mai puțin de hrănit. Iar când Jean va ajunge la vârsta uceniciei, o să vă înțelegeți cu el.

— Colette e de acord cu ideea asta?

— Da.

— Și pianul? întreabă ea bănuitoare.

— Jean va putea să cânte la biserică, sunt prieten cu preotul.

Georgette îl privește neîncrezătoare. Marchizul s-a săturat de Jean. Nu mai suportă să-l vadă. Începe cu plodul, și după aia poate să se răsfrângă asupra ei. Patronul ar putea să le dea afară, pe ea și pe Danièle, din cauza lui. Pe când așa, fără mucos... Povestea asta ar putea fi o binecuvântare. Gata cu pianul.

Hotărât, e o zi bună.

— Jean va veni să vă vadă în fiecare duminică, împreună cu Colette, o asigură Mokhtar cu glas blajin. „Colette are dreptate”, se gândește. „Femeia asta e proastă făcută grămadă.” Se gândește la mama lui, caldă și iubitoare. Ce frumos mirosea! Nu suntem toți egali în fața mamei.

Ar vrea să stea de vorbă cu Jean, să-l liniștească, dar nu mai îndrăznește să spună nimic, să ceară nimic. Se teme că „prostăloaica” o să se răzgândească. Nu-l cunoaște pe băiat. Îi ghicește personalitatea ^din iubirea pe care i-o poartă sora lui mai mare. Îi e aproape rușine lui, tunisianului, în pragul acestei case, în fața acestei necunoscute care-l măsoară cu privirea.

— Duminică plăcută, doamnă. Dacă sunteți de acord, totul o să meargă bine.

Georgette pronunță un „la revedere” aproape inaudibil. Își spune că ar trebui să-i ceară părerea marchizului înainte să-l lase pe Jean să plece.

N-are timp. La nici o oră după plecarea lui Mokhtar, Colette și Blaise dau buzna ca o pală de vânt. Georgette a ațipit. Din pat, o aude pe Colette intrând în camera lui Jean, cerându-i să-și adune puținele lucrușoare și zicându-i:

— Vii să stai cu mine la Mokhtar!

Mama, care nu și-a dat cu adevărat acordul, nu se opune. Nu se clintește din pat, nu se duce la ei, de parcă ar fi doi ciumați de care trebuie să se ferească. De parcă o mare nenorocire s-ar abate asupra ei de fiecare dată când respiră același aer cu Blaise și Colette,

Fiul și fiica ei ies din casă fără o vorbă. Fără s-o strige ori să deschidă ușa camerei ei. Le aude vocile. Blaise fixează rucsacul lui Jean pe portbagajul bicicletei.

— E doar pentru o vreme, îi spune Colette frățiorului ei. Într-o zi o să mergi la profesorul acela ca să te pregătești pentru Conservator. Deocamdată o să cânți la biserică.

— Au un pian acolo?

— O orgă. E la fel.

— E la fel?

— Da.

Apoi Colette se întoarce spre Blaise:

— Spune-i mamei tale că-l duc pe Jean la Mokhtar.

— Îi spun.

Pleacă tustrei. Georgette nu mai aude nimic. Doar răsuflarea lui Danièle și o coțofană în copacul mare ce desparte castelul de casa ei.

33

31 octombrie 2010

— Cum ai zis? Soudoro?

Nathalie ia notițe în carnetul ei stil Columbo.

— Da, așa își numește Blanche tatăl în înregistrări. Deocamdată știu de doi ani, 1953 și 1956. A fost la școala Pasteur. Și, conform înregistrărilor, circul s-a instalat în place de Gaulle.

— O să mă uit în arhivele ziarului și o să-l întreb și pe amicul meu Steph, care lucrează la primărie. Îl cunoaște bine pe plasator.

— Ce face plasatorul ăsta?

— E cel care le repartizează locurile proprietarilor de bâlciuri și negustorilor în zilele de târg, în general tuturor artizanilor ambulanți. Tot el încasează și banii pe chirie.

— Am nevoie de numele de familie al lui Soudoro... As vrea să știu dacă mai trăiește.

— Așa o să aflăm și cum o chema pe Blanche.

— Da. N-am găsit nimic în casa din rue des Fredins.

Colette ar fi putut să-i ascundă actele de identitate, corespondența, documente administrative sau personale. Dar n-am găsit nimic.

— Poate c-o să găsești ceva în sicriu. Poate că mătușa ta a ascuns niște chestii acolo unde nimeni nu s-ar fi gândit să caute.

Sugestia ei mă lasă cu gura căscată. De unde-i vin ideile astea?

Nathalie zâmbește.

— Nu te uita așa la mine, nu ți-ar veni să crezi dacă ți-aș spune ce se găsește prin sicrie.

— De unde știi?

— Cel mai bun prieten al tatei a fost gropar vreme de treizeci de ani la cimitirul din Gueugnon. L-am auzit povestind niște chestii uluitoare, mai ales de a exhumări.

Nu mă gândisem niciodată la asta. Când s-a dus mama, n-am pus nimic în sicriu. Vioara ei i-am dat-o Anei. Lucrurile le-am donat unor asociații. N-am păstrat decât sticluța de parfum, eșarfele și fotografiile de familie.

— Dar... ce poate fi într-un sicriu?

— Discuri de vinii, bijuterii, cărți, poze, scrisori, portofele, bomboane, țigări, chibrituri, talismane.

— ...

— În ce stadiu ești cu autorizația de înhumare?

— Trebuie să-l sun pe Cyril Rampin. Colette voia să fie incinerată... Iar dacă e Blanche, nu mai am nici un chef s-o exhumez.

— N-o să ți se dea de ales.

— Adèle zice că morții nu trebuie tulburați, cred că are dreptate.

— Sunt de acord. Dar nu încape îndoială că procurorul va cere identificarea cadavrului. Circumstanțele decesului. E grav ce s-a întâmplat.

— Da, e grav...

Privirea mea se oprește asupra cești goale a lui Lyèce.

Grăunțele pe care le-a adunat pe masă cu dosul palmei formează o moviliță de zahăr.

— Ziceai că te-ai dus la Cannes când a murit Zdreanță?

— Da. Aici domnește omerta. Nimeni nu vrea să vorbească despre asta. Imediat ce-i pronunți numele se lasă o tăcere mormântală. Sunt convinsă că a făcut enorm de mult rău. Că unii știau. Am mai multe declarații care confirmă că tipul e un pedofil, dar nici un nume de victimă. În afară de Lycée, am o singură mărturie, una singură...

— De la cine?

— Un prieten de-al fratelui meu, cu zece ani mai mare decât Lycée. Zdreanță nu l-a atins, dar i-a cerut să-și dea jos chiloții. Nu mi-a spus dacă a făcut-o. Eu cred că da, dar, după patruzeci de ani, la telefon, nu mi-ar fi mărturisit-o niciodată. În definitiv, vinovatul e cel care trebuie să mărturisească, nu victima.

Mii de ace îmi străpung coloana vertebrală.

Nathalie reia:

— Ar trebui să fac un apel public la martori, dar cum nemernicul e mort... Pe deasupra, în apelul ăsta n-aș avea dreptul să-i dezvălui identitatea.

— Dar ce crezi tu de fapt?

— Eu? Cred că cei care știau, care bănuiau că tipul nu era curat și că reprezenta un pericol pentru copii, sunt azi fie imobilizați la pat, fie morți. Pe de altă parte, trebuie să spunem că lucrurile astea s-au întâmplat. Trebuie să lăsăm urme. Unele anchete sunt redeschise la cincizeci sau o sută de ani după producerea evenimentelor.

— Crezi c-a putut să ucidă?

— Din momentul în care atingi un copil, ucizi o parte din el. La Cannes, locuia într-o clădire albastră de pe malul mării. Tataia cel pervers trăia într-un mic paradis. La ultimul etaj. Știi de ce?

— Nu,

— Pentru priveliște. Dar nu cea pe care ți-o imaginezi tu.

Trage aer în piept ca și cum s-ar pregăti să se arunce în apă. Suntem tot la Petit Bar. N-am mai ținut socoteala cafelelor și sticlelor de apă pe care le-am băut. Nathalie soarbe din pahar.

— Să nu bei niciodată apă de la robinet, e otrăvită, știi asta, Agnès, nu-i așa?

Așază paharul pe masă strângându-și pumnii de parcă ar încerca să-și înfigă unghiile în piele.

— Își petrecea timpul cu un binoclu la ochi.

— Binoclu?

— Ca să se uite la băieții de pe plajă.

34

1960

Mokhtar stă pe o bancă în fața bisericii. Piațeta e pustie. Ascultă. Preferă să rămână afară. În fiecare dimineață se vede cu părintele Aubry în place des Forges ca să bea o cafea, dar nu intră niciodată la „locul de muncă” al prietenului său. Așa stau lucrurile de patru duminici încoace. Mokhtar socotește săptămânile în duminici. Au trecut șapte duminici de când Jean s-a mutat la el și patru de când preotul l-a rugat pe Jean să cânte o piesă de Bach pentru orgă, la alegerea lui, după predică.

Prima oară când a auzit orga, părintele Aubry era în casa parohială, tăia praz pentru supă. Era șase seara, într-o luni, și doamna Feuillée nu cântă niciodată la ora aceea. A dat fuga la biserică și a urcat treptele câte patru odată până la orgă, unde a găsit un băiat. Concentrat. În extaz. Colette îl avertizase totuși, dar el uitase că puștiul urma să vină să exerseze. În picioare lângă el, doamna Feuillée, organista bisericii din 1937, s-a întors către preot, a ridicat mâinile spre cer și i-a șoptit la ureche: „Nu pot să lupt cu o asemenea concurentă”.

Mokhtar ascultă muzica lui Jean. Micuțul trebuie să fie un soi de djinn, o creatură supranaturală venită pe pământ ca să răspândească frumusețea. Să-i repare pe cei vii. În interiorul lăcașului, Colette stă lângă Blaise. Părinții lui sunt așezați în primul rând pe locurile rezervate familiei Sénéchal de un secol.

Blaise privește ceafa mamei sale. Pare să se roage. Ce ascund rugăciunile ei? Ce-și dorește? Ce așteaptă ea de la viață? *

E cufundată în tristețe de când s-a întors de la Lyon. Cum ar putea fi fericită lângă un soț atât de obtuz și autoritar? La ce se gândește când îl ascultă pe Jean cântând ca și cum ar stăpâni această artă de o mie de ani? Blaise s-ar putea mândri cu faptul că i-a fost profesor, dar știe că n-are nici un merit. Jean s-a născut muzician. Tot ce-a făcut el a fost să-l învețe să descifreze notele pe o partitură.

Marchiza a ieșit în cele din urmă din camera ei după ce Jean a plecat la Mokhtar. A reînceput să ia masa în salon, să e vorbească marchizului și lui Georgette ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca și cum aceasta din urmă n-ar fi trădat-o. Georgette, pe care Colette n-o mai ajută să pregătească prânzul de duminică. Georgette, pe care Colette n-a mai venit s-o vadă de la plecarea grăbită a lui Jean.

Ca să aibă parte de liniște, Colette îi încredințează plicul cu salariul ei lui Blaise, care i-l dă servitoarei părinților săi. Liniștea se cumpără, mai ales când e vorba de mama care are toate drepturile asupra copiilor ei. Inclusiv cel de a-i lua de la Mokhtar, dacă așa hotărăște.

Când enoriașii încep să părăsească incinta, Jean cântă ultimele note ale imnului „Slavă lui Dumnezeu din ceruri”. Colette iese prima, urmată de Blaise. Îl zărește pe Mokhtar, cu șapca în mână. Se îndreaptă spre el cu pas vioi.

— Cântă tot mai bine, nu credeți?

— E de-a dreptul impresionant, micuțo.

Colette nu zâmbește, dar Mokhtar observă o licărire de mândrie în privirea ei.

— Cum e muzica din bisericile voastre? îl întreabă pe neașteptate.

— Se cheamă moschei. Și n-avem muzică. La noi, rugăciunea se face în tăcere.

— În tăcere?

— Da.

— Totul vi se datorează, Mokhtar, dumneavoastră v-a venit ideea cu orga de la biserică.

— Da, mi se întâmplă să am străfulgerări de geniu, râde el.

Colette și Mokhtar își iau rămas-bun de la Blaise și se întorc la cizmărie ca niște hoți, cu capetele plecate. Colette nu vrea să dea ochii cu marchizul. Se gândește că dacă n-o să-i mai vadă, pe ea și pe fratele ei, o să-i uite până la urmă. Iar marchiza nu le-a mai adresat nici un cuvânt de când a fost denunțată de făptură care i-a adus pe lume. Doar mici semne amicale pe la spatele soțului ei. „Se teme de el", spune Blaise, care-și detestă părintele din tot sufletul.

Jean urmează să vină peste jumătate de oră. Ca să nu-l deranjeze pe Mokhtar, care nu se poate odihni decât duminica, vor lua prânzul în camera lui Colette.

În timp ce merge lângă Mokhtar ar vrea să-l ia de mână, cum ar face o fată cu tatăl ei. Ar vrea, dar nu îndrăznește, cu siguranță bărbatul ar roși. Colette știe că legăturile de sânge sunt „de rahat", cum bombăne Mokhtar când repară un pantof de calitate proastă. „Cusăturile astea sunt de rahat, pielea e de

rahat... Nu pot să fac minuni."

Cine va face o minune pentru Jean? se întreabă Colette. De când s-a mutat la cizmărie, fratele ei are tot ce-și poate dori, prezența surorii sale și o claviatură. Un pian cu sunete stranii, dar o claviatură rămâne o claviatură; în schimb, nu mai are pedalele-soft, sostenuto, de susținere. Singura modalitate de a cânta mai tare sau mai încet e să alegi tubul sau seturile de tuburi în care se trimite aerul pentru a produce sunetul.

Jean a regăsit mâna lui Colette, pe care o strânge seara, când închide ochii și se cufundă într-un somn adânc. Nu-și mai face griji. Sora lui se ocupă de tot. Abia dacă se gândește la certificatul de aptitudini profesionale pentru care ea va da examen peste câteva săptămâni, cu atât mai puțin la ce se va întâmpla după aceea, când va trebui să lase locul unui nou ucenic. Unde se va duce Colette? Ce va face cu el?

Fata n-a deschis niciodată subiectul cu Mokhtar. Pentru el, dreptatea e o valoare fundamentală. Întotdeauna i-a dat o șansă unui nou tânăr după ce precedentul și-a obținut diploma. Leitmotivul lui este: „Fără pile, fără privilegii, trebuie să fii drept, echilibrat, ca o pereche de încălțări de calitate. Dacă stai să te gândești, fetițo, rareori vezi un toc mai înalt decât celălalt".

Duminica viitoare vor merge să se scalde, Colette i-a promis lui Blaise că-l vor însoți la râul Arroux. Tânărul ar vrea s-o binedispună, s-o ducă să înoate și să doarmă în ierburile înalte ale sfârșitului de primăvară.

Se întreabă cum și unde va trăi la toamnă. Pe deasupra, Blaise va pleca. E normal să ai paisprezece ani și să te frământi atâta?

*

Caseta numărul 11

COLETTE

„Asta o să te ajute să te mai gândești și la altceva”, îmi spunea Blaise. Dar eu mă gândeam la un singur lucru, cum să-l trimit pe Jean la un profesor care să-l pregătească pentru școala de muzică. Asta era ideea mea fixă. De parcă existența mea n-avea nici o importanță. Nu mă gândeam niciodată la mine, doar la Jean. Atunci, în 1960, ca să-l păstrez lângă mine și să rămân la Mokhtar, am ales să fac ceva de neconceput. M-am dus la examenul pentru certificat și am dat foaia albă la toate materiile. Iar la probele orale n-am deschis gura. La fiecare întrebare am răspuns: „Nu știu”. Profesoara care mă examina insista, se enerva. Oricât s-ar fi străduit, primea doar: „Nu știu”. Până la urmă m-a dat afară bombănind: „Cu atât mai rău pentru tine”.

Mă gândeam că, dacă n-am diplomă, Mokhtar o să fie obligat să mă mai țină un an. Când mi-a primit rezultatele, am crezut c-o să mă omoare.

Face o pauză. O aud oftând. Apoi începe să țipe imitându-l pe Mokhtar.

COLETTE

„M-ai trădat, micuțo! M-ai făcut de rușine! O să se creadă că n-ai învățat nimic de la mine! Că sunt un patron rău! N-ai avut încredere în mine! Nu te-aș fi dat afară niciodată! Drept cine mă iei? Un neamț? Și nu mai face mutra asta de tolomacă! Da! Exact așa! Exact așa! O mutră de tolomacă! Ai merita să te zvânt în bătaie! Da! O bătaie de s-o ții minte! Ești inconștientă! Numai

note de zero! Zero la toate! Mă auziți?”

S-a întors spre încălțări și a început să le vorbească: „Zero la toate materiile! M-a făcut de rușine! V-a făcut de rușine! Mi-a făcut de rușine atelierul! Mi-a făcut de rușine familia și Strămoșii! Până și mașinii de cusut îi e rușine! Uită-te! Uită-te! Mașina e stacojie de rușine!”

Colette începe să râdă.

COLETTE

În acest timp, Jean cânta liniștit la orga bisericii, fără să aibă habar de perdaful pe care-l încasam. Mokhtar m-a trimis în camera mea: „Dispari! Să nu te mai văd în fața ochilor!” Face o nouă pauză.

COLETTE

Nu mi-am luat niciodată certificatul. Și nu l-am părăsit niciodată pe Mokhtar. Și, până în 2007, am rămas la cizmărie. M-am numit Colette Septembre toată viața, dar Mokhtar m-a adoptat oficial la primăria din Gueugnon în 1967, când am împlinit douăzeci și unu de ani. Mi-am păstrat numele din naștere. Dar dacă verifici la starea civilă o să vezi că mă cheamă Septembre Bayram. Adopția simplă permite menținerea legăturii dintre familia biologică și cea adoptivă. Eu mi-am ales familia. Am vrut să am același nume ca Jean. Mokhtar a înțeles. În plus, mi-a zis că unora le treceau niște gânduri atât de urâte prin cap, încât ar fi putut să-și închipuie că mă luase de nevastă. Am rămas angajata lui când, în realitate, îi eram fiică.

Sună telefonul, așa că opresc înregistrarea, complet năucită. Ce-o să mai descopăr despre Colette, pe care o credeam lipsită

de orice mister? O viață care mi se părea simplă și liniară, ritmată de meciurile de fotbal de sâmbătă sau duminică. Iar inima îmi îngheață când privesc ecranul telefonului. Totul devine anormal. Totul o ia razna. E Pierre.

35

După succesul internațional al *Banchetului bătrânilor* și nunta noastră, m-am pus iarăși pe treabă. Din momentul în care l-am cunoscut pe Pierre Dugain am muncit fără încetare. Am scris și regizat *Fereastra*. Voiam ceva mai lejer. Să nu mai vorbesc despre familie și nevrozele ei. Să nu reiau aceeași poveste în al doilea film. Chiar dacă sunt de părere că realizăm același film toată viața.

Atunci am imaginat povestea unui hoț ratat, inofensiv, fără noroc în dragoste și în viață, cu o viziune utopică, de patruzeci și ceva de ani. Un delincvent care a primit câteva luni de închisoare cu suspendare. Vara, când Parisul se golește, bântuie noaptea prin Montmartre, unde clădirile sunt joase, unde parterele sunt accesibile. Pândește ferestrele întredeschise, pătrunde înăuntru, șterpelește un portofel, un pachet de țigări, o scrumieră de cristal sau o brățară de aur pe care le plasează imediat.

Filmul începe cu o scenă de furt. Prada zilei e pușculița unui băiat, pe care se chinuie cu disperare s-o spargă vârând un cuțit în fantă. Nu reușește, o izbește de podea, însă pușculița rămâne intactă. Purcelușul zâmbitor pare să-i dea cu tifla. Se cocoață pe el, dar degeaba. Până la urmă îl azvârle^ de perete, unde se zdrobește cu un zgomot teribil. În sfârșit, purcelul e numai cioburi. Pe când adună cele câteva bancnote și monede pe care

copilul le-a economisit răbdător la Crăciunuri și aniversări, găsește un bilet scris de mână: „Te iubesc, bunica”. Se uită câteva secunde lungi la bucata de hârtie. Apoi, când culege cioburile se taie la deget, așa că îl ține sub jetul de la robinet, apoi improvizează un pansament cu vată. Scena e atât de jalnică, încât personajul nici măcar nu plânge de rușine. Constantă cu indiferentă eșecul vieții sale.

Apoi, într-o noapte, când împinge fereastra unui apartament cu două camere, dă peste portretul unei femei agățat pe perete. Rămâne stană de piatră în fața acelui chip. Femeia pozează pe o plajă, zâmbindu-i fotografului.

Scotocește printr-un dulap și descoperă un album de fotografii care-i descrie viața. Apare acolo cu părinții ei, cu prieteni, la toate vârstele, în toate anotimpurile. Și în mai multe cadre îl îmbrățișează pe hoțul nostru. Par îndrăgostiți lulea. Au vreo douăzeci de ani.

Pune totul la loc. Face chiar și puțină curățenie, culege firimiturile de pe jos, clătește cele două farfurii și cele două pahare lăsate în chiuvetă, după care pleacă pe fereastra pe care a intrat.

Vederea acestei fantome venite din trecut îi va da viața peste cap. Hotărăște să înființeze o firmă de agenți de securitate pentru paza proprietăților particulare. Angajează doi foști delincvenți, la ananghie asemenea lui, niște pramatii ratate, și merg din ușă-n ușă să-și ofere serviciile. Au un succes nebun. Sunt în poziția optimă de a ști cum să transforme orice reședință în fortăreață.

Într-o seară, remontat și plin de curaj, împinge iarăși fereastra iubitei de odinioară, intră, cu un buchet de flori în mână, se așază pe canapea și o așteaptă neliniștit în penumbră. Nu ea își face apariția, ci polițiștii, alertați de vecinii care l-au văzut pândind de uni de zile în jurul clădirii și oprindu-se în fața aceleiași ferestre.

Pe când citea scenariul, după fiecare secvență, Pierre repeta:

— E genial, genial!

Stăteam lângă el, cu inima cât un purice. De fiecare dată mi-era o frică teribilă că n-o să-i placă propunerile mele. C-o să le respingă. După ce a terminat scenariul de la *Fereastra,* a zis:

— Nu-mi mai rămâne decât să-ți fac o droaie de copii! M-am însurat cu un geniu, dacă-ți fac cel puțin patru plozi n-o să mă poți părăsi niciodată, vinovăția te-ar chinui prea tare.

— Alo?

— Salut.

— Ana?

Mă străfulgeră un junghi de durere. Dacă mă sună, înseamnă că fiica mea a pățit ceva.

— E la plajă.

Pot vorbi abia peste câteva clipe:

— Deci e bine?

— Se bronzează. O cert tot timpul pentru că nu se dă cu cremă, aia cu indicele nu știu cât.

— ...

— Ce faci?

De trei ani nu mi-a mai pus această întrebare anodină, pe care

fiecare cuplu și-o pune în fiecare zi.

— O ascult pe Colette.

— ...

— Mi-a lăsat niște casete.

— Casete?

— S-a înregistrat. Înainte să moară. Ca să-mi povestească diverse lucruri.

Vocea i se schimbă.

— Ce fel de lucruri?

— Despre viața ei.

— Deci e adevărat?

— Ce?

— Că nu ea a murit acum trei ani?

— Colette a murit săptămâna trecută.

— La naiba! (îl aud aprinzându-și o țigară.) Și atunci cine a murit?

— Fără îndoială, o prietenă de-a lui Colette, o persoană pe care voia s-o protejeze. Nu știu nimic mai mult.

— Unde ești?

— La Gueugnon.

— Super, distracție totală.

— Pe vremuri nu vorbeai așa. Îți plăcea să vii aici.

— Asta era pe vremuri. Și nu, nu-mi plăcea să vin acolo, cum spui tu. Îmi plăcea de Colette. Iar Gueugnon nu e chiar Bahamas.

— Nu toată lumea și-a refăcut viața cu o sirenă pe care o plimbă prin Oceanul Indian... Sunt sigură că nu vâră niciodată

capul sub apă ca să nu-și strice coafura.

— Agnès, nu începe iar.

— Ba da, încep iar și iar. Din moment ce n-am terminat. Sau, mai degrabă, n-am văzut că se apropie sfârșitul. Da, asta e, n-am văzut că se apropie sfârșitul.

— ...

— De ce m-ai sunat, Pierre?

— Ca să fiu sincer, habar n-am. Vezi tu, chiar mă întreb. De ce, de ce te sun? Ca să-ți cer vești? Dar ce vești? N-ai nici o noutate, Agnès! Bălțești! Bați apa în piuă! Rămâi încremenită în trecut!

— În trecut? Care trecut? E un trecut recent, totuși! N-au trecut decât trei ani de când m-ai aruncat ca pe-o otreapă! Trei ani!

Îi închid în nas urlând: „Lasă-mă în pace!” și izbesc telefonul de perete. Ca pe pușculița din filmul meu. Cade în spatele televizorului pe care nu-l aprind niciodată.

Fereastra a cunoscut un succes răsunător. Pierre a obținut iarăși mai multe premii de interpretare, iar eu am adunat recompense și trofee pentru cel mai bun regizor. Încasările au explodat. Pierre spunea asta: „Nevastă-mea aruncă în aer încasările”.

Am născut-o pe Ana la câteva luni după premiera filmului. Odată cu venirea ei pe lume s-a stins și orice speranță de a avea încă un copil. Dar nu contează, prin ea însăși Ana reprezintă toți copiii la care am sperat.

36

1 noiembrie 2010

Sunt de trei zile în casa de pe rue des Fredins și totuși am impresia că am sosit aici cu mult timp în urmă. Casete e pe care le ascult încetinesc scurgerea orelor, mă cufundă în altă epocă, anterioară. Nu mai am repere. Mă întreb fără încetare în ce zi suntem. „E duminică dimineață și ai bocit toată noaptea", îmi răspund. Aseară, în loc să-mi caut telefonul căzut după televizor, am desfăcut sticla de whisky a doctorului Pieri și am terminat-o plângând ca un vițeluș care e despărțit de mama lui. Am o tristețe și o mahmureală teribile.

Prima oară când mi-a vorbit cu adevărat mătușa după ce am văzut-o pe Nathalie sărutându-se cu Jacques Daubel la piscină, mi-a spus: „De ce ai tristețe?" Cu Colette, aveai tristețe sau bucurie așa cum ai roșu în gât, o durere de cap, o veste bună sau proastă. Mi-a zis că erau rămășițe din limbajul lui Mokhtar. Despre el vorbea foarte puțin. Simțeam că e un subiect delicat. Se înnegura la față ori de câte ori îl pomenea vreun client, se închidea imediat în sine. Nu-mi vine să cred că a adoptat-o pe mătușa mea! Ce-o să mai aflu pe măsură ce-i ascult casetele?

Pornesc în căutarea telefonului. Trag suportul televizorului strâmbându-mă, e mai greu decât m-aș fi așteptat. Mă aplec să culeg ce-a mai rămas din el: ecranul e spart. Încerc să-l aprind, dreptunghiul rămâne mort și rece. Pierre mi l-a dăruit în 2007

în Statele Unite, chiar înainte să mă părăsească. „Ultimul răcnet.” Nu spunea niciodată genul ăsta de lucruri: ultimul răcnet, tehnologie, virtual, sistem, progres, tehnică. Îl durea în cot. Lua notițe pe caiete cu un stilou pentru care comanda cartușe la o papetărie din arondismentul al VIII-lea din Paris. Mi-a întins aparatul.

— Uite, e ultimul răcnet. Se pare că face poze și filme de o calitate nemaivăzută.

„De unde și până unde zice Pierre «de o calitate nemaivăzută»?”, m-am gândit. M-am gândit fără să-l ascult. Dacă l-aș fi ascultat cu adevărat, aș fi înțeles că o parte din el plecase deja.

— Dar pot măcar să dau telefoane cu el? am glumit.

Remarca mea nu l-a făcut să râdă câtuși de puțin. Mia răspuns:

— Ești proastă, m-a costat o avere chestia asta.

Și mi-a indicat prețul în dolari. De când spui cât te-au costat cadourile pe care le faci? Altcineva, da. Oricine altcineva, da. Însă nu el. Nu Pierre. Nu Pierre „al meu”. În plus, nu mă mai făcuse proastă niciodată.

Telefonul meu „ultimul răcnet” a anunțat primul meu urlet. Lătrat. Muget. Zbierăt. Nu am nici o amintire despre felul în care m-am exprimat în lunile de după aceea. Ca un animal rănit de moarte, cu siguranță.

Peste cincisprezece zile își făcea bagajele. Nu l-am pozat decât de câteva ori cu telefonul ăsta, în prima seară, când am reușit să-l setez împreună cu Cornélia și Ana. Și n-am făcut nici un

filmuleț. Am realizat lungmetraje în care Pierre joacă rolul principal și care au făcut ocolul lumii, dar nu am nici o imagine de amator cu el. Ironia sorții.

În ziua de 1 septembrie 2007 a venit acasă ca de obicei. Tocmai terminasem de scris un nou scenariu. Țin minte ca și cum ar fi fost ieri, deși mi-aș dori să mi se pară o amintire de acum un secol. Abia dacă i-am aruncat o privire, abia dacă l-am sărutat, am ieșit din birou, și - ca să-l farmec? să-l seduc? să-l păstrez lângă mine pentru eternitate? -, pentru că era un fel de regulă a jocului subînțeleasă, pentru că așa funcționam de când ne cunoscuserăm, am zis:

— Stai jos, o să-ți povestesc următorul nostru film.

Purtam o rochie roșie de bumbac puțin decoltată, lungă, pe care am aruncat-o în seara aceea de parcă ar fi fost îmbibată de sânge. Rochia aducătoare de ghinion. Cea pe care n-aș fi putut s-o mai văd niciodată. Nici măcar pe altcineva. În ziua aceea Pierre purta blugi, tricoul lui negru cu mâneci lungi și adidașii preferați, cei gri. S-a așezat în fața mea, iar eu m-am lansat în expunerea proiectului. Entuziasmată, bâlbâită, moartă de trac, febrilă:

— E povestea unui viticultor din California. A moștenit o podgorie. Nu are frați sau surori. Nici una dintre căsătoriile lui n-a mers. Toate poveștile lui de dragoste s-au terminat cu un fiasco. N-are copii. Deci nici moștenitori. Într-o zi, primește o scrisoare anonimă. De la cine? De ce? Scrisoarea asta îl incriminează pe asociatul lui, mâna lui dreaptă, vechiul lui prieten. Omul în care are cea mai multă încredere. Și oferă

atâtea detalii, încât viticultorul, făcând o investigație, va descoperi lucruri incredibile! își va da seama în ce măsură a devenit orb față de restul lumii din cauză că omul acesta stă între el și lume... Am vrut să concep o poveste ca aceea a lui Daphne du Maurier, dar invers. Nu e Rebecca, tânăra căsătorită, ci viticultorul. Iar asociatul e contrariul doamnei Denvers... E afabil, amuzant, simpatic... Nu sună cum trebuie dacă prezint așa. Îți explic prost, dar voiam să scriu un film oarecum diabolic, precum *Diabolicele* lui Clouzot... Mor de sete, vrei să bei ceva?

Fără să-i aștept răspunsul, m-am dus în bucătărie să pun în pahare două ceaiuri cu gheață. Pregăteam în fiecare zi, cu rondele de lămâie verde. Pierre a venit după mine pe nesimțite. S-a lipit de spatele meu, mi-a pus mâna pe pântece și a șoptit:

— Plec.

Pe urmă nu s-a mai întâmplat nimic. Nu m-am răsucit zâmbind ca să-i cer să repete, ca să-l privesc în ochi, să-l chestionez în tăcere. Cuvintele lui m-au imobilizat. Ca și cum mi-ar fi tras un glonț sau o săgeată paralizantă în ceafă. Eram ca animalele acelea care sunt neutralizate pe durata îngrijirii medicale. Am rămas mult timp cu mâna pe ușa frigiderului, fără să mă mișc. El s-a întors imediat ce a pronunțat acele vorbe. Apoi a dispărut.

„Plec."

Dintr-odată, ca o revărsare, o ploaie torențială, l-am revăzut sărutând-o pe actrița pe care o distribuisem în ultimul meu film. Un rol mic. L-am văzut pe Pierre actorul sărutând-o pe cealaltă, pe actriță. Nu pe soțul meu sărutând o femeie tânără și drăguță.

Nu, nu l-am văzut când filmam, l-am văzut acum, când mă agățam cu mâna stângă de ușa frigiderului, cu gura uscată. O fată drăguță pe care o alesesem eu însămi la casting. „E un rol mic, dragă Audrey. Dar important, o să vezi. Fac în așa fel încât toate rolurile mele secundare să existe.” Și am angajat-o. Ne-am strâns mâna. Filmările au decurs bine. A participat la petrecerea de final. La fel ca în cazul sărutului pe care l-am filmat cu mâna mea, n-am văzut nimic.

Când m-am întors în camera de zi, Pierre nu mai era. Mașina lui dispăruse din parcarea de dedesubt. Florile de bougainvillea radiau, învăluiau toți pereții proprietății în culoarea lor sclipitoare. Am urcat ca un zombi în camera noastră. Își luase lucrurile din dressing ca și cum ar fi plecat pentru câteva zile.

Simt dorința să merg la biserică, să închid ochii și să regăsesc fantoma tatei la orgă, pe cea a lui Colette. Și pe urmă trebuie să-l văd pe îngerul acela, în capăt pe stânga, care ar semăna cu Blaise de Sénéchal, din câte spune Colette în înregistrare.

Ceva îmi cade la picioare când împing la loc suportul televizorului. E un plic. Îngenunchez ca să-mi dau seama de unde a apărut. Era prins sub ultimul sertar, intenționat, împreună cu alt plic care nu s-a mișcat când m-am opintit să trag mobila spre mine. Îl iau și pe acela.

— Ce-i asta, Colette? întreb cu glas tare.

Două plicuri maro. Fără nici o etichetă. Îl desigilez pe primul. Cel dintâi șoc. Apoi pe al doilea. Al doilea șoc. „La naiba! Nu pot să cred.”

Mă duc la telefonul fix, formez 118, noul număr de la

Informații, obțin numărul dorit, se face legătura. Nathalie îmi răspunde imediat. Mă temeam c-a plecat cu carnetul ei stil Columbo ca să relateze despre cine știe ce eveniment de duminică dimineață.

— Aici Agnès. Mi s-a stricat mobilul. Ce-ai zice să mergem la liturghie?

37

1 noiembrie 2010
Prefectura departamentului Savoie
Carte de identitate eliberată cetățenilor francezi
Numărul 98761
Nume: _____
Prenume: Blanche
Data nașterii: 7 Martie 1946
Locul nașterii: Flumet
Departament: Savoie
Domiciliu: Flumet
Semnalmente:
Înălțime: 1,43m
Culoarea părului: șaten
Culoarea ochilor: căprui
Nas: mediu
Forma generală a feței: ovală
Tenul: -
Semne particulare: -
Amprente digitale (cele două policare)
Semnătura titularului:
Eliberat la Chambéry, în ianuarie 1958,
Prefectul

— Dar de ce i-a fost șters numele de familie?

Cu ochii cât cepele, Nathalie citește și recitește fiecare cuvânt, examinează ștampilele, timbrul, le pipăie cu vârful degetelor.

Nu-și desprinde ochii de la hârtia pe care o ține în mână.

— Ai văzut semnătura? spune într-un târziu. E o cruce.

— Avea doisprezece ani când i s-a eliberat actul.

— Nu mai era nimic altceva în plic?

— Nimic.

Nu menționez și al doilea plic. Cel în care am găsit un articol despre tatăl lui Blanche. O să-i vorbesc despre el mai târziu.

Ea studiază portretul fetei.

— Nu țin minte cum arăta mătușa ta în tinerețe.

— Uite, spun așezând pe masă o poză de-a lui Colette.

Are cam aceeași vârstă cu Blanche din actul de identitate. Mătușa îl ține pe tatăl meu pe după umeri, se vede în fundal castelul familiei de Sénéchal. Probabil poza e făcută de Blaise, care avea un aparat de fotografiat. Am păstrat-o mereu în portmoneu. Mama mi-a dat-o când aveam aceeași vârstă precum Colette în imagine. Tata e atât de frumos, că îți vine să-l mănânci.

— La naiba, icnește Nathalie.

— Am zis același lucru când am găsit actul ăsta ascuns sub consola televizorului. E o nebunie.

— Ar fi putut ușor să se dea una drept cealaltă. Parcă ar fi gemene.

— Se pare că fiecare om are o sosie pe pământ.

— Într-adevăr.

— Ai văzut *Viața dublă a Veronicăi?*

Nathalie are o expresie dubitativă.

— Ce-i asta?

— Un film de Kieslowski cu Irène Jacob. E o realizare magnifică, uluitoare. E povestea a două femei, Weronika și Véronique. Una e poloneză, cealaltă, franțuzoaică, n-au nici o legătură de rudenie, nu s-au întâlnit niciodată, și totuși seamănă în toate privințele. Și li se întâmplă să simtă aceleași emoții în același moment.

— L-am văzut! E acolo și un marionetist.

— Da... Interpretat de Philippe Volter.

— Roșești, Agnès.

— Îmi plăcea enorm actorul ăsta. Voiam să-l angajez, dar a plecat dintre noi cu puțin timp înainte să-mi încep primul casting. Știi, ca să filmez pe cineva am nevoie să-mi placă mult. Mai ales când e vorba de un bărbat. De asta... Ei, nu contează.

— Cum să nu conteze? Povestește-mi cuceririle tale.

„Cuceririle mele, care cuceriri?", mă gândesc.

— Hai să ne întoarcem la oile noastre.

Nathalie pare dezamăgită că am schimbat subiectul.

— De ce Colette ne-a făcut să credem că a murit atunci când s-a dus Blanche? insist. Ce le lega?

Ea ridică mâna și comandă două cafele espresso. Suntem la cafeneaua de vizavi de biserică, localul se umple pe măsură ce oamenii ies de la liturghie.

— Chiar crezi că avem cu toții o dublură? mă întreabă.

— Îndrăznesc să sper că unii există doar într-un singur exemplar.

Izbucnește în râs.

— Ce chestie că mătușa ta a ascuns hârtia asta! Mai ales că nu

mai are nici o valoare juridică de zeci de ani.

— Colette voia cu siguranță să fie găsit în ziua în care era golită casa ei din rue des Fredins. Astfel încât să rămână o urmă a existenței lui Blanche pe care totuși să n-o poată găsi nimeni înainte de moartea ei. Sunt convinsă că o proteja de taică-său.

— Ce te face să spui asta?

N-am timp să scot al doilea plic din geantă. Lyèce, Adèle și Hervé își fac apariția.

— Ia ziceți, fetelor, vă distrați cu enoriașii?

Lyèce observă imediat vechea carte de identitate de pe masă.

— Ce-i asta?

— Descoperirea zilei, mătușa mea o ascunsese sub consola televizorului.

Nathalie i-o întinde.

— Asta-i fata de la circ despre care mi-ai povestit?

— Da.

— Pică la fix, spune el.

Lyèce pleacă să stea de vorbă cu cineva în capătul sălii, pe când Adèle și Hervé se așază lângă noi. Adèle mă întreabă dacă e femeia care a fost îngropată în locul mătușii mele, îi răspund că nu mai e aproape nici un dubiu. Documentul îngălbenit trece dintr-o mână în alta. Hervé pare obosit. „Noapte scurtă”, îmi explică făcându-mi cu ochiul. Adèle vrea să știe dacă o să le spun polițiștilor. N-am idee. De când am venit nu mai am nici o veste de la căpitanul Rampin. Și nu îndrăznesc să-l sun. Mă tem că o să mă anunțe că pot să recuperez corpul mătușii. Oare aș avea destulă putere ca să-i organizez înmormântarea? Cuvintele lui

Pierre îmi răsună în cap ca o bormașină, pulsând dureros, permanent.

Lyèce revine însoțit de un bărbat în vârstă care se sprijină în baston.

— Agnès, ți-l prezint pe domnul Aubert, memoria vie a orașului. A lucrat la primărie în mai multe departamente.

Mă ridic și-i strâng mâna.

— Mă bucur să vă cunosc, Agnès Dugain.

Bătrânul domn este frumos, cu riduri de zâmbet în jurul gurii și al ochilor. Privirea lui albastră este încă vioaie. Lyèce trage un scaun ca să se poată așeza mai aproape de noi. Nou-venitul își reazemă bastonul de masă.

— L-am întrebat pe domnul Aubert dacă-și amintește despre circul tatălui lui Blanche. Ei bine, află că da. Ați putea să le povestiți, vă rog?

— Acum ceva mai mult de cincizeci de ani, începe el, devenisem de curând funcționar la starea civilă. Într-o dimineață mi-am înlocuit o colegă la ghișeul de lucru cu publicul. Doamna Fernandez a sunat la centrală. O cunoșteam bine, era o prietenă de-a mamei. Era panicată, mi-a venit greu să înțeleg ce spunea. Un animal scăpase de la circul instalat în fața casei ei și se refugiase în grădină. Când am întrebat ce fel de animal era, mi-a răspuns: „Un monstru. E în cireșul meu”.

Am sunat la poliția municipală, zadarnic. Atunci am hotărât să mă duc la fața locului. Am găsit-o pe doamna Fernandez în culmea agitației, în halat, trebuie să fi fost zece dimineața. Iar în grădină am văzut ceva de neînchipuit, un soi de maimuță cu

două capete ascunsă în vârful unui copac. Animalul urla. Un urlet care-ți sfâșia inima, și de piatră să fi fost. Mi-am zis că o fi rănit. M-am îndreptat spre cortul circului, situat la vreo două sute de metri, dar pe drum m-am întâlnit cu o fetiță. După privirea ei mi-am dat seama pe loc că era de la circ. Nu mă întrebați de ce. Pur și simplu nu era o privire ca a celorlalți copii. Când i-am explicat că un animal fugise, mi-a răspuns: „Da, știu, e Noé. Eu sunt cea care i-a deschis cușca. Voiam să plece departe". „Dar unde să se ducă?", am întrebat-o. „Nu poate să trăiască în natură, e imposibil." A clătinat din cap. „Aveți dreptate." A părut să chibzuiască mult timp înainte să mă anunțe că se ducea să-l caute. Și a venit cu mine la doamna Fernandez. Am certat-o, am insistat că nu mai trebuia să-l lase să iasă, că părinții ei riscau să aibă necazuri grave dacă mai făcea așa ceva. „Nu am părinți, domnule." Propoziția aceea îmi răsună și acum în minte. „Nu am părinți, domnule."

A fost de ajuns să-l cheme rostind niște cuvinte într-o limbă străină, parcă slavă, pentru ca animalul să caute adăpost în brațele ei. Doamna Fernandez a țipat de parcă ar fi văzut diavolul. Copila a liniștit-o: „E murdar, dar nu vă face nici un rău. Nu trebuie să vă temeți".

Am urmat-o. N-o să uit niciodată imaginea asta, ea văzută din spate și capetele maimuței așezate fiecare pe câte un umăr de-al ei, ca doi copilași. S-a îndreptat spre o rulotă izolată și a vârât animalul înăuntru. Un bărbat s-a repezit la noi, spumegând de furie: „Ce mama dracului a făcut cu jivina?" Urla, iar în mână avea o vână de bou pe care o agita în toate părțile. Fetița nu

părea speriată. I-am ordonat individului să se potolească. Eram tinerel, dar am avut curajul să mă postez între bruta aceea și copilă. „Cine ești dumneata?”, a lătrat el, stacojiu de furie, gata să mă lovească. Era scund, voinic, foarte musculos, ochii puțin migdalați îi erau plini de ură. Avea buze subțiri, un nas lung. Pielea îi era ciupită de vărsat. Avea mai multe tatuaje pe brațe, cuțite de diferite mărimi. Pe atunci nu era ceva des întâlnit. Numai marinarii se tatuau înainte să iasă în larg. Pentru ei, tatuajele erau un semn de identitate. Dar toate acele cuțite de pe 5ielea lui mi-au înghețat sângele în vine. Mi-am bolborosit numele și am spus că eram de la primărie. S-a calmat pe loc. Părea bănuitor sau chiar speriat. „Sunteți directorul acestui circ?”, l-am întrebat pe un ton ridicol de grav ca să-mi dau importanță, când de fapt, scuzați-mi expresia, mă căcam pe mine, atât de înspăimântător era individul acela. Emana... multă violență. Mi-a replicat agresiv: „Da, eu sunt. Iar diavolița din spate e dumneavoastră, care n-o să scape de pedeapsă, e a mea”.

M-am întors spre fetiță. M-a privit cu un zâmbet ciudat, în același timp dur, amuzat și trist. Ca un om care și-a pierdut toate iluziile, chiar dacă era înaltă numai de-o șchioapă. „N-am părinți, domnule”, îmi zisese mai devreme. Am întrebat bruta unde era mama copilului, pentru că m-ar fi liniștit gândul că micuța avea o mamă. Mi-a răspuns că murise de când hăul. Și că fata urma să primească ce merita, întrucât nu mai era o copilă, ci o făptură nărăvașă care-și făcea mendrele pe furiș. Ce însemna „să primească ce merita”? Prefer să nu știu. A adăugat

că aveau să ridice tabăra până la sfârșitul zilei. Că n-aveau să mai pună niciodată piciorul în „fundătura asta, unde nu-s destui oameni”. Insul acela nu vorbea, ci înjura.

Povestea ar putea să se oprească aici. Fetița a fugit cine știe unde, tatăl ei li s-a alăturat oamenilor care demontau cortul, cu vâna de bou tot în mână, iar eu m-am întors la primărie. Dar peste două zile am primit o carte poștală din Gueugnon în cutia de scrisori a primăriei. Stătea scris cu majuscule: „Mama fetiței trăiește. S-a născut la Flumet și o cheamă Marie Roman”. Marie Roman. Nu i-am uitat niciodată prenumele și numele. Cartea poștală nu era semnată. Mi-a luat câteva minute să fac legătura între aceste cuvinte și fata de la circ. Cine mi-a trimis ilustrata reprezentând biserica romanică din Gueugnon într-o zi însorită de vară? N-am aflat niciodată. M-am întors în place de Gaulle, dispăruseră. Nu i-am mai văzut niciodată. Nici pe tată, nici pe fetiță. În aceeași zi am sunat la primăria de la Flumet. Am spus că aveam unele dubii asupra identității unei persoane și că o căutam pe o anume Marie Roman, locuitoare din circumscripția lor. Mi-au zis c-o să mă sune până la sfârșitul programului, dar n-au făcut-o. Le-am telefonat a doua zi. Am dat peste o femeie foarte nepoliticoasă care mi-a spus și ea c-o să mă sune, dar tot nimic. Și pe urmă am uitat, am lăsat-o baltă. Am început să-mi spun: la ce bun să-i povestesc acestei Marie Roman că-i văzusem poate fiica la Gueugnon? Și pe urmă: Asta s-a întâmplat acum cincizeci și ceva de ani. O vreme am păstrat cartea poștală pe birou, dar la un moment dat am aruncat-o sau am pierdut-o. Nu mai știu.

38

1 noiembrie 2010

La radio se difuzează o emisiune despre Simone Valère. Simone și-a cunoscut viitorul soț, pe Jean Desailly, pe un platou de filmare în 1942. Adoram acest cuplu extraordinar de talentat. I-am văzut de trei ori pe scenă. O fericire întreită. Iubirea vieții ei a plecat acum trei ani. Când i se va alătura? Iar pe mine ce iubire o să mă aștepte când o să am optzeci de ani? Pierre și cu mine nu vom îmbătrâni împreună. Ce se va spune despre noi când vom muri? Care dintre noi va pleca primul? Actorul sau cineasta? Care dintre noi va veni la jurnalul de seară să vorbească despre celălalt?

— Pot să te întreb ceva? zice Lyèce.

Credeam c-a ațipit pe locul pasagerului; se vede că nu.

— Bineînțeles.

Închid radioul.

— De ce ai păstrat numele fostului tău soț?

Mâinile mi se încordează pe volan. Suntem la cincizeci de kilometri de Annecy. Soarele e încă sus pe cer. Vreau să ajung înainte de căderea nopții. Am luat mașina lui Adèle. „Copii, am un Citroën care doarme în garaj. Îl scot o dată pe an, cel mult.” „Am eu față de umblat cu un Citroën?”, a glumit Lyèce, apoi s-a dus cu ea să ia mașina.

La bar, Lyèce mi-a zis:

— Haide, mergem la Plumet. Avem și mașină!

Am obiectat că n-ar fi servit la nimic, că totul se întâmplase acum cincizeci de ani, că Marie Roman era cu siguranță moartă. N-am avut sorți de izbândă.

— Cineva trebuie să-și aducă aminte de ea. În plus, simt nevoia să mă mișc, haide. Am trei zile libere. Și tu la fel.

— Lyèce, e începutul lui noiembrie, la munte e oribil în perioada asta.

— Haide, Agnès! Trecem să luăm niște schimburi curate și o periuță de dinți și-o luăm din loc. Nu-s nici măcar trei sute de kilometri. Îți dai seama că pe cartea de identitate scrie Plumet? Și ai remarcat ce față a făcut domnul Aubert când a văzut poza? Am crezut că-și dă duhul chiar atunci.

I-am lăsat pe Hervé și Nathalie pe trotuar.

— Ne sunați? ne-a spus rugător Nathalie.

— Sigur. Dar nu plecăm pentru totdeauna, i-a răspuns Lyèce, doar pentru o noapte, cel mult două... Te iubesc.

Mi-am făcut repede bagajul și am ieșit, dar, lovită brusc de intuiție, m-am întors să iau casetofonul și valiza cu casete. L-am așteptat pe Lyèce în fața casei din rue des Fredins gândindu-mă că acea escapadă avea să-mi mai atenueze durerea. Femeia de vizavi a tras perdelele și mi-a făcut un mic semn cu mâna.

— Bună ziua! aproape am strigat. Mulțumesc pentru supă! A fost delicioasă!

— Vă mai fac!

Apoi a tras perdelele la loc. M-am gândit că la întoarcere o să-i bat din nou la ușă. Poate că totuși a văzut-o pe Colette. Poate

că știe ceva, chiar dacă s-a mutat recent. De fiecare dată când mă pregătesc să traversez până la ea, e fie prea devreme, fie prea târziu. Ascultarea casetelor îmi ocupă timpul atât ziua, cât și noaptea.

Lyèce a sosit în Citroënul gri al lui Adèle, care miroase a nou și a piele. Mi-am pus valiza pe bancheta din spate și am plecat.

— Știi cum funcționează chestiile astea?

Am umblat prin meniul GPS-ului, care a afișat lista ultimelor destinații introduse în computerul de bord, apoi am tastat răbdătoare adresa hotelului.

— Fac eu primii două sute de kilometri și după aia te las la volan?

— Bine.

Am adormit la ieșirea din Gueugnon și m-am trezit abia peste două sute de kilometri, când Lyèce a oprit să facă plinul. Aveam mult somn de recuperat.

Atunci am răspuns și la întrebarea lui Lyèce despre numele meu:

— Ca s-o oftic pe ailaltă.

— Nu crezi că asta te oftică și mai mult pe tine?

— E posibil.

— Să-i rostești numele de fiecare dată când te prezinți, în condițiile în care sunteți despărțiți.

— E posibil.

— Îmi plăcea când te chema Agnès Septembre.

Las să treacă un moment de tăcere, apoi schimb subiectul:

— Uită-te în poșeta mea.

— Poftim?

— Ia poșeta. Înăuntru e un plic, deschide-l. Trebuie să citești ce-i acolo înainte să ajungem la Flumet.

Când trage fermoarul poșetei, Lyèce îmi zărește telefonul distrus.

— L-ai călcat cu mașina?

— O conversație care a degenerat... L-am izbit de perete. Totuși, datorită lui am găsit cele două plicuri ascunse sub suportul de televizor al lui Colette.

— Dar de ce? Un telefon ca ăsta costă o avere!

— Știu. Asta mi-a zis și fostul meu soț, căruia îi port și acum numele, când mi l-a dat...

— Se pare că toate datele sunt în cartela SIM.

— Da. Contactele, memoria. Tot ce trebuie să fac e să-mi iau alt aparat. E ca atunci când murim, carcasa nu mai e bună de nimic, dar sufletul rămâne intact.

— Și crezi că sufletele noastre ne conțin toate amintirile?

— Da.

— Eu sper că nu. Dacă ar trebui să mă întorc într-o zi, aș prefera să dau un reset înainte... Și să fiu blond cu ochi albaștri. M-am săturat de mecla mea de arab.

— Lyèce, ești superb!

— Da, sigur... De ce ți-ai zdrobit telefonul?

— M-a sunat Pierre. Conversația a început bine, și pe urmă s-a transformat în dramă. Mai ales pentru telefonul meu. Și pentru sticla de whisky a doctorului Pieri, pe care am terminat-o... Ah, te rog să mă ierți.

— Pentru ce?

— Pentru că am adus vorba despre whisky.

— Și ce? Poți să aduci vorba despre vodcă, bere și băute. Dimpotrivă. Oamenii care nu îndrăznesc să bea un pahar în fața mea mă deranjează mult mai tare decât cei care se simt în largul lor cu asta. Eu sunt abstinent, nu și ceilalți.

Lyèce nu mai spune nimic. Are în continuare geanta mea pe genunchi și telefonul stricat în mâna dreaptă. Se uită la drum, pierdut în gânduri. Cerul e albastru-deschis. Lumina e albă. Piscurile sunt înzăpezite, dar câmpurile sunt încă verzi. Încep să devină maronii. Peste câteva săptămâni vor cădea și primii fulgi, întotdeauna am detestat sporturile de iarnă. Cum locuiam la Lyon, am mers adesea cu școala la săptămâna de schi. Pregătirea valizei era un coșmar. Mi-e frică de înălțime și de viteză. Urăsc clăparii, schiurile, pe care le încrucișez ori le scap din picioare sistematic, combinezoanele care mă sufocă și frigul care mi se strecoară în oase, pielea și buzele crăpate, telescaunele, copiii rebegiți care plâng și pârtiile. Vertijul de care nu poți scăpa nicicum. Iarna la munte nu-mi plac decât ciocolata caldă și mesele cu *fondue*. Țin minte că mă ascundeam după un stâlp ca să nu mă duc cu ceilalți. „Unde ai fost, Agnès?”, mă întrebau seara, când mă găseau la baza unei pârtii, cu mucii la nas, albă ca brânza, pe când restul aveau obrajii stacojii. „M-am rătăcit.”

— M-am rătăcit, spun cu glas tare.

— Nu, asta e ieșirea, ajungem cam în jumate de oră, îmi răspunde Lyèce.

— M-am rătăcit în povestea asta de dragoste, vreau să zic... În fine, de dragoste trecută.

Îi simt privirea întrebătoare.

— Îl mai iubești?

— Nu chiar tot timpul... În sfârșit, așa cred. Uită-te în plic.

Lyèce se conformează, înțelegând că n-o să mai spun nimic. Scoate plicul din poșetă și scoate dinăuntru foaia pe care începe s-o citească.

— Fir-ar în paștele mă-sii, el e!

Articolul a fost decupat dintr-un număr al ziarului *Dauphiné Libéré*. Cineva a șters data publicării. E ilustrat cu fotografia unui bărbat (cu capul plecat) păzit de doi jandarmi în boxa acuzaților de la un tribunal. În legendă, numele și prenumele inculpatului au fost șterse cu același pix roșu, precum și numele orașului:

De ieri, _____ este prezentat în fața instanței de la tribunalul _____. Riscă o pedeapsă cu închisoarea de zece ani.

Articolul începe astfel:

Domnul_____aproape și-a ucis fosta soție

în data de _____în localitatea_____.

Poliția, alertată de vecini, a descoperit corpul unei femei zăcând într-o baltă de sânge la domiciliul său. Agresorul a fugit, dar, grație unui martor, a fost identificat drept fostul soț al victimei. După ce a intrat prin efracție în casa lui Florence, agresorul i-a administrat lovituri de o rară violență, printre care și mai multe lovituri de cuțit. Întrucât medicii locali nu-i puteau garanta supraviețuirea, victima a fost transportată cu elicopterul la spitalul din_____. A stat mai multe luni în comă, prezentând fracturi multiple de o gravitate extremă,

dintre care una la coloana vertebrală. De la agresiune, victima și-a pierdut definitiv capacitatea de a-și folosi membrele inferioare. Nu dorește să asiste la proces, dar va fi reprezentată de avocatul său,_____ _____.

Prenume schimbat din motive de confidențialitate

39

2 noiembrie 2010

Sunt unele răspunsuri care ridică încă și mai multe întrebări. De ce au fost șterse numele și data articolului? De ce l-a ascuns sub o piesă de mobilier? De ce, de ce, de ce? Ca să-l protejeze pe cel care avea să-l găsească? Să nu se ajungă până la el? Totuși, acum individul are o vârstă înaintată. Un bătrân este inofensiv. Gândul acesta mi-l amintește pe Klaus Barbie în timpul procesului de la Lyon. Era un moșneag cu privirea neagră ca iadul și un zâmbet permanent. N-o să-l uit niciodată. Era zâmbetul diavolului.

După ce ne-am petrecut noaptea la hotelul din apropierea lacului Flumet, facem o plimbare prin micul cimitir de lângă biserică.

— De ce sunt atâtea flori, e normal?

— Ieri a fost Ziua Tuturor Sfinților, Lyèce. Se aduc flori la morminte.

Lyèce e convins că, dacă Marie Roman a decedat, odihnește aici. Dacă Blanche s-a născut în 1946, asemenea lui Colette, cum se stipulează în cartea de identitate, mama ei trebuie să se fi născut între cele două războaie mondiale și ar avea între optzeci și nouăzeci de ani. Lyèce citește numele și prenumele de pe morminte, studiază portretele estompate de trecerea timpului, se apleacă să ridice vazele răsturnate. Unele nume au dispărut

de pe pietrele tombale. Mușchiul năpădește, vântul ia cu sine, ploaia șterge, soarele și zăpada ard. Nici urmă de vreo familie Roman.

Intrăm în primărie și ne ducem la serviciul de stare civilă, unde ne întâmpină un panou: „Nașteri, căsătorii, decese”.

— Viața rezumată în trei cuvinte, îmi murmură Lyèce la ureche.

Își face apariția o tânără cu un zâmbet delicios; privirea ei de căprioară sugerează că se numără printre cei care simplifică lucrurile.

— Sunt zile când cred în Dumnezeu, îi spune Lyèce înainte chiar s-o salute.

Remarca lui pare să-i tulbure pe amândoi. Lyèce, de obicei atât de timid cu necunoscuții, nu pare să înțeleagă ce i se întâmplă.

— Pot să vă ajut?

El îi povestește despre apelul telefonic al domnului Aubert, un apel datând de acum cincizeci de ani, când vârstnicul domn era funcționar la primăria din Gueugnon, din Saône-et-Loire, și căuta o femeie pe nume Marie Roman. Lyèce n-o scutește de nici un detaliu: mătușa mea, Blanche, care fără îndoială este înmormântată în cimitirul din Gueugnon, circul, directorul circului, articolul cu ștersături. Tânăra îi soarbe cuvintele cu ochii măriți. Privirea îi strălucește și obrajii îi sunt tot mai trandafirii pe măsură ce-l ascultă pe prietenul meu din copilărie. Oare Lyèce o tulbură așa, sau povestea pe care i-o deapănă? Și una, și alta? Trebuie zis că e superb cu pielea lui

mată, cu privirea pătrunzătoare și buclele brune. Are statura zveltă a unui fost sportiv. Poartă un parfum ambrat și o geacă de piele. Dacă nu l-aș vedea ca pe un frate, mi-ar plăcea. Dar e Lyèce, deci nu poate să-mi placă. Pentru mine e o ființă asexuată.

În cele din urmă, Lyèce o întreabă dacă-și amintește de o femeie agresată violent, poate un fapt divers care a avut loc în regiune, o femeie care se deplasa în scaun cu rotile.

Răspunsul ei este categoric:

— În sat, nici vorbă. Mi-aș aminti, m-am născut aici. Am crescut aici. Mi-am făcut studiile superioare la Sallanches, apoi la Chambéry, dar m-am întors mereu. Vă rog să mă urmați.

O însoțim într-un birou care miroase a hârtie, a naftalină și a amoniac. În fața noastră o sună pe mama ei:

— Mămico, îți amintești de o femeie care a fost agresată, la Flumet sau în regiune, aproape omorâtă în bătaie de fostul soț violent?

— Nu, nu-mi vine nimic în minte. Stai să-l întreb pe Robert.

Robert e unchiul fetei, polițist. Funcționara se așază la computer și intră în baza de date, lucru interzis, din moment ce n-avem nici o relație de rudenie cu Marie Roman, dar e prea hotărâtă să ne ajute ca să-i pese de reguli.

— Totul a fost informatizat acum douăzeci de ani, ne explică. Bingo! Roman Marie Madeleine, născută la Flumet în 24 iulie 1929. Ar putea să corespundă?

N-am timp să-i răspund. Mă cuprinde o căldură insuportabilă, simt cum pământul îmi fuge de sub picioarele și

pereții se culcă peste mine.

Când îmi recapăt cunoștința sunt întinsă pe jos, cu capul pe geaca lui Lyèce.

El și tânăra sunt aplecați deasupra mea în timp ce un necunoscut îmi ia tensiunea.

— Ai leșinat. Line a chemat un doctor.

înțeleg că Line e fata radioasă care ne-a întâmpinat. Medicul ia cuvântul:

— Tensiunea e bună. Nu văd nimic anormal. Când ați mâncat ultima oară?

— Azi-dimineață, la hotel. Am mâncat niște fructe... și două cafele.

— În acest moment sunteți stresată în mod deosebit?

Sunt incapabilă să răspund. Toate imaginile mi se ciocnesc în cap, împiedicându-mă să articulez cel mai mic cuvânt: mătușa mea la morgă, vocea ei de pe casete, Mokhtar care a adoptat-o, Louis Berthéol, doctorul Pieri, casa din rue des Fredins, Pierre la telefon. Blanche, Marie Roman zăcând într-o baltă de sânge, vizita de la cimitir de azi-dimineață. Simt cum lacrimile îmi inundă ochii și căldura îmi cuprinde iarăși, amenințător, tâmplele. Îl implor pe Lyèce din priviri să răspundă în locul meu.

— Da, spune. Trece printr-o perioadă dificilă.

— O să vă prescriu ceva, dar vă rog să treceți pe la cabinet, o să vă iau sânge și să vă fac niște analize. Iată adresa mea.

Nu, doctore, inima mea nu funcționează normal, n-a făcut-o niciodată. Iar acum e frântă. Da, doctore, inima mea nu mai

poate, pentru că s-a înșelat. Inima mea e trădătoare.

— În regulă, spun ridicându-mă ca o bătrână.

— Fără îndoială, e o sincopă. Sau o criză severă de spasmofilie. Suferiți de așa ceva?

— Nu cred.

— Sunteți regizoarea, nu?

— Da.

— Cum se spune, regizoare sau regizoră?

— Mai bine regizoare.

— Oricum, filmele dumneavoastră sunt foarte bune. Iar soțul dumneavoastră, ce actor genial!

Nu-mi pot înăbuși un zâmbet observând expresia descompusă a lui Lyèce, care-l străpunge cu privirea pe bietul doctor. S-ar zice că el e pe cale să leșine acum. Formăm o pereche de inimi frânte clasa-ntâi.

Lyèce propune să luăm prânzul în trei. Nici nu termină fraza, că Line acceptă.

Ne conduce la singurul restaurant de pe strada principală. Ne instalăm în sala din spate, care dă spre râul Arly. Locul e drăguț, primitor. Toate mesele sunt ocupate.

— Localnici. Acum nu e sezon. Turiștii vor reveni pentru vacanța de Crăciun, ne explică Line. Aici se mănâncă bine.

A imprimat fișa de stare civilă a lui Marie Roman și o scoate din poșetă întrebându-mă dacă sunt în regulă, dacă n-o să leșin iar auzindu-i numele.

— Gata, mi-a trecut. Sunt doar un pic obosită.

— Dar o cunoașteți pe femeia asta?

— Până ieri nici măcar nu știam că a existat.

Line începe să citească sonor:

— Numele, Roman, prenume Marie Madeleine, născută în 24 iulie 1929 la Flumet, fiica lui Roman Alphonse și a lui Mangel Pascale.

— Mangel! strigă Lyèce. Am văzut numele ăsta la cimitir!

— Mențiunea „soț” e tăiată, continuă Line. E scris: „Divorțată de Sudkovski”. Nu se indică nici un prenume, doar atât: Sudkovski.

— Soudoro… Sudkovski! Asta e, exclam, i-am aflat în sfârșit numele! Numele tatălui lui Blanche și al torționarului lui Marie…

Iau mâinile lui Line între palme și-i mulțumesc.

— Mulțumită dumitale, tocmai am făcut un pas uriaș.

— Dar asta înseamnă că numele lui Blanche, cel șters de pe cartea de identitate, e tot Sudkovski?

— Da. Lyèce, când ne întoarcem la Gueugnon, o să mergi cu mine la căpitanul Rampin?

— Mda.

— Sunteți căsătoriți? întreabă Line.

— Prieteni, îi răspund amuzată.

— N-am fost însurat niciodată, mărturisește Lyèce.

— De ce? vrea Line să știe.

— Pentru că nu mi s-a ivit niciodată ocazia. Și dumneata. Line, ești măritată?

— O poveste nefericită care s-a încheiat acum un an și-un pic.

Fața lui Lyèce se luminează.

— Atunci te pot invita la cină?

Nu l-am văzut niciodată așa. Vorbăreț, spiritual, aproape seducător. Line roșește, apoi îmi aruncă o privire stânjenită.

— Nu vă faceți griji pentru mine. Trebuie să trec pe la cabinetul medical, și după aia țuști în pat la hotel.

Ne despărțim pe trotuar. Lyèce vrea s-o conducă pe Line până la primărie, eu o șterg englezește. Mă întorc la cimitir. S-a iscat un vânt înghețat, ridic gulerul paltonului.

Străbat din nou aleile și într-un târziu îi găsesc pe părinții lui Marie. Alphonse și Pascale, născută Mangel. E ciudat, numele „Roman” nu apare. Doar numele de fată al mamei. Sunt gravate și alte prenume: Ernestine, Martin, Léontine. Nu și cel al lui Marie.

Pe când stau pierdută în gânduri, cineva mă atinge ușor și se oprește lângă mine în fața mormântului. Tresar și îmi stăpânesc un țipăt. E o doamnă în vârstă îmbrăcată complet în negru. De la fes până la ghete. Micuță. Delicată. Aproape o umbră. Exact cum era Colette. Se apleacă să smulgă niște mușchi din crăpătura unei plăci mortuare pe care o descifrez: „Iubitei mele mătuși”. Înghețată de frig și de spaimă, reușesc să pronunța aceste cuvinte:

— Mă scuzați, doamnă, știți cumva ce s-a întâmplat cu Marie Roman?

40

2 noiembrie 2010

— Veniți cu mine, mi-a zis.

Am urmat-o pe doamna în negru până la ea acasă, la două străzi de cimitir, într-o tăcere deplină. Locuiește într-un apartament dintr-o clădire de fermă. Înăuntru miroase a lemn, a vaci și a cafea. A luat cafetiera și mi-a servit o spălătură călduță într-o ceașcă murdară 3e care n-am îndrăznit s-o refuz. Și-a scos fesul și haina, și-a pus ochelarii și a scris pe plicul mototolit de la un catalog de vânzări prin corespondență: „Éloïse Cardine, 47, rue des Écoles, Sallanches", apoi mi l-a întins privindu-mă în ochi. Finețea trăsăturilor și zâmbetul mic care-i lumina privirea mă duceau cu gândul la Suzanne Flon.

Nu m-a întrebat nimic, pur și simplu mi-a urat o zi bună. Știa cine sunt? îmi înțelesese întrebarea? Care era legătura dintre Marie și această Éloïse? Totul s-a petrecut în tăcere.

Sallanches e la douăzeci de kilometri de Flumet, n-am avut chef să-l caut pe Lyèce ca să iau cheile de la mașină. Nu m-ar fi lăsat să plec singură. Probabil era cu Line, și mi-am zis că, dacă tot găsise pentru prima oară în viață o țipă adorabilă, trebuia să-l las în pace. Așa că m-am întors la restaurantul unde luaserăm prânzul și am întrebat-o pe chelneriță dacă știa o firmă de taxiuri. Și-a sunat un prieten, care a sosit peste cinci minute într-un gen de Range Rover. Când i-am dat adresa, a zis:

— Àsta-i un cămin de bătrânei. Am multe curse acolo.

— Ați putea să mă așteptați și după aceea să mă duceți la un magazin de telefoane?

Șoferul de taxi are dreptate. La numărul 47 e un cămin pentru vârstnici care se numește „Toți sorii”, cam ca titlul unui serial vechi de televiziune. Doar că înăuntru nimic nu te duce cu gândul la plajă. La recepție spun că o caut pe Éloïse Cardine. Peste destul de mult timp apare o femeie de treizeci și ceva de ani, blondă cu ochi albaștri, atrăgătoare și jovială, cu o bluză roz și parfum de floare de portocal. Mă prezint. Pare mirată când îi spun că o femeie pe care n-o cunosc mi-a dat această adresă și numele ei. Că am întâlnit-o la mormântul familiei MangeJ, deoarece caut o urmă de-a lui Marie Roman. În chip de răspuns, pronunță aceleași cuvinte enigmatice ca doamna în negru:

— Veniți cu mine. Apoi, în lift: V-am văzut la televizor. Cu ce vă ocupați?

— Cu cinematografia. Fac filme. Făceam, de fapt.

— Atunci de asta, răspunde ea fără să mai adauge nimic.

La etajul al treilea străbatem câteva culoare, ne intersectăm cu rezidenți agățați de cadrele de mers sau la brațul unei infirmiere, apoi Éloïse împinge o ușă în spatele căreia văd o femeie în vârstă, așezată cu fata la fereastră. Observ imediat scaunul cu rotile într-un colț al încăperii. Pentru a doua oară în acea zi mă năpădește o căldură insuportabilă și mă așez pe pat murmurând:

— Vă rog să mă iertați, emoția e de vină.

Mirosul de spital și de conopidă îmi face greață. Éloïse îmi

întinde un pahar de apă, doamna își întoarce privirea spre mine.

— V-o prezint pe Marie. Nu e înscrisă sub numele Roman. Se află sub protecție judiciară. Aici se numește Amélie Andrieux. Sunt singura care-i cunoaște adevărata identitate. Singura în afară de poliție și de Jeanne, sora ei. Pe ea ați întâlnit-o mai devreme la cimitirul din Flumet.

— Sora ei?

Éloïse se apropie de Marie/Amélie și se apleacă spre ea ca să-i vorbească la ureche:

— Doamna această vă caută. Cred că e ceva în legătură cu fiica dumneavoastră.

Chipul lui Marie Roman se luminează.

— Dar de unde știți? o întreb stupefiată pe Éloïse.

— Line, fata care lucrează la primăria din Flumet, a sunat-o pe mama ei, care l-a sunat pe Robert, care e polițist, ca să-i pună întrebări despre faptul divers, iar Robert m-a avertizat. Aici se află totul. Iar Marie, în sfârșit, Amélie este în continuare sub protecție judiciară.

— Dar trebuie să fie mort!

— Cine? mă întreabă Eloïse surprinsă.

— Soudoro... Sudkovski.

Bătrâna doamnă intră în panică la auzul acestui nume, începe să se agite și să geamă. Scoate câteva sunete chinuite, neinteligibile. Se holbează la mine terorizată. Cum am putut să pronunț numele torționarului ei? Cum am putut să mă port într-un asemenea hal? Și ce-o să-i spun? Că fiica ei a murit și a fost îngropată acum trei ani în locul mătușii mele? Pentru

numele lui Dumnezeu, ce caut aici? O iau de mână.

— Vă rog să mă iertați. Iertați-mă că v-am speriat. Îmi pare foarte, foarte rău.

Se calmează treptat. Mă scrutează câteva minute lungi, apoi murmură:

— Tu ești. Blanche?

— Blanche?

— Tu ești, copila mea? Ai venit, îngerașule?

întinde mâinile ca să mă mângâie pe față, pe frunte, pe obraji, pe nas. Se cufundă în gândurile ei, iar eu, într-ale mele.

— Nu vă faceți griji. Blanche stă cu mătușa mea, care o ocrotește de ani de zile.

Marie/Amélie zâmbește. Ochii i se tulbură.

— Știam eu că fata mea e ocrotită de cineva. Dar nu știam de cine... Semeni cu ea. Sau așa cred.

Éloïse iese din încăpere ca să ne lase să vorbim între 5atru ochi. Se lasă o tăcere prelungă. O privesc pe bătrâna doamnă. Mâna ei e tot într-a mea. Mâna ei subțire și rece. De ce bătrânilor le e tot timpul frig? Poartă haine curate și de bună calitate. E coafată, parfumată. Părul ei alb e prins cu o baretă neagră. Conform actului de naștere, Marie/Amélie are optzeci și unu de ani. Îmi dau seama că Blanche a murit prematur. La fel și Colette. Nici una, nici alta n-au avut parte de supliment. Cu atât mai puțin tata și mama. Oamenii din jurul meu mor tineri.

— Unde locuiește mătușa dumitale?

Vocea ei mă aduce cu picioarele pe pământ.

— La Gueugnon. E un orășel din Saône-et-Loire. Blanche a cunoscut-o la școala primară. Când circul a trecut pe acolo.

— Așadar avea o prietenă?

— Da.

Ușurată, închide ochii. Două lacrimi i se rostogolesc pe obrajii supți, alunecă prin brazdele de pe piele. Nu îndrăznesc să scot nici o vorbă. Lacrimile unei persoane în vârstă sunt deopotrivă înfiorătoare și insuportabile.

— Când francezii au fost eliberați de sub jugul nemților, pentru mine a fost invers... Dușmanul mi-a ocupat teritoriul. L-am cunoscut pe Levgheni la sfârșitul războiului.

— Levgheni?

— Sudkovski. Levgheni Sudkovski. Dar toată lumea îi zicea Soudoro.

Când îi pronunță numele îmi strânge mâna foarte tare. Mă surprinde forța ei, a acestei bătrâne atât de fragile, numai piele și os.

— Cum îți atragi nenorocirea asupra ta? Prima oară când l-am văzut făcea niște acrobații nebunești, agățat de o coardă. Mi s-a părut frumos, incredibil de talentat și curajos. Haloul de lumină care-l înconjura m-a păcălit. La fel și muzica fascinantă care-i însoțea acrobațiile. După spectacol privirile ni s-au întâlnit, și m-am simțit dorită, flatată că un mare artist ca el era interesat de o fată ca mine. M-a urmărit până acasă ca să afle unde locuiam. Eram cu două prietene, asta nea făcut să râdem. A revenit și a doua zi, și a treia zi. Până când am răspuns la avansurile lui. Nu sunt sigură că l-am iubit. Nici măcar la

început. Mi-era frică. Dacă ți-e frică de cineva înseamnă că nu-l iubești. Eu aveam șaisprezece ani; el, șaptesprezece.

Modul în care se exprimă este uimitor. Totul pare atât de limpede în mintea ei! Reia peste câteva clipe:

— Stăteam cu părinții. Ne vedeam seara. A rămas peste un an în regiune cu circul lui. Annecy, Albertville, Chamonix și împrejurimile. Găsea mereu o modalitate de a veni în camera mea la miezul nopții. Conducea, deși n-avea permis. Pe atunci munceam ca lenjereasă, era obositor, dar nu-mi displăcea. Țineam mult la colegele mele. El își pierduse de curând tatăl și trebuia să se ocupe de tot. Cu el, toată lumea mergea în pas de defilare. M-am gândit să fug, să le mărturisesc totul surorii și părinților mei și pe urmă să dispar, dar n-am zis nimic. Și, credeți-mă, tăcerea poate ucide. Soudoro a continuat să vină la mine în fiecare noapte. Dormea câteva ore și pleca înainte de ivirea zorilor, ca un hoț. Am rămas gravidă. Am ascuns sarcina de părinți și de cei apropiați. În 7 martie 1946 am născut o fetită în camera mea de copilă. N-o să uit niciodată fețele mamei și tatei când, dis-de-dimineață, m-au văzut cu un bebeluș în brațe. Născusem de una singură. În liniște. Plânsetele lui Blanche au fost cele care i-au trezit. În momentul acela, văzând că eram „mare”, cum zicea, Soudoro dispăruse. Mă făcuse târfă, zicând că pruncul nu putea să fie al lui. Că eram o cățea care merita să fie lăsată de izbelițe. Mi-am reluat munca, am dus-o pe Blanche la sora mea, Jeanne, care era dădacă; o luam în fiecare seară. Părinții mei au acceptat să ne țină pe amândouă. Pe atunci eram aproape fericită, dar n-a durat. Cine știe de ce, el s-

a întors când Blanche avea șase luni. Viața mea ar fi fost atât de diferită dacă si-ar fi urmat calea blestemată fără noi! A făcut ditamai spectacolul în fața părinților mei, le-a cerut mâna mea, a pretins că nu putea să trăiască fără noi, că-i părea rău, că avea să mă acopere cu aur... Și ei au acceptat să ne dea. Pe copil și pe mine. Ne-am căsătorit la Flumet, au asistat doar sora mea și părinții. Mă gândeam că e bine pentru micuță să aibă un tată, să nu fie privită ca un copil din flori. Cum am putut fi așa de naivă? A doua zi, Blanche și cu mine ne-am alăturat circului, am început să îndurăm drumurile, gerul iernii, arșița teribilă a verii, iadul pe pământ. Soudoro m-a transformat foarte repede în sclavă, nu pregeta niciodată să mă pălmuiască ori să mă bată ca pe muncitorii și pe animalele de la circ. Mă temeam pentru micuță. Nu suportam să-l văd învârtindu-se în jurul ei cu vâna de bou pe care n-o lăsa niciodată din mână. Chiar și azi, când îmi aduc aminte, mă doare până în adâncul sufletului.

Loviturile pe care le dădea cu vâna te ardeau, lăsau pielea marmorată. Cu cât treceau lunile, cu atât mai mult făcea să domnească teroarea în jurul lui. Îi plăcea să fie respectat și temut. Privind în urmă, cred că a început să mă urască atunci când a înțeles că n-o să fiu niciodată o artistă. A încercat să mă instruiască, dar corpul meu nu era bun la asta. Toate speranțele pe care și le pusese în mine s-au prefăcut în deziluzii, și a început să-mi spună „parazita”. Am rezistat doi ani, opt anotimpuri, până să fug cu Blanche. Am furat bani din casă și am sărit în primul tren. Eram la Reims, și, ca o proastă, ca o idioată, în loc să plec acolo unde n-avea să dea de noi, m-am

întors la părinții mei cu fetița, implorându-i să ne țină la ei. A doua zi, Soudoro era la ușă, vărsând lacrimi fierbinți în fața tatei, promițându-i c-o se străduiască din răsputeri să ne asigure confortul. Iar părinții mei au cedat din nou. Sora mea se mutase, uneori mă gândesc că dacă ar fi fost acolo nu ne-ar fi lăsat să plecăm cu el. Deși le arătasem semnele de pe corpul meu supus caznelor, părinții mi-au cerut să fiu curajoasă. Pe drumul care ne ducea spre iad, Soudoro a jurat c-o să mă omoare dacă mai încercam să fug și c-o să mă dea la leoaică. A adăugat că puteam să crap, dar nu avea să-mi lase niciodată fetită. Că era a lui. Că avea planuri pentru ea. Ce planuri? Ar fi trebuit s-o apăr.

Îmi cere un pahar de apă pe care i-l aduc, apoi își continuă povestea sinistră:

— La circ era Natalia. O femeie de ispravă pe care Soudoro o expunea pentru că avea barbă. Ea m-a sfătuit să plec până nu era prea târziu. Simțea că soțul meu își revărsa toată ura asupra mea. Că nebunia lui nu făcea decât să crească. Făcea ore în șir exerciții musculare în fața oglinzii, se dezvolta fizic. Avea un cuțit tatuat pe antebraț. Pumnalul acela mă teroriza. De-a lungul anilor și-a mai tatuat și altele, dar pe acelea le-am văzut mult mai târziu. Îl ascultam ca un animal dresat, însă orice pretext era bun ca s-o pedepsească pe „parazită”. Până când m-a vândut. Da, m-a vândut, unui proxenet. A plecat fără să se uite în urmă. Fără să-mi audă rugămințile. Am rămas închisă într-o casă mai multe luni. O casă de lângă Strasbourg despre care îmi amintesc cele mai mici amănunte. Saltelele pe podea în camere cât niște celule, cearșafurile, sexele, chiuveta, zăvoarele,

săpunul de Marsilia, apa de colonie, celelalte fete, mirosurile de corpuri transpirate și de bucătărie. Ni se dădea de mâncare laolaltă, așa cum se hrănesc câinii în crescătorii, fără o privire. Ni se dădeau pastile ca să nu mai avem ciclu și fără îndoială ca să nu rămânem gravide. Ce ne-or fi silit să înghițim? Eram vreo zece fete, toate tinere. Unele nu vorbeau o iotă de franceză. Clienții erau muncitori de pe șantier, nu erau răi, nu erau perverși. Am reușit să fug. Într-o noapte, călăul care ne păzea era atât de beat, încât a uitat să încuie ușa principală. În viața mea n-am fugit așa de repede. Aveam la mine un cuțit. Îmi jurasem că mă omor dacă eram prinsă, pentru nimic în lume nu m-aș fi întors în casa diavolului. Nu m-am dus la poliție, chiar dacă fusesem sechestrată și violată. Nu mă gândeam decât la două lucruri, să fug de Soudoro și s-o găsesc pe Blanche. Două lucruri contrarii, imposibil de realizat, în disperarea mea, știam că Natalia avea grijă de Blanche. Dar n-aveam idee dacă „monstrul” prinsese de veste că scăpasem de temnicerii mei. N-aveam decât o rochie de târfă, balerini și o pătură pe umeri. Iarna era în toi, era foarte frig. Pe stradă m-a observat o femeie care se numea Aline și lucra pentru Armata Salvării. N-am zis nimic, n-am povestit nimic despre fuga mea, despre lunile de prostituție, dar am acceptat hainele călduroase și o masă. Am pretins că voiam să mă întorc la părinții mei, în Savoia. Unde aș fi putut să mă refugiez? Sfârșim întotdeauna prin a ne întoarce acasă. Ea m-a ajutat urcându-mă în tren cu un bilet, o traistă de provizii și câțiva franci. Am ajuns la Sallanches pe 5 ianuarie 1949 la opt seara. Dar nu m-am dus la Flumet, la părinții mei,

care mă trădaseră în două rânduri. Și nu știam unde se afla sora mea. Am bătut la ușa unei foste colege lenjerese. M-a primit, îngrozită de halul în care arătam. M-a ținut la ea o vreme. Mi-era prea frică de Soudoro, ar fi putut să mă aștepte la părinții mei. Fie el, fie tipul care mă cumpărase de la el. Prietena mea m-a rugat cu cerul și cu pământul să depun plângere ca să-mi iau înapoi fetița, dar n-am îndrăznit. Mi-aș fi semnat condamnarea la moarte. Am găsit o slujbă la o librărie-papetărie din centrul orașului. În depozit. Nu voiam să trăiesc în altă parte decât în pivnițe sau în depozite. Nu voiam să mă vadă nimeni. Nu vorbeam cu noii mei colegi decât în chestiuni legate de muncă. Mințeam pe toată lumea, pretindeam că sunt orfană, de loc din Le Mans, celibatară, fără copii. Dacă aș fi putut să dispar, aș fi devenit invizibilă. Despachetam cărți și caiete, le aranjam, mă ocupam de retururi și comenzi. Eram cazată într-o cămăruță de lângă librărie. Îi plăteam chirie proprietarului cu bani gheață. Nu întârziam niciodată. Nu voiam să fac datorii. Am învățat să mă topesc în mulțime. Să stau lipită de pereți. Am pus-o pe fosta mea colegă, acum prietenă, să nu mă menționeze niciodată, s-a ținut de cuvânt. Anii au trecut. M-am cufundat literalmente în cărți. În poveștile altora, ca să nu mă gândesc niciodată la a mea. Imediat ce închideam ochii, îmi vedeam fetița, muream de dorul lui Blanche. Unde era? Ce făcea? Oare îndura violența tatălui ei sau era scutită? Nu se purtase niciodată brutal cu ea, dar era încă micuță când mi-o răpise. Știam, simțeam că Soudoro îi zisese că murisem. Timp de zece ani nu m-am întors niciodată la părinți, deși locuiam la douăzeci de kilometri de ei.

Nu ieșeam. Parcurgeam scurta distanță între librărie și camera mea cu capul plecat, fără să mă abat niciodată din drum. Nu mă vedeam cu nimeni și, în afara lecturii, nu aveam nici o distracție. Trăiam în izolare, terorizată de gândul c-o să mă găsească. Până la urmă mi-am spus că trebuia să aștept ca Blanche să se facă mare ca s-o pot recupera. Ca să încerc să fug cu ea undeva în străinătate. Oare avea să vină cu mine? în acei ani de singurătate, diavolul avusese tot timpul să mi se vâre în minte. Mă trezeam tot mai adesea în toiul nopții, udă leoarcă de sudoare, auzind un glas tenebros: „Fiica ta e ca el, Blanche și Soudoro sunt unul și același. N-o să te iubească niciodată". O vedeam pe micuța mea, ale cărei trăsături deformate erau cele ale tatălui ei. În 7 martie 1958, când a împlinit doisprezece ani, m-am dus la Flumet. Părinții mei credeau că murisem într-un accident de mașină. Asta le spusese Soudoro la ultima lui vizită. Dar până atunci venise regulat, încercând să-mi dea de urmă. Îi amenința, dar simțea că nu mint atunci când spuneau că nu știu unde mă aflu. Pe urmă a trimis niște haidamaci să verifice. Cu două luni înainte ca eu să merg acolo, monstrul se întorsese la Flumet ca să-i facă acte de identitate lui Blanche. Trebuise să-i ia fisa de stare civilă din locul nașterii. Fetița nu era cu el. Le-a povestit părinților mei că într-o dimineață îmi făcusem apariția la circ și că la câtva timp după aceea fusesem ucisă într-un accident pe șosea. Că eram îngropată în Ardeni... Dar nu-și mai amintea precis numele satului.

Scot din poșetă cartea de identitate a fiicei sale.

— Iată, puteți s-o păstrați.

Marie/Amélie mă privește o clipă, apoi îmi arată un etui.

— Poți să-mi dai ochelarii, te rog?

Cu mâini tremurânde, îi scoate pe cei pe care-i poartă și-i pune pe cei pe care i-i dau eu. Descoperă chipul fiicei sale la vârsta de doisprezece ani. Apropie portretul de ochi ca să-l vadă mai bine, apoi îl sărută. Lacrimile au început să-i curgă din nou. Zărind niște batiste de hârtie pe noptieră, îi dau mai multe. Șterge fața copilei cu gesturi ușoare, ca și cum ar mângâia-o.

Pe urmă, obsesiv, citește și recitește cu glas tare, de parcă ar căuta o semnificație ascunsă:

— Prefectura departamentului Savoie, carte de identitate eliberată cetățenilor francezi, numărul 98761, prenume: Blanche, născută în 7 martie 1946 la Flumet, înălțime: 1,43 m, păr castaniu, ochi căprui, nas mediu, forma generală a feței: ovală, ten, semne particulare, amprente digitale, semnătura titularului, eliberată la Chambéry în 3 ianuarie 1958, prefectul. Ați văzut, si-a șters numele de familie… A șters numele tatălui ei. Ați văzut, nu semăna cu el. N-a semănat niciodată.

— V-ați mai revăzut fiica?

— Am auzit-o, murmură bătrâna doamnă. Mi-a vorbit.

Epuizată, așază cartea de identitate în dreptul inimii și închide ochii. Îmi dau seama că mă aflu aici de peste două ore. Îi șoptesc la ureche:

— O să mai vin.

Ea încuviințează. Repet:

— O să mai vin, promit. Promit.

Înainte să plec, îi las lui Éloïse un mesaj la recepție, împreună

cu numărul meu de telefon.

*

Când ies din clădire îi cer mii de scuze șoferului, care m-a așteptat două ore.

— Nu vă faceți griji, îmi răspunde el, am ascultat radioul.

Mă duce la un magazin de telefoane dintr-un centru comercial unde un vânzător de nici douăzeci de ani scoate cartela din aparatul meu într-un timp record.

— E mort, doamnă, spune el vârând cartela într-un „model ultimul răcnet” (cum altfel?). E cel mai tare smartphone din lume, al dumneavoastră era fumat, suntem deja la generația a patra.

— În regulă, mulțumesc.

— Doriți o asigurare în caz că-l spargeți și pe ăsta?

O voce mă anunță că am opt mesaje:

Sâmbătă, 23.10

Aici Pierre. Am fost cam dur cu tine. Te rog să mă ierți. Pe curând. Te sărut.

Mesaj șters.

Duminică, 15.23

Agnès, Cornelia sunt. Voiam să văd ce mai faci. Nimic deosebit la Paris. Totul e bine acasă. Am primit un mesaj de la fătucă. Și tu? Cum o duci? Mi-ar plăcea tare mult să-ți aud glasul.

Mesaj șters.

Duminică, 23.12

Bună, mami, eu sunt. Voiam doar să-ți trimit o grămadă de pupici. Te iubesc.

Mesaj salvat.

Luni, 8.40

Salut, Agnès, Nathalie la telefon. Sună-mă ca să-mi povestești ce-ai găsit la Flumet, mor de nerăbdare. Beau o cafea la Petit Bar înainte să mă duc la ziar, sunt cu Hervé și Adèle, sună-ne, pupici.

Mesaj șters.

Luni, 11.10

Bună ziua, doamnă Dugain, mă numesc Laurence Davis, lucrez pentru festivalul de Ia Beverly-Wood. Ne-am cunoscut în urmă cu câțiva ani la Los Angeles.

Intenționăm să facem o retrospectivă a filmelor dumneavoastră și am dori să fiți invitata noastră de onoare. Bineînțeles, în prezența câtorva dintre actorii dumneavoastră. Festivalul nostru are loc în fiecare an în luna mai. Puteți să mă sunați Ia numărul acesta ca să discutăm. Vă mulțumesc mult.

Mesaj șters.

Luni, 14.08

Bună ziua, doamnă Dugain, aici căpitanul Rampin. Cyril Rampin. Am primit autorizația de înhumare a mătușii dumneavoastră. Trebuie să treceți pe la jandarmeria din Gueugnon. Vă rog să mă sunați, mulțumesc.

Mesaj salvat.

Luni, 15.00

Hei, Agnès, Lycèce sunt, pe unde umbli? M-am întors la hotel și nu erai acolo. Am trecut pe la doctor, dar nu tea văzut. Ah, la naiba, uitasem, nu mai ai telefon.

Mesaj șters.

Luni, 15.50

Hei, Agnès, tot Lycèce. Ce naiba faci?

Mesaj șters.

41

3 noiembrie 2010

Locuiesc în casa de vizavi. Am făcut o supă cu legume de la piață. E delicioasă. Cum Agnès s-a întors noaptea târziu, o să-i las o cratiță în fața ușii ca ultima dată. De când a venit aici stă închisă cu orele în casă, nu e foarte sănătos. Ar trebui să iasă, să meargă pe jos. Să-mi bată la ușă. De ce nu traversează strada ca să stea de vorbă cu mine?

M-am bucurat alaltăieri când am văzut-o plecând cu Lyèce cu mașina. Dintotdeauna mi-a plăcut de băiatul ăsta. E foarte cumsecade. Când era mic era timid, rezervat. Niciodată nu ridica glasul. Era frumos. E frumos și acuma. I-am cunoscut bine pe părinții lui, care țineau prăvălia de trufandale.

Am lucrat toată viața la primăria din Gueugnon. La starea civilă, din 1956 până în 1996. Eu țineam registrele oficiale. Nașteri, decese, căsătorii, adopții, livrete^de familie, fișe familiale și individuale de stare civilă. Îi cunosc aproape pe toți locuitorii.

Lyèce și-a însoțit tatăl ca s-o declare pe surioara lui, Zeïa, născută acasă. A venit pe lume atât de repede, încât mama ei n-a apucat să ajungă la maternitate. Doctorul Pieri a asistat-o la naștere.

În fiecare seară de luni, după încheierea programului de la primărie, organizam benevol cursuri de franceză pentru adulți

într-o sală cedată de municipalitate. Lyèce venea cu părinții lui. Îi pregăteam de fiecare dată o prăjitură cu ciocolată pe care s-o ia acasă. În anii ’70, ’80 și ’90 am dat lecții unor algerieni, marocani, portughezi, tunisieni, spanioli și polonezi. Mai târziu, în anii 2000, am avut multe thailandeze. Niște angajați de la uzina din Gueugnon au plecat voluntar la o filială din Thailanda ca să instruiască muncitori la Pataya. Unii nu s-au întors singuri. S-au îndrăgostit acolo și s-au însurat. De asta avem o comunitate atât de importantă de thailandezi la Gueugnon. Asta e forța orașelor siderurgice. Bucățele din lumea întreagă au migrat în inima Burgundiei ca să se instaleze și să prindă rădăcini aici.

Îmi plăcea foarte mult munca mea, cu excepția zilelor când se declarau decese. Cu timpul, pompele funebre au preluat această sarcină ingrată, dar la început eu primeam familiile îndoliate.

După război, când femeile au început să nască la spital, nașterile la Gueugnon erau rare, cu excepția perioadei 1968-l971, când a existat o maternitate la castelul Fourrier. Pe urmă s-a închis. Femeile s-au dus în altă parte. Recunosc că uneori mă cuprindeau îndoielile când vedeam fata tatălui…

Primeam și familiile care doreau să închirieze un loc la cimitir. Era mai curând amuzant când, în fața planurilor, îmi spuneau: „Nu lângă familia asta, nu ne înghițim. Prea expus la soare; prea la umbră; prea aproape de intrare, e prea mult zgomot”.

Tot eu îi întâmpinam pe viitorii miri când veneau să-și depună dosarul de căsătorie.

Am făcut pariuri cu mine însămi pe seama celui care avea să plece primul. Uneori am câștigat, alteori am pierdut. Niciodată nu trebuie să te încrezi în aparențe. Mi s-a întâmplat chiar să asist la o ceremonie la care mireasa nu s-a prezentat. Când i-am văzut pe invitați plecând fiecare pe calea lui, mi-am zis că uneori viața poate să fie îngrozitor de aspră.

Le predau și acum franceza adulților. În momentul acesta mă ocup de soțiile a doi fotbaliști, unul din Senegal și unul din Niger. Ne distrăm pe cinste. Municipalitatea continuă să-mi dea sala. Am șaptezeci și doi de ani, reumatismul mă chinuie la toate încheieturile, dar mă duc acolo în fiecare seară de luni, cu bicicleta. Mă ajută să rămân în formă.

42

1961

Părintele Aubry nu ține niciodată predici lungi. Preferă să se exprime cu o mistrie în mână. Acest preot-muncitor își împarte activitățile între șantierele de lucrări publice și exercițiul sacerdotal. Zidar, fiu de arhitect, participă la construirea locuințelor sociale, ajutat de alți voluntari. A lucrat mult timp la Flacé, un cartier din Mâcon. Acum oficiază la Gueugnon.

La catehism, Pierre Aubry îi desfată pe copii cu anecdotele lui. Amintiri de pe șantier sau din timpul războiului, când a fost luat prizonier, apoi trimis în Serviciul de muncă obligatorie. Datorită lui s-au înălțat peste o sută de case. Sunt construite de viitorii locatari, care se ajută între ei.

Pentru copii, acest preot constructor atât de apropiat de familiile modeste e un adult pasionant și respectabil. Cineva care nu seamănă cu nimeni. Să-l asculți e mai bine decât să ieși în recreație. Intre două învățături religioase le cere elevilor să participe, să nu ezite niciodată să intervină sau să pună întrebări fără să facă pe clovnii, să ilustreze pasaje din Biblie cu creioane colorate pe care le împarte și le strânge la sfârșitul orei ca să le pună în cutii de carton. Iar după „Tatăl nostru” și „Ave Maria”, în curtea de lângă casa parohială, organizează jocuri de-a rațele și vânătorii. Nu face deosebire între băieți și fete, toți sunt egali în cele două echipe adverse. Cu părintele Aubry, cuvântul e liber

ca o pasăre căreia i se deschide în sfârșit colivia. Omul acesta este o rază de soare pentru toți. Dacă asta e religia, atunci e ceva extraordinar.

În anul acela, printre elevi e și Jean Septembre. Părintele îi predă catehismul de când s-a mutat la Mokhtar și cântă la orga bisericii în fiecare zi după școală, precum și duminica după predică. Jean Septembre îl descumpănește cu totul pe părintele Aubry, care e totuși obișnuit să gestioneze situații delicate, dureroase. El e cel care ascultă necazurile enoriașilor în confesional. El e cel care le primește suferința și greutățile vieții de zi cu zi. Știe cum să-i audă. Și, uneori, cum să le răspundă. Dar niciodată nu l-a tulburat atât cazul unei persoane. Pentru că în băiatul acela vede harul divin. Pentru că locul lui e în altă parte. Resimte fiecare tăcere a lui Jean ca pe un triumf al diavolului.

Intră în cizmăria lui Mokhtar într-o dimineață de marți din 1961. Sunt două locuri unde părintele Aubry se simte în largul său: pe șantiere, când împarte o gustare cu portughezii, și la bistro cu Mokhtar, în place des Forges, când stau de vorbă despre mersul lumii la a treia ceașcă de cafea.

Așezată la mașina de cusut, Colette trece o curea pe sub ac. Mokhtar ține între genunchi un pantof în care înfige ceva cu ajutorul ciocanului. De la radio se aude o muzică plăcută, miroase a piele și a clei. Soarele de iunie se reflectă pe rafturi și pe tejghea. Se opresc amândoi din lucru la vederea preotului. Colette e cea care vorbește prima:

— Nu mai vreți ca Jean să cânte la biserică? Muzica lui vă

deranjează?

— Cum să mă deranjeze? răspunde părintele Aubry, aproape ofensat. Ar trebui să fiu idiot sau ateu.

— Îl deranja pe Sénéchal.

— Marchizul e impenetrabil la frumusețe. Drept dovadă, ucide cerbii. Nu, întrebarea este: ce-o să facem pentru Jean?

Colette se întoarce spre Mokhtar, care ia cuvântul:

— Nu sunt tatăl lui. Tot ce pot face e să-l găzduiesc ca să cânte la tine, la biserică.

Privirea preotului trece de la unul la celălalt. În cele din urmă, cu o licărire poznașă în ochi, anunță: - Azi-dimineață, rugându-mă la Domnul nostru, mi-a venit o idee despre cum să-i plătim studiile.

Caseta numărul 12

COLETTE

Oțelăria din Gueugnon se moderniza și orașul avea să devină în curând capitala mondială a inoxului! Îți dai seama, Agnès? Târgușorul nostru din mijlocul Franței avea să capete importanță în întreaga lume! Asta a salvat finanțele lui Mokhtar și în același timp și pe mine. Aveam atâta de lucru cu încălțările tuturor oamenilor care veneau să muncească, încât nu mai pridideam. Din ucenică, am devenit angajată. Îi dădeam lui Mokhtar o sumă lunară pentru că ne ținea în pensiune. Uzina urma să angajeze aproape patru mii de salariați și să-și cunoască epoca de aur. Așa s-a născut ideea părintelui Aubry în privința lui Jean. Orașul avea nevoie de locuințe noi. Se construia un cartier muncitoresc finanțat de uzină. Cartierul Gagères. Case

înghesuite în partea joasă a localității. Chiriile aveau să fie modeste. Preotul nostru s-a dus la directorul oțelăriei, căruia i-am uitat numele, și i-a făcut o propunere: să organizeze o tombolă pentru ca uzina și biserica să devină sponsorii unui copil-minune. Se pare că tipul a căzut de pe scaun.

— Un copil-minune la Gueugnon?

— Domnule, i-ar fi răspuns preotul, dacă ați veni la liturghie ați înțelege.

Fiecare putea să cumpere un bilet, iar câștigătorul avea să se aleagă cu o casă. Da. Premiul cel mare era o casă. Trebuia să se strângă o sumă considerabilă. Jean era încă mic. Îl așteptau mulți ani de studiu.

Casa aceea există și acum. Să te duci s-o vezi, Agnès. Și să-i mulțumești. E pe drumul către Toulon-sur-Arroux, înspre castelul Presles. Îți aduci aminte? Am fost acolo cu Louis Berthéol.

Face o pauză, dar nu oprește înregistrarea. În ce încăpere se află? Cât e ceasul? Cum e îmbrăcată? Casetele acestea îmi impun o reconstituire imaginară.

COLETTE

Uzina trebuia să doneze terenul și materialele, iar preotul nostru, ajutat de prietenii săi meșteșugari, avea să facă restul. Părintele Aubry și-a dat toată silința. Zidari, muncitori la terasament, electricieni, meșteri de acoperișuri, instalatori. Toată lumea i-a dat concursul, începând cu uzina. Clădirea a ieșit din pământ în câteva luni. E o casă foarte simplă. Ca acelea care se făceau în anii '60. Totuși, are trei camere și un garaj. N-am

văzut-o decât o dată pe dinăuntru. În ziua în care câștigătorul și-a primit cheile… Se numeau domnul și doamna Eté… Îl cunosc bine pe fiul lor, Antoine, locuiește în continuare acolo.

Întrerupe înregistrarea. Aud zgomotul aparte al apăsării butonul de pauză. Apoi reia.

COLETTE

Părintele Aubry spunea că trebuie să ne grăbim. Că studiile lui Jean nu mai puteau să aștepte. Era mult mai pătimaș decât mine. Nu mai trăia decât pentru asta. Mult mai târziu, am aflat că marchiza i se destăinuise. Deși soțul ei o supraveghea îndeaproape, avea să contribuie la proiect. Eram cu toții obsedați de talentul lui Jean al meu. În afară de femeia care ne-a adus pe lume… Cu două săptămâni înainte de lansarea tombolei, zvonul se răspândise pretutindeni: printre locuitorii din Gueugnon era un mic geniu, puștiul unui țăran, tatăl murise… Trebuia ca populația să se mobilizeze pentru a-l trimite la studii la Lyon. Și, mai ales, se putea câștiga o casă, în duminica de dinaintea marii lansări care a constituit evenimentul anilor '60, biserica din Gueugnon era neîncăpătoare. Era un adevărat furnicar. Locuitorii regiunii veniseră să-l asculte pe băiat, și fără îndoială ca să spună o rugăciune vizând câștigarea marelui premiu. O mulțime de neînchipuit. Era acolo până și femeia care ne-a adus pe lume, stoică, albă ca un văl de fetiță la comuniune. Am salutat-o, Danièle a profitat de asta ca să plângă, iar eu, ca să fug la Blaise. Marchizul bombănea, dar era prezent. A trecut prin fața mea și a lui Blaise fără să ne privească, drept ca justiția.

O aud râzând.

COLETTE

Doamna de Sénéchal n-a îndrăznit să-și lase bucuria să răbufnească. Acolo unde ea dăduse greș, altcineva putea izbuti. Blaise m-a ținut de mână tot timpul liturghiei. Când primele note ale lui Johann Sebastian Bach au făcut zidurile să vibreze, am știut că se terminase cu durerea, cu nedreptatea condiției joase. Aveam să câștigăm. Motivul pentru care mă aflam pe acest pământ urma să se îndeplinească: tatăl tău nu mai avea să fie despărțit de pianul său. Mokhtar, ca de obicei, a rămas în fața bisericii, pe o bancă.

Peste câteva zile, primarul, directorul uzinei și preotul au lansat operațiunea în fața populației și a presei locale. Numeroase familii au cumpărat mai multe bilete ca să obțină cel mai frumos premiu: o casă nouă. Pichetele se distribuiau la primărie. La recepție era un seif. În fiecare seară era golit, iar banii erau duși la bancă. Pe atunci erau încă franci vechi. Un bilet costa zece mii de franci... Echivalentul unui euro de azi. S-au vândut 6 757 de bilete. Da, țin minte cifra exactă. Am visat-o adesea: 6 757.

Uzina a fost cea care a tipărit biletele. La început a făcut o mie. Și după aceea nu s-a mai oprit. Tombola a adus 67 de milioane de franci vechi. O avere pentru perioada aceea. Conducerea uzinei a plasat banii într-un cont bancar la care n-avea acces nimeni. Directorul financiar a fost însărcinat să-i verse lui Jean o indemnizație timp de șapte ani, până devenea major. Plus o sumă pentru haine și călătoriile cu trenul. Mai rămăseseră niște bani în 1968, când Jean și-a încheiat studiile cu domnul Levitan. De

comun acord între uzină, biserică și primărie, s-a decis ca restul să fie atribuit asociației Secours populaire.

Stop. Reluarea înregistrării.

COLETTE

Tragerea la sorți a avut loc în 14 iulie 1961 în place des Forges. Echipa primăriei montase o estradă. Jean, în picioare între părintele Aubry și primar, mă căuta din priviri în mulțime. Nu prea înțelegea ce se întâmplă. Jean a fost întotdeauna în lumea lui muzicală. De dimineață îl dăscălisem:

— Să nu uiți să mulțumești când ți se dă microfonul: „Vă mulțumesc tuturor pentru sprijin. N-o să uit niciodată ce-ați făcut pentru mine, datorită dumneavoastră o să-mi îndeplinesc visais Repetă, Jean, haide, repetă până când o s-o știi pe de rost.

— Vă mulțumesc tuturor pentru sprijin. N-o să uit niciodată ce-ați făcut pentru mine, datorită dumneavoastră o să-mi îndeplinesc visul.

O tăcere prelungă.

COLETTE

Notarul, maestrul Duclos, a fost cel care a tras la sorți și a anunțat numele câștigătorilor. Domnul și doamna Eté, cum ți-am zis.

Dintr-odată, telefonul fix din casă începe să sune. Tresar. E prima oară când se întâmplă. Pe cine o fi căutând? Pe mătușa mea sau pe mine? Oare persoana de la celălalt capăt al firului știe că mătușa mea a murit? Mă ridic șovăitoare. Poate e o greșeală. Mă uit la ceas: opt și jumătate. Întrerup înregistrarea.

— Alo?

De patru ori sună telefonul. De patru ori ridic receptorul, dar nu vorbește nimeni. Aud doar o răsuflare. O fi Marie Roman care încearcă să-mi spună ceva?

— Marie? Dumneavoastră sunteți?

Mi se pare că aud un „da” repetat în șoaptă.

— Éloïse v-a dat numărul ăsta?

Nimic. Urmează o tăcere lungă, apoi închide. Sună din nou. Răspund. Disting aceeași răsuflare.

— Alo?

Un sunet aproape inaudibil. Înfiorător. Ca și cum cineva s-ar chinui să respire.

— Marie?

Apoi îmi aduc aminte că la „Toți sorii” i se spune Amélie.

— Scuze, Amélie? Dumneavoastră sunteți?

Și apoi o ia de la capăt, încă trei apeluri. Închide de fiecare dată.

Încă o oră se scurge în tăcere. Nu îndrăznesc să ies din casă. Dar la unsprezece trebuie să fiu la jandarmerie. Am întâlnire cu comandantul Rampin ca să iau autorizația de înhumare a unui Colette. Lyèce o să vină cu mine. Prietenia e ceva ciudat. Avem o legătură la fel de strânsă ca în copilărie și adolescență, în ciuda unei separări de douăzeci de ani. Un culoar lung de-a lungul căruia am făcut un copil și niște filme, pe când el trăsese la galere. Și nu fără consecințe. Lyèce a fost un copil și un adolescent vesel. Îl văd și acum pe scuter, cu zâmbetul lui permanent, cu fetele roindu-i în jur. Era întruchiparea bucuriei. Cu trecerea anilor s-a prăbușit, sub exploziile bombelor cu efect

întârziat.

Sunt sigură că i-am lăsat lui Éloïse Cardine numărul de mobil, nu și pe cel de fix. Am totuși un dubiu. Mă întreb dacă nu l-am mâzgălit din reflex. Îl știu pe de rost. Nu reușesc să-mi aduc aminte. În cele din urmă sun la centrala căminului de bătrâni ca să vorbesc cu Éloïse. Dacă Marie/Amélie mă caută, tânăra este cu siguranță la curent. Sunt plimbată de la un serviciu la altul până când, într-un târziu, aflu că azi are liber.

— Aș putea să vorbesc cu doamna Amélie Andrieux, rezidentă la dumneavoastră?

— Așteptați un moment, vă rog.

După mai mult de treizeci de sunete de apel în gol, închid, descurajată.

Când ies din casă descopăr o nouă cratiță cu supă pe preș. Trebuie neapărat să fac cunoștință cu vecina de vizavi.

43

3 noiembrie 2010

Comandantul Rampin îmi întinde autorizația de înhumare a lui Colette.

— Mătușa dumneavoastră nu suferea de vreo boală contagioasă și nu purta vreun aparat conținând baterii. Nu indicase că se opune donării de organe. Nici o urmă de cancer sau de sarcină. A decedat din cauza unui infarct miocardic, denumit mai frecvent atac de cord, în timpul somnului. Fluxul sangvin spre inimă a fost blocat și a distrus o parte a mușchiului cardiac. Inima ei nu a fost suficient de puternică încât să pompeze sângele spre restul corpului. Ceea ce a provocat o insuficiență cardiacă fatală. Trebuie să declarați decesul la primăria localității unde s-a produs acesta, la firma de pompe funebre și la primăria localității unde va avea loc înhumarea, dacă nu este Gueugnon... În sfârșit, iată autorizația de a-i înmormânta rămășițele pământești. Va trebui ca primarul din... Dar...

Cyril Rampin pălește în timp ce eu bâigui:

— Îmi pare teribil de rău, nu reușesc... Sunt dezolată... sincer dezolată... vă rog să mă iertați.

M-a cuprins un râs de proporții monstruoase. Îmi ascund fața între palme, dar, cu cât îmi repet mai mult că trebuie să mă calmez, cu atât cuvântul „sarcină” țopăie mai tare în mintea

mea, ca o bilă de flipper alimentată de ecstasy.

Lângă mine, Lyèce nu spune nimic. Îi simt privirea ofensată. Nu sunt în stare să ridic capul. N-am mai avut o asemenea criză de râs de când... Ba nu, niciodată. Mă doare burta.

Impasibil, căpitanul continuă:

— Trebuie făcută deosebirea între autorizația de înhumare, certificatul de deces și autorizația de a închide sicriul furnizate de serviciul de stare civilă al localității unde s-a produs decesul.

Cyril Rampin îmi întinde un nou formular. Cred că după aceea totul durează o eternitate. Lyèce e cel care ia cuvântul, punând tot felul de întrebări, pe când eu mă sufoc lângă el.

Care-i primul lucru de făcut? Cine va aduce corpul mătușii mele? Începând din ce moment? Colette va fi dusă la sala funerară din Gueugnon înainte de incinerare? Trebuie să fii îmbălsămat dacă ești

incinerat? Ultimele dorințe scrise de Colette Septembre pe o bucată de hârtie sunt valabile? Ce-o să se întâmple cu persoana care odihnește de trei ani în locul lui Colette? Când va avea loc exhumarea? Cine va asista?

Iar eu, așezată lângă Lyèce în fața căpitanului, sunt incapabilă să scot o vorbă. Corpul meu este simultan tetanizat și sprinten. Ce senzație stranie de exaltare îți poate da o criză de râs! Cu cât vorbesc mai mult cei doi bărbați, cu atât mi se intensifică hohotele. Ca și cum n-aș mai face parte din lumea lor, ca și cum aș asista la o scenă care nu mă privește.

La un moment dat îl aud pe căpitan răspunzându-i lui Lyèce:

— Sunt reacții frecvente, e pe fond nervos, dacă stați să vă

gândiți se întâmplă adesea la înmormântări, îmi dau seama că vorbește despre mine.

*

Tata a murit la malul mării la ora zece dimineața. Tata a murit la Cassis. Nu-ți poți alege un cadru mai prost în care să mori, ținând seama de cât de frumos e acest sat. Aș fi vrut să plece iarna, la sfârșitul unui concert, bătrân și obosit, într-un oraș urât, cenușiu, bătut de vânturi. A închis ochii duminică, 21 iunie 1987, în prima zi a verii, la vârsta de treizeci și șapte de ani, în lumina minunată a sudului.

Sărbătoarea Muzicii si-a luat cu sine unul dintre cei mai însemnați purtători de cuvânt. Erau 20 de grade la umbra terasei, unde părinții mei beau un ceai citind o revistă muzicală. Mama, visătoare, îl ținea de mână în timp ce privea trecătorii. Tata și-a desprins mâna dintr-a ei cu un zgomot ciudat. Capul lui a lovit ceașca, iar aceasta s-a lovit de asfalt. A murit așezat, cu obrazul pe masa bistroului. Nici măcar n-a murit la pian.

Un turist de profesie medic a încercat să-l resusciteze, în zadar. Pompierii au încercat imposibilul, dar tata nu mai respira de mult.

În cele zece zile precedente, părinții mei, împreună cu Marea Orchestră din Paris, interpretaseră preludiile lui Bach la opera din Marsilia. Stăteam toți trei la un hotel din micul port. Venisem să le țin companie în weekend. Îmi dăduseră voie să chiulesc de la scoală lunea următoare, căci se apropia sfârșitul clasei a noua. N-am mai pus piciorul în liceu până la începerea anului școlar următor.

Încă dormeam când mama a intrat în camera mea. S-a așezat pe pat și m-a mângâiat pe obraz. Când am deschis ochii, i-am văzut obrajii scăldați în lacrimi; privirea i se schimbase, ca și cum ceva ar fi ieșit pentru totdeauna din ochii ei mari, deschiși la culoare. Flacăra din ei, fără îndoială. N-a mai regăsit-o niciodată.

— Tata a plecat, mi-a spus.

M-am strâmbat, prostdispusă de trezirea bruscă.

— A plecat?

Cum mama era foarte sensibilă și plângea și la vederea unei plante uscate, n-am înțeles. Dar între două suspine, strângându-mi mâna, mi-a spus în șoaptă:

— A murit.

Unele cuvinte au nevoie de timp ca să ne pătrundă în creier. Uneori câteva secunde, alteori câteva minute, alteori ani întregi.

În ajun se dichisiseră pentru ultimul lor concert. Au plecat de la hotel la sfârșitul după-amiezii, îmbrăcați în negru, lăsându-mă singură; în ciuda insistențelor lor, n-am vrut să-i însoțesc. Mă săturasem de muzica lor clasică. În 1987 ascultam „Duel au soleil”, „Blue Hotel” și „T’en va pas”. M-am întrebat mult timp dacă nu cumva tata plecase din cauza acelui cântec pe care-l behăiam din toți rărunchii în harababura din camera mea. Ca o pedeapsă, o sentință:

Tati, nu pleca
Nu putem trăi fără tine
Nu te duce la capătul nopții
Noaptea, mă sperii

Noaptea, îmi dai fiori
Ca un hoț
A plecat fără mine
N-o să mai mergem la film toți trei[3].

În locul concertului, mă dusesem la cinematograful din Cassis ca să văd *L'été en pente douce*[4]. Mi-a plăcut la nebunie. La ieșire am mâncat o înghețată cu frișcă în port, apoi m-am întors la hotel. Aveam camere alăturate. Țin minte încă numerele, 7 și 8. Eu eram în 7. Mai târziu mi-am spus că, dacă aș fi fost în camera 8, tata n-ar fi murit. Cifra 7 l-ar fi protejat. Când s-au întors de la concert, mi-au bătut la ușă. Mă uitam la televizor la *Champs-Elysées,* i-am sărutat distrată, prea ocupată cu emisiunea lui Michel Drucker, care-l avea ca invitat de onoare pe Jean-Jacques Goldman.

Mama m-a întrebat dacă-mi plăcuse filmul, i-am răspuns vag că da, fără să ofer detalii. Tata a vrut să știe dacă muzica era frumoasă. I-am răspuns: „Super", fără să am nici cea mai mică idee. Eu voiam să fiu Pauline Lafont. Voiam să fiu blândă, suavă și dezirabilă, în condițiile în care aveam părul negru, o exasperare permanentă pe figură și eram la fel de)lată ca un tocător de lemn. Nu fusesem deloc atentă a coloana sonoră a filmului.

Tata s-a așezat lângă mine și s-a uitat la finalul emisiunii, ca hipnotizat de imaginile pe care le descoperea. Acasă n-aveam televizor. Părinții mei trăiau pe altă planetă. N-o cunoșteau pe cea a videoclipurilor, a Topului 50 și a emisiunii *Les Enfants du rock*. Cercul tatei era format din Mozart, Bach și Chopin, nu din

Etienne Daho, Chris Isaak, Madonna sau Elsa. Ascultându-l pe Jean-Jacques Goldman, a zâmbit și a repetat: „Compune bine”.

Îl iubeam de la distanță. Era frumos, înalt, suplu, visător. Îl iubeam așa cum iubești o ființă care nu e aproape niciodată prezentă cu adevărat. Pe de o parte, pentru că pleca adesea, însoțit de mama, și pe de altă parte, pentru că la întoarcere nu făcea decât să studieze la pian. Nu înțelegeam de ce cânta cu o asemenea încăpățânare, când claviatura era o simplă prelungire a persoanei lui.

— Pentru că putem pierde totul, draga mea.

— Să pierdem totul?

— Trebuie să lucrez în fiecare zi ca să nu-mi pierd pianul.

Când am ieșit din hotel cu mama, era lume la terase, erau râsete, copii, înghețate și cafele pe mese, marea, soarele și bărcile. Peste noi ploua. Ca în vechiul meu poster cu Snoopy pe care-l aveam când eram mică: „Plouă mereu peste generația noastră”. Un nor își vărsa stropii de ploaie doar peste cățel, în timp ce în jurul lui era senin.

Trebuia să luăm o decizie: unde avea să odihnească tata pentru veșnicie? La Gueugnon, lângă sora lui. Era evident. Acolo unde i se oferise accesul la studii muzicale. Dar locuia la Lyon. Acolo își_ făcuse toată școala, acolo dăduse primele concerte. În plus, dacă prietenii și admiratorii săi voiau să se reculeagă la mormânt, ar fi fost mai simplu la Lyon decât la Gueugnon. Mama nu mai zicea nimic. Eu eram ca orbită de ceva ce mă împiedica să înaintez, să văd la mai mult de un metru în față. Trebuia să mă agăț de orice braț îmi ieșea în cale ca să pot

merge. Alain Terzieff, directorul Conservatorului de Muzică din Lyon și cel mai bun prieten al tatei, a fost cel care s-a ocupat de tot, inclusiv de găsirea unui loc în cimitirul La Guillotière și de transportul corpului de la salonul funerar din Cassis până la cel din Lyon.

Colette a luat TGV-ul, însoțită de Louis Berthéol. Au urmat patruzeci de minute cu trenul între gara TGV și cea centrală, Lyon-Part-Dieu. Îi aștepta o mașină. Colette voia să asiste la așezarea trupului în sicriu. N-am recunoscut-o din primul moment. Abia când a ajuns la douăzeci^ de centimetri de mine mi-am dat seama că era ea. În primul rând pentru că făcuse un efort să se îmbrace elegant, apoi pentru că îmbătrânise cu zece ani, poate douăzeci. Părul i-a albit complet în noaptea de 21 spre 22 iunie 1987.

A nins peste Yesterday
În seara despărțirii lor
Penny Lane e-acum deja departe
Dar niciodată n-o să aibă părul alb
A nins peste Yesterday
În anu-acela, chiar și vara
Culegând acele flori
Lady Madonna a tremurat
Dar nu de frig.[5]

Melodia asta mi-a răsunat în cap pe tot parcursul ceremoniei. N-am auzit discursuri e, nici al preotului, nici al prietenului Alain. N-am auzit muzica pe care apropiații tatei au interpretat-o la vioară pentru el. N-aveam decât acest cântec al lui Marie

Laforêt în minte. Din cauza părului alb al mătușii mele.

Ca să-și ia rămas-bun de la tata, fratele lui Colette Septembre, care era „de-a lor”, veniseră mulți locuitori din Gueugnon. Cu toții tăcuți, gânditori. Nu se moare la treizeci și șapte de ani.

Se aflau acolo pentru Colette. Puțini își aminteau de tata. Nu era decât puștiul a cărui poză era expusă în holul primăriei și al căminului cultural, plecat de foarte tânăr ca să devină un artist de geniu care apărea rareori la televizor și care se întorcea din când în când în locurile natale ca să dea un concert de muzică clasică după care nu se dădeau în vânt.

44

4 noiembrie 2010

— Paul, am două întrebări pentru tine. Poți să-mi dai coordonatele celor care au sunat la un număr de telefon fix din localitatea Gueugnon din Saône-et-Loire? Și poți să-i dai de urmă unui anume Levgheni Sudkovski, zis Soudoro?

Îi spun de două ori pe litere prenumele și numele.

— Nu-i cunosc naționalitatea. Din câte știu, s-a născut în 1928, cu un an înainte de soția lui, pe care aproape a omorât-o în bătaie... Pe ea o cheamă Marie Roman. S-a născut în 1929 la Flumet, în Savoia. Trăiește, dar e sub protecție judiciară. Sudkovski a fost condamnat la închisoare cu executare pentru agresarea lui Marie. Nu știu la ce tribunal. Era artist ambulant. Proprietar de circ. Deci totul poate fi aproximativ în ce privește datele de naștere și locurile unde a trăit.

— Pregătești un nou film? mă întreabă el în cele din urmă.

Paul e comisar la 36, quai des Orfèvres[6].

— Nu. Încerc să lămuresc petele de umbră din viața mătușii mele.

— Mătușa ta?

— Da. Era cizmăriță. Și, crede-mă, în existența ei sunt ditamai petele de umbră... Ca în toate existențele, fără îndoială.

— Deci o să faci un film?

— Nu.

— OK, Altfel, totul bine?

— Nu prea rău, tu cum o duci?

— Merge. Rutina fără rutină, viață de polițist, ce mai. Am aflat că te-ai despărțit. Te-ai mutat înapoi în Franța? *

— Da. M-am întors la Paris acum trei ani. Cu fiica mea. Și Pierre s-a întors. Dar el trăiește cu noua lui soție.

— …

— În momentul ăsta sunt în Burgundia, în fosta casă a mătușii mele. Dar hai să bem un pahar când ajung la Paris.

— Sigur. Care-i numărul de fix pentru care vrei lista de apeluri?

— E 03 85 85 65 93.

— Vrei și apelurile date și pe cele primite?

— Dacă poți, da. Ar fi grozav.

— Pe câte luni în urmă?

— Nu știu… șase?

— Să văd ce găsesc și te sun. Cu lista apelurilor o să meargă repede. În privința circarului tău o să dureze mai mult.

— Mulțumesc, Paul.

— Cu mare plăcere, șefa.

Paul m-a numit întotdeauna „șefa”. L-am cunoscut la începutul anilor 2000, când pregăteam un nou film, *Tăcerile lui Dumnezeu*. Portretul unui detectiv particular mizantrop care se trezește implicat fără voia lui într-o anchetă referitoare la un criminal în serie. Voiam să aflu niște chestiuni tehnice. Trebuia să fiu precisă în legătură cu derularea faptelor și a anchetelor și cu demersurile de urmat. Cineva mi-a spus, am uitat cine:

„Caută-l pe Paul Seran, e foarte amabil și deja a făcut asta pentru Bertrand Tavernier, mi se pare”. După o scurtă discuție telefonică m-am pomenit în biroul lui de la 36, quai des Orfèvres, cu un carnet în mână și o băutură amară pe post de cafea într-un pahar cu picior cu efigia clubului Olympique de Marseille.

— Ce pot să fac pentru dumneavoastră? m-a întrebat. Despre ce e vorba în film?

Paul e scund, chel și pare mai în vârstă decât este în realitate. Foarte departe de polițistul frumos, bronzat și voinic în jeanși pe care ni-l vând serialele de televiziune. N-are pic de sex-appeal și pare să-și aleagă hainele din șifonierul bunicilor. Și totuși m-a tulburat întotdeauna. Poate din cauza vocii. Are un timbru atât de plăcut, încât ar putea să facă dublaj. Sau din cauza privirii, deopotrivă inteligentă, jucăușă și competentă. Ochii lui sunt două mărgele albastre ca niște lagune.

Am inspirat adânc înainte să-i povestesc scenariul. Fără să știu de ce, am început:

— V-ați încheiat strâmb.

— Poftim?

— Nasturii de la cămașă, i-am explicat fixând cu privirea cămașa ecosez cu guler ascuțit.

— Ah, un interogatoriu care a durat mai mult decât mă așteptasem. N-am avut timp să trec pe-acasă dimineață să mă schimb, doar un duș în viteză la vestiar.

Și-a încheiat nasturii cum trebuie în fața mea. Am simțit că roșesc. De ce-i spusesem așa ceva? Cu ce drept?

— Bine, acum că greșeala a fost reparată, cum vă pot ajuta?

Am strâns între degete carnetul și creionul, atât de ridicole, și am început să mă bâlbâi. Eram atât de impresionată să mă aflu în acel sediu legendar, în fața unui polițist renumit căruia îi făcusem o observație nepoliticoasă, încât mâinile mi se umeziseră și-mi tremurau.

— Vreau să fac portretul unui bărbat, detectiv particular, care trăiește din filaje de doi bani în cazuri de adulter și divorțuri complicate. Viața lui cotidiană e ca o piesă bulevardieră... Soți geloși, femei înșelate, amatoare de diamante, doctori Bovary.

— Nu cred că bravul doctor Bovary ar fi consultat un detectiv, m-a întrerupt el cu un aer malițios.

Probabil că am zâmbit prostește înainte să continui. Pe atunci mă lăsam descumpănită de cel mai mic detaliu, mă îndoiam de orice, dar când vorbeam despre filmele mele, despre proiectele mele, nimic nu mă putea opri. În prezent nu-mi dau seama cum puteam să intru într-un platou de cinema ca în camera mea de zi, să lucrez cu tehnicienii mei, să întocmesc un plan de lucru cu regizoarea secundă și cu asistenta. Să discut cu costumiera, monteuza, coaforul, scenografa-șefă. Cum puteam să urlu, de câteva ori pe zi, fără nici un trac: „Liniște! Motor! Acțiune!” »

Oare eram altă persoană când îl aveam pe Pierre alături? Totuși, necesitatea absolută de a regiza filme a apărut cu mult înainte să-l cunosc pe el. Cred că aveam puțin peste zece ani când am știut că asta voiam să fac. Eram la cinematograful Danton, la Gueugnon, cu Lyèce, Adèle și Hervé când mi-am dat seama. Văzuserăm un film de groază care mă terorizase:

Amityville 2. Posedatul. N-aveam dreptul să intrăm în sală, dar Hervé făcuse o șmecherie și stătuserăm ascunși până la începutul filmului. În timpul proiecției, Lyèce mi-a tot repetat la ureche: „E numai cinema, e doar un film, nu-i de-adevărat”. În ziua aceea am știut că voiam să fac filme care nu-i terorizează pe spectatori, ci le aduc o mare bucurie că stau în fața unui ecran. Ca desenele lui Sempé, în care mi-ar fi plăcut să trăiesc. O haină aruncată pe plajă și capul unui băiat vesel care se bălăcește în apă; un imobil imens, zăpada care se așterne și, la o fereastră, una singură, în condițiile în care mai sunt o mulțime în jur, un copil care privește zâmbitor fulgii. La finalul acestui film care m-a îngrozit am luat hotărârea de a deveni cineast.

— Cum ați defini filmele lui Agnès Dugain? l-a întrebat un jurnalist pe Pierre într-un interviu de acum câțiva ani.

— Sunt ușoare, cu un fundal social. Sunt satire. Sunt inteligente fără să fie didactice. Cu toate acestea, nu relatează doar lucruri amuzante despre bărbați și femei. Agnès are un soi de indulgență, nu judecă. Privirea ei e tandră, dar nu naivă.

Cuvintele acestea le-a rostit înainte să joace numai în filmele altora.

Am continuat să-mi povestesc următorul film în fața comisarului, care mă privea atent:

— Într-o zi, un băiat de paisprezece ani, Samy, intră în biroul detectivului. Puștiul îi spune că unul dintre prietenii lui, Martin, a dispărut și că, spre deosebire de ceilalți, el nu crede că a fugit de acasă. Samy e sigur că amicul lui a pățit ceva, că n-ar fi putut să plece doar fiindcă așa i-a venit. Detectivul îl dă afară.

Copilăriile nu-l interesează. Pe deasupra, Samy n-are cu ce să-l plătească. Trec câteva luni. Într-o dimineață, detectivul descoperă la rubrica de fapte diverse din ziar că Samy a dispărut a doua zi după ce a fost la el. Vinovăția îl determină să înceapă o anchetă. Așa află că Samy l-a mințit. Nici un băiat cu prenumele Martin n-a fost dat dispărut în departament. Brusc interesat de caz, detectivul dă târcoale școlii ca să afle dacă Martin există cu adevărat... Prin urmare, o să am nevoie de dumneavoastră, domnule comisar, ca să înțeleg cum decurge relația dintre poliția națională, cea municipală și jandarmerie. Studiile absolvite de membrii fiecăreia, cine se ocupă de ce, dacă aveți acces la aceleași fișiere, în caz că da, cine are acces, cine recepționează plângerile, cine se ocupă de ele, în ce moment intervine poliția, respectiv jandarmeria, de ce și așa mai departe, și mai ales, care sunt relațiile dumneavoastră cu detectivii particulari, vi se întâmplă să colaborați?

— Vă stau la dispoziție, șefa. Cum se termină povestea dumneavoastră? Și de ce se cheamă *Tăcerile lui Dumnezeu?*

— Asta o să descoperiți la avanpremieră...

Am scris scenariul în câteva luni. L-am sunat frecvent pe Paul Seran ca să-i pun diverse întrebări. În ciuda programului foarte încărcat, mi-a răspuns de fiecare dată sau m-a sunat cât de repede a putut. L-am revăzut de câteva ori la cafenea. În timpul montajului mi-a telefonat în mai multe rânduri ca să se intereseze dacă eram mulțumită. A venit la avanpremiera pariziană a filmului. După proiecție l-am invitat pe scenă ca să ni se alăture, mie și actorilor. Apoi l-am pierdut din vedere. De

fiecare 1 ianuarie ne-am trimis urări pentru noul an. El mi-a scris ca să-mi spună cât de mult îi plăcuse ultimul meu film. Și anii au trecut, iar în acest timp mătușa mea a murit de două ori. În momentul acesta trebuie să-i organizez funeraliile. Să mă îngrijesc să fie incinerată, să arunc o mână de cenușă la stadionul Jean-Laville și să duc urna la Lyon, lângă mama și tata. Am de urcat un munte.

45

5 noiembrie 2010

— Nimeni nu se trezește într-o dimineață zicându-și: „Super, azi o să mă îmbăt mangă și-o să trag pe nas cât am chef”.

Nu știu de ce conversația noastră a deviat la 180 de grade. Lyèce și cu mine suntem la crematoriul din Creusot. Sicriul lui Colette, din esență de lemn „sublimabil”, este pe cale să dispară într-un cuptor încălzit la 850°C. Agentul funerar ne-a spus că transformarea unui corp în cenușă durează cel puțin o oră și jumătate, în funcție de corpolența defunctului, în cazul mătușii mele nu putea să fie prea mult.

De comun acord cu Ana, am decis să nu organizez ceremonia de reculegere la crematoriu, ci la cimitirul din Lyon, la mijlocul lui noiembrie; până atunci ea avea să se întoarcă frumoasă și bronzată din paradis, iar eu puteam să public anunțul de deces. Cel cu care am discutat despre alegerea sicriului mi-a dat coordonatele „persoanei potrivite” care va încălca regula fără să stea pe gânduri și mă va lăsa să iau o cantitate infimă de cenușă pe care, conform voinței lui Colette, s-o răspândesc la stadionul Jean-Laville. Urna oficială va rămâne la crematoriu până la ceremonia de la Lyon, apoi va fi așezată în cavoul unde odihnesc mama și tata. Iar numele lui Colette va fi gravat pe stela ornată cu o vioară și un pian. Înainte, voiam să mă aflu lângă Pierre când n-o să mai fiu. Așa se spune. Deși nu prea mai sunt de trei

ani de zile. Mare parte din mine a adormit. Unii nu-și revin niciodată după o despărțire amoroasă. Așa ceva există.

Acum câțiva ani. Ana își începea frazele prin: „Mami, asta există?” în legătură cu orice. Avea o nevoie viscerală de a cunoaște adevărul. Fără îndoială din cauza meseriilor noastre, tatăl ei și cu mine spuneam povești care nu existau cu adevărat.

Da, când n-o să mai fiu o să fiu lângă ei. Jean, Hannah și Colette. Poate că o cameră de filmat se va alătura viorii și pianului părinților mei. Vom fi din nou tuspatru, ca atunci când serbam Crăciunul la Georges Vezant. Poate că ar trebui să pun să se graveze o gheată sau o minge de fotbal ca să-i aduc omagiu lui Colette. Ce-ar fi preferat?

Voiam să-mi rămână în amintire ca atunci când muncea la cizmărie în spatele vechiului ei banc pătat de ceară, unsoare și pigmenți. Voiam să-i țin minte privirea de când echipa „ei” marca un gol sau de când a văzut-o prima oară pe Ana.

Pentru a-mi lua rămas-bun de la Colette, i-am cerut agentului de la pompele funebre s-o lase învelită în cearșaf când o așeza în sicriu. Înainte ca sicriul să fie sigilat, am șoptit: „Mulțumesc pentru casete, mulțumesc pentru încredere, te iubesc”.

Lyèce și cu mine bem o cafea de la automat, unde toate băuturile sunt dulci. Chiar și supele. Culoarul unde așteptăm cenușa dă spre o grădină interioară. Copacii sunt dezgoliți, iar cerul e plumburiu. Dalele albe de o urâțenie cenușie completează acest tablou lugubru.

— Ce-a funcționat până la urmă? Ce te-a ajutat să te lași de băut?

— Privirea îngrijitorilor. E de-ajuns să-ți spun că de fiecare dată când Nathalie reușea să mă interneze în condițiile în care nu mă mai țineam pe picioare, pentru că amestecasem tării și medicamente săptămâni de-a rândul, eram trimis acasă a doua zi dimineața. Ea spera să fiu dus la psihiatrie, ca să fiu protejat de mine însumi. Nici un doctor urgentist n-a luat decizia de a mă trimite la tratament. Cu toții au apreciat, ani în șir, că eram apt să hotărăsc singur, destul de conștient încât să nu mai beau. Își aruncau unii altora castanele din foc. Îi îmbrobodeam cu mare talent, și a doua zi o tuleam din spital. Nathalie îi suna, îi înjura, îi implora, le explica disperată că sunt în pericol de moarte, nu era problema lor. La început, când ajungi la Urgențe, ești tânăr, drăguț, simți privirea plină de compasiune a infirmierelor, dar la treizeci și cinci de ani vezi în ochii lor c-ai devenit bețivanul de serviciu. La spitalul public, un alcoolic nu e considerat o persoană bolnavă, ci o piatră de moară de care vrei să scapi cât mai repede. La Garches, tipul care conduce secția de adictologie se numește Valentin Avenir[7], nu poți inventa așa ceva.

— Ei bine, cu el nu-i de glumă. Pe el nu poți să-l îmbrobodești. Îți repetă că el nu salvează pe nimeni. Da, eu trebuia să mă salvez singur. Eram la capătul puterilor când Nathalie și-a spart pușculița și a reușit să mă transfere acolo. E foarte scump. Dacă o întrebi, o să-ți spună că niciodată n-a făcut o investiție mai inspirată. Nimeni nu se lasă de băut de dragul celorlalți. Dacă trebuie s-o faci pentru ceilalți, nu merge. Acolo am înțeles că trebuie să mă las de dragul meu. În cazul acestor

cure, cel mai greu moment e întoarcerea acasă. Ți-ai refăcut cât de cât sănătatea, ți-a revenit culoarea în obraji, ai fost văzut de diverși psihologi, le-ai explicat sau nu diverse lucruri, asta depinde de mutra psihologului și de nivelul tău de încredere... Când ești pe droguri sau pe băutură, adesea ambele, trebuie știut că nu mai ai încredere în nimeni, cu atât mai puțin pe tine însuți. Pe scurt, cea mai grea e întoarcerea acasă. Deseori, primul lucru pe care-l faci e să te duci să-ți cumperi o sticlă de whisky la magazinul din colț, coborând privirea la casă. Când m-am întors de la Garches, mi-am cumpărat limonadă și lămâi. Și acum iată-mă, treaz și magnific, așteptând cenușa mătușii tale într-un loc unde-ți vine să crapi. Nu-i frumoasă viața?

— Când l-ai văzut ultima oară pe Zdreanță?

„Persoana potrivită" ne întrerupe întinzându-mi o mică urnă ca și cum mi-ar da droguri sau dinamită.

— Poftim.

Nu știu cum să răspund. „Iată o bucățică din mătușa dumneavoastră, iată o viață, gata, s-a terminat."

Nu suntem mare lucru,
Prietena mea, roza,
Mi-a spus-o azi-dimineață.[8]

În cele din urmă bolborosesc niște mulțumiri, după care pornim la drum. Lyèce a împrumutat mașina unui coleg. N-a vrut să ia nici Méhariul, nici Citroënul lui Adèle. În amintirea lui Colette, ascultăm un CD cu tata în recital, Aria pe coarda sol din Suita numărul 3 în re major de Johann-Sebastian Bach.

În timp ce Lyèce conduce, privesc drumul strângând urna

între palme. Îmi vin în minte bulevardele largi din Los Angeles pe care le străbăteam cu mașina, cu Ana în scăunelul ei. Pe urmă, Ana pe care o văd crescând în retrovizor. Kilometrii pe care-i parcurgeam în orașul acela imens. Lumina. Trăiam într-o bulă, în Pacific Palisades, aveam căminul meu, cuibul meu pentru Pierre și Ana, un birou enorm, numai pentru mine, cu vedere la ocean. Făceam yoga, înotam în piscina noastră, aveam o viață sănătoasă și foarte mulți bani. Aveam un posterior ferm și un abdomen așijderea, dar acolo mi-am pierdut bucuria de a trăi și soțul. Si, undeva între Sunset Boulevard și Melrose Studios Hollywood, mi-am pierdut și dorința de a face filme. Totul era fals. Devenisem șoferul copilului meu. Toate erau departe, și mă încăpățânam s-o duc la școală, la cursurile de dans, la cursurile de pian, la aniversări. Nu voiam s-o las pe Cornélia. Cât despre pian, am comandat unul acasă, unde lua lecții particulare. Avea un asemenea nivel și o asemenea pasiune, încât n-am ezitat. Îmi revin în minte orele de vârf, spaima de ambuteiajele dintre orele șapte și zece dimineața, respectiv patru și șapte seara. La Los Angeles mănânci bine și respiri aer curat, dar numai dacă ai bani, altfel ești mort, trăiești într-o mașină blocată printre alte mașini.

Visul american... Să vorbești în engleză, să-ți ameliorezi accentul, să te uiți la o grămadă de filme în versiune originală, să discuți cu agentul de mai multe ori pe zi ca să ai șansa de a face în sfârșit un film, toată lumea te primește cu căldură, la fiecare întâlnire ai impresia că l-ai prins pe Dumnezeu de-un picior, doar că nimic nu se întâmplă după aceea. Ce căutam

acolo? Nu mai țin minte care dintre noi a pronunțat aceste cuvinte: „Ce-ar fi să ne mutăm la Holywood?” Nici măcar nu poți să intri în apă la Malibu Beach, tot ce poți face e să privești oceanul.

Lyèce parchează în fața casei de pe rue des Fredins și mă smulge instantaneu din meditație. M-am întors la Gueugnon, gata cu Santa Monica.

Pe hârtie, e foarte șic să anunți că locuiești la L.A., mai ales când te ocupi cu cinematografia, dar care este profunzimea unei vieți duse pe covorul roșu?

— Vrei să intru cu tine? mă întreabă Lyèce.

— Nu. Mulțumesc că m-ai condus, îi răspund strângându-l în brațe. O să continui s-o ascult pe Colette, să-i ascult vocea pe casete.

Așa, o să mai fie puțin cu mine. Uneori am parte de o jumătate de oră de triluri de păsări, mai ales mierle, din grădina ei. Alteori, un sfert de oră de meci. Ca și cum și-ar fi înregistrat zilele, viața. Mi-ar plăcea să termin înainte de ceremonie. Mai am vreo zece zile până atunci.

— OK, sună-mă dacă ai nevoie, vin imediat.

— Îți dai seama că, dacă mătușa mea n-ar fi murit de două ori, nu te-aș mai fi văzut niciodată? îi spun când deschid portiera.

— Și eu n-aș fi cunoscut-o pe Line, îmi replică el zâmbind.

— O să te mai vezi cu ea?

— O să mă însor cu ea.

— Vorbești serios?

— Bineînțeles. E momentul să încep să trăiesc.

Mă privește în timp ce cobor din mașină cu urna în mână. Înainte să plece, coboară geamul de pe partea pasagerului.

— Ultima oară când l-am văzut pe Zdreanță a fost la Cannes, anul trecut.

Demarează, iar eu mă uit cum mașina dispare la capătul străzii fără să mă clintesc.

Vocea lui Colette inundă din nou încăperea. Ascult lungită pe salteaua mea gonflabilă, cu ochii închiși. Am pus urna conținând „mâna de cenușă" în fața ușii de la camera ei. O să mă duc la stadion mâine-dimineață, foarte devreme, ca să nu mă întâlnesc cu nimeni. Colette o să se trezească pentru ultima oară cu noaptea-n cap. Când intram în atelier sau în bucătărie duminica dimineața, era ora nouă sau zece. Aveam senzația că-și începuse ziua de când lumea.

COLETTE

Trebuie să știi că vara lui 1976 a fost foarte călduroasă. Încă nu se vorbea despre încălzirea globală, iar cei care îndrăzneau s-o pomenească la televizor erau considerați nebuni de legat. Pe străzile din Gueugnon, oamenii se plimbau la bustul gol sau în costum de baie și tricou. Asta m-a marcat.

La capătul străzii mele se deschisese un magazin Eram, ceea ce-mi afecta afacerea... Dacă Mokhtar ar fi văzut așa ceva! Acesta a fost momentul în care oamenii au început să abandoneze încălțările solide în favoarea porcăriilor. Porcării pe care le aruncau când se uzau în loc să le ducă la reparat la cizmărie. Oricum, când se stricau nu mai aveai ce să le faci. Și

respectivii dădeau fuga imediat să-și cumpere o pereche nouă, spre disperarea doamnei Bresciani, proprietara magazinului de încălțăminte. Ții minte că scruta întotdeauna picioarele oamenilor înainte să spună bună ziua, ca să verifice dacă ceea ce purtau fusese cumpărat de la ea?

Râde. Un râs înăbușit. Mormăie ceva neinteligibil, apoi reia.

COLETTE

Din fericire, îmi rămâneau curelele, poșetele, portofelele și escarpenii. Nunțile, botezurile, comuniunile și înmormântările. Și numeroșii bărbați care purtau pantofi de calitate. Bărbați care lucrau în birourile de la oțelărie.

Vânzările de șireturi, de branțuri și de cremă de ghete, care-mi rotunjeau veniturile, au încetinit. Hoțomanii ăia cu papucii lor de doi bani vindeau și ei așa ceva. Ba aveau în galantar și dresuri de nylon, îți dai seama, Agnès? Și soluții de impermeabilizare! Ba inventaseră și o carte de fidelitate! La patru perechi cumpărate, zece franci reducere pentru a cincea! O aud sorbind. Mătușa mea nu bea decât apă. E foarte bine. Niciodată sucuri acidulate, bere sau vin. „Ce bei, Colette?" „Niște apă, e foarte bine." Chiar și la chioșcul de la stadion. Victorie sau înfrângere, nici vorbă de șampanie. Făcea excepție doar la masa de Crăciun, deoarece fratele ei îi servea o cupă de șampanie pe care n-ar fi îndrăznit niciodată s-o refuze. Doar își înmuia buzele.

COLETTE

În anul acela am învățat să folosesc mașinăria de copiat chei. Și bine am făcut! Altfel ar fi trebuit să-mi pun cheia mea sub preș. Tatăl tău mi-a dăruit-o. Voia mereu să-mi dea bani, singurele

noastre certuri erau din cauza asta.

Tace. Ca de fiecare dată când își pomenește fratele. Iar când își reia povestirea o face cu glas scăzut, ca și cum o parte din puteri ar fi părăsit-o.

COLETTE

Acum aveam o mașină nouă-nouță în atelier. O mașină care ocupa întregul banc de lucru. Sunt sigură că Jean o alesese pe cea mai scumpă. Cea mai performantă. Suferea într-o anumită măsură de mania grandorii. Fără îndoială din cauza muzicii lui.

Tăcere.

COLETTE

S-ar fi zis că e o farfurie zburătoare. Dacă ar fi văzut-o Mokhtar... Pe deasupra, era portocalie. Și grea, dar cât de grea! Era nevoie de cel puțin trei bărbați ca s-o mute. Și voinici, nu așa. Nu niște slăbănogi. Mașina a venit cu un stoc enorm de chei plate și cu un panou pe care să le expun. Dintr-odată, micul meu magazin devenise modern. Și-au făcut apariția noi clienți. Clienți care purtau încălțări oribile veneau doar ca să copieze chei. Dacă ar fi văzut Mokhtar... Mașina asta am păstrat-o. Chiar și când tehnologia s-a schimbat, mi-am păstrat cea dintâi mașină. Mi-a livrat-o cineva din Chalon-sur-Saône, iar a doua zi un domn foarte amabil a venit sa mă învețe cum s-o folosesc. Nu era greu, era ca atunci când faci un calc, doar că mașina o făcea în locul meu. Era de ajuns să aleg formatul corect al cheii, iar pe urmă ea făcea toată treaba. Nu trebuia decât s-o privesc. Și să verific la sfârșit că nu greșise. Apăsam pe „on”. Iar când termina, apăsam pe „off”. Era în engleză. Nu văzusem niciodată cuvinte în engleză.

Așa se face că în plină canicule, în vara lui 1976, am început să vând chei. Când domnul din Chalon-sur-Saône care mă instruise a ieșit din magazin, un altul a intrat. S-au întâlnit în prag.

Vocea i se schimbă.

COLETTE

„Bună ziua, doamnă Septembre, vă pot spune Colette?” Tăcere.

COLETTE

Ah, ce frumos era! N-am mai văzut nici un bărbat atât de frumos! M-am agățat de mașina mea portocalie. Eram mândră de ea, de faptul că datorită ei eram modernă, dar genunchii mi se înmuiaseră.

O tăcere prelungită.

COLETTE

Urma să reia antrenamentele a doua zi. Purta bermude și un maiou albastru cu espadrile negre. Brațele îi erau subțiri și musculoase. Pielea mată strălucea din cauza căldurii. N-am mai privit nici un fotbalist cum l-am privit pe el. În el vedeam bărbatul. Nu extrema stângă. Iar buclele nu-i mai erau ascunse sub fes. Transpira. Cu toții transpiram. Era o căldură îngrozitoare. Abia reușeam să respirăm. Toți cei care nu plecaseră în vacanță erau la piscină sau se scăldau în Arroux. În băltoace, pentru că râul secase. În magazinul meu, un ventilator vechi plimba de colo-colo aerul fierbinte. Î-am răspuns: „Da, spuneți-mi Colette”.

Își schimbă vocea ca să-l imite.

COLETTE

— Mă numesc Aimé.

I-am replicat pe loc:

— Aimé Chauvel. Numărul 11. Extrema stângă.

Vorbele îmi ieșiseră singure din gură. A zâmbit.

— Toată lumea spune că sunteți cea mai pasionată suporteră. Și că nimeni nu cunoaște fotbalul mai bine ca dumneavoastră.

- Cine-i toată lumea asta?

— Jucătorii, membrii galeriei, conducătorii clubului, ziariștii, proprietarii de magazine.

— Sunt mulți, e drept... Cum vă place orașul nostru?

— Foarte mult.

L-am întrebat unde locuia, cu toate că știam. Îl văzusem intrând și ieșind din clădire. Mi-a răspuns că închiriase un mic apartament deasupra cafenelei Thillet, în place des Forges. Dar, dacă mai rămânea la club, se gândea să se mute într-o casă. Pe de altă parte, o casă pentru el singur, la optsprezece ani, nu i se părea o idee bună. A adăugat:

— Azi e ziua mea.

Și de data asta m-am prefăcut surprinsă. Cunoșteam datele de naștere ale tuturor jucătorilor. Vârsta e atât de importantă... Cariera lor durează foarte puțin.

— La mulți ani, atunci... I-am oferit o pereche de șireturi murmurând: Într-o bună zi o să vă fie de folos.

Le-a luat puțin uimit.

— Mulțumesc. Colette. Mulțumesc.

Apoi l-am întrebat cum îl puteam ajuta. Mi-a întins o pungă de plastic în care se afla o pereche de mocasini din piele maro. Erau uzați, trebuiau refăcute tălpile atât pe interior, cât și pe exterior.

Trebuia hrănită pielea. Și mai erau și câteva cusături de întărit. M-am gândit iarăși la Mokhtar, era o reparație care i-ar fi plăcut.

— Au fost ai bunicului meu, purtăm același număr. Nu-i urgent. O să-mi trebuiască la toamnă, când n-o să mai fie așa de cald.

Cu încălțările lui de iarnă în mână, m-am întrebat de ce mi le aducea pe 19 iulie. Ce căuta tânărul acela în cizmăria mea? La asta mă gândeam când i-am spus:

— Unii sunt foarte buni atacanți, iar alții, mult mai buni în apărare... Fotbalul e un sport colectiv, e ca în viață. Trebuie să-ți găsești locul. În realitate nu există vedete ale fotbalului, ci doar jucători care sunt la locul potrivit... și care se înțeleg bine. Dacă există coeziune, tinerețe, dorință și jucători bine plasați pe posturi de către antrenor, poți să ai o echipă mare. Dacă-l pui pe Pelé în poartă, n-o să facă mare lucru. Dumneata, Aimé, joci extremă stângă, fie. Dar după părerea mea, și e numai părerea mea, marea dumitale forță ar fi să-i împiedici pe atacanți să treacă. Locul dumitale e cu siguranță în spate. Ar trebui să discuți cu antrenorul... Dar nu încape îndoială că te-ai pricepe mai bine să-l împiedici pe atacant să-l depășească pe apărător.

— Așadar nu sunt bun?

— Ba da. Foarte bun. Dar cred că nu ești la locul potrivit.

— Dar am jucat întotdeauna extremă stângă.

— Obiceiurile se mai schimbă.

— Credeți?

— Da.

— Ce faceți în seara asta?

A trebuit să mă agăț de noua mea mașină. De ce-mi punea întrebarea asta? Seara, după ce-mi încuiam atelierul, luam o cină ușoară și citeam, sau decupam articole pentru colecția mea, sau mă uitam la un film cu Maigret la televizor sau îl ascultam pe Pierre Bellemare[9] la radio. Agnès, știai că lui Pierre Bellemare i-a aparținut inițiativa creării clubului Paris Saint-Germain?

O aud sorbind ca și cum mi-ar aștepta răspunsul. Avea un cult pentru Pierre Bellemare. O suspectam chiar că ar fi puțin îndrăgostită de el.

COLETTE

Dar era vară, sezonul urma să înceapă... N-aveam nici un articol de decupat. Iar în 1976 erai încă prea mică pentru a-ți petrece vacanța la mine. Părinții tăi te luau în turnee. Probabil aveau un soi de dădacă... Din cauza vipiei, seara, după muncă, mâneam roșii și pepene în curticica mea umbrită, cu picioarele într-un lighean cu apă, așteptând căderea nopții. Uneori, Louis Berthéol venea să-mi țină companie. Dar să știi, compania mea nu m-a plictisit niciodată. N-am fost niciodată penibilă cu mine însămi.

Tăcere. Mi-o imaginez în solitudinea casei. În solitudinea vieții ei, în fața casetofonului meu de adolescentă.

COLETTE

— De ce mă întrebi? am zis.

— Ați putea să veniți să luați cina la mine.

— Eu?

— Da, dumneavoastră, mi-a răspuns zâmbind.

N-am mai văzut niciodată un zâmbet atât de frumos.

— Dar eu... N-am găsit nici un pretext. Peste câteva clipe am spus: De acord.

Apăs pe „stop”. Sunt epuizată. Iartă-mă că ți-am tăiat vorba, mătușico. Vorbele tale neașteptate. Entuziasmul tău, viața ta. Își descopăr viața prin intermediul vocii tale atât de frumoase.

46

6 noiembrie 2010

Asta o făcuse să râdă pe Colette. În orice caz, îmi povestise râzând: „Agnès, suntem contaminați cu toții. Ca la Cernobîl, doar că e mai puțin grav... În fine, așa cred. Dar îți dai seama? Traseul de sport de la Gueugnon e radioactiv!”

Îmi aduc aminte de acest traseu de lângă stadion pe care alergam cu Lycée. Stadionul Jean-Laville a fost inaugurat în 14 iulie 1939. Chiar înainte de război. Era lângă o uzină de tratare a minereurilor, printre care și uraniu, care a funcționat între 1955 și 1980. Solul pe care sunt construite unele tribune și parcarea conține deșeuri radioactive. Au fost contaminate douăsprezece hectare, ca să nu mai vorbim despre râul care trece printre fosta uzină și stadion. De anul trecut se desfășoară lucrări de înlăturare a poluării radioactive, pe cheltuiala societății Areva[10].

„Turcul plătește”, se amuză Nathalie când e abordat subiectul la ziar. „Și cine-i turcul? Contribuabilii!” Dar nu asta o preocupa pe mătușa mea. În ce-o privea, radioactiv sau nu, în acel stadion, într-una din acele tribune își trăise cele mai intense momente ale vieții. „Bineînțeles”, îi zisese lui Louis Berthéol când aveam vreo zece ani, „mă impresionează muzica fratelui meu, dar când joacă FCG tremur ca o frunză”. Ușor exasperată, o întrebasem:

— De ce tremuri ca o frunză?

Păruse surprinsă de intervenția mea, deoarece nu puneam niciodată întrebări. Pe urmă îmi răspunsese:

— E ca marele foc de tabără de Sânziene. Ai văzut așa ceva vreodată?

Încuviințasem ca să pun capăt discuției, pentru că la zece ani ideea era să-i vorbesc cât mai puțin posibil.

— E la fel, dar o simți în tot corpul, adăugase ea fără exaltare, ca și cum ar fi zis: „Dă-mi sarea, te rog”.

Aprobasem din nou din cap, apoi îi întorsesem spatele gândind: „La naiba, pe lângă că-i enervantă și are o casă care pute, mai e și dusă cu pluta”.

Sunt singură în beznă, cu urna în mână, și mă îndrept spre stadion. Am văzut asta la cinema, niciodată în viața reală. Burnițează, dar nu e vânt. Unde o să răspândesc cenușa? Ce-ar avea semnificație pentru ea?

Mă pregătesc să ascult continuarea înregistrării despre Aimé. Am vârât caseta într-un walkman. Unul original, cu autorevers, ca acela pe care-l aveam în adolescență. Hervé mi l-a lăsat pe prețul casei din rue des Fredins. Cu acest bilet: „Așa o să poți asculta casetele mătușii tale în timp ce mergi. Te sărut, Hervé”.

Ca să-mi dau curaj și s-o aud, apăs pe butonul de pornire. Vocea ei îmi răsună în urechi, în jurul meu e stadionul imens cufundat în întuneric. Oare fantoma lui Colette mă însoțește? Dansează în jurul meu? Tata, mama, Blaise, Mokhtar, Blanche?

COLETTE

Am revăzut zâmbetul lui Aimé în aceeași seară, la ora șapte. Pe stradă cred că erau încă 40 de grade. Și eu habar n-aveam de

nimic. La treizeci de ani, nu știam cum să mă îmbrac, nu știam ce cadou să ofer. Îl sunasem pe Jean, dar se pricepea încă și mai puțin decât mine la uzanțe, așa că mi-a dat-o pe mama ta. „E Colette, are o întrebare. “

— Câți o să fiți? a vrut Hannah să știe.

Nu mă gândisem la asta. Chiar așa, câți aveam să fim? Numai noi doi, sau invitase și pe altcineva? Era ziua lui Aimé. Fără îndoială organizase o petrecere.

— Întotdeauna e bine să duci o sticlă, m-a sfătuit Hannah. O sticlă de vin sau de șampanie. În ce privește cadoul, dacă are optsprezece ani, alege un disc de la doamna Bedin. Unul de 45 sau de 33 de rotații pe minut. Sau două de 45. Depinde cât vrei să cheltuiești.

— Dar ce disc? am întrebat panicată.

— Roag-o pe doamna Bedin să-ți dea cele mai mari hituri ale anului.

— Bine.

Doamna Bedin avea cel mai frumos magazin din Gueugnon. Vindea obiecte de decor, iar în spate, viniluri. Raioane întregi de discuri, printre care și toate cele înregistrate de mama și de tata. Erau toate acolo, pe raftul cel mai înalt.

COLETTE

— Și cum să mă îmbrac? am întrebat-o pe mama ta.

— Du-te la Causard, domnul Soussand o să știe.

— De unde știi că se numește Soussand? Și despre doamna Bedin? De ce o cunoști, Hannah?

Mi-a răspuns râzând:

— Pentru că mergem la ei în fiecare an de 24 decembrie, de când sunt măritată cu fratele tău.

— Ah, da, e adevărat. Mulțumesc, Hannah.

A râs iarăși. Râdea mult mama ta. Cel mai mic lucru o făcea să râdă. O iubeam enorm, să știi. Jean o iubea. O iubea în felul lui, din lumea lui, dar o iubea... Nu m-am dus la domnul Soussand. Am găsit o rochie. O rochie veche, dar, cum nu m-am îngrășat nici măcar cu un kilogram de la optsprezece ani, poate chiar șaisprezece sau șaptesprezece, îmi venea bine. Era o rochie de vara pe care mi-o dăruise Blaise. Se încheia cu nasturi în față. N-aveam să-mi cumpăr o rochie nouă. Doar nu mă duceam la o nuntă! Doamna Bedin m-a sfătuit să iau „Daddy Cool" de Boney M. și „Dancing Queen" al celor de la ABBA. Nu auzisem niciodată despre ei. Dar ea mi-a spus că acestea erau gusturile tinerilor care cumpărau discuri din magazinul ei „și mai ales, domnișoară Septembre, dacă le are deja, spuneți-i băiatului că o să i le schimb".

Credea că mă duc la aniversarea unui copil, nu a unui fotbalist de optsprezece ani. Nu știu de ce, i-am luat și o pubelă de masă. Doamna Bedin m-a întrebat dacă voiam s-o împacheteze frumos sau dacă era pentru mine, n-am îndrăznit să-i răspund că urma să i-o dăruiesc „băiatului", așa că am zis că era pentru mine. Și am împachetat-o eu însămi.

Tăcere.

COLETTE

Era singur, Agnès. Mă așteptam să găsesc toată echipa de fotbal venită să-l serbeze... antrenorul, unii jucători, familia lui.

Am zis imediat:

— Câți invitați sunt?

— Nu e nimeni în afară de dumneavoastră, mi-a răspuns cu un aer detașat, de parcă ar fi fost un detaliu. O să încălzesc o conservă... dar am trecut pe la patiserie. Și am cumpărat șampanie... Am ales-o la întâmplare, nu beau niciodată.

— Nici eu, i-am spus. Niște apă e foarte bine.

— E foarte bine? Dar azi împlinesc optsprezece ani! Sunt major, adult...

Și-a adâncit ochii mari și negri într-ai mei, am bâiguit:

— Da, sigur, dacă-ți face plăcere.

— Mă bucur că ați venit, Colette.

A rostit aceste cuvinte ca și cum le-ar fi cântat... Era vesel, frivol. Pe teren era diametral opus. Ca toți marii fotbaliști, cea mai mică mișcare era o chestiune de viață și de moarte. Era înalt. Știu, ți-am zis deja. Dar era un uriaș. Și eu, o gâgâlice pe lângă el. Dacă l-aș fi strâns în brațe, capul meu ar fi fost la nivelul pieptului lui, al inimii.

Mi-l amintesc pe Aimé Chauvel. Într-o zi l-am întâlnit pe când făceam cumpărături la părinții lui Lycèce. Ca de obicei, întinsesem lista scrisă de mătușa mea pe o bucată de hârtie. Aimé intrase în acel moment. As spune că avea vreo treizeci de ani, eu eram adolescentă. E adevărat că era un tip foarte frumos. Am roșit când m-a salutat, pentru că-mi știa prenumele.

COLETTE

A deschis un dulap, a scos niște alune pe care le-a pus într-un bol Banania și două pahare de muștar din care să bem șampania,

scuzându-se că nu avea altele.

— Dar dacă vreți, cobor la cafeneaua Thillet să cer niște cupe!

Pe unul dintre cele două pahare era o ilustrație cu Popeye, cu pipa în gură. Înainte de a mă invita să mă așez în fața unei măsuțe joase, a deschis o ultimă ușă a dulapului ca să-mi arate o conservă de ravioli, una de fasole cu carne și o alta de cușcuș înșirate lângă tacâmuri.

— Ce preferați? Alegem mai târziu?

— Bine, am murmurat.

Îți poți închipui că nu-mi era deloc foame… În plus, cred că erau 40 de grade în micul lui apartament. Îmi părea rău că-mi pusesem rochia aceea care mi se lipea de corp. Țineam în continuare discurile și pubela de masă în mână. A deschis sticla și a țipat vesel pentru că jumătate din conținut s-a revărsat pe jos în zgomotul teribil al dopului, care a lovit un bec din tavan, făcându-l să explodeze. L-am ajutat să șteargă cu hârtie igienică, n-avea nici un șervet, nici o cârpă. Lăsa vesela să se usuce lângă chiuvetă. Lenjeria și costumul îi erau spălate o dată pe săptămână de proprietarii cafenelei de dedesubt. Era inclus în chirie.

Am schimbat becul. Soarele ardea încă pereții. I-am propus să deschidem toate geamurile ca să facem curent, avea să mai fie cald o oră sau două, dar până la urmă aerul avea să se răcorească. Spunând asta, mi-am zis că oricum în două ore aveam să fiu deja acasă și că…

Opresc derularea casetei. Visez, sau cineva m-a atins pe umăr? în spatele meu e o umbră. Scot un țipăt de spaimă.

Înfricoșată, persoana care m-a atins face un salt înapoi.

— Nu te teme! Te-am speriat, of, iartă-mă, iartă-mă. Recunosc vocea în întuneric.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Louis! Unde erai? Ai de gând să-mi explici? Și nu era sub nici o formă momentul să apari acum! La șase dimineața, pe stadion! Fir-ar să fie!

— Te rog să mă ierți, Agnès... M-am întors de la Lyon și, trecând prin fața stadionului, am recunoscut mașina galbenă a lui Lycée în parcare... Mi s-a părut ciudat.

— Ți s-a părut ciudat? Dar spune-mi, Louis, nu crezi că totul e ciudat de cincisprezece zile încoace? Ei? Nu ți se pare „totul" ciudat?

Digul cedează. Așa se spune. Lacrimile mi se revarsă șuvoi. Și asta se spune. „Lacrimile se revarsă șuvoi." Mama folosea expresia asta. Louis rămâne la distanță, nu mai îndrăznește să se apropie de mine.

— Unde ai fost?

— L-am căutat pe tatăl lui Blanche, dar i-am pierdut urma la Valence. Apoi am trecut pe la Lyon ca să mă reculeg la mormântul părinților tăi.

— Tatăl lui Blanche? La Valence? Știi cum îl cheamă?

— Numele lui din naștere e Sudkovski, murmură el, ca și cum cel în cauză ne-ar putea auzi. Levgheni Sudkovski.

Rămân cu gura căscată.

— De unde știi?

— Am surprins o conversație între Colette și Blanche... Într-o zi, când Blanche locuia deja la mătușa ta, îi reparam mașina de

spălat pentru a mia oară, o porcărie care n-a mers niciodată. Probabil uitaseră că eram alături. „Uite!”, a strigat Colette. „Uite! Vorbește despre el în ziar!” Colette i-a citit articolul lui Blanche. Era într-o revistă pe care o prietenă de-a ei o găsise într-o sală de așteptare. Era un exemplar din *Nouveau Détective* din august 2003. Îmi aduc aminte coperta, o poză cu Marie Trintignant, care fusese ucisă recent. Toată Franța era șocată. Când au descoperit ele articolul despre Sudkovski, revista era veche de aproape un an.

— Crezi că trăiește?

— Da.

— De ce credeai c-o să-l găsești la Valence?

Îl aud fornăind.

— Cu un an înainte de moartea lui Colette, adevărata ei moarte vreau să zic, m-am decis să-l caut pe individul ăsta. Am găsit un detectiv particular la Mâcon. Dar n-am obținut nimic… În afara unor cheltuieli exorbitante. Și pe urmă… De curând, la Valence a fost găsită o femeie moartă. Cu siguranță ucisă de vecinul ei, un anume Viktor Socha. Era amantul ei. Poliția a difuzat în presa locală fotografia lui Socha. Detectivul l-a recunoscut. Poza fusese făcută de victimă cu telefonul ei mobil… Faimosul Socha nu era Socha.

— Poftim?

— Era Sudkovski… A șters putina după ce amanta lui a fost găsită moartă.

Brațele îmi cad pe lângă corp, urna riscă să se zdrobească de pământ, o prind în ultima clipă.

— Ce-i acolo? întreabă Louis.

— E nana... În sfârșit, mătușa mea. O parte. Mică. O mână de cenușă. Restul va ajunge la Lyon, lângă tata și mama.

De data asta Louis e cel care izbucnește în plâns. Ce situație, stăm amândoi în frig, sub burnița necontenită, în mijlocul stadionului întunecat. Eu cu casca walkmanului la gât, cu urna strânsă la piept. Nu m-aș fi încumetat niciodată să introduc o asemenea scenă într-un film... Mai ales că nu e lumină, iar zorii refuză cu încăpățânare să se ivească. Nu îndrăznesc să-i cer lui Louis să plece. Și totuși aș vrea să fiu singură. Am nevoie să trăiesc acest moment singură. Pe de altă parte, sunt nerăbdătoare să ascult povestea cu articolul și cu Blanche. Mai ales cu Blanche. Și să-mi arate poza bătrânului Soudoro.

— Te duci acasă, Louis?

— Da.

— Și de data asta ai de gând să rămâi?

— Da. Pentru totdeauna.

— Fac ce am de făcut, după care trec să bem o cafea.

— Bine, îngaimă el atingând urna. Te aștept.

Când se îndepărtează îi strig:

— Crezi că e vreun loc de pe teren unde i-ar fi plăcut să odihnească?

Se oprește o clipă, apoi îl aud întorcându-se. Pronunță nume de echipe de parcă ar vedea o succesiune de meciuri în lumina slabă a zorilor.

— Cea mai mare victorie a FC Gueugnon, cea care a dus-o pe Stade de France, a fost în sferturile de finală ale Cupei Ligii,

meciul Strasbourg-Gueugnon… Echipa noastră a câștigat cu 2-0 în 19 februarie 2000. Atunci, Xavier Collin a marcat ultimul gol. Arătându-mi cu un gest o poartă, continuă: Am crezut că scumpa mea Colette o să-și dea duhul. Ca de obicei, n-a strigat. Nimic. Era în picioare. Dreaptă. Albă ca zăpada. Cu pumnii strânși. Cu o licărire de mândrie în ochi. Și cu zâmbetul acela pe care nu l-a înțeles nimeni niciodată. Colette avea două zâmbete, cel de tristețe și cel de bucurie, dar nu știai niciodată pe care ți-l servea… În 3 aprilie am jucat cu Red Star… Nu aici. Pe alt stadion. Am luat autobuzul, cu Colette și toți suporterii pe care ne puteam bizui pe atunci. Am făcut 2-2. S-a ajuns la penaltiuri. Trebuie să te pui în locul nostru: închipuie-ți cum ne zvâcneau inimile. Un șut, două, trei, patru șuturi… și fiecare a fost apărat de portarul nostru și de cel al adversarilor. Ultima șansă: portarul nostru, Richard Trivino, blochează șutul tipului de la Red Star; și același Richard Trivino iese din poartă, trage ultimul penalti, portarul advers nu prinde mingea. Și bum, drept la vinclu! Gueugnon câștigă cu 9 la 8… De data asta, când a înțeles că mergeam în finală, Colette a scos un țipăt. Un țipăt ciudat. Ca al unei fiare prinse în capcană. O chestie foarte ascuțită. Și pe urmă nimic.

Din nou în picioare, dreaptă, cu pumnii strânși. Era încă și mai albă, de-a dreptul transparentă.

Strâng urna la piept cum n-am strâns-o niciodată pe Colette în brațe. În carne și oase, într-una dintre rochiile ei largi.

— Altfel, ar fi prima oară, murmură Louis.

— Prima oară?

— Prima oară când a venit aici ca să vadă un meci, ziua în care, ca să spun așa, s-a măritat cu mingea... Te aștept la cafea.

Acestea fiind zise, dispare în noapte. Oare mingile anumitor victorii au un suflet?

47

Prima oară când a asistat Colette la un meci de fotbal a fost într-o duminică după-amiază, în 7 octombrie 1956. Vremea era închisă, ploua mărunt, gazonul era alunecos. Erau opt sute douăzeci de spectatori, printre care ea, Blaise și marchizul. Colette și Blaise erau într-a patra. Îi fusese puțin teamă să meargă, teamă sau lipsă de chef. N-aveau să fie acolo decât băieți cu tații lor. Liote de frați.

La Gueugnon, fotbalul ocupa locul întâi în preocupările localnicilor. Toată lumea vorbea despre fotbal, dar asta nu era lumea lui Colette. Televizoarele le erau destinate bogaților, iar părinții ei nu erau interesați de sport. Însă se vorbea peste tot despre scorurile echipei, ca și cum s-ar fi vorbit despre vreme. Curtea școlii devenise mixtă de curând, dar în clase fetele și băieții stăteau deoparte, privindu-se cu suspiciune. În recreație, atunci când aveau dreptul să iasă, și în incinta școlii, Colette și Blaise nu-și vorbeau. Blaise o implorase să vină cu el la stadion. Marchizul avea să fie departe de ei; în plus, la pauză aveau să primească alune și un suc! O băutură înțepătoare cu gust de portocale, așa cum ea nu mai gustase niciodată. Ceva ce te făcea să-ți dorești să mergi la meciuri până la sfârșitul zilelor.

— Dar ești sigur că fetele au voie să meargă?

— Pe ce lume trăiești, Colette?

— Cum trebuie să mă îmbrac?

— Ca pentru școală. Dar să-ți iei ceva gros. În tribune poate fi frig.

Tatăl și mama își dăduseră acordul. De când se știe, ea și Blaise au fost împreună. Și-au făcut primii pași împreună. Ea în ghete butucănoase, el în pantofi drăguți. Când venea s-o viziteze, Blaise își punea o pereche de cizme de vânătoare care-i aparținuseră marchizului în copilărie. Pe Blaise îl uimea gândul că tatăl lui putuse fi copil, el, care părea mai adult decât restul adulților. Avea o senzație ciudată când încălța cizmele. Oare avea să devină ca el? Dur și tăios?

La capătul drumului care separa intrarea în castel de clădirea de fermă, Blaise și Colette ajungeau întotdeauna să se întâlnească. Terenul pe care-l exploata familia ei era chiar sub domeniul castelului. Se vedeau negreșit în fiecare zi. Blaise nu mai cunoscuse nici o fată care să facă munci atât de grele. Văzuse bărbați aplecându-se la pământ, arând, cărând poveri, dar niciodată o colegă de generație. Din când în când, o ajuta să culeagă cartofii ori să mulgă oile, ca să-i lase răgazul să se joace puțin.

Pe la șase ani, Blaise o învățase să înoate bras în iazul de lângă pădure. Și, mai târziu, să-și țină echilibrul pe bicicletă. La rândul ei, Colette îl învățase să aibă grijă de mormoloci într-un lighean și pe urmă să-i depună cu grijă într-o baltă când își începeau metamorfoza, să recunoască hribii, ghebele și gălbiorii, să deosebească pițigoii de sticleți sau să distingă mirosul teilor, fagilor și stejarilor.

La împlinirea vârstei de șapte ani, în chip de cadou, Colette îi

pusese în brațe un miel ca să poată simți căldura purității. Animalul îi adormise la piept. Blaise jurase că asta fusese cea mai frumoasă zi de naștere din viața lui. Până la moartea lui Robin Septembre, ea repetase gestul de multe ori.

Dimineața se duceau la școală împreună. Fie îi ducea marchiza, fie mergeau cu bicicleta. La început Colette pleca pe jos, dar marchiza oprea mașina pe marginea drumului ca fetița să poată urca pe bancheta din spate, lângă Blaise. Mai târziu li s-a alăturat și Jean.

Colette și Blaise învățau bine. Înțeleseseră că, dacă voiau să aibă liniște, trebuiau să vină cu note bune de la școală. Mai ales Blaise. Pentru Colette era totuna, părinților ei nu le păsa de carnetul de note. Marchizul, în schimb, n-ar fi acceptat în veci ca fiul lui să umble cu o loază. Acesta era prețul pe care trebuia să-l plătească.

Blaise știa că urma să-și continue studiile la o facultate de prestigiu ca să devină o persoană importantă. În ce fel importantă? Nu știa.

De foarte timpuriu îi încredințase lui Colette secretul său, un secret nefericit care crescuse în el pe măsură ce treceau anii și care l-ar fi condamnat dacă părinții lui și restul lumii l-ar fi descoperit într-o zi.

Colette se prefăcuse uimită, deși știuse dintotdeauna că lui Blaise îi plăceau băieții. Această atracție pentru propriul sex nu era o raritate în rândul animalelor. Nu înțelegea de ce Blaise considera că suferă de o boală rușinoasă. Ea avea mai multă încredere în ceea ce învăța de la natură și de la animale decât în

poveștile oamenilor. Pentru reciprocitate, căutase un secret pe care să i-l mărturisească la rândul ei, dar zadarnic. Ar fi putut să inventeze unul, însă Blaise nu merita o minciună.

Blaise detesta fotbalul, dar era obsedat de un jucător cu trei ani mai mare care servea băuturi și sendvișuri la tarabă în zilele de meci.

— Nu mă lăsa singur, am nevoie de tine! o rugase. Tata sperie pe toată lumea, iar mama și fotbalul...

În cele din urmă, Colette spusese: „Bine, hai că merg”.

Meciul se desfășura pe teren propriu, pe stadionul Jean-Laville, între echipele din Gueugnon și Fontainebleau. Colette descoperise cu surprindere că în tribune erau fete cu mamele lor, familii întregi. Terenul i se păruse imens, chiar mai vast decât pășunile unde-și ducea ea animalele la păscut. Se întrebase dacă iarba ar fi fost bună de hrănit oile.

Mirosea a mâncare. Un amestec uimitor de sărat și dulce. Cam ca la bâlci, dar domina mirosul de carne.

— Cârnații, îi explicase Blaise.

Purta un pardesiu bleumarin și pantofi noi. Din când în când sufla în palmele lui mari ca să le încălzească și se ridica pe vârfuri să caute din priviri toneta, imposibil de distins de la locul lor. Blaise semăna cu mama lui. Aceeași finețe a trăsăturilor, același păr blond, aceiași ochi de un verde imperial. Fusese întotdeauna foarte înalt. Era singurul aspect pe care-l avea în comun cu tatăl lui. La câțiva metri de ei, marchizul era înconjurat de câțiva bărbați. Pentru prima oară, Colette îl vedea zâmbind.

Deci asta era treaba cu fotbalul, îi făcea fericiți pe oamenii severi. Cântecele din tribune, voioșia, râsetele, buna dispoziție. Mulțimea aceea care se întrunise ca să serbeze un eveniment o înduioșase.

La apariția celor două echipe, aclamațiile spectatorilor din jur o frapaseră. Nu cunoștea genul acela de entuziasm. I se făcuse pielea de găină. Pulsul i se întețise. Își atinsese încheietura mâinii: sub piele, bătăile erau năvalnice. Blaise îi explicase în mare regulile jocului, dar ideea de bază era că trebuie să dai goluri. Ca în curtea școlii, când elevii se jucau cu mingea și porțile erau delimitate de pulovere făcute ghem pe jos.

Să dai goluri și să nu iei. Trebuia și să-ți încurajezi echipa. Ceilalți urlau: „Hai! Hai!” de îndată ce un fotbalist avea mingea la picior. Chiar și marchizul. Mai ales marchizul. Așadar, stadionul era singurul loc unde bărbații își permiteau să aibă emoții.

În primele douăzeci de minute, FC Gueugnon fusese dominat de cei din Fontainebleau. Portarul oaspeților trebuise să aștepte până în minutul douăzeci și unu ca să fie solicitat. Cel de la Gueugnon fusese deja nevoit să respingă trei șuturi violente în minutele 12, 13 și 16. De fiecare dată, oftaturi și strigăte înăbușite de ușurare se auziseră din tribună. Și înjurături. Acolo nu erau interzise. „Corner”, repetaseră de mai multe ori unii spectatori. „Ce-i acela corner?”, se întrebase Colette, fără a îndrăzni să se exprime cu glas tare. Prea ocupat să aștepte pauza, Blaise abia dacă se uita la teren.

În minutul 33, după o nouă paradă a portarului de Gueugnon

care începea să capete o aură de erou, de încornorat sau de salvat printr-o minune, Oțelarii inversaseră cursul jocului marcând un gol. Cu capul. Când mingea atinsese plasa porții, aerul tremurase. Și toată lumea se ridicase la unison. Chiar și marchizul. Mai ales marchizul, care, din nou, răcnise mai tare decât ceilalți. Unii agitau fanioane, alții, banderole. Atunci Colette hotărâse să-i imite, se ridicase și aplaudase. Nu îndrăznea să strige, deși și-o dorea din toată inima. În tribuna de nord, suporterii băteau în bucăți de tablă. Era o gălăgie infernală. Mai târziu avea să afle că tribuna aceea de nord, acoperită cu tablă, încasase multe lovituri la fiecare gol marcat.

Când arbitrul fluierase încheierea primei reprize, simțise un mic junghi în inimă. Ar fi vrut ca meciul să continue. Blaise o luase de mână și o dusese la tonetă, lăsându-l pe tatăl lui cu ceilalți. Toate tribunele păreau să-și fi dat întâlnire în același loc. Golul îi electrizase pe toți, bărbați, femei, copii. Auzea speranța de pe toate buzele. La început se temuseră, dar acum Gueugnon domina, trebuia să marcheze imediat după pauză, așa victoria ar fi fost asigurată.

La coadă, pe măsură ce se apropiau de tonetă, mâna lui Blaise, care o strângea pe a ei, era tot mai caldă și mai lipicioasă. Până la urmă ajunsese în față și comandase două sendvișuri și două sucuri Pschitt cu portocale. Pe când se căuta de mărunțiș prin buzunare, bolborosise în direcția vânzătorului:

— Ești în formă? Când joci data viitoare?

Celălalt îi răspunsese:

— Miercuri, cu Saint-Marcel, la stadionul din orașul nou, și-i

întinsese două sticle și două sendvișuri fierbinți.

— Mersi. Pa.

Blaise se răsucise pe călcâie de parcă l-ar fi văzut pe diavol, iar cei doi se îndreptaseră spre locurile lor croindu-și drum cu coatele prin mulțime.

— Cum îl cheamă? îl întrebase Colette la ureche.

— Alain, șoptise Blaise, încă emoționat după ce schimbase două vorbe cu tânărul.

— Ei bine, Alain a pus mult prea mult muștar în sendvișurile noastre. Mă ustură limba.

Râseseră pe sub mustață savurând combinația de portocală, pâine caldă și crenvurști unși cu muștar.

Meciul se reluase. De îndată, Colette se simțise fericită. Nu din cauza companiei lui Blaise sau a băuturii magice, ci pentru că tocmai se îndrăgostise de ceea ce se întâmpla între jucători, acolo, sub ochii ei, în frigul și entuziasmul general.

Ca și cum fotbalul ar fi vrut s-o seducă, să graveze în piatră această dragoste înmugurită, echipa Oțelarilor marcase un al doilea gol în minutul 47. Iar în acea zi Colette învățase ce însemna să degajezi mingea pe linia de mijloc, să avansezi de-a lungul terenului, să dai o pasă, să expediezi mingea în fundul porții, ce însemnau destinul, șansa, să te lași în mâinile Domnului.

48

6 noiembrie 2010

E opt dimineața când împing ușa casei lui Louis Berthéol. Locuiește la jumătatea străzii Saint-Pierre, la vreo două sute de metri de cizmărie. O răceală umedă mi se strecoară prin toți porii pielii. Plafonul de nori e jos, ca înțepenit în gheață. Dar soarele a răsărit până la urmă. Cunosc această casă pe de rost. Nu s-a schimbat nimic. Jardiniere, o pergolă lângă un garaj pentru biciclete, o morișcă din piatră pe care Louis a făcut-o pentru fiica lui și ale cărei pale se învârt încă, o magazie revopsită în fiecare an. Totul este întreținut cu migală.

Când eram mică, soția lui Louis mă speria deoarece era foarte slabă. Era bolnavă, adesea zăcea la pat. Louis avea în vestibul un castron plin de bomboane și o fiică mai mare decât mine care mă fascina. Mergea la facultate, era înaltă și elegantă și, mai ales, avea un logodnic. Pentru mine, să reușești în viață însemna să fii promisă unui prinț fermecat. Dumnezeule!

Pe rue Saint-Pierre, majoritatea caselor sunt identice și adesea lipite una de alta. Au aparținut mult timp uzinei, care le-a vândut unor particulari în anii ’90. Louis locuiește aici de când îl știu eu. Cred că părinții lui ocupau deja casa când s-a născut el.

Bat la ușă și îmi strigă să intru. Pardoseala culoarului e udă și miroase a soluție de curățat cu eucalipt. Văd că tocmai a făcut

curățenie. Scaunele sunt întoarse cu susul în jos și așezate pe masa din sufragerie, cufundată în întuneric. La masa din bucătărie, Louis își bea cafeaua. În fața lui, *Le Journal de Saône-et-Loire* e deschis la pagina de sport. Nu mă pot abține, apăs pe întrerupător, și plafoniera răspândește o lumină galbenă care aduce căldură în încăpere. Pe pereți, o pendulă și două fotografii de nuntă. A lui și cea a fiicei sale, treizeci de ani mai târziu.

Prințul fermecat a încasat o lovitură zdravănă. Surâd lăuntric. „L-ai văzut pe al tău cum arată, Agnès? Și asta nu l-a împiedicat să dea bir cu fugiții.” Surâd iarăși lăuntric. Colette a murit din nou, și datorită ei surâd iarăși lăuntric.

— Servește-te, îmi spune Louis arătându-mi cafetiera. Detest cafeaua proastă la filtru. M-am obișnuit prea tare cu cafeaua espresso.

— Louis, casa în care locuia Colette pe rue des Fredins, cred că aș vrea s-o cumpăr.

— De ce?

— Nu știu.

— O să ai de făcut lucrări serioase dacă vrei s-o modernizezi.

— N-am de gând s-o modernizez. Îmi place așa cum e, în suc propriu.

— Dar o fată ca tine ar putea să-și cumpere un castel aici.

— Nu vreau un castel, vreau o casă.

— Nu valorează nici doi bani…

— Ei bine, atunci o să ți-o cumpăr pe doi bani.

Ridică din umeri, parcă spunând: „Fă cum poftești”.

— Că veni vorba, îi știi pe cei care locuiesc în casa de la

tombola tatei?

— Antoine Eté. Înainte era doctor. Lucra la Urgențe la spitalul din Chalon. Acum repară mașini vechi. Cum e cea a lui Lyèce. Are pe puțin zece în grădină. Albe, albastre, portocalii. Parcă-i un câmp de flori. A cumpărat o pășune de la un agricultor ca să le țină acolo. E o priveliște frumoasă…

— Méhariuri, adică?

— Da.

— E amuzant, sunt mașinile mele preferate… Și tatei îi plăceau mult. Ar fi mulțumit să știe că la casa de la tombolă sunt găzduite atâtea.

— Ce-ai făcut cu cenușa?

— Am răspândit-o peste tot. Mai ales spre extrema stângă, spun, neștiind unde e locul respectivului jucător pe teren, cu excepția faptului că probabil e în stânga.

— Extrema stângă?

— Aimé Chauvel.

— De ce aduci vorba despre Aimé?

— Și tu de ce roșești, Louis?

Ridică iar din umeri, ca și cum ar zice: „Prostii”.

— Te-ai gândit la muzica pe care o s-o pui la ceremonia de la Lyon?

— Încă nu. Fără îndoială, o sonată interpretată de tata.

Mă privește îndelung. Pare trist și obosit. Mângâie ziarul cu vârfurile degetelor. Văd că-și caută cuvintele, dar am tot timpul din lume. Îmi pun o ceașcă de cafea oribilă.

— Ai ascultat casetele? mă întreabă într-un târziu.

— Nu pe toate, deocamdată. Dar tu, Louis, ai ascultat vreuna? întrebarea mea pare să-l șocheze.

— Nu. Nu mi-aș fi permis niciodată. Casetele astea erau pentru tine. Spre sfârșit deveniseră aproape o obsesie.

— Obsesie?

— Colette nu se mai gândea decât la asta. Când treceam pe la ea, era întotdeauna așezată în fața casetofonului, ca să se înregistreze.

— De ce nu m-ai sunat? De ce nu mi-ai spus că era în viață?

— Trăiai în America. Și apoi, după moartea lui Blanche, Colette m-a pus să jur pe capul fetei mele că n-o să spun nimănui. Zicea că, atâta timp cât nu știi nimic, nu riști nimic. Mă enerva că tipul ăsta, Sudkovski, dicta practic tot ce se întâmplă.

— Am cunoscut-o pe mama lui Blanche acum trei zile. E la Sallanches, într-un cămin de bătrâni, sub nume fals,

— Trăiește? exclamă el stupefiat.

— Da.

— Cum ai găsit-o?

— E o poveste lungă... Dar a pornit de la o carte de identitate ascunsă la Colette, sub suportul televizorului,

— Ce carte de identitate?

— A lui Blanche Sudkovski, născută în 7 martie 1946 la Flumet. I-am dat-o lui Marie. Așa o cheamă. Marie Roman.

— Marie... Blanche... Colette n-a știut niciodată că luasem legătura cu un detectiv. M-ar fi certat, mi-ar fi zis că-s inconștient.

Deschide un plic de pe masă și-mi întinde un articol cu fotografia unui bărbat în palton cenușiu, trăgând după el un cărucior de cumpărături. Gârbovit, scund, cu părul alb.

— Cum e posibil ca bătrânelul ăsta să terorizeze și acum atâta lume?

— Asta aș vrea și eu să știu, răspunde Louis. Vecinul perfect. Discret, nici un zgomot. Cumpărături dimineața, și nu-l mai vedeai toată ziua. Până când biata femeie care a făcut poza asta de la geam a fost găsită moartă. Se numea Mathilde Pinson. Faptul că el a dispărut imediat după crimă a trezit bănuieli. Mai ales că-și golise casa, unde stătea cu chirie. A plecat fără să lase vreo adresă. Potrivit anchetei, victima era partenera lui de viață.

— Câți ani avea?

— Era mai tânără decât el. Șaizeci și trei. Sărmana.

— Sudkovski a făcut închisoare după ce aproape a omorât-o în bătaie pe mama lui Blanche. Am la Paris un prieten polițist care în momentul ăsta îl investighează. Trebuie să-i spun despre Valence… De ce se temea Blanche de el în așa măsură? Crezi că ar fi fost în stare să-și vatăme fiica?

— Nu mi-a vorbit niciodată despre asta. Teroarea era subînțeleasă.

— Ai păstrat articolul din *Nouveau Détective?*

— Îl am în minte… Când am terminat de reparat „blestemăția”, cum botezasem mașina de spălat a lui Colette, continuă el schițând un zâmbet, am făcut în așa fel încât să mă duc la toaletă cu revista pe care o ascunseseră în sertarul mesei de la bucătărie. Știam că o s-o arunce la gunoi după ce îi dădeau

foc sau o făceau bucățele. Colette se dusese la cizmărie, iar Blanche era în camera ei. Printr-o minune, revista era încă acolo, în sertar. Am înhățat-o și m-am încuiat în baie ca un hoț. Dacă m-ar fi prins cu mâna-n sac, Colette n-ar mai fi vorbit cu mine niciodată. Îți jur că-mi tremurau mâinile, dar trebuia să aflu. Pune-te în locul meu! Am dat paginile până am găsit titlul pe care-l citise Colette cu glas tare: „Suspectul a fugit", începutul articolului era îngrozitor. Sudkovski se înfuriase pe concubina lui, care voia să-l părăsească. Era o fotografie cu el, genul de poze pe care le face poliția când e prins un suspect. Asta trebuie să fi fost destul de veche. Individul fugise după ce o bătuse, era căutat de poliție. În articol se spunea că avusese deja probleme cu justiția pentru violențe grave și că fusese închis.

— Vrei să spui că după ce a ieșit din închisoare a reînceput?

— Da.

— Și până la urmă a ucis.

— Da. În articol se spunea că victima, de loc din Marsilia, scăpase printr-o minune. Dar că avea să-i ia ani buni până să-și recapete o viață normală, atât de rău o desfigurase.

Louis închide ochii.

— Îți mai amintești și altceva?

— Nu. Am pus revista la locul ei și am plecat fără o vorbă. Scăpase din ghearele poliției, era căutat, așa că din acea zi mi-a fost tot timpul frică pentru ele. Patrulam prin fața cizmăriei la orice oră. Eram în 2004, la sfârșitul primăverii. Îmi venea să mă duc la jandarmerie ca să spun că, fără îndoială, Colette și prietena ei erau amenințate, dar dacă Blanche stătea ascunsă la

Colette însemna că n-avea încredere în poliție.

— Cum era Blanche?

— Cumsecade. Discretă. Leit mătușa ta și în același timp complet diferită. Se simțea că n-avuseseră aceeași viață, același trecut. Colette s-a confundat întotdeauna cu peisajul, pe când Blanche, chiar și dacă ar fi vrut-o, n-ar fi putut...

Aruncă o privire spre fotografia de la nunta lui, ca și când i-ar cere iertare jumătății sale.

— Când am văzut-o pe Blanche prima oară, avea vreo șaizeci de ani... N-am făcut nici o mișcare, dar ție pot să-ți mărturisesc, visam s-o aduc în patul meu. Visam s-o sărut. În zilele noastre nu se mai spune așa ceva, dar dacă aș fi putut să mă culc cu ea... aș fi fost cel mai fericit bărbat din lume.

Conversația ia o turnură complet neașteptată. Louis, brutar la pensie, de la care mergeam să cumpărăm *pains aux chocolat* la patru dimineața când ieșeam de la Tacot's, Louis, în cămașa lui ecosez, sub fotografia de la nuntă, îmi face o mărturisire absolut surprinzătoare.

— Te-ai îndrăgostit de ea?

Mă privește perplex. Apoi îmi răspunde fără să stea pe gânduri:

— Era imposibil să nu te îndrăgostești de ea. Imposibil. Era prea frumoasă, prea femeie, prea orice. Întreaga lume s-ar fi îndrăgostit de ea. Chiar și un bolovan sau o pietricică din râu.

— Dar... crezi că dragostea era reciprocă?

— Bineînțeles că nu. Se vedea că venise la Gueugnon să-și caute pacea. Nu o aventură cu un boșorog ca mine. Colette și

Blanche erau foarte bune prietene. Era o plăcere să le privești.

— Ce n-aș da să am o poză cu ele alături…

— Ei bine, așa ceva nu cred că există.

— Dar ieșeau? Făceau activități pe-afară?

— Nu, din câte știu eu.

— E o nebunie. Crezi că s-a întâmplat ca una să se prezinte drept cealaltă?

— Nu cred. Nu știu.

— De când știai de Blanche? De când știai că era ascunsă la Colette, vreau să spun.

— De la Cupa Ligii.

— Te referi la victoria FC Gueugnon de pe Stade de France?

— Da.

— Din 2000?

— Da.

— Când Colette a dispărut mai multe zile?

— Da.

— Era cu Blanche?

— Da. Atunci s-a întors cu ea.

— Blanche a trăit șapte ani la Gueugnon?!

— Da. Șapte ani.

49

6 noiembrie 2010

— Alo?

— Povestea ta miroase foarte urât.

— Bună, Paul. Stai așa, sunt în mașină.

Cotesc în place des Forges, unde parchez la întâmplare. Am întâlnire cu Lyèce, care a ieșit de la muncă la prânz. A început la patru azi-dimineață. Mia propus să luăm prânzul la Monge înainte să se ducă să tragă un pui de somn.

— Ești bine, șefa? mă întreabă Paul.

— Binișor. Te ascult.

— Tipul tău, circarul, e căutat.

— Tocmai ce-am aflat și eu. Din cauza unei femei pe care ar fi omorât-o la Valence. Și a alteia pe care a agresat-o la Marsilia.

— Nu-i doar atât. Fals și uz de fals. Uzurpare de identitate de ani întregi. Viktor Socha, un tip care a dispărut misterios peste noapte. N-a mai fost găsit niciodată. Sudkovski i-a luat locul. S-a instalat la el acasă, și-a însușit documentele lui de identitate, cartea de credit, carnetul de cecuri, accesul la contul bancar, numărul de securitate socială, pensia de veteran de război. Și s-a mutat rapid, ca să nu trezească bănuielile vecinilor. Un individ foarte viclean... A făcut pușcărie între 2000 și 2002. Luase cinci ani pentru violențe grave asupra fostei lui soții, dar i-au dat drumul după doi ani pentru bună purtare.

— Știi unde a fost judecat?

— La tribunalul din Annecy, în 2000. După aia a fost dus la Fresnes. Acolo și-a executat pedeapsa. N-a făcut valuri. A ieșit ca o floricică în 2002. I se pierde urma la Marsilia în 2003. Rămâne de văzut dacă îl cunoștea pe Viktor Socha, fost artist ambulant, ca el. Se presupune că l-a regăsit, că Socha l-a găzduit și că Sudkovski i-a făcut felul ca să-i ia locul. Se va efectua o percheziție aprofundată în casa pe care o ocupa Socha în momentul respectiv și în grădina acesteia.

— Unde?

— La Urmatt, lângă Strasbourg. Tipul era burlac, fără copii. Nici măcar rude apropiate. Un marginal care luptase în războiul din Algeria. Mană cerească pentru Sudkovski.

— Mai ai și alte informații despre Sudkovski?

— Azi-dimineață i-am primit cazierul. Se pare că și-a încetat activitatea de circar în 1970. Pe urmă a avut o mulțime de slujbe mărunte, pe post de cărător de marfă, mai ales în regiunea Lyonului. Are o singură fiică, pe care a căutat-o tot timpul.

Sângele îmi îngheață în vene. Mi-e greu să respir. Se întâmplă iar. Simt c-o să leșin ca la primăria din Flumet. Pun capăt convorbirii. „Pentru numele lui Dumnezeu, ce-i cu mine?”, mai apuc să gândesc. Mă trezește soneria telefonului. Paul crede probabil că i-am închis în nas. După al treilea apel reușesc cu greu să-i răspund. Îngaim:

— De unde știi?

— De unde știu ce?

— Despre fiica lui. Că o caută.

— Ești bine? Sigur?

— Am avut un puseu de căldură.

— Ai puseuri de căldură în noiembrie?

Nu răspund, iar Paul nu insistă.

— Un coleg de detenție de la Fresnes a pomenit despre asta. Totuși, Sudkovski e șmecher, nu e genul care să se destăinuie. Dar, după tipul cu pricina, vorbea deseori despre fiica lui, făcea pe tatăl îndurerat, pretinzând că-l trădase.

Sunt incapabilă să articulez vreun cuvânt. Am gura uscată și un nod în gât. Până la urmă izbutesc să spun că fiica lui Sudkovski e femeia moartă. Cea care a fost înmormântată în locul mătușii mele în cimitirul din Gueugnon.

— Chiar că pute toată povestea asta. O să dau o fugă până acolo ca să mă lămuresc. Mai stai?

— Vreo zece zile. După aia mă duc la Lyon la înmormântarea mătușii mele, unde o să mă văd cu Ana, care urmează să se întoarcă din Mauritius. E acolo cu taică-său si...

Face o pauză înainte să-mi răspundă.

— Eu sunt la Urmatt. Aștept să văd ce iese din percheziția de la Socha, apoi vin la tine. Cine se ocupă de caz la Geugne... cum se cheamă?

— Gueugnon. Căpitanul de jandarmerie Rampin, Cyril Rampin.

— Trebuie să-mi povestești tot ce știi, tot ce-ai aflat de când ai ajuns acolo. Dementul ăsta nu trebuie să rămână liber.

— E totuși ceva ce mă depășește. Paul. Ucigașul ăsta trebuie să aibă peste optzeci de ani, cum mai poate să reprezinte un pericol pentru ceilalți?

— Ura și nebunia n-au vârstă, șefa.

*

— Ai o mutră...

Lyèce s-a așezat lângă fereastră. Nathalie stă lângă el. Un miros delicios învăluie sala luminoasă a restaurantului. Sunt fericită să-i regăsesc și-i sărut înainte de a lua loc la masă.

— Scuze, am întârziat.

— Glumești? Tocmai îi povesteam lui Nat despre cum am cunoscut-o pe Line. Și aș vrea ca ea să fie aici pentru că... am ceva să-ți spun. Dar să începem cu tine. De ce ai mutra asta de hârtie creponată?

Trag adânc aer în piept zâmbind ca să nu izbucnesc în plâns; paradoxal, sunt fericită, nu știu de ce. N-aș vrea să fiu în altă parte decât în acest restaurant de la Gueugnon, împreună cu ei. N-aș vrea să fiu nici măcar cu Pierre, nici măcar în America sau cine știe pe unde. Vreau să fiu aici, acum, să înțeleg ce a împins-o pe mătușa mea să ocrotească o femeie până la abnegație. Iar după acest prânz vreau să regăsesc vocea lui Colette și să aflu cum s-a terminat ziua de naștere a lui Aimé Chauvel. Cum aș putea să-i mulțumesc mătușii mele pentru că mi-a făcut acest cadou, confesiunile ei pe bandă magnetică? Ea, care era atât de rezervată...

— Păi, mi-am început ziua răspândind cenușa lui Colette la stadionul Jean-Laville, pe la șase dimineața. Era un frig... Pe urmă am trecut pe la Louis Berthéol, care s-a întors! Slavă Domnului! Și care mi-a povestit niște chestii incredibile... Iar înainte să vin aici am Stat de vorbă cu amicul meu, comisarul

de la 36, quai des Orfèvres, ca în filme, care o să vină la Gueugnon pentru că tatăl lui Blanche, femeia care de trei ani își doarme somnul de veci la cimitir în locul lui Colette, e un blestemat de ucigaș țăcănit pe care-l caută toată poliția din Franța!

— E incredibil! exclamă Nathalie.

Lyèce a rămas fără cuvinte.

Chelnerița cu părul strâns într-o coadă lungă, care dă ochii peste cap la cea mai mică solicitare, așază meniurile pe masă.

— Ați dori un aperitiv?

— O vodcă fără gheață, vă rog.

Privirile cu care-l străfulgerăm îl fac să râdă în hohote.

— Glumesc! Un Schweppes, vă rog.

Chelnerița mai are puțin și leșină, n-are așa ceva.

— Atunci un ice tea.

Ea notează, adăugând că trebuie să verifice dacă există în stoc.

— Niște apă e foarte bine, spun, în semn de omagiu pentru Colette.

— Acidulată sau plată?

— Plată. La sticlă, nu la carafă, precizează Nathalie.

— Mi-e foame, anunț. De fapt, mor de foame.

— Și eu, se amuză Lyèce.

— Ce voiai să-mi zici, Lyèce?

*

Părinții lui Lyèce n-au știut niciodată că era toxicoman. Sau se prefăceau că nu știu. S-a drogat întotdeauna pe ascuns. Seara, noaptea, pe întuneric, în weekend, cu obloanele trase. Mama lui

spunea despre el: „Are burta fragilă, e un copil sensibil”. Și tatăl: „E un băiat bun. E curajos. N-a plecat din Gueugnon, a rămas ca să se ocupe de noi”. Când și-au vândut băcănia, părinții au rămas în casa lor, acolo unde trăiau de când au sosit în Franța, în 1964. Lyèce are o soră mai mare, Fatiha, și una mai mică, Zeïa. Prima e pilot de linie, cealaltă e avocată. Sunt mândria familiei lor din Franța și din Algeria. Au făcut studii strălucite datorită burselor, pe când Lyèce se chinuia să treacă clasa, ura școala, tăia frunze la câini. Fetele stăteau tot timpul cu nasul în cărți; Lyèce era mereu cu mingea la picior, până când s-a lăsat de fotbal. „Ce greșeală, băiete”, îi spusese antrenorul. „Faci o mare greșeală, ai putea să ajungi foarte departe, să faci o carieră de profesionist.” „Nu, domnule antrenor, nu pot să ajung nicăieri. Uitați-vă la mine, nu mai pot să mă mișc.” Lyèce cânta oricui stătea să-l asculte, mai ales sieși: „Circuitele mi s-au ars / E ceva care face contact cu masa [...] / Inima rece rămâne surdă / La strigătele vânzătorilor de înghețată”[11].

Și-a făcut cariera la uzină, la diferitele linii de producție. Altele decât liniile pe care zbura sora lui mai mare. Pentru ea e Paris-New York, pentru el, bobinele de inox. La șaisprezece ani stătea deja cu chirie, împărțind un apartament de două camere cu un colocatar, ca să poată bea în tihnă după muncă.

Fatiha s-a căsătorit. Când a devenit unchi, Lyèce a încercat o bucurie fără margini. Dar la scurt timp după nașterea lui Sohan a făcut o fixație care l-a adus în pragul nebuniei. Nu-și mai găsea somnul. La început își suna sora cu regularitate ca să afle noutăți despre cel mic, apoi s-a apucat s-o hărțuiască: „Cine stă

cu el? Cine-i bona asta? E măritată? Are copii? Câți ani au? Ai încredere în ea? Cine e? Nu rămâne niciodată singur, da? Ești sigură? E bine? Nimic anormal? îl supraveghez!? Poftim? Singur-singurel la o zi de naștere? Dar cine se ocupă de ei la ziua asta de naștere? Ești inconștientă!" Până în ziua în care ea i-a trântit telefonul în nas. Pentru că nu știa, nu putea să înțeleagă. Nimeni nu putea. Lyèce nu le-a vorbit niciodată surorilor sale despre agresiunea suferită, nici părinților. Multă vreme Nathalie a fost singura care i-a cunoscut secretul.

Anul trecut, Nathalie l-a convins pe Lyèce să meargă în vacanță.

„Haide, mergem la Nisa! O să ne distrăm pe cinste!" Au închiriat o garsonieră în orașul vechi, cu vedere la mare. Și-au petrecut zilele înfulecând pizze, sendvișuri *pan bagnat,* cumpărându-și ochelari de soare, pierzându-i, cumpărând levănțică și cărți poștale pe care n-aveau cui să le trimită și scăldându— se. Clișeul perfect. Fericirea deplină. Pentru prima oară, Lyèce se simțea fără griji. Ea se înroșea, el se înnegrea. Fetele se uitau la Lyèce, iar Nathalie se uitau la fetele care se uitau la Lyèce.

Uneori nu avem conexiunile în creier, asta e. Ni se întâmplă tuturor să mergem într-un oraș și să uităm că în orașul respectiv locuiește o anumită persoană. Un prieten din copilărie, o amică din liceu, un fost coleg, o verișoară, un unchi, un pedofil.

În 7 iulie 2009 s-au dus la Palatul festivalurilor să asiste la o proiecție cu *La Tournée des grands espaces,* un omagiu adus lui Alain Bashung, interpretul preferat al lui Lyèce. Nathalie făcuse

rost de locuri în primele rânduri. Lyèce a scâncit: „Ești o surioară de zahăr”. La ieșire erau extaziați, au pierdut vremea pe terasele din Cannes, înșirând cafele fără cofeină, cupe de înghețată, pahare de apă și cântece. N-au ratat nici o piesă din *Fantaisie militaire,* albumul preferat al lui Lyèce.

Fredona „La nuit je mens” când l-a văzut. Mai întâi, privirea i-a fost atrasă de o umbră, apoi de o persoană. Ceea ce se petrece înainte să înțelegi. Printre trecători, o siluetă, un profil care iese în evidență. Pe urmă, Lyèce și-a dat seama că era el. Era el, la vreo șaizeci de metri. Era singur, se plimba pe Croazetă. Zvelt, uscățiv, cu capul sus. Nu era genul care să stea cu nasul în pământ, nu, avea aerul tipului care se întoarce acasă, al tipului normal al cărui mers rapid, pe sub stâlpii de iluminat, sugerează echilibru, seninătate. El a scăpat mereu, n-a cunoscut niciodată spitalul de psihiatrie, frica, eșecul și tot restul. El s-a retras la pensie la Cannes, pe Riviera, nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase... Termenul de prescripție. Prescripția. Intervalul prevăzut de lege, după care justiția nu mai poate fi sesizată.

Când Nathalie a văzut expresia lui Lyèce, când i-a urmărit privirea, când și-a dat seama la cine se uita, a exclamat:

— Trăiește la Cannes!

Nu-l cunoștea, dar își chinuise îndeajuns ochii studiind cele câteva fotografii de-ale lui care se mai puteau găsi pe internet. Mai târziu, în calitate de ziaristă, pusese atâtea întrebări despre el, încât dispăruseră toate urmele șederii lui la Gueugnon. Nu încăpea nici o îndoială. Îmbătrânise, dar el era.

Nathalie a observat cum fața lui Lyèce se descompune sub

ochii ei. Privirea lui oscila între teroare, neîncredere și confuzie. După ziua aceea din vestiar, Lyèce îl mai văzuse. De departe. La stadion, la meciuri, pe rue de la Liberté, la Intermarché. După ziua aceea din vestiar, lui Zdreanță i se întâmplase să-l salute politicos, iar Lyèce îi răspunsese la fel de politicos: „Bună ziua, domnule”.

— Îl urmărim? a propus Nathalie. Cum Lyèce rămânea mut, a insistat: Lyèce, vrei să-l urmărim?

— Ca să ce?

— Nu știu. Nu vrei să vorbești cu el?

— Ca să ce?

— Ca să-ți ceară scuze... Nu știu.

— Scuze..., a repetat el, cu o privire rătăcită.

S-au uitat unul la celălalt și s-au ridicat în același timp. Peste câteva secunde erau în spatele individului. Nathalie l-a apucat de mână pe Lyèce. Lyèce a strâns-o tare. Ai fi crezut că-s doi îndrăgostiți, care, în miezul unei nopți de iulie, se plimbă fără griji pe Croazetă, când ei erau mai încordați și mai nervoși ca oricând. Se mai vedeau câțiva plimbăreți, dar străzile începeau să se golească.

— După tine, de unde se întoarce la ora asta? a întrebat Lyèce.

— Poate de la o cină cu prietenii.

— Nu cred că are mulți prieteni.

— Avea destui la Gueugnon.

După vreo zece minute, Lyèce i-a dat drumul la mână și s-a repezit spre fostul antrenor. L-a prins de braț.

— Mă scuzați, domnule, aveați un cățel. Unde-i cățelul

dumneavoastră?

Zdreanță s-a întors spre el, l-a privit așa cum privești un ins, și arab pe deasupra, care te interpelează brutal la miezul nopții. Lyèce a simțit că i se înmoaie picioarele, dar a rezistat și a reușit să articuleze:

— Să nu uiți niciodată un lucru, în lumea ta poate că am mutră de golan, dar într-a mea tu ești un criminal. Celălalt a pălit la față. Și, în pofida oricăror așteptări, s-a eliberat din strânsoarea lui Lyèce dându-i un pumn în umăr, o lovitură de o violență extraordinară, înainte s-o rupă la fugă. Șocul l-a făcut pe Lyèce să cadă pe spate.

Nathalie a început să urle în direcția fugarului:

— Ticălos nenorocit! Bestie!

Câțiva trecători au intervenit:

— Sunteți bine? Ce s-a întâmplat?

Cineva a întrebat-o pe Nathalie dacă cetățeanul acela le furase ceva. Ea a răspuns plângând:

— Viețile, domnule, individul acela a furat vieți.

— Vreți să sun la poliție, domnișoară?

— Nu, e în regulă, vă mulțumesc.

Trecătorul și Nathalie l-au ajutat pe Lyèce să se ridice, era șocat, dar nu-și rupsese nimic.

— Mă doare tot corpul, atâta tot, a zis.

— Vrei să încercăm să-l prindem? a întrebat Nathalie.

— Nu. Ai văzut? Are cel puțin șaptezeci și cinci de ani, dar ai văzut ce forță are? Ți-l poți imagina acum douăzeci și cinci de ani? Cum am fi putut să scăpăm? Apoi a început să plângă în

brațele ei. Au rămas așa câteva minute, după care s-au dus la mașină și s-au întors la Nisa.

Nathalie i-a propus lui Lyèce să meargă a doua zi la Cannes și să-l caute pe Zdreanță. El a refuzat.

— La ce bun? I-am zis ce-am avut de zis. Acum, dacă-l văd, îl omor. Și pe urmă? îmi sfârșesc zilele la pușcărie din cauza unui nemernic care m-a făcut praf? O să ardă în iad, și o știe. Crezi că m-a recunoscut?

— Da. În orice caz, a înțeles la ce te refereai. Reacția lui e o mărturisire.

— Nat, câți crezi că au fost?

— Câți ce?

— Băieți care i-au căzut victime?

— Și pe urmă?

— Pe urmă, ne-am încheiat sejurul la Nisa, fără să mai punem piciorul la Cannes. Eu m-am dus acolo singură, după moartea lui Zdreanță.

— N-ai simțit dorința să-ți faci dreptate singur, Lyèce? Am vorbit cam tare. Clienții de la masa de alături, un cuplu, în fine, cred că formează un cuplu, se întorc simultan spre mine. Lyèce îmi răspunde zâmbind. În acel moment îmi aduc aminte despre ce mi-a spus Louis despre cele două zâmbete ale mătușii mele. E exact la fel și în cazul lui Lyèce.

— Să simți dorința de a ucide pe cineva e una. Să ucizi e alta. Nu sunt un ucigaș, Agnès... Bine, fetelor, mă duc la culcare, sunt mort de oboseală. Mâine-dimineață încep la patru. Voi ce faceți după-masă?

— Eu mă duc direct la ziar. Am trei articole de predat.

— Eu mă duc acasă, unde o să ascult continuarea unei înregistrări. E cu o cină de ziua de naștere a lui Aimé Chauvel, pe care el și Colette au petrecut-o în apartamentul lui de deasupra cafenelei Thillet.

— O cină de ziua de naștere! exclamă Nathalie.

De data asta ea e cea care vorbește prea tare, părând să-i deranjeze pe vecinii de la masa de alături.

— Da. În 1976.

— Crezi c-au avut o relație, mătușa ta și cu el? A cui era ziua? vrea Nathalie să știe.

— A lui Aimé. Împlinea optsprezece ani. Încă nu știu dacă a deschis o conservă de ravioli, de fasole cu carne sau de cușcuș și dacă au avut o relație... Sunt nerăbdătoare să aflu mai multe.

— Eu, spune Lyèce, dacă aș fi în locul tău, aș face un film după înregistrările astea. După toată povestea asta.

— Poate c-o să scriu un roman.

— Un roman? E la fel ca atunci când faci un film? se întreabă el cu glas tare.

E deja în picioare și mă sărută. Îi răspund, pentru că vreau să-l rețin:

— Când faci un film scrii pentru personaje reale sau de ficțiune, cu lumină, imagini, cuvinte și sentimente...

— E adevărat, întărește Nathalie. Iar atunci când un roman este extraordinar, conține lumină, imagini, cuvinte și sentimente. Și personajele devin reale pentru că ne atașăm de ele.

— Mă bucur că v-am regăsit. Vă iubesc pe amândoi.
— Și noi te iubim, îmi răspund ei în cor.
— De fapt, cred c-o să cumpăr casa din rue des Fredins.
— De ce?
— Ca să revin aici mai des.

50

Am derulat înapoi caseta numărul 20 cu câteva minute. Cea cu ziua de naștere a lui Aimé, pur și simplu de plăcere.

COLETTE

[...] Soarele ardea încă pereții. I-am propus să deschidem toate geamurile ca să facem curent, avea să mai fie cald o oră sau două, dar până la urmă aerul avea să se răcorească. Spunând asta, mi-am zis că oricum în două ore aveam să fiu deja acasă și că nu puteam să rămân singură cu tânărul acela. Era ceva nefiresc. De ce nu invitase niște prieteni de vârsta lui? Fără să-mi lase timp să-l întreb, a luat cadourile împachetate pe care le pusesem pe masă.

— Sunt pentru mine?

— Da.

— Ce drăguț!

Azi am șaizeci și unu de ani și sunt oficial moartă. Prin urmare, nu-mi pasă de ce gândesc alții despre mine, de ce e bine și ce e rău. Când Aimé a deschis pachetele, s-a bucurat ca un copil:

— Uau, ABBA, tare de tot... O, Boney M., super de dansat. O, ce haioasă e chestia asta, ce-i? O vază cu capac?

Nu mai fusesem niciodată atât de fericită. Din cauza prezenței lui. De parcă lângă el totul mirosea frumos, totul era plăcut. Fața lui, ochii, părul, mâinile, tricoul alb, gambele imense, pielea brună.

Tăcere.

COLETTE

Într-o viață, fericirea se situează la diferite niveluri și în diferite locuri. Viața mea e simplă. Mi-am petrecut-o aici, reparând încălțări și copiind chei. Spre deosebire de Jean sau de tine, nu m-am mutat. Când tatăl tău s-a dus să studieze la Lyon cu David Levitan, am fost fericită. Când i-am ascultat prima înregistrare din Chopin pe un disc de vinii, am fost fericită. Când am reparat singură prima pereche de pantofi și am înțeles că aveam o meserie, am fost fericită. Când v-am luat în brațe pentru prima oară, pe tine și pe Ana, am fost fericită. Când ți-am văzut primul film am fost fericită. Când am văzut marea am fost fericită. Dar niciodată n-am fost așa de fericită ca în acea zi de 19 iulie 1976. El, care n-avea nici măcar un ștergar pentru veselă, poseda o stație stereo nouă-nouță. Multe discuri, la 33 de rotații pe minut, erau puse alandala pe podea. Nu-i cunoșteam pe artiștii de pe coperți.

Nu cunoșteam decât muzica tatălui tău și cântecele franțuzești de la radio. A pus în pick-up discul de 45 de rotații pe minut al celor de la ABBA, și așa am descoperit „Dancing Queen”. Mi-a plăcut enorm.

I-am zis lui Aimé că fratele meu mai mic, Jean Septembre, era un mare muzician. Mi-a răspuns:

— Știu.

— A, da?

— Îi cunosc povestea. Povestea voastră.

— Cine ți-a spus-o?

— Am întrebat ici-colo.

N-am avut timp să-i răspund. M-a luat de mână, s-a lipit de mine, și-a pus cealaltă mână pe șoldul meu și am început să dansăm. Apropierea aceasta! M-am gândit imediat la Blaise. Singurul băiat cu care dansasem de când mă știam. „Ca să ne antrenăm pentru orice eventualitate", spunea Blaise.

Mi-a venit să plâng, dar eram bucuroasă. Tristețea a încercat să preia controlul, dar n-a reușit, pentru că momentul acela nu semăna cu nici unul dintre momentele pe care le trăisem. Lumina, căldura, prezența lui, muzica, șampania. Frumusețea este și va rămâne mereu cea mai puternică.

Tăcere.

COLETTE

Nu mă distrasem niciodată decât la fotbal, dar nu cu cineva. N-am fost niciodată la bal. Eram prea timidă. Nu mi-a făcut nimeni curte. N-aveam nici o prietenă. Blanche era departe când am împlinit șaisprezece ani, apoi douăzeci, apoi patruzeci, cincizeci. La un moment dat a fost un tânăr, un client de vârsta mea. Mokhtar zicea că vizitele la noi erau un pretext. Că aducea la reparat încălțările vecinilor în speranța că va primi în schimb un zâmbet din partea mea. (Râde.) „Uită-te și tu, micuțo, nu aduce niciodată aceeași mărime, a golit dulapurile tuturor neamurilor!" Mie nu-mi plăcea. Mokhtar mă încuraja să ies să mă văd cu oamenii, dar eu preferam să rămân singură. E adevărat că, după ce-au plecat Blaise și Jean, am rămas foarte singură.

Soarbe câteva înghițituri de apă, apoi reia firul povestirii.

COLETTE

Ritmul piesei „Dancing Queen” e lent, dar noi pluteam pe un nor. Am terminat conținutul paharelor de mușstar, șampania îmi înțepa nările. Am început să tușesc, iar Aimé, să râdă. A pus iar discul cu ABBA. La sfârșitul celui de-al doilea dans, m-am simțit dintr-odată stânjenită. M-au cuprins îndoielile. Dacă făcuse un pariu cu cineva? Dacă da, ce fel de pariu? S-o vâre pe fata bătrână în așternut? S-o sărute pe cizmăriță ca să râdă cu poftă după aceea? De ce eram singură cu el? De ce dansa cu mine? De ce mă punea să beau șampanie? Dar la al treilea dans stânjeneala mi-a dispărut. Aimé emana prea multă simplitate și blândețe. Era pur. Avea suflet de copil și fizic de adult. Părea mai mare decât vârsta lui. Atunci, pentru prima oară în viață, am hotărât să profit. Nu mi se mai întâmplase niciodată. Să iau, să mă servesc. Nu știu de câte ori a pus piesa asta. Poate de douăzeci. Poate de mai multe ori. La sfârșit o știam pe de rost, fără să înțelegem nimic din versuri. Aimé spunea: „Nu pricep nimic în afară de «Dancing Queen»“. Îndrugam toate prostiile. Tocmai luase bacalaureatul și se angajase la oțelărie. Muncea dimineața și se antrena după-amiaza. Așa era pe vremea aceea, jucătorii erau semiprofesioniști. Un lucru care stârnea mare invidie. Mulți spuneau că-s niște coate-goale pretențioși. Privilegiați și piloși. „Pe de-o parte sunt cei care muncesc, pe de cealaltă sunt fotbaliștii. “

Până la urmă s-a dus la bucătărie ca să pună la încălzit conserva de ravioli într-o cratiță portocalie. Același portocaliu ca al mașinii mele de copiat chei. În orice situație, Aimé știa cum să se bucure. Avea un spirit zglobiu. A continuat să cânte în timp ce

scotea două farfurii desperecheate și tacâmuri. Eu m-am dus în camera lui. Am deschis mai multe sertare până am găsit ce căutam, un tricou. Mi-am scos rochia udă de transpirație și mi-am pus tricoul, care-mi ajungea până la genunchi. Am intrat în baia lui minusculă, la fel de minusculă ca a mea de pe rue Pasteur... Ții minte, Agnès, bombăneai tot timpul din pricina căzii mele, în care stăteai ghemuită. Detestai casa aceea. În sfârșit. Mă pierd. Când mi-am văzut reflexia în oglindă, am avut un șoc. Niciodată nu purtasem haine bărbătești, darămite un tricou. Și hainele mele te exasperau. Erai de părere că mă îmbrăcam ca o babă. Într-o zi, când aveai vreo doisprezece ani, te-am auzit spunându-i lui Lyèce: „Mătușă-mea se îmbracă la fel ca în secolul trecut! De parcă s-ar fi născut acum o sută cincizeci de ani. Dar de ce sar strădui cineva atâta ca să fie urât? E enervant". Nu e că nu voiam să fiu privită, Agnès, ci că nu puteam. Ți-am spus deja, voiam să mă confund cu decorul. Era o atitudine lașă, practică. Și totuși, în ciuda hainelor mele, în ciuda stilului și coafurii care nu-și merita numele, Aimé m-a văzut.

Lasă să se scurgă o tăcere prelungită. La ce se gândește? De ce îmi spune toate aceste lucruri? Ce mărturisire neașteptată! Câtă încredere îmi acordă! Vinovăția îmi strânge pieptul. Bine că m-am revanșat cu trecerea timpului. Bine că, odată ce-am crescut, am îmbătrânit, am privit-o altfel.

COLETTE

În seara aceea, la Aimé, văzându-mă în oglindă, nu știu dacă era de la șampanie, de la muzică sau de la ritmul cardiac al lui Aimé care-mi bătea în ureche, dar întinerisem. Păream încă și

mai tânără decât în ziua când plecasem să-mi fac ucenicia la Mokhtar. Mi-am udat fața și ceafa. Pe atunci, aveam încă părul lung până la umeri. Acasă îl prinsesem cu o agrafă, dar acum l-am desfăcut.

Încetează să mai vorbească. Nu mai e decât tăcerea. Ce frustrare! Și-a desfăcut părul, și apoi? O aud în bucătărie, aud clinchetul farfuriilor. Apoi, peste vreo douăzeci de minute, vorbește cu un animal. Fără îndoială o pisică din grădină. Într-un târziu revine la casetofon - oare își dă seama că n-a oprit înregistrarea?

COLETTE

Aimé trăiește la Gueugnon. Mi-ar plăcea să-l cunoști, Agnès. Am sperat mereu c-o să vă întâlniți.

Sfârșitul înregistrării. Am lăsat banda să curgă. Nu mai e nimic. Plâng ca un copil pe care părinții l-au lăsat în grija învățătoarei în prima zi de școală.

51

1961

— Atâția bani, atâția bani..., murmură Georgette lipindu-și bancnotele de obraz.

Nu-și șterge lacrimile, le zdrobește. De ce se gândește tocmai la asta acum, la spital? în iulie anul trecut era în mulțime, asista la tragerea la sorți. Danièle scâncea. Tocmai ce observase o tarabă cu dulciuri!

— Vreau! Vreau! behăia trăgând-o de fustă.

— La sfârșit, ți-am zis. La sfârșit o să capeți.

Merita să vezi Gueugnonul în ziua aceea. Un târg de vite în place des Forges! Și o estradă pentru Jean și primar ca pentru președintele Republicii! Lume câtă frunză și iarbă... Și preotul, care uneltise totul, stătea lângă ei ca un cocoș... El pusese totul la cale... O casă de câștigat... Era tot ce lipsea ca neamul Septembre să fie luat la ochi, să ajungă pe buzele tuturor, în gurile tuturor bârfitorilor. Numele lor avea să fie tipărit cu litere grase în ziar, și încă multă vreme. Numele lor era transformat în loterie de zile mari ca să-l trimită pe ăla mic la Lyon! O chetă, de parc-ar fi fost cerșetori! Nu erau oameni răi, ce făcuseră ca să merite așa ceva?

Georgette era sigură, marchiza trăgea sforile în toată acea catastrofa. Nu se putea să fie altfel. Se răzbuna 3e ea pentru că-i vorbise marchizului despre călătoria a Lyon. Preotul era la

picioarele lui Eugénie de Sénéchal. Mai ales că familia avea o stranã rezervată la biserică. Atunci când l-a auzit pe Jean rostind în microfon: „Vă mulțumesc tuturor pentru sprijin. N-o să uit niciodată ce-ați făcut pentru mine, datorită dumneavoastră o să-mi îndeplinesc visul”, Georgette și-a ieșit din minți. I-a văzut pe toți întorcându-se s-o privească. Pe ea, mama puștiului. Nu pe primar, nu pe director, nu pe preot, nu pe Jean. Mulțimea o fixa pe ea. Din nou, o rușine cumplită. A scos un țipăt pe care, din pricina aplauzelor, nu l-a auzit nimeni. Nimeni n-a auzit acel țipăt gutural, în afară de Danièle, care, speriindu-se de mama ei, s-a dat brusc înapoi și a căzut în fund. Ceea ce reține ea din momentul acela nu e numele câștigătorului casei, nici dezgustul cu care o privea Colette, nici faptul că Jean a pupat-o pe marchiză de parcă ar fi fost maică-sa… Ceea ce reține ea e un număr: 67 de milioane. Directorul a fost cel care a anunțat cu mândrie: „Tombola a colectat 67 de milioane de franci”. Fiu-său se îmbogățise prin manevra Sfântului Duh. De azi pe mâine. Cum era cu putință?

Tot mai chibzuiește când Colette își face apariția la serviciul de urgențe ca să-și vadă sora. Blaise a sunat-o la cizmărie ca să-i spună: „Danièle e la spital. Mama zice că-i grav”.

— Ce are? o întreabă Colette pe Georgette. Ce spun doctorii?

— Meningită, după cum se pare. Dar nu-s siguri. E de neînțeles, zic ei. Febra a tot crescut, a tot crescut… Mititica n-a rezistat, răspunde ea strivindu-și o nouă lacrimă pe obraz.

Colette o privește pe Danièle, cufundată într-un somn adânc. Respirația ei pare rapidă. Pleoapele închise se agită nervos.

— Dacă ea moare, mă duc și eu. Oricum, mi-e așa de rușine... Toți banii ăia pentru Jean! Bunul Dumnezeu nu mă iubește. Bunul Dumnezeu mă urăște. O să mă ia la el.

Colette e șocată. Femeia care a adus-o pe lume amestecă totul. Jean, Danièle, loteria, boala. N-o mai suportă de când a denunțat-o pe marchiză.

— Ce tot spui acolo? ripostează, mai tare decât ar fi vrut. Banii nu-s pentru Jean, ci pentru cazarea, masa și studiile lui. Banii ăia nu-s ai lui!

— Ne îngropi pe amândouă la Curdin, pe route des Bois.

— Danièle n-o să moară. Nu spune asemenea lucruri lângă ea. Ne aude...

— Simt c-o să moară. Pe deasupra, are trei ani. Ce vrei să audă?

— Încetează!

— Îmi vorbești urât. Mereu mi-ai vorbit urât.

Colette nu răspunde. Se apropie ca s-o sărute pe Danièle pe frunte. De câte ori a sărutat-o de când s-a născut? O dată? De două ori? Au stat întotdeauna la distantă una de cealaltă. Probabil că i-a dat biberonul de o mie de ori lui Jean, dar n-a luat-o niciodată pe Danièle în brațe. Arde de febră. Colette cedează în momentul în care mângâie părul surorii sale. Plânge cu lacrimi fierbinți luând mâna micuței într-a ei. O privește pe copilița adormită, grav bolnavă, și-și dă seama că avea mai multă empatie când un miel urma să fie sacrificat.

Nu simte nimic, are impresia că e la ani-lumină de fetița asta. Și totuși e un copil. Neprihănit și fragil. Lui Colette nu-i place

nimic la ea. Oare pentru că e geloasă pe iubirea pe care i-o poartă femeia care a adus-o pe lume?

Se gândește că seamănă cu Georgette: e insensibilă la anumite persoane. E distrusă. Lacrimile i se întețesc. Femeia care a adus-o pe lume continuă să și le strivească pe-ale ei în tăcere. Dintr-odată, mânuța lui Danièle mișcă sub degetele lui Colette. E pe cale să se trezească. Își recunoaște sora, și Colette se simte monstruoasă.

— Ai fost bolnavă, dar acum s-a terminat, o să te faci bine.

Mama se repede la fetiță, care geme văzând-o. Georgette a uitat deja de prezența fiicei mai mari și-i întoarce spatele. Vin niște infirmiere, iar un medic declară că Danièle nu mai e în pericol de moarte, dar o vor mai tine sub observație câteva zile. Colette pleacă fără să salute pe nimeni.

Două ore mai târziu, în bucătăria lui Mokhtar, împarte cu el o cină frugală. Căldura căminului a găsit-o abia la meșterul pe lângă care-și face ucenicia.

La sfârșitul mesei, Colette îi povestește ce s-a întâmplat la spital și-i spune că se va duce să-și vadă sora duminica viitoare, când se va fi întors la castel, ca să încerce să înfiripe o relație cu ea. Și că va profita de ocazie ca s-o salute pe marchiză, care a făcut atât de mult pentru Jean.

*

În acest timp, la Lyon, Jean se simte singur. Disperat de singur. Nu îndrăznește s-o mărturisească nimănui. Nu se simte bine la familia Levitan, în ciuda bunătății pe care i-o arată. În plus, privirea preotului și cea a lui Colette îl apasă, îl urmăresc.

Niște priviri pline de încredere, o încredere pe care el o pierde de la o zi la alta. E de neconceput să se plângă ori să-i dezamăgească. Dar cotidianul lui e teribil de auster. Trist și solitar. Nu-i place nimic din apartamentul pe care-l împarte cu soții Levitan. Nici mirosul, nici culorile îngălbenite. Între ei, David și Élia Levitan vorbesc în idiș, o limbă derivată din germană. Dar se întâmplă foarte rar să se exprime cu glas tare. Élia e aproape mută. Pare mult mai vârstnică decât soțul ei, astfel că s-ar putea crede că sunt mamă și fiu. Nu-i nici un copil care să facă gălăgie. Câteva fotografii de familie pe pereți, dar Jean nu îndrăznește să pună nici o întrebare. Oamenii aceștia nu spun: „Bună ziua, bună seara, noapte bună, ce mai faci?", se privesc și schimbă păreri în tăcere. Ca într-un lăcaș de cult sau o bibliotecă, ținându-și respirația.

David Levitan nu se exprimă decât ca să-i predea muzică. Iar Jean îi detestă metoda. Are sentimentul că-și pierde știința pianului pe măsură ce lucrează cu acest nou profesor așa-zis extraordinar. Îndată ce închide capacul pianului, un văl de tăcere se lasă peste toate încăperile. Până sub așternuturile înghețate din camera lui. De două luni gerul a pus stăpânire peste Lyon, iar apartamentul duce cu gândul la Siberia.

Jean merge la școală pe jos. David Levitan îi examinează rezultatele ca un medic electrocardiograma unui pacient în agonie. Nu trebuie să aibă nici o notă mai mică de 15 din 20, Conservatorul nu acceptă decât elevi buni.

După ore, când se întoarce acasă, Jean exersează cu profesorul său. Numai digitația. Ore în șir. Digitația se construiește în

funcție de mărimea mâinilor, mai precis în funcție de mărimea șchioapei, distanța dintre degetul mare și cel mic când sunt îndepărtate la maximum. Levitan îl pune să lucreze cu fiecare deget, privilegiind exercițiile datorită cărora Jean va memora claviatura, cu deplasări din cinci în cinci note, efectuate întotdeauna cu aceeași mână.

— Mai târziu vei lucra depărtarea dintre degetul mare și arătător, îi spune. Avem tot timpul! Numai cu exerciții zilnice vei putea să-ți destinzi mâinile și să obții atât de necesara suplețe a încheieturii... agilitatea, independența și forța fiecărui deget. Iar când o să fii în sfârșit în largul tău, o să lucrăm cele două degete cele mai slabe. Numai pe acelea. Cu practica și cu anii, vei memora instinctiv intervalele și ecartamentele. Nu vei mai folosi decât pozițiile corecte și aproape că nu te vei mai uita la indicațiile de pe partitură.

De ce să nu se uite la partitură? se întreabă Jean. Ce rost are? Levitan îl pune să muncească de parcă ar fi un concurent, nu un artist. De unde disperarea lui. Nu înțelege ce face acolo și e năpădit de îndoieli. La Gueugnon era ascultat, admirat. În prezent trăiește într-un frigider al sentimentelor, o anticameră a existenței, deși s-a luptat ca să ajungă aici. El vrea să vibreze, și îndrăznește s-o spună când decide că s-a săturat de exersatul afurisitei de digitații.

— Domnule profesor, vreau să vibrez.

La care Levitan îi răspunde mijindu-și ochii - căci nu zâmbește niciodată - că, înainte să vibreze, trebuie să învețe să se detașeze. Să intre în levitație. Și că atunci vibrația va fi mult

mai intensă. E de neînțeles pentru tânărul pianist.

Cinează tustrei la nouă seara. Doar zgomotul tacâmurilor răsună în sufragerie. Jean primește un deget de vin roșu care nu-i place deloc, dar îl ajută să adoarmă. Apoi Élia dispare în camera ei, David se afundă într-un fotoliu ca să citească, iar Jean se refugiază în camera lui. Înainte, ca să adoarmă, îi 51ăcea să descifreze partituri, dar potrivit profesorului ui, să începi cu asta când te apuci de pian e ca și cum ai învăța să scrii înainte de a ști să vorbești. „Citește romane mai degrabă, te vor ajuta mult mai mult să-ți formezi sensibilitatea de concertist", i-a spus, apoi a încuiat toate partiturile într-un sertar. „O să ți le dau mai târziu. Poți să te folosești de biblioteca din salon.

Ai din ce alege. Dar să ai mare grijă de cărți."

Jean ar vrea să i se poată destăinui cuiva. Se sufocă de plictiseală și de singurătate. Toate acele eforturi, toată acea luptă încrâncenată - ca să ajungă aici. La număru 3 de pe rue Joseph-de-Maistre, unde va trebui să rămână șapte ani dacă, peste patru ani, reușește să intre la Conservator.

I se pare imposibil. Anii aceștia îi percepe ca pe un munte cu neputință de urcat. Ce-i de făcut? Să fugă? Să dispară? Să se resemneze? Cu cine ar putea să stea de vorbă?

Cu mama lui? De neconceput. Cu sora lui? De neimaginat. Cu Blaise, desigur. Jean îi scrie despre situația în care se află implorându-l să nu spună nimănui. E un secret. Prietenul lui din copilărie îi răspunde că duminica viitoare va veni să-l viziteze. Îi cunoaște dintotdeauna pe soții Levitan, David și Élia sunt buni prieteni de-ai marchizei.

Cum se poate? Cum a ajuns acest cuplu auster într-o relație strânsă cu Eugénie de Sénéchal, atât de luminoasă, atât de blândă? Pe de altă parte, ea s-a căsătorit cu ființa cea mai rigidă și mai antipatică din lume. Ciudate mai sunt viața și ființele!

52

Le Journal de Saône-et-Loire, 25 octombrie 2010

„Mister la Guegnon: cine își doarme somnul de veci la cimitir? Funeraliile lui Colette Septembre au avut loc la Gueugnon în 13 august 2007, în prezența unui mare număr de prieteni și membri ai clubului de fotbal, defuncta fiind o suporteră înflăcărată.

Soră a celebrului pianist Jean Septembre și mătușă a lui Agnès Dugain, nu mai puțin celebra regizoare, Colette Septembre era și ea foarte cunoscută în orașul siderurgic, întrucât a lucrat în cizmăria de pe rue Pasteur între 1960 și 2007.

Nimeni n-a uitat cumsecădenia, discreția și profesionalismul cizmăriței. Și totuși această femeie aparent fără istorie ia cu sine un secret împovărător. Dar l-a luat în 2007, sau acum două zile? Căci trupul fără viață al unei femei găsit de jandarmerie marți dimineață în cartierul de la poalele orașului ar putea fi cel al lui… Colette Septembre. Se pare că s-a stins în somn în noaptea de 21 spre 22 octombrie. Jandarmeria se ocupă de identificarea corpului. Dacă se vădește că e într-adevăr vorba despre doamna Septembre, în curând se va ordona o exhumare pentru a se identifica rămășițele persoanei care, sub lespedea cu numele ei, odihnește la cimitir de trei ani.

În acest caz, de ce ar fi trăit Colette Septembre în anonimat din 2007, fără să le dea vreun semn de viață apropiaților?

Ziarul nostru vă va ține la curent cu evoluția anchetei.”

Nathalie Grandjean

*

31 octombrie 2010

Citise și recitise ziarul. De zece ori. Poate mai mult. Verificase data apariției. Și studiase poza de sub articol, datând din 2003. Bărbații pozau alături în echipament sportiv. Iar la capătul șirului, lângă ei, femeia. În negru, atât pantalonii, cât și puloverul. Cu părul pieptănat pe spate. Cu totul altfel decât era ea. Mereu îmbrăcată colorat, cu privirea sfidătoare, părul liber, în cascadă. Din câte ține el minte, nu și-l prindea niciodată. Și totuși fața pare să fie a ei. Dar de ce arată așa de bizar? Și cizmăriță? Nu. Suporteră? Imposibil. Pe deasupra, nu-și petrecuse toată viața în fundătura aceea. Să fie moartă, fiica lui? Imposibil. Ar fi simțit. Dispărută, da. Ascunsă, cu siguranță. Moartă, nu.

A dat peste articol în timp ce învelea sticlele de vin de Burgundia în hârtie de ziar. El nu citea niciodată ziarele, în afară de *Paris-Turf*. Se temea să nu se trezească nas în nas cu mutra lui. Făcuse scandal când fusese pus să facă o asemenea treabă fără rost. La ce poate să ajute să învelești sticlele?

— Le protejează! îi replicase Mathilde.

— Cum poate să protejeze o sticlă niște hârtie de ziar? Era ca și cum ai pune un cauter pe un picior de lemn, începe să-l calce pe nervi muierea aia.

— Pui trei foi pe fiecare sticlă, pe urmă le aranjezi în pivniță.

Se executase fără să mai insiste. La urma urmei, Mathilde

făcea o carne înăbușită cu sos de te lingeai pe degete, nu mâncase niciodată așa de bine ca de când o cunoscuse. El, care știa ce înseamnă foamea. Una, două, trei foi. Vreo treizeci de sticle. Una, două, trei. La a nouăsprezecea sticlă, o pagină, numărul 12. În stânga sus. Cuvântul „Gueugnon" îi atrăsese atenția. Îl făcuse să rămână cu mâna în aer. Cunoștea locul acela. Trecuse pe acolo cu mult timp în urmă. Trecuse prin atâtea locuri de-a lungul vieții, dar de numele ăsta își aducea aminte. Gueugnon/Guenon.[12] Asta îl făcuse să râdă. „Cimitir. Mister. Anonimat." Coincidență? Trebuia să se gândească. Gueugnon, Gueugnon... Nu-i venea în minte nici o imagine. Oare fetița se născuse deja când se dusese el acolo? Și poza aceea a „moartei" de sub articol. Chipul îl bântuia, îi tot revenea în fața ochilor. »

Toată viața se lăsase ghidat de intuiție. Și acum simțise imediat că trebuia să se ducă acolo. Să pună întrebări ca să înțeleagă. Nimic nu-l împiedica. Din 2004 se numea Viktor Socha. Și avea să se numească așa până la moarte. Se schimbase fizic, îmbătrânise, tânărul Sudkovski nu mai exista. Ultimele poze pe care i le făcuseră polițiștii sau ziariștii la proces erau vechi de zece ani.

Terminase de ambalat sticlele și pusese articolul deoparte. Stătuse minute în șir să privească figura moartei lângă jucătorii de fotbal. Găsise și alte fotografii și articole pe internet. Numere de arhivă din *Le Journal de Saône-et-Loire* în care se vorbea despre fratele ei, pianistul. Semănau ca două picături de apă. Dar nu era ea. De asta era sigur. Dacă stătea să se gândească, nu

numai că Blanche era deja pe lume când trecuse el prin satul acela, dar circul revenise acolo. Oare închegase o relație cu cineva? Și el? Oare lăsase gravidă vreo femeie?

Amintirile îi reveneau puțin câte puțin, se culcase cu femei care i se oferiseră, pe altele le forțase. Dar orașele se amestecau în mintea lui bătrână și bolnavă. Toate locurile din centru unde-și monta cortul semănau între ele. Era de înțeles. Atunci se hotărâse.

*

Stinsese computerul și-i ceruse lui Mathilde să-i împrumute mașina ei. Trebuia să se ducă undeva. Era urgent. O zi, cel mult două.

Ea punea masa. Se întorsese spre el și-i răspunsese fără să clipească:

— Bine, dar vin cu tine.

— Nici gând. E o chestiune personală. Nu te privește.

O cunoscuse pe Mathilde când se mutase la Valence. La început n-o băgase în seamă pe vecină. Apoi o privise cu suspiciune. Nu-și explica deloc cum de putuse să fie atrasă de el. Ce voia? Era prea băgăreață, prea rotofeie, prea blondă pentru gustul lui. O claie decolorată prost peste o moară neferecată. Până la urmă se îngrijise atât de bine de el, încât nu mai rezistase avansurilor. În fiecare zi o *quiche,* o bucată de prăjitură, niște *bœuf bourguignon* sau o budincă de cartofi într-o farfurie așezată pe pervazul ferestrei. După o mulțime de invitații refuzate sau amânate, traversase strada ca să ia aperitivul la ea și nu se grăbise să plece. Nu trebuise să facă nici

un efort ca s-o seducă, nu făcuse niciodată cu nimeni, părea să fie mulțumită de el așa cum era. Un dulău bătrân și tăcut, cu pielea tăbăcită de muncă și de pușcărie. Dar, în ciuda vârstei, se ținea bine. Corpul lui agil și musculos funcționa ca o veche mașinărie perfect gresată și întreținută. Capul era cel care o lua razna. Trebuie spus că ani de zile își căutase nevasta și fiica. Până înnebunise. Unde erau nenorocitele? Blanche făcuse ca maică-sa, până la urmă fugise... Niște curve. Mama și fiica dispăruseră pur și simplu.

Mathilde avea un computer. El învățase să folosească așa ceva în închisoare, iar acum intra în contul „Viktor" creat de ea ca să petreacă ore bune pe internet. Era util ca să cauți pe cineva, să faci cercetări. Drăcovenia scotocea prin toate colțurile Franței. Ceruse să fie alertat la menționarea a două nume: Marie Madeleine Roman și Blanche Sudkovski.

Dar nu obținuse nimic. Ca și cum cele două femei n— ar fi existat niciodată. Sau nu erau cele care-l interesau pe el. Găsise numeroase omonime pentru Marie Roman, precum și câteva articole despre procesul lui de la Annecy. Atât și nimic mai mult.

Știa că-și țintuise fosta soție într-un scaun cu rotile și că aceasta trăia sub un nume fals. Îl bătuseră la cap cu asta la tribunal. Avocatul de la Annecy care-l apărase din oficiu îl prevenise: „Doamna Roman nu va fi prezentă la proces și trăiește sub o nouă identitate". Și îi făcuse această recomandare care-l exasperase: „Să nu încercați s-o căutați, ar fi cea mai proastă idee". Evident, se apucase de cum ieșise din pușcărie.

Dar nimic. Nici o urmă. Contactase spitalele, azilurile, sanatoriile, căminele-spital de toate felurile, se dăduse drept un apropiat, uneori drept medic, nu se lăsase descurajat. Nu omisese nici o instituție din Savoie, Haute-Savoie și departamentele învecinate. Era sigur că „târfa" nu-și părăsise regiunea de baștină.

De ce, de ce naiba nu-i făcuse felul? Măcar ar fi stat la popreală cu un motiv. Blanche, pe de altă parte, îl trădase, îl denunțase. Răzbunarea lui avea să fie cumplită. Față de amândouă. Când se gândea la asta, și nu înceta să se gândească, simțea cum îl năpădește ura, cum i se încordează mușchii, cum îl ustură pielea imaginându-și ce avea să le facă să îndure. Elaborând cele mai macabre scenarii. După aceea avea să-și curme zilele. Era bătrân, nu mai trăia decât ca să le găsească și să plece împreună cu ele.

Trecuseră patru ani de când se combinase cu Mathilde Pinson. Fiecare la casa lui, totuși. Niciodată la el, mereu la ea, trei nopți pe săptămână, traversa strada. Fiecare avea tabieturile sale; el meșterea, naviga pe internet, făcea exerciții de forță și de mobilitate în garaj, juca la cursele de cai, citea *Paris-Turf;* ea, funcționară publică pensionară, se uita la seriale, gătea și completa careurile de cuvinte încrucișate din revistele pe care i le cumpăra el. Le răsfoia înainte să i le dea, uneori în acea maculatură se vorbea și despre diverse „scandaluri". Era complet paranoic, ca orice fugar.

Chiar și când Mathilde se ducea la medic, o însoțea ca să se asigure că n-o să dea peste un articol compromițător în sala de

așteptare. Numele lui nu fusese niciodată pomenit la televizor. Comisese agresiuni violente, dar, cum victimele lui nu muriseră, mijloacele de informare nu erau interesate. După afacerea de la Marsilia, când o desfigurase pe „ultima ștoarfă”, avusese emoții. Și apoi intervenise Providența... În 2004 îl regăsise pe Socha și se refugiase la bătrâna gloabă. Un „ambulant”, la fel ca el. Conviețuiseră câteva săptămâni, cât să-și dea seama unde-și ținea documentele și codurile de la contul bancar, după care se descotorosise de el. O joacă de copii. Era prima oară când își omora cu sânge-rece un coleg de generație. Înainte o făcuse în încăierări, și nu ținea minte nimic. N-avea de ales, ocazia era prea bună. Îl otrăvise cu monoxid de carbon. Îi pusese o doză zdravănă de somnifere în supă, îl târâse în garaj, pornise mașina, astupase toate sursele de aer. „Mergi cu bine, frate, ne vedem în iad.” Durase foarte puțin. Pe urmă incendiase mașina și plăcuțele de înmatriculare. Nimeni nu se mirase de dispariția lui Socha, era un ticălos pe care vecinii nu-l suportau. Era din cei care otrăvesc pisicile și pun capcane pentru vulpi. Schimbându-și identitatea, Sudkovski devenise alt om din toate punctele de vedere. Ce ușor fusese să se vâre în pielea altcuiva! Viktor fusese o adevărată binecuvântare. Șansa vieții lui. Îi încasa până și pensia de veteran, el, care nu pusese niciodată piciorul în Algeria! Mathilde era cea care se ocupa de hârțogăraie, de declarațiile fiscale și tot restul. Ar fi făcut orice pentru scumpul ei Viktor, în aparență, ducea o viață liniștită. Numai că rămânea fiica lui. N-avea să-și găsească niciodată somnul până nu punea mâna pe ea. Știa că avea să vină o zi care

n-o să semene cu celelalte. O știuse mereu. Moartă sau vie, avea s-o dibuie. Și iată că, foarte posibil, i se ivise o ocazie. Doar că Mathilde, cu mâinile în șolduri, îl privea cu o expresie ciudată repetându-i pentru a treia oară că, dacă voia mașina, trebuia s-o ia și pe ea. N-o atinsese niciodată. Nici măcar cu o palmă. În mod clar, exista un început pentru toate. Dar întotdeauna ceilalți se purtau rău, dezamăgeau, trădau. Nu el.

— Vrei să-ți trag una? Asta cauți?

— Dacă mă atingi, sun la poliție și spun tot.

— Tot, ce? o întrebase strângându-și fălcile și pumnii.

— Că n-ai fost niciodată în Algeria. Și că minți cum respiri. Știi ce înseamnă istoricul căutărilor?

— ...

— E de ajuns să mă așez după tine la computer ca să văd pe unde ai umblat. N-ai nădragii curați, bietul meu Viktor. În fine, Viktor e un fel de-a spune. Dacă pleci, n-o să te mai văd niciodată. Și asta n-aș suporta... Așa că vin cu tine, și cu asta basta. Mathilde își scosese șorțul și adăugase: Hai la masă.

Carnea înăbușită nu poate să aștepte, a fiert destul la foc mic.

în mod normal, ar fi tăiat-o pe loc. Fără să se gândească. Sub grumaz. Cum faci cu mieii, cu purceii, cu iepurașii. Ar fi golit-o de sânge fără cel mai mic scrupul. Nu avusese niciodată timp pentru scrupule. Trebuia să-și salveze pielea. De când se născuse era ca un câine de haită, cel care mușcă cel mai tare ca să scape. Dar se așezase, îi era foame. În plus, îl obseda un lucru. Și avea să capete un răspuns înainte să plece.

— Unde ai găsit ziarele cu care am învelit sticlele? Nu-s cele

pe care le cumpăr eu de obicei.

Mathilde zâmbise. Își dezvelise dinții galbeni pe care-i peria zadarnic în fiecare zi cu Émail Diamant. Bărbia ei dublă tremura, degetele ca niște cârnăciori deveniseră trandafirii. O purcică într-o rochie înflorată.

— Madam Pons mi le-a adus ieri de la Cluny. Cu bulete de brânză și lăzi în care să-mi pun sticlele.

— Madam Pons?

— O știi, negustoreasa de antichități!

Bineînțeles. Prăvălia cu vechituri de la coltul străzii.

Niște vechituri vândute pe o avere și expuse în vitrină pentru simplul motiv că aveau mai mult de cincizeci de ani. Dacă oamenii de peste patruzeci erau dați la rebut, obiectele căpătau valoare pe măsură ce se învecheau.

În timp ce înfuleca își zisese c-ar putea să țină corpul la rece preț de patruzeci și opt de ore. Cât să se ducă și să se întoarcă. Pivnița era numai bună. Sau congelatorul. După aceea avea să mai vadă. Nu simțise niciodată milă. Pentru nimeni.

Își pierduse mama la vârsta de patru ani. Fusese smulsă de lângă el. Nu-i mai rămăsese decât amintirea mirosului de lapte, a căldurii, a blândeții ei.

Chipul ei surâzător aplecat deasupra lui. Și dintr-odată moartea, ca un blestem. O imensă gaură neagră, oameni care plâng în jurul lui. Pentru el, o cădere care nu se mai termină, un fluid înghețat în vene. Sentimentul că-i e rău în permanență. Lungul somn vătuit al primei copilării. Un tată nebun de legat. Viața sub cupola circului, dresajul și biciul de când devenise

conștient de lumea din jur. Un mare rahat, lumea asta. După moartea mamei, nu mai cunoscuse niciodată blândețea unei mângâieri. N-ar fi suportat ca cineva să-i atingă tandru pielea. Nici măcar Mathilde n-avea voie. I-o trăgea sau o punea să i-o sugă, apoi adormea iepurește. Niciodată nu cădea într-un somn profund. Somnul profund era pentru privilegiați, nu pentru el. Pentru el, carnea omenească însemna putreziciune și teamă. Ca aceea a animalelor și a handicapaților, între care nu făcea deosebire, bună doar ca s-o exploatezi ori s-o mănânci.

Nimeni și nimic nu-l putea împiedica să-și găsească fiica. Poate că era o pistă fa să povestea asta cu cimitirul și cu femeia moartă de două ori, o femeie care avea același chip ca Blanche, dar trebuia să verifice. Imediat ce termina masa.

53

7 noiembrie 2010

— A fost la Gueugnon pe 1 noiembrie. Ba suntem siguri că a intrat aici.

— Aici?

Îl înșfac pe Paul de braț.

— În casa asta.

Mă agăț de el ca să nu cad. Nu mai pot gândi, mi-e frică. Paul nu spune nimic. Pare neliniștit. De-abia cea ajuns pe rue des Fredins.

— Paul, îți bați joc de mine?

— Zău așa, șefa, las impresia că-mi bat joc? De ce crezi c-am făcut atâta drum? De dragul ochilor tăi frumoși?

— Aici, în casa asta?

— Da. Și o să prelevăm amprente.

— În ce zi a venit?

— Pe 1 noiembrie.

— Când am fost la Flumet cu Lycèce.

— Se pare că s-a dus la cimitir dimineață. Rampin a postat doi agenți la intrare, ca să supravegheze mormântul lui Colette Septembre, iar unul dintre ei își amintește că a zărit un bătrân la volanul unui Twingo verde, înmatriculat în Drôme, făcând o întoarcere cu scrâșnet de cauciucuri, de parcă l-ar fi fugărit moartea cu coasa. Agentul și-a zis că n-o fi avut ITP-ul la zi.

Numai că Twingoul îi aparținea, fără îndoială, ultimei victime a lui Sudkovski, Mathilde Pinson.

— O caută pe Blanche.

Paul încuviințează cu o grimasă.

— Mai e ceva, spune prudent.

— Ce?

— A folosit telefonul fix de aici ca să-și sune mobilul, în felul ăsta ți-a înregistrat numărul. Multă vreme a avut o cartelă pe care am localizat-o datorită apelului ăstuia. Tocmai am aflat că o încărca la tutungeria de pe strada lui, la Valence.

— La dracu', suntem în plin coșmar! Unde e Paul? Unde-i Sudkovski?

— Habar n-am. După ce a fost acasă la tine, în sfârșit, la mătușa ta, avem certitudinea că s-a întors la Valence. Acolo i-am pierdut urma. E obișnuit să se piardă în mulțime. Poate să fie foarte departe sau chiar alături. În plus, acum e bătrân. Nimeni nu suspectează un bătrân. Nimeni nu-i privește pe bătrâni... O să trebuiască să te concentrezi. O să scotocim prin fiecare încăpere ca să ne asigurăm că na luat nimic.

—...

— Stau aici până la exhumare, adaugă Paul.

— Exhumare?

— I-am trimis cererea procurorului. E urgent.

— Blanche?

— Da. Trebuie să protejăm corpul. Cred că e capabil să-i profaneze mormântul.

Simt iarăși cum mă năpădește căldura. Puterile mă lasă brusc.

Vederea mi se tulbură, lame de cuțit îmi străpung cutia craniană, încerc să vorbesc, dar nimic nu-mi iese din gură, un văl negru, o panică teribilă care-mi oprimă cușca toracică, și apoi nimic. Probabil mi-am pierdut cunoștința doar câteva secunde, când deschid ochii văd un Paul mai degrabă neîncrezător decât panicat.

— Ești bine? Ți se întâmplă des chestia asta?

— În momentul ăsta, da.

— Ce ai?

— Nu știu. Cu siguranță prea multe emoții, îi răspund cu puținul umor care mi-a mai rămas.

Mă ridic, n-am nimic rupt, nu mă doare pe nicăieri. Fac câțiva pași prin salonul mic. Deschid valiza ca să număr casetele dinăuntru. Par să fie toate. Oricum, o luasem cu mine la Flumet. Când înalț capul, observ că Paul mă privește ciudat. Nu mi-e greu să-i ghicesc gândurile.

— Crezi că-s gravidă?

Roșește pe loc, jenat.

— Encefalograma vieții mele amoroase: plată ca o clătită. Și asta de secole întregi.

Nu mai spunem nimic. Facem turul casei. Nu pare să fi dispărut nici un obiect. În camera de zi unde-mi duc eu viața nu s-a umblat în valiza cu haine, mi-aș da seama. În baie și în bucătărie, toate par la locul lor. N-ar fi furat două pahare de muștar sau patru pastile de paracetamol. Verific în camera lui Colette că puținele ei lucruri sunt în șifonier. În cămăruța cu mașina de cusut, colecția FC Gueugnon e la locul ei. La fel și

plăcile funerare.

— Cutia cu poze?

Panicată, încep s-o caut. Și totuși sunt sigură că am pus-o lângă colecție.

— Ce cutie cu poze, Agnès?

— O cutie roz... E o cutie de pantofi învelită în hârtie roz. Colette păstra acolo poze cu mine. De când eram doar un bebeluș.

Ideea că individul acela ar fi putut să-mi fure pozele mă paralizează.

— Dacă a intrat aici, a făcut-o pentru că o căuta pe Blanche. De ce să fure niște poze cu tine?

Cu o expresie mohorâtă. Paul mă ia de mână.

— E din categoria obsedaților pe care nu-i poate opri nimic. Nu se ghidează după logică.

— Dar de ce să-mi fure pozele? Pe deasupra, de unde a aflat ultima adresă a lui Colette?

— Te-a urmărit, fără îndoială.

PARTEA A DOUA

1

HANNAH RUBEN

Scenariu de Agnès ~~Dugain~~ Septembre

Scena 1

Lyon, 1942. Apartament burghez spațios. Parchet, muluri pe tavan. Salon-sufragerie vast, lumina de iulie inundă încăperea prin ferestrele mari. Ofițeri germani deplasează un pian cu coadă negru pe platforme cu rotile. Strigă, transpiră, par simultan exaltați, nervoși, grăbiți. Unii iau tablouri de pe pereți, alții cară vesela, două seturi de tacâmuri de argint în caseta originală, o hanukia (sfeșnic cu nouă brațe folosit de evrei la sărbătoarea de Hanuka), două lămpi Gallé, o oglindă.

Notă: De făcut gros-planuri pe fotografiile de familie. Părinți, doi copii, un sugar.

Scena 2

Dormitor. Gros-plan pe niște degete masculine care scotocesc prin sertare și scot, râzând prea tare, obiecte de lenjerie, tuburi de ruj de buze și cutii cu pudră Caron. Planul acesta trebuie să sugereze un viol. Alți SS-iști descoperă un dulap cu fund dublu. Jefuiesc toate bijuteriile (de stabilit cu accesoristul), argintăria, printre care și o cupă dăruită la naștere pe care este gravat prenumele Hannah.

Scena 3

Același imobil. Plan de ansamblu exterior. Se trece la etajul de dedesubt, la familia Gravoin. Micuța Hannah, două luni, singura care a scăpat după ce părinții ei, fratele și sora au fost arestați la etajul superior, este în brațele unei doamne în vârstă care îi cântă cu voce scăzută:

Pe nesimțite te-ai strecurat în viața mea,

Pe nesimțite te-ai cuibărit în inima mea,
Ești pentru mine mai mu/t decât o prietenă,
Mai mult decât o soră,
Alcătuim o armonie.
Un acord major[13].

Lângă ele, Éléonore Gravoin, o femeie la vreo treizeci de ani, trăsături frumoase, speriată, ascultă pașii ofițerilor de deasupra, scoate brățara pe care scrie „Hannah" de la încheietura bebelușului adormit și o înlocuiește cu alta cu numele „Marthe".

Tranziție de dizolvare.

1952

Zece ani mai târziu, fetița poartă două brățări Ia încheietură, pe care scrie „Hannah" și „Marthe". Éléonore, femeia care se ruga în scena precedentă, are patruzeci de ani, iar doamna în vârstă care cânta zace fără suflare sub lumina lumânărilor. Mai multe persoane se reculeg în jurul patului pe care se află. Printre care și mica Hannah, cu o vioară în mâini. Începe să cânte melodia „Pe nesimțite" pentru bunica ei răposată. Fetița este sfâșiată de durere. Interpretează magistral.

Tranziție de dizolvare.

1962

Hannah are douăzeci de ani și poartă în continuare cele două brățări la încheietură. Stă în fața unui tort splendid. Prieteni de vârsta ei, trei fete, doi băieți, îi cântă la vioară melodia de la „Mulți ani trăiască". Éléonore și tatăl ei adoptiv, Benjamin, sunt lângă ea. Éléonore o îndeamnă: - Pune-ți o dorință, draga mea.

Hannah închide ochii și suflă în lumânări. Toată lumea aplaudă. Este o tânără drăguță cu codițe șaten-deschis, radioasă și timidă. Se simte că este foarte emoționată.

Hannah: Dragi părinți, dragi prieteni, au trecut douăzeci de ani de când războiul mi-a furat ceilalți părinți, fratele și sora. Și îmi cântăresc

vorbele când spun că „mi-a furat”. Au fost smulși de lângă mine ca să fie exterminați. Mi-au mai rămas câteva poze datorită mamei (își adâncește ochii în cei ai lui Éléonore), și uneori îi visez. Vin să mă vadă în vis, îmi vorbesc și se uită la mine de acolo unde sunt, ca și cum ar încerca să mă liniștească. Nu pot să nu mă gândesc astăzi la ei, la ei, care n-au avut norocul meu. Cel de a trăi, de a fi iubită și ocrotită de familia mea providențială. Mami, tati, nu v-am privit niciodată ca pe părinții mei adoptivi, ci ca pe ceilalți părinți ai mei. Dacă mama mea biologică nu m-ar fi încredințat celeilalte mame ale mele în ajunul raziei, n-aș mai sufla azi în cele douăzeci de lumânări. De asemenea, mă gândesc cu mare emoție la iubita mea bunică. (Ridică brațul ca să-și arate încheietura.) Îi mulțumesc lui Marthe, care a salvat-o pe Hannah din ghearele nebuniei antisemite. Voi păstra aceste două brățări toată viața, ca să nu uit niciodată. Acum, să sărbătorim! închin paharul în cinstea celor pe care-i iubesc și-i voi iubi mereu. Iar prietenilor mei de la Conservator le urez numai fericire!

Toată lumea o aplaudă, strigă în cor; „La mulți ani!” Prietenii de la Conservator interpretează la vioară un vals antrenant. Toată lumea dansează.

8 noiembrie 2010

Îmi sună telefonul, văzând că e Lyèce răspund.

— Ce mai faci, Lyèce?

— Ai o voce bizară. Ce faci?

— Recitesc niște notițe.

— Aha. Ce fel de notițe?

— Am început un scenariu despre viața mamei.

— Uau, ce veste bună!

— Sunt doar niște notițe, nu un proiect.

— Păcat.

— Toată povestea pe care o trăiesc în momentul ăsta mă împinge să revin asupra vieții lui Hannah Ruben.

— Nu știam cum o cheamă.

— E singura care a scăpat dintr-o razie. A fost ascunsă de o familie catolică și adoptată de aceasta până la urmă… Ai ei nu s-au mai întors.

— Ați aflat ce s-a întâmplat cu ei?

— Avem numărul convoiului în direcția Auschwitz. Bunica mea, bunicul, mătușa și unchiul meu au fost exterminați.

— Nu mi-ai zis niciodată.

— Mama nu vorbea despre asta. Așa că nu vorbesc nici eu.

— Ești evreică, Agnès?

— Ești evreu după mamă. Deci sunt evreică. Tata mergea la liturghie când venea la Gueugnon, în memoria părintelui Aubry. Adevărul e că amândoi erau credincioși, dar nu practicanți. N-am pus niciodată piciorul într-o sinagogă.

— Ar trebui să faci un film.

— Lyèce, nu mai am nici un chef să fac filme… Am rezervat o masă pentru ora nouăsprezece. Vreau să vi-l prezint pe Paul.

— Unde e cazat?

— La Monge, unde vrei să fie? E singurul hotel.

— De ce nu doarme la tine?

— Paul nu e iubitul meu! E un polițist căruia i-am cerut de mai multe ori sfaturi tehnice si… »

— Mda… O să vină și Line, mă întrerupe el.

— Line?

— Flumet, fata de la primărie, m-am îndrăgostit, o să mă însor cu ea.

Izbucnesc în râs.

— Să nu te prind că râzi! Sunt sigur pe ceea ce vreau. O să ne căsătorim, ți-am zis, nu mai am timp de pierdut.

— Lyèce, ai cunoscut-o săptămâna trecută.

— Și ce?

— Păi, de ce să te însori?

— Pentru că sunt romantic.

— Poți să fii romantic și să nu te căsătorești.

— Nu cred.

— Vorbești serios? în realitate, ești un conservator de modă veche.

— Ha, ha, ha. Ne vedem diseară. Agnès?

— Da?

— Ar trebui să faci un film cu povestea asta.

Închide.

*

Paul s-a așezat lângă Adèle, Hervé lângă Line, iar aceasta stă aproape de Lyèce, se țin de mână pe sub masă. Nathalie și cu mine suntem în fața grupului de cinci. Pe când îmi trăgeam scaunul m-am gândit la primul meu film, *Banchetul bătrânilor*. La locul pe care ni-l alegem în jurul unei mese. Sau la cel pe care ni-l aleg gazdele. Întotdeauna am detestat planurile de așezare a oaspeților. Denotă ceva dezagreabil, o chestie care îți dă mâncărimi ca un guler de lână de proastă calitate. Alții hotărăsc în jurul tău, te tratează ca pe un copil. Cine o să aibă cel mai

bun loc? Se triază după categorii, nu după afinități. Invitatul e de cinci stele? De patru? Sau doar de trei?

În Corsica, după filmările de la *Banchetul bătrânilor* și nunta noastră, îl însoțeam pe Pierre la un dineu foarte monden, reunind vedete de televiziune și actori celebri în vacanță. Pierre și cu mine fuseserăm despărțiți încă de la sosire, și eu m-am trezit la masa copiilor, între două fetițe și un tânăr adolescent fermecător. Nu știuseră ce să facă cu mine, tânăra curtezană sau admiratoare venită la brațul imensului actor Pierre Dugain. Nimeni nu mi se adresase. Nimeni nu știa că ne căsătoriserăm. Băusem multă șampanie ca să-mi potolesc neliniștea. Și până la urmă jucasem Uno cu copiii.

Peste câteva luni - filmul meu ieșise în săli și se bucurase de un succes imediat - am întâlnit-o iarăși pe gazda care mă expediase la colțul copiilor. Nu-și amintea de mine câtuși de puțin. O foaie albă. N-am zis nimic, bineînțeles. Mi-a lăudat îndelung opera și și-a încheiat monologul propunându-mi să vin la cină la ea, la Paris, unde aveau să mai fie câțiva prieteni „aleși pe sprânceană”. Eram la un festival de cinema, nu mai țin minte care. I-am răspuns politicos că n-aveam agenda la mine și că urma să-i telefonez.

Paul ne-a zis, deși e o informație confidențială, că exhumarea lui Blanche va avea loc pe 25 noiembrie. Adică la zece zile după funeraliile lui Colette. În momentul ăsta umblu dintr-un cimitir în altul. Paul nu se lungește la cină. Mai are mult de lucru, ne spune. Este amabil cu toată lumea, se arată interesat de profesia lui Adèle, îi pune numeroase întrebări despre viața de zi cu zi a

unei asistente liber profesioniste: „La ce oră începeți, câte persoane pe zi, îmi închipui că vedeți niște chestii zguduitoare…” Ne-a dezvăluit că, fără nici un dubiu, Sudkovski venise la Gueugnon după ce văzuse articolul lui Nathalie, reluat pe larg în presă. Probabil a fost intrigat de această poveste… și mai ales de fotografia care însoțea articolul. Altfel de ce s-ar fi întors aici? Nathalie e disperată, confuză. El o liniștește. N-are nici o vină. Nu poți controla nebunia unui om. Paul nu menționează faptul că dementul a intrat prin efracție în casa mea, nici că a furat cutia cu poze, deoarece nu știe dacă le-am vorbit despre asta. N-am făcut-o. N-am nici o scuză. Să nu încui ușa e ceva de o prostie uluitoare, mai ales că această casă era refugiul ui Colette. Dacă ea s-a ascuns acolo trei ani, înseamnă că se simțea la adăpost. Iar eu îmi fac apariția și las totul deschis, să șuiere vântul. Paul ne spune că cimitirul din Gueugnon va fi supravegheat până la exhumare, deoarece notorietatea lui Sudkovski a crescut exponențial după uciderea lui Mathilde Pinson. De asemenea, este suspectul numărul unu în cazul presupusei ucideri a lui Viktor Socha, al cărui corp a fost găsit în grădina lui, autopsia fiind în curs. Deocamdată, poliția nu vrea să informeze presa. Tot ce ne dezvăluie el trebuie să rămână între noi, cei de la această masă:

— S-a evocat uciderea lui Mathilde Pinson, dar fără alte precizări. Sudkovski nu trebuie să știe că e căutat sub identitatea lui Socha. Iar când o să fie sigur că fiica lui odihnește în cimitirul de aici, intuiția îmi spune că o să se sinucidă de o manieră violentă.

Prietenii mei sunt stupefiați. Dintre toți, Adèle pare cea mai tulburată. E albă ca varul. Într-un târziu întreabă dacă eu nu sunt în pericol. Paul clatină din cap, îi dă asigurări. Obsesia individului le vizează exclusiv pe Marie Roman, care trăiește sub o identitate falsă, și pe Blanche Sudkovski.

2

Caseta numărul 53

COLETTE

1969. A început cu o aluniță de pe gât. Când își punea cămașa, gulerul se freca de ea, iar asta îl deranja. De ce se cheamă așa de frumos, „alunițe”, când sunt niște leziuni cutanate? N-o să-mi explic niciodată. Personal, le detest. „Am o mulțime, micuțo. Moștenire de familie”, mormăia el când îi ziceam să se ducă la doctor.

Îi tot studiam chestia aia de pe gât care mi se părea tot mai urâtă, tot mai roșie. În plus, se mărea, pe când Mokhtar slăbea. Era un bărbat frumos, Mokhtar. Era din stirpea seniorilor. Se ținea drept, mândru de meseria lui. Avea principii solide, nu vorbea de rău pe nimeni, dar nu era fraier, de câte ori nu mi-a aruncat câte o privire jucăușă, parcă spunând… chestii amuzante fără să scoată o vorbă. Mai ales când un client enervant sau disprețuitor arunca niște monede pe tejghea după ce lua o pereche de pantofi. Era discret și de o eleganță incredibilă. Când mă gândesc că l-a luat pe Jean în grijă și și-a spart pușculița pentru asta, când făcea economii de ani de zile ca să-și „plătească drumul”. Câtă generozitate! Dar era mai încăpățânat ca un catâr.

— Cum să mă duc la doctor ca să-i arăt o bubiță?

Luni de-a rândul a tamponat porcăria aceea cu Synthol.

— Dezinfectează, e bun la orice.

Până la urmă s-a dus la doctor fără nici un chef dar era mult prea târziu. Avea niște mâncărimi atât de intense, încât nu i-am dat de ales. Pentru prima oară de când intrasem în atelierul lui. Am stabilit o programare și m-am dus cu el ca să fiu sigur că nu trage chiulul. Încă din sala de așteptare au început să mă străbată fiorii. El se prefăcea că citește o revistă, dar îi simțeam angoasa. N-ar fi mărturisit-o niciodată. Un bărbat nu cunoaște frica.

Labori, predecesorul doctorului Pieri, a făcut un scandal monstru când a văzut mărimea și forma melanomului. Îmi dăduse voie să intru în cabinet. Stăteam în fața biroului, ei erau în sălița de alături. N-am văzut figura medicului, dar i-am auzit tăcerea. O tăcere foarte lungă. Și vocea, mult prea gravă: „O să scoatem asta imediat, domnule Bayram, sun la spital". Când s-au întors la birou, Mokhtar și-a ferit privirea, înțelesese. Eu eram cea care-i completa cecurile, el le semna. Pe acela mi-a fost greu să-l completez, îmi tremura mâna, lacrimile pe care mi le rețineam mă împiedicau să văd ce scriu. Pe atunci, Jean era plecat la profesorul de pian și știam deja că, atunci când un artist se cufundă în pasiunea lui, l-ai pierdut. Nu mai aveam vești de la Blaise, nu-mi mai rămânea decât Mokhtar, stâlpul meu, soarele meu, învățătorul meu, viața mea. Și adevăratul meu tată, o pot spune azi.

A fost operat la trei zile după consultație, dar era prea târziu, ganglionii de la gât fuseseră atinși. Cancerul se dezvoltase. I s-a propus un tratament localizat foarte puternic, „o doză ca pentru

cai”, după cum s-a exprimat medicul, care să atace metastazele, însă el a răspuns: „Am eu mutră de cal?” A refuzat tot. Și a continuat să muncească zi de zi, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. De îndată ce pomeneam de cancerul lui, se închidea în sine. La început a luat cu nemiluita aspirină ca să-și înăbușe durerea, i le luam eu de la farmacie. Pe urmă alte pastile, mult mai tari. Deși era tot mai slăbit, a continuat să muncească. S-au scurs nouă luni între operație și ultima lui zi. În fiecare dimineață îl găseam la bancul de lucru, mâneam pe la prânz, el își făcea siesta pe sofa, asculta radioul, iar când veneau știrile, înjura în limba lui ori de câte ori vorbea un om politic.

Seara pregăteam cina pentru amândoi. Îmi dădea instrucțiuni pentru când „n-o să mai fie”. Îmi cerea să notez tot. Ceea ce am și făcut, într-un caiet de școală. Până la capăt a venit cu mine la meciuri și a băut cafea cu părintele Aubry în fiecare dimineață.

Într-o dimineață însă, nu s-a mai sculat. N-a deschis prăvălia. Aveam un rând de chei, nu le folosisem niciodată. Un prim client a venit și a găsit ușa încuiată. Nu știu dacă mă crezi, dar era fiul proprietarului cizmăriei, care tocmai se mutase la doi pași de noi, pe rue Saint-Pierre. Un băiat de vârsta mea. Ținea în mână o pungă albă de plastic cu o pereche de ghete negre. Aveam amândoi douăzeci și trei de ani. N-am chemat pe nimeni. M-am așezat pe prima treaptă a scării care ducea la ușa casei lui Mokhtar și am plâns. Băiatul s-a așezat lângă mine. Era frumușel și părea tare cumsecade cu ochii ăia mari, albaștri. Mi-a inspirat încredere.

— Cum te cheamă? l-am întrebat.

— Louis.

— Nu te temi de morți?

Părea îngrozit.

— ...

— Te rog, urcă împreună cu mine, Louis...

M-a urmat, dar de departe. Am deschis ușa cu greu. Tremuram încă și mai tare decât în ziua când completasem cecul. Louis a rămas în spatele meu. L-am rugat să mă aștepte pe palier. Am intrat singură... Am văzut o grămadă de medicamente pe noptieră. Cred că și-a pus capăt zilelor sau și-a mărit doza de analgezice ca să nu mai sufere, iar inima lui bună, inima lui mare a cedat. Regele meu se stinsese.

Nu oprește înregistrarea, dar lasă să treacă minute lungi înainte să reia. Nu face nici un zgomot. Trebuie să fi rămas acolo, lângă casetofon, fără să vorbească, fără să se miște.

COLETTE

Când am ieșit, m-am refugiat în brațele lui Louis. În ziua în care l-am pierdut pe Mokhtar l-am cunoscut pe Louis Berthéol. Încă n-o știam, dar atunci când credeam că am pierdut totul, nu pierdusem totul.

Am împrumutat bani de la marchiză ca să trimit corpul lui Mokhtar în tara lui. Voiam să-și doarmă somnul de veci cu fratele lui, lângă familie. I-am restituit împrumutul integral, plătindu-i în rate, timp de zece ani, până în 1979. Jean n-a știut niciodată. Nimeni n-a știut niciodată. E prima oară când o spun cuiva. Urmarea o cunoști. Am preluat chiria casei și a magazinului. M-am mutat la Mokhtar, în locul acela care nu-ți plăcea. .. ce mutră

făceai de fiecare dată…

Își înăbușă un chicot.

COLETTE

Și i-am păstrat cizmăria până în 2007. I-am dus mai departe memoria. Iar după mine, Louis, care și-a moștenit părinții, a continuat să le închirieze unor cizmari.

Familia lui Mokhtar l-a înmormântat la Tunis, în cimitirul Djellaz. În 1986, sora lui mi-a trimis o fotografie cu toată familia în jurul mormântului. O găsești pe ultima pagină a colecției mele, în volumul cu sezonul 1981-l982, precum și în caietul de școală în care i-am notat instrucțiunile pentru când n-o să mai fie.

Te rog, Agnès, când o să mă duc după Jean și Hannah, gravează pe piatra noastră „Colette Septembre Bayram”.

*

Lista lucrurilor pe care trebuie să le fac atunci când Mokhtar n-o să mai fie:

Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu.

Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu.

că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu. Mă prefac că scriu.

3

9 noiembrie 2010

— Se prefăcea că scrie în timp ce Mokhtar îi dicta ultimele lui dorințe. N-o să le aflăm niciodată.

— Asta pentru că se temea de moartea lui. Notându-le, ar fi materializat un coșmar cu care refuza să se confrunte. Nu mă surprinde din partea ei. Nimic din ceea ce-o privește nu mă poate surprinde.

— Totuși ne-a făcut să credem timp de trei ani că e moartă...

— În ajunul înmormântării a sunat la mine acasă. Știa că sunt singur. A zis: „Aimé, eu sunt. N-am murit. Nu spune nimănui că n-am murit, nimănui". Cred că a repetat „nimănui" de cel puțin zece ori. Și a adăugat: „Te iubesc, să știi. Te iau cu mine pentru veșnicie", înainte să închidă. Era speriată. Simțeam în glasul ei că e speriată. Așa că n-am zis nimic. Pe urmă n-am mai avut nici o veste de la ea. Am ajuns în pragul nebuniei. M-am gândit că poate visasem apelul ăsta... Sau că era vorba de o farsă. Că vocea aceea speriată nu-i aparținea lui Colette, ci cuiva care voia să ne rănească pe amândoi. Asta până acum cincisprezece zile, când a fost găsită. Și când mă gândesc că trăia la două sute de metri de mine... Și na dat nici un semn.

— Ceremonia are loc săptămâna viitoare la Lyon. A dorit să fie incinerată și să li se alăture părinților mei. Informația va apărea mâine, la rubrica de anunțuri mortuare. Dar țineam să

v-o comunic personal.

Aimé Chauvel nu face nici un comentariu. Mă observă. Are părul alb. Trăsăturile i s-au îngroșat. Are un aer mâhnit. Oricât aș căuta, nu-i pot regăsi chipul frumos. Prestanța din pozele de fotbalist.

— Aimé, îmi cer scuze că întreb atât de... abrupt, dar... care era natura relației voastre?

Îmi răspunde cu un zâmbet trist:

— O iubeam.

Pășim alături, înfofoliți în paltoane, în jurul stadionului Jean-Laville. Nu e nici țipenie de om. Poate doar umbra lui Colette în apropiere. L-am sunat și i-am propus să ne vedem aici, departe de centrul orașului, unde curioșii s-ar fi putut întreba ce treabă are regizoarea de film cu fostul fotbalist.

— Colette vă menționa adesea... Era foarte mândră de munca dumneavoastră. Vă adora filmele. Când rulau la Danton, se ducea la toate proiecțiile. Cele de seară și de duminica după-amiază. Când unul dintre filmele dumneavoastră era pe afiș, eram sigur c-o s-o văd acolo. Așa că mă duceam și eu.

Abia dacă reușește să pronunțe ultimele cuvinte, copleșit de emoție. Și eu sunt în aceeași stare. Știam că mătușa mea îmi vedea filmele, dar habar n-aveam că se ducea la toate proiecțiile. Nu mi-a spus. Nu vorbea despre asta.

Ne continuăm plimbarea în tăcere. Îmi permit să-l iau de braț. Durerea lui mă străpunge. Durerile noastre se unesc pentru a ne aduce o anume pace.

— O iubeam. Am iubit-o mereu. Eram un cățelandru nebun

când am cunoscut-o. Ea era deja cu capul pe umeri. Aș fi fost incapabil s-o agăț, să-i fac curte. Nu știam c-o iubesc, că dacă vrei să fii tot timpul cu o persoană înseamnă că ești îndrăgostit de ea. Eram programat să fiu cu cea mai drăguță fată din Gueugnon. Nu cu cizmărița mai mare cu doisprezece ani decât mine... În plus, pe Colette Septembre nu încercai s-o agăți, devenea! fotbalist ca să-i atragi atenția. Încercai să fii cât mai bun pe teren. N-aș fi avut niciodată cariera pe care am avut-o dacă n-ar fi existat Colette.

Face o pauză lungă. Suflă în mâini ca să le încălzească, apoi întreabă:

— Locuiți în ultima ei casă, de pe rue des Fredins?

— Da.

— V-am văzut Méhariul parcat în față. Sunteți singură?

— Da.

— I-ați găsit colecția despre FC Gueugnon?

— Da, a păstrat-o.

— Putem să mergem acolo? Acum, vreau să zic.

— Desigur.

Urcăm fiecare în mașina lui. Mă urmează și oprește în spatele meu în dreptul casei. După ce străbatem grădina, când suntem pe cale să intrăm în vestibul, Aimé se oprește brusc.

— E adevărat că a murit în patul ei?

— Da. În somn.

— Ușa e închisă?

— Ușa? De la camera ei? Da.

Ușurat, vine după mine. Trece dintr-o încăpere în alta.

Rămâne stană de piatră în fața dormitorului. În camera cu mașina de cusut îi arăt dulapul din pal melaminat în care se află colecția ei, clasată pe ani. Cu lacrimile în ochi, mângâie coperțile învelite în hârtie maro.

— Aveți cafea? mă întreabă, ca și cum ar comanda un întăritor sau un digestiv.

— Am cumpărat o mașină pentru espresso, nana avea numai o cafetieră veche cu filtru.

— Îi ziceați „nana”?

— Niciodată. Îi ziceam Colette. Iar când vorbeam despre ea spuneam „mătușa Colette”... Uitasem. Dumneavoastră mi-ați adus aminte.

Ne așezăm pe canapeaua din camera de zi. Aimé remarcă imediat salteaua gonflabilă din mijloc, precum și valiza veche de pe podea.

— M-am instalat aici... O să-mi fie greu să plec. Trebuie să vă fac o mărturisire, Aimé. O mărturisire stranie, dar... Nicăieri nu m-am simțit mai bine decât aici. E o paranteză care o să se închidă după înmormântare și pe care n-o s-o uit niciodată. Privit din afară, n-are nimic vesel. Dar în viață, în viața mea cel puțin, e ceva minunat.

Mă îndrept spre valiză ca s-o deschid și-i arăt casetele numerotate.

— Pe caseta numărul 20, Colette vorbește despre ziua când ați împlinit optsprezece ani. Despre felul în care v-ați sărbătorit seara, în garsoniera pe care o ocupați deasupra cafenelei Thillet.

Nu răspunde. Nu și-a scos paltonul. Ca și cum ar fi gata să

plece. Să dea bir cu fugiții. Își ține ceașca la buze. E totodată prezent și absent, îl simt tulburat de situație și de amintirile lui, de această casă, de tăcerile lui Colette. Privirea lui mă încurajează să continui. Din ochi i se revarsă șuvoaie de întrebări.

— Mi-a lăsat niște casete în care își povestește viața. Un fel de testament sau mărturie. Erați la curent cu existența acestui casetofon? Cum pare incapabil să răspundă, continui: A fost al meu. L-am uitat la ea. Nu știu de ce, dar într-o bună zi a hotărât să se înregistreze anume pentru mine…

— Într-o seară am intrat în casă și am auzit-o vorbind. Am crezut că era cu Blanche… De fapt, probabil era cu dumneavoastră… În gând, cel puțin.

— A fost acum mult timp?

— Acum vreo cinci ani. De când m-am căsătorit, veneam întotdeauna pe jos, după ce se lăsa noaptea. Niciodată ziua. Aici, oamenii vorbesc prea mult. N-au altceva de făcut. Vorbesc și, mai ales, jităresc.

— Poftim?

— Stau la pândă. „A jitări” e un cuvânt pe care-l folosesc bătrânii de-aici și care le vine mănușă.

— Nu v-ați separat niciodată, dumneavoastră și Colette?

— La un moment dat am fost foarte supărat pe ea. Era o chestie legată de o cheie. Dar până la urmă m-am întors. Întotdeauna mă duceam la Colette seara târziu. Chiar și după ce-a apărut Blanche. Ridicând setul de chei pe care-l pusese pe măsuța joasă, adaugă: întotdeauna am avut o copie. Am păstrat-

o.

Tocmai mi-a mărturisit că venea la Colette în toiul nopții. Deci nu mai încape nici o îndoială, erau amanți. Aș da orice ca să-l pot întreba dacă venea și când eram eu aici în vacanță. Dar, pe toți sfinții, cum mi-aș fi putut închipui că mătușica mea cea serioasă „primea" un bărbat în camera ei? Un bărbat însurat! Cum am putut fi atât de oarbă și surdă? Cum de n-am sesizat semnele, zgomotele, parfumurile? Fularul sau cele două pahare uitate pe masă? Eu, o regizoare de film al cărei cotidian se hrănește numai prin observațiile vizuale și senzoriale!

Aimé își termină cafeaua, îmi remarcă tulburarea, își deșiră corpul înalt de 1,88 și se îndreaptă spre valiză.

Îngenunchează ca să cerceteze casetele și într-un final alege una pe care mi-o întinde.

— Pot să ascult, dacă nu vă supărați?

Nu-mi vine să-l refuz. Deschid clapeta aparatului și vâr caseta înăuntru. Vocea lui Colette îl face să încremenească. De la primele cuvinte. Trec câteva secunde înainte ca Aimé, ținându-se de piept, să mă roage s-o opresc. Întrerup înregistrarea. Iese din cameră clătinându-se. Aud apa curgând în baie. Aimé se întoarce, cu ochii roșii. Se așază la loc pe canapea.

— În regulă, sunt gata. Putem continua, închide ochii, iar eu pornesc din nou casetofonul. COLETTE

În seara aceea, la Aimé, văzându-mă în oglindă, nu știu dacă era de la șampanie, de la muzică sau de la ritmul cardiac al lui Aimé care-mi bătea în ureche, dar întinerisem. Păream încă și mai tânără decât în ziua când plecasem să-mi fac ucenicia la

Mokhtar. Mi-am udat fața și ceafa. Pe atunci, aveam încă părul lung până la umeri. Acasă îl prinsesem cu o agrafă, dar acum l-am desfăcut.

După aceste cuvinte, Colette tace preț de vreo zece minute. Aimé deschide ochii și profită de liniște ca să se ridice. E îngrozitor de palid. Îi ia destul de multă vreme pentru a-și găsi cuvintele:

— O să revin mai pe seară, Agnès, sau mâine. În sfârșit, o să revin. Mă bucur enorm că v-am cunoscut.

Dispare pe coridor. Aud ușa de la intrare închizându-se în spatele lui. Apoi, motorul mașinii care se îndepărtează pe stradă. În cameră plutește parfumul lui cu note de pădure. Știu că n-o să revină.

4

COLETTE

Preferințele nu-s ceva ce se poate explica. E ca în cazul iubirii, de ce el și nu celălalt? De ce ea și nu cealaltă? Ani de zile m-am silit să-mi vizitez sora, pe Danièle. Nu voiam s-o văd pe Danièle. N-am vrut niciodată. Din cauza ei a trebuit să mă las de școală. Azi, când mă gândesc, îmi dau seama că am fost foarte nedreaptă față de ea.

După ce a fost internată a încetat să mai scâncească pentru orice mărunțiș. N-a devenit interesantă, nu, dar acum era mai puțin inabordabilă. Iar când mă vedea părea mulțumită. Am ajuns chiar să ne zâmbim.

Parcurgeam același drum ca înainte, dar fără Blaise. Cizmărie, castel, castel, cizmărie. El îmi dăruise bicicleta lui fără știrea marchizului, acolo unde se ducea nu-i trebuia. Pentru mine, bicicleta aceea era o comoară, comoara libertății. Puteam să mă deplasez oriunde în Gueugnon și în împrejurimi.

Am încercat totul cu sora mea: s-o învăț să înoate, să se ocupe de Bijou, calul meu care-și trăia liniștit pensia între grajd și islaz grație lui Blaise și mai ales grație marchizei, să recunoască ciupercile și copacii, să citească, să coasă. Nimic din ce-mi plăcea mie n-o interesa. Și totuși am insistat!

— Danièle, o să-ți citesc o poveste.

Ea răspundea: „Bine”, se așeza lângă mine, niciodată pe

genunchii mei, mă asculta două-trei minute, apoi fugea să se ascundă sub fusta mamei.

Când era mică, avea permanent în mână o cârpă cu care freca tingirile de aramă. Asta îi plăcea la nebunie. Crescând, a făcut o pasiune pentru vânătoare și a început să-i însoțească pe zbirii marchizului. Pe scurt, surorii mele îi plăcea să deretice și să vâneze.

— Ce vrei să faci, Danièle?

— Nimic.

— Mergem să ne plimbăm?

— Nimic.

Până la urmă izbucneam în râs. Într-un râs nervos. Cu cât creștea, cu atât semăna mai mult cu tata... Și nu era un lucru pe care să și-l dorească cineva.

Tăcere.

COLETTE

Ce rea sunt! Mă ascult si-mi dau seama că sunt rea. Probabil îți spui că mătușa ta era geloasă și rea cu sora ei.

Tăcere.

COLETTE

Jean îi trimitea lui Georgette câte o scrisoare pe săptămână, iar eu i-o citeam duminica, după ce-și termina serviciul de la prânz. Întotdeauna aceleași cuvinte îngrozitor de plictisitoare: „Dragă mamă, sunt bine, mănânc bine, dorm bine, învăț bine, școala mea e lângă apartament, Lyonul e un oraș interesant, vă sărut pe tine și pe surioara mea”. Din când în când povestea ce mâncase la o masă sau descria una dintre încăperile apartamentului. Fără să

menționeze niciodată pianul sau lecțiile lui. De parcă ar fi fost tabu.

Ce simțea Georgette? înțepenea îndată ce mă auzea citind primele cuvinte. Încercam să pun suflet, dar era nașpa, cum spun tinerii din ziua de azi.

Tăcere.

COLETTE

Georgette nu deschidea plicurile de la Jean. Le vâra într-un sertar și mă aștepta pe mine, deși nu era analfabetă. Lipsă de interes? Rușine? Pudoare? Poate toate trei la un loc.

Tăcere.

COLETTE

La început, Blaise mi-a scris mult. Mult. I-am pus în ordine scrisorile într-unul dintre caietele cu colecția FC Gueugnon, cel din sezonul 1977-l978, cred... În 2007, când a trebuit să plec în grabă de acasă, mi-am ascuns toate hârtiile importante în colecție. Va trebui să te uiți în toate volumele. Să le scuturi ca să vezi ce pică dintre pagini. Iar când o să se facă la Guegnon un muzeu al echipei, să le dai colecția mea. Până atunci, păstrează totul cu mare grijă.

25 noiembrie 1961

*

„Scumpa mea Colette,

Mă simt singur. Am gânduri negre. La internat, împart o cameră cu trei colegi. Urăsc această promiscuitate. Își petrec timpul holbându-se la femei goale de prin reviste. Eu mă prefac că râd și că-mi place. Am învățat să reproduc toate gesturile

celui mai mare bătăuș din școală, un anume Jean-Claude. Aici, de îndată ce zboară o vorbă de ocară, nu mai auzi decât „poponarule” toată ziua. Știu că e paradoxal, dar detest băieții. Aș fi vrut să fiu normal, Colette, am fi putut să ne căsătorim și să avem copii. Dacă tu m-ai fi vrut, desigur.

Și tu? Cum o duci? Ce mai face Mokhtar? Părintele Aubry? Ultima ta scrisoare m-a încântat. Mă încântă să te citesc. Povestește-mi despre Gueugnon, despre oameni, despre bârfe. O să vin de Crăciun. I-am promis mamei. E tot mai nefericită cu tata. Cred că până la urmă o să plece, chiar dacă nimeni nu divorțează în familia de Sénéchal.

Duminica trecută am fost pe la fratele tău. Am luat prânzul cu el la soții Levitan. Élia și David nu sunt prea vorbăreți. Întotdeauna au fost așa. Odată ce ți-au pus trei întrebări, făcând niște eforturi supraomenești, amuțesc complet.^ își duc viața în gândurile lor. Jean e descumpănit. Îl înțeleg, e greu să înduri tăcerea gazdelor. Dar așa i-a hotărât lui soarta. E încă foarte tânăr. Și noi, Colette, suntem tineri. Ce trist e să constați cât de puțin durează copilăria! Avem cincisprezece ani, și deja ni se cere să trăim ca niște adulți. Tu n-ai avut o copilărie fericită, dar sper că vei păstra amintiri frumoase, pentru le meriți. Ca să revin la Jean, știu foarte bine că el te interesează, după masă ne-am dus să ne plimbăm pe malul Ronului. Deși deocamdată îi vine greu să mă creadă, i-am explicat că David Levitan e unul dintre cei mai buni profesori de pian din lume, că fiecare profesor are metoda lui și că trebuie să aibă încredere în el. Sper că l-am convins. Jean ar vrea ca totul să meargă mai repede, dar

e imposibil, ținând seama de nivelul de excelență pe care-l vizează. Trebuie să învețe să aibă răbdare.

Pe urmă, scumpa mea Colette, l-am dus la cofetărie să mănânce un desert minunat, o piersică Melba. Dacă i-ai fi văzut ochii! Și i-am spus povestea Éliei și a lui David. Cea pe care mult timp n-a cunoscut-o decât mama. După război, mama s-a mutat la Lyon ca să lucreze pentru Crucea Roșie. Trebuia să-i repertorieze pe deportați! care se întorceau din lagăre, să le găsească familiile, apartamentele, dacă erau proprietari, să-i cazeze, să le ofere sprijinul de care aveau nevoie. Așa a făcut cunoștință cu acest cuplu. Fratele tău trebuia să afle adevărul. Motivul tăcerii lor,

David și Élia s-au cunoscut foarte tineri la Conservator și s-au căsătorit în 1937. Au fost arestați în 1942, la Lyon. Élia era însărcinată. Au stat câteva săptămâni la Pithiviers, unde ea s-a îmbolnăvit de tifos. A suferit un avort spontan în trenul care-i ducea la Auschwitz. Fără îndoială, această dramă i-a salvat viața, pentru că nimănui nu-i păsa de gravide, de bătrâni sau de copii în lagărele morții.

Când s-au deschis ușile vagonului, Élia a fugit și l-a implorat pe primul SS-ist înarmat pe care l-a văzut s-o omoare. Ofițerul i-a spart nasul. David a sărit în apărarea ei, a avut parte de același tratament. Apoi au fost ținuți în carantină, David cu bărbații, Élia cu femeile. N-au fost exterminați pentru că erau muzicieni. David a ajuns pianist la popota ofițerilor. Iar Élia a intrat în orchestra de femei care cânta pentru naziști, alcătuită din gardiene și câteva deținute. În această orchestră erau

poloneze, unguroaice, belgience, ucrainence, grecoaice... Élia era singura cântăreață de operă. I se cerea orice cântec, iar ea se executa. A devenit „cutia muzicală" a iadului. A avut parte de condiții mai bune decât restul și a îmblânzit viața de coșmar a femeilor din barăci.

În 1944 a fost deportată la Bergen-Belsen. Nu știa unde se află soțul ei. În timpul marșului morții, unele femei i-au cerut să cânte, ea s-a executat. Cântecele Éliei Levitan au fost un sprijin a cărui putere nu ne-o putem imagina. I-au permis să reziste. Și să trezească mila torționarilor. Omorau femei, nu și privighetori. Asta le-ar fi adus ghinion.

Erau 60 000 de supraviețuitori când englezii au eliberat lagărul în 1945, iar Élia se număra printre ei. Când a ajuns la Lyon, nu știa dacă David mai trăiește. Mama a fost cea care s-a ocupat de ea, într-o clădire împrumutată de autoritățile franceze Crucii Roșii, o clădire în care oamenii puteau să primească îngrijiri, să se spele, să se îmbrace, să doarmă. Până când își regăseau familia. Însă David era singura ei familie. Élia se hrănea doar atunci când mama îi dădea mâncare cu lingurița. Repeta fără încetare: „N-am murit în 1942, dar acum că sunt liberă să mor, lasă-mă să plec, Eugénie". Mama s-a atașat de ea în mod deosebit. Nu știu câte zile au trecut până când David a ajuns la rândul lui la Lyon. Mama a asistat la regăsirea lor. Élia nu și-a recunoscut soțul, îmbătrânise cu trei decenii în trei ani și pierduse mai mult de patruzeci de kilograme. Autoritățile le-au restituit apartamentul confiscat de poliția regimului de la Vichy, și David a reînceput să cânte și să dea lecții de pian. Élia

n-a mai cântat niciodată.

Acum că Jean cunoaște trecutul gazdelor sale, sper că le va înțelege tăcerea și o va accepta mai ușor.

Îi aud pe ceilalți venind. Trebuie să ascund repede scrisoarea. S-o pun în plic. Dacă cineva dă peste ea, sunt mort.

Scrie-mi cât mai curând.

Te iubesc.

Blaise”

*

Cunosc povestea Éliei și a lui David Levitan. Tata mi-a spus-o. Și mama s-a întrebat mult timp dacă nu cumva părinții, fratele și sora ei îi întâlniseră în 1942, după arestare. Dar n-a îndrăznit niciodată să deschidă subiectul. Nici să le arate poze. Înainte să moară mi-a mărturisit că se temuse de răspunsurile lor. Se temuse c-o să afle că fuseseră torturați sau executații unii în fața celorlalți. Când ai un coșmar, îl înduri singur. În lagăre, coșmarul a fost colectiv. Mama nu și-a făcut niciodată iluzii cu privire la familia ei. Când au coborât din tren, Rafael și Agnès duceau fiecare un copil în brațe, iar tatăl ei avea cincizeci și cinci de ani.

Tata și cu mine eram amândoi acasă. Probabil că aveam patru sau cinci ani. E una dintre primele mele amintiri. Cânta la pian și plângea când am ieșit din camera mea. Văzându-mă, s-a oprit din cântat și mia spus:

— De fiecare dată când Élia mă privea, se gândea la copilul pe care-l pierduse. Dacă ai ști ce ușurat am fost când Blaise mi-a spus povestea lor, a ei! A fost ca și cum s-ar fi ridicat vălul negru

care acoperise cuplul acela. Aveam unsprezece ani, nimeni nu vorbea despre lagărele de concentrare. Abia la sfârșitul anilor ’70, când s-a difuzat la televizor serialul *Holocaust,* am descoperit primele imagini. La zece ani după eliberarea lagărelor a fost *Noapte și ceață* al lui Alain Resnais, dar l-am văzut mult mai târziu. A izbucnit în plâns, murmurând: Aproape niciodată n-am simțit o durere așa de mare ca azi.

Tocmai aflase că Élia murise la spital din cauza unei embolii pulmonare. De ce îmi amintesc cu atâta precizie cuvintele lui? Ce-am înțeles din ce mi-a spus? Copil pierdut, lagăr de concentrare, Alain Resnais, Holocaust, „aproape niciodată n-am simțit o durere așa de mare”. De ce „aproape”, tată? Când mai simțiseși o asemenea durere? Mi te adresai mie? Altcuiva? Unei fantome sau unei amintiri?

Astăzi îmi dau seama că singura persoană care s-a ocupat cu adevărat de tatăl meu când eram mic a fost Colette. Mătușa mea. Să iubești înseamnă și să minți.

Pe când studia la Lyon, de câte ori îi telefona la Mokhtar, tata îi povestea că gazdele lui erau simpatice, pline de fantezie și că-l luau peste tot. La concerte, la teatru, la cinema. Élia nu ieșea pe stradă decât ca să meargă la medic. David era cel care făcea cumpărăturile, și nu și-a dus niciodată elevul nicăieri.

5

Gueugnon-Lyon
Agnès SEPTEMBRE, nepoată,
Ana DUGAIN, strănepoată,
Jean SEPTEMBRE (†), frate, Danièle SEPTEMBRE (†), soră,
Hannah SEPTEMBRE (†), născută RUBEN, cumnată, Louis Berthéol și Blaise de SÉNÉCHAL (†), prieteni, Mokhtar BAYRAM (†)
și clubul de fotbal din Gueugnon
anunță cu durere în suflet decesul doamnei
Colette SEPTEMBRE BAYRAM
născută SEPTEMBRE
survenit în data de 21 octombrie 2010 la vârsta de 64 de ani.
Ceremonia funerară va avea loc la cimitirul La Guillotière din Lyon în 15 noiembrie la 14.30.
Conform dorinței sale, Colette a fost incinerată. Cenușa ei va fi depusă în cavoul familiei.
Va fi deschisă o carte de condoleanțe.
Anunțul de față are calitate de invitație.
10 noiembrie 2010

Aproape toți sunt morți. Nu mai rămâne decât Ana care să aibă copii la un moment dat. Pentru ca actele de naștere să înlocuiască anunțurile de deces. Ana și speranța.

Iată. Într-o zi trebuie să alegi cuvintele potrivite, formulele potrivite. M-am gândit să-i menționez și pe Georgette și Robin, dar, după o lungă ezitare, am conchis că lui Colette i-ar fi displăcut profund ideea. Paul bate și intră în casă. Închide repede ușa după el. Miroase a iarnă, a foc de șemineu. Geaca lui e stropită de ploaie. Fără să mă salute, îmi spune grăbit:

— Tocmai am primit lista celor care au comunicat cu Colette pe telefonul fix în ultimele șase luni. Am identificat patru persoane.

Patru persoane știau că mătușa mea era în viață. Dar cine? în afară de doctorul Pieri și Louis Berthéol? Mă gândesc la Sudkovski. Nu știa că Blanche e la cimitir când a venit aici. Ce-a făcut în casa asta, pe lângă faptul că mi-a furat pozele și și-a sunat propriul mobil ca să-mi înregistreze numărul de fix?

— S-au prelevat trei amprente diferite de pe receptor. Cele ale mătușii tale și ale lui Sudkovski. Trebuie să verificăm dacă cele din al treilea set sunt ale tale.

— Vrei să-mi iei amprentele?

— Da.

— Paul, trăim într-un roman polițist!

— Trăim în fiecare zi într-un roman polițist, Agnès, îmi întinde lista cu numerele de telefon și îmi spune că trebuie să mă mut la hotel pentru o vreme. Mă uit pe listă, un singur număr ocupă practic toată foaia: cel al lui Louis Berthéol. Se sunau de mai multe ori pe zi. În fiecare zi. Jacques Pieri telefona rar, venea direct.

Sudkovski și-a format numărul de mobil pe 1 noiembrie la ora

douăzeci și trei. Și a sunat aici în dimineața de 3 noiembrie. Apelurile repetate erau de la el. Lui îi aparținea răsuflarea zgomotoasă.

— Al cui e al patrulea număr?

— Încă n-am avut timp să verificăm, îmi răspunde Paul.

— Stai așa, o fac eu.

— Nu! Eu trebuie să sun primul! Tu nu trebuie să ai lista asta. E confidențială.

— Dar e vorba de mătușa mea, care mi-a lăsat povestea vieții ei înregistrată pe casete audio.

— Dacă aș fi un polițist bun, ar trebui să-ți confiște casetele alea. Dar cu tine sunt foarte prost. De-a dreptul novice. Când te-a sunat Sudkovski, ții minte ce i-ai spus?

— În seara de dinainte ajunsesem târziu acasă. Cred că era opt dimineața. Am crezut că erau Marie Roman și Éloïse Cardine, care mă sunau de la căminul de bătrâni. Că poate uitaseră să-mi spună ceva.

— Le-ai pronunțat numele?

— Nu numele. Doar prenumele. Cred că am zis: „Marie, sau Éloïse, sau Amélie, dumneata ești?” Și mi s-a părut că aud un „Da” murmurat. Crezi că am făcut o tâmpenie? Că le-am pus în pericol?

Simt că Paul îmi ascunde ceva.

— E foarte posibil ca Sudkovski să fi fost reperat la Sallanches, pândind instituția unde locuia Marie Roman.

Târziu, după ce fraza lui îmi ajunge la creier și reușesc s-o asimilez, îngaim:

— De ce locuia?

Expresia lui Paul se schimbă când spune în șoaptă:

— A murit.

Îmi imaginez perfect scena preț de câteva secunde, dar coșmarul pare să mi se eternizeze în minte. Sudkovski intră în căminul de bătrâni, urcă la etaj, cu unul sau mai multe cuțite în buzunar, pătrunde în camera lui Marie. Ea îl vede, îl recunoaște, e îngrozită, paralizată, nu poate să strige după ajutor, el o ucide cu sânge-rece după ce a torturat-o în prealabil. Din cauza mea. Când deschid ochii, sunt culcată într-o ambulanță care gonește spre secția de urgențe de la Paray-le-Monial. Paul, care mă ține de mână, se grăbește să mă liniștească:

— Marie Roman a murit de moarte bună.

Pot să închid ochii la loc.

Îmi revin într-o sală de consultații. Un medic tânăr îmi pune o mulțime de întrebări. Și pare foarte uimit de fiecare răspuns. Mai ales când îi povestesc despre o femeie îngropată în locul alteia. Iar când închei spunându-i că un ucigaș a fost în casa mea, strânge stiloul puțin mai tare și începe să mă privească de parcă aș delira. Și totuși parametrii sunt buni, tensiunea e normală. Și analizele dovedesc că n-am ingerat nici o substanță ilicită.

După o examinare atentă a organelor vitale, mi se dă voie să plec. Concluzia medicului: sunt fragilizată de o situație personală traumatică. Îmi prescrie un antidepresiv ușor, pe care n-o să-l iau, și-mi recomandă odihnă. De trei ani mă odihnesc. A venit momentul să termin cu asta.

Paul mă așteaptă la recepție.

— Nu-s însărcinată. Sunt fragilizată de o situație personală traumatică... De când știai că Marie Roman a murit?

— Am aflat pe drum înspre tine.

Sun imediat la „Toți sorii” ca să vorbesc cu Éloïse Cardine. Când în sfârșit vine la telefon, nu-i recunosc vocea plată.

— Bună, Agnès. Amélie s-a stins azi-noapte, în somn. Eu am găsit-o de dimineață. Chipul îi era liniștit. Sora ei e aici. Știi, doamna pe care ai întâlnit-o la cimitirul din Flumet.

— Da, știu... Ești sigură că...

— Ce anume?

— Nu, nimic. Mulțumesc, Eloïse.

Îmi spune că vizita mea a liniștit-o. Amélie era ușurată să afle că fiica ei era în siguranță alături de mătușa mea. Ținea la piept cartea ei de identitate și-i arăta poza tuturor membrilor personalului.

Înainte să închid, o rog să-mi comunice data și locul înmormântării.

— Devine suspect, îi zic lui Paul, cu toți oamenii ăștia care mor în somn, nu ți se pare? Mătușa mea, Marie, Blanche, acum trei ani. În mod normal, mori de boală, de bătrânețe, din cauza unui accident, a unei căderi, a unei crize cardiace, a unei embolii, de glonț, prin sinucidere, dintr-o ruptură de anevrism, prin sufocare, prin înec, din cauza unui virus, într-un incendiu... În jurul meu, toate femeile mor în somn. Ti se face frică să mai adormi.

— Vrei să trecem pe la farmacie?

— Ca să ce? Ca să nu mor în somn?

— Ca să iei doctoriile pe care ți l-a prescris doctorul de la Urgențe.

— Nu, mersi. Lasă-mă la mine acasă, și o să merg la Monge cu Méhariul.

— Te aștept în față cât îți strângi lucrurile.

— E în regulă. Paul. N-o să mă asasineze nimeni.

— Mobilul lui Sudkovski a fost detectat ieri la Mâcon.

— Credeam că e la Sallanches.

— Alaltăieri. Ieri, mobilul lui a fost detectat la Mâcon. E o veste foarte bună pentru noi. Nu știe că l-am

reperat. Avem un avans față de el. Marea lui greșeală a fost să se sune singur de la tine. E întotdeauna un moment când suspectul face o tâmpenie. Trebuie doar să ai răbdare.

*

E miezul nopții. Am ajuns aici pe 22 octombrie. În trei săptămâni, viața mea s-a schimbat. Valiza cu casete stă cuminte la piciorul patului. Casetofonul e pe noptieră. Mi s-a repartizat camera 7. O cifră norocoasă. „Încui de două ori.” „Da, Paul. Încui de două ori.”

Asta am făcut când a plecat Pierre, acum trei ani, și acum am de gând să deschid toate ușile. Trebuie să reinventez viitorul astfel încât să fie grandios. Astfel încât cei dispăruți să mă poarte spre ceruri senine. Sunt nerăbdătoare s-o strâng pe Ana în brațe.

Va veni pe 15 dimineața, împreună cu Cornélia și tatăl ei, direct la cimitir. Alături e o cafenea. Les Passantes. O denumire

poetică[14] pentru o cafenea de cimitir. Ne întâlnim acolo înainte de ceremonie. Mă întreb dacă vor fi mulți oameni în jurul cavoului Septembre-Ruben. Mă întreb ce sentimente o să-mi trezească revederea cu Pierre. Mă întreb cum o să fie să-l văd pe Pierre alături de Lycèce, Adèle, Hervé, Paul, Louis și ceilalți. În mod clar, va fi întotdeauna un titlu de Claude Sautet undeva în viața mea.[15] După înmormântarea care nu va fi înmormântare, după „încenușare" mă voi întoarce direct la Paris. Și apoi Ana va reîncepe școala.

Aud zgomot de pași pe coridor, scârțâitul parchetului. O persoană cu _pasul ușor. E firesc să te întorci la miezul nopții. Într-un hotel lumea se foiește toată noaptea. Încui ușa de două ori. Spre deosebire de ceilalți, nu mi-e frică de Sudkovski, habar n-am de ce. Știu, simt că n-o să-mi facă rău. De unde această certitudine? Ce încearcă să-mi spună corpul și creierul meu? De ce cad din picioare, când asta nu mi s-a mai întâmplat niciodată? De ce nu mă tem de nebunul ăsta periculos? Blanche și Marie au fugit de el toată viața.

Dacă el e individul de la ușă, măcar să am cugetul împăcat. Întredeschid fără zgomot și o văd pe Adèle intrând în camera lui Paul. Dar ca să ce? Să-i schimbe un pansament? Să-i facă o injecție? Să-i ia sânge? Să-i 5ună niște copci? Mă întorc rapid în pat ca să reflectez a zilele care mă așteaptă.

6

Adèle. Din grupul celor patru, ea era cea care nu vorbea. Care era de acord cu orice. Care se lua după ceilalți fără să pună întrebări. Care mirosea a caprifoi și miroase și acum. Cea care nu s-a schimbat. Frumușica discretă. Eleva sârguincioasă. Fiica de negustori care, în copilărie, mergea să înoate în ocean cu părinții. Și care se duce în același loc cu fetele ei de când s-au născut, în primele trei săptămâni din august. Saint-Palais-șur-Mer, pe Côte de Beauté[16]. Pe țărmul Atlanticului. Înarmată cu seringi, pansamente și eprubete, la 6 dimineața se prezintă la primii 5acienți la naiba-n praznic și, dacă totul merge bine, a opt seara e acasă. Nu se poate odihni decât duminica. Asta când nu e de gardă. În momentul de față vorbește puțin, ca să ne spună că morții nu trebuie tulburați sau că „fiecare la casata lui".

În 1986, Colette mi-a dăruit o cameră video. A ajuns să fie principala noastră ocupație. Lyèce, Adèle și cu mine scriam scenarii stângace în timp ce Hervé pregătea luminile, adică două spoturi amărâte recuperate dintr-o prăvălie. Improvizam scheciuri inspirate din viața cotidiană sau false jurnale televizate și ne petreceam zilele filmând, privindu-ne, luând-o de la capăt, râzând unii de alții. Simțeam o bucurie imensă. Aproape întotdeauna ne reuneam în casa mare și frumoasă a părinților lui Adèle. Hervé, Lyèce și cu mine eram fericiți să ne deghizăm, pe când Adèle rămânea un pas în spate. Cu timpul am început să le dau indicații, să regizez. Adèle nu suporta să

joace comedie, accepta să facă orice atâta vreme cât nu trebuia să vorbească.

În mare, toate scenele aveau în centru o fată drăguță și tăcută care asista la discuția dintre doi țipi simpatici și cam grobieni. Ea se mulțumea să se strâmbe ori să dea ochii peste cap. Recream „ambianțe" în camera lui Adèle. Sau pe culoarul de la etajul întâi. Furam din trusa de machiaj a mamei ei. Și, înainte să ne despărțim, vărsăm litri de demachiant pe tampoane de vată. Nu mi-ar fi trecut prin cap să mă întorc fardată la Colette. Nu pentru că m-ar fi certat, n-a făcut-o niciodată, ci din respect pentru ea. N-aș fi suportat ca părinții mei să creadă că mătușa mă lăsa să fac ce vreau.

Un an mai târziu, tata a murit. Și a luat cu el vara în care am împlinit cincisprezece ani. Am încetat să ne mai jucăm cu camera video, am trecut la etapa următoare, ieșind în club. La Tacot's, aproape de Gueugnon. Părinții lui Adèle ne duceau și veneau să ne ia la două dimineața. Nici un minut în plus, altfel eram pedepsiți și consemnați în casă. Cel mai amuzant e că ne fluturau prin fața ochilor etiloteste în care trebuia să suflăm pe rând. „Fiecare cu etilotestul lui", glumea Lycèce. Ceea ce a provocat crize de râs memorabile; cu toate acestea, niciodată, în doi ani, părinții lui Adèle nu s-au abătut de la regula controlului. Am fost scutiți abia după ce am ajuns la majorat.

Nu știu ce s-a ales de camera video, de casetele și scheciurile noastre, de copilăriile noastre pline de cântece - „Billie Jean", „Sweet Dreams", „Too Shy", „Mise au point" - care ne-au sudat. Mi-e imposibil să-mi aduc aminte. Oare am uitat toate aceste

lucruri la Gueugnon? La Lyon, la marna? În camera pe care am închiriat-o peste câțiva ani?

Nu mă mai gândisem niciodată la asta. E de ajuns o noapte albă. Nu reușesc să adorm și bat câmpii despre camera video și Adèle. Prietena mea din copilărie, și ea atât de mult timp uitată.

Nu le cunosc pe fetele ei, care sunt cu trei sau patru ani mai mari decât Ana. Țin minte că i-am trimis că măsuțe colorate și flori când a născut. Am văzut o poză cu tatăl lor pe Facebook, un fost baschetbalist, pare-mi-se.

Da, totul îmi revine în memorie, Adèle juca baschet, Lycèce, fotbal și Hervé, rugby. Acum îmi amintesc. În timpul vacanțelor ne întâlneam în fața sălii de sport după antrenamentele lor. Îi așteptam cu sentimentul că n-am nimic de făcut. Uneori băteam mingea de zidul terenului de tenis de lângă sală.

Adèle și Paul dorm împreună în camera de alături. Ea n-a plecat. Și în creier mi se tot învârte numele unui oraș pe care l-am zărit în istoricul destinațiilor din GPS-ul Citroënului ei. Nu-i acordasem atenție când introdusesem destinația mea în computerul de bord. Adèle se folosește de mașina aceea care doarme în garaj ca să meargă în vacanță ori ca să-și ducă fetele la Dijon. Zi de zi conduce un vehicul minuscul, potrivit pentru străduțele din Gueugnon și împrejurimi.

Alaltăseară, după ce Paul a plecat de la restaurant, am rămas să mai stăm de vorbă. Nathalie i-a pus câteva întrebări lui Line. Adèle, ca de obicei, n-a scos o vorbă. M-am gândit că era tulburată din cauza afacerii Sudkovski. De fapt, se pare că Paul stătea la originea tulburării. Nu știu de ce, dar la un moment

dat subiectul Zdreanță a apărut în conversație. Cu siguranță Lyèce îi povestise deja lui Line, pentru că na părut deloc surprinsă. „Fără să vreau, face parte din ADN-ul meu.” Când l-am întrebat pe Lyèce dacă se simțise ușurat când a aflat că a murit, mi-a răspuns că pentru el era mort de mult.

— Dar mă lupt în fiecare zi cu monstrul pe care mi l-a făcut cadou.

— N-o să mai facă rău nimănui, a obiectat Adèle.

Lyèce a pus capăt discuției printr-o fluturare din mână și ne-a anunțat că o ceruse pe Line de nevastă. Ea a zâmbit și ne-a spus că acceptase. I-am aplaudat. Nathalie a vrut să știe unde intenționau să trăiască. La Sallanches? La Gueugnon? în altă parte? N-au știut ce să răspundă. Aveau să vadă.

Eu, care am crezut întotdeauna că-i o idioțenie să te căsătorești când abia dacă-l cunoști pe celălalt, am vărsat discret o lacrimă. Sunt cupluri, îndrăgostiți, suflete clar lipite. Gândul mă duce la Pierre și la mine, la Giverny. Cu siguranță nu ne asortam la fel de bine, închid ochii, dar somnul tot nu vrea să vină. Îi deschid iar, și istoricul GPS-ului se proiectează dintr-odată pe tavanul camerei. Hipermnezia mea e la cote maxime:

DIJON
GUEUGNON
DIJON
SAINT-PALAIS-SUR-MER
GUEUGNON
CANNES
GUEUGNON

DIJON
GUEUGNON
DIJON

7

11 noiembrie 2010

N-am murit în somn, am făcut ceva mai rău. L-am visat pe Pierre. Ba chiar făceam dragoste cu el.

Deschid ochii în camera mea de hotel. De când a plecat Pierre, toate camerele mele sunt camere de hotel. Cearșafurile sunt reci, pereții, necunoscuți. Sunt mortificată ca în urma unei penitențe grele și am senzația că am făcut un imens salt înapoi în numai câteva ore. Ieși din viața mea, Pierre Dugain. Trebuie să accept. N-o să mai facă niciodată parte din mine, cu excepția Anei, dar va face parte din unele nopți. Niște nopți incoerente.

În 2007, totul a mers foarte repede. Când Pierre m-a anunțat că mă părăsește, n-am vrut să rămân în Statele Unite. Am angajat o avocată - o mașină de război - recomandată de o prietenă actriță, franțuzoaică, instalată la Los Angeles de ani de zile. Și i-am cerut să-l informeze pe Pierre că am decis să mă întorc în Franța cu fiica noastră. El m-a sunat:

— Acum îmi trimiți scrisori de la avocați? Aici am ajuns?

— Gura, i-am replicat.

Și am închis. Poate că am adăugat: „Du-te-n pizda mă-tii”, dar nu sunt sigură.

Mătușa mea a murit pe 11 august. El m-a anunțat că pleacă pe 1 septembrie.

Am ajuns la Paris pe 1 ianuarie 2008. La mulți ani și multă

sănătate, mai ales sănătate, e cea mai importantă. N-are rost să precizez că, dacă n-aș fi avut-o pe Cornélia, n-aș fi făcut față. Ea a găsit apartamentul luminos din Abbesses, paturile, canapeaua, un pian nou pentru Ana, vesela pe care s-o aranjeze în bucătăria amenajată, parfumul ambiental... Ea m-a smuls din letargie o săptămână din două ca să mă duc s-o iau pe Ana de la școală, să mănânc repede o porcărie înainte să mă întorc acasă, să organizez petreceri în pijamale, să mă uit la un serial cu fiica mea, s-o conduc la aniversări, la cursurile de dans, la ortodontist, să-i fac o temă sau două, pentru că: „Te implor, mămico, serios".

Au urmat umilințele obișnuite: Pierre și ailaltă pe coperta unei reviste sărutându-se cu foc într-o apă turcoaz și, încă și mai oribil, Pierre și ailaltă în fața noului lor apartament parizian din Marais. Mâna lui pe sub puloverul ei. Am rămas blocată ore în șir, 3rivindu-i pe hârtia lucioasă. Am făcut revista bucățele, după care am aruncat-o la gunoi și am coborât plângând până la chioșc ca s-o cumpăr din nou. Și iar m-am uitat, cu ochii cât cepele, la mâna lui pe sub puloverul ei. „Pierre Dugain: un bărbat fericit. Frumoasa americancă și actorul nostru preferat. Din dragoste pentru el, ea se sacrifică și se mută la Paris." Trei sute de metri pătrați la Saint-Paul cu soțul meu, simpatic, spiritual, inteligent, senzual, celebru. S-a văzut sacrificiu mai mare? Ce mizerie de viață!

Cum nu sunt actriță și presa *people* e interesată de regizori în aceeași măsură ca de Art Déco, am fost scutită de pozele făcute pe ascuns, cu expresia mea descompusă și bărbia dublă din

cauza kilogramelor în plus, în timp ce-mi fac cumpărăturile la Abbesses încercând să articulez corect, sub ochii uluiți ai vânzătorilor de trufandale: „Un kilogram de mere roșii pentru otrăvit, vă rog. Albă-ca-Zăpada e ailaltă. Eu sunt oglinda”.

Cum îți revii dintr-o suferință din dragoste? Oare îți revii? Și de ce să-ți revii? Nu cunosc răspunsul. Dar momentul cel mai rău și mai rău, care mi-a zdrobit egoul, a fost când au participat prima oară împreună la o emisiune de televiziune. Și nu orice emisiune. Nu la un joc de cultură generală ca să strângă bani pentru o asociație caritabilă. Nu. La jurnalul de știri. Unul lângă altul, ca să prezinte ultimul film al lui François Ozon, cineast după care sunt înnebunită, ceea ce Pierre știa foarte bine. Ozon îi distribuise pe amândoi pentru că o descoperise în ultimul meu film și fusese încântat de ea - asta am aflat mai târziu, din fericire -, iar cu Pierre voia de mult să lucreze. S-ar fi zis că-i o surdă care nu știe să citească decât de pe buzele lui Pierre. Cameramanul nu înceta să facă gros-planuri cu ea, mută și sublimă.

Aud o bătaie în ușă. Viața mea a devenit un teatru bulevardier. Se deschid uși, se trântesc uși, se intră pe ușă. Micul-dejun? Nu e în stilul casei. Sudkovski, care vine să mă omoare? Hai, fă-o, o dată pentru totdeauna. E Adèle, în hainele de aseară. Jeanși, pulover bleumarin.

— Te-am trezit? mă întreabă stingheră.

— Nu.

— Am dormit aici, murmură.

— Știu.

Ne zâmbim. Ea roșește și pleacă privirea. Ca pe vremea camerei video.

— Vii jos să luăm micul-dejun?

Adopt tonul cel mai destins de care sunt capabilă, dar în realitate nu mă gândesc decât la faptul că s-a dus la Cannes. E singurul lucru la care mă pot gândi. Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie că a dormit cu Paul.

— Bine. Azi lucrez de la prânz până la zece seara.

Adèle își comandă o cafea lungă, eu, un espresso triplu. Chelnerița cu coada până la șale își dă ochii peste cap.

— Nu facem așa ceva.

— Atunci trei cafele în trei cești puse una lângă alta, vă rog.

Își dă seama că nu e cazul să insiste și pune pe masă un coș cu bunătăți de patiserie.

Obrajii lui Adèle sunt roz-pal. Oare o să mai am vreodată obrajii trandafirii?

— Spune-mi, Adèle, ai fost recent la Cannes?

— Nu, de ce? întreabă mușcând dintr-un croasant. N-am fost niciodată în Sud. Poate anul viitor, fetele vor să mergem la Menton pentru Sărbătoarea Lămâii.

— Și totuși...

Îmi vine greu să ating subiectul.

— Și totuși, ce?

— Pe GPS-ul Citroenului tău, printre destinații apare și Cannes.

— Ah, posibil. Știi, o împrumut des.

— Da?

Sunt aproape dezamăgită.

— Cui? insist.

— Unor prietene de-ale fetelor mele. Celor care au carnet, bineînțeles.

— Credeam că...

— Ce, Agnès?

— Că erai implicată în dispariția lui Zdreanță.

Își adâncește ochii mari într-ai mei zâmbind straniu.

— Mă anchetezi?

— Nici vorbă. N-am putut să dorm și mi-am adus aminte de chestia asta. Noaptea faci obsesii din orice. Mi-am amintit că am observat numele orașului în istoricul GPS-ului tău, și acolo trăia Zdreanță și tot acolo a murit.

Adèle atacă al doilea croasant.

— Mor de foame, aseară n-am avut timp să mănânc.

— Ai dormit bine? îndrăznesc s-o întreb, ca să destind atmosfera.

— Vezi că ești pusă pe anchete?

Izbucnesc în râs. Ia o înghițitură lungă de cafea și comandă un fresh de portocale.

— Nathalie și Lyèce ți-au povestit că l-au văzut la Cannes pe când ieșeau din Palatul Festivalurilor?

Mă surprinde că revine la subiectul Zdreanță. Poate că nu vrea să-mi vorbească despre Paul.

— Da, mi-au spus că l-au urmărit pe Croazetă, ce nebunie... El a scăpat și...

Adèle îmi curmă vorba:

— Sper că nu ești supărată pe mine din cauza lui Paul.

— De ce-aș fi supărată pe tine?

Își mușcă buza înainte să răspundă:

— Nu aveai... planuri cu el?

Întrebarea ei mă surprinde atât de tare, că-mi dau lacrimile. Adèle încremenește. Obrajii i se fac stacojii, îi mărturisesc că nimic nu mi-ar plăcea mai mult decât să am planuri cu cineva. Dar că nu mi se mai întâmplă. Că interesul meu amoros pentru alții e praf și pulbere, ca mătușa mea. Mă ia de mâini și-mi șoptește:

— Nu m-am putut abține.

— Ascultă-mă, Adèle, dacă ai petrecut o noapte frumoasă, e grozav. Și nu datorezi nimic nimănui. La urma urmei, mi-ai spus-o tu însăți, „fiecare la casata lui”. ’

Adèle se posomorăște brusc.

— Ce-ai pățit, ești bine? Nu-i un capăt de lume dacă te-ai îndrăgostit de Paul.

— Am vrut să-l omor.

Mi-l imaginez brusc pe Paul zăcând în pat, la etaj, ucis cu arma de serviciu de prietena mea din copilărie, cea care nu vorbea.

— Pe Zdreanță, murmură ea ducându-și ceașca la buze.

8

— Anul trecut, când Lyèce și Nathalie s-au întors de la Nisa, au venit la mine acasă. Era seara târziu, mă uitam la televizor, pe jumătate adormită, când și-au făcut apariția frumoși și bronzați, dar în culmea tulburării. M-a izbit contrastul dintre aspectul lor înfloritor și seriozitatea pe care o emanau. M-am gândit că se întâmplase ceva grav... Și așa și era, pentru că-l văzuseră pe Zdreanță. Erau descompuși. Am simțit că Lyèce voia să încheie subiectul, să treacă mai departe, și că Nathalie îi respecta alegerea. N-am înțeles de ce, dar pe mine m-a distrus vestea asta. Faptul că Zdreanță trăia liniștit la soare, fără să fi fost deranjat vreodată, mi s-a părut o nedreptate profundă. La Gueugnon se știa că fusese concediat de la club și că o tulise în Sud după ce un conducător al clubului îl prinsese în vestiarul stadionului în timp ce mângâia un băiat la duș. Știam că trăiește, aș fi putut să-l găsesc și mai înainte, dar după ce Lyèce și Nathalie mi-au povestit că-l văzuseră, totul devenea concret.

N-ar fi trebuit să mă căsătoresc cu tatăl fetelor mele. Iubitul meu din școala primară se numea, se numește și azi, Christophe Delannoy. Pe el îl iubeam, și... da, știu că e o copilărie, dar nu există dragoste din copilărie, există dragoste și gata. Ne promiseserăm c-o să ne facem o viaţă împreună. Eu aveam să fiu doctoriță, el, fotbalist și comentator sportiv, și urma să avem o casă cu trei etaje ca aceea a părinților mei, dar mai frumoasă.

Nu s-a căsătorit, n-a avut copii, nici casă. N-a făcut nici un fel

de studii. După clasa a șasea l-au băgat într-o filială vai de capul ei pentru că școala e obligatorie, iar de la șaisprezece ani l-au lăsat să bântuie prin lume. Nu s-a drogat niciodată, n-a băut niciodată, dar a înnebunit. Da, se întâmplă lucrul ăsta, să înnebunești. Bineînțeles, se folosesc alte cuvinte, probleme comportamentale, bipolaritate, depresie și așa mai departe. Christophe nu s-a născut nebun. Cel care i-a distrus sufletul, pot s-o jur în fața lui Dumnezeu, a fost Zdreanță. Dar am înțeles asta mult mai târziu.

Plecase în cantonament la Manosque, cu echipa de fotbal, avea vreo zece ani. Adultul însoțitor era Zdreanță. Nu știu ce i-a făcut, dar nu trebuie să ai prea multă imaginație ca să înțelegi. Când prietenul meu s-a întors, nu mai era el. A plecat cu autobuzul miercuri, cu zâmbetul pe buze, iar duminica următoare era ca și mort și îngropat. Evident, nu mi-am dat seama pe loc. După ce s-a întors am trecut pe la el ca de obicei, era nefiresc de agitat. Am crezut că era din cauza bucuriei, pentru că jucase fotbal cu prietenii într-un soi de tabără dintr-un loc pitoresc. Ne-am dus în camera lui ca să stăm de vorbă ca de obicei, voiam să-mi povestească, dar nu mi-a povestit nimic. Se bâlbâia. Nu-l mai auzisem niciodată bâlbâindu-se. Am pus-o pe seama oboselii și a exaltării. Îmi aduc aminte un detaliu foarte precis. Ca și când ar fi fost ieri. Si-a scos toate albumele de fotografii ca să-mi arate poze cu el de când era bebeluș și a început să-mi repete: „Vezi, asta era înainte”. Cum aș fi putut să pricep ce însemna acest „înainte”? Am rămas toată după-amiaza în camera lui, uitându-ne prin albume.

Nu făceam nimic rău, eram niște copilași de zece ani. Ne sărutam pe gură, numeam asta „un pup”. Nimic mai mult. Uneori ne țineam de mână pe stradă, ca să-i imităm pe oamenii mari. Christophe era simpatic, tandru și frumos. Dar după ce s-a întors de la Manosque a început să aibă faze de agitație, în care spunea numai aiureli, nu mai era coerent, și apoi devenea brusc amorf. Se culca și nu se mai mișca ore întregi. I-am văzut tristețea din ochi, o tristețe lungă și cumplită care prindea tot mai^ mult rădăcini. O coborâre interminabilă în infern. Îl întrebam ce are, nu-mi răspundea. După un an i-am spus că se schimbase. Că nu mai era ca înainte. Chiar și din punct de vedere fizic, se îngrășase mult, el, care era atât de slab. Ca și cum ar fi luat cortizon. Atât am insistat să aflu ce nu era în regulă, că până la urmă m-a dat afară aruncându-mi tot felul de jigniri, făcând-mă burgheză, acuzându-mă că-mi dau aere de vedetă, că-s înfumurată pentru că am note bune, că vreau să controlez totul în viața lui. Asta m-a distrus de-a binelea. Nu e nimic mai groaznic decât să pierzi pe cineva fără ca respectivul să moară, doar pentru că este absent din el însuși. Iar Christophe nu s-a mai întors niciodată. El, care era atât de blând. El, pe care-l aștepta un viitor atât de frumos. Când am intrat la gimnaziu s-a izolat, nu mai avea prieteni și se lăsase de fotbal, în condițiile în care fotbalul era viața lui. Făcuse o pasiune pentru bicicletă, dispărea ore în șir, traversând orașul pe două roți ca un nebun. A devenit obiectul batjocurii generale. Elevii au început să-l ironizeze, să-l strige „Toto”[17] Toto azi, Toto mâine. Chicoteau pe la spatele lui, iar el era tot mai incoerent. Unii profesori s-au

purtat oribil cu el, făcându-l imbecil sau ignorant, alții s-au îngrijorat și au făcut un raport, solicitând să fie examinat medical. Trebuia să facă un control psihologic și psihiatric. Christophe trăia doar cu mama lui, care primea o pensie de urmaș. Toată lumea a crezut că o luase razna din cauza morții tatălui său, într-un accident de muncă la uzină, pe când el avea cinci ani. Că devenise fragil din cauza acestui incident. Eu n-am crezut asta niciodată. A fost internat în mai multe rânduri la spitalul de psihiatrie, apoi a fost declarat handicapat fără ca vreun specialist să-i poată defini precis boala. S-a vorbit despre schizofrenie, despre crize halucinatorii și psihotice legate de pierderea tatălui, într-o zi s-a aruncat de la etajul al treilea, convins că putea să zboare. A fost salvat de copertina din pânză a unei vecine de la etajul de dedesubt.

După clasa a șasea a plecat la o școală profesională de tâmplărie. A rezistat numai câteva luni. Acum e de vârsta noastră, locuiește tot cu mama lui și n-a lucrat niciodată.

Viața m-a făcut să uit promisiunile noastre din copilărie. Și eu l-am abandonat. Am încetat să-l iubesc. Mi-am continuat studiile, am mers la petreceri, am flirtat, m-am măritat, am născut două fete, am făcut o meserie pasionantă, dar dificilă. Uneori îl întâlnesc când mă duc la cumpărături sau la laborator. Ne îmbrățișăm, n-avem nimic să ne spunem, dar ne îmbrățișăm. Debitând aceleași banalități, „e frumos azi”, „e un frig de-ți îngheață oasele”, „mama ta e bine?” îl mângâi pe umăr și-mi continui drumul.

Dacă are nevoie de un tratament sau să i se ia sânge pentru

analize, mă sună. Nu vrea să aibă de-a face cu colegele mele. Vine la cabinet și mă așteaptă ca un copil cuminte. Se așază și nu se mai mișcă. Îl găsesc după ușă. De fiecare dată îmi vine să plâng, pentru că e o risipă îngrozitoare. Lyèce a scăpat. A încasat o grămadă de lovituri, dar a scăpat. Christophe a murit la Manosque.

Nu mai seamănă cu băiatul frumos din copilăria mea. Cântărește probabil nouăzeci de kilograme. E buhăit, distrus. Nu pare totuși nefericit. Zâmbește tot timpul, datorită medicamentelor. Dacă și-ar opri tratamentul, altfel ar sta lucrurile. Cred că deocamdată rezistă pentru că o are pe mama lui. Sunt convinsă că, atunci când ea o să se ducă, el o s-o urmeze.

Așadar, când Lyèce și Nathalie mi-au zis că l-au văzut pe Zdreanță, sângele mi-a dat în clocot, amintirile miau revenit în forță și m-am apucat să fac cercetări. E ca și cum ar fi ieșit la suprafață ceva ce fusese îngropat adânc înlăuntrul meu. Sunt asistentă, nu mie greu să găsesc o adresă într-un dosar medical pe baza numărului de asigurat. În cinci minute aveam numele străzii pe care locuia Zdreanță. Am așteptat weekendul și m-am dus. Am ajuns vineri seara, închiriasem o cameră la un hotel nu departe de el. La Belle Vue.

Sezonul era în toi, era plin de lume la terase, pe plajă, pe străzi. M-am trezit foarte devreme sâmbătă dimineață. N-o să mă crezi, dar nu văzusem niciodată Mediterana. A trebuit să-l găsesc pe agresorul lui Christophe ca s-o văd. Era superbă, de un albastru incredibil. Dar eu nu vedeam nimic frumos. Mă

simțeam rău. Nu-mi luasem costumul de baie, eram în altă sferă. Habar n-aveam ce urma să se întâmple. Voiam să-l întâlnesc, să-i vorbesc poate, să-i trag o palmă sau să-l înjur. Nu știam. Am procedat ca în filmele de spionaj, m-am ascuns în spatele ochelarilor de soare și l-am așteptat la terasa cafenelei de la parterul clădirii unde locuia.

La prânz, după patru sau cinci cafele și optsprezece ceaiuri, am vrut să urc în mașină. Mă întrebam sincer ce caut acolo. Soarele ardea tot mai tare. M-am dus pe malul apei ca să-mi răcoresc ceafa. În timp ce făceam slalom printre prosoape, umbrele și corpuri întinse, m-am gândit să-l sun, să-i găsesc numărul de telefon ca să aflu dacă era acasă și dacă merita să-l aștept. Am studiat clădirea în care locuia. Cinci etaje, cu două sau trei apartamente pe etaj. Balcoane albe și copertine albastre. M-am gândit la cea care-i salvase viața lui Christophe.

La etajul întâi, o doamnă își uda florile. În dreapta ei, o alta curăța ceva, un obiect pe care-l ținea în mână. La etajul al treilea, în stânga, un bărbat citea ziarul pe șezlong. Tot la al treilea, un cuplu prânzea; la al patrulea, o fată întindea rufe la uscat pe un suport; la ultimul, un bărbat scruta plaja prin binoclu. Până la urmă m-am vârât în apă, în chiloți, ca să observ fațada imobilului de pe malul mării. Nu știu dacă mă crezi, dar de la amiază până la unu și jumătate individul de la ultimul etaj a rămas nemișcat, cu binoclul lipit la ochi. M-a intrigat în așa măsură, că nici eu nu m-am clintit. Am făcut cea mai urâtă insolație din viața mea. Antebrațele, gâtul și obrajii îmi ardeau fără să-mi dau seama vreun pic. Aștepta pe cineva? Oare admira

bărcile? M-a dus cu gândul la acei prădători care rămân mult timp cu privirea ațintită asupra unui punct fix înainte de a se năpusti în picaj. Toți ceilalți vecini au intrat în casă, și-au coborât obloanele, nu și el. Într-un târziu, pe la unu și jumătate, a dispărut în interiorul apartamentului. De acum nu-l mai așteptam pe Zdreanță, ci pe bărbatul cu binoclu. A reapărut pe la trei și a luat-o de la capăt. O statuie cu binoclul lipit de față. Purta un tricou roșu și bermude bleumarin. M-am gândit că nu se poate să fie el. La Gueugnon nu-l vedeai decât în pardesiu bej, cămașă și pantaloni gri. Pe la cinci m-a apucat febra. Roșie ca racul, m-am repezit în prima farmacie. Farmacistul m-a certat cu asprime, mi-a recomandat să-mi iau concediu medical câteva zile, dar i-am răspuns că era imposibil, deoarece sunt liber profesionistă, pe deasupra și asistentă! Mi-a vândut trei tone de creme și cataplasme, mi-a ordonat să mă duc acasă imediat și mi-a prescris niște analgezice. Mi-a dat numărul de telefon al unui medic care făcea vizite acasă pentru cazul în care durerea ar fi fost de nesuportat. „Nu ezitați să vă duceți la Urgențe, trebuie văzut cum evoluează.”

M-am dus la hotel și m-am culcat. Și am dormit buștean până dimineață. La zece, când am deschis ochii, corpul îmi ardea, gura mi-era uscată, ochii, umezi și o sută de mii de tobe îmi băteau în craniu, era duminică și trebuia să plec acasă. Cerul era de un gri-închis care nu lăsa să treacă lumina decât în fâșii. Vântul scutura palmierii, iar temperatura scăzuse cu zece grade. Nu mai era nimeni pe stradă, spre deosebire de ziua precedentă. M-am îndopat cu analgezice și m-am întors pe plajă, ca să văd

dacă tipul cu binoclu era la post. Doar două adolescente fumau pe balconul de la etajul al doilea.

Plaja era aproape pustie. Câțiva temerari înotau, dar marea era agitată și fusese arborat steagul roșu. Dintr-odată, individul a apărut pe balcon, dar fără binoclu. S-a uitat spre mine. Probabil se întreba ce caut acolo, pe plajă, singură, în fața clădirii lui, cu privirea fixată asupra ultimului etaj. Oare era Zdreanță? Mă aflam prea departe ca să fiu sigură, dar semăna. În orice caz, bărbatul ăsta cu păr cărunt mă scruta de pe balconul lui. În momentul acela m-am gândit că nu-l mai văzusem de mult. Că se schimbase, cu siguranță, și că poate n-aș fi fost în stare să-l recunosc. De aproape ar fi fost altceva. Cât despre mine, oare mă schimbasem? Oare eram destul de departe ca să nu mă recunoască? îi vizita cu regularitate pe părinții mei ca să bea un pahar cu alte persoane de la club. Mă simțeam atât de stânjenită, încât m-am întors la hotel. Blocul era mare, putea să fie o coincidență, un alt locatar, un voyeur obsedat de mare, un tip care se plictisea și-și ocupa timpul cum îi era la îndemână.

M-am culcat la loc. Incapabilă să conduc, l-am implorat pe recepționer să-mi prelungească șederea. Văzând în ce hal eram, chiar dacă alți oaspeți urmau să ocupe camera în acea seară, a acceptat bombănind. Mi-am sunat cea mai apropiată colaboratoare ca să-i spun că mă simțeam rău și nu puteam să lucrez a doua zi. Și am rămas în pat, clănțănind din dinți în timp ce mă gândeam la individul de la ultimul etaj, la Christophe, la orele petrecute înainte și după Manosque, la Zdreanță, la Lycèce,

la privirea lui resemnată când venise pe la mine împreună cu Nathalie cu o săptămână în urmă. Într-un final am adormit. Febra trebuie să-mi fi scăzut peste noapte. Când m-am trezit, la ora patru, am aflat că o furtună măturase Italia și se îndrepta spre bazinul mediteraneean. Ploaia ropotea pe pavaj, vântul era dezlănțuit.

El a fost cel care m-a găsit. Îmi lăsase un plic la recepție. Îmi închipui că făcuse turul hotelurilor din cartier. „Bună, Adèle, te-am recunoscut pe plajă. Ce faci aici? De ce mă studiezi? Săptămâna trecută au venit micii tăi prieteni, săptămâna asta, tu. Sună-mă, ca să terminăm o dată pentru totdeauna. R.” Cu numărul lui de telefon. Doar inițiala prenumelui. Ca și cum nu voia să lase nici o urmă. Deci el era tipul cu binoclu. Nu mă simțeam deloc în largul meu. Ce studia el toată ziua? Sau mai degrabă pe cine?

Nu l-am sunat. „Micii tăi prieteni”. Aceste trei cuvinte mi-au făcut greață. Și ce însemna „să terminăm o dată pentru totdeauna”? Ce făcuse la Gueugnon făcea cu siguranță și la Cannes. Un prădător rămâne un prădător. Oriunde ar fi, chiar și cu părul cărunt. Indivizii ăia găsesc întotdeauna o slujbă sau o activitate de voluntariat prin preajma copiilor.

Mi-am zis că trebuie să coboare ca să meargă la cumpărături, să se plimbe, să-și vadă de viață, așa că m-am postat în fața clădirii lui încă de la șapte dimineața în ziua de luni. Stăteam puțin ferită, astfel încât să pot supraveghea intrarea principală fără să fiu văzută. A apărut în hol la ora zece. L-am așteptat să se îndepărteze și m-am luat după el. Se făcuse iar cald. Cerul se

înseninase. Era de un albastru pur. În alte împrejurări, sunt convinsă că orașul acela mi-ar fi plăcut. Eram într-o lume a vacantelor care nu era urnea mea. Alura lui, mersul lui vioi erau ușor de recunoscut, cu bărbia în vânt părea mulțumit, sigur pe el. Ca atunci când, copil sau adolescentă, nu știam nimic despre faptele lui, pentru că nimeni nu vorbea. Mi se părea rece, condescendent. Nu și cu părinții mei; când avea de-a face cu adulții devenea imediat afabil.

A mers până la un laborator medical, unde a stat vreo douăzeci de minute. Oare i s-a luat sânge? Pe urmă și-a cumpărat un ziar, apoi o baghetă și a pornit spre apartamentul lui. Oare totul avea să se oprească acolo? Avea să intre și să-și citească ziarul? Eu aveam să urc în mașină și să-mi reiau cursul vieții fără să-i vorbesc despre Christophe, despre Manosque și despre ceilalți?

Ajunsă la hotel, mi-am făcut valiza plângând de cât puteam să fiu de lașă și de proastă. De ce venisem? Drept cine mă luam? Superwoman? Și am plecat.

M-am rătăcit în drum spre autostradă, m-am învârtit în cerc înjurând și am trecut de mai multe ori prin fața clădirii lui! De parcă totul mă aducea în locul acela blestemat. A treia oară am urlat de furie contra mie însămi. Și dintr-odată am zărit un panou care indica direcția de urmat spre un stadion. Asta mi-a provocat o explozie în creier. Exista un stadion în cartier. O coincidentă bizară sau o ironie a sortii? Stadionul se numea Hespérides, cred. Parkingul era gol, o poartă era deschisă. Am întâlnit un bărbat grăbit care m-a salutat fără să mă întrebe ce

făceam acolo. Am cotit, am străbătut diverse culoare, privind fotografiile jucătorilor celebri sau necunoscuți, cupele din vitrine, fanioanele, ușile închise ale vestiarelor, am regăsit coridorul principal, am făcut turul stadionului gândindu-mă, și când am vrut să mă întorc la mașină, am luat-o pe culoarul greșit și m-am trezit în fața birourilor, care, fiind ora prânzului, erau goale. În acel moment sângele mi-a dat în clocot. Așa se spune. Dar cred că în realitate sângele mi s-a încins până la temperatura soarelui când am dat peste o poză dintr-un ziar local. Un articol fusese decupat și prins în piuneze pe un panou din plută, în mijlocul documentelor administrative, prospectelor și fotografiilor. Zdreanță poza, tot numai zâmbet, în mijlocul unui grup de adolescenți. „Miercurile speranței", titra ziarul. Se organizau meciuri amicale între fotbaliștii profesioniști și adolescenții din familii defavorizate, și Zdreanță era cel care coordona activitățile.

Am căutat mult timp indicii care poate că nu existau în privirile tinerilor care pozau lângă el. M-am așezat pe jos cât să asimilez informațiile. Apoi am smuls articolul de pe panou și l-am făcut bucățele. N-am putut să mă abțin. Ca și când gestul ăsta ar fi putut să șteargă atâția ani de nefericire.

Și l-am sunat. A răspuns la al doilea ton de apel. Nici prietenos, nici rece. Cu tonul celui care răspunde la o formalitate administrativă, în condițiile în care ne cunoșteam. Aveam nevoie de timp înainte să-l văd. Voiam să aștept până se lăsa seara. Nu la lumina zilei. De parcă mi-ar fi fost frică de el. I-am spus că puteam să ne întâlnim începând cu ora opt, unde

voia el. Mi-a indicat un bar de la Capul Croisette. Un loc frecventat, cunoscut. Oare și el se temea să dea ochii cu mine?

Mi-am petrecut după-amiaza bântuind printr-un centru comercial, după care am parcat în apropierea barului. Am ajuns cu ore întregi mai devreme. Și, din nou, l-am așteptat. Dar de data asta în mașină. La volan. Voiam să fiu prima. L-am văzut sosind, căutându-mă cu privirea și așezându-se la terasă.

Mâinile îmi tremurau, inima îmi bubuia. Și-a comandat o bere și s-a pus la pândă. A stat așa mai mult de o oră. S-a înnoptat, și el tot arunca privirea spre ceas. Îi studia pe oamenii de la mesele din jur, pe trecătorii de pe trotuar. Nu era în largul lui. Știa de ce îi dădusem întâlnire. Știa despre ce voiam să-i vorbesc. Se vedea.

N-am coborât din mașină. S-a dus până la parkingul portului. Am demarat și am luat-o după el. Se plimba pe chei. Privindu-i umbra lăsată de stâlpii de iluminat.

L-am revăzut pe Christophe, zâmbetul lui, privirea lui pierdută între copilărie și un no man's land.

Când Zdreanță a vrut să traverseze, am accelerat și m-am năpustit spre el urlând. Dar am frânat brusc când am ajuns în dreptul lui. M-a fixat cu privirea lui înghețată de reptilă. Deși până cu o secundă în urmă visasem să-l arunc în apă ca să-l răzbun pe Christophe, m-am dezumflat. Totul s-a petrecut foarte rapid. Am văzut că mă recunoscuse. Am dat în marșarier și am plecat în viteză.

Am condus până la o benzinărie din Lyon gândindu-mă la polițiștii care mă așteptau în fața casei. Dacă Zdreanță depunea

plângere împotriva mea... Să depună plângere pentru ce? O săptămână mai târziu am aflat din ziar că fusese găsit în mare, la Cannes, fără îndoială se înecase. Și apoi nimic. Doar tăcere. Din nou tăcere. Oare s-a sinucis după așa-zisa „tentativă de crimă" pe care o comisesem?

Am vrut să strig din toți rărunchii cine fusese individul ăsta. Dar eu sunt cea care nu ia niciodată cuvântul în public. Nu le-am zis nimic lui Christophe sau lui Lycèce. Ei nu știu că l-am văzut. Am tăcut. Așa cum am tăcut mereu.

9

11 noiembrie 2010

— Alo?

E o voce masculină.

— Cine e la aparat?

— Pardon?

— Cine sunteți?

— Dumneavoastră m-ați sunat, doamnă.

— Sunteți pe lista persoanelor care, în ultimii ani, îi telefonau regulat mătușii mele, Colette Septembre.

Tăcere. Apoi:

— Sunteți Agnès? Agnès Septembre?

De-un car de ani nu-mi mai spune nimeni așa. Agnès Dugain e ca o marcă de săpun sau de detergent care nu se mai dezlipește de mine.

— …

— Vă prezint condoleanțele mele. Veniți pe la mine, sunt acasă. Știți casa.

— Casa?

— Casa de la tombolă.

Antoine Eté are mâinile pline de unsoare și unghiile negre. Părul lui ondulat, sare și piper, e ciufulit. Poartă blugi uzați și un pulover albastru cu trei nasturi, dintre care unul a căzut. Miroase frumos. Nu mă pot abține, înainte de a-l saluta îl întreb

ce parfum poartă. E o întrebare atât de nelalocul ei, încât mormăie vag: „Dior”. Mai interesat de mașina mea decât de mine, dă ocol Méhariului.

— E al lui Lyèce?

— Îl cunoașteți pe Lyèce?

Îmi zâmbește cu blândețe. Zâmbetul îi luminează chipul. Ochii lui sunt de un negru profund.

— Da. Suntem prieteni. Eu i l-am vândut. Intrați, să bem o cafea.

*

1964

Jean intră în casă. Părintele Aubry, Colette și Blaise îl așteaptă afară. Domnul și doamna Eté sunt bucuroși să le arate interiorul mobilat al casei de la tombolă. Jean zâmbește politicos, pentru că acestei locuințe îi datorează destinul său. Nu se preface extaziat în fața mobilierului nou-nouț, deoarece n-a fost în stare niciodată de așa ceva. În timp ce descoperă încăperile una după alta, se gândește la partiturile lui. Între el și lume se află partiturile.

Jean a venit de la Lyon pentru a petrece Crăciunul cu Colette și ca să le viziteze pe mama sa și pe marchiza de Sénéchal. E prima oară când se întoarce la Gueugnon de când a plecat la soții Levitan. Își ascunde mâinile în buzunare pentru ca ceilalți să nu observe că degetele lui freamătă nerăbdătoare. Răspunde cu „da” sau cu „nu” la întrebările care i se pun despre studiile lui, despre examenul de intrare la Conservator.

Au trecut două luni de când David Levitan a deschis sertarul.

— Ești pregătit, i-a spus profesorul întinzându-i prețioasele partituri.

David Levitan a avut dreptate. Pe toată linia. Jean nu s-a mai simțit niciodată atât de liber în fața pianului. Ca o pasăre pe care ai fi ținut-o închisă câțiva ani ca să-și perfecționeze aripile. Aripi care-l poartă la o altitudine pe care nu se crezuse capabil s-o atingă. Mai are puțin și atinge stelele. O simte în adâncul sufletului, al cărnii, al sângelui. Nu i s-a mai întâmplat niciodată ca un pian să-l facă să călătorească atât.

Dintr-odată își dă seama că beneficiază de o ucenicie absolut extraordinară. Aproape de domeniul misticului.

— Nu sunteți normal, domnule profesor, sunteți o bucățică din Dumnezeu.

David mijește ochii fără să zâmbească.

— Crezi în Dumnezeu, Jean?

— Cred în sora mea, în Liszt, în Schubert, în Chopin, în Mozart și Bach. Și mai ales cred în dumneavoastră. Prin urmare, trebuie să cred puțin și în Dumnezeu.

— Să crezi mai cu seamă în muncă, în efort. Dumnezeu e acolo unde omul nu se descurajează.

Prețul de plătit e însă greu, uneori insuportabil, viața cotidiană e înghețată. Fără dragoste. Nici o mână care să-l dezmierde ori s-o strângă pe a lui, nici o îmbrățișare. Nici un sărut, nici o încurajare, nici o vorbă bună. Nici o privire admirativă. Doar cea a Éliei, plină de lacrimi, pe care o surprinde câteodată asupra lui. Cel mult trei cuvinte de-a lungul unei zile. Și rigoarea neînduplecată a lui David, care nu trece

nimic cu vederea, îi observă cele mai mici gesturi, îi refuză dreptul de a fi bolnav, de a se plânge sau de a aduce o notă mai mică decât 15 din 20.

Cu toate acestea, Jean se gândește la Colette, din cauza ei n-a mai venit acasă de trei ani. Din cauza vinovăției care-l încearcă pentru că a abandonat-o unei munci manuale dificile, pe când el este privilegiat. Pentru că se simte însingurat la soții Levitan, pentru că îndrăznește să se plângă în tăcere, în condițiile în care este acolo unde trebuie să fie. Pentru că toate acele obstacole sunt acolo doar ca să-i permită să ajungă la frumusețea artei lui, pe când Colette atinge doar încălțări uzate.

La una dintre vizitele ei, când o condusese la gară, îi zisese că, de îndată ce avea să-și câștige existența din muzică, avea s-o ia cu el și s-o ajute să-și reia studiile, însă ea îl refuzase categoric:

— Îmi place munca mea. N-o să plec niciodată de la Gueugnon.

Era frumos afară, și Jean insistase să meargă în parcul Tête-d'Or ca să mănânce sendvișuri. Pretinsese că soții Levitan nu erau acasă, evitând astfel ca sora lui să-i întâlnească. S-ar fi neliniștit dacă le-ar fi văzut apartamentul de o tristețe cumplită, singurătatea oprimantă. Ar fi ghicit că trăiau pe o insulă pustie și și-ar fi făcut griji. În timp ce discutau pe o bancă ajunseseră să vorbească și despre perspectivele lor de viitor. Atât de diferite.

— Tu ai pianul tău, eu te am pe tine, am meseria mea, îl am pe Mokhtar și fotbalul. Cât să duc o viaţă împlinită.

— Oricum o să te măriți, obiectase Jean.

— Nu, îi răspunsese sora lui fără nici o ezitare.

— Dar o să ai copii!

— Tu o să ai. Eu, nu.

Nu îndrăznise s-o întrebe de ce era atât de categorică. Și nu-i trecea prin minte că sora lui ar fi putut să procedeze altfel decât restul lumii.

*

De la fereastra bucătăriei privesc pajiștea de lângă casă și cele vreo douăzeci de Méhariuri aliniate ca niște păpuși. E adevărat că seamănă cu un câmp cu flori. Sunt și albe, și verzi, portocalii și în diverse nuanțe de albastru: bleumarin, pastel și cyan. Toate au fost restaurate și strălucesc ca niște mărgele. Doar o carcasă portocalie e desfăcută, „pe masa de operație", la oarecare distanță, cu motorul pe jos.

— Îmi închipui că știți casa asta.

Vocea lui Antoine îmi întrerupe gândurile.

— Am venit cu mătușa mea când eram mică. În fine, așa cred. Nu mai sunt sigură. Am auzit atâtea povești, că nu mai sunt sigură de nimic. Cu Louis, Louis Berthéol, cel mai bun prieten al lui Colette, am trecut uneori prin fața ei, dar ținându-ne suficient de departe ca să nu-i deranjăm pe părinții dumneavoastră.

— Vă pot face un tur dacă...

— De ce vorbeați la telefon cu Colette? Era moartă... În mod normal.

— M-am ocupat de Blanche. La sfârșit.

— De Blanche? exclam stupefiată.

— Știți cine e Blanche?

— Acum, da… Știu foarte bine.

— Am citit articolul lui Nathalie despre „a doua” moarte a lui Colette. Îmi pare foarte rău, să știți.

— …

— Înainte să mă apuc de reparat mașini am fost medic. M-am lăsat. Mi-am schimbat activitatea. Am trecut pe lângă inima ei. Am dat-o în bară.

— Pe lângă inima cui?

— A lui Blanche.

Pare un uriaș pierdut într-o bucătărie din anii ’50 în care electrocasnicele sunt moderne. Se spală pe mâini cu săpun de Marsilia și pornește o mașinărie de cafea „ultimul răcnet”, cum spunea fostul meu soț înainte să mă părăsească.

— Doriți zahăr?

— Nu, mulțumesc.

Trage două scaune și mă invită să mă așez în fața lui.

— Locuiți singur?

— Da.

Mi-e rușine că am pus această întrebare, deoarece casa e curată. Ca și cum un bărbat singur n-ar putea fi gospodar. Cu siguranță, dacă aspectul lui exterior e neîngrijit, cu barba de trei zile și unghiile negre, pe dinăuntru totul e în perfectă ordine. Nu e nici o poză pe pereți, însă cele câteva tablouri impresioniste sunt extraordinar de frumoase. Două reprezintă plaja Sainte-Adresse din Normandia. Nimic nu se potrivește cu nimic în locul ăsta. N-am văzut niciodată un mobilier atât de

prost asortat cu niște tablouri pe care te-ai aștepta să le descoperi într-un conac sau un apartament de mare burghez.

— În 2004 eram urgentist la Chalon. Într-o noapte m-am trezit cu mătușa dumneavoastră. O știam de mic. Prin intermediul părinților mei, precum și al cizmăriei, îi eram clienți. Am crescut în casa lui Jean", tatăl dumneavoastră, marele pianist. Încă mai am discurile lui. Și... o să vă arăt după aceea, o fotografie. Destinele familiilor noastre au fost mereu legate datorită acestei faimoase trageri la sorți. Ei bine, Colette a venit la Urgențe și a cerut să mă vadă. Mi-a spus că nu era singură și că nu ea avea probleme, dar că trebuia să folosesc asigurarea ei de sănătate ca s-o tratez pe persoana care o însoțea. La început am refuzat. Însă când am văzut-o pe Blanche, așezată în sala de așteptare, am fost de acord.

— De ce?

— Pentru că-i era frică. Se vedea de la o poștă. Un medic recunoaște privirea unei victime. Mai târziu mia mărturisit că nu de soț fugea, ci de tată. M-a pus să promit c-o să păstrez secretul. În fine, în noaptea aceea am examinat-o trecând în registru numele lui Colette Septembre. La fel și pentru rețete. De altfel, nici azi nu știu numele de familie al lui Blanche.

Așteaptă un răspuns pe care nu i-l ofer. În culmea nerăbdării, vreau să aud continuarea. În plus, nu știu nimic despre el. Nu vreau să pronunț numele Sudkovski sub acest acoperiș. Să împroșc pereții cu identitatea unui asasin.

— Când a ajuns la spital, reia el, pe Blanche o durea pieptul, îi venea foarte greu să respire, simțea o apăsare. Am pus totul

pe seama anxietății. Eram convins că are o criză violentă de angoasă. Acela a fost momentul când am trecut pe lângă inima ei. În realitate, da, avea o criză de angoasă, pentru că descoperise un articol de ziar în care se vorbea despre individul care o urmărea. Dar suferea și de o malformație cardiacă a cărei gravitate trebuie să fi sporit cu trecerea timpului. I-am făcut o electrocardiogramă, dar ar fi trebuit să-i prescriu o ecografic cardiacă. Pe electrocardiogramă, nimic anormal, bătăile erau regulate. Am verificat să nu fie vreun infarct sau vreun risc de AVC fără să mă gândesc la o posibilă anomalie. Dacă aș fî trimis-o la ecografic, cardiologul ar fi observat comprimarea venei cave inferioare.

Coboară privirea, șterge ceva invizibil de pe masă. Pare foarte afectat. În cele din urmă rup tăcerea:

— Și ați rămas în contact cu ea?

— Cu ea și cu Colette. Treceam să le văd din când în când la cizmărie, în căsuța de alături. Auscultam prostește inima lui Blanche, îi luam tensiunea, îi prescriam lui Colette anxiolitice care de fapt îi erau destinate lui Blanche. Imaginați-vă ce șoc am avut când am aflat de moartea lui Colette, în 2007. M-am gândit imediat la Blanche. Ce avea să se aleagă de ea? Cine avea să-i poarte de grijă? La Gueugnon, o singură persoană era la curent cu prezența ei în casa lui Colette: Louis Berthéol.

Și Aimé Chauvel, dar n-am de gând să spun nimic. Dacă Aimé și Colette au păstrat secretul acesta toată viața, n-o să-l divulg eu.

— L-am sunat pe loc. Louis nu mi-a răspuns. Cum Jacques

Pieri semnase certificatul de deces, i-am telefonat lui. Jacques a fost obligat să-mi mărturisească adevărul, întrucât cunoșteam deja o parte. Planul lui Colette mi s-a părut complet nebunesc. L-am rugat pe Louis să mă ducă la ea. Când am văzut în ce hal de disperare era, n-am insistat. Mi-am zis că avea motivele ei. Motive care nu mă priveau. Fiecare face cât poate.

— Ați văzut-o pe rue des Fredins?

— Da.

— Cum erau împreună? Mă refer la Colette și Blanche.

— Foarte apropiate. Ca două surori care se adoră. Știți, Colette și-a pierdut sora când era tânără. Poate că Blanche a înlocuit-o cumva.

— Drama lui Colette e că nu si-a iubit niciodată sora mai mică.

— Pe Blanche o iubea, asta e cât se poate de clar. Avea grijă de ea. Când a pierdut-o, pentru Colette a fost sfârșitul lumii. Sincer, m-am gândit că uzurparea de identitate n-o să țină nici o săptămână, că șiretlicul o să fie descoperit de cineva. Și totuși a ținut trei ani.

— V-a spus de ce i-a făcut pe toți să creadă că a murit?

— Nu. Cu cât știam mai puțin, cu atât mai bine, mi-a spus.

Mă ridic și-mi umplu un pahar cu apă de la robinet. Simt din spate privirea lui Antoine. Mă întreb dacă bărbații mă mai găsesc încă drăguță. Treizeci și opt de ani. Niciodată machiată. Niciodată coafată cum trebuie. Claia mea de păr, obsesia mamei. Câți litri de produs de descâlcite mi-a turnat în cap?

— V-ați dus s-o vedeți pe mătușa mea la morgă?

— Da. Toată lumea mă cunoaște acolo. Știți, aici oamenii îmi spun încă „doctore” când mă întâlnesc pe stradă. M-am dus să-mi iau rămas-bun.

— Îi telefonați des.

— Îmi făceam griji pentru ea. Trei ani fără să facă nici un zgomot, trei ani fără să existe. Citea, cosea, grădinărea. Louis o vizita. Și totuși... Singurătatea ei mă măcina.

— Despre ce vorbeați?

— O întrebam cum se mai simte, ce mănâncă. Mă asiguram că își ia mesele la timp. Adeseori, persoanele izolate se hrănesc prost. Și comentam actualitatea și meciurile de fotbal.

— Credeți că ieșea în oraș?

Îi ia câteva secunde să-mi răspundă:

— E posibil. Pe morți nu-i vede nimeni.

— Doar că pe ea ar fi recunoscut-o oricine.

— Spuneți asta gândindu-vă la mătușa dumneavoastră în timpul vieții. Dar, odată ce murise, poate că trecea neobservată.

— Vă vorbea despre mine?

— Era îngrijorată. Se întreba cum vă simțiți după despărțirea de soțul dumneavoastră.

Îi sună telefonul. Răspunde imediat. Aud că interlocutorul caută un Méhari alb cu capotă albastră. - Am două modele, spune Antoine. Treceți la sfârșitul după-amiezii pe la casa de la tombolă.

Apoi închide.

— Oamenii de prin partea locului chiar o numesc „casa de la tombolă”?

— De cincizeci de ani…

— A rămas mult timp nelocuită, nu-i așa?

— Da, până când am luat-o eu din nou în stăpânire.

— …

— În ziua în care am cerut să văd trupul neînsuflețit al lui Blanche ca să-l examinez, Jacques Pieri a venit cu mine. Făcuse un stop cardiac. În ziua aceea am înțeles că trecusem pe lângă inima ei și că, în plus, îi prescrisesem niște medicamente care fără îndoială iau grăbit sfârșitul. Dacă ar fi avut rude, ar fi putut depune plângere împotriva mea. I-am mărturisit totul lui Colette, dar ea nu mi-a purtat niciodată pică.

— De asta ați renunțat la medicină?

— Printre altele. Și din lașitate, ca să nu mă mai trezesc în toiul nopții îngrozit că m-am înșelat asupra diagnosticului. Locul ăsta e perfect pentru noua mea activitate. Dacă o mașină se strică, nu-i mare brânză… Și dumneavoastră? Pregătiți un nou film?

Nu mă așteptam deloc la această întrebare.

— Nu. La fel ca dumneavoastră, am renunțat din lașitate. Pe deasupra, mi-am pierdut interpretul principal. Și eu am trecut pe lângă inima lui.

Îmi oferă un zâmbet indescifrabil.

— Mai doriți o cafea?

— Nu, mulțumesc. E bizar, nu mi-ați vorbit… Sunteți singurul care n-a menționat-o.

Mă privește fără să înțeleagă.

— Asemănarea fizică dintre Blanche și Colette.

— E adevărat că semănau, dar mi se pare un detaliu secundar.

— E vreun casetofon în vreunul dintre Méhariurile dumneavoastră?

— De ce?

— Pentru că mătușa mea s-a înregistrat la un casetofon.

— Și vreți să ascultați casetele într-una dintre mașinile mele?

— Mi-a venit o idee, atâta tot.

— E un casetofon în mașina mea.

— Care?

— A mea.

— Glumiți?

— Mi se întâmplă rareori să glumesc. Sunt de o tristețe teribilă.

Izbucnesc în râs.

— Asta vă face să râdeți? Sunt un cavaler al tristei figuri, complet demodat. N-am nici un CD. Doar discuri de vinii. Și mi-am păstrat toate casetele audio. Barbara, Brel, Brassens, Téléphone, Mylène Farmer, Mireille Mathieu, Richard Clayderman. Toate.

Un nou hohot de râs.

— Sunteți prima persoană pe care o amuz în așa măsură. În mod normal sunt mai curând sinistru.

Nu-l cred. N-are nimic sinistru.

— Și ce mașină aveți?

— Un Renault 5 Alpine Turbo.

— Carburator dublu, șasiu din 1983, două supape pe cilindru.

Iese din cameră lăsându-mă cu gura căscată, apoi se întoarce

cu o fotografie.

— În poza asta sunt în burta mamei. Puteți s-o păstrați, mai am un exemplar.

Părinții lui pozează în fața casei de la tombolă împreună cu tatăl meu, care trebuie să aibă vreo cincisprezece ani, Colette, Blaise și părintele Aubry. Sunt înconjurați de zăpadă. Toți poartă paltoane. Dacă n-ai ști, nu ți-ai da seama că mama lui Antoine e însărcinată.

— Tații noștri, unul lângă celălalt... Cred că e ultima oară când Jean a venit aici.

— Pare trist.

— Părinții mei mi-au povestit că pe atunci tatăl dumneavoastră studia la Lyon.

— Da, la soții Levitan... Era complicat.

— Are un aer de copil.

— Cred că tata a avut mereu un aer de copil.

Întorc fotografia. Pe verso e scris de mână: „Familia Septembre, un prieten, părintele Aubry și noi (eu însărcinată cu Antoine) - decembrie 1964".

— Eu m-am născut în anul următor.

— Și eu, la șapte ani după dumneavoastră.

— Părinții mei au vândut casa în 1993, iar eu am răscumpărat-o în 2007.

— De ce?

— Pentru că aduce noroc.

— Sunteți superstițios?

— Nicidecum, răspunde el cu o sclipire malițioasă în ochi.

— Trebuie să plec. Am întâlnire cu polițistul care se ocupă de caz.

— Ne vedem la înmormântare.

— Da. Când e? M-am zăpăcit.

— Pe 15 noiembrie, conform anunțului de deces, mă informează Antoine zâmbind.

— Ce zi este peste patru zile?

— Sâmbătă. Se pare că e ziua cea mai veselă a săptămânii.

— Vi se pare că unele zile sunt mai vesele decât altele?

— Depinde în compania cui ești.

— Pe sâmbătă, atunci.

— Pe sâmbătă.

10

11 noiembrie 2010

Mă întorc în camera mea de la Monge. Paul trebuie să vină ca să-mi dea veşti despre Sudkovski. Unde eşti, bătrânule ucigaş? Unde te ascunzi? Adèle trebuie să fie la un pacient. Ce face acasă la pacient? îl liniştește? Mă întreb ce-a simțit după ce mi-a povestit totul.

Cum mă învârt de colo-colo prin cameră, incapabilă să scriu la scenariul despre viața mamei, deschid valiza cu casete şi vâr una la întâmplare în aparat. Au trecut câteva zile de când n-am mai auzit vocea lui Colette. Cu toții ar trebui să ne înregistrăm de dragul cuiva. Ca să rămânem în oarecare măsură eterni. În definitiv, să faci filme înseamnă același lucru, să te eternizezi. Iar eu am încetat să mă mai eternizez. De ce are familia asta obsesia de a ține timpul în loc? Am fost întrebată adesea de ce n-am devenit muziciană, ca părinții mei. Am răspuns de fiecare dată: „Ca să nu fiu ca ei". Am crescut lângă doi adulți care trăiau între două valize. Toate vacanțele școlare mi le-am petrecut la Colette. Am avut foarte puține momente intime în trei. Un tată aplecat asupra pianului de dimineață până seara, o mamă subțire ca o trestie agățată de arcuș, cu vioara fixată pe umăr. Părinți frumoși, dar absenți. Cred că aveam vreo zece ani când i-am întrebat:

— De ce m-ați făcut? Pentru voi, muzica e mult mai

importantă decât mine.

Paralizați de întrebarea mea, au schimbat priviri de animale sălbatice surprinse de farurile unei mașini. Apoi mama a izbucnit în plâns și m-a luat în brațe cerându-mi iertare pe șoptite. Tata a adăugat:

— De fiecare dată când cânt, o fac pentru tine. Îmi ocupi tot sufletul, fetițo, și te iubesc. Mult mai mult decât iubesc instrumentul ăsta.

Nu m-au înscris niciodată la un curs de pian sau de vioară. Ca și cum eu, prelungirea lor, nu aveam să fac muzică sub nici o formă. Ca și cum ar fi fost exclus. Sau decis. Că eram destinată altei cariere. Am luat lecții de balet și de desen. Ceea ce mi se pare azi o nebunie. Mi-au oferit casetofonul deoarece îmi cunoșteau gustul pentru varieteu. Mai târziu, Colette mi-a dăruit camera video pentru că de la o vârstă fragedă o informasem că intenționam să fac reportaje în toată lumea.

Tata n-a apucat să afle că am devenit realizatoare de film. Când mama și Colette mi-au văzut primul scurtmetraj. *La pian,* au părut bulversate. Colette a râs pe tot parcursul proiecției. Ca o fetiță care descoperă 5rima oară un film de Walt Disney. Mama mi-a șoptit a ureche că era mândră de mine, că eram extraordinar de „ezitată”. A avut lapsusul ăsta. În loc să spună „înzestrată”, a spus „ezitată”. Lucrurile importante ți le strecura la ureche. N-a vorbit niciodată tare. Doar atunci când a murit tata.

COLETTE

S-a întâmplat cu doi ani înainte de nașterea ta, Agnès. Un glonț

rătăcit. N-a avut timp să sufere. A murit pe loc. Ce expresie ciudată! E menită să-i liniștească pe cei care rămân, pe cei vii. Ca să li se spună că n-a existat nici un pic de suferință. Nici cât să spui „au”. La un an de la dispariția lui Mokhtar a venit rândul surorii mele. Danièle avea doisprezece ani. După asta, viața mea s-a oprit. O parte din viața mea, vreau să spun. Femeia care m-a adus pe lume m-a privit pentru prima oară, dar nu cu părere de rău sau cu remușcări pentru că nu m-a iubit. Nu. Mă privea ca pe o hoață. Ca pe cea care ar fi trebuit să moară. Cea care ar fi trebuit să fie în locul fiicei ei, adevăratei ei fiice, pe care o adora. Dumnezeule! Nu asta! Ailaltă. Te-ai înșelat. Un accident.

În acea perioadă, marchiza l-a părăsit pe marchiz. L-a abandonat pe asasinul lui Danièle. Și, lucru incredibil, femeia care m-a adus pe lume a rămas în slujba lui, a continuat să-i pregătească masa și să spele podelele celui care o omorâse pe Danièle „accidental”. Asta repeta mereu: „A fost un accident. Un accident nefericit. Sărmanul n-are nici o vină”. Zicea „sărmanul”, iar eu tăceam. Mă ciupeam de interiorul brațului ca să nu-i răspund că „sărmanul” se plimba dintotdeauna cu pușca pe umăr. Mai râu, după acea zi funestă n-a încetat să vâneze. Iar femeia care m-a adus pe lume a continuat să-i curețe cizmele și să gătească vânatul pentru el și prietenii lui. Danièle i s-a alăturat tatei în cavoul familial oferit de familia de Sénéchal, o construcție frumoasă din marmură neagră cu un înger splendid întruchipând-o pe defunctă. Au plătit și pentru înmormântare. Jean și Blaise mă țineau de mână în timp ce părintele Aubry rostea predica funebră. Femeia care m-a adus pe lume abia se

ținea pe picioare și nu se putea opri din plâns. Era ca o fântână. Nu m-am uitat la ea, doar îi auzeam bocetele. Soții de Sénéchal au susținut-o. Lumea întoarsă cu susul în jos.

S-a aruncat un pumn de țărână peste sicriu. Iar după înmormântare marchiza ne-a spus că pleca din Gueugnon și că voia să-i dăruiască pianul Steinway lui Jean. Vorbise despre asta cu directorul uzinei și cu primarul. Până când Jean își termina studiile, pianul avea să stea la căminul cultural din Gueugnon.

M-am întors la locul accidentului. „Luminișul Albei-ca-Zăpada". Așa îi spuneam Blaise și cu mine. Ne duceam acolo să vedem norii, și uneori zăream câte o ciută. Acolo s-a prăbușit trupșorul surorii mele. La trei sute de metri de locul de unde Sénéchal a ochit, apoi a tras într-un căprior. Glonțul a zdrelit urechea animalului, dar și-a continuat traiectoria. Marchizul a tras din nou, și de data asta n-a mai ratat. Un glonț între ochi. Marchizul și doi dintre acoliții lui au observat lipsa copilei abia după partida de vânătoare.

Se dusese să facă pipi în pădure, pe care o cunoștea ca pe buzunarul ei. Se ghemuise, și pe urmă nimic. Încasase primul glonț în ceafă. Plecase în împărăția cerurilor, după cum pretindea părintele Aubry. A fost descoperită pe la șapte seara. Unul dintre câini a dibuit-o. Marchiza si-a asumat sarcina de a-i da vestea femeii care m-a adus pe lume. Am crezut mereu că Georgette era îndrăgostită de marchiz și că asta a ajutat-o să reziste după dispariția lui Danièle. Gândul că avea să trăiască în apropierea lui, că avea să-l vadă în fiecare zi, că avea să-i adulmece prezența în încăperile de care se ocupa. Gândul că avea să fie omul de bază,

mai ales după plecarea lui Eugénie de Sénéchal. Și că, ros de vinovăție, marchizul avea să i se adreseze cu încă și mai multă blândețe. Nu cred că mă înșel. A devenit stăpâna casei, ea, țăranca sortită să se mărite cu un bărbat de condiție joasă. Un destin funest a ajutat-o să urce pe scara socială. După plecarea marchizei. Sénéchal a angajat o femeie de serviciu ca să ușureze povara celei care m-a adus pe lume. Ce povară? Durerea pe care i-o provocase chiar el?

În familia Septembre au fost întotdeauna două clanuri: pe de o parte, cei doi care m-au adus pe lume și Danièle, iar de cealaltă parte, Jean și cu mine. De asta n-o să fim niciodată împreună. Nici măcar după moarte. Nu suport ideea de-a o revedea pe Georgette. Îmi pare rău pentru sora mea. M-am purtat cu ea așa cum s-a purtat Georgette cu mine, fără un dram de sensibilitate. Și nu mi-am revenit niciodată. De asta n-am vrut să mă mărit ori să am copii. Din cauza insensibilității mele într-o chestiune pe care n-o stăpânesc.

Cum am putut să vă iubesc atât pe tine și pe Ana? Pe Jean și pe Hannah? Pe Mokhtar și pe Blanche? Pe Blaise, Aimé și Louis? Și să rămân de gheață în fața surorii mele? Iți dai seama cum ar fi fost dacă aș fi avut un copil și nu l-aș fi iubit? Nu. Prea multă durere, prea multă nefericire.

Într-o zi, tata m-a dus la micul cimitir unde își dorm somnul de veci Danièle, Robin și Georgette. N-am înțeles ce făcea la mormântul acelor necunoscut! care ne purtau numele. Îmi amintesc de îngerul de pe mormântul negru despre care vorbește Colette. Eram la vârsta la care nu mă interesa nimic.

M-am plimbat plictisită printre morminte, am îndreptat ghivecele de flori răsturnate. Era perioada în care mă strâmbam și-mi dădeam ochii peste cap îndată ce părinții mei îmi adresau cuvântul. Când era mică, tata îmi dezvăluise că avusese o soră mai mică pe care o pierduse. Îl întrebasem unde o pierduse, iar el îmi explicase că „pierdut” înseamnă „mort”. Că se întâmplase cu mult timp în urmă și o cunoscuse foarte puțin. Îl întrebasem dacă moartea ei îl întristase totuși, iar el îmi replicase: „Bineînțeles, e întotdeauna trist când se stinge o fetiță”.

De ce să se stingă? De ce îi venise în acel moment să-mi vorbească despre asta? La fel ca în cazul familiei lui Hannah. Drama aceea din care venea mama, scăpată printr-o minune, era ca un cer care întuneca încăperile atunci când îndrăzneam s-o evocăm. Oare acesta era motivul pentru care mama încerca să evadeze din cotidian?

Am întâlnit-o de câteva ori pe „femeia care a adus-o pe lume” pe Colette, bunica mea paternă, în azilul unde trăia și unde nu suportam să merg. Locul acela mă îngrozea, mirosea urât. Picioarele ei groase erau bandajate și pe chip nu-i apărea nici un zâmbet, ne privea cu asprime. „Sărută-ți bunica”, îmi repetau părinții. Iar eu îmi țineam respirația, mi se părea că mă înțeapă. Am uitat cum a murit. Cum se poate? Nu am nici o amintire.

În schimb, țin minte că în adolescență tata m-a anunțat că mătușa mea fusese internată din cauza unei mari supărări. Supărarea de a-și fi pierdut mama. Nu m-am dus la ea în vacanta din februarie. M-au trimis în excursia la schi cu școala, unde am suferit un adevărat martiriu. Acolo am descoperit că uram

sporturile de iarnă și am înțeles ce bine era la Gueugnon, unde făceam tot ce pofteam și, pe deasupra, îi aveam pe Hervé, Adèle și Lyèce. De Paște m-am dus la Colette. N-am întrebat-o nimic despre marea ei supărare, mulțumindu-mă s-o studiez pe furiș. La fel de prost îmbrăcată ca de obicei, nici nu slăbise, nici nu se îngrășase, nu plângea. Îmi zâmbea și muncea ca de obicei. M-am gândit că tata mă mințise, că găsise un pretext ca să mă trimită la schi.

Paul bate la ușă. Pare nedumerit.

— Ești bine?

Mă privește ciudat. Oare știe că noaptea pe care a petrecut-o cu Adèle nu e un secret pentru mine?

— E o chestie în neregulă, Agnès.

Mă uit la el, incapabilă să-i răspund că „totul e în neregulă" de când s-a descoperit că mătușa mea n-a murit în 2007,

— Cred că laboratorul a dat-o în bară.

— Care laborator?

— Cel care analizează amprentele de pe telefonul fix al mătusii tale...

— ...

— Au găsit amprentele tale, cele ale doamnei Septembre și ale lui Sudkovski.

— Și?

— Trebuie refăcute analizele.

— De ce?

— S-a făcut o greșeală undeva.

11

15 noiembrie 2010

„Nu ți-am zis niciodată «nana». Nici nu ne-ar fi trecut prin minte, nici mie, nici ție. Cred că la o înmormântare trebuie întotdeauna să ținem seama de ceea ce-i aducea bucurie defunctului. Ana, tu ai fost una dintre bucuriile lui Colette. Nașterea ta a reprezentat o nouă lume, aceea a luminii. O mică viață imensă. După toți morții, după toate fantomele care o înconjurau, viața, prin intermediul tău, și-a reintrat în drepturi. Te privea cu timiditate, o impresionai. Pe urmă ai crescut și o făceai să râdă. Îi ziceai «Coco». Nimeni n-o numise așa vreodată, în afară de fratele ei, Jean, când era mic. Îți făcea cadouri oarecum desuete, deoarece Colette n-a înțeles niciodată prea bine regulile jocului, cu excepția fotbalului. Păpuși din porțelan cu rochii somptuoase de dantelă, haine demodate pe care nu le-ai purtat niciodată, parfumuri și farduri pe care le găsea la piața din Gueugnon, culori care nu ți se potriveau. Îți alcătuia colecții de enciclopedii, printre care și cea despre păsările lumii, care au ocupat mult loc și au adunat mult praf în camera ta și pe care le-ai deschis rareori, dar le-ai păstrat ca pe o comoară. Îți plăcea s-o vezi pe străbătușa ta, să stai ore întregi în cizmărie ca s-o observi cum muncește. Și mai ales, sunt sigură că de dragul ei și al nimănui altcuiva te-ai apucat de pian. N-o să-i uit niciodată privirea când ți-ai desprins mâna din

a ei ca să te așezi la Steinway la căminul cultural și să interpretezi primele note din Toccata. Erai o mogâldeață, aveai cinci ani și jumătate. N-ai cântat pentru noi, ci pentru Colette. «Ascultă, Coco!» Bucuria ei când a descoperit că erai talentată. Prin urmare, da. Ana, tu ai fost una dintre marile bucurii ale lui Colette, una dintre scânteierile din viața ei.

Acum trebuie să vorbesc despre ea. Numai despre ea. Niciodată n-am înțeles cu ce se mănâncă fotbalul; pentru mătușa mea nu avea nici un secret. Spunea: «Vezi peste tot supervedete ale fotbalului. Pentru mine, supervedetele nu există. Astea sunt superlative. Din toată istoria fotbalului pot să-ți citez zece super-jucători, și asta cu indulgență. Când te uiți la trecutul fotbaliștilor despre care se vorbește la televizor, în cea mai mare parte a timpului au jucat la aceeași echipă. Oare ar fi avut aceeași carieră dacă ar fi plecat în altă parte? Oare ar fi fost la fel de performanți? Nu-i deloc sigur. Mulți au strălucit la un club și s-au pierdut complet la altul. Pot să-ți dau o grămadă de exemple». Iată ce spunea Colette, dar, din păcate, nu i-am cerut niciodată exemple. O lăsam să monologheze în bucătărie.

O dată, o singură dată, am întrebat-o, ca și cum i-aș fi făcut un reproș: «Dar ce-ți place așa de mult la fotbalul ăsta?» Mi-a răspuns: «în toată lumea, orice puști poate sa joace. E un sport popular, și asta îmi place enorm. Îmi place enorm, Agnès».

Suntem în 15 noiembrie 2010, și, conform ultimei sale dorințe, cenușa ei va fi așezată lângă părinții mei, Hannah și Jean.

Îl vom asculta pe Jean Septembre interpretând Concertul pentru pian nr. 1 în mi bemol major de Franz Liszt, împreună

cu Orchestra filarmonică din Paris. Era una dintre înregistrările lui preferate. Fie ca mătușa mea să li se alăture celor dragi pe aripile muzicii. Și îi voi ruga pe suporterii FC Gueugnon, precum și pe noi, ceilalți, s-o aplaudăm, în amintirea golurilor pe care le-au marcat și le vor marca Oțelarii, și care i-au trezit atâtea emoții.” îmi vâr discursul în poșetă.

— Iată ce-o să citesc. Dacă trebuie să improvizez, o să leșin. Când ai un text, e ca și cum te-ai agăța de o balustradă. De obicei îi detest pe cei care despăturesc o foaie, e chiar una dintre spaimele mele cele mai mari. Elimină orice spontaneitate, dar de data asta nu mai am puterea să mă arunc în necunoscut, înțelegeți?

— ...

— Pe deasupra, o să fie și Pierre acolo.

— ...

— Cred că fără dumneavoastră nici nu m-aș fi dus.

— ...

— Nu mai ziceți nimic?

— V-ați fi dus de dragul fiicei dumneavoastră. Și al lui Colette,

— E adevărat. Dar Louis ar fi putut foarte bine s-o facă în locul meu.

— Bineînțeles că nu. Louis nu e dumneavoastră.

— Ați fost căsătorit?

— Nu, dar am un băiat de douăzeci de ani.

— N-am văzut nici o poză la dumneavoastră acasă.

— Sunt în camera mea. N-am chef să expun zâmbetul fiului meu în salon. Mai ales că majoritatea vizitatorilor mei vin ca să

cumpere ori să vândă o mașină.

Antoine s-a dichisit pentru înmormântare. Este elegant și sobru. Are unghiile curate și, nu știu cum, a reușit să-și disciplineze părul. Mă gândesc la cântecul lui Dalida: „Mi-am aranjat părul. Mi-am dat cu puțin negru pe la ochi… Asta l-a făcut să râdă”[18]. Eu nu mi-am dat cu negru pe la ochi. Pentru că știu c-o să plâng. Pentru că aș vrea să mor. Pentru că mă aflu la 78 de kilometri de Lyon; acum vreo două minute am văzut un panou pe care scria: „Lyon, 80”, și, cum Renault-ul 5 Alpine Turbo rulează la 150 de kilometri pe oră și eu sunt o catastrofa când vine vorba de probleme de matematică, suntem probabil la 78 de kilometri de cimitir. Mă gândesc la orice ca să nu mă gândesc la Pierre, care va fi acolo.

Urna conținând cenușa lui Colette e pe locul din dreapta al banchetei din spate, Antoine a fixat-o cu centura de siguranță înfășurând-o de mai multe ori ca s-o protejeze. Dricul ei va fi așadar un Renault 5 Alpine.

Antoine Eté este tovarășul meu de drum pentru că ıam rugat să „ne” ducă. Lyèce a sosit la gară dis-de-dimineață pentru că era la Flumet, la Line. Adèle, Hervé, Nathalie și alții pe care nu-i cunosc vin cu microbuzul. Paul a plecat cu Louis. A pus sub supraveghere cimitirul din Lyon și pe cel din Gueugnon, pentru cazul în care Sudkovski și-ar face apariția. M-am gândit la Antoine Eté pentru că se numește Antoine Eté și nu poți găsi un nume mai frumos[19]. O persoană pe care n-o cunosc și care locuiește în casa de la tombolă. Sunt o comoară oamenii care nu ne cunosc, pe care n-am apucăm să-i dezamăgim, să-i

exasperăm ori să-i trădăm și care conduc o mașină de mitocan gândindu-se la altceva. De altfel, mă întreb la ce se gândește. Nu trece mult până când aflu:

— Când l-ați văzut ultima oară pe soțul dumneavoastră?

— În 2007, la Los Angeles.

12

Muzica a fost mereu predominantă în povestea care m-a legat de cinematografie și de viață. Mult timp am fost fiică de muzicieni. Filmul meu preferat este *Amadeus* de Milos Forman. Aveam doisprezece ani când a ieșit în săli. L-am văzut cu mătușa mea la cinematograful Le Danton de la Gueugnon. E singura dată când am fost împreună. E tulburător faptul că singurul film pe care -am văzut cu ea e cel care-mi place cel mai mult. De atunci, nici un altul n-a reușit să-l detroneze. Pentru mine este capodopera absolută. Dragostea vieții mele.

Nu mai am nici o amintire cu mătușa mea la Danton în afară de acea zi, o zi nelucrătoare, deci o duminică după-amiază. Doar tribunele stadionului păreau s-o atragă departe de centrul orașului. Eu eram înnebunită după *La Boum*[20]*,* iar *Amadeus,* la prima vizionare, mi s-a părut interesant, cu actori buni. Colette a ieșit din sală epuizată, absentă. Era dată peste cap. A murmurat doar atât: „Să sfârșești atât de tânăr într-o groapă comună, ce nenorocire poate fi mai mare?” în acea noapte filmul mi-a invadat mintea, l-am revăzut în gând. L-am proiectat pe tavanul camerei mele, Mozart, râsul lui, impertinența, suferința, geniul. *Recviemul,* lumina, costumele, scena, nebunia, preotul care primește dezvăluirile lui Salieri, devenit neputincios. Și muzica, ACEA muzică. Și planul-secvență de la sfârșit, din azil...

M-am întors la Danton a doua zi, ca să-l revăd cu Lyèce, Adèle și Hervé. Cel din urmă a adormit. Lyèce era în perioada Michael Jackson, așa că Mozart nu-i spunea nimic, și mi-a zis că filmul l-a speriat. Mi se pare că lui Adèle i-a plăcut. În ce mă privește, am rămas lipită de scaun. De altfel, o parte din mine a rămas pe acel scaun de la Danton. De atunci nu mai știu de câte ori am revăzut filmul ăsta, dar îi știu pe de rost cadrele și dialogurile. Îl redescopăr de câteva ori pe an, de douăzeci și șase de ani încoace, cu aceeași bucurie, același entuziasm, aceeași pasiune. Cu două luni înainte să mă părăsească, Pierre mi-a făcut cadou versiunea lungă. Ea mi-a permis să descopăr ce tăiase Milos Forman la montaj chiar în ajunul premierei, cea mai bună lecție de cinema din câte am primit.

Mereu același cântec este titlul ultimului meu lungmetraj. Ultimul film al unei celebre regizoare nefericite, înșelată de soțul ei actor, un clișeu lamentabil. Previzibil. Ultimul film. Sfârșitul unei iubiri. Și totuși este filmul meu de dragoste cel mai asumat. Și cel despre care oamenii îmi vorbesc cel mai mult. Poate pentru că e ultimul. „A avut cei mai mulți spectatori pe plan mondial, Agnès!”, îmi repetă dragii mei producători și prieteni, Samuel și Victor. E o poveste de dragoste, poate că tocmai de asta a avut atâția spectatori pe plan mondial. Pentru că publicul vrea să vadă povești de dragoste la cinema, la teatru, în literatură, în muzee. L-am scris în 2005, am filmat la începutul lui 2006, iar premiera a avut loc în același an, în septembrie. Singurul film realizat integral în studio și în Statele Unite. Și a cărui intrigă se desfășoară în totalitate la New York,

între 1966 și 2006.

Evident, l-am scris pentru Pierre. Magnific erou franco-american care, de câte ori aude un anume cântec, se trezește cu viața dată peste cap. Am ales un copil și un adolescent care-i semănau pentru a interpreta rolul. Și i-am croit un costum pe măsură. Lam machiat artizanal și digital ca să-l întinerim începând cu momentul în care are douăzeci de ani în film.

Personajul lui, Zachary, are șapte ani când aude cântecul la radio pentru prima oară. Suntem în 1966, și mama lui ascultă o emisiune muzicală în bucătărie în timp ce fiul își serbează ziua de naștere în camera de alături, împreună cu niște prieteni. În aceeași seară, mama se volatilizează pur și simplu. Dar mantoul, poșeta și lucrurile ei sunt în vestibul. A dispărut? A fugit? A fost răpită? Nimeni nu știe. E căutată peste tot, dar s-a evaporat.

Pe la doisprezece ani, Zachary aude din nou cântecul într-un fast-food, dar nu-i acordă nici o atenție. N-o vede decât pe Michelle. Chiar dacă ea e cu cinci ani mai mare, puștiul se îndrăgostește instantaneu. Un *coup de foudre* cum nu s-a mai văzut. N-o va reîntâlni decât peste opt ani, când va auzi piesa pentru a treia oară, la o petrecere. De data asta, melodia și versurile îl impresionează, îl tulbură. Percepe cântecul ca pe o amintire și simultan ca pe o premoniție. În aceeași clipă o recunoaște pe Michelle, e absolut superbă în ținuta lui Audrey Hepburn din *Mic-dejun la Tiffany*. Când Zachary îndrăznește s-o întrebe de ce e îmbrăcată așa, ea îi răspunde că e pentru eventualitatea în care l-ar întâlni pe fostul ei iubit. Ca să-l facă să-i pară rău. Decepția tânărului e teribilă.

— Îl iubiți atât de mult?

— Nici vorbă. Dar îmi place să le provoc regrete celorlalți.

Ca și în alte dăți, nu știu cum am reușit s-o conving 5e Jennifer Coolidge să interpreteze rolul lui Michelle a vârsta adultă. Genul ăsta de întâlnire de gradul trei îmi lipsește astăzi. Atât de mult, încât visez noaptea. Să văd o actriță transformându-și fiecare gest și fiecare cuvânt într-o capodoperă. Fără artificii.

Îl vedem pe Zachary îmbătrânind. El și Michelle se despart, se regăsesc atunci când Zachary aude cântecul. Penultima oară e la nunta lui. Printre invitați se numără și Michelle, care îi zâmbește trist, la brațul soțului ei. Ultima dată când îl aude e la cinematograf. Iese grăbit din sală, se trezește năuc pe un bulevard. O femeie dă peste el. Îi cere iertare. Zachary nu răspunde. Femeia seamănă cu mama lui, dispărută cu patruzeci de ani în urmă. Vis sau realitate?

Piesa respectivă se numește „That's All Right (Mama)". Ca o vrajă. Ca și când cerul, sau viața, sau o forță necunoscută i s-ar adresa lui și numai lui. Oricare ar fi interpretul, Arthur Crudup, care a scris-o, Elvis Presley, Beatles, Rod Stewart, Johnny Hallyday, Paul McCartney, Tyler Hilton sau o cântăreață necunoscută. »

That's all right mama, that's all right

That's all right now mama, just anyway you do.[21]

Și apoi a apărut ea la filmare. Regizoarea secundă a venit să mă anunțe că venise Audrey Tudor. M-am dus la ea în cabina de machiaj, mirosea a iasomie. Mi-a zâmbit, era adorabilă. Toată lumea a găsit-o adorabilă. Avea, are și acum, un aer de

Audrey Hepburn în versiunea splendidă. Nu cunosc nici o altă versiune a lui Audrey Hepburn. Muncise. Mult. Era pregătită.

I-am ales ținuta împreună. O rochie-furou ieftină, neagră. Interpreta o cântăreață de bar care-și câștigă traiul de pe o zi pe alta. Îi dădusem diferite versiuni ale piesei: a lui Elvis, a lui Arthur Crudup și a lui Rod Stewart, care mi se par excepționale. Îi zisesem: „Faceți o combinație, dar alegeți versiunea pe care o preferați".

Pe scenă, a început să cânte. O voce fermecătoare, gravă și jazzy, care poate să urce foarte sus parcă fără efort. Era magnetică. Mi-am zis c-o să iasă o scenă fenomenală cu tipa asta. Ne-am instalat cele două camere de luat vederi. În scena respectivă, Zachary avea cam patruzeci și cinci de ani, vârsta lui Pierre, deci n-avea nevoie de machiaj. Versiunea lui la acea vârstă: irezistibilă. Trebuia să intre în club puțin amețit, să comande o băutură la bar, să nu-i acorde atenție cântăreței până când aceasta nu începea „That's All Right". Gros-plan pe Zachary. De îndată ce aude primele note, se întoarce spre tânăra femeie, stupefiat, apoi furios. Se apropie de ea. „Cine v-a cerut să cântați asta? Ne cunoaștem? E o ambuscadă, nu-i așa?" Pe fundal, banda sonoră continuă să ruleze. Cântăreața e speriată. Rușinat, Zachary își cere scuze și iese. Tăiați.

Am făcut o pauză pentru prânz. Am rămas singură, culcată pe scena clubului, gândindu-mă la modul în care o să filmez sărutul dintre Zachary și cântăreață. Când am reluat filmarea, n-am văzut dacă Pierre și Audrey se întorseseră împreună. Mai târziu m-am întrebat despre ce vorbiseră la masă. Erau cu

ceilalți, nu între patru ochi.

Zachary revine la club a doua zi, proaspăt bărbierit de data asta, cu un buchet de flori. Așteaptă ca tânăra să coboare de pe scenă ca să-i ofere trandafirii și să-i ceară iertare. Cântăreața îl recunoaște și-i mulțumește, dar rămâne în gardă.

— Dintotdeauna, când aud cântecul ăsta, viața mea este... De asta am reacționat... ca un idiot, îi spune Zachary.

Ea îl fixează cu privirea.

— „That's All Right"?

— Da, recunoaște el, spăsit ca un copil.

— Mulțumesc pentru flori.

Dispare în culise cu buchetul în mână, apoi revine și cântă „That's All Right" sub privirea lui șocată. La sfârșit, el aplaudă. Ea, în fața microfonului, nu se mișcă. Zachary continuă s-o aplaude în timp ce se apropie. O strânge în brațe și o sărută. Un adevărat sărut de cinema. Pe urmă iese din club. N-o va mai revedea niciodată în film; în viață, da.

13

15 noiembrie 2010

— Mi-a plăcut enorm ultimul dumneavoastră film, îmi spune Antoine Été cu ochii la șosea.

Ne-am oprit în tunelul Fourvière, la vreo zece kilometri de cimitirul La Guillotière. Suntem blocati într-un ambuteiaj. Urna e în continuare prinsă cu centura de siguranță, ca un copil cuminte.

— Mie, mai puțin.

— De ce?

— Pentru că la încheierea filmărilor mi-am pierdut echilibrul și soțul. Și apoi m-am mutat. Regret mai ales...

— ...

— Pe fiica mea a durut-o să mă vadă în ultimul hal...

— Ce regretați?

— Că am fost nefericită.

— Dar n-aveți nici o vină. Nu hotărâm noi să fim fericiți sau nefericiți.

— Ba da. De ce m-am agățat de Pierre? De speranța întruchipată de Pierre. Asta a rănit-o prea rău pe Ana. E sensibilă. Cu siguranță și-a dat seama că pe tatăl ei îl așteptam la ușă când se întorcea din weekend, nu pe ea... Trebuie să se fi simțit dezarmată în fața tristeții mele. În plus, am fost lașă. Aș fi putut să continui să fac filme, dar mi-a fost frică să n-o dau în

bară. Deși n-am dat-o niciodată în bară. Toate filmele mele au mers bine. Există întotdeauna un film ratat, în sfârșit, nu chiar ratat, dar nici foarte bun, sau care răspunde mai puțin așteptărilor publicului, e o parte normală a carierei, însă eu am preferat să mă ascund în spatele suferinței din dragoste în loc să-mi asum vreun risc.

— Uneori, suferințele din dragoste sunt un pretext foarte bun.

— Sunteți în relații bune cu mama fiului dumneavoastră?

— Da. După ceremonie o să trec pe la ei. Fiul meu locuiește la Lyon, la mama lui. Și dumneavoastră? Plecați la Paris?

— Da, cu Ana și Cornélia.

— Cornélia?

— Doamna care se ocupă de mine.

— Ah, deci aveți o dădacă?

Reușește să-mi smulgă un zâmbet.

— Se poate spune și așa…

— Cât de nepoliticos e să întârzii la o înmormântare? Mai ales că o avem și pe Colette cu noi.

Scot o casetă cu Coldplay din casetofon și o introduc 5e cea pe care o am în buzunar de când am plecat de a Monge. Antoine mă privește fără să spună nimic.

Zgomotul ploii care cade pe lucarna atelierului de cizmărie. Colette a înregistrat tunetul și potopul, fără îndoială într-o zi de vară. Antoine și cu mine rămânem tăcuți, ascultând cu religiozitate ce ne povestește furtuna. Apoi vocea lui Colette răsună în habitaclu.

COLETTE

Ploua cu găleata când am ajuns la Stade de France. Biletul meu era atât de ud, încât mașinăria de la intrare nu mi l-a putut citi. M-a ajutat o suporteră. Bernadette o cheamă. O țipă cumsecade… foarte drăguță. Am mers împreună la o grămadă de meciuri în deplasare. Fotbalul e ceea ce ne-a permis să ieșim din Gueugnon. După aceea m-am așezat în tribună, am privit gazonul, lumea, totul era imens. Peste tot erau ziariști cu microfoane. Și am așteptat. În cele din urmă și-au făcut apariția jucătorii noștri. Noi, cei din tribuna Oțelurilor, i-am aclamat.

Cunoști urmarea, Agnès. Ai văzut-o la televizor. Nu pot să-ți explic tracul, bucuria, comuniunea dintre jucători și suporteri, fiecare la postul lui, antrenorul perfect, dorința. Mingea a intrat de două ori în poartă. Abia am apucat să ne dăm seama că marcaserăm două goluri, că arbitrul a și fluierat sfârșitul meciului. Am intrat în istorie. Vom fi mereu clubul din divizia a doua care a câștigat Cupa Ligii în 2000. Când eram mică și venea vorba de anul 2000, îmi imaginam farfurii zburătoare, uși care se deschid și vorbesc singure, lumini peste tot, chestii incredibile pe cer și pe mese, dar în nici un caz c-o să câștigăm cupa pe Stade de France, împotriva celor de la PSG!

Izbucnește în râs. Antoine se uită la mine, emoționat să-i audă vocea. E ca și cum Colette ar fi lângă noi, ascunsă în urnă ca într-o lampă fermecată.

COLETTE

Am mai stat mult până să plecăm de pe stadion. Până și eu am cântat de parcă aș fi băut vin! Eu, mătușa ta, am cântat imnurile

ultrașilor!

Începe să cânte încetișor:

Dacă n-ai mai rămas decât tu
Și încă mai ai credință
Nu uita niciodată să cânți
Pentru clubul tău.
Pentru mândria ta.
Hai, hai, hai FC Gueugnon!
Dacă ești mândru de clubul tău
Să cântăm cu toții în cor,
Oțelarii, la la la.

Râde iarăși, cu chicotul ei reținut, aproape în șoaptă. Antoine și cu mine suntem copleșiți de emoție.

COLETTE

Și pe urmă am văzut-o. Mă aștepta în fața stadionului. Erau acolo mii de oameni, cum m-a găsit? în ce trebuie să cred? în instinctul de supraviețuire? în Dumnezeu? în hazard? în asta n-am crezut niciodată, hazardul nu există. În sfârșit, era acolo. Văzuse la televizor o emisiune în care portarul de la PSG spusese, cu o săptămână înainte de meci, că echipa lui avea s-o zdrobească pe cea din Gueugnon. Gueugnon. Auzind numele ăsta, a simțit o lovitură în plex. La final se indicau data și locul. Și-a zis că, dacă eram în viață, cu siguranță aveam să vin la meci. Nu s-a gândit că ar fi fost mai simplu să ia trenul ca să se refugieze direct la mine acasă, ori să mă sune. Numărul meu e în cartea de telefoane. Nu. Când a auzit numele orașului, a luat-o cape un semn. Un răspuns. Viața ne despărțise zeci de ani, dar

era acolo, înfofolită într-un palton roșu, cu un câine în brațe și un sac de gunoi în mână, în mijlocul mulțimii care se înghesuia să plece de pe stadion. Am recunoscut-o imediat. Dar eram într-o stare ciudată, ca și când aș fi băut vin, și am crezut că e un miraj. N-o mai văzusem pe Blanche de atâta vreme! Avea cincizeci și patru de ani, ea, fetița, prietena mea din copilărie. Ultima oară când o văzusem avea douăzeci și șase. Și totuși ea era, și pe mine mă aștepta. Știu că ceilalți ne confundau adesea, dar eu nu-mi vedeam reflexia, ci pe Blanche.

Tăcere.

COLETTE

Nu e genul meu să iau oamenii în brațe. Nu e deloc genul meu. Și totuși în seara aceea am strâns-o la pieptul meu cât am putut de tare. Era la fel de firavă ca mine. Mărunțică. Tremurând, mi-a zis: „Trebuia să te văd înainte să dispar pentru totdeauna”.

— S-au revăzut la douăzeci și șase de ani.

— Am ajuns, Agnès.

Când ridic privirea descopăr în față poarta cimitirului.

14

31 octombrie 2010

Amanta lui nu suferise. Nu apucase nici să suspine. Ca să nu împroaște cu sânge în toate părțile, îi dăduse o lovitură mortală la ceafă imediat după ce terminase tocănița delicioasă. Așteptase ca ea să strângă masa, să curețe suportul pentru vase și chiuveta. Un interior impecabil nu e niciodată suspect. Nu iese nimic nici la proba cu luminol. O singură lovitură bine țintită, cu bâta de baseball pe care Mathilde o păstra ca suvenir din America, unde făcuse o excursie în adolescență. Se îndrăgostise de un jucător. Un anume Tim Hathaway, care se semnase pe bâtă cu carioca neagră și i-o dăruise. Când își aducea aminte de acest episod îi dădeau lacrimile. Dar bâta ajunsese pe o etajeră din pivniță, lângă borcanele de dulceață.

Târâse corpul până la congelatorul de la subsol. Mathilde era grea. Alesese un model cufăr de la Darty, din cele cu capacul deasupra. Practic. O ridicase și o pusese peste cutiile de înghețată și caserolele cu legume congelate, apoi trântise capacul. Blanche era aproape, la o azvârlitură de băț.

Avea să se întoarcă la Valence peste două zile pentru a goli casa, înainte ca vreun vecin să-și dea seama că Mathilde dispăruse. Din fericire, nu avea copii. Fusese măritată o singură dată, divorțase de mult.

Sosise la Gueugnon la sfârșitul după-amiezii. Era aproape

noapte. Parcase în fața porții cimitirului. Era închisă. Sărise gardul. Agilitatea păstrată din vremea circului, un corp de atlet, exerciții pe care le făcea în fiecare zi. Străbătuse aleile ore în șir, cu lanterna în mână, de acum bateriile erau pe terminate. În momentul în care-și zisese: „O să revin mâine” văzuse mormântul lui Colette Septembre.

Și înțelesese imediat. Fără îndoială. Blanche era îngropată acolo. Articolul pe care-l citise spunea adevărul. Toate lamele de cuțit tatuate pe pielea lui i se înfipseseră dintr-odată în carne. Fusese nevoit să se așeze pe jos.

Murise. Altfel, cine ar fi pus acea pereche de ghete în chip de placă funerară? Erau ghetele fiicei sale. Cele pe care le purta tot timpul în perioada când dispăruse. Sau poate era o capcană pentru el. Dar nu credea în ipoteza asta.

Avea să revină a doua zi ca să dezgroape corpul. Trebuia s-o atingă pentru o ultimă oară. Chiar și moartă, chiar și putrezită, trebuia s-o omoare cu mâinile lui. Își jurase asta de când Blanche îl denunțase la poliție. Urcase în Twingo și se oprise în 5iața bisericii să-și ia o pizza. O mâncase în mașină, lângă un depozit dezafectat, apoi, istovit, adormise.

Era moartă.

A doua zi de dimineață cumpărase ceva de mâncare și un scripete manual cu care să mute lespedea de pe mormânt. Pe urmă se întorsese la cimitir. Știa că nu poate să facă nimic pe lumină, dar voia să revadă ghetele. Când ajunsese însă descoperise că cimitirul era plin de oameni. Blestemata de Ziua Tuturor Sfinților. Și doi polițai stăteau de pază la poartă. Oare

îl zărise cineva în ajun? Spălase putina înjurând, apoi parcase în piața bisericii. Trebuia să chibzuiască. Numai el putea să aibă un asemenea noroc, să ajungă acolo taman în weekendul de Ziua Tuturor Sfinților! Ridicase bărbia. Îi venea să lovească pe cineva, nu conta pe cine, la întâmplare, ca să se defuleze. Bătrânețea nu-i potolise defel instinctele violente.

Niște oameni ieșiseră de la liturghie, se uitase la ei fără să-i vadă. Se gândea la ce trebuie să facă. Atunci a văzut-o, la câțiva metri distanță. Intra în barul de vizavi de biserică, însoțită de cineva. Dar n-o privise decât pe ea. În palton negru, cu părul prins neglijent. Fața ei, privirea. Făcuse un gest cu mâna ca pentru a alunga ceva, un fir de praf sau poate o idee.

O senzație necunoscută. Căldura și lumina se înfipseseră în el ca niște săgeți trase de aproape. O explozie interioară cum nu mai simțise niciodată.

Sudkovski știa că are o inimă de piatră. Nu iubise niciodată pe nimeni. Începând cu el însuși. Lipsit de empatie, trăia în umbră, în bezna sufletului său. Nu ținea minte să mai fi plâns de la moartea mamei lui.

La ce bun să plângi când mama ta nu e lângă tine să-ți șteargă lacrimile? Nu-și amintea nici o situație în care să fi râs în hohote. Fericirea îi era străină, bucuria era un mister care nu-i ieșise niciodată în cale. Uneori simțise plăcere ejaculând. În seara precedentă, când căpătase certitudinea că fiica lui murise, singurele lui sentimente fuseseră amărăciunea și regretul că n-o omorâse el însuși. Pentru că-l părăsise, îl aruncase ca pe o cârpă, îl umilise. Toate astea ca să moară tânără. O renegase și

ajunsese să nutrească o ură fără margini la adresa ei.

Când însă o zărise pe femeia aceea de pe trotuarul de vizavi, ceva necunoscut îl cuprinsese, îi străpunsese armura. Totul urcase la suprafață, ca o gură de canalizare ce refulează.

Cu mâinile strânse pe volan, o așteptase să reapară, încercase aceeași senzație când ea ieșise din bar. Ca și cum i s-ar fi topit pielea. Ceară la contactul cu o flacără. Absorbită de gânduri, urcase într-o mașină veche. El o urmărise cinci minute, păstrând distanța. Femeia parcase pe o stradă cu case. Peste jumătate de oră se postase pe trotuar cu o geantă de voiaj pe umăr, apoi în dreptul ei oprise un tip care în mod clar venise s-o ia. Brusc, ea se întorsese în casă. „Nu mai pleacă”, se gândise Sudkovski. Dar femeia ieșise cu o valiză veche în mână.

Hotărâse să aștepte căderea nopții. Reflectase, își rumegase gândurile, așa cum alții citesc, se uită la televizor, se plimbă sau ascultă muzică atunci când au timp liber. Cine era femeia aceea? Cum o chema? înțelegea de ce are un asemenea efect asupra lui, dar nu-și dădea seama cum putea să simtă „asta”. Sudkovski nu purta armură, era el însuși o armură. Or, când o văzuse dispărând la capătul străzii, îi venise să plângă. De neconceput. Mai ales pentru unul ca el. Avea să primească răspunsul în curând.

La opt seara nu mai era nici țipenie pe stradă. Majoritatea obloanelor erau închise. Intrase în grădină. Aruncase câteva pietricele în geam ca să se asigure că nu era nimeni înăuntru. Se pregătea să forțeze broasca, însă femeia nu încuiase ușa de la intrare. Intrase în casă cu lanterna în mână. Trecuse dintr-o

cameră în alta. Nici o corespondență pe numele proprietarilor. Adulmecase hainele din dulapul din singurul dormitor. În afară de un palton verde cu negru, doar haine bătrânicioase.

Fusese surprins să descopere o saltea gonflabilă în mijlocul camerei de zi, cu pături aruncate deasupra. Câteva lucruri răspândite pe jos. Două perechi de pantaloni, un pulover. Un scenariu de Agnès Septembre, intitulat *Hannah Ruben,* cu adnotări. Tăiase numele Dugain. De ce? Agnès Dugain.

Articolul lui Nathalie Grandjean o pomenea pe această femeie, nepoata lui Colette Septembre. Fiica pianistului, care făcea filme. Ea era.

Însemna că se află în ascunzătoarea lui Colette Septembre. Lipea în minte cioburile poveștii. Așa se explicau numărul din *France Football* și caietele pline cu articole decupate. Scotocise iar prin fiecare cameră, însă nu găsise nici o urmă de-a lui Blanche. Dăduse însă peste o cutie cu fotografii. Regizoarea la toate vârstele.

Nu călcase niciodată într-un cinematograf. Când ar fi avut timp să se așeze în fața unui ecran ca să descopere viața fictivă a unui personaj? Cinematograful era principalul concurent al circului, în timp ce sălile de cinema se măreau, circurile se micșorau, corturile erau tot mai sărăcăcioase, dispăreau. Merseseră până acolo încât să inventeze circurile fără animale sub pretextul că acestea erau nefericite. O aiureală. Dobitoacele erau în slujba oamenilor.

De ce se mutase femeia aceea acolo? La mătușa ei? Ce Știa despre Blanche? Unde plecase? De ce nu încuiase ușa? Oare

urma să vină cineva? îngenunchease pe saltea și adulmecase fața de pernă. Iar senzația revenise, încă și mai violentă, și mai puternică. Un parfum cunoscut, mirosul unei amintiri dezgropate. Cum era posibil? Emoțiile lui fuseseră mistuite în incendiul de la vârsta de patru ani.

Stătuse în casă mult timp, uitându-se la poze și inspectând sertarele, șifonierul, colecțiile, dulapurile, coșul de gunoi, care conținea o sticlă goală de whisky. Oare exista un bărbat în viața lui Agnès? Trebuia s-o revadă. Să-i audă vocea. Avea să caute pe internet mai târziu. Dacă făcea filme, avea să găsească imagini cu ea. Înainte să plece, se sunase pe mobil ca să înregistreze numărul telefonului fix. Apoi își legase la gât un fular de-al lui Agnès. Niciodată în viața lui nu făcuse un asemenea gest. Un gest care-l destabilizase imediat. Nu se putuse convinge să lase acolo cutia cu fotografii.

Părăsise în grabă orașul și se întorsese la Valence. Avea să revină peste câteva zile ca să dezgroape corpul lui Blanche și să afle cine era cu adevărat acea Agnès Dugain și ce hram purta. După ce părăsea casa, înainte ca trupul fără viață al lui Mathilde să fie găsit în congelator.

15

15 noiembrie 2010

Antoine Été parchează la mică distanță de poarta cimitirului. Scot caseta și o vâr în buzunar. Gata. Într-o oră, Colette va fi alături de părinții mei, iar viața își va relua cursul. Nu-mi mai rămâne decât această urnă, și în curând n-o să mai am decât amintirile și vocea ei. Va fi moartă pentru totdeauna.

E prima persoană pe care o văd când ridic privirea. Îl recunosc din spate, de departe. Atât de mult l-am filmat, l-am studiat, l-am devorat, l-am iubit… De ce a ajuns înaintea mea? S-a retras ca să vorbească la telefon. La câțiva metri mai încolo, Cornélia și Ana se țin de mână în fata bistroului Les Passantes. Vreau să mă reped la fiica mea ca s-o strâng în brațe, dar înainte de asta îl sărut pe Antoine pe obraz.

— N-o să uit niciodată ce-ați făcut pentru mine, nici Renault-ul dumneavoastră Alpine.

Și-a dat cu parfum pe guler.

— Să nu uitați nici că lucrurile dumneavoastră sunt în portbagajul meu, îmi răspunde laconic.

Geanta cu haine și valiza cu casete, pe care vreau să o iau la Paris. Mâinile îmi tremură atât de tare, încât nu reușesc să desfac centura de siguranță din jurul urnei. Antoine își dă seama și mă dă la o parte ca să rezolve, șoptindu-mi la ureche: „O să fie bine, sunteți o regină, nici asta să nu uitați”. Habar n-

am de când nu mi s-au mai spus cuvinte atât de plăcute.

Un bărbat în costum negru, afabil, se prezintă drept reprezentantul firmei de pompe funebre și îmi ia urna din mâini. Îmi amintește că am discutat la telefon. El este maestrul de ceremonii. Din acel moment, percep toate evenimentele ca și când aș fi în afara corpului meu. Ana, bronzată, zâmbitoare, mă îmbrățișează. Îi miros gâtul ca să capăt puteri.

— Cine-i tipul ăla, mami?

— Care tip?

— Ăla, cu mașina ciudată! Ai venit cu el. Se vede că-ți place de el și lui de tine.

— Ah, nu, e doar o cunoștință din Gueugnon. Casa de la tombolă, o să-ți povestesc.

— Știu despre casa de la tombolă, mami, cu ea și-a plătit bunicul studiile, dar ce legătură are?

Mă privește cu un zâmbet intrigat și malițios. Cornélia, neschimbată, mă sărută la rândul ei și supralicitează:

— Ai întâlnit pe cineva?

— Când vă spun că e doar o cunoștință… și…

Pierre se apropie de noi cu mâinile în buzunarele paltonului bleumarin. Aceeași culoare cu cel pe care-l 5urta când m-a așteptat în față la Maison de la Presse, a Lyon. În ziua în care m-a întrebat câți ani am. E încă și mai bronzat decât fiica noastră, mă gândesc când mă sărută pe frunte. Nu așa l-a sărutat și Iuda pe Isus ca să li-l indice romanilor? Remarc un rid între sprâncenele lui, un semn care nu exista pe vremea mea. Și-a schimbat parfumul. Înainte purta Eau d'Hadrien. Îmi plăcea la

nebunie. Eu i-l dăruisem. Privirea lui mă străpunge. Îl iubesc și acum. Și detest faptul că nu mi-l pot scoate din suflet. Știu că, dacă aici, în fața cimitirului, mi-ar spune: „Plecăm împreună?”, l-aș urma fără să stau pe gânduri.

Sosesc și prietenii mei, ceea ce-mi mai ridică moralul. Lyèce, Adèle, Hervé, Nathalie, doctorul Pieri, Louis și Paul. Paul, care pare în alertă maximă. Trebuie să aibă agenți în civil peste tot. Antoine li se alătură. Garda mea de corp. Trei microbuze venite de la Gueugnon opresc în parcare, și din ele coboară suporteri, jucători, membri ai clubului, foști clienți, pe unii îi recunosc. Mai multe generații laolaltă. Printre ei se află și Aimé Chauvel, livid. Iubirea ascunsă a mătușii mele mă strânge în brațe. „Ne obișnuise cu moartea ei, dar e o zi tristă.”

Oare sunt aceiași oameni care au participat la înmormântarea din 2007, când Colette a plecat prima dată? Toată lumea se regăsește la tejgheaua barului, unde își comandă cafele. Oamenii se îmbrățișează, asta i-ar plăcea lui Colette, ambianța e ca înainte de meci, când pasionați! se întâlnesc, discută despre clasament, despre vremurile bune când echipa era în divizia întâi și despre faptul că „fenomenala” Colette putea să prevadă numărul de goluri. Unde-și ținea ascuns globul de cristal? Așa aflu că mătușa mea câștigase de mai multe ori la Pronosport și că donase bani adăpostului din Gueugnon.

Un grup de vreo sută de oameni urcă pe alee înspre mormântul părinților mei. În frunte este reprezentantul pompelor funebre, cu urna în mâini. În fata stelei funerare a fost instalat un microfon cu o stație de sonorizare. FC Gueugnon a

comandat o minge din marmură în alb și negru. Louis, o placă pe care stă scris „Prietenei mele”. Mai sunt două plăci de la necunoșcuți. O inimă albă, ghicesc că e din partea lui Aimé. În sfârșit, a noastră, „Mătușii și strămătușii noastre, vei fi veșnic în inima noastră”. Strâng puțin mai tare mâna Anei. Discursul pe care l-am pregătit 5are greu de pronunțat. Dacă Pierre n-ar fi de față, lucrurile ar sta altfel. Îmi dau seama din nou cât de dureros este să fii singur. Să nu mai ai „noaptea pe umăr”, cum cântă Véronique Sanson.

Maestrul de ceremonii ia cuvântul:

— Ne-am întrunit astăzi ca să ne luăm rămas-bun de la Colette Septembre Bayram. Va odihni lângă fratele său, Jean Septembre, și cumnata sa, Hannah Ruben. Nepoata și strănepoata ei îi vor aduce un ultim omagiu. Apoi îl vom asculta pe regretatul Jean Septembre, care își va acompania sora pe ultimul drum cu un concert de pian de Franz Liszt.

Nu știam că Ana vrea să vorbească. Îmi dă drumul la mână și se îndreaptă spre microfon. Îl simt pe Pierre în spatele meu, Louis e în dreapta, iar lângă el, Cornélia, care veghează. Fiica mea poartă jeanși, adidași negri și un mantou alb strâns pe talie. Este de o frumusețe excepțională, seamănă tot mai mult cu tatăl meu. Și-a fardat puțin ochii mari, verzi. Vocea ei cristalină despică mulțimea adunată în jurul nostru:

— Scumpa mea Coco, îmi plăcea enorm să stau lângă tine la cizmărie, era ca într-o carte pentru copii. Despre toate acele chei îmi închipuiam că descuie cufere secrete. Iar încălțările^ acelea înșirate unele lângă altele... Îmi spuneai: „îți imaginezi

câți pași sunt în atelierul meu?” îmi dădeai cutii cu cremă de ghete ca și când ar fi fost vopsele de pictură, mă ungeam pe degete și desenam curcubeie în niște caiete mari. De câteva ori m-ai dus la stadion, dar eu la tine mă uitam, nu la meci. Meciurile erau mai interesante în ochii tăi decât pe gazon. Erai frumoasă și timidă. Te iubeam, datorită ție m-am apucat de pian, din cauza tuturor discurilor bunicului pe care le— am ascultat împreună. Nu te-am vizitat de prea multe ori, nu te-am cunoscut foarte bine, dar nu trebuie să te vezi des cu oamenii ca să știi că-i iubești și că sunt importanți. Ceea ce contează este prezența lor când sunt acolo. Nu de câte ori îi vezi. Și când veneam la tine cu părinții mei, tu erai instantaneu acolo. Cu mine. Eram împreună. Mulțumesc, scumpa mea Coco.

Ana revine lângă mine. O iau de mână, simt că tremură. Maestrul de ceremonii îmi face semn să mă apropii. Picioarele mi se înmoaie. Mă îndrept din spate, ordonându-mi să fac față. Dacă fiica mea a fost capabilă, trebuie să fiu și eu. Măcar pentru ele, pentru Ana și Colette.

— Nu ți-am spus niciodată „nana”. Nici nu ne-ar fi trecut prin minte, nici mie, nici ție. Cred că așa începe discursul pe care l-am scris pentru tine. E aici, în poșetă. Dar n-o să ți-l citesc acum. O să revin mai târziu. Azi, cel mai important este să ne luăm cu toții rămas-bun de la tine, împreună cu toți prietenii tăi. M-ai ajutat să-mi croiesc drumul, scumpa mea Colette. Și aș vrea să-ți mulțumesc. Murind a doua oară, m-ai adus la viață. Într-o zi o să-ți explic, o să vin să-ți povestesc când o să ajung la tine. Colette, de câte ori îmi vin în minte imagini cu tata te văd

așezată lângă el și pianul lui, o siluetă firavă într-un palton prea larg, cu poșețica pe genunchi, ascultându-l cu religiozitate. Umbra tatălui meu ești tu, Colette. Dar n-ai fost numai o umbră. Ai fost. Tu.

16

BLANCHE

Abia împlinisem trei ani când mă țineam deja în echilibru pe o minge ca să fac turul arenei. Salturi periculoase, salt înainte, salt înapoi, jonglerii... Am învățat să merg pe sârmă la cinci ani. Asta îmi plăcea la nebunie. Și toată viața am continuat să mă antrenez. De parcă aș fi fost așteptată la alt circ. În viața viitoare vreau să fiu în trupa de la Cirque du Soleil. E visul meu. Plăcerea lecturii a venit mai târziu. Mi-am acceptat condiția de pustnică pentru că am citit. Altfel m-aș fi stins ca o lumânare. În tara noastră există biblioteci municipale în toate orașele. Chiar și la sate. O comoară națională. Colette, când mi-ai arătat-o prima oară pe cea de la Gueugnon, nu mi-a venit să cred. Are sediul într-un castel. Tăcere.

BLANCHE

În anii '60 Soudoro a început să se teamă, era tot mai nervos. Expunerea „monștrilor" se pedepsea cu închisoarea, iar circul nostru era deja în atenția autorităților pentru condiții de muncă ilegale. Așa se numea oficial exploatarea persoanelor fragile... Trebuia să ne ducem mereu în localități noi, necunoscute, unde poliția nu ne știa. Pentru mine se terminase cu școala. Soudoro a capitulat în 1970. A vândut cortul unei familii de italieni, împreună cu Fabrizio, Nestor și creatura noastră divină, Noé.

Tăcere.

BLANCHE

Ne-am luat adio pe un trotuar. Aveam douăzeci și patru de ani, singura mea familie adevărată, cea pe care o iubisem, era acolo, în fața mea. Un bărbat scund și un uriaș înlăcrimat care-l strângea pe Noé în brațe. Toți de o blândețe și o sensibilitate nemaipomenite. Mi-au promis c-o să-mi trimită vesti. Dar cum să trimiți vesti cuiva care n-are adresă?

Soudoro și cu mine ne-am instalat într-un prim apartament la Lyon, apoi în al doilea, al treilea, al patrulea, ca niște fugari. În primii ani ne mutam tot timpul. Până la urmă ne-am stabilit în centru. Camera mea era lipită de a lui. Trebuia să mă audă când ies și când mă întorc.

Mi-a găsit slujbă la un cabaret. Cabaretul Păsărilor, în arondismentul al doilea. Proprietarii, Arielle și Sam, îl cunoșteau de mult pe Soudoro. Am fost apropiată de Arielle, dar pe Sam l-am privit mereu cu neîncredere. Dacă tatăl meu mă plasase la ei, o făcuse ca să afle totul despre cel mai mic gest al meu. Cabaretul oferea o combinație de cină cu spectacol. Stăteam la primire, vindeam țigări, serveam puțin și la mese. Gata cu acrobațiile, dar purtam rochii cu paiete așa cum îmi plăcuse întotdeauna. Echipa era tânără și fusese instruită în școli de circ. Prin comparație, eu veneam de pe stradă. Însă mă lăsau să mă antrenez cu ei. Așa am putut să— mi păstrez corpul de atletă. Să am grijă de acest unic spațiu de libertate interioară. Artiștii formau o familie la care m-am lipit și eu, dar niciodată n-am avut o relație la fel de strânsă ca aceea cu Natalia, Fabrizio și Nestor.

O să încerc să rezum treizeci de ani de viață în câteva cuvinte.

Nu-i foarte greu când fiecare zi e identică cu precedenta. Soudoro lucra cu ziua ici și colo și trăiam ca un cuplu care nu doarme împreună. Niciodată n-am sugerat că aș vrea să plec, nu se punea problema să-l părăsesc. Interdicția era implicită, îi aparțineam. Era de neconceput să întâlnesc un băiat și să mă mărit. Îmi lua tot salariul și venea cu mine la magazin, la supermarket, la medic, mă aștepta la casă ori în anticameră, cu buzunarele pline de bani. N-am avut niciodată un carnet de cecuri sau o carte de credit. N-aveam nici o intimitate. Nu m-a atins sau bătut niciodată. Dar am știut mereu că, dacă plec, o să mă găsească și-o să mă omoare. Uneori venea să mă ia de la serviciu. Așa, din senin, fără să anunțe. Ca să-mi arate în ce măsură îmi stăpânea viața.

În 1980 a acceptat în sfârșit să-mi cumpere un televizor, dar supraveghea emisiunile la care mă uitam. Ca nu cumva să-mi dea idei. Ce idei? Se gândea probabil că nu știu nimic despre dragoste. Sărman imbecil. Nu mi-a zis niciodată „te iubesc", nu mi-a vorbit, nu m-a sărutat. Există peste tot oameni care nu-și vorbesc. Și cred că sunt mulți.

Am avut prieteni, iubiți efemeri, la cabaret nu era greu să găsești așa ceva. Dar niciodată nu m-am trezit în brațele cuiva. Îmi creasem imaginea unei fete care refuză să se atașeze, când de fapt eram deținută. Făceam dragoste foarte repede, prea repede, între sfârșitul programului de muncă și ora la care trebuia să fiu acasă. Eram cronometrată. O dată m-am îndrăgostit. O dată, dar nu pentru totdeauna. O iubire imposibilă. Cum ar fi putut fi altfel cu sabia lui Damocles deasupra capului?

Tăcere.

BLANCHE

Soudoro era un manipulator. Când am împlinit douăzeci și cinci de ani mi-a oferit cadoul la care visam: un câine. Véra. O corcitură de cocker spaniel cu șoricar. În ziua aceea a știut că n-o să încerc niciodată să fug. Cățelușa rămânea acasă când plecam la muncă. Însă o plimbam dimineața, iar seara mă aștepta lângă ușă. O scoteam din nou și adormeam împreună, în fiecare lună, Soudoro lipsea de pe 19 până pe 23. Dispărea cu Véra. Am urlat, am plâns, l-am implorat, dar nu mi-a lăsat-o niciodată. Când se întorcea, nu părea să fi fost maltratată sau prost hrănită. M-am întrebat mereu unde se ducea. Nu i-am găsit nici un bilet de tren sau de autobuz prin buzunare. Nici un indiciu. Absențele lui repetate au durat trei ani. Într-o zi a încetat, fără să-mi dea cea mai mică explicație. Am rămas prizonieră treizeci de ani. Gratiile puștăriei mele fuseseră asamblate cu răbdare încă de când venisem pe lume. Datorită fiicei sale, Soudoro și-a asigurat o servitoare și un venit regulat. M-am gândit să-l omor. Adeseori. Să-i dau un brânci pe scări. Să-l otrăvesc. Să-l sufoc. Dar n-am îndrăznit niciodată. Mi-era prea frică de represalii în cazul în care ratam. Și n-am nimic dintr-o ucigașă.

Am continuat să nu ne vorbim. Am îmbătrânit sub ochii lui. El a îmbătrânit sub ai mei. N-am plecat de la Cabaretul Păsărilor. Cu timpul, am devenit responsabilă cu rezervările și cu încasările. Oricât de incredibil ar părea, Colette, o jur pe viața ta, nu m-am atins niciodată de un sfanț, nici n-am fost reclamată. Sam îi dădea salariul meu lui Soudoro în mână, crezând că totul ajungea

într-un cont deschis pe numele meu în Rusia, țara natală a tatălui meu. Iar când Arielle mă întreba, îi confirmam. Eram complicea temnicerului meu.

Când Véra a murit de bătrânețe în brațele mele, Soudoro mi-a adus imediat alt câine. Un pui de Jack Russell. Era intuitiv și a simțit că o să mă piardă. Eram debusolată, devastată în așa măsură, încât voiam să las totul baltă. Munca, viața. Véra era de neînlocuit. Și totuși, puțin câte puțin, ochii calzi și energia cățelului m-au făcut să cedez. L-am botezat Lancelot.E singurul cavaler care mi-a salvat viața. Acești doi câini au fost tot ce mi-a aparținut vreodată. În rest, n-am avut nimic în afară de prietenia ta, Colette.

17

15 noiembrie 2010

Cornélia a făcut-o anume. Fără nici o îndoială. E deșteaptă, deci a făcut-o anume. Îmi vine s-o omor, dar, cum sunt epuizată, o voi cruța. Deocamdată. A rezervat patru locuri față în față în TGV. Sunt vizavi de Ana. Cornélia e lângă mine, iar Pierre, vizavi de Cornélia. Cum a îndrăznit să ne așeze laolaltă? Pe Pierre împreună cu noi? Gonim spre Paris, e 17.30, iar Colette li s-a alăturat părinților mei pentru veșnicie. Am strecurat valiza cu casete sub scaun.

Ana îmi vorbește despre totul și nimic. Despre Colette, despre atelierul de cizmărie, despre vacanțele ei, despre exhumarea lui Blanche, mă întreabă dacă o să asist, despre barca de pe care a văzut delfini, despre ocean. Spune că la hotel era un pian cu coadă la care a cântat în fiecare zi, că patronul o lăsa deși în mod normal e interzis, instrumentul fiindu-le rezervat muzicienilor care cântă seara. Încerc să mă concentrez ca s-o ascult, să-i răspund la întrebări, dar mă lupt cu dorința de a-mi răsuci ușor capul ca să-l privesc pe Pierre, care nu și-a scos paltonul. Ca de obicei, are aerul că se pregătește să plece.

O pasageră vine să-i ceară un autograf O salută zâmbind curtenitor, îi mulțumește când ea îi spune că l-a adorat în toate filmele, mai ales în *Banchetul bătrânilor* și în *Fereastra. Îi* răspunde: „Pică numai bine, regizoarea e aici”, arătând spre

mine. Simt în glasul lui o undă de iritare. Așadar, politețea e falsă. Probabil e nevoit adesea să facă referire la mine. Pasagera îmi zâmbește amabil. „Ah, mă bucur, doamnă Dugain, filmele dumneavoastră mi-au mers la suflet! Pregătiți unul nou cu soțul dumneavoastră?" în mod clar, nu citește presa mondenă. Simt că roșesc și mă aud bolborosind: „Sunt pe cale să termin un scenariu". Entuziasmată, Ana intervine: „Părinții mei s-au despărțit. Dar mama pregătește un nou film". Pierre și cu mine îi zâmbim prostește pasagerei, neștiind ce să mai adăugăm. Când femeia pleacă mulțumită cu cele două autografe, Pierre se întoarce spre mine.

— Ești în pregătiri?

Mint fără nici o rușine:

— Da, mai am foarte puțin la *Hannah Ruben*.

Văd din expresia lui că e intrigat.

— Faci un film despre viața mamei tale?

— Da.

— Uau, mami, e genial! Pot să am și eu un rol cât de mic?

— Dacă vrei, scumpa mea, o să scriu ceva anume pentru tine.

— Aș putea să fiu pianistă?

— Da, e o idee foarte bună.

— Discursul tău pentru Colette a fost superb, spune Pierre luând-o de mână.

Oare încearcă să schimbe subiectul? Ana pare fericită. Crede că am apucat-o iarăși pe drumul creației. O privesc, și cuvintele îmi ies singure. Nu mă pot abține. Mi-ar plăcea să fim singure când îi spun asta, dar uneori cuvintele pe care le reținem prea

mult scapă fără să le putem împiedica. Emoțiile sunt la fel la orice vârstă.

— Te rog să mă ierți, iubirea mea.

Ana se încruntă. O ador când face asta, seamănă încă și mai mult cu tata.

— Te rog să mă ierți pentru răul pe care ți l-am făcut.

— Ce vrei să spui, mami?

— M-am lăsat copleșită de supărare, așa că ai suferit din cauza mea. N-o să se mai întâmple. Viața noastră o să se schimbe.

— Dar mie îmi place viața noastră, mami. Nu vreau să se schimbe... În plus, toată lumea are voie să sufere. E drept, în ultimii ani ai fost îngrozitor de pleoștită. Dar acum, vezi și tu, ai un tip și pregătești un film.

Bine că stau jos. Simt un amestec de rușine și uluire. Pierre mă scrutează malițios.

— Ai întâlnit pe cineva? E bine.

Tonul lui sentențios de patriarh mă enervează la culme. Și, colac peste pupăză, adaugă:

— Ce actor e? îl cunosc?

I-o trântesc cu un hohot de râs:

— Nu, mersi, m-am săturat de actori. Prietenul meu e doctor.

A doua minciună. Cornélia se uită la Ana, care se uită la Cornélia. Sunt mulțumite. Își zâmbesc. Trădătoarele. Dacă ar ști! Pierre toarnă gaz peste foc:

— Ce specialitate are?

— Méhariurile.

Mutra pe care o face e de milioane. Dacă n-aș veni de la o

ceremonie funerară, ar fi cu siguranță unul dintre cele mai frumoase momente din viața mea. Pare sincer tulburat. De ce? Pentru că pregătesc un film fără el? Sau pentru că un bărbat i-a luat locul? Un loc pe care l-a lăsat gol și înghețat. Nu mai spune nimic, se preface că citește numărul din *Le Parisien* pe care l-a cumpărat de la chioșcul din gară. Stă cu nasul în paginile de politică. El detestă politica. „Noul guvern al lui Nicolas Sarkozy propus de François Fillon". Văd reflexia titlului în ochelarii lui. Ochelari fumurii, ca să nu fie recunoscut. Ce mitocan! Da, gândesc „ce mitocan" în legătură cu Pierre Dugain, care a fost regele meu. Viața mea. Iubirea mea. Cel cu care aș fi fugit în lume mai devreme dacă mi-ar fi cerut-o. Deci viața poate să se rezume la atât de puțin? în afară de copiii noștri, ceilalți sunt potențiali mitocani în devenire... „Cu timpul / Cu timpul, totul se duce, totul dispare"[22].

Probabil își spune că filmul pe care-l pregătesc nu poate să meargă din cauză că se va face fără el. Și că succesele mele i le datorez lui. E convins de asta, sunt sigură. În ce mă privește, am țopăit de bucurie când am aflat câți spectatori a avut ultimul lui film. A fost un eșec usturător. În plus, „ailaltă" juca și ea. Să nu ne mințim. În nicio meserie nu-i dorești mari succese asociatului de care te desparți. Oricât i-ai ura noroc, e bullshit, cum ar zice Ana.

— Mami, care e prima ta amintire cu Colette?

Ana mă smulge din reverie. Pierre se preface în continuare că citește. Cornélia moțăie. Caut prin memorie, mă gândesc.

— N-am o amintire precisă. Sunt mirosuri de piele și de cremă

de ghete. Și o imagine, cea a lui Colette care

vine spre mine pe rue Jean-Jaurès, la Gueugnon. Mă bucur s-o revăd. Părinții mei trebuie să fie lângă mine, dar nu se regăsesc în amintirea asta. Colette tocmai a venit nu știu de unde. Și mă bucur s-o văd pe trotuar. În momentul respectiv sunt foarte mică.

— I-ai ascultat casetele?

— Nu pe toate.

— Aș putea să le ascult cu tine?

— Da. O să vezi, vorbește și Blanche. Sunt și tăceri, zgomotul ploii, triluri de păsări. Colette a înregistrat totul.

— Și din asta ar ieși un film beton.

— Cum zici tu, un film beton…

— Mergem în seara asta la ultimul *Harry Potter,* mami?

— Dacă vrei.

— Nu ești prea obosită?

— Nu. Dimpotrivă. O să mă ajute să-mi limpezesc mintea.

— E o avanpremieră la Studio 28. Și după aceea mergem să mâncăm la Villa des Abbesses?

— Bine.

— Cornélia, vii cu noi?

— Nu pot în seara asta.

— Ai întâlnire?

— Ana, sunt treburile ei, o dojenesc.

— Ba nu, treburile Cornéliei sunt și ale mele. Tati, tu vii?

Oare fiica mea și-a pierdut mințile?

— Unde?

Pierre își închide ziarul cu un pocnet sec.

— Să vedem ultimul *Harry Potter*. Audrey nu e la Paris. N-o să stai singur-cuc. Sper că nu te deranjează, mami.

Pierre se uită la mine. Oare îmi așteaptă consimțământul? Habar n-am ce așteaptă.

— Nu, e o idee bună.

Aș vrea să mor. Fiica mea și Cornélia complotează, și nu știu ce scop au. M-am băgat singură cu gâtul în laț. Ce-o să fac cu scenariul? O să lucrez la el luni întregi? N-am intenționat niciodată să filmez povestea mamei și a întâlnirii ei cu tata. Pur și simplu pun în ordine amintirile despre ei. N-am făcut decât filme care binedispun și, chiar dacă m-am inspirat din observații, din fapte diverse, din mărturii, n-am scris niciodată despre familia mea.

Pierre se ridică și ne întreabă ce vrem de la bar. Ce bei când pleci de la o înmormântare? După ce ai mințit? într-un tren de mare viteză, cu fostul tău soț în fața ta? Riscând, pe deasupra, să-ți petreci seara cu el?

— Un bourbon fără gheață, te rog.

— Vechi de trei sute de ani? îmi replică el fără să clipească.

— Ar fi perfect, mersi.

Izbucnim amândoi în râs. Ca pe vremuri. Râdeam tot timpul. Eram tot timpul pe aceeași lungime de undă. Dar asta era pe vremuri.

— Niște apă e foarte bine, mulțumesc.

— OK.

Ana vrea să-l însoțească. Și Cornélia. Rămân singură. Mă uit

cum se îndepărtează tustrei. Ca pe vremuri. Ca atunci când trăiam la Los Angeles și ei se duceau la cumpărături ca să mă lase să scriu în liniște.

Ana o să fie dezamăgită dacă află că am mințit în legătură cu scenariul. Sunt la ani-lumină de momentul când voi putea să reiau lupta. Totuși, nu mă pot abține, încep să mă gândesc cine ar putea interpreta rolul mamei. Era atât de drăguță, atât de suplă. Cu o anume rigiditate în spatele ochilor verzi superbi. Când zgâriai puțin suprafața, îți dădeai seama că avea simțul umorului. Nu știu cine a zis: „Nu mă zguduiți. Sunt plin de lacrimi”[23]. În cazul mamei era invers. Umorul ei devastator era cel care se auzea. Era feminină, sofisticată. Mâini splendide, piele de fildeș, un nas mic și drept. Buze fine. Am avut mereu sentimentul că sunt o dată și jumătate cât mama cu înălțimea și claia mea de păr, gura cărnoasă, ochii negri și eternii mei adidași în picioare, când pe ea n-o vedeai fără tocuri. Mama nu era o persoană tactilă. Era blândă și tandră, dar nu-i plăceau mângâierile. Înainte de moartea tatei mă săruta fugar, la fel ca pe o prietenă oarecare. După aceea a devenit mult mai afectuoasă. Eu îi ating pe oamenii pe care-i iubesc, e ca și cum mâinile mele ar avea o nevoie viscerală să mă pună în legătură cu ei. Și cred că pe Ana am sufocat-o cu sărutări. Chiar și azi, nu pot să stau lângă ea fără să-i dau un pupic ori s-o mângâi. Fiică-mea e ca mine. I-am transmis boala iubirii senzoriale. Dintr-odată îmi revine o amintire. O întrebare pe care o pusesem: „De ce tata pare mereu trist?” Mama îmi dăduse un răspuns complet neașteptat: „Nu e tristețe, ci melancolie. Colette o să-ți

povestească într-o bună zi. Când și cum nu știu, dar o să-ți povestească”. Ana, Cornélia și Pierre se întorc râzând, cu brațele încărcate de băuturi, prăjituri și chipsuri. Și acum ce-o să fac?

18

HANNAH RUBEN

(Continuare)

1942

Scena 3a

Nemții au plecat. Éléonore Cravoin urcă prudent la etaj și împinge ușa întredeschisă a apartamentului. Trebuie să se grăbească. Un vecin ar putea s-o vadă. Apartamentul familiei Ruben a fost jefuit. Éléonore își înăbușă lacrimile.

Recuperează tot ce poate din pozele de familie, portretele înrămate, unele pe jumătate distruse, apoi coboară iute în apartamentul ei.

1942

Scena 4a

Portăreasa imobilului, doamna Gauthier, îi conduce pe noii locatari în apartamentul soților Ruben. Temători, cei din familia Cravoin o leagănă pe micuță, trecându-și-o de la unul la altul, ca să n-o audă nimeni. Tatăl, Benjamin, bunica și Éléonore o liniștesc din priviri în timp ce-i fredonează cântecele.

*

Scena 4b

Éléonore se întâlnește pe scară cu noii locatari. Îi salută timid.

Scena 4c

Éléonore intră în apartamentul ei. Bunica se joacă cu Hannah, a așezat cuburi de lemn pe covor.

Éléonore: Tocmai am dat nas în nas cu soții Thénardier[24] pe scări.

Bunica: N-o să ia cu ei apartamentul în rai.

Éléonore (arătând din priviri spre micuța Hannah): Unde sunt

părinții ei, mamă?

Bunica (în șoaptă): în iad.

Éléonore: Se spune că muncesc în lagăre.

Bunica: Oamenii cruzi sunt comparați adeseori cu animalele. Se spune că se comportă ca niște bestii. Niciodată un animal nu poate ajunge la nivelul anumitor oameni când vine vorba de orori.

În acel moment, construcția din cuburi se prăbușește. Éléonore și bunica încearcă să-și ascundă neliniștea fată de Hannah. „Bum bum bang!", strigă la unison, în fața copilei care râde.

Iulie 1943

E vreme frumoasă. Familia Gravoin a deschis ferestrele ca să lase să intre lumina soarelui. Hannah are aproape un an și începe să meargă râzând prin apartament. Éléonore o roagă cu blândețe să facă mai puțin zgomot.

Benjamin: M-am săturat să-i cer să vorbească în șoaptă și să se joace de-a v-ați ascunselea. O duc în parc!

Înspăimântată, Éléonore își imploră soțul să nu mai facă asta. Bunica începe să plângă: „Doamne, Dumnezeule, o s-o aresteze! o să ne-o ia!" Tatăl insistă, n-o s-o aresteze, micuța are acte noi. Și cine ar aresta o fetită însoțită de tatăl ei, medic și catolic, care salvează vieți în fiecare zi la spitalul Grange-Blanche?

Éléonore: Vin cu tine.

Coboară toți trei, cu micuța în brațele lui Benjamin. Când ajung în dreptul lojei portăresei. Benjamin o strigă.

Benjamin: Bună ziua, doamnă Gauthier, v-o prezint pe fetița fratelui meu. Mama ei e bolnavă și nu poate să se ocupe de ea deocamdată.

Éléonore: O cheamă Marthe. Marthe Gravoin. Hai, zâmbește-i doamnei Gauthier, Marthe.

Portăreasa Gauthier: Mi se părea mie că aud glasuri de copii de la dumneavoastră.

Ocupată să împartă corespondența în cutiile de scrisori, nu le acordă atenție.

Portăreasa Gauthier: Sper că mama o să se însănătoșească repede.

Tatăl: Și noi. Mulțumesc. O zi bună!

Portăreasa Gauthier: o zi bună, domnule doctor.

Ies în stradă, ușurați.

Benjamin: lată, scumpa mea, îți prezint Lyonul. o să vezi, e un oraș frumos, dar cel mai frumos e Ronul, în care ne putem scălda. Multă vreme am fost în zona liberă, dar acum s-a terminat. În momentul ăsta e război. Sunt unii domni răi care nu par răi. Și femei rele care nu par rele.

Există oameni merituoși care rezistă. Războaiele se termină de la sine. Se sufocă, se sting. Până atunci, cum totul e periculos, noi o să fim foarte atenți. O să ne prefacem că suntem cuminți.

Micuța zâmbește. Nu pricepe nici o iotă din ce-i zice Benjamin, dar e fericită să descopere lumea de afară, de care a fost lipsită încă de Ia naștere.

Scena 5a

8 decembrie 1943 - Sărbătoarea Luminilor la Lyon în ciuda războiului și a penurie! extreme, lyonezii au așezat lumânări și candele pe pervazurile ferestrelor, aducând astfel un omagiu Fecioarei Maria.

într-o piațetă, Éléonore Cravoin cântă la vioară pentru trecători, acompaniată de un acordeonist. Interpretează o sonată de Mozart, K304, compusă inițial pentru pian și vioară. Printre spectatori. Benjamin, Hannah în brațele lui și bunica. În jur sunt cam o sută de anonimi, inclusiv câțiva germani în uniformă. Toată lumea pare bulversată de muzică, mai ales mica Hannah.

Scena 6

Primăvara 1945

Hannah, care urmează să împlinească trei ani în curând, e singură

când intră în camera unde Éléonore studiază de obicei la vioară. Copila scoate instrumentul din cutie, îl așază pe genunchi și încearcă să producă sunete cu arcușul.

Scena 7

Vara 1945

în fiecare zi, Éléonore și Benjamin se duc la Crucea Roșie în speranța de a afla vești despre familia Ruben. Consultă listele și fotografiile supraviețuitorilor. Pleacă de fiecare dată cu mâna goală. Oare cei doi copii sunt încă în viață și au fost încredințați unor familii?

Scena 7a

Exterior, stradă, Lyon

Soții Gravoin merg unul lângă celălalt.

Éléonore (către Benjamin): N-am fost niciodată așa de nefericită. Dacă au murit, Hannah n-o să-și revadă niciodată părinții, fratele și sora. Iar dacă se întorc, va trebui să ne despărțim de ea.

Benjamin: Am știut asta de la bun început.

Éléonore: E cale foarte lungă între a o ști și a o trăi.

1946

Hannah, patru ani, începe lecțiile de vioară cu un profesor. În același an, soții Cravoin recuperează apartamentul familiei Ruben rechiziționat de germani, astfel încât să intre în posesia lui Hannah.

Notă: Hannah nu va mai intra niciodată în acea locuință, o va vinde când va deveni majoră.

*

1947

Rafael, Agnès, Sasha și Myriam Ruben sunt declarați oficial decedați. Benjamin și Éléonore Cravoin fac demersuri pentru a o adopta pe Hannah. Va purta mereu numele de la naștere, Ruben.

Scena 8

1952

Interior de apartament

Hannah, zece ani, studiază portretele părinților săi, ale fratelui și surorii. Recunoaștem fotografiile pe care le-a recuperat Éléonore după jaful comis de germani în apartamentul familiei Ruben.

Notă pentru accesoriști: a se utiliza fotografiile reale.

*

19

16 noiembrie 2010

Am păstrat acele portrete. Ana mi le-a cerut ca să le agate în camera ei, pe rue des Abesses. E o poză din ziua nunții lui Rafael și a lui Agnès, una cu Sasha ținându-și surioara, pe Myriam, în brațe și una cu cei doi copii, care au aproximativ opt și patru ani. Și, în sfârșit, o poză cu Hannah în scutece, adormită în brațele mamei sale. Au fost deportați câteva luni mai târziu.

Nu știu cum a decis Agnès să-și încredințeze ultima născută vecinilor, care-i erau și prieteni. De ce nu toți cei trei copii? De ce n-au încercat să fugă cu toții? Oare se gândea că nu poate să se ocupe de un bebeluș în acele lagăre „de muncă”? Dar cum ar fi putut să se descurce cu cei doi mai mari?

Îi privesc pe strămoșii noștri pe pereții camerei, caut asemănări. Sunt martirii noștri fantomă. Fac parte din memoria colectivă. Ana îi numește „îngerii noștri păzitori”. Prenumele și numele lor sunt gravate pe zidul Memorialului Holocaustului de la Paris. Făceau parte din convoiul numărul 42. Cel care a plecat de la Drancy în 6 noiembrie 1942 la 8.55. Când au sosit la Auschwitz, în 8 noiembrie, 145 de bărbați au fost aleși pentru munca forțată și tatuați cu numere de la 74021 la 74165, iar 82 de femei au primit numere de la 23963 la 24044. Erau 1000 de deportați în acest convoi, printre care 217 copii. Șase sute treizeci și nouă au murit imediat după sosire, în camerele de

gazare. Nici Agnès, nici Rafael nu au fost tatuați. Fac parte dintre cei 639 de evrei gazați, împreună cu cei doi copii ai lor. Îmi imaginez că Agnès a murit cu copiii ei. Mă rog adesea ca micul Sasha să nu fi murit cu tatăl lui printre bărbați, ci cu mama lui. Nu știu de ce, dar vreau să fi plecat la ceruri de mână cu mama lui. N-o să aflu niciodată. Din acest convoi au supraviețuit patru persoane. Numai bărbați.

Nu țin minte să fi văzut aceste portrete în apartamentul din Lyon când eram mică. Nu știu unde erau. Dar au reapărut după moartea tatei în camera mamei. Când le-am văzut, am înțeles pe cine înfățișau. Oare tata refuza să le vadă? Nu cred, el trăia în lumea lui. Oare mama nu voia să le expună? Le ascunsese fată de soțul ei? Fată de noi? Când am întrebat-o de ce mă botezase Agnès, mi-a răspuns că era prenumele mamei ei, care dispăruse în timpul războiului. Fără alte precizări. Mult mai târziu mi-a vorbit despre Holocaust. Subiect pe care l-am studiat și la gimnaziu. Când profesorul de istorie ne-a întrebat dacă vreunul dintre noi avea vreo rudă deportată sau supraviețuitoare a lagărelor, n-am ridicat mâna, închizându-mi bunicii și unchiul și mătușa sub un clopot de tăcere. La întoarcerea acasă am simțit o rușine cumplită, aceea de a fi tăcut. De a-i fi exterminat a doua oară. Chiar și azi mi-e rușine că mi-a fost rușine să ridic mâna.

Fiica mea a început să-mi citească scenariul. A zis că, dacă fac un film despre ei, vor exista veșnic. I-am răspunsul că scenariul va exista veșnic dacă cineva va realiza filmul. Dar aceea nu voi fi eu. Dacă va trebui să vorbesc despre ei, voi scrie un roman.

În lumea celor vii, Colette a ocupat tot spațiul. Din partea mamei, unchiul și mătușa mea au fost deportați. Iar din partea tatei, mica Danièle a murit foarte tânără. Colette a câștigat titlul de mătușă unică fără să-l vrea. Mă gândesc la ea, care odihnește de acum la Lyon.

N-am mai primit nici o veste de la Paul după înmormântare. Deci nu știu nimic despre Sudkovski. Un SMS de la Antoine Eté: „Ați ajuns bine?" Răspuns: „Da, mulțumesc".

Un apel de la Lycée:

— Gata, avem data nunții! O să fie în iunie anul viitor. Nathalie o să-mi fie martoră, vrei să fii martora lui Line?

— Abia dacă o cunosc, cu siguranță are o prietenă foarte bună sau o nașă, sau ce știu eu.

— Zice că dacă o să fii tu, o să ne porți noroc.

— Da, Lycée, de unde și până unde port eu noroc?

— Se pare că așa e. Bine, ești de acord? Vrei să fii martora soției mele?

— OK.

Ana reîncepe școala mâine; s-a dus în vizită la o prietenă. Aseară n-am mai găsit loc la Studio 28 la avanpremiera filmului *Harry Potter*. În loc de asta neam dus să cinăm amândouă la Villa des Abbesses, pe când Pierre a inventat un pretext ca să fugă acasă. Drumul Lyon-Paris nas în nas cu mine trebuie să-i ajungă pentru următorii zece ani. O să-l revăd când Ana o să aibă treizeci de ani și o să se mărite cu un prinț, nu prea fermecător, sper. E de ajuns să fie prinț.

20

2 noiembrie 2010

Sudkovski sosise la Valence la unu dimineața. Se oprise la o stație de benzină de lângă Mâcon ca să scoată șapte sute de euro cu cârdul bancar al lui Mathilde, căruia îi știa codul. Avea nevoie de bani gheață ca să nu lase urme. Și respectase limita săptămânală autorizată pentru ca bancomatul să nu-i înghită cârdul. Avea să scoată aceeași sumă lunea următoare, apoi trebuia să-l distrugă. Îl utiliza pe al lui Socha ca să-i ridice pensia de veteran în fiecare lună. Paranoic cum era, i se părea de neconceput să-l folosească altfel decât ca să scoată aproape toată suma odată. Lăsa o sută de euro în contul curent al lui Socha pentru plata lunară a facturii de electricitate. Atât. Restul intra în buzunarul lui.

La Mathilde nu locuia nimeni, deci nimeni nu-i semnalase dispariția. Nu închisese obloanele, ca să nu atragă atenția vecinilor, lăsase o veioză aprinsă și parcase Twingoul în locul obișnuit.

Se întorsese ca să-și golească locuința pe care o închiriase gata mobilată. Viktor Socha urma să se mute din nou. Sudkovski nu avea mare lucru de luat în afară de haine, încălțări, o cutie cu scule, haltere și câteva documente administrative. Își aruncase toate ziarele. Într-o oră își adunase tot avutul în garaj și spălase cu hipoclorit apartamentul de două camere, de la podea până la

tavan. S-ar fi zis că e un apartament-mostră la un târg imobiliar.

Mersese pe jos până la parkingul gării, făcuse un tur ca să studieze vehiculele. Modelele noi erau mai greu de spart și de pornit. Ce porcărie și progresul ăsta! Observase o Honda a cărei portieră din dreapta spate nu era încuiată. Un model din 1993. Dacă forța dispozitivul antifurt și conecta între ele firele demarorului avea să fie o joacă de copii. Trebuie spus că furase o grămadă de mașini de când era numai un pușți, le fura și după aceea le abandona. Așa cum o abandonase pe Marie Roman într-un bordel de lângă Strasbourg. Ar fi fost mai bine dacă o omora. În plus, din cauza ei ajunsese la pușcărie și pierduse urma lui Blanche.

Se întorsese acasă la volanul Hondei ca să umple portbagajul și o ascunsese în garaj. Trebuia să plece înainte de ivirea zorilor.

Trebuie să fi fost cinci dimineața când se strecurase în casa lui Mathilde ca să șteargă istoricul căutărilor din computer. Toate investigațiile cu privire la Blanche și la Marie Roman. Nimeni nu trebuia să ajungă până la el; în ochii autorităților dispăruse după chestia de la Marsilia. Nimeni nu făcuse legătura dintre el și Viktor Socha.

Totuși, când se așezase în fața computerului nu se putuse împiedica să tasteze „Agnès Dugain”. Apăruse pe ecran numai zâmbet, de la vârsta de douăzeci de ani până în prezent. Pe stradă, pe platourile de filmare, dându-le indicații unor actori despre care el nu auzise niciodată. Pe covorul roșu, în rochii negre lungi, întotdeauna însoțită de același bărbat. Ea era. Și din nou acea căldură stranie, acea bizară stare de bine pe care o

simțea când îi cădeau ochii asupra ei.

Sudkovski nu avea pic de cultură. Nu știa decât de *Paris-Turf,* de bricolaj, de exercițiile de mobilitate, de traficul mărunt de toate felurile, de închisoare. Informatica nu-i servise decât să caute, să investigheze. Niciodată să învețe. Dar nutrise o anumită mândrie la gândul că femeia aceea realiza filme. Asta însemna că avea simțul spectacolului. Să faci cinema sau să fii dresor presupune să seduci un public. Ea cu o cameră de luat vederi, el cu un bici și cu lipsirea de hrană, înfometând animalele, puteai să faci cu ele ce voiai. Amândoi trebuiau să îmblânzească ceea ce se afla în fața lor, să folosească proiectoare ca să facă lumina să danseze. La fel ca el, femeia aceea aparținea lumii spectacolului.

Reținuse că era născută în 1972. Și că era fiica pianistului Jean Septembre și a violonistei Hannah Ruben. Că era scenaristă și regizoare și că obținuse premii pe tot cuprinsul globului timp de aproape cincisprezece ani. Că avea o fiică pe nume Ana, născută la Paris în 1995. Că fusese căsătorită cu Pierre Dugain și divorțase în 2008. Că trăia la Paris. Că nu mai făcuse nici un film din 2006. Începând cu acel an nu mai găsise nimic pe internet. De parcă ar fi murit. Reținuse titlurile filmelor ei, dar nu văzuse nici unul. Apoi ajunsese pe un site unde era o fotografie cu fostul ei soț în brațele unei anume Audrey Tudor. Nui păsa. Singura care-l interesa era Agnès.

Pornise un filmuleț ca să-i audă vocea. Înregistrarea era de la Festivalul de la Cannes din 1995, când prezenta *Fereastra.* Era însărcinată. Și filmată în gros-plan. Era machiată, purta o bluză

roșie cu decolteu rotund și avea tenul bronzat. Era drăguță. Și mai tânără decât atunci când o zărise ieșind din bar. Sudkovski nu ascultase nici un cuvânt din interviu, rămăsese cu ochii fixați pe buzele, pe zâmbetul ei, pe nas, pe privire, pe modul în care-și ridica ochii când se gândea, observa timbrul vocii ei când răspundea, mâinile ei fără ojă sau bijuterii. Era complet subjugat de acea femeie. O femeie revenită să-l bântuie.

Trebuia să plece. Era aproape șase și jumătate. În grabă, își șterse urmele din computer și ieșise din casa lui Mathilde fără să-i mai arunce nici o privire. Aruncase setul lui de chei la fundul unui tomberon plin cu gunoi. Apoi conectase firele demarorului de la Honda și pornise spre Lyon. Acolo găsise un mic hotel lângă parkingul Célestins. Intenționa să stea doar câteva nopți, ca să chibzuiască. Și mai ales să înțeleagă. Agnès se născuse în 1972. Blanche și cu el locuiau pe atunci împreună la Lyon, de asta era sigur. Vânduse circul în 1970. Linia de demarcație a vieții lui se afla acolo. În 1970. Împărțindu-i sinistra existență în două. Înainte și după.

Din camera de hotel formase numărul de fix al casei unde locuia Agnès la Gueugnon. Sunase în gol. Până la urmă, ea răspunsese. El închisese imediat. Și sunase iar. Fără să rostească o vorbă, doar ca să-i audă vocea.

— Marie? Dumneavoastră sunteți?

Marie. Marie. Marie. Marie. Marie. Marie. Marie. Spusese „Marie”. Agnès era în legătură cu Marie Roman. Un colț al vălului începea să se ridice. Încă nu era lămurit, dar când ea pronunțase acel prenume, își dăduse seama că ținea în mână

fitilul care ducea la detonatorul unei încărcături de dinamită. Șoptise: „Da”.

— Éloïse v-a dat numărul ăsta?

închisese. Cine era Éloïse? Apoi formase iar numărul. Ea ridicase din nou receptorul. El răsuflase zgomotos. Ca s-o facă să continue să vorbească, să creadă că cineva încearcă să comunice cu ea. Și funcționase:

— Alo? Marie? Pardon, Amélie? Dumneavoastră sunteți?

Mai sunase de trei ori, dar Agnès nu mai spusese nimic. Își pusese mobilul pe pat cu grijă, ca și când ar fi conținut cuvintele lui Agnès. Lângă cutia cu fotografii. Nu-i mai rămânea decât să reconstituie puzzle-ul: Marie, Amélie. Își schimbase numele. Avocatul i-o spusese. Prin urmare, acum o chema Amélie. Primul punct. Păcat că nu-i aflase și noul nume de familie. Punctul al doilea, în povestea asta era și o Éloïse. Probabil persoana care se ocupa de ea. O țintuise pe Marie în scaunul cu rotile, cu siguranță ajunsese la un azil. Era convins de asta de ani de zile. Când aproape o omorâse în bătaie, Marie locuia la Annecy. Nu se dusese prea departe, fără nici un dubiu. Otreapa aia nu ajunsese niciodată prea departe. O obligase să-i dea informația înainte s-o lovească. Sallanches. Iar cața de soră-sa trăia la Flumet. Trebuia să pună mâna pe lista azilelor din Savoie și din Haute-Savoie ca să găsească o Éloïse în rândul personalului. Éloïse nu era un prenume des întâlnit. Avea să sune la fiecare. Cu o frază pregătită anume ca să nu trezească bănuieli:

— Bună ziua, aici poliția orașului Annecy, vă sun din partea

lui Agnès Dugain, aș dori să vorbesc cu Éloïse, dacă se poate.

Dacă i se răspundea: „Cine?”, avea să închidă.

Dacă i se răspundea: „Din partea cui?”, trebuia să aibă la îndemână numele unui polițist încă în activitate.

Dacă i se răspundea: „în ce problemă?”, avea să spună: „E vorba despre individul care a făcut închisoare pentru agresiune violentă în circumstanțe agravante asupra uneia dintre pensionarele dumneavoastră, Marie Roman. Se prezintă drept Amélie. Doamna Dugain ne-a informat că persoana care se ocupă de dânsa se numește Éloïse, i-a uitat numele de familie”.

Nu trebuia să mai adauge nimic. Agnès era celebră. Dacă era văzută vizitând o pacientă, s-ar fi știut despre cine era vorba.

În portbagajul Hondei avea lista căminelor de bătrâni cu numerele de telefon. Toate cele pe care le contactase deja, degeaba. Avea s-o ia de la capăt. Să le sune pe rând. Până la urmă avea s-o găsească. Știa asta. Știa că mergând la Gueugnon după ce citise articolul acelei Nathalie Grandjean avea să depisteze un indiciu. Începutul unui drum care avea să-l ducă foarte departe. Instinctul lui n-avea pereche.

21

BLANCHE

Soudoro nu vorbea niciodată despre mama lui. Nici despre a mea. Aveam în comun faptul că pierduserăm la o vârstă fragedă ceea ce definește temelia unei vieți. Mirosul mamei mele era cel al Nataliei, mi se părea frumoasă, chiar dacă avea un chip dizgrațios, turtit, cu o barbă lungă. Și-o bărbierea cu regularitate ca să crească deasă, cu firul gros. O îngrijea așa cum o face un grădinar cu copacii din grădina lui. Fără acest atribut, știa că Soudoro ar fi alungat-o. Natalia mirosea a primăvară, a liliac. Chiar și azi, de câte ori miros această floare îmi aduc aminte de ea. M-a iubit ca pe copilul ei. Mi-a oblojit rănile, m-a alintat, m-a încălzit în brațele ei durdulii. Când eram mică, mă ținea tot timpul pe genunchi. Aveam treisprezece ani când Soudoro a azvârlit-o pe marginea drumului. O lovitură dată pe furiș, noaptea, ca de obicei. În ziua aceea merseserăm mult, până se înnoptase. Ea venea întotdeauna să mă sărute de noapte bună. L-am întrebat pe Soudoro de ce nu era aprinsă lumina în rulota Nataliei. „E bolnavă rău. Las-o în pace, trage la aghioase. “ Mi-a luat două zile să-mi dau seama că dispăruse și că rulota ei fusese golită. La început, Soudoro mi-a zis că fugise. Nu l-am crezut. N-ar fi plecat fără mine. Soudoro mi-a râs în nas. „Bineînțeles c-a plecat fără tine, și-a găsit un gagiu.” Toată adolescența am fost convinsă că nimeni nu mă voia. Că nu meritam afecțiunea

nimănui. Peste unsprezece ani, când Soudoro a vândut circul, Fabrizio mi-a mărturisit că se descotorosise de Natalia, dar nu știa unde și cum. Când l-am întrebat de ce nu-mi spusese nimic până atunci, mi-a răspuns că se temuse prea tare de pedeapsa patronului. Ce se alesese de ea? Prin ce trecuse departe de noi? Cu siguranță fusese ținta batjocurilor, a umilințelor. Dar am fost ușurată să aflu că nu mă părăsise de bunăvoie. Nu ca mama mea, care murise după ce mă abandonase. Ca o osândă divină. Cât despre Soudoro, el era atât de dur pentru că suferise enorm în copilărie. Din cât se pare, copiii maltratați iau aproape întotdeauna apărarea părinților care i-au chinuit. Cu bune, cu rele, timpul a trecut.

S-a vorbit mult despre anul 2000. Și a venit și ziua de 31 decembrie 1999. În dimineața aceea m-am trezit cu Lancelot dormind lângă mine și mi-am spus că secolul ajunsese la sfârșit. Cum avea să fie următorul? Cât aveam să mai trăiesc așa?

O tăcere foarte lungă. Aud pe cineva murmurând niște cuvinte de nedeslușit. Colette e lângă ea.

BLANCHE

Lucram la Cabaretul Păsărilor de treizeci de ani, nu aveam salariu, nici asigurări sociale și de sănătate, oficial nu existam. Eram sub tutelă, ca un copil. Or, în 1999 aveam cincizeci și trei de ani. Cincizeci și trei de ani! Toată lumea îmi spunea: „Nu-ți arăți vârsta! Parc-ai fi o fetișcană”. Da. O fetișcană bătrână. Soudoro plecase în grabă pe 30 decembrie și se întorsese noaptea. Fără să-l ia cu el pe Lancelot. Aflase ceva, dar ce? N-aveam nici o idee despre îndeletnicirile lui.

Am pregătit micul-dejun, apoi am scos câinele afară. La întoarcere am dat nas în nas cu el. Avea o zgârietură pe față, nu i-am acordat atenție. Am făcut puțină curățenie, și atunci i-am găsit pantalonii și puloverul, cu pete de sânge, în mașina de spălat. M-am întrebat pe cine omorâse. Chiar mi-am pus această întrebare. Am scos puloverul ca să-l spăl de mână, moment în care mi-a venit un gând ciudat. O intuiție. L-am vârât într-o pungă de plastic fără să-l spăl, am pornit mașina, apoi am întins rufele. Sfârșitul poveștii.

A venit și seara revelionului. La cabaret se vânduseră toate locurile. Ofeream un meniu excepțional și un spectacol cu artiștii noștri obișnuiți și cu niște acrobați pe sârmă. Era a treia generație de artiști pe care o cunoșteam. Aveam numai tineri în jur. Îmi plăcea enorm munca aceea. Mă simțeam la locul meu. Era o paranteză luminoasă în viața mea sumbră. Și-mi plăcea să lucrez seara. În noaptea aceea am câștigat î 500 de franci ca bacșiș, pe care i-am ascuns la fundul sacului cu hrană uscată pentru Lancelot. A doua zi m-am trezit târziu. Soudoro ieșise pe-afară. Am deschis televizorul și am nimerit peste știrile regionale din Rhône-Alpes. Un reportaj festiv despre Revelion, cu focuri de artificii și trecători care se sărutau. Cu câteva zile înainte, o furtună distrusese hectare întregi de pădure în Franța. Scenele de bucurie și de dezolare se succedau. Dar faimoasa catastrofă informatică a trecerii în anul 2000 nu se petrecuse. Știrea a fost dată abia la sfârșitul jurnalului. O femeie fusese găsită la domiciliul ei în stare gravă. Fusese lovită și înjunghiată de mai multe ori. Nu era cert că avea să supraviețuiască. Era originară

din Flumet și se ascundea de soțul ei de câteva decenii. În cele din urmă o găsise. Agresiunea avusese loc în regiunea Annecy. Individul era căutat. „Nu este cert că va supraviețui. “ Aceste cuvinte mi se tot învârteau în cap. Precum și „Flumet”. Satul unde se născuse mama mea.

Nu putea fi o coincidență. Nu, era imposibil, deoarece am știut mereu că Sudkovski era capabil să le ucidă pe femeile care-l părăseau. Aveam puloverul pătat de sânge al asasinului, iar sângele acela îi aparținea fără îndoială mamei mele. Știam că se numea Marie Roman. Am început să tremur cum n-am tremurat în viața mea. Mama nu era moartă. Fugise. Și el aproape că o ucisese.

În săptămânile următoare am sunat de la cabaret la spitalele din Annecy; într-un târziu am găsit serviciu unde Marie Roman era internată în comă. M-am prezentat: „Sunt Blanche Sudkovski, fiica lui Marie Roman”. Și îmi amintesc și acum de surprinderea infirmierei: „Nu știam că are o fiică”. Nu i-am răspuns: „Nu știam că am o mamă”. Nu mă înșelasem, sângele acela era al ei. Deci al meu.

Au trecut patru luni. Din motive de siguranță, a fost transferată în altă parte. Trebuia să mă duc la poliție. Era în curs o anchetă, și voiam să aflu unde o mutaseră. Am vrut să-l întreb pe Sudkovski cum murise mama mea, dar era atât de viclean, încât s-ar f prins că știu ceva.

În acele patru luni nu mi-am schimbat cu nimic obiceiurile, cu toate că știam c-o să fug. În fiecare dimineață îl priveam cum își bea cafeaua repetându-mi că individul acela era un ucigaș. Și

apoi, într-o zi de aprilie, pe 7 mai precis, la știrile naționale, în timp ce făceam de mâncare, l-am auzit pe Benoît Duquesne vorbind despre o luptă între David și Goliat. O mică echipă de fotbal urma s-o înfrunte pe cea mai puternică dintre toate. FC Gueugnon avea să joace cu PSG pe Stade de France. Gueugnon! Mi s-a părut un semn al destinului. Cerul îmi întindea o mână. Colette. Colette Septembre. Meciul urma să se desfășoare pe 22 aprilie. Aveam cincisprezece zile ca să-mi pregătesc plecarea. Și n-am pregătit nimic.

Pe 22 aprilie am îngrămădit într-un sac de gunoi o rochie, o pereche de pantaloni, puloverul plin de sânge, bacșișurile câștigate și vechea mea carte de identitate. Mi-am pus pardesiul și am coborât să-l plimb pe Lancelot cu sacul de gunoi în mână. Am lăsat toate lucrurile la locul lor în camera mea. Absorbit de lectura ziarului Paris-Turf *în bucătărie, Soudoro n-a observat nimic neobișnuit. Am plecat fără un cuvânt. Știam că n-o să-l mai revăd niciodată. Cel puțin așa speram. Pentru că făcând asta îmi semnam condamnarea la moarte. Mi-am asumat multe riscuri. Eram convinsă că prietena mea Colette avea să fie la Stade de France. Dacă nu venea eram pierdută, dar era de preferat acest risc față de varianta întoarcerii la un asasin care mi-ar f ținut cuțitul la gât până la sfârșitul zilelor mele. Oricât de ciudat poate părea, am plâns mult la plecare. Teama de vid, de a-ți părăsi călăul e amețitoare.*

Am crescut sub privirea lui, cu mirosul, cu vocea lui. Am petrecut cu el o viață întreagă. Atâta vreme cât stai cuminte, nu riști nimic. Respiri aproape normal. Omul ăsta nu m-a bătut

niciodată. Amenințarea și frica erau subînțelese. Dar din momentul în care faci un gest de nesupunere nu mai ai pace. Nu voi uita niciodată etajele pe care le-am coborât atunci, deși făceam asta în fiecare zi. Nici străzile pe care am ajuns la gară. Vremea. Cerul. Oamenii. La Lyon-Part-Dieu am urcat în trenul de Paris.

Învățasem pe de rost traseul liniei RER D, în direcția Creil. La nouă seara eram în fața stadionului. Meciul începuse deja. Am așteptat în ploaie, cu Lancelot în brațe. Un domn m-a întrebat dacă aveam nevoie de ajutor, i-am zis: „Aștept pe cineva". Mi-a răspuns: „Meciul tocmai a început". Țin minte că i-am cumpărat un hot-dog cățelului. Îmi amintesc de strigătele suporterilor. N-am văzut meciul, dar l-am auzit. N-o să le uit niciodată uralele, în timp ce eu o așteptam pe Colette. Stadionul era imens, ieșirile, numeroase. Mi-am pus toată încrederea în viață. Măcar de data aceea avea să fie îngăduitoare cu mine, deoarece echipa lui Colette era acolo. Și adesea mi-am regretat alegerea. Pentru că regăsindu-te, Colette, te-am făcut complicea mea. Regăsindu-te, ți-am impus teroarea, teroarea mea. Te-am molipsit cu cea mai grea boală, aceea de a trăi sub amenințarea lui Sudkovski.

Ana și cum mine am ascultat relatarea lui Blanche dintr-o bucată, ca și cum am fi dat pe gât un pahar de tărie. Abia dacă răsuflăm.

Sfârșitul casetei. Tăcerea. Arunc o privire la ceas: e unsprezece noaptea!

— Și după aceea ce-au făcut, mami? mă întreabă Ana, în culmea nerăbdării.

Trebuie să umplu golurile. Să-i răspund la întrebări.

— Colette a dispărut câteva zile, apoi și-a reluat munca la cizmărie. Nu știu unde s-au dus după meci.

Încălzim niște lasagne și le mâncăm direct din tavă ca să ne întoarcem cât mai repede la casetofon. N-avem timp să ne așezăm la masă. După ce a luat trei înghițituri, Ana alege o nouă casetă dintre cele zece care ne rămân și o vârâ în aparat. De când ne-am întors lipim pe ele Post-ituri pe care scriem cine vorbește și despre ce. Prenumele, numele, anii. Ana e curioasă și pasionată. Avem tot weekendul ca să terminăm. Vocea ui Colette ne permitem să punem cap la cap fragmentele vieții ei, dar și ale vieților altora, inclusiv alor noastre.

22

Aprilie 2000

Când a revăzut-o pe Blanche la Stade de France, Colette s-a gândit la părintele Aubry, la orga fratelui ei, la casa de la tombolă, la Aimé, la Dumnezeu, la încălțările albastre care o aduseseră pe Blanche până la ea. Mergeau una lângă cealaltă, cu Lancelot în fața lor. Ploaia stătuse. Două siluete subțiri sub stâlpii de iluminat. Au găsit un mic hotel la Saint-Denis, dar înainte de asta au intrat într-o băcănie ca să cumpere ceva de mâncare și o sticlă de șampanie. Când vânzătorul le-a întrebat ce marcă doreau, n-au știut ce să răspundă. Ultima oară când Colette cumpărase șampanie fusese pentru a optsprezecea aniversare a lui Aimé. Blanche a fost cea care a ales, înainte să-și ciocnească paharele de plastic. Blanche a întins o picătură de șampanie după urechea lui Colette. „Poartă noroc. Clienții fac asta adesea la cabaret." Aveau două victorii de sărbătorit. Cea a FC Gueugnon și cea a lui Blanche, care-și găsise libertatea. Apoi s-au vârât în pat și, cu Lancelot culcușit între ele. Blanche i-a povestit totul mătușii mele. Până la puloverul pătat de sânge de la fundul sacului de gunoi. Colette a ascultat-o cu răsuflarea întretăiată, privind în tavan, cu degetele afundate în blana cățelului.

— Și tu, Colette, ce-ai făcut în toți anii ăștia? Au trecut douăzeci și opt de ani de când nu te-am mai văzut, de când m-

am gândit la tine zi și noapte.

Colette a tras adânc aer în piept înainte să răspundă:

— Femeia care m-a adus pe lume a murit cu cinci ani înaintea lui Jean. Aș putea să-ți vorbesc despre multe lucruri, despre mulți oameni care mi-au adus durere și bucurie. Dar moartea acelei femei m-a zdruncinat îngrozitor. Treceam pe la ea în pauza de prânz ca să-i duc fructe, haine curate, ziare. Se uita la mine fără să spună un cuvânt. Ura din ochii ei. Reproșul că n-am murit în locul surorii mele, Danièle. Lucrurile s-au înrăutățit odată cu trecerea anilor. La început îl urmase pe Sénéchal într-un fel de azil de lux, pentru că marchizul o luase razna. Pe timpul zilei se ducea în camera lui ca să-l ajute să mănânce, boscorodindu-le pe asistente dacă întârziau să-i dea medicamentele. Asta a durat câțiva ani. Trăiau ca un cuplu care se despărțea seara înainte de culcare. Apoi, când el a murit, ea s-a izolat în tăcere și în ura față de mine, ura față de toți și de toate. M-am oferit să-i găsesc un mic apartament. „Ca să vii să mă otrăvești?" Astea sunt ultimele ei cuvinte. Peste două luni s-a aruncat de la etajul al șaselea. Saltul ăsta n-a omorât-o numai pe ea, ci și pe mine. Nu mai reușeam să mă ridic din pat și plângeam tot timpul. Capul mi-era plin de idei morbide. Voiam să-mi închei socotelile cu viața. Louis și fratele meu nu mai știau ce să facă. Doctorul m-a internat la nebuni. Mi-au făcut injecții și tot restul. Cizmăria a rămas închisă... Dovadă că, atunci când părinții mor, indiferent dacă au fost buni sau răi, tandri sau violenți, durerea e cumplită. Moartea femeii care m-a adus pe lume a fost cel mai cumplit lucru care mi s-a întâmplat

vreodată. Pentru că, luându-și zilele, a încercat să mă termine. Să-mi dea lovitura de grație. Și-a zis că n-o să supraviețuiesc. Na suportat niciodată să știe că respir... Mai era și vinovăția pe care a aruncat-o pe umerii mei când Danièle a fost ucisă. În condițiile în care bărbatul pe care ea îl venera, pe care l-a slujit până la capăt ca o sclavă, era cel care îi omorâse singurul copil pe care-l iubise... Eu am plătit pentru această nedreptate... Și apoi, într-o bună zi, soarele mi-a luminat iarăși mintea. Mi-am regăsit plăcerea de a mânca, de a asculta muzica lui Jean, de a merge la meciuri.

Blanche a luat-o de mână și au adormit una lângă cealaltă. Blanche l-a visat pe Soudoro, care o căuta peste tot ca un nebun. Lancelot le-a trezit duminică dimineață. L-au scos afară, apoi și-au luat micul-dejun într-o cafenea. „Ce le servesc doamnelor trase la xerox?" le-a întrebat chelnerul. N-au înțeles că se referea la asemănarea lor. Blanche tresărea la cel mai mic zgomot, respira greu.

A doua zi au luat un tren din Gara Lyon. Colette nu mersese niciodată cu metroul. Blanche era obișnuită. Le-ai fi luat drept două surori separate la naștere. În aparență, una descurcăreață, cealaltă mai timorată, îndată ce-au ajuns la Annecy, Blanche s-a dus la comisariat. Colette a așteptat-o cu Lancelot pe malul lacului. Văzându-l pentru prima oară, s-a gândit că marea trebuie să fie asemănătoare. Era vreme frumoasă, soarele primăvăratic încălzea străzile și se reflecta pe apă. Colette plecase de la Gueugnon sâmbătă, nimeni nu știa unde e.

La recepție, Blanche s-a prezentat și a spus că avea probe în

legătură cu o agresiune. A fost primită de inspectorul Perret, un bărbat afabil. Blanche i-a întins sacul din plastic explicându-i că sângele de pe pulover îi aparținea fără îndoială lui Marie Roman, mama ei, agresată pe 30 decembrie 1999 la Annecy de către Levgheni Sudkovski, care locuia în arondismentul al treilea din Lyon, la numărul 54 de pe bulevardul Maréchal-de-Saxe, etajul al patrulea, ușa din stânga. Când inspectorul a întrebat-o unde o putea găsi, i-a răspuns:

— O să vă sun eu. De astăzi nu mai exist. Bărbatul acesta e tatăl meu și mă va căuta peste tot ca să-mi facă ce i-a făcut și mamei.

— Vă putem pune sub protecție, doamnă.

— Nimeni nu mă poate proteja de el.

— Trebuie să aveți încredere în poliție.

— N-am încredere în nimeni. Doar în Colette.

— Cine e Colette?

— Singura mea prietenă.

Blanche l-a rugat pe inspector s-o conducă la spitalul unde fusese internată în secret mama ei. Voia s-o vadă înainte de a pleca.

— În curând o să împlinesc cincizeci și patru de ani și n-am nici o amintire cu ea. Levgheni Sudkovski mi-a spus că a murit. Ne-a despărțit când aveam doi ani.

Inspectorul i-a promis că se va interesa și i-a dat întâlnire a doua zi, la ora nouă, la comisariat. Blanche s-a dus la Colette. Au mâncat un sendviș pe malul lacului.

— Știi să înoți?

— Da, Blaise m-a învățat.

— Tipul înalt care-ți lua mereu apărarea la școală!

Au dormit la o pensiune de la marginea orașului. Colette a gustat pentru prima oară o *fondue* savoiardă. Acele două zile au reprezentat o paranteză ireală, o paranteză fericită. Blanche urma să vină cu ea. N— aveau să se mai despartă niciodată. Spunem adesea despre o persoană pe care o iubim că ne-am putea petrece vacanța cu ea. Afinitățile nu se explică. În timpul acestor două zile de la Annecy, Colette și-a zis că o să plece în vacanță cu Blanche deasupra atelierului de cizmărie, și asta pentru multă vreme.

23

9 noiembrie 2010

Știe că e acolo, că a găsit-o. Îi simte prezența, simte că vine, că urcă pe scară, că se apropie de ea ca un animal care a simțit mirosul prăzii pe care n-a încetat s-o urmărească. Știe că în cele din urmă va împinge ușa. Pentru prima oară, nu se mai teme de el. Se pregătește să plece. Când el va pune piciorul în încăpere, ea va fi deja departe. Acolo unde el nu va mai putea s-o chinuie. Nici în viața asta, nici în următoarele. Marie Roman adoarme, cu portretul fiicei sale în mâini. I-ar fi plăcut ca Agnès să revină. Iar fi plăcut să-i spună că, după ce trăise ascunsă în depozitul librăriei, plecase de a Sallanches în 1990 și se instalase într-un mic complex imobiliar din Talloires. La câțiva kilometri de lacul Annecy. Sora ei îi găsise apartamentul pe care-l trecuse pe numele ei de după căsătorie: Jeanne Mons. Marie avea șaizeci și unu de ani și trăise permanent în alertă. Timp de nouă ani își ținuse spaima la distanță gândindu-se în fiecare clipă la fiica ei. Oare trăia în Franța? Oare avea copii? Oare avea o căsnicie fericită? Sora ei îi ceruse unui prieten jandarm să facă cercetări despre Blanche, dar fusese imposibil să i se dea de urmă după vânzarea circului din 1970. Nu părea să existe. Nici deces înscris la starea civilă, nici număr de asigurare socială, nici adresă poștală, nici angajator. Jandarmul îi sugerase să o introducă în baza de date a persoanelor dispărute, dar Marie se opusese cu

hotărâre. Genul acela de demers ar fi riscat s-o pună pe fiica ei în pericol dacă reușise să scape din ghearele monstrului.

Nouă ani de viață aproape normală. Ca un exil, o pauză în durerea provocată de spaimă. Cu excepția mersului la cumpărături, nu ieșea decât însoțită de Jeanne, niciodată singură. Uneori se duceau să se scalde în lac, iar pentru Marie aceste zile fuseseră cele mai frumoase din viața ei.

Până în 3 octombrie 1999, când, fără s-o știe, apăruse în calea lui Viktor Socha pe un trotuar din Talloires. Se întâlniseră de câteva ori, cu patruzeci de ani înainte. Cum ar fi putut să-l recunoască pe individul acela mititel, cu trăsături neremarcabile? El fusese atras de alura ei. Ceva din atitudinea femeii îi era cunoscut. Detesta bătrânii, se temea de bătrânețe. Și totuși femeia aceea îi atrăsese atenția. Viktor Socha era analfabet, dar nu uita niciodată o față, avea un simț al detaliului și al orientării absolut excepțional. Ea îmbătrânise, dar nu se schimbase. Același mers, aceeași siluetă, același chip.

În altă viață s-ar fi dus și în iad pentru ea, dar era o frumusețe de neatins, întrucât era măritată cu un nebun de legat. Socha nu cunoscuse nici un om mai violent decât Sudkovski. Bruta aceea nu se temea de nimic. Și apoi, într-o zi, nevasta lui dispăruse. Se bănuise că Sudkovski o omorâse, apoi se răspândise zvonul că o căuta. De decenii întregi. Făcuse o obsesie din asta, și oferea o recompensă considerabilă celui care i-ar fi oferit informații.

O chema Marie. Socha era sigur. O chema Marie, ca pe Sfânta Fecioară la care mama lui se ruga în fiecare seară la Varșovia.

Atunci strigase fără să stea pe gânduri, ca o implorare, dar nu în direcția ei, ca și cum s-ar fi adresat altcuiva: „Marie!”

Iar ea se întorsese. Înainte să plece grăbită. Socha o urmărise de la distanță și-i memorase adresa: un bloc alb cu patru etaje, alături de o brutărie cu fațada galbenă și un părculeț cu un pin-umbrelă înalt de cel puțin zece metri. Nu șovăise.

Știa că, anunțându-l pe Sudkovski, semna condamnarea la moarte a acelei femei. Nu simțise nici un pic de milă. Dimpotrivă, pe vremuri ea nu-i aruncase nici măcar o privire, ca și cum ar fi fost transparent. Acum el îi ținea soarta în mâini.

Culmea e că Socha n-ar fi trebuit să ajungă niciodată la Talloires. În ziua precedentă, un tip din Urmatt îi oferise cinci sute de franci ca să transporte zece birouri de la o scoală care se închisese la un hotel din Talloires, Auberge du Père-Bise: „Marfă prima-ntâi. Opt sute de kilometri dus-întors. Trecem prin Basel. Tipul care trebuia să meargă cu mine s-a îmbolnăvit. Conducem cu schimbul”.

Odată întors în Alsacia, Socha avusese nevoie de câteva săptămâni ca să dea de Sudkovski, care nu avea telefon. La sfârșitul lui decembrie, patronul unui depozit de fier vechi din Bron îi transmisese informația lui Sudkovski în persoană: Viktor Socha îl căuta, era urgent. Sudkovski îl sunase și se dusese să verifice cu ochii lui. Era trei după-amiaza când ajunsese în fața clădirii ei. N-avea rost să intre prin efracție ori să se cațăre pe balcoane în timpul nopții. Era de ajuns să sune. ^Cum n-avea vizor, Marie deschisese ca o floare. În cele câteva secunde de tăcere, el blocase ușa cu piciorul. Albă la față, cu răsuflarea

tăiată, ea întredeschisese gura, dar fusese incapabilă să strige după ajutor. Peste jumătate de oră, când plecase, era sigur că o omorâse.

La prima lovitură de cuțit, Marie reușise în fine să urle, gândindu-se la fiica ei. Un urlet disperat, înainte să se prăbușească. Datorită acestui strigăt, o vecină sunase la poliție și ambulanța sosise la timp.

Adio, Levgheni, în adâncul sufletului tău ai vrut mereu să mă omori, pentru că nu te-am iubit niciodată.

Înainte să se stingă, Marie își amintește de vocea fiicei sale din zilele când era în comă: „Eu sunt. Blanche. L-am denunțat la poliție. Știu că el ți-a făcut asta. Nu-ți face griji pentru mine, am o prietenă. O să stau la ea. Am scăpat, mămico". Spusese „mămico". Marie își amintește că a auzit încă o voce, aparținând femeii care o însoțea pe Blanche.

Știam că fata mea e protejată de cineva. Dar nu știam de cine.
Marie Roman e deja moartă când Sudkovski împinge ușa camera ei de la căminul „Toți sorii". E patru dimineața. E inertă, cu cartea de identitate a fiicei lor între degete. Bărbatul nu o ia. La ce bun? E o probă incriminatorie.

„Acum", se gândește el, „ultimul lucru care-mi rămâne de făcut e să adulmec pielea lui Agnès și să plec".

24

COLETTE

Blaise a dispărut între 1965 și 1969. Aplecat de la Lyon fără să anunțe pe nimeni. Îmi trimisese o felicitare de Anul Nou 1965, și peste șapte zile și-a luat zborul. Am citit și răscitit felicitarea aceea, căutând indicii în cuvintele scrise în grabă cu stiloul: „Scumpa mea Colette, fie ca Anul Nou să-ți aducă bucurii și fericiri". Bucurii și fericiri, la plural. Atâta tot.

Pe 7 ianuarie, directorul internatului a sunat-o pe mama lui ca s-o informeze că băiatul lipsea. Blaise își golise dulapurile din cameră. Nu le spusese nimic colegilor. Nici acum nu știu ce fel de relație am avut cu Dumnezeu, dar am aprins o mulțime de lumânări la biserica din Gueugnon, rugându-mă să nu pățească nimic. E îngerul acela din capăt, din stânga, care seamănă cu el. Îi vorbeam. Îl imploram să-l ocrotească pe Blaise.

Opresc înregistrarea. Ana tresare, surprinsă că am întrerupt-o pe străbătușa ei.

— Am văzut sculptura aceea. Îngerul are figura unui tânăr. Seamănă cu David al lui Michelangelo... Ai văzut vreo poză cu Blaise?

— Nu, nu cred, îmi răspunde ea cu sprâncenele încruntate de concentrare.

Mă duc ,să caut fotografia pe care mi-a oferit-o Antoine Été, înfățișându-i pe Blaise, pe tatăl meu și pe părinții lui Antoine în

fața casei de la tombolă.

— Ele.

— Ce tip mișto! L-ai cunoscut?

— Nu. Colette l-a vizitat în ziua când a murit, asta știu. Dar totul era secret. Când vorbea despre el cu Eugénie de Sénéchal, mama lui Blaise, șușotea la telefon. Era o poză de-a lui în camera ei, pe noptieră.

— Ah, țin minte! Când eram mică am întrebat-o pe Colette dacă era soțul ei. Mi-a răspuns că nu fusese măritată niciodată. Am vrut să știu de ce. Mi-a dat o replică bizară, de genul „nu-i nevoie să fii măritată ca să iubești”…

— E de necrezut câte enigme ne-a lăsat.

— Mie îmi place. Nu-s mulți oameni care lasă casete și mistere înainte să moară. Asta înseamnă că nu era ca toți ceilalți.

— Cu siguranță. Continuăm?

Ana încuviințează din cap în timp ce trage niște ice tea cu paiul. Apăs pe butonul de redare.

COLETTE

Într-o dimineață din 1969, pe 6 mai ca să fiu exactă, mă aștepta în fața cizmăriei. Blaise nu voise să intre; în ciuda insistențelor lui Mokhtar, repeta: „O aștept în față, e soare, îmi face plăcere”. Nu l-am recunoscut imediat când l-am zărit, așezat pe una dintre jardinierele mari din piatră, în costumul lui la trei rânduri și cămașa verde, cu ochii închiși, cu fața întoarsă spre cer. Blaise „crescuse”. N-am putut scoate nici o vorbă, nu mai făceam parte din aceeași lume. Înainte o știam, dar acum mi-a sărit în ochi. S-

a ridicat zâmbind și mi-a întins o carte.

— E primul tiraj, e pentru tine, scumpa mea Colette.

„Scumpa mea Colette”. Rămâneam cea dintâi, cea mai importantă, prietena lui. M-am uitat pe copertă. Eternitatea, *roman, Blaise de Sénéchal.*

— Ai scris o carte? am întrebat prostește, deși toată copilăria îi prezisesem c-o să scrie zeci.

— Da.

Mi-a răspuns ca și cum ne-am fi văzut ultima oară în ajun. Părea obosit. Uzat. Îmbătrânit. Și totuși n-avea decât douăzeci și trei de ani. Când mi-am dat seama că era chiar el, cu primul lui roman în mână, l-am luat în brațe. Mirosea altfel, a mansardă, un amestec de ceară, de lemn și de praf. Mi-a întins un plic.

— S-o citești după ce plec.

Mokhtar a ieșit din magazin ca să-mi spună că-mi dădea liber, ca să-mi petrec ziua cu prietenul meu. Dar Blaise i-a răspuns că n-avea rost, urma să plece imediat. Venise doar ca să-mi aducă romanul, era așteptat la Paris. Țin minte că mi-am spus: „Ia te uită, stă la Paris”. M-a sărutat pe buze, i-a strâns mâna lui Mokhtar, apoi a dispărut la colțul străzii. I-am răcnit numele, iar asta l-a făcut să se întoarcă.

— Pleci așa? Mă lași singură?

Nici măcar la meciuri nu strigasem niciodată atât de tare. Mi-a zâmbit abătut, m-a sărutat iarăși pe buze și a murmurat:

— Blaise e mort.

Șocată, n-am zis nimic. Eram ca de ceară.

— Ia-ți liber, micuțo, serios, a stăruit Mokhtar cu tristețe, el,

care nu era niciodată trist.

Of, ce dor mi-e de Mokhtar!

— Te duci sus, la mine, și citești chestiile astea.

A arătat plicul și cartea pe care le țineam în mână. Am ezitat, pentru că era deja bolnav și slăbit, dar în fața privirii lui insistente m-am supus.

O aud pe Colette scoțând scrisoarea din plic și despăturind-o.

COLETTE

1 mai 1969

Scumpa mea Colette, scumpă mamă,

Mi-a fost foarte dor de amândouă. Vă rog să mă iertați. La Lyon am cunoscut un bărbat care administra un club de jazz la Paris. Un tip atât de seducător, încât n-am șovăit când m-a invitat să-l urmez. L-am considerat șansa vieții mele. Ce greșeală... Ai noroc atunci când nu depinzi de nimeni. M-am mutat la el și am devenit pianist în clubul lui. Dezamăgirea a venit repede. Dar mi-era rușine că plecasem ca un hoț, că vă părăsisem. Eram foarte tânăr și am avut nevoie de timp ca să mă smulg din ghearele lui. Din fericire, una dintre muzicienele de la club m-a luat sub aripa ei. M-a găzduit. Am început să scriu la Eternitatea. *O poveste pe care o port în suflet din ziua în care mi-ai pus un mielușel în brațe, scumpa mea Colette. Mi-au trebuit trei ani ca s-o scriu. Această poveste de dragoste tu mi-ai inspirat-o, tu și sentimentele pe care ți le port. Cu siguranță, pentru un băiat nu e nimic mai rău decât să iubească o fată știind că niciodată nu vor putea avea o relație în adevăratul sens al*

cuvântului.

În acest roman mi-am imaginat viața noastră, an după an, dacă aș fi putut să fac dragoste cu tine, să te iau de soție, să mă trezesc și să adorm lângă tine. Să-ți fac copii. Mi-am imaginat cum am fi crescut și îmbătrânit împreună. Cum ar fi arătat viața noastră de zi cu zi, unde am fi trăit, în ce oraș, pe ce stradă, în ce casă, ce culoare ar fi avut draperiile. Chipurile copiilor noștri, prenumele lor, școala, nașii și nașele lor, gusturile lor. Am visat la cinele noastre, la petrecerile noastre de Crăciun, la vacanțele noastre cu Jean și la felul în care doi prieteni din copilărie își reinventează iubirea în fiecare zi, decenii de-a rândul. Scriind, am putut să simt ceea ce am fost incapabil să trăiesc.

Când am terminat manuscrisul l-am trimis la vreo zece editori, unul singur mi-a răspuns. Și dorința mi s-a îndeplinit. V-am dedicat romanul amândurora, Colette și mamă, pentru că sunteți și veți fi mereu cele două figuri feminine care mi-au salvat copilăria. Da, mi-ați salvat copilăria, și n-o s-o uit niciodată. Vreau să știți că sunteți în inima mea, că vă iubesc. Al vostru devotat,

Blaise

COLETTE

N-am citit niciodată Eternitatea, *Agnès… Când am văzut dedicația de pe prima pagină, „Pentru Colette S. și mama mea”, l-am închis la loc. Doar Aimé mi-a vorbit despre carte, pentru că i-am dat voie s-o facă. Am vrut să știu dacă-mi păstrase prenumele, dar pe eroină o cheamă Tess, ca în romanul lui Thomas Hardy. Ar fi fost ca o operație pe cord deschis fără*

anestezie. L-am revăzut pe Blaise la un an după aceea, când Danièle a fost ucisă de tatăl lui, acest tată de care el se temea atât. Blaise și Jean au fost cei care m-au ținut de mână la cimitir. Blaise m-a sunat și mi-a scris la moartea lui Mokhtar. Dar când cu sora mea a venit personal. A dormit la mine, refuzând să meargă la castel, la „locul crimei". Nu s-a mai întors niciodată acolo. A fost ultima noapte pe care am petrecut-o împreună. El pe sofa, eu în camera mea. A plecat a doua zi după înmormântare. L-am revăzut când Jean a primit premiul întâi la Conservator. Și mulți ani mai târziu... E ciudat felul în care Blaise mi-a umplut copilăria, ca desenele acelea pe care le colorai când erai mică, Agnès. Ții minte? Cumpăram caietele de la tutungerie. Pe pagini erau diverse siluete, iar tu le colorai cu cariocile. Blaise a făcut la fel, m-a umplut de culori. Va fi mereu băiatul care mi-a strecurat bani în buzunar în ziua când am plecat cu valiza goală să-mi fac ucenicia la Mokhtar, în ziua când femeia care m-a adus pe lume nu s-a uitat la mine.

Blaise a rămas la Paris. La începutul anilor '70, cu banii câștigați din roman, s-a asociat cu un tip dubios ca să deschidă un club de noapte pe rue Campagne-Première. Unul dintre locurile acelea la modă frecventate de actori, cântăreți, oameni de televiziune, unde drogurile circulau liber... Jean și Louis mi-au povestit.

Într-o zi, când l-am sfătuit să continue să scrie, mi-a răspuns:

— La ce bun, Colette? Nici măcar tu nu mi-ai citit cartea.

— Ba da, e chiar foarte bună.

M-a făcut mincinoasă. Și avea dreptate. Mi-a strigat la telefon:

„Foarte bine, nimic nu-i mai rău decât asta!” înainte de a-mi închide în nas. L-am dezamăgit. Nu m-am ridicat la înălțimea prieteniei noastre. N-am făcut nimic ca să-l ajut. Multă vreme m-am gândit că dacă rolurile ar fi fost inversate, mi-ar fi întins o mână.

Colette tace câteva minute. Ana și cu mine ne privim fără să scoatem o vorbă.

COLETTE

În 1973, Jean m-a dus la Paris ca să-l văd. Blaise era piele și os. Am luat masa toți trei în cartierul unde se afla clubul lui de noapte. Era nervos, mirosea a alcool. Se prefăcea în toate privințele. Că ne ascultă, că ne răspunde. Totul era fals. Bucuria revederii, cuvintele lui. S-ar fi zis că recită o lecție. A pus capăt repede prânzului, nu voia să zăbovească. În ziua aceea am înțeles că o parte din el murise de mult. Nu mai rămânea decât tristețea. Un supraviețuitor plin de tristețe. Când l-am întrebat dacă are pe cineva, mi-a replicat: „Dar tu, Colette?” fără să-mi răspundă.

25

19 noiembrie 2010

E prima oară când intru în clădire. De obicei o las pe Ana în față și plec. Codul de la interfon e 1925B. Știu că stă la ultimul etaj. Că ei stau la ultimul etaj. Că priveliștea e fără pereche. Ana mi-a zis. Intru în lift, îmi bate inima, nimic nefiresc. Nu știu dacă Pierre e acasă, dar știu că „ailaltă" nu e, filmează în Spania. N-am sunat, nu m-am anunțat. Ajung la etajul opt, sunt două uși pe palier. Prenumele lor sunt pe cea din stânga. Ana, Audrey, Pierre. Dacă aș fi citit aceste trei cuvinte înșiruite acum mai puțin de o lună, aș fi leșinat. Mulțumesc, Colette.

Sun. Aud pași. Îmi deschide. Se uită pe furiș în spatele meu. Își dă seama că sunt singură. Poartă blugi și un pulover negru.

— Intră.

Vederea mantoului roșu și a eșarfei cu flori agățate în cuier îmi taie elanul. Involuntar, fac un pas înapoi. De ce am venit aici, printre mobilele lor, decorațiunile lor, fotografiile, parfumurile, luminile lor?

— Poate ar fi mai bine să mergem la cafeneaua de jos.

— Ești sigură?

— Da.

— OK.

Ia un palton, și iată-mă din nou pe culoar, împreună cu el, deschizând ușa liftului.

— Totul e în regulă? întreabă el.

— Totul e în regulă. Am ascultat toate casetele lui Colette, Ana și cu mine... Am terminat aseară.

— Și?

— Și... o viață.

E singurul răspuns pe care-l găsesc. O viață. Ca titlul romanului lui Maupassant.

Nu ne mai spunem nimic până la cafenea. De mult n-am mai mers pe jos împreună. În interior alegem un colț unde nu e nimeni. Comand un espresso scurt dublu; el, unul lung. Mă privește atent, așteaptă să iau cuvântul.

— Voiam să știu, când vorbeați la telefon, tu și Colette, ce vă povesteați?

— Nu vorbea decât despre tine. Îmi punea întrebări. Voia să știe cum o duci, ce faci. Ce proiecte ai, dacă zâmbești, dacă pari mulțumită. Mă interoga mai rău decât un inspector de poliție.

— Glumești?

— Nu.

— Dar o sunam în fiecare săptămână,,. Ar fi putut să-mi pună mie toate întrebările astea.

— Credea că o minți ca s-o liniștești.

— Cine vorbea! Și-a petrecut viața ascunzându-ne niște chestii incredibile! A mers până acolo încât să moară fără să moară!

Își ia un răgaz înainte să-mi răspundă. Își caută cuvintele:

— Din câte am impresia, Colette știa ceva despre tine. Ceva ce se temea c-o să descoperi.

— Încetează, Pierre, mă sperii!

— Nu știu nimic mai mult.

Mă uit la el ca și cum m-ar minți.

— Îți jur, Agnès.

— Pe viața Anei?

Oftează.

— Pe viața Anei.

Tăcem amândoi. Mângâie suprafața mesei cu vârfurile degetelor, apoi mă întreabă dacă sunt bine.

— Sunt bine.

— N-am filmări până în martie. În perioada asta vreau să stau cât mai mult cu Ana.

— Cum își petrece săptămâna asta la tine, eu o să mă întorc la Gueugnon.

— Să-ți vezi gagiul?

Roșesc ca o școlărită.

— Vreau să-mi cumpăr o casă acolo.

— De ce?

A rostit întrebarea cu o undă de agresivitate. Ca și când mi-aș pierde mințile.

— Ca să stau acolo o parte a anului.

— Dar de ce?

— De ce nu?

— Deci e serios, spune el ironic.

— Ce e serios?

— Tipul tău.

Dacă ar ști cât de singură sunt! Dacă ar ști... Revin la ceea ce

mă interesează, la motivul pentru care am venit până aici, la Saint-Paul.

— Ce te face să crezi că mătușa mea se temea c-o să descopăr ceva despre mine?

— O intuiție. Se tot învârtea pe după vișin… Ce face Agnès, unde se duce Agnès, cu cine vorbește… Cred că nu-i plăcea că suntem departe… Spunea că-i făcea bine să mă audă… Să știi că țineam mult la Colette.

— Știu.

— Acum, dacă stau să mă gândesc, s-ar fi zis că se temea pentru tine. Mai ales după moartea mamei tale. După înmormântarea lui Hannah, atunci a început totul.

— Ce a început?

— Înainte, o sunam din când în când. După ce s-a dus Hannah, Colette îmi cerea vești în fiecare săptămână.

— Dar de ce o sunai fără să-mi spui și mie?

— Ea m-a rugat. Nu voia să te neliniștești.

— Dar, pentru numele lui Dumnezeu, vorbeam cu ea în fiecare marți. Recunoaște că e ciudat.

Scoate din buzunar o țigară electronică. Nu mă pot împiedica să mă holbez. Inhalează adânc înainte să-mi spună:

— Într-o zi mi-a pus o întrebare bizară, m-a întrebat dacă vila noastră era păzită… Mi-am zis că devenea paranoică.

— Pierre, tu știai că n-a murit în 2007?

— Bineînțeles că nu…

Pare sincer. Nu mai spun nimic. Nu mai am nimic de zis. Încerc să-mi aduc aminte de conversațiile purtate cu Colette

când trăiam la Los Angeles. Pierre mă aduce cu picioarele pe pământ.

— Mai vrei ceva de băut?

— O Vittel mică, te rog.

I se adresează chelnerului pe numele mic. Îl privesc cum ridică mâna, îl cheamă, le răspunde la salut unor necunoscut! care-i zâmbesc, obișnuit cu astfel de situații. E frumos. Deci sunt condamnată să-l consider frumos până la sfârșitul zilelor.

— La ce te uiți? mă întreabă.

— La tine. Mă uit la tine. Ana nu seamănă cu noi. Seamănă cu tatăl meu.

Asta îl face să zâmbească.

— Ți-a spus că vrea să dea la Conservator, ca el?

— Sigur. Încă n-am surzit, în ciuda vârstei respectabile. Studiază ore în șir la pian, la fel ca tata.

— Unde-ai ajuns cu scenariul despre mama ta?

— Mă apropii de sfârșit.

Mă examinează cu curiozitate. Ca atunci când eram împreună și aștepta să-i povestesc viitorul meu film, în care urma să aibă rolul principal.

— Povestești toată viața lui Hannah?

— Până când îl întâlnește pe tata. În definitiv, ceea ce e incredibil la părinții mei e felul în care s-au cunoscut.

— Cine o să primească rolul meu? îmi cobor privirea.

— Nimeni.

— ...

— Pierre, n-o să fac filmul ăsta. Nici pe ăsta, nici altul. Mă las

de cinematografie.

— ...

— O să termin scenariul ăsta ca să-l transform în roman. Până acum n-am cunoscut decât această formă de exprimare. O să învăț să scriu, așa cum am învățat să țin în mână o cameră de filmare. Odată ce voi ajunge la capătul poveștii, ca la capătul unei călătorii.

Voi transforma fiecare scenă în capitol, păstrând situațiile și dialogurile.

— O să devii romancieră?

— O să încerc.

— O să reușești.

— Sper.

— E sigur.

— ...

— E din cauza mea?

— Din cauza ta?

— Că te lași de cinematografie?

— E din cauza vieții. A timpului care trece. Vreau să scriu, nu să mă întorc pe un platou de filmare. Am chef să călătoresc, să lucrez de oriunde, iar scrisul permite chestia asta. Am capul doldora de idei.

Îi simt tulburarea. În ochi îi apar lacrimi. E ceva extrem de rar. Pierre este bărbatul care-și stăpânește emoțiile, cu excepția cazului în care e în fața camerei, jucând pe altcineva. Un alt bărbat, un alt destin.

— Trebuie să-ți spun ceva, șoptește el.

— ...

— Dar promite-mi că nu-i zici nimic Anei. Vreau s-o fac eu însumi.

— Promit.

Mă prind de banchetă cu ambele mâini.

— O să fiu tată din nou. Audrey e însărcinată.

26

HANNAH RUBEN

(Continuare)

1970

Hannah are douăzeci și opt de ani când primește un apel telefonic de la Jean. El are douăzeci.

— Sunteți Hannah Ruben?

— Da.

— Bună ziua, mă numesc Jean Septembre.

Știe cine e Jean. Toți muzicienii știu că Jean Septembre e un pianist supradotat, șef de promoție al Conservatorului național de la Lyon în 1968.

— De ce mă sunați?

Își ține respirația. Speră că o contactează ca să creeze o piesă muzicală. Un duet de vioară și pian. Că și el a auzit despre ea.

— As dori să ne întâlnim. Am să vă dau ceva foarte important. Nu pot să vă ofer detalii la telefon.

— Unde locuiți?

El râde jenat înainte să răspundă:

— La Élia și David Levitan... În sfârșit, la profesorii mei... N-am fost în stare să plec de la ei.

— Deci sunteți la Lyon.

— Da... când nu cânt. Sunt pianist.

— Știu. O să fiți la Lyon sâmbătă sau duminică?

— Luni. O să fiu la Lyon luni.

— Atunci eu o să fiu deja plecată.

— Ah!

— Cânt la Paris începând de luni. O înregistrare a Brandenburgicelor la studioul Davout. O să fiu la Paris toată săptămâna.

— Sunteți muziciană?

Răspunsul lui o irită. Tipul nu știe cine e ea. După o ezitare, pufnește:

— Violonistă.

— E minunat. Comentariul lui o ia prin surprindere. Vă propun să ne vedem la Paris, adaugă el. Vă aștept la studioul Davout marți seară, dacă sunteți liberă.

— Foarte bine.

Închid fără să stabilească ora, fără ca Hannah să se întrebe de ce e atât de important să se întâlnească.

Marțea următoare îl vede în fața studioului când iese, la șapte seara. O așteaptă de trei ore, așezat pe o bancă, înghețat de frig. Nemișcat ca o statuie, alb ca un fulg de zăpadă. Îl recunoaște, pe când Jean habar n-are cum arată ea. Se apropie de el.

— Sunt Hannah Ruben.

Nu se aștepta la așa o apariție. „E extrem de frumoasă", se gândește folosind chiar acest cuvânt, „extrem". Are în păr o fundă bleu care amintește de primăvară, deși iarna e în toi, și-și ține vioara în mâna dreaptă. Îl privește fără să zâmbească. Jean se ridică, e înalt, și rămâne în loc, studiind-o în tăcere.

— Veniți, îl invită ea. E frig. E o cafenea la colțul străzii... Ah, dar să știți că mi-e foame. Mă invitați la masă?

— Da. Cu plăcere, adaugă ei peste o clipă. Vă rog să mă scuzați, nu sunt obișnuit. În afara pianului, nu mă prea descurc cu bunele maniere. Vă caut de un an de zile. Nu puteți ști cât v-am căutat, Hannah Ruben.

Restaurantul, pe rue Auguste-Chapuis, se umple încetul cu încetul. Cum au ajuns devreme, sunt serviți primii. „Seara asta avem choucroute și riesling la discreție", a anunțat proprietarul.

Hannah își devorează mâncarea din farfurie. Jean se întreabă cum

poate să mănânce atâta o femeie așa de slabă. Te-ai gândi că n-a pus nimic în gură de câteva zile.

— Scuzați-mă, spune ea în cele din urmă. Când cânt, nu mănânc decât seara. Ziua prefer să lucrez pe stomacul gol. De ce mă căutați, Jean Septembre?

Și, de parcă s-ar teme de ce urmează să-i spună el, continuă să vorbească. Jean nu apucă să strecoare nici un cuvânt. N-a cinat niciodată cu o femeie. Cum ea e deja la al doilea pahar de vin și trebuie să cântărească vreo patruzeci de kilograme, cu siguranță s-a aghesmuit. Colette e cea care folosește cuvântul „aghesmuit" când se referă la un jucător sau un suporter care a băut prea mult după meci.

Îi arată cele două brățări pe care Ie poartă Ia încheietură, cu numele Hannah și Marthe.

— Le-am dat la lărgit, îi explică.

Hannah îi povestește că al doilea prenume i-a salvat viața în timpul războiului. Că a urmat și ea Conservatorul național de Ia Lyon și a absolvit cu premiul al doilea, dar cu câțiva ani înaintea lui, și e păcat că s-au cunoscut abia acum, pentru că se mărită peste o lună. A ezitat înainte să accepte, deoarece poartă încă doliu după părinții ei adoptivi, niște oameni minunați.

— Tatăl meu. Benjamin Cravoin, medic la Spitalul Grange- Blanche, și mama mea, Éléonore Cravoin... Era o mare violonistă.

Jean încuviințează. Bineînțeles, a ascultat înregistrări de-ale acestei muziciene. Cu un debit nestăvilit, Hannah îi explică faptul că a rămas de două ori orfană. Că părinții ei biologici au murit după ce au fost deportați, iar părinții ei adoptivi, într-un accident aviatic.

— Știți, aparatul Caravelle Béarn numărul 244, înmatriculat F-BOHB... Zborul Air France 1611, Ajaccio-Nisa, din 11 septembrie 1968, 11 septembrie, repetă ea. Și totuși era vreme frumoasă în ziua aceea. Se întorceau din vacantă. Hotărâseră să-și petreacă noaptea în orașul

vechi din Nisa înainte de a porni spre Lyon. Dar la jumătate de oră după decolare pilotul a anunțat că izbucnise un incendiu în avion. Că trebuiau să aterizeze cât mai rapid... Erau 95 de pasageri în aparatul acela blestemat. La o oră după apelul de urgență, resturile au fost găsite Ia suprafața apei. Cauza, s-a spus, a fost fie aparatul de încălzit apa de la toaletă, fie o țigară nestinsă aruncată neglijent... Un incendiu care se propagase. Cum e posibil ca niște oameni atât de buni ca părinții mei să îndure așa ceva? îți spun sincer, Jean, niciodată n-o să mai calc într-o biserică sau într-o sinagogă. Niciodată. Asta dacă nu cumva eu sunt cea blestemată. Părinții mei au fost exterminați de două ori la rând... O dată Ia Auschwitz și o dată în cer. La zece zile după prăbușire, pe 21 septembrie precis, un jurnalist a emis ipoteza că avionul fusese ținta unei rachete în timpul unor exerciții militare. Un accident...

Hannah se oprește din vorbit. Amestecă muștarul cu varza. Jean e incapabil să rostească un cuvânt. Rămân tăcuți în vacarmul din jur. „Cum aș putea să-i spun ce-am venit să-i spun după tot ce mi-a povestit?", se gândește el. l-ar plăcea să aibă un pian la îndemână ca să interpreteze ce are pe suflet. E muziciană, ar înțelege puțin mai bine decât altcineva. Nu poate să-i spună că totul a început cu un an în urmă. Trebuia să susțină un concert la Gueugnon. Un concert gratuit de mulțumire pentru toți locuitorii care participaseră la tombolă.

Jean ajunsese la căminul cultural la începutul după-amiezii, împreună cu Colette. Revederea pianului din copilărie îl tulburase. La ora trei trebuia să vină un acordor de la Autun. Colette se așezase într-un colt. Jean luase Ioc la pian. O întrebase ce voia să asculte, ea îi răspunsese: „Orice sonată de Chopin, te rog". Interpretase *Clar de lună*. Colette era în al nouălea cer. Jean își amintise ce-i repeta profesorul său, David Levitan: „Fii muzician întru totul, nu te arunci într-o piesă dacă n-ai fuzionat cu jianul". În momentul în care se gândise la asta, o clapă se alocase. Jean terminase totuși sonata pentru sora lui. Pianele

nu suportă să fie deplasate. Ne transportă spre sublim, dar au oroare de mutări, de schimbările de temperatură. „Pianele sunt sedentare”, îi spunea David Levitan. Cel în chestiune nu apreciase probabil drumul de Ia castel la căminul cultural. Jean deșurubase placa să se uite, și așa descoperise că o bucată de hârtie strecurată sub un fa blocase clapa, lucru care nu se mai întâmplase până atunci. Îi luase mult timp să descifreze semnele scrise cu cerneală neagră. La început se gândise Ia un joc de-al lui Blaise din copilărie sau la vreo însemnare de-a acordorului. Apoi însă își adusese aminte că pianul fusese adus Ia castel în timpul Ocupației, în 1942, pentru un ofițer german de rang înalt, și fusese abandonat de armata Reichului când se retrăsese în derută. Eugenie de Sénéchal spunea mereu că nu știa de unde provine.

Îi arătase hârtia Iui Colette. Se întorseseră Ia cizmărie. Colette așezase biletul sub becul lămpii și îl studiase îndelung. Încercase să reproducă semnele Ia scară într-un carnet. Cu excepția datei, totul îi era străin:

אנחנו יוצאים ליעד לא ידוע. אם תמצא את המילה הזו זה אומר שאני . 1942
לא אחזור. הפסנתר הזה שייך לילדי נח ורפאל רובן.

Jean recunoscuse limba maternă a Éliei și a lui David Levitan. Élia nu citea decât cărți în ebraică, le începea de Ia sfârșit și le parcurgea de la dreapta la stânga. David citea în franceză și în engleză. Cine scrisese biletul acela? Foștii proprietari ai instrumentului? Un angajat al uzinei unde fusese fabricat?

— Unde se fabrică piane frumoase ca acesta? întrebase Colette.

— La Hamburg. În Europa, toate vin de la Hamburg.

Seara, Jean dăduse un concert de două ore. Alesese mai multe piese de Beethoven, Chopin și Mozart. În timp ce cânta, uitase biletul pe care-l vârâse în portofelul lăsat în vestiar.

Când însă se întorsese Ia Lyon și le spusese la masă soților Levitan: „lată ce-am găsit sub o clapă de-a Steinwayului din copilăria mea”,

bătrânul lui profesor luase hârtia, iar Élia adusese o lupă și tradusese în franceză cu glas tare:

— „1942. Plecăm spre o destinație necunoscută. Dacă găsiți acest bilet, înseamnă că n-o să mă mai întorc niciodată… “

Rămăsese tăcută câteva secunde, apoi reluase:

— „Pianul acesta le aparține copiilor lui Agnès și Rafael Ruben.”

Se lăsase o tăcere foarte lungă. Una dintre acelea pe care Jean le cunoștea pe de rost și Ia care ajunsese să țină.

Acum se simțea bine în tăcerea celor doi. Îi plăceau efuziunile lor reținute, iubirea nerostită, privirile profunde și pline de semnificație. Dar în seara aceea tăcerea era mai apăsătoare ca de obicei.

Biletul fusese scris de Rafael. Acest lucru a fost descoperit mult mai târziu. Cum îi puteau găsi pe Rafael și Agnès? Cum să ajungă până la ei? Pianul acela putea să provină din Franța sau dintr-o țară vecină. Soții Levitan o sunaseră pe Eugenie de Sénéchal ca să găsească urmele familiei Ruben. Însă oameni cu acest nume erau mulți, chiar și numai în Franța. Ce cetățenie aveau? Dacă erau francezi, în ce oraș locuiau? Fuseseră deportați? Dacă da, unde fuseseră arestați? Anul 1942 corespundea marilor razii. Cum îi chema pe copiii respectivi? Despre câți copii era vorba? Oare mai erau în viață membri ai acelei familii? Oare vreunul dintre ei scăpase? Dacă da, unde se afla?

Cu ajutorul listelor de la Crucea Roșie, Eugénie găsise mai multe sute de persoane numite Ruben în Franța anilor ’40; acum erau răspândite peste tot prin Europa. Un an de cercetări, un an de piste false, un an de îndoieli, un an de examinare a listelor cu familii decimate. Numere, chipuri în fotografii. Și convoaie ale morții care plecau pline ochi și din care nu se întorcea nimeni. Prea mulți Rubeni ca să-i găsească pe Agnès sau Rafael. Prea multe omonime. Descurajată, Eugénie avusese dintr-odată o idee: să facă să vorbească pianul. Cum nu se gândise înainte?

Îi telefonase lui Colette ca să-i ceară numărul de serie. Trebuia să se

uite în interior, sub cadru sau sub placa de rezonanță. Colette o sunase peste o oră, în culmea agitației: 289019! Așa a ajuns Eugénie să descopere că pianul Steinway fusese cumpărat în 1939 de pe cheiul Romain-Rolland, în arondismentul al V-lea din Lyon, de o doamnă pe nume Germaine Rouve. Era o adresă în registrul de livrări. La doi ani după achiziție, doamna Rouve a vândut pianul unei familii cu domiciliul la Lyon.

Nu le cunoștea nici numele, nici adresa, dar era sigură că locuiau la Lyon și că erau evrei.

— Ce vă face să credeți asta? o întrebase Eugenie.

— Accentul și stilul, răspunsese Germaine.

— Stilul?

— Stilul curățel, dar foarte israelit, dacă înțelegeți ce vreau să spun.

Eugenie nu înțelegea, dar era atât de ușurată să afle că pianul rămăsese la Lyon, că-i venea s-o sărute pe femeie. Deci Rafael Ruben fusese cel care venise să vadă pianul. Spusese că era un cadou de ziua de naștere a soției lui. După ce-l plătise, se ocupase el însuși de transport. Spusese că locuia Ia doi pași, își amintea Germaine Rouve. Această informație îi permisese marchizei să-i identifice cu ușurință pe lista deportărilor furnizată de Crucea Roșie. Agnès, Rafael, Sasha și Myriam Ruben fuseseră arestați de Gestapo în 16 octombrie 1942 - deci la patru luni după marea razie de pe rue Sainte-Catherine - sub comanda lui Klaus Barbie. Nici unul dintre membrii familiei Ruben nu se întorsese. Doar mezina, o fetiță de două luni, fusese salvată de doi Drepți între Popoare, Benjamin și Éléonore Gravoin. Vecini și prieteni cărora Agnès le încredințase bebelușul. Un an de cercetări ca s-o identifice și s-o găsească pe Hannah Ruben, născută în 15 august 1942.

Eugenie reușise. Fără să știe, trăise zeci de ani lângă un pian furat unor oameni nevinovați. Și același instrument scosese la lumină talentul altui nevinovat, Jean. Mulțumesc, Rafael, mulțumesc pentru

că ai strecurat biletul acesta sub o clapă.

Eugenie venise să-l vadă pe Jean după un concert și-i dăduse un carnet pe care scria: „Hannah Ruben, născută în 15 august 1942, adoptată în 1947 de soții Gravoin”. O adresă și un număr de telefon.

Jean ezitase câteva săptămâni până să se hotărască s-o sune pe această Hannah. Iar acum era în fața lui, în acel loc aglomerat, în mirosul de varză și de vin, și-l privea în ochi, așteptându-l să vorbească.

Jean, care n-a băut niciodată alcool, își toarnă un pahar de riesling ca să capete aplomb. Dar nu poate rosti decât o frază:

— Pianul care mi-a salvat viața e ai dumneavoastră.

27

20 noiembrie 2010

— În ziua în care o îngropăm pe Marie Roman îi exhumăm fiica... Asta vrei să-mi spui, Paul?

— Vineri la nouă.

— Și înmormântarea lui Marie e vineri la trei.

— Vrei să asiști vineri la exhumarea lui Blanche Sudkovski?

— Am voie?

— În mod normal, nu. Dar ești implicată direct, pentru că e mormântul mătușii tale, a cărei moștenitoare unică ești tu, împreună cu fiica ta. Pot să-ți fac rost de o derogare.

— Sper totuși că un lucru e clar: n-o să fiu de față când deschideți sicriul.

— Nu se deschide niciodată sicriul la cimitir, cu excepția situației când niște oseminte vechi trebuie mutate în osuar. Corpul va pleca direct la Dijon pentru identificare. Avem ADN-ul mătușii ei Jeanne, al lui Marie Roman și al lui Sudkovski, părinții ei.

Se pregătește să adauge ceva, dar observ că-și înghite cuvintele.

— Ești bine. Paul?

Îmi zâmbește trist. Pare certat cu lama de ras de când doarme la Gueugnon. Asta dacă nu cumva Adèle îl obligă să facă nopți albe... Oricum, e tras la față. Suntem în restaurantul hotelului

Monge. Abia ce-am sosit la Gueugnon. E ora unsprezece, am plâns toată noaptea și am luat trenul azi-dimineață. Mă întreb cum va reacționa Ana când o să-i dea Pierre vestea.

— N-o să fiu bine până nu-l arestăm pe Sudkovski. După ce-a trecut prin Sallanches și-a închis telefonul. Pe urmă a fost localizat la Paris.

— La Paris?

Încuviințează din cap.

— Unde?

— Încă nu știm precis.

— Pot să mă întorc în seara asta în casa de pe rue des Fredins?

— Prefer să dormi la Monge deocamdată. Stai mult?

— Șapte zile. Plec duminică s-o iau pe Ana. Săptămâna asta e la tatăl ei. O să fiu la cimitir vineri dimineață.

— N-o să leșini?

— O să încerc.

— Pari obosită, Agnès.

— Am plâns toată noaptea. Mi-a făcut bine.

— ...

— Noua tânără din viața lui Pierre Dugain e gravidă.

— ...

— Nu face mutra asta, Paul. Am ieșit din perioada de doliu după Pierre... Așa spunem când nu mai așteptăm ca un om să revină în viața noastră și nu-l mai visăm decât o noapte din două. Pe de altă parte, nu știu cum o să reacționeze Ana.

— De asta ai plâns?

— Da. Am plâns pentru că sunt singură la părinți. Și pentru

că aș fi fost fericită dacă părinții mei mi-ar fi făcut un frate sau o soră. I-am implorat. Dar nimic. Erau prinși cu pasiunea lor, cu călătoriile. Iar Colette s-ar fi ales cu doi plozi pe timpul vacanțelor în loc de unul... N-avea loc, sărmana mea Colette...

Îmi răstorn din greșeală ceașca. E cafea peste tot. Mă ridic să caut un burete în spatele tejghelei. Sala e goală. Vin atât de des aici, încât mă simt ca acasă.

— Iartă-mă, Paul, spun în timp ce șterg de zor. Cum nu voiam ca Ana să fie singură, voiam un al doilea copil cu Pierre, însă el avea mereu obiecții. Cu tipa cea nouă n-a găsit nici o obiecție... În fond, ceea ce nu mergea în cuplul nostru era chiar cuplul nostru.

Își face apariția Lyèce. Văd că iese de la muncă și că na dormit. I-am trimis un mesaj ca să ne întâlnim aici.

— Am fost în tura de noapte... Dar gata, e weekend. Line vine în seara asta. Îl salută pe Paul și mă sărută pe păr. Miroși frumos. A mușețel, aș zice... Ai plâns?

— E un șampon cu floare de bujor... Ia spune, domnule viitor mire, cum stai cu pregătirile?

— Bine. Dar mi-e frică. Sunt fericit și mi-e frică.

— Mai ești îndrăgostit?

— O să fiu mereu îndrăgostit de Line. Știu asta.

— Unde o să locuiți?

— Cred că o să vină să se îngroape aici... Așa mi-a zis. Și-a trimis deja CV-ul la primărie.

— O să lase munții ăia frumoși?

— Seamănă cu tine, nu-i place muntele... E adevărat că vrei

să cumperi casa de pe rue des Fredins?

— Dacă Ana e de acord. Și eu vreau să mă îngrop aici, cu voi. La început o săptămână din două, pe urmă mai vedem.

— Line a primit fișa ta de stare civilă... Mulțumesc că ai acceptat să-i fii martoră. Am rămas cu gura căscată când am văzut că te-ai născut la Gueugnon. Credeam că la Lyon.

— Mama a născut acasă la Colette, deasupra atelierului de cizmărie. Între primele contracții și venirea mea pe lume abia dacă a trecut o jumătate de oră. Eram grăbită.

— Ce chestie, și sora mea s-a născut acasă. Nici mama n-a apucat să se ducă la maternitate...

— Asta pentru că Zeïa și cu mine eram prea nerăbdătoare să te vedem.

Ideea îl amuză pe Lyèce.

— De ce ai plâns? mă întreabă.

— Pierre Dugain o să fie din nou tătic.

— Bine c-ai scăpat de el. O să poți în sfârșit să mergi înainte.

Mă simt iritată, ca atunci când a sunat-o tata pe mama prima oară și i-a dovedit că nici măcar nu știa că era muziciană.

— Merg deja înainte, Lyèce.

— N-ai mers destul. Oricum, prieteni, eu mă duc să mă culc. Trebuie să fiu în formă seara asta. Cât stai, Agnès?

— O săptămână.

— Mâncăm împreună cu gașca?

— Da. O să fiu la Monge. Paul nu vrea să mă întorc pe rue des Fredins până nu-l arestează pe Sudkovski.

— La naiba, de când ai apărut la Gueugnon parc-am fi într-

un roman polițist!

— Cui îi spui asta, lui Paul sau mie?

— Amândurora!

*

Mă cazez în camera 1. Vremea e rece și uscată, așa cum îmi place mie. Am cerut un sendviș de la recepție, iar acum am de gând să ies să mă plimb câteva ore. Am pus în bagaj una dintre casetele lui Colette și walkmanul lui Hervé. N-am luat orice casetă, ci am ales-o pe cea pe care Ana a scris pe un Post-it albastru: „Aimé și Blanche”.

Vreau s-o ascult din nou. Să mă cufund iarăși în vocea mătușii mele. Cred că asta e caseta mea preferată. Așa cum avem un film preferat, o carte, o melodie anume. O s-o ascult în timp ce merg până la castelul Sénéchal. În jurul edificiului sunt cărări pe care natura e superbă chiar și în toiul iernii.

Traversez râul pe pasarela vacanțelor mele, apoi trec pe lângă stadion și adăpost. Poate că la întoarcere o să mă opresc ca să adopt un câine. Adopția e un proiect. Să adopți înseamnă să te angajezi. A venit momentul să fac o schimbare radicală în viața mea.

COLETTE

Suntem în 19 octombrie 2010. E ultima mea casetă. Altele nu mai am.

Tăcere.

COLETTE

M-am cam săturat să fiu moartă doar pentru ceilalți. Cred că mi-ar plăcea să-mi regăsesc fantomele. Și să mă ocup de Danièle.

S-o învăț să citească și să iubească arborii. Crezi că recuperăm timpul pierdut când suntem morți de-adevăratelea? Crezi că există arbori și păsări acolo unde suntem morți de—adevăratelea?

Întrerupe înregistrarea.

COLETTE

Agnès, curând împlinești treizeci și opt de ani, ești atât de tânără! Ai cu numai opt ani mai mult decât mine când l-am cunoscut pe Aimé. N-aș vrea să faci ca mine, să treci pe lângă un lucru sau o persoană. Am senzația că nu ți-e prea bine. Sper să mă înșel. Louis mi-a spus că trăiești la Paris. Că te-ai întors în Franța cu Ana în anul morții mele. Te rog să mă ierți. Nu pot să te sun. Mi-e frică de el. C-o să-ți facă rău. Sper că, după ce mă vei asculta și o vei asculta pe Blanche... vei înțelege că trebuia s-o protejez până în sicriu. Trebuia să-i protejez sicriul. De când Blanche e îngropată în locul meu, trăiesc într-o casă pe care tu n-o cunoști.

Tăcere.

COLETTE

În casa asta ies în grădină, mă uit la televizor, ascult radioul. Louis vine tot timpul, îmi aduce de lucru, cărți de la bibliotecă și ziare. Ceea ce-mi lipsește cel mai mult e să vă aud pe Ana și pe tine. Când trăiam, vorbeam în fiecare marți. Marțea, când deschideam ochii, îmi spuneam: „în după-amiaza asta Agnès o să mă sune”. Era ciudat din cauza diferenței de fus orar. Pentru tine era dimineață, pentru mine, sfârșitul după-amiezii. Tu îți luai micul-dejun cu Pierre și cu Ana, iar eu, dacă era iarnă, îmi

încălzeam supa. Nu mi-a plăcut niciodată că erai atât de departe încât nu aveam nici măcar aceeași oră. Tăcere.

COLETTE

Am văzut într-o revistă o poză cu Pierre și o fată, o actriță. Am recunoscut-o, joacă în ultimul tău film. La început m-am întristat teribil pentru tine și Ana. Pe urmă însă m-am gândit: halal crai! Ditamai bărbatul în costum de baie cu o puștoaică. Trădarea e trădare. O avem cu toții în adâncul nostru. Eu l-am trădat pe Aimé. Nu știu dacă l-ai cunoscut deja când asculți caseta asta.

Îi sună telefonul, se duce să răspundă fără să apese pe butonul de pauză:

COLETTE

— Bună, Antoine. Totul e bine, înregistrez o casetă pentru Agnès. Da, e ultima. Nu mai am nici una. Am înțeles. Ești foarte amabil. Pe curând.

O aud revenind la casetofon ca și cum as fi în aceeași încăpere și mi s-ar alătura ca să-și termine ceaiul lângă mine.

COLETTE

Ai ascultat-o deja pe cea în care vorbesc despre ziua de naștere a lui Aimé? Când a făcut optsprezece ani, cu ABBA, șampanie și ravioli. Căldura care a început să se domolească pe la miezul nopții, ferestrele larg deschise. Eu în tricou, o cu totul altă persoană. Se spune că haina îl face pe om, ce aiureală! E ca zicala cu cizmarii care umblă desculți. Cu excepția copilăriei, am avut întotdeauna încălțări de calitate.

În seara aceea, gata cu rochia mea de bal vetustă, cadou de la

Blaise, gata cu cârpele prea largi călcate în grabă și îmbrăcate în grabă. Dansam cu un tânăr imens, dansam în picioarele goale, cu părul lăsat liber, cu ochii închiși, îmbrăcată doar cu un tricou lung. Am dansat toată noaptea fără să rostim un cuvânt. La sfârșitul fiecărui disc, Aimé se ducea la pick-up, punea la întâmplare un nou album și se întorcea la mine. Ne legănam în același ritm, încetișor, indiferent dacă muzica era lentă sau rapidă. Lipiți unul de celălalt. Mâna mea mică într-a lui, cealaltă mână a lui pe spatele meu. Când m-am întors acasă, se iveau zorii. Păsările cântau din toți bojocii în castanii de la școala Pasteur. A doua zi era duminică. Telefonul a sunat pe la zece, Aimé mi-a zis: „Colette, vin să te iau". Peste zece minute era parcat în fața cizmăriei la volanul unei DS împrumutate de la un fotbalist. Nu sunt în stare să-ți spun unde am fost. Am mers o oră și ceva, chiar dacă încă nu-și luase carnetul de conducere. Am mâncat niște prăjeli la o grădină de vară de pe malul apei și am băut limonadă. În douăzeci și patru de ore am făcut, la vârsta de treizeci de ani, ceea ce nu mai făcusem niciodată. Dansasem toată noaptea cu un băiat și prânzisem între patru ochi cu el. Mi-am spus că acele douăzeci și patru de ore aveau să fie de ajuns ca să-mi umple viața cu amintiri fericite. Că nu merita să mai caut altceva. Ce greșeală, Agnès! Știi, nu m-am temut niciodată de tăcerile care se lăsau între mine și Aimé. Nu mi-a fost niciodată teamă că n-o să știu ce să-i spun. Aveam mereu câte ceva de povestit. Iar de tăcere nu ne era niciodată frică. Totul era evident între noi, în afară de mine. Eu am rămas proastă și lașă. Îmi era rușine de privirile celorlalți. Din cauza vârstei mele. Dar de ce

trebuie să ne pese de privirile celorlalți? Ideea de a fi cu un tânăr atât de frumos și talentat mă bloca. Eu eram cizmăriță din Gueugnon, o fată bătrână de treizeci de ani; el, o vedetă, un tânăr superb de optsprezece. Eram ca în povestea cu râma îndrăgostită de o stea. În sfârșit, asta încercam să-mi spun. Din momentul în care antrenorul l-a plasat în apărare, a devenit starul clubului. Iar eu voiam pentru el mult mai multe decât pentru mine. Am hotărât în locul lui. Am semănat o buruiană care până la urmă a crescut și i-a cerut destinului ca Aimé să cunoască pe cineva, ca să rupă relația cu mine. După un meci, în deplasare, într-o duminică, în timpul vacanței... Dar în fiecare seară era la ușa mea, ca un vizitator clandestin. Am fost rea... Cât de rea am fost! Uneori nu-i deschideam. Pleca fără să înțeleagă.

Vocea i se frânge. O tăcere prelungă. Nu aud nimic, nici măcar respirația ei.

COLETTE

Răspunsul mi-a venit într-o marți, la sfârșitul după-amiezii. Un răspuns cu trăsăturile delicate ale unei fete de șaptesprezece ani, blondă ca un lan de grâu. Părinții lui Isabelle îmi erau vechi clienți. A treia generație după Mokhtar. Numai încălțăminte de lux. Tatăl, inginer cred; mama, o situație foarte bună la Mâcon. Magistrată, parcă. Nimic nu-mi plăcea mai mult decât să mă ocup de încălțările și genții acestei familii. Isabelle era, este și acum, frumoasă ca o cadră, cumsecade, blândă, sensibilă. Mama ei nu era niciodată acasă și, dacă am înțeles bine, Isabelle nu se înțelegea cu părinții ei. Voia să fugă de acasă. Nu părea să fie un capriciu. S-ar fi zis că se simte în pericol de moarte. Cu lacrimi în

ochi, a așezat o pereche de escarpeni pe tejghea și m-a întrebat dacă nu știu pe cineva care i-ar putea închiria o garsonieră, chiar și o cameră în gazdă. M-am gândit pe loc la camera lui Mokhtar din fundul curții, ar fi fost perfectă după o mică renovare și o zugrăveală făcută cu ajutorul lui Louis... Dar n-am zis nimic. În clipa în care voiam să pronunț aceste cuvinte, ceva m-a oprit. Privirea mamei, a femeii care m-a adus pe lume, care nu s-a uitat la mine niciodată. Cum să nu-ți spui că lumea e plină de oameni mai buni decât tine când propria mamă nu te iubește? Mi-a venit o idee. Agnès, să nu crezi că ideea asta diabolică nu mi-a sfâșiat inima. Că am format numărul de telefon al soților Thillet sub ochii frumoși ai lui Isabelle fără să mă ciupesc de interiorul brațului ca să nu plâng. M-am gândit la garsoniera de vizavi de apartamentul lui Aimé, care era liberă. El îmi spusese că un tânăr jucător de la club urma să se mute acolo. I-am explicat situația fetei domnului Thillet, am insistat asupra urgenței, iar el mi-a răspuns: „Bineînțeles, Colette, dacă vine din partea dumitale". Am închis zâmbind, deși sufletul meu urla de durere, și am anunțat-o pe Isabelle că-i găsisem o garsonieră mobilată ieftină și că putea să se mute chiar în acea zi de marți. M-a îmbrățișat spunându-mi că n-o să uite niciodată ce-am făcut pentru ea. Nici eu n-o să uit niciodată. Am pus-o pe viitoarea soție a lui Aimé în calea lui, în fața ușii lui. Așa cum tu ai ales-o pe actrița lui Pierre, scoțându-i-o în cale fără să vrei. Dar eu, Colette Septembre, o știam. Am aruncat-o pe Isabelle pe palierul lui Aimé așa cum arunci o sticlă în mare. Era o prostie. De ce să fac așa ceva când îl iubeam?

O oră mai târziu, Isabelle s-a întors la cizmărie cu o geantă de voiaj pe umăr. „Mă scuzați, doamnă Septembre, dar n-am adresa.” I-am dat-o: numărul 3, place des Forges, chiar lângă cafenea. I-am întins cheia adăugând: „Ușa roșie, etajul întâi, oricum, găsești pe cineva acolo”. A fost surprinsă că aveam cheia, apoi s-a uitat zâmbind la mașinăria mea portocalie. Probabil și-a zis că aveam dubluri pentru toate cheile locuitorilor din Gueugnon. A plecat lăsând în urmă o undă pudrată de Anaïs Anaïs. Îmi amintesc perfect de parfumul ăsta, l-ai purtat și tu, Agnès. Într-o seară plecai la Tacot's, Lycèce te aștepta la intrare, erai machiată ca un camion furat și te dăduseși cu parfum. L-am recunoscut atunci, m-a dus cu gândul mulți ani în urmă. Nu uit niciodată mirosurile, nici muzica. Au un efect incredibil asupra mea. După plecarea lui Isabelle Émorine m-am așezat. Picioarele parcă-mi fuseseră tăiate de la genunchi.

Aimé nu mi-a vorbit săptămâni întregi. Când îl întâlneam după meci, cobora privirea.

Tăcere.

COLETTE

În seara aceea știam că nu e la antrenament. Știam că e acasă. Ea a încercat cheia fără să știe că i-o dădusem pe-a lui Aimé. A dat nas în nas cu el, apoi și-a cerut scuze. A bolborosit că greșise, că-și căuta apartamentul. Aimé i-a răspuns că trebuia să fie cel de vizavi. Și-au zis că poate aceeași cheie se potrivea la ambele încuietori, dar nu. Au coborât la cafenea ca să le ceară proprietarilor cheia bună. Și apoi au urcat împreună. Aimé a privit-o pe Isabelle în timp ce intra în garsoniera ei. Înainte să

închidă ușa, Isabelle i-a spus: „Să-i dau înapoi cheia doamnei Septembre?” Atunci a înțeles. Seara mi-a strecurat un bilet sub preș. „Dacă vreți să vă descotorosiți de mine, măcar faceți-o așa cum trebuie.” Mult timp mi s-a adresat cu pronumele de politețe. A început să mă tutuiască abia mai târziu.

Dacă tot erau vecini, s-au și împrietenit. „N-ai cumva niște unt?” „Am rămas fără cafea.” „Scuză-mă, și la tine s-a luat lumina?” „Da. Intră, am lumânări până revine. Nu sta pe întuneric.” „Cum merge cu fotbalul? Marchezi goluri?” „Vino la meciuri, o să vezi.” „Ah, deci ai examene? O să fiu atent să nu dau muzica prea tare. Profă de franceză? Super.” „Și tu? Ai o iubită?” „E puțin cam complicat.” „A, da? De ce? E măritată?” „Nu, dar e complicat. Și tu? Ai un iubit?” „Da.” „La cât ești de drăguță, e normal.” „îți întorc complimentul, câți ani ai?” „Câți ai și tu. Doar că par mai mare.” „Pa, ne vedem.” „Sâmbătă seara am invitat niște prietene pe la mine, o să încercăm să nu facem prea mare gălăgie.” „Stai liniștită, am meci în deplasare, jucăm la Monaco...”

Aimé aplecat în 1978. A fost cumpărat de un club unde nu ia mers bine deloc. Era tot timpul pe banca de rezerve. Echipa n-avea nici un pic de coeziune. Îi era dor de Gueugnon. Îi era dor de tot. De echipa lui, de viața lui, de mine. Mi-a spus-o. M-a cerut în căsătorie, nu l-am refuzat, am făcut ceva mult mai rău. M-am prefăcut că nu-l aud și am schimbat subiectul. Eram sigură că sunt ceva trecător pentru el, că se agăța de mine pentru că fugeam. Am rămas distantă ca să poată iubi pe altcineva, să aibă copii cu altcineva. A revenit la clubul din Gueugnon în 1980 și n-

a mai plecat niciodată. Isabelle își părăsise iubitul. Vezi tu, Agnès, ea l-a așteptat. În timpul săptămânii era la facultate la Dijon, dar în fiecare weekend se întorcea în garsoniera de deasupra cafenelei Thillet. Și, încetul cu încetul, dintr-o invitație în alta, aperitive și cafele luate împreună... După cum știi, stau la o sută de metri de biserică. N-o să uit niciodată ziua în care au bătut clopotele pentru nunta lor. Chiar dacă boala mi-ar șterge orice amintire despre el, clopotele acelea n-o să le uit. Îmi asigurasem pieirea.

Au trecut doi ani fără ca Aimé și cu mine să ne vedem în afara stadionului. Mă saluta politicos. S-au mutat în La Pépinière, un cartier aflat la cinci minute de mine, într-o casă albă drăguță, cu trei etaje, lângă alte case albe drăguțe cu trei etaje. Li s-a născut un prim bebeluș, Nadège, apoi încă o fetiță, Edwige. Două fete drăguțe foc, brunete ca tatăl lor, cu tenul alb și ochii albaștri ai mamei. Isabelle a venit să mi le prezinte la atelier. Întotdeauna s-a purtat adorabil cu mine. Oprește înregistrarea.

COLETTE

Nadège și Edwige au crescut, iar acum veneau singure să-mi aducă încălțările părinților lor. Diferența dintre ele era de numai un an, le-ai fi luat drept gemene. „Bună ziua, doamnă Septembre, am adus pantofii tăticului nostru! “ Când țineam un pantof de-al lui Aimé în mână, era ca și cum l-aș fi strâns în brațe. Ca atunci când dansasem lipită de el în noaptea când împlinise optsprezece ani. I-i dădeam înapoi lui Isabelle, care venea să plătească, întotdeauna mai frumoși decât în ziua în care soțul ei îi cumpărase. Cu timpul, au ajuns să procedeze ca restul lumii,

alegându-și câte o pereche de încălțări pe sezon de la firmele din marile centre comerciale. Genul de încălțări pe care le dai de pomană după ce le-ai purtat, ca să-ți iei o pereche nouă. Primăvară, vară, toamnă, iarnă.

La doi ani după nunta lor, femeia care m-a adus pe lume a murit, aproape luându-mă și pe mine cu ea. Aimé a aflat de la Louis că eram internată. A reușit să mă viziteze, deoarece cunoștea un medic de la clinică. A obținut zece minute cu mine. Am crezut că am halucinații când am deschis ochii. Era acolo, lângă pat. Îl întrista faptul că eram legată, mi-a desfăcut chingile. Nu mă gândeam decât la cum s-o imit pe femeia care m-a adus pe lume, să mă arunc pe fereastră. Eram un pericol pentru mine însămi. Întâi mi-a sărutat partea interioară a încheieturilor. N-am putut scoate nici un cuvânt. Nu mai aveam cuvinte. Ne-am văzut pe noi doi în acea încăpere, spiritul mi se ridicase din corp ca un balon cu heliu, ne-am văzut, el tânăr, foarte tânăr, și eu bătrână, foarte bătrână. O auzeam pe femeia care m-a adus pe lume șoptindu-mi la ureche: „O să mă faci de rușine până la capăt. Auzi tu, să te îndrăgostești de puștiul ăsta!”

Și-a lipit capul de inima mea și mi-a spus:

— Îți aud inima, te iubesc, o să te iubesc mereu.

Eram paralizată de emoție. A adăugat că-l făcusem să „cadă jos” prima oară când mă văzuse. Când îi întrebase pe colegii de echipă cine eram, ei îi răspunseseră: „Păi, e Colette Septembre”. Ca și cum ar fi fost evident. Mi-a zis:

— Prima oară când te-am văzut, a trebuit să mă opresc. M-am oprit din tot ce făceam ca să mă uit la tine. Azi îmi pare rău că

nu ți-am spus-o mai demult. Făceam anume ca să te întâlnesc, dar tu nu te gândeai decât la fotbal. Pe deasupra, erai atât de reținută! Te găseam frumoasă. Într-o zi i-am spus kinetoterapeutului: „Ce frumoasă e Colette Septembre!" La început a părut surprins, iar văzând că vorbeam serios, a izbucnit în râs, de parcă remarca mea ar fi fost bizară. Dar tu nu m-ai făcut niciodată să râd, Colette.

Aceea a fost ziua în care Aimé a început să mă tutuiască. A spus:

— Nimic și nimeni n-o să mă mai împiedice să te văd de acum înainte, și în nici un caz tu, așa că ieși de-aici.

Cele zece minute se scurseseră. S-a ridicat, m-a sărutat pe gură, mi-a venit să vomit, să urlu, să-mi smulg pielea și ochii, atât de tare mă uram. Mă simțeam dezgustătoare. A fost nevoie de câteva zile ca vorbele lui să blocheze procesul de distrugere masivă pe care femeia care m-a adus pe lume îl declanșase în minte la moartea lui Danièle: îmi spusese cuvinte de iubire. Cuvinte care până la urmă mi s-au strecurat sub piele ca și cum ar fi fost menite să-mi purifice sângele. La fel ca parfumul lui de vetiver de care se impregnase cămașa mea din bumbac. Am păstrat-o la îndemână până la externare.

Am redeschis cizmăria, mi-am terminat lucrările restante, mi-am regăsit clienții. Timp de două luni nu l-am văzut pe Aimé decât la stadion. Într-o seară mi-a bătut la ușă, a intrat în casa mea de parcă ar fi făcut asta dintotdeauna. Am băut ceai, am stat de vorbă. El purta blugi, eu, o fustă plisată neagră. Mi-a scos-o. La fel ca tine, nu suporta hainele mele, îmi șoptea zâmbind că mă

prefera fără ele. A revenit adesea. Nu-l așteptam. Nu ne dădeam întâlnire. Nu am adus niciodată în discuție o posibilă viață în comun. Aimé le iubea pe Isabelle și pe fete, eu îmi iubeam singurătatea. Când e cea mai bună prietenă a ta, nu e nici tristă, nici impusă, ci aleasă. Îi spuneam lui Aimé: „Sunt iubirea ta de alături". Iar el răspundea: „Nu, tu ești cealaltă iubire a mea, iubirea mea cealaltă". Nimeni n-a știut. Mi-aș băga în foc mâna de cizmăriță. Poate că Louis a bănuit ceva. Dar nu cred. Nimeni nu și-a putut imagina că Aimé Chauvel și Colette Septembre aveau o relație. Nimeni nu și-a putut imagina că aș fi amanta cuiva. Până și imaginația are limitele ei. Cred că din cauza asta am continuat să mă îmbrac prost. Pentru ca nimeni să nu poată vadă altceva decât pe Colette Septembre, fată bătrână, pasionată de fotbal, cea care repară încălțări și curele. Cea care vinde șireturi și cremă de ghete și copiază chei.

Oprește înregistrarea.

COLETTE

Când m-am întors cu Blanche în 2000, trecuseră optsprezece ani de când Aimé îmi scosese fusta neagră plisată. Optsprezece ani de dragoste clandestină. El era căsătorit cu Isabelle, iar eu, cu independența. Eram liberi unul față de celălalt. Nu venea niciodată la mine fără să mă sune înainte. Mi-a fost puțin teamă c-o să se îndrăgostească de Blanche. În primele două săptămâni după ce am venit de la Annecy n-am răspuns la telefon. Până la urmă, Aimé a venit la cizmărie ca să aducă la reparat o pereche de mocasini găsită cine știe pe unde. Nici măcar nu erau mărimea lui.

— De ce ai dispărut după meci? Te-am căutat peste tot!

Am închis atelierul și i-am cerut să mă urmeze. Nu mai făcusem asta niciodată. Niciodată nu intrase în casa mea pe timpul zilei. De altfel, e singura dată când s-a întâmplat.

— O să-ți prezint pe cineva. E o persoană foarte importantă pentru mine. Dar nu trebuie să spui nimănui. Doar Louis e la curent. Veți fi singurii care să știe că acum locuiesc cu cineva. Trăsăturile i s-au descompus. Se gândea, mi-am dat seama, că mă căsătorisem sau ceva de genul ăsta. S-a oprit în fața ușii.

— Cred că nu vreau să-l cunosc, a spus așezându-se pe o treaptă. Nu sunt pregătit, Colette.

— O cheamă Blanche.

S-a ridicat și a venit după mine. Era în contre-jour. S-a întors spre soare. Îmi amintesc perfect, pentru că mi-am zis: „E la fel de frumos, anii nu-l afectează, e iubitul meu frumos, am noroc”. Mi-a venit să-l strâng în brațe. Evident că n-am făcut-o. M-am temut mereu să-i ating pe ceilalți, cu excepția lui Jean, când era mic. Pe el îl mângâiam.

Blanche era în bucătărie. Pregătea masa fredonând. Și-a înălțat capul spre noi. Înainte s-o salute, Aimé a zis:

— Ai o soră, Colette?

— Nu. Semănăm puțin. Ți-am povestit adesea despre Blanche.

— Ah, dumneavoastră sunteți!

Aimé știa cine era Blanche. Ea s-a apropiat de el și l-a îmbrățișat spunând:

— Mă bucur mult să vă cunosc. Ce mai faceți?

Blanche s-a întors la tarta ei cu mere, iar eu. la cizmărie.

Cineva aștepta la ușă, domnul Berry, un client la care țineam enorm. Mi-a spus:

— Ia ziceți, doamnă Septembre, ați șters-o englezește?

Aimé era în spatele meu, am răspuns că sărbătoream victoria FC Gueugnon cu domnul Chauvel. Asta l-a făcut să zâmbească. Orașul încă nu-și revenise după câștigarea Cupei Ligii. I-am spus lui Aimé:

— Vă dau un bon pentru mocasini, vor fi gata săptămâna viitoare.

Așa au început cei șapte ani de conviețuire cu Blanche. Șapte ani înseamnă mult. Șapte Crăciunuri și șapte primăveri. Adeseori am avut impresia că trăiam într-un basm. Că ascundeam o prințesă vânată de un monstru. Deși iubeam singurătatea ca nimeni altcineva, prezența lui Blanche nu m-a deranjat niciodată. Era independentă, discretă, nu mă făcea niciodată să simt că are nevoie de mine. Și totuși împărțeam șaizeci și doi de metri pătrați. Nu e prea mult spațiu. Însă Blanche nu făcea zgomot, în toate sensurile termenului. Și se bucura de orice.

Oricine ar crede că la Gueugnon nu găsești nimic interesant. Oricine ar spune: ce-i de făcut aici? Oricine ar spune: e un oraș industrial, n-are nici un farmec. Oricine, serios. Dar Blanche nu era oricine. În prima zi a intrat în curticica mea din spate și s-a minunat de copacul de acolo. Singurul. Un tei bătrân care nu făcea flori de ceai.

Când Blanche a sosit la mine acasă cu Lancelot, când mi-a descoperit apartamentul cu trei camere și un dormitor numai pentru ea, al tău, Agnès, pe care nu-l mai ocupai de mult, în

capătul culoarului, fără un temnicer care să-i supravegheze nopțile, s-a entuziasmat: „Am camera mea!” Ca o fetiță care nu mai e obligată să împartă camera cu frații și surorile.

Indiferent de vreme. Blanche se așeza în capătul grădinii, privea cerul și se minuna.

Dacă ar trebui să rezum toți anii ăștia pe care i-am petrecut împreună, aș zice că Blanche m-a învățat să contemplu frumusețea unei rămurele de mimoză într-o mică vază albastră. Să dansez pe „Don’t stop nu știu ce” de Michael Jackson. Să admir lucrătura unei flori pictate de mână de pe farfuriile de porțelan din bufetul meu. Să merg la apus pe malul râului, să urmăresc umbra pescarilor, adesea thailandeze în ultima vreme. Ne făceau cu mâna, fără să știe cine eram, cine era Blanche, îl mângâiau pe Lancelot. Aveam încredere în ele. Erau precum Blanche, veneau din altă parte.

Când trăiam singură, nu-mi păsa de ce mănânc. Cu Blanche, am descoperit care sunt felurile noastre preferate. Ne-am împărtășit gusturile. Când venea, Aimé ne găsea ca pe două surori care trăiesc sub același acoperiș.

Blanche ieșea o dată pe zi. Dimineața. Urca pe șoseaua spre Digoin ca să se plimbe prin centrul comercial. Acolo, nimeni nu remarcă pe nimeni. Nu ca la băcănie, unde i s-ar fi pus întrebări. În rest, trăia ascunsă. Nu venea niciodată la cizmărie. Am aflat că tatăl ei fusese arestat la Lyon la zece zile după vizita noastră la Annecy. Că fusese judecat și luase cinci ani de închisoare. Cinci ani de libertate pentru ea. Ceva s-a eliberat în corpul ei. Acela a fost momentul când a început să iasă dimineața. Întâi, ca să nu

stea cu mâinile în sân, m-a rugat s-o învăț meseria mea. La fel de bine mi-ar fi putut cere s-o învăț o viață întreagă. Așa că am preferat să-i povestesc despre Mokhtar, iar ea, despre Cabaretul Păsărilor, despre artiștii și amanții ei de acolo. Seara stăteam mult de vorbă, ne împărtășeam lecturile. Singurul loc unde s-a folosit de identitatea mea a fost la biblioteca municipală. Împrumuta cărți pe numele meu.

În 2004, viața noastră s-a schimbat brutal. Am aflat că monstrul ieșise din pușcărie în 2002. Agresase o femeie la Marsilia în 2003. O prietenă de-a mea a găsit un articol într-o revistă. Nu știa că Blanche locuia la mine, dar îi cunoștea identitatea. A făcut legătura între prietena mea din copilărie, fata de la circ, și sinistrul Sudkovski despre care se vorbea în articol. Atunci am văzut prima oară figura ticălosului. Și tot atunci starea lui Blanche a luat-o pe o pantă descendentă. Îi era frică. Individul era liber de doi ani! Doi ani! Ea, care și-l imagina în spatele gratiilor, a început să tremure, să aibă probleme de respirație. Frica aceea a purtat-o în suflet tot timpul, prea mult. Chipul și corpul zdrobit al lui Marie Roman, așa cum le văzuse la spital, i se întipăriseră în minte. Mama care-i fusese furată era în comă din cauza lui. Avea să rămână paralizată. Ca dovadă a ceea ce era capabil să facă monstrul acela. Pe Blanche o revolta soarta care le era rezervată călăilor. Țipase de furie în fața televizorului când Bernard Cantat fusese eliberat la trei ani după ce o ucisese pe Marie Trintignant. Repeta: „Trei ani! Trei ani de închisoare între judecată și eliberarea condiționată! Nici o victimă n-are dreptul la eliberare condiționată din sicriu! “

În 2004 a trebuit să-l sun pe Louis ca s-o duc pe Blanche la spital. Am crezut c-o să-mi moară în brațe, pe bancheta din spate a mașinii. Am mers la Chalon, pentru că Antoine Été, proprietarul casei de la tombolă, era urgentist acolo. L-am implorat să se ocupe de ea folosind actele mele. Blanche era coasigurata tatălui ei, ar fi lăsat o urmă ușor de detectat. Trebuia să ne gândim la cele mai mici detalii. Permanent. La zăvorârea ușilor, la stingerea luminilor, la tragerea draperiilor când se înnopta. Antoine era ultima mea speranță. A fost de acord. Casa de la tombolă a adus numai beneficii familiei noastre, Agnès. Chiar și ocupanții ei. Antoine a continuat să se ocupe de Blanche. Venea acasă. El știe că n-am murit pe 11 august 2007. Mă sună des și trece pe la mine. Trebuie să te vezi cu el înainte să pleci la Paris. Mi-e teamă de un singur lucru, că n-o să mai vii aici când n-o să mai fiu pe lume de-adevăratelea.

Oprește înregistrarea.

COLETTE

Într-o seară, după cină. Blanche a adormit pentru totdeauna. Era foarte obosită. Cu trei zile înainte își pierduse zâmbetul, lumina. Ca și cum le-ar fi uitat undeva. S-a dus să se întindă. Am trecut prin camera ei pe la zece, ca să văd cum se simte. Se dusese. Mângâindu-i chipul, i-am promis că nimeni n-o să mai vină s-o caute. Îmi povestea adesea că o teroriza gândul că Sudkovski o să-i facă rău până în sicriu și că o să moară după mine. De asta am decis să mor în aceeași zi cu ea. Dispărând, te pierdeam și o pierdeam pe Ana. Dar Blanche avea să-și găsească în sfârșit pacea. Voi erați amândouă departe, aveați viețile voastre.

Drumurile noastre se despărțiseră în așa măsură, încât aveam o diferență imensă de fus orar. L-am sunat pe doctorul Pieri, care, drăguțul de el, a acceptat să-mi semneze certificatul de deces. Când Louis te-a sunat, eram lângă el. Ți-a spus că avea să organizeze totul, că nu trebuia să vii. Nu făcea decât să repete frazele pe care i le pregătisem... I-am pus pantofii de dans, niște balerini roz, ca să poată să danseze în continuare acolo unde se ducea. Până la capăt, și-a făcut zilnic exercițiile de mobilitate. Când se întorcea de la cumpărături, înainte să se apuce de gătit prânzul, împingea masa de la bucătărie ca să facă extensii. De multe ori îmi lăsam baltă treburile de la cizmărie ca să urc s-o privesc un minut. Ce frumoasă era surioara mea de suflet!

Din nou, vocea i se frânge. Oprește înregistrarea. Ăsta e felul în care Colette refuză să-i aud tristețea.

COLETTE

Am ales o rochie roșie pentru ultima ei ținută. I-am prins panglici în păr, ca atunci când mergea pe sârmă. Cei de la pompele funebre au așezat-o în sicriu în prezența lui Louis, care plângea în hohote, de parcă aș fi fost într-adevăr eu. Era îndrăgostit de Blanche, se vedea de la o sută de leghe. Roșea ca un școlar când se uita la ea. Blanche atrăgea bărbații. Avea chestia asta... (își caută cuvintele)*... magnetism. Avea o putere enormă de seducție fără s-o facă anume, doar mișcându-se, respirând, existând. Fericiți cei săraci cu duhul.*

La două zile după înmormântare, m-am dus la cimitir ca să-i așez ghetele albastre pe mormânt. Am ales pentru asta ora prânzului, când nu e nimeni acolo. E o emoție stranie să-ți citești

prenumele și numele pe o piatră tombală. Eram în august, oamenii erau fie în vacanță, fie morți. M-am dus frecvent ca să iau fanioanele sau mesajele care-mi erau destinate. Sunt toate în dulapul meu împreună cu colecția despre FC Gueugnon, cred că le-ai găsit deja, le-am păstrat pentru ultimul meu sălaș, cel de la Lyon. Îi lustruiam ghetele albastre și plecam. N-am întâlnit niciodată pe nimeni la cimitir, era ca și cum s-ar fi golit anume pentru mine la douăsprezece și un sfert. La ora unu eram deja plecată. Timp de trei ani am ieșit pe-afară, nu în centru, bineînțeles, dar pe străzile rezidențiale din cartierul de jos, străzile Amsterdam, Fraga, Madrid, Lisabona, Varșovia, Roma, Paris. Parcă făceam turul lumii. Uneori ajungeam până la râu, acolo unde mă scăldam cu Blaise. Nimeni nu mi-a acordat nici cea mai mică atenție. Luam o sacoșă de cumpărături ca să nu dau impresia că mă plimb. Când ai venit să te reculegi la mormântul meu, știu că l-ai întrebat pe Louis ale cui erau ghetele albastre. Sunt cele pe care le purta Blanche în seara în care ne-am regăsit la Stade de France, nu le-a uzat câtuși de puțin. Îi plăceau la nebunie, spunea că reprezintă evadarea ei. În șapte ani de conviețuire i-am cumpărat haine lui Blanche, alegea din cataloage lucruri diametral opuse față de cele pe care le purtam eu. Rochii colorate, eșarfe. N-am păstrat de la ea decât un mantou verde cu negru, ca să nu fiu recunoscută. Dar cine ar recunoaște o moartă? Vezi tu, Agnès, haina îl schimbă pe om. Lancelot a murit în brațele mele în 2002. Datorită lui Blanche am cunoscut bucuria de a avea un câine, și din cauza ei am trăit clipele de care mă temeam: durerea de a-l pierde. L-am îngropat

în păturica lui, sub teiul care nu face flori de ceai. Uneori, Blanche se ducea să-i vorbească. Blanche vorbea cu stelele, cu păsările, cu albinele, cu cerul. Blanche vorbea cu universul. Mi-e dor de ea. Acești șapte ani pe care i— am avut împreună au trecut ca un vis. Ca urmele acelea luminoase pe care le vedem pe boltă, ciorchini de stele. În ciuda amenințării reprezentate de tatăl ei, în ciuda coșmarurilor, a crizelor de panică pe care le făcea când era sigură că-l văzuse în stradă de la geam, am râs. Ne-am distrat ca două femei, ca două fetițe care n-au avut mamă, nici copilărie. La începutul anilor 2000, tu, Pierre și cu Ana ați venit să petreceți cu mine Crăciunul câteva ierni la rând. Blanche mă aștepta acasă cât mâneam la Vezant... Chiar dacă Georges nu mai era pe lumea asta. Blanche rămânea în camera ta când soseați. Tu nu mai intrai acolo de mult. Ai fi fost foarte surprinsă dacă ai fi făcut-o. Blanche acoperise pereții cu un tapet înflorat și vopsise ușa, tocul ferestrei și plintele în roz. Va auzea vocile. Apoi ne privea pe geam cum ne îndepărtam pe stradă. Eu știam că ne urmărea și că asta o făcea fericită.

De data asta eu sunt cea care oprește caseta. Și totuși am ascultat-o de mai multe ori. De fiecare dată mi-o imaginez pe Blanche cum ne observă. E incredibil să aflu că era atât de aproape de noi, ascunsă în umbră, încetinesc pasul, îmi scot cățile și mă așez pe un bolovan. Soarele palid al iernii luminează fațada castelului familiei Sénéchal, care a fost cumpărat de niște particulari după moartea marchizului. Edificiul e la fel de frumos. Dedesubt, ferma la care locuiau bunicii mei zace abandonată. Căsuța lui Georgette de lângă

castel a devenit o reședință cochetă. A fost restaurată cu pricepere și piatra a fost curățată. Obloane roșii încadrează ferestrele noi. Mi-i închipui pe Colette și pe Blaise intrând în incinta castelului ca să i se alăture tatei, care cânta la pian.

Eugénie de Sénéchal l-a înmormântat pe Blaise la Père-Lachaise. Locuiește într-un imobil de lângă cimitir și în fiecare săptămână pune flori pe mormântul fiului ei. O sun de fiecare dată de Anul Nou ca să-i fac urările cuvenite. Oare cum îndură trecerea timpului? Știu că este foarte activă ca voluntară pentru Vestiaire, o asociație care le acordă ajutor de urgență migranților furnizându-le haine, încălțări, saci de dormit, produse de igienă, caiete și căldură umană.

COLETTE

Când ne întorceam acasă, pe la unsprezece noaptea, urcam în bucătărie să desfacem cadourile pe care le ascunsesem înainte să plec. Voi mă sărutați după ce beați un ceai și vă duceați la hotel. Blanche își făcea apariția și serbam Crăciunul împreună. Nu-mi mai era foame. Îmi spunea: „Nu-i nimic, dar povestește-mi”. Blanche voia cât mai multe detalii. Închidea ochii de îndată ce începeam să descriu seara, cuvintele voastre, discuțiile, proiectele voastre, ce meniu aleseserăți, antreuri, feluri principale, vinuri, deserturi. Iar în timp ce eu vorbeam, ea își proiecta imaginile în minte.

O tăcere prelungă.

COLETTE

Uneori, Blanche se juca de-a „după ce moare el”. După ce moare el, o să mergem să vedem marea. După ce moare el, o să

luăm avionul ca să vizităm Italia. După ce moare el, o să ne întoarcem la lacul Annecy, o să mergem la un meci pe Stade de France, o să admirăm artiștii de la Cabaretul Păsărilor. O să ies din casă când vreau eu și-o să strig: „Mă cheamă Blanche Roman și sunt liiiiberăăă!" După ce moare el o să port numele mamei și-o s-o aduc să stea cu mine. După ce moare el o să dansez pe stradă. O să-mi găsesc o slujbă. O să casc gura la vitrine cât am chef. O să mă așez la terasele cafenelelor ca să mă bronzez și să citesc ziarul. O să fac voluntariat la adăpost ca să plimb cățeii și să mângâi pisicile. O să mă înscriu ca să particip la jocuri televizate debile. După ce moare el o să am asigurare socială și de sănătate pe numele meu și o cutie de scrisori agățată de o poartă albastră, iar în spatele acestei porți va fi casa mea, care va fi roz. După ce moare el o să plantez hortensii și copaci în grădina mea. După ce moare el tu o să-mi fii vecină și o să mâncăm împreună în fiecare zi. O să te sun ca să vii să luăm ceaiul la ora cinci, ca în Anglia. Și mai ales, Colette, după ce moare el o să mergem să vedem delfinii.

Sfârșitul ultimei casete.

28

25 noiembrie 2010

Ora nouă. Cimitirul din Gueugnon. Nu sunt de față decât Paul, Cyril Rampin, doi gropari, un meșter de morminte, doi agenți de la pompele funebre, un medic legist și patru jandarmi. Cimitirul e închis. Blanche și cu mine suntem singurele femei prezente, mă gândesc. „De regulă efectuăm exhumările în afara programului, cu excepția perioadei de iarnă, când lipsa luminii n-o permite", mi-a explicat Paul. A adăugat că medicul legist nu asistă întotdeauna, dar cazul acesta e suficient de important ca să-i necesite prezența. Ajutați de gropari, cei doi agenți îndepărtează placa de marmură, deschid mormântul și coboară niște frânghii cu care se apucă să ridice sicriul. Când apare la suprafață, îmi strâng pumnii în buzunare. Mă cuprinde o emoție de nestăpânit. Mi-o imaginez pe Blanche în hainele ei strălucitoare, fetiță, artistă pe sârmă. Îmi spun că n-am nici o poză de-a ei, dar aș putea să găsesc una dacă fac cercetări la Cabaretul Păsărilor.

Micul sicriu din lemn de stejar e depus pe solul înghețat. Eu l-am ales din Statele Unite, pentru că multe piane Steinway sunt din stejar. I-am spus asta lui Louis. Probabil m-am gândit că e mai puțin trist să odihnești într-un lemn care e folosit la producerea muzicii. Îl întreb pe Paul ce s-a întâmplat cu ghetele albastre. Îmi spune că vor fi incluse în probatoriu. Se asigură că

sicriul a fost sigilat, apoi le indică celor doi agenți să-l care până la furgonul pompelor funebre. Operațiunea n-a durat nici măcar o jumătate de oră. Mă întristează gândul că Blanche va fi deranjată, și nu pentru prima oară. Însă este necesar, până și Colette o știa. Ceea ce nu putea să-și imagineze e faptul că, în ciuda jocului de-a „după ce moare el", Sudkovski e viu și nevătămat. Mă uit cum vehiculul închis la culoare și mașinile cu care au venit Paul, jandarmii și căpitanul Rampin dispar la capătul aleii.

Rămân încremenită la marginea mormântului gol. Nu mai pot să mă mișc. Meșterul ia stela pe care numele lui Colette Septembre e gravat cu litere de aur. Locul va redeveni vacant începând de azi. Blanche nu se va întoarce aici. Mătușa ei, Jeanne, va hotărî unde-și va găsi, în sfârșit, odihna veșnică. Fără îndoială alături de Marie, la Flumet. Mă întreb ce și-ar dori ea. Să fie lângă mama ei, sau lângă Colette? Ajunsă la poartă, îl salut pe părintele Aubry, care își doarme somnul de veci sub o lespede acoperită cu scoici. Pe drum îl zăresc pe Antoine Été la volanul Renault-ului său. Mă

bucur să-l văd. E ca o rază de lumină pe un cer plumburiu.

— Am venit să vă iau.

— E amabil din partea dumneavoastră.

— E normal. Tocmai m-am întâlnit cu furgonul celor de la pompele funebre, încadrat de cowboy.

— Se duc la Dijon.

— Da, știu, la institutul medico-legal. Sunteți bine?

— Merge. Ce-o să-i facă lui Blanche?

— Nu sunt legist, dar am asistat la genul ăsta de operațiune. Chiar vreți să știți?

— Da. Am senzația că de la începutul poveștii ăsteia mi se ascunde ceva. Până și Paul pare să mă mintă.

— Paul e comisarul?

— Da, Paul Serran. L-am cunoscut când lucram la *Tăcerile lui Dumnezeu*. N-aș fi crezut niciodată că o să am de-a face cu el în viața reală… Iar acum îmi dă impresia că trece sub tăcere unele informații… că încearcă să mă protejeze. Nu mă mai privește ca înainte. Prin urmare, da, vreau să știu.

— În regulă. Aveți ceva în program azi?

— Nu.

— Perfect.

Antoine o ia pe drumul spre casa de la tombolă, dar nu se oprește acolo, ci iese din Gueugnon. Mărește temperatura din habitaclu înainte să înceapă, ca și cum vorbele pe care se pregătește să mi le spună mă vor îngheța.

— La institutul medico-legal, un medic legist va deschide sicriul în prezența lui Paul Serran. Cu siguranță vor asista și Cyril Rampin și un criminalist. Polițiștii însărcinați cu efectuarea anchetei sunt cei care-i vor transmite procesul-verbal magistratului care se ocupă de caz. Mai întâi vor fotografia sicriul, vor verifica din nou că sigiliile sunt la locul lor. Apoi îl vor deschide și vor îndepărta materialele textile. Singura dată când am asistat la această operațiune, experta a fotografiat sicriul, apoi corpul dinăuntru. Când e posibil, este examinat radiologie… Asta depinde de dotarea institutului medico-legal.

Cel de la Dijon e lângă un spital cu care colaborează. Fără îndoială, cadavrul va fi dus acolo în seara asta foarte târziu sau mâine-dimineață foarte devreme, ca să se verifice dacă^ nu prezintă fracturi sau alte traumatisme. În orice caz, asta se va întâmpla după sau înainte de sosirea pacienților. Examinările depind de starea corpului. După trei ani, țesuturile sunt mai mult sau mai puțin alterate, în funcție de modul de înhumare și de tratamentele aplicate defunctului de către tanatopractician. Pe urmă, medicul va efectua o autopsie clasică pentru a se asigura că a fost vorba de o moarte naturală, va preleva fluide și țesuturi pentru a-i identifica profilul genetic. În ce privește ADN-ul, eșantioanele pleacă la un laborator care va stabili cartea de identitate genetică a lui Blanche. Apoi aceasta va fi comparată cu cele ale persoanelor cel mai apropiate. Se caută legături de filiație. Și, mai ales, se va confirma că este într-adevăr ea.

— Se vor raporta la Jeanne, sora lui Marie Roman. Marie Roman e mama lui Blanche. Va fi înmormântată peste puțin timp.

— Poftim? Cine va fi înmormântată peste puțin timp?

— Marie Roman, mama lui Blanche... Înmormântarea e azi, la Flumet.

Stupefiat, Antoine rămâne tăcut.

— ADN-ul lui Blanche va fi comparat și cu cel al tatălui ei, Sudkovski.

— Nebunul?

— Da.

— Ăla pe unde mai umblă?

— Habar n-am. E căutat. A ucis de două ori. A încercat s-o omoare pe Marie Roman în 1999, țintuind-o într-un scaun cu rotile, și a terorizat-o pe Blanche toată viața. Până acolo încât ne putem imagina c-o să vină să-i profaneze mormântul.

Îmi vine deodată o idee. Formez repede numărul lui Paul. Răspunde imediat.

— Paul, aici Agnès. Blanche poartă o rochie roșie și balerini roz de dans. Mă suni ca să-mi confirmi?

Spune că da și închide. Nu e singur, și deja știu prea multe. Un panou cu inscripția Toulon-sur-Arroux indică intrarea într-un sat.

— Unde mă duceți, Antoine?

— Să vizitați o casă.

— Ați devenit agent imobiliar?

— Încă nu. Aș vrea s-o cumpăr, dar mi-ar plăcea să vă aflu părerea.

— O să renunțați la casa de la tombolă?

— Nu.

— O să aveți două case?

— Da. Una pentru vară și cealaltă pentru totdeauna.

— Pentru că nu e totdeauna vară?

— Nu prea.

— M-am săturat de cimitire, de despărțiri, de femei care rămân gravide... Așa că mă bucur să vă vizitez casa!

— După vizită vă duc la Méridien.

— Ce meridian?

— E un restaurant nemaipomenit la Toulon.

— Ce idee fainã... Antoine?

— Da.

— Ca sã terminãm cu moartea o datã pentru totdeauna, dupã ce fac ei toate astea... ce-o sã se întâmple cu Blanche?

— Corpul ei va fi aşezat într-un nou sicriu. Iar apropiaţii vor trebui sã aştepte decizia judecãtorului, care va semna sau nu o autorizaţie de înhumare în funcţie de evoluţia anchetei. Judecãtorul va lua legãtura cu aparţinãtorii şi le va solicita opinia în legãturã cu locul unde va fi înmormântatã.

— Mã întreb dacã Blanche era credincioasã. Nu-i ştiu nici mãcar confesiunea. Colette nu vorbeşte despre asta pe casete.

După ce traversãm satul, trecem pe un pod drãguţ şi continuãm pe malul râului. Apoi o luãm pe un drum de ţarã mãrginit la stânga de o frumoasã pãdure de stejari, iar a dreapta, de pãşuni vãlurite. Antoine parcheazã în faţa unei case urâte. E prost înjghebatã, parcã tãiatã în douã. Modernã în stânga, veche în dreapta. O combinaţie nefericitã. Îmi vine aşa de tare sã râd, cã mã ciupesc de mânã. Antoine pare atât de sigur pe el, încât îl urmez cu ochii în pãmânt.

— Aveţi cheile?

— Da, mi le-a dat un prieten.

— Apropo de chei, ştiaţi cã mãtuşa mea şi Aimé Chauve se iubeau?

— Nu. Dar e o veste bunã.

— De ce?

— E întotdeauna o veste bunã când nişte oameni se iubesc.

— Dar să nu spuneți nimănui.

— Promit.

Se duce pe o latură a casei și descuie o ușă de sticlă. Ajunsă înăuntru, sunt siderată de frumusețea pereților de piatră, a tablourilor, a lemnăriei, a ferestrelor. Totul e splendid, luminos. O scară industrială duce la bucătărie și la etaje. Casa aceasta își ascunde bine atuurile. Mă îndrăgostesc de ea pe loc. În tăcere, străbatem încăperile ca doi tineri căsătoriți care-și descoperă viitorul cămin. Priveliștile asupra zonei rurale din jur îți taie răsuflarea. Nici nu îndrăznesc să-mi închipui ce frumos e aici primăvara. Și totuși marea e departe. Antoine rostește doar câteva cuvinte în cursul vizitei.

— La două sute de metri e un râu. Vara te poți scălda.

Când urcăm în mașină îmi șoptește:

— Deci? O cumpăr?

— Da!

*

— Romancieră?

— Poate. O să încerc.

— E un proiect frumos.

La Méridien, suntem la a treia cafea. Toți clienții au plecat, mai sunt doar doi bărbați care-și termină consumația la bar. Am rămas singuri în sală, incapabili să ne dezlipim de acolo. După ce ne-a servit, patroana ne-a spus: „Nici o problemă, nu închidem după-amiaza”.

— Ați început deja să scrieți?

— Am scris scenariul poveștii părinților mei, pe care acum îl

transpun într-un roman. E ca și cum aș traduce un text dintr-o limbă străină, pentru că limbajul scenariului și cel al literaturii sunt foarte diferite. Și dumneavoastră, Antoine? Când o să vă întoarceți la spital?

— Când o să fiu bolnav, cât mai târziu posibil. Sau ca să-mi vizitez un prieten.

— Dar mă refer la profesia dumneavoastră. Nu vă e dor să vă tratați pacienții?

— Mi-e dor de pacienți, nu și de teama că n-o să observ semnele unei boli.

— În adâncul sufletului, sunteți cam laș.

— Da. Așa cum dumneavoastră nu mai faceți filme sub pretextul că actorul principal al vieții dumneavoastră a plecat.

— Așa e. Suntem la egalitate. Trăiască lașii! Își ridică ceașca.

— În sănătatea lașilor!

29

25 noiembrie 2010

Sunt la Monge, iar Ana a ațipit lângă mine. Ea și Cornélia mi-au făcut o surpriză. Au luat trenul fără să mă anunțe. Cornélia doarme la etajul de deasupra. Adulmec pielea fiicei mele, ceafa ei e caldă, răsuflarea ei îmi spune că doarme. O sărut ușor pe păr, ca să n-o trezesc.

Când eram mică, îmi plăcea să mă îmbolnăvesc, pentru că mama dormea cu mine. Iar când nu mai aveam febră, se întorcea la tata. Prin urmare, îi spuneam că mă doare aici, apoi dincolo, ca să rămână cu mine. Am dormit cu Ana de multe ori, mult înainte de despărțirea de Pierre. Se pare că e o greșeală, dar o greșeală și mai mare ar fi să nu profit de prezența ei. Singurul meu copil. Anul viitor va merge la liceu și se va duce să-și petreacă noaptea la prietene, nu cu mine.

Ana s-a certat cu tatăl ei când a aflat că Audrey e însărcinată. I-a spus că nu-l credea atât de prost. Că nu va crește cu acel copil, pentru că e mai apropiată de vârsta de a-i fi mamă decât de cea de soră, iar el ar putea să-i fie bunic. Pierre a luat foarte prost aceste remarci. Ana a plecat trântind ușa. Probabil că Pierre m-a blestemat, zicându-și că fata noastră mi-a moștenit caracterul. Întotdeauna e vina mamei.

Când a ajuns la Monge, Ana s-a repezit în brațele mele. Eram în cameră, cinam singură, când am auzit o bătaie în ușă. Am

crezut că era Adèle, dornică să-mi dezvăluie cine știe ce despre nopțile petrecute cu Paul sau escapadele ei la Cannes. Când am văzut-o pe fiica mea, n-am putut să-mi stăpânesc un țipăt de bucurie. Ce surpriză plăcută!

Toate o să se aranjeze până la urmă. Când o să-și vadă frățiorul sau surioara, o să se îndrăgostească nebunește. Așa e viața.

Ana m-a întrebat de ce stau la hotel și nu în vestita casă pe care am de gând s-o cumpăr și pe care ea vrea neapărat s-o vadă. I-am explicat că e din cauza tatălui lui Blanche, fără să-i dau detalii, ca să n-o sperii. Dar să nu-i dai detalii unei adolescente care pune treizeci și șase de întrebări pe minut și nu te slăbește nici o clipă atâta timp cât nu dai dovadă de o precizie de ceasornicar e o bătălie pierdută din start. Până la urmă i-am dezvăluit crimele lui Sudkovski. Am făcut eu mărturisirea, în locul lui.

A deschis fereastra camerei, s-a aplecat să se uite pe strada Jean-Jaurès, în acel moment pustie, cu singurele lumini venind de la vitrine, și mi-a spus:

— Păi atunci ar putea să ne observe în clipa asta.

I-am potolit temerile:

— Nu, ultima oară când i-a fost reperat mobilul era la Paris.

— La Abbesses? a strigat ea.

— Nu, într-un loc îndepărtat de la periferie, am mințit-o. Pe deasupra, eu n-am nimic de-a face cu Blanche. Cred că Paul exagerează.

Mă uit la telefon, nici un mesaj de la Antoine. Ultimul a venit

acum peste două ore: „A fost o zi foarte frumoasă, mulțumesc pentru că mi-ați alungat îndoielile în legătură cu casa, noapte bună”. Iată-mă redusă la situația de midinetă, aștept vești de la un bărbat.

Aud pași apropiindu-se. Camera mea e ultima din capătul culoarului. Pașii se opresc. Ca în filmele de groază, ghicesc o umbră în partea de jos a ușii. Asta-mi aduce aminte imediat de *Diabolicele* lui Georges Clouzot. Numai că nu sunt într-un film, ci la Gueugnon, ascunsă pentru că așa e mai bine. Persoana rămâne nemișcată în spatele ușii. Trebuie să fie unu sau două dimineața. Mă gândesc la Cornélia, aflată la etajul de deasupra, dar nu reușesc să pronunț nici un cuvânt. Dar poate că e Paul, care s-a întors de la Dijon, sau Antoine, care crede că sunt singură. Și dacă e o fantomă? A lui Blanche? Inima începe să-mi bată nefiresc de repede. Am încuiat bine ușa? Fata de la recepție i-a adus Anei un croque-monsieur pe la zece, revăd scena cu ochii minții. A bătut, a intrat, am schimbat câteva cuvinte, am căutat bani în poșetă ca să-i dau un bacșiș, în acel moment mi-a sunat telefonul, mesajul lui Antoine. Cum eram nerăbdătoare să-l citesc, nu m-am întors să închid ușa după ea, iar Ana se apucase deja să mănânce pe un colț de masă. Cum e posibil? Cum am putut uita să încui? Cineva o împinge. Paul, Cornélia sau Antoine n-ar intra sub nici o formă în camera mea fără să bată. Lumina de pe culoar cade pe geanta de voiaj a Anei, aruncată pe jos. Întrezăresc silueta în contre-jour a unui bărbat care închide ușa după el. Îl aud răsucind cheia în broască. Zgomotul acesta mă paralizează. Mă prefac că dorm, dar îl văd

apropiindu-se de pat, apoi ocolindu-l ca să se apropie de mine. Emană un miros de pământ ud după ploaie. El e. Un miros de cimitir. El e. Cum a intrat în hotel? Ce vrea? Ce caută? Oare crede că știu ceva ce el nu știe? Rămân tetanizată, ca și cum mi s-ar fi administrat GHB, drogul acela care paralizează victimele și despre care am vorbit în *Tăcerile lui Dumnezeu*. Încerc să ridic brațul ca s-o ating pe Ana, dar sunt incapabilă să mă mișc. Incapabilă să strig după ajutor. Sunt închisă într-un costum de scafandru de gheață. Se apleacă spre mine, îmi adulmecă părul și gâtul așa cum ar face-o un animal, îi simt răsuflarea urât mirositoare. Încerc să-mi adun forțele ca să mă arunc asupra lui, dar corpul meu nu mai răspunde. Oare sunt pe cale să mor, ca femeile din familia mea? Oare sunt ultima de pe listă?

Un strop îmi cade pe obraz. Apoi un al doilea. Parcă ar fi început să plouă. Aud o mașină trecând pe stradă, disting muzica mp pe care o ascultă șoferul, fără îndoială prea tare. Îmi ia destul de mult timp să— mi dau seama că intrusul plânge. Rămâne o veșnicie aplecat deasupra mea, tot cu acest miros de pământ ud. Lacrimile mele de groază se amestecă pe obrajii mei cu ale lui. O să mor din cauza tristeții lui. De ce? De ce o să mor din cauza tristeții lui? Soneria mobilului mă smulge din starea de prostrație. Reușesc în sfârșit să urlu:

— De ce O să mor din cauza tristeții lui?

înnebunită, Ana aprinde toate lămpile. În cameră nu suntem decât noi două. Dar prezența intrusului mă obsedează. Nu văd trăsăturile încordate ale fiicei mele, care mă studiază plină de spaimă. N-o aud spunându-mi:

— Mami, ai avut un coșmar.

Nu reușesc să-i răspund că n-a fost un coșmar, că individul e în cameră. Că se ascunde sub pat. Strig:

— Ana, fugi la ușă! Repede! Salvează-te! Salvează-te!

Nu se mișcă. Mă năpustesc la ușă, care nu mai e încuiată, o deschid, mă întorc s-o înșfac pe Ana de mână și o trag până la camera lui Paul urlând:

— Ajutor!

Paul apare în crăpătura ușii înainte să bat. Are telefonul la ureche.

— Agnès, tocmai te-am sunat și...

Ocupanții camerelor alăturate ies năuciți, unii furioși, alții speriați, un cuplu crede că e un incendiu; oricum, toți mă privesc de parcă mi-aș fi pierdut mințile.

— Paul! De ce-o să mor eu din cauza tristeții lui Sudkovski?

— ...

— Paul! E în camera mea! Sub pat! Vino să te uiți sub pat! Plânge! Nu încetează să plângă!

Paul se duce să verifice ca să mă liniștească. Iese peste câteva clipe.

— Nu e nimeni, Agnès.

— Te-ai uitat în dulapuri?

— Nu e nimeni în dulapuri, Agnès. Probabil ai visat urât.

Ne întoarcem tustrei în cameră. Le prezint scuze tuturor clienților, care, în pijama, cămașă de noapte sau tricou, desculți sau în papuci de casă, se holbează la mine.

— Îmi pare rău, am avut un coșmar.

Paul cercetează iarăși baia și camera. Ferestrele sunt închise. Dulapurile, goale.

— Și nu e nimeni sub pat.

Ana e palidă, am speriat-o rău.

— Iartă-mă, scumpo. Îmi pare rău că v-am trezit, le spun ei și lui Paul. Îmi pare teribil de rău.

— Nu dormeam, îmi răspunde el. Te sunam pe tine.

— Ah, da, așa e… Ce voiai să-mi spui?

— Blanche avea o casetă în mâini.

30

Levgheni Sudkovski vine pe lume în 1928. Părinții lui, originari din Rusia, și-au părăsit țara cu doi ani înainte de nașterea fiului și s-au stabilit în Franța. În 1927, mama lui, care a deprins meserie de la niște acrobați din Riga, în Letonia, se angajează la circul Elliott. Punctul culminant al spectacolului e numărul la trapez, în care mama lui Levgheni e prima femeie care efectuează un dublu salt periculos, fiind prinsă de partener.

Tatăl este cărător de marfa. Pleacă de la serviciu în orașele unde va ajunge circul ca să lipească afișele de doi metri pe trei pe care apare chipul frumos al soției lui. Aceste plecări repetate, drumurile întreprinse singur sunt cele care-i sădesc îndoiala în minte, îi insuflă gelozie. În timp ce el se spetește cărând mărfuri, ea este agățată de alt bărbat sub aplauzele publicului. Vede bine privirile încântate ale spectatorilor. Ce face ea când el nu e de față?

Cu o lună înainte să nască, femeia încă zboară sub cupola circului, cu corpul strâns într-un corset, și își reia acrobațiile când Levgheni are cincisprezece zile. Bebelușul își petrece zilele în brațele mamei sau în landou, într-un colț al arenei. Abia ce a deschis ochii, că vede peisaje defilând pe drum și pe mama sa zburând în ținute sclipitoare. Un micuț alăptat la cerere, acoperit cu sărutări, legănat cu cântecele pe care i le fredonează mama. Nu plânge niciodată, cu excepția momentelor când tatăl

lui face crize de furie îngrozitoare, mergând până acolo încât să-și bată nevasta. Levgheni își face primii pași pe rumeguș, privindu-și mama cum zboară în înaltul cupolei, întinde brațele spre ea, chemând-o. Când ea se aruncă de pe platformă deasupra plasei de siguranță, și-o imaginează ca pe o pasăre. La trei ani, o numește „mămica mireasă". Pentru că nu poartă decât ținute albe, din muselină de mătase.

De fiecare dată când se apropie de el, mânuțele lui îi prind sânul ca să sugă laptele matern, iar ochii i se închid de fericire. Levgheni crește delectându-se cu o mamă aeriană mirosind a apă de flori, cu care își fricționează zilnic corpul. La trei ani știe să jongleze și să-și țină echilibrul pe sârmă. Șase luni mai târziu ea îl învață primele acrobații, să sară de la un trapez la altul, trapeze pe care a avut grijă să le coboare la un metru de sol. O viață de vis pentru un copil. La adăpost de bruta de taică-său, care nu apucă să-l vadă. O viață îngemănată cu aceea a mamei. Respiră împreună. În ziua când împlinește patru ani, Levgheni realizează prima figură cu plasă de siguranță: un salt înainte. Vede în ochii ei că e fermecată. Levgheni are un singur vis: să facă acrobații împreună cu ea.

Dintr-odată însă, viața lui este dată peste cap. Tatăl lovește prea tare, iar mama, apatică și plină de hematoame, cade la pat. Levgheni stă întins lângă ea. Tatăl lui se ceartă atât de rău cu proprietarii circului, încât îi impune soției să-și dea demisia. Se mută într-un apartament cu două camere insalubru la Caluire-et-Cuire. Gata cu peisajele care se perindă prin dreptul geamului, gata cu hrănirea elefanților, gata cu muzica, cu

clovnii, cu mirosul de paie și de bălegar.

Tatăl lui muncește în tura de noapte la uzină, iar mama nu mai are voie să iasă. O însoțește peste tot, chiar și la cumpărături, lăsându-l pe copil singur în apartament, postat în fața ușii, cu răsuflarea tăiată, așteptându-le panicat întoarcerea. Atunci se repede la picioarele mamei. Nu se întâmplă niciodată ca ea să intre în casă fără să-l aibă lipit de fustă.

Ca să-și treacă timpul se antrenează împreună, fac exerciții folosind fiecare greutatea celuilalt în bucătăria minusculă, se ciocnesc, își fac vânătăi și izbucnesc în râs din te miri ce. Însă această imitație de fericire este efemeră. Copilul vede cum superba lui pasăre a paradisului e țintuită la pământ, îndură umilințele fără să scoată o vorbă. Ascultătoare ca un animal îmblânzit, nu încearcă să fugă, sau poate nu găsește poarta cuștii. Înainte li se oferea spectatorilor, acum Levgheni o are numai pentru el. Emoțiile se învârtejesc în mintea lui fragedă. Simte că mama lui nu mai e fericită, dar îl liniștește gândul că e închisă cu el și i se poate dedica în exclusivitate. Tatăl lui nu e niciodată acasă. Se trezește la unsprezece, pierde vremea la bistro până la trei, vine să mănânce și să tragă un pui de somn în aburii alcoolului, după care îmbucă ceva și pleacă la muncă. Nu se întoarce decât la cinci dimineața.

Ca să înveselească mohorâta lor viață de zi cu zi, mama inventează povești din lumea circului, povești cu funambuli, trapeziști și acrobați pe care le deapănă mereu cu gingășie. Într-o zi, îi promite, vor da niște spectacole de necrezut. Și totuși, se gândește băiețelul, dacă ar pleca ar însemna să se despartă din

nou. „Ea se va întoarce la ceilalți și n-o să mai fie a mea. N-o să mai am mâinile ei, agilitatea ei, frumusețea și pântecul ei numai pentru mine.” Seara, Levgheni se lipește de mama lui, desfătându-se cu căldura și mirosul ei. Noaptea târziu, ea îl pune cu grijă în pătuț, iar tatăl ia locul cald încă al copilului, care n-are voie să intre în dormitorul conjugal când se aud zgomote.

Într-o dimineață, când tatăl doarme lângă ea, micuțul dă ocol patului ca să se strecoare sub pătură. Mama nu se mișcă. Băiatul o ia de mână și plânge pe tăcute. Se gândește la seara precedentă, la cea de-a doua ciocolată caldă pe care ea a refuzat să i-o prepare, el a fost cuprins de o furie dementă, a lovit-o cu pumnii, ia izbit picioarele, fesele și șalele. Îngrozită, ea l-a privit, apoi a început să urle la el în rusă, deși i se adresa întotdeauna în franceză. Levgheni n-a înțeles toate cuvintele. Doar că utilizarea violentei este cel mai rău lucru pe care-l poate face cineva în viață. A repetat: „Iartă-mă, mămico, iartă-mă, mămico”, pentru că ea plângea în hohote. Era prima oară când o vedea plângând din vina lui. „Iartă-mă, mămico.” în dimineața aceasta, corpul mamei este rece. Ascultă răsuflarea tatălui, care doarme liniștit, dar cea a mamei a dispărut. Are ochii închiși, cearcăne mari, chipul palid, aproape albastru, dar nu precum cerul. Un albastru înspăimântător. Ca atunci când îngheți de frig. A plecat singură. Fără el. Pentru că a fost rău. În jurul gâtului ei sunt niște urme maronii. Va fi singurul care le observă. Când tatăl lui se trezește, nu pare surprins de moartea soției și se uită la ea oarecum nedumerit. Ce-o să facă acum cu

ea?

Levgheni se gândește la vorbele mamei: „Să știi, dragostea mea, că tatăl tău, când l-am cunoscut, nu era așa”. De ce devine cineva „așa”? „Când l-am cunoscut, era simpatic, drăguț, cânta tot timpul. Am fugit în lume ca să fim împreună, pentru că părinții mei nu voiau să ne căsătorim, li se părea prea necopt.”

Tatăl o îmbracă pe moartă cu un pulover pe gât și o pereche de pantaloni înainte de a chema un medic care se grăbește să tragă concluzia că decesul a avut origine medicamentoasă. Urmele de strangulare nu vor fi menționate pe certificat. Levgheni are patru ani și șase luni când viața i se oprește în loc, are convingerea că mama a plecat din cauza lui. O ruptură de nerostit. Sufletul lui se pierde sub presiunea frigului care se răspândește în el ca o otravă mortală, împărțeau aceeași inimă. Mama a luat-o cu ea. Aude un cuvânt pe care nu-l cunoaște, pe care nu-l înțelege, „sinucidere”. O vecină murmură: „Ar fi putut totuși să se gândească la cel mic”.

Vecinii strâng bani ca să-i ofere o ceremonie demnă de acest nume „doamnei drăguțe de la etajul cinci pe care o vedeam asa de rar”. Sicriul e din lemn de brad. Când capacul se închide peste fața mamei, copilul simte cum o ploaie acidă îi mistuie corpul până în punctul în care își pierde cunoștința. A fost spintecat cu cuțitul, așa cum se separă două entități lipite una de cealaltă. Își revine sub palmele tatălui, sub privirea îngrozită a cioclului. „Tată, de ce se cheamă cioclu?” „Pentru că ciocănește mormintele, să se asigure că morții nu vor să iasă, tolomacule.”

Nu va exista nici lespede de marmură, nici placă funerară. E îngropată într-un colț al cimitirului din Caluire. Departe de celelalte cavouri, departe de celelalte familii ale căror portrete sclipesc în soare. O singură coroniță de trandafiri albi din pânză e sprijinită de crucea din lemn pe care este gravat numele răposatei: „Liuba Rozov, căs. Sudkovski". Crucea desenează o umbră pe pământul afânat. Copilul, care nu știe să citească, asistă la înmormântare fără să-l tină nimeni de mână. La sfârșitul predicii, din care n-a înțeles nici un cuvânt, o doamnă îl atinge cu tandrețe pe umăr, însă el o respinge violent. „Bietul micuț, durerea e de vină." Tatăl își trage nasul, dar nu plânge. Bietul om!

Îndată ce ajunge în apartament, redirecționează loviturile pe care le administra înainte soției asupra copilului. Levgheni e aproape ușurat să afle ce soartă îl așteaptă. De acum mama lui n-o să mai sufere, încasează el tot. „Iartă-mă, mămico."

Tatăl nu pregetă să vândă talentele băiatului său, cumpărătorul fiind proprietarul circului Alcaraz et Frères. Levgheni devine unul dintre cei mai tineri acrobați pe sârmă din Franța. Exersează neobosit la barele paralele, de dimineață până seara. Între 1934 și 1938, spectatorii vin de departe ca să-l admire jonglând și ținându-și echilibrul pe o minge, pe o sârmă, pe un cal. Dar băiatul nu zâmbește niciodată. Și nu se întoarce decât dacă e strigat „Soudoro". Levgheni Sudkovski, fiul Liubei Rozov, nu mai există.

Izbucnește războiul. Circul Alcaraz se instalează lângă Albertville, la niște țigani care exploatează terenuri în partea

locului. Au câteva petice de pământ și o ogradă plină cu păsări. Trăiesc cu toții de pe urma pieței negre, nu mai dau spectacole. La această fermă, Levgheni învață să scrie și să citească datorită „străbunei”. Așa e numită o fostă guvernantă care a fugit în lume cu un proprietar de stand de bâlci. Îi predă în fiecare dimineață timp de șapte ani, dar singura materie e franceza: lectură, conjugări, gramatică. Nici o lecție de istorie sau de matematică. În acești ani de război, Levgheni învață să arunce cu cuțitul. Întâi la țintă, de la un metru, apoi doi, apoi trei. Capătă perseverență și precizie. După ani de exercițiu, hotărăște să se antreneze cu o țintă umană. Va fi Leïla, nepoata „străbunei”, care are încredere în el. S-a îndrăgostit de el. Levgheni lansează cuțite în jurul ei, respectând cei patruzeci de centimetri de siguranță. Pregătesc împreună un număr pe care speră să-l prezinte la sfârșitul războiului. Își rafinează exercițiul, legând-o pe Leïla de o roată care se învârte. Leïla e mai mare cu trei ani decât el și nu se teme de nimic. După cuțite, vrea să-l învețe ce înseamnă dragostea. El acceptă, dar îi impună o condiție: să nu-l atingă niciodată. Ea își ține mâinile legate la spate și nici nu-l sărută, nici nu-l mângâie. La începutul relației lor bizare, Leïla se amuză. Îi place acest băiat sălbatic și misterios. După câteva luni însă, nu se poate abține și-l sărută pe păr. El o plesnește. „Dacă mai faci asta o dată, o să mori cu un cuțit în inimă.” Șocată de violența lui, Leïla îl părăsește pe loc: „De acum nu ne mai vedem. Nici pentru numărul cu cuțitele, nici în pat. S-a terminat”. Înnebunit de furie, îi trage o bătaie soră cu moartea. Nimeni nu-l părăsește pe Soudoro.

La sfârșitul războiului, tatăl lui îl anunță că a devenit proprietarul circului Alcaraz, are acte doveditoare. Cum a reușit? Levgheni nu știe. Are optsprezece ani și face cunoștință cu Marie Roman. Tatăl lui moare în 20 ianuarie 1946, ziua în care generalul de Gaulle demisionează din guvern. O cădere fatală de la înălțime, sub cupola circului. Levgheni nu-l înmormântează la Caluire, ci pune să fie aruncat în groapa comună de la cimitirul din Albertville. Ne vedem în iad, bătrâne ucigaș.

În 1950 construiește un mormânt din marmură albă pentru mama lui. Albă, ca toate ținutele pe care le purta. Achită cu bancnote. O avere. Cere ca numele ei, Liuba Rozov, să fie gravat cu litere de aur. Când e întrebat ce epitaf și-ar dori, nu știe ce să răspundă. I se prezintă mai multe modele, care i se par ridicole. Până la urmă îl scrie el însuși, în rusă, pentru ca nimeni să nu înțeleagă. „Mamei mele trapeziste, fie să mă ia cu ea.”

31

26 noiembrie 2010

Ana intră pentru prima oară în casa din rue des Fredins. Am venit pe jos de la Monge. Nu îndrăznește să-mi spună că i se pare urâtă, dar îi ghicesc gândurile. Se preface că-i plac dulapurile din bucătărie, murmurând: „Drăguț”, când are părerea contrară. E tot mai dezamăgită pe măsură ce continuă vizita. Patru încăperi cu totul. Apoi, în fața ușii închise a dormitorului, își dă drumul:

— Nu sunt de acord. Coco a murit aici, în camera asta unde tu refuzi să intri, mami… Ei bine, eu refuz ca tu să cumperi casa asta. Găsește alta. Înțeleg, ai petrecut aici două sau trei săptămâni demente, ascultând casete, și ți-ai regăsit prietenii, ba chiar și pe fiul familiei Eté, dar acum trebuie să i-o dai înapoi lui Louis. Asta nu e casa ta, e un loc unde să vii să mori. Dacă tot urmează să am un frate sau o soră, fie-ți milă, măcar să-mi placă atunci când o să vin să te văd la țară… Dacă ai cumpăra atelierul de cizmărie, aș pricepe, acolo e spiritul lui Colette, l-am putea amenaja cumva. Dar nu aici. Mă imploră din priviri înainte să adauge: Știi ce? O să căutăm pe internet și— o să facem turul agențiilor imobiliare. Găsim noi ceva ca lumea.

Mă aud răspunzând: „Bine”. Ana mă privește neîncrezătoare.

— Nu ești dezamăgită?

— Ai dreptate. Ar trebui să ne ascultăm copiii mai des.

— Copilul.

Îi zâmbesc în timp ce mă îndrept spre dulap ca să iau colecția lui Colette, pe care vreau s-o studiez la Paris. Până acum n-am făcut decât s-o frunzăresc, dând paginile la întâmplare, zăbovind la fotografiile cu Aimé Chauvel.

— Când faci rost de înregistrarea pe care o avea Blanche în sicriu? vrea să știe Ana.

— Habar n-am. Din câte zice Paul, i-a fost trimisă judecătorului. O să dureze mult...

— Paul crede că poate fi ascultată?

— Da. Era protejată în pungi de plastic acoperite cu folie alimentară. Ar fi fost intactă și peste o sută de ani.

— Ce nebunie...

— Nu-mi vine să cred.

— Dar ce coșmar ai avut azi-noapte, mami? Nu te-am mai văzut niciodată așa... Nici măcar când a plecat tati.

Scot supapa și-mi dezumflu salteaua călcând peste ea. Aerul iese într-o lamentație stranie și prelungă. Oare e dezamăgit că spăl putina?

— Levgheni Sudkovski era lângă mine, în camera noastră. Respira. De fapt, îmi adulmeca pielea. Îi simțeam răsuflarea pe ceafa. Mirosea a pământ ud. La început am încremenit. Credeam c-o să mă omoare, așa cum și-a omorât amanta sau pe Viktor Socha... Dar căuta pe cineva prin intermediul meu. Și tristețea lui era abisală, circula dinspre el spre mine și dinspre mine spre el... Lacrimile lui îmi curgeau pe față ca niște picături de ploaie. Îi simțeam nefericirea, nu nebunia ucigașă. Când Paul

mi-a dat telefon, soneria m-a trezit... Dar mi-a fost greu să ies din oceanul ăsta de suferință. Nici acum nu pot să cred că n-a fost acolo.

— Mami, tocmai a fost găsit. Azi-noapte era la mama naibii fată de noi.

— Știu, dar... era acolo.

*

În fața vitrinei agenției imobiliare de pe rue Jean-Jaurès studiem anunțurile, numărul de camere, fotografiile grădinilor. Ana vrea cel puțin trei dormitoare. Unul pentru ea, unul pentru Cornélia și unul pentru mine. Mă gândesc iar la casa pe care am vizitat-o cu Antoine. Mă pregătesc să-i spun că ieri am găsit casa ideală, dar telefonul îmi vibrează în buzunar.

— E în comă, îmi spune Paul fără vreun preambul.

A plecat azi-dimineață foarte devreme, anunțându-mă că Sudkovski fusese localizat. Că telefonul lui se afla în același loc de câteva ore. Convorbirea se întrerupe. O prind pe Ana de braț și-i șoptesc: „Sudkovski e în comă”. Ana, cu nasul lipit de vitrină, se răsucește cu ochii măriți de uimire. Paul sună din nou.

— Paul, ești sigur că e el? Poate că și-a pus telefonul și actele în haina altcuiva.

— El e, Agnès. A fost găsit întins pe mormântul mamei lui,

— Al mamei lui?

— Da.

— Unde?

— La cimitirul din Caluire.

— De ce e în comă?

— Doză masivă de opioide.
— A vrut să se sinucidă?
— Cu siguranță. Nu prezintă nici o urmă de luptă.
— E posibil să fi fost la Gueugnon azi-noapte?
— Telefonul lui a fost reperat la Caluire pe la trei dimineața.

*

Inconștientul lui plutește pe un ocean de incertitudine. Cerul. Deasupra unui circ. Survolează un sat, trece peste piața centrală, rulotele sunt îngrămădite unele într-altele. E una dintre serile când tatăl lui e plecat să lipească afișe în următoarele destinații ale circului. E în brațele mamei lui, ea e liniștită, el doarme. Îi aude bătăile inimii.

Voci și zgomot de mașinării. Nu-i este nici frig, nici cald. Plutește într-un soi de torpoare, o senzație agreabilă. Nu-l doare nimic. Simte, respiră, aude, dar e în afara lumii. E prima oară când se oprește. Când nu e în gardă. E la mila celorlalți. Între viață și moarte. Are și acum în nări mirosul acela de pământ. Pământul de flori și humusul care o acoperă pe mama lui de șaptezeci și opt de ani. Nu se aștepta să-și amintească atât de precis de cea mai urâtă zi din viața lui. Se aștepta să găsească un mormânt desuet, abandonat în coltul cimitirului. Cu numele de familie șters de trecerea timpului. S-ar fi zărit doar „D-ul sau „a”-ul din Liuba. Începutul și sfârșitul. Uitase că-i construise un mormânt splendid. Cum a putut să uite?

Nu face deosebirea între zi și noapte. La ora asta, în locul acesta, nu e nici un asasin, nici un tip cumsecade. E doar un copil care ar fi putut să-și imite mama, dar a ales să-și imite

tatăl.

*

— Mami, azi e sâmbătă, 26 noiembrie, e ora zece și n-avem altceva de făcut!

— Bine.

Am intrat în agenție și ni s-au propus trei vizite. La ieșirea din fiecare casă nu mă pot gândi decât la cea pe care am văzut-o cu Antoine. Până la urmă i-o menționez tinerei agente imobiliare.

— Da, îmi dau seama despre ce e vorba. În regiune sunt puține case restaurate ca aceea. Chiar eu m-am ocupat de vânzare, acum câțiva ani. Nu știam că a fost scoasă iar pe piață... Dacă nu sunt indiscretă, cine a făcut o ofertă?

— Antoine Eté.

Femeia izbucnește în râs.

— Cred că e o neînțelegere la mijloc. Antoine Été e proprietarul. Poate că e vânzătorul, dar în nici un caz cumpărătorul... De altfel, nu știam că vrea să se despartă de ea.

Îl sun imediat pe Antoine. Îmi răspunde binedispus.

— Antoine, sunt cu Ana, vizităm case pentru că cea de pe rue des Fredins e prea mică. Și... Pe scurt, cea pe care am văzut-o ieri e a dumneavoastră?

Enervată că nu înțeleg, vorbesc prea tare. De ce mi-a spus că e de vânzare?

— Da.

— O vindeți?

— Da.

— Dar credeam că,,.

Nu mă lasă să continui:

— Vin să vă iau de la Monge la unu și vă duc pe amândouă s-o mai vedeți o dată.

*

Acum e beznă deplină. Ca în chichineața unde se ascundea la Caluire când tatăl lui venea acasă beat mort. Se simțea în siguranță. Distinge sunete, voci. Niște bărbați vorbesc despre ADN. Aude și: „Se duce la fund”. Aude, apoi uită. Uneori cineva îi ridică o pleoapă, și lumina îl orbește. În interiorul acestui soare artificial vede silueta mamei care își ia zborul, agățată de trapez, îi dă drumul, se rotește și în cele din urmă e prinsă de niște mâini zdravene: ale lui. „Te-am prins, mămico.” își aduce aminte de ultimele zile. Înainte de acestea, totul e în ceață. Doar senzații, impresii. O singură persoană se profilează clar. Agnès. Această necunoscută îl leagă de dragostea lui din copilărie.

A urmărit-o câteva zile la Paris. În ultima, a intrat într-un imobil și a ieșit cu un bărbat. Actorul din filmele ei. I-a văzut toate filmele. Dar nu l-au interesat, pentru că ea nu joacă în nici unul. Îi preferă interviurile. S-au dus într-o braserie ca să stea de vorbă. El s-a ascuns într-un colt ca să-i observe fără să fie văzut. Apoi Agnès a plecat cu metroul. El a urmărit-o. În picioare în vagonul plin ochi, cu fruntea sprijinită de perete, cu degetele încleștate pe mânerul de susținere, a început să plângă. Era atât de aproape de ea, încât ar fi putut s-o atingă. Ar fi vrut să-i desfacă puțin gulerul mantoului ca să-i adulmece pielea, să-i regăsească parfumul. Ca prin minune, la stația Madeleine a fost proiectat înspre ea, ajungând cu nasul în părul strâns într-

un coc neglijent. A șoptit: „Iartă-mă”, dar Agnès nu l-a auzit. I s-a părut firesc s-o tutuiască. Ea n-a reacționat. Pasagerii s-au enervat, „Nu vă mai împingeți!”, el ar fi vrut ca această clipă să nu ia sfârșit niciodată. Bentița ei s-a desprins și i-a alunecat pe gât. Chiar înainte să cadă, el a prins-o în căușul mâinii și a strâns-o în pumn. A aruncat o privire în jur, nimeni nu era atent. Toți erau iritați, tăcuți, resemnați. Agnès stătea cu ochii închiși, cu fruntea lipită de geam. Părea adormită. La ce se gândea? De ce avea un aer atât de trist? Semăna cu mama lui când trăia ca o pustnică în apartamentul din Caluire.

Și-a dat seama că n-avea să i se mai ivească niciodată ocazia de a fi atât de aproape de ea. La rândul lui, a închis ochii până la Saint-Lazare și nu s-a mai clintit.

De data asta, era sigur, nu mai putea să fie o coincidență. Verbină proaspăt culeasă. Doar mama lui mai avea acest miros atât de special. Preț de patru minute a rămas cufundat în amintiri, alături de cea la care nu mai îndrăznise niciodată să se mai gândească, de teamă să nu moară trăsnit. Apoi ea s-a întors, și-a cerut scuze de mai multe ori în timp ce trecea prin mulțime și a coborât din vagon. El a rămas în picioare, nemișcat, cu bentița strânsă în pumn.

Mai târziu, când s-a întors în rue des Abbesses, a zărit lumină în apartamentul ei. Era frig. Nu putea să doarmă pe stradă, așa că s-a strecurat în curtea din spate a restaurantului de vizavi. Aburul scos de hotele din bucătărie l-a încălzit câteva ore. Frigul l-a trezit pe la cinci dimineața, așa că s-a refugiat într-un bistro de pe rue Lepic să bea o cafea. Când a ajuns iarăși la clădirea ei

a văzut-o urcând într-un taxi, singură. A pierdut-o în acea dimineață.

*

Antoine ne așteaptă zâmbitor pe trotuar când ajungem la hotelul Monge.

— De ce nu mi-ați spus că e casa dumneavoastră și că e de vânzare?

— Pentru că e de vânzare, dar numai pentru voi două. Ana și cu mine schimbăm o privire îngrozită înainte să izbucnim în râs.

*

E opt și jumătate. Gălăgioși și binedispuși, suntem strânși în jurul unei mese de la restaurantul hotelului Monge. Lyèce, Line, Hervé și fiul său de șaisprezece ani, Nathalie și partenera ei, Adèle, cu cele două fete, Antoine, Ana și cu mine. În seara asta avem paella și rozé pentru toată lumea. Cu excepția copiilor, care sau adunat instinctiv la capătul mesei ca să vorbească în legea lor și să bea ice tea la doză. Conversațiile noastre sar de la un subiect la altul, dar „Sudkovski,

Colette, Blanche, nunta, sonorizarea, DJ-ul, mărturiile, nimic religios, ți-ai ales rochia, publicarea anunțului, rezultatul meciului…” revin constant. Paul își face apariția, tras la față.

— Sudkovski e la terapie intensivă. Cu siguranță nu apucă răsăritul.

Îmi revine în minte prezența lui în camera de hotel. La fel și lacrimile lui. Era acolo. „Cu siguranță nu apucă răsăritul.” Blanche a așteptat atât de mult aceste cuvinte! Mă pregătesc să-

l întreb din nou pe Paul dacă e posibil ca Sudkovski să fi fost la Gueugnon noaptea trecută, dar îl văd trăgându-și un scaun și așezându-se lângă Adèle după ce a sărutat-o pe păr. Acest gest atât de intim în fața tuturor mă emoționează la culme și mă împiedică să vorbesc.

Nathalie, care pare mai puțin sensibilă decât mine, își scoate carnetul stil Columbo.

— Nu-ți face griji, n-o să spun nimic până nu-mi dai tu permisiunea... Dar pot să zic că era o casetă audio în sicriul lui Blanche? Ai ascultat-o? Cine vorbește în înregistrare?

Antoine mă privește tot timpul, la rândul meu îl privesc tot timpul. O să-i cumpăr casa.

La sfârșitul după-amiezii am trecut pe la Louis Berthéol câtă vreme Ana făcea baie ascultând Lady Gaga în boxe. Lui Louis i-am mărturisit pentru prima oară ce simt. Că am senzația că sunt în centrul acestei povești. Și că nu mai am pe nimeni care să-mi răspundă la întrebări. Nici pe părinții mei, nici pe Colette, nici pe Blanche.

— Pe rue des Fredins, mi-a spus el, vizavi de Colette, stă o doamnă. Treci strada și bate-i la ușă. Ea o să-ți dea răspunsurile.

— Doamna care-mi lasă oale cu supă?

— Se prea poate să facă și supă.

— Cum o cheamă?

— Doamna Aubert.

— Am întâlnit un domn Aubert la barul din centru, își amintea de Sudkovski și de fiica lui. Lucra la primărie și fusese chemat pentru că un animal evadase din menajerie.

— Vecina aceasta este fiica domnului Aubert.

Aici, toată lumea se cunoaște cu toată lumea.

— Știai că Blanche avea o casetă în mână?

— În ajunul înmormântării, Colette mi-a dat o pungă albastră din plastic. Era foarte bine împachetată cu folie alimentară. M-am gândit că era un mic aparat de radio la care să asculte muzică, dar n-am îndrăznit să întreb. Colette m-a rugat să strecor punga în sicriu. În ciuda aparențelor, Colette nu era nicidecum o femeie simplă. Și, mai ales, era foarte secretoasă. Chiar și cu mine.

De la Louis m-am dus direct la vecina de pe rue des Fredins, am deschis poarta, am bătut la ușă, am strigat, dar n-a răspuns nimeni. Era noapte și frig.

O să mai încerc o dată mâine, înainte să plec la Paris.

32

19 ianuarie 1972

în seara asta e aniversarea unui client de la Cabaretul Păsărilor. Localul a fost rezervat pentru o sută și ceva de invitați. Blanche și celelalte două hostesse au trebuit să vină mai devreme decât de obicei ca să ajute la decorarea sălii și la organizare: artiștii care vor fi 3rezenți, tortul, surprizele. Sudkovski a însoțit-o până a ușă ca să fie sigur că nu-l minte. „Patru după-amiaza e foarte devreme."

În interior, cineva s-a așezat la vechiul pian care, în mod excepțional, a fost adus în centrul scenei. Improvizează pe tema Variațiunilor Goldberg. Blanche nu cunoaște nici această muzică, nici persoana care apasă pe clape. În picioare, cu spatele la bar, e incapabilă să se miște. N-a auzit niciodată o asemenea muzică. „îl are pe Dumnezeu în fiecare deget", îi șoptește unei colege care nu înțelege la ce se referă.

Când muzicianul se ridică, tinerețea trăsăturilor lui o surprinde. Nu trebuie să fii bătrân ca să cânți astfel? Pianistul o vede, împietrită la câțiva metri de el, și vine drept spre ea. E imens. Dintr-odată, se oprește și o scrutează atât de intens cu ochii lui mari și verzi, încât Blanche are senzația că o atinge. Se lasă privită fără să scoată o vorbă.

— Semănați cu cineva, murmură el. Dar fără să-i semănați. Cum vă numiți?

— Blanche.

— E un nume frumos, Blanche. O notă albă durează doi timpi[25].

— Îmi puteți spune de unde pot lua un pahar de apă?

După ce bea se întoarce la pian, iar ea, la treburile ei. La șase și jumătate, echipa se adună ca să mănânce în grabă înainte de sosirea invitaților. Pianistul rămâne cu grupul și se așază lângă Blanche ca și când ar cunoaște-o, dar nu-i spune nici o vorbă. În cursul petrecerii, ea află că îl cheamă Jean și că dă concerte în lumea întreagă. „în lumea întreagă", se gândește. „Dar atunci ce face aici, în cabaretul ăsta?"

Bărbatul care-și serbează ziua de naștere, Alain Terzieff, este directorul Conservatorului din Lyon, instituția pe care a absolvit-o pianistul. Jean i-a pregătit o surpriză.

„Surpriza e de fapt pentru mine." Cuvintele acestea îi răsună fără încetare în minte.

Când Alain Terzieff intră în cabaret, toți prietenii lui sunt deja acolo. Începe petrecerea. Jean, la pian, începe un vals polonez în chip de bun-venit. În culmea încântării, sărbătoritul îl strânge în brațe. Blanche e uimită de această dovadă de afecțiune. „Toți oamenii ăștia sunt frumoși", își spune. „Nu fac parte din lumea mea. Sunt liberi, se duc unde vor, fac muzică, sunt poeți. Mie nu mi-ar face nimeni un asemenea cadou. Nu am prieteni care să mă serbeze. Zilele mele de naștere sunt la fel ca toate celelalte. Pe vremuri, când Natalia era cu noi, apărea dimineața cu un tort drăguț și cu lumânări. În fiecare an, Soudoro îi zicea: «Ai grijă, graso, cu tâmpeniile astea o să-ți dai

foc la barbă». Era gelos pe dragostea pe care i-o purtam.”

Urmează un număr de acrobație, un magician, baloane, un tort gigantic. Blanche adună cele cincizeci de lumânări în care a suflat sărbătoritul. Din copilărie s-a deprins să șterpelească și să se minuneze de orice fleac. Așa cum fac cei care duc lipsă de orice.

Se prezintă cadourile: o excursie la mare, un stilou aurit, cărți, o eșarfă, sticle de vin, o gravură de epocă. Blanche studiază această ploaie de daruri cu încântare și jind. Se întreabă ce cadou i-ar plăcea să primească dacă ar fi posibil, în afară de acela al libertății.

O iubire la fel de frumoasă ca pianistul.

În mod normal, Jean ar fi trebuit să plece cu ceilalți la sfârșitul petrecerii. În mod normal. Blanche ar fi trebuit să se ducă repede acasă, înainte ca Soudoro să se trezească și să-i observe lipsa din camera lipită de a lui. Însă el era plecat. Blanche și Jean au fost acaparați de aceeași dorință, în aceeași clipă, aceea de a nu se supune vieții. L-a așteptat. El știa c-o să-l aștepte. Blanche l-a luat de braț și i-a spus că nu avea mult timp la dispoziție. El a crezut că era pe moarte. Au trecut pe lângă un club și au intrat. Jean a tras-o înăuntru. Iar când ceilalți muzicieni au plecat, cei doi s-au așezat la un pian, ea și-a pus degetele peste ale lui și i-a urmărit mișcările. Jean a cântat adagio, între 66 și 76 de bătăi pe minut.

Din clipa în care îl zărise la pian, Blanche știuse că noaptea aceea avea să fie cea mai importantă din viața ei. Fusese o intuiție fundamentală. O noapte care nu avea să semene cu nici

o altă noapte.

S-au despărțit pe la șapte dimineața. În apartament era liniște. Véra și tatăl ei plecaseră în ziua precedentă. El îi lăsase „bani de mâncare” pe masa din bucătărie. Era 20 ianuarie.

Când s-a întors, peste două zile, tatăl ei nu și-a dat seama de nimic. Nici că Blanche iubise, nici că petrecuse noaptea cu un bărbat, nici că n-avea să-l uite niciodată.

Așa îmi imaginez că s-au petrecut lucrurile. Așa le-aș fi filmat întâlnirea dacă as fi continuat să fac cinematografie. Nu știu cum a fost în realitate. Cum s-au cunoscut. Dar s-au cunoscut și m-au conceput pe mine. Sunt fiica lui Jean Septembre și a lui Blanche Sudkovski. Hannah Ruben nu m-a purtat în pântecele ei. Paul mi-a dat această veste ieri, după seara cu paella și multă băutură. Era două dimineața. Toată urnea plecase la culcare. Eram amândoi la etajul întâi de la Monge, și am profitat de acest moment ca să-i spun că se schimbase. Că nu se mai uita în ochii mei. Și că această senzație de a nu mai fi privită era oribilă. Ca și cum as fi făcut ceva rău. L-am întrebat dacă îl supărasem. Atunci Paul a hotărât să vorbească, ușurat să scape de povară:

— Știi, în casa de pe rue de Fredins, pe telefon, am găsit amprente digitale. Ale tale, ale mătușii tale și ale lui Sudkovski. E perfect normal ca ADN-ul tău și cel al lui Colette Septembre să indice o origine comună. Unchii și mătușile împărtășesc cam 25% din gene cu nepoții și nepoatele. Dar...

— Dar?

— Sudkovski are aceiași markeri genetici ca ai tăi.

*

Prenumele meu este Agnès, ca al bunicii mele. Hannah Ruben este mama mea. Ea este cea care a dormit cu mine când aveam febră. Ea este cea pe care am ținut-o de mână când a răpit-o boala. Tot mâna mea a strâns-o ea în ziua când l-am înmormântat pe tata. Mie mi-a încredințat vioara ei. Hannah Ruben și-a pus rochia cea frumoasă ca să vină la nunta noastră. Ea, care era atât de stângace, neștiind ce să spună sau să facă într-o împrejurare sau alta. Privindu-mă ca pe o necunoscută când eram adolescentă și trânteam ușile. Cu ea voiam să semăn când eram mică și o vedeam urcând pe scenă, cu vioara în mână.

Ei îi arătam prima oară filmele mele. Pe ea o sunam seara ca să-i povestesc cum a fost în ziua aceea, în cea de dinainte, cum avea să fie a doua zi... Pe hârtie sunt Agnès Septembre, fiica lui Jean Septembre și a lui Hannah Ruben. Poate că sângele ei nu-mi curge prin vene, dar universul ei o face. Toată viața, când am strigat „mămico!" din reflex, pentru că mi-era teamă de ceva, pe Hannah o chemam. Ea mi-a lipsit atunci când a plecat Pierre. Ea, care era de față când am născut-o pe Ana și a fost emoționată la culme aflând că-i va purta prenumele. „Agnès, tot ce faci tu e plin de har", mi-a spus într-o zi.

33

HANNAH RUBEN

(Continuare)

1970

Se numărau printre cei care nu se întorseseră. Spectrele despre care se vorbea prea puțin. Cei cărora nu aveau să li se găsească niciodată rămășițele. Aveau să se ridice monumente, să Îi se graveze numele, să se realizeze documentare, comemorări. Aveau să se organizeze vizite în infern pentru ca posteritatea să nu uite, dar nimeni nu avea să se mai atingă de ei. „Unde sunt părinții tăi?" „Au murit în război." Un război care nu-și restituise dispăruții.

Un război fără morminte. Morți în război. Aproape o formalitate. Și se trecea la altceva. Hannah nu intra niciodată în detalii, deși mustea de întrebări. Myriam, Sasha, Rafael și Agnès aveau să fie pentru totdeauna niște fantome ale lui Hitler printre milioane de alte fantome.

Hannah era acolo, la pian. Jean și Colette, lângă ea. Mai ales Jean. Colette rămăsese în spate, în deschizătura ușii. Lăsându-i aproape singuri, unul lângă celălalt.

Pianul. Dovada materială a trecerii lor pe acest pământ, în mai mare măsură decât cele câteva fotografii salvate in extremis după jaful comis de nemți în apartament. Hannah nu îndrăznea nici să se miște, nici să atingă lemnul negru.

Jean Septembre îi dăduse întâlnire la gară după o săptămână de când se cunoscuseră. Călătoriseră în tăcere. Hannah nu știa ce să creadă despre acest pian înviat, dar știa deja ce crede despre pianist.

— Ai putea să cânți, Jean? îl rugase când se trezise în fața instrumentului.

Jean se conformase întrebând-o dacă avea vreo preferință. Ea clătinase din cap.

Erau toți trei la căminul cultural, unde pianul Steinway trona ca un stăpân. O frumusețe nepotrivită cu clădirea desuetă. Colette rămăsese la o parte. Și Hannah păstra o anumită distanță, ascultând sonata de Chopin aleasă de Jean.

Hannah și-i imaginase pe Rafael și pe Agnès dezmierdând claviatura. Mama ei la pian, Rafael în spate, cu mâinile pe umerii ei, sărutând-o pe ceafă. Fratele și sora ei atingând jucăuș clapele ca să se amuze. Așteptând nerăbdători să fie destul de mari ca să cânte și ei.

Cu siguranță, Agnès cântase pe când era însărcinată cu ea. Cu siguranță, Hannah auzise notele din pântecul ei. Ce rămânea din acele clipe? Iar ea, Hannah, alesese vioara, la fel ca mama ei adoptivă. Moștenise o altă formă de exprimare.

Ce avea să facă cu pianul acela? Steinwayul îi aparținea, dar nu le aparținea mai mult lui Jean și Colette Septembre? Acelui oraș, acelor locuitori care-i permiseseră copilului-minune să studieze la Conservator? Celor vii? Ce și-ar fi dorit părinții ei dacă s-ar fi întors? Oare s-ar fi bucurat să afle că pianul lor schimbase destinul unui copil? Un copil care crescuse și de care ea, Hannah, se îndrăgostise instantaneu la o choucroute și un pahar de riesling. Câtă ironie încape în viața asta...

În ziua aceea, Jean și Colette o bulversaseră pe Hannah mai mult decât pianul acela necunoscut. Și el reprezenta una dintre fantomele lui Hitler. Fusese tulburată de iubirea plină de pudoare care-i unea pe cei doi frați, de admirația cu care-l privea Colette pe Jean când cânta. Era idolul ei, fără nici o îndoială.

Luaseră prânzul împreună la restaurant înainte ca ea și Jean să plece. În jurul mesei rotunde, nu știau ce să-și spună. Un frate și o soră tăcuți și timizi. Fiecare în lumea lui, unde domnea aceeași tăcere. Cuvinte

reținute. Nu vorbeau doar de dragul conversației. Și tăcerile lor nu erau niciodată apăsătoare. Se simțeau bine, ca pe malul unui lac. Hannah era pierdută. Nu știa ce să facă cu pianul, dar voia să-și lege destinul de cel al fraților Septembre.

În trenul de întoarcere, ea rostise o singură propoziție: „O să-mi anulez nunta". Fără să-i pună vreo întrebare, Jean o fixase cu ochii lui mari și verzi si-i zâmbise așa cum zâmbește un copil vieții. Șansei pe care o avusese mereu. Hannah a fost cea care a făcut primul pas, într-o seară de februarie din 1971, după un concert. Hazardul îi adusese împreună la Praga. Se regăsiseră sub ceasul astronomic. Sub calendarul cu luna și soarele. „Praga e locul perfect unde să-l sărut pe bărbatul pe care-l iubesc", își spusese. Așteptase ca orologiul să intre în funcțiune la unsprezece seara. Și erau atât de ocupați să se sărute, la unsprezece și o secundă, încât nu văzuseră parada apostolilor, sculpturile urmărite în jurul cadranului de statuia morții. După acel sărut languros, ea îi propusese un ultim pahar. Jean o urmase. Acel ultim pahar fusese primul împărtășit dintr-o lungă serie.

În decembrie 1971, Jean plecase de la familia Levitan, mutându-se împreună cu Hannah în clădirea de vizavi, la etajul al treilea. Din noua sa bucătărie o vedea pe Élia Levitan ștergând praful în salon. Trecuse în câteva secunde de la apartamentul profesorului său la cel al viitoarei sale soții. Nu existase nici o tranziție între copilărie și vârsta adultă, pur și simplu traversase o stradă. Începând cu acea perioadă, Hannah și Jean au avut mereu valizele pregătite ca să plece a doua zi, dacă era cazul.

În ianuarie 1972, Hannah n-a putut să meargă la petrecerea-surpriză organizată pentru Alain Terzieff. Fusese angajată ca a treia solistă în marea orchestră din Viena, o adevărată consacrare. Un turneu de șase luni semănând cu o cursă nebunească de la un concert la altul.

În anul acela se întâlniseră pe unde putuseră. După acea seară în care

Jean cântase pentru prietenul său, îi mărturisise lui Hannah că petrecuse noaptea cu altă femeie. Jean nu știa să mintă. Hannah ar fi preferat ca el să știe acest lucru. Dar nu-i schimbi pe cei pe care-i iubești. Sau, dacă încerci s-o faci, înseamnă că nu-i iubești cu adevărat. N-o revăzuse niciodată pe necunoscuta aceea. Ca în povestea Cenușăresei, dispăruse fără să-și lase numele sau adresa, eclipsându-se la un colț de stradă. El ar fi putut să se întoarcă la cabaret, dar n-o făcuse. De dragul lui Hannah, de teamă, din timiditate. Hannah îl iertase. Și nu mai vorbiseră niciodată despre asta. Uneori, când una dintre tăcerile lui Jean dura prea mult, se întreba dacă nu cumva visa la fata de la cabaret.

Steinwayul a rămas la căminul cultural. Pe o placă din alamă, la intrarea în sala polivalentă, se poate citi; „Acest Steinway a fost pianul la care a învățat să cânte Jean Septembre (1950-1987). A fost dăruit orașului Gueugnon de familia Ruben, victimă a demenței naziste”.

34

28 noiembrie 2010

Când ies de la cinema descopăr că am un mesaj vocal de la Paul. Încerc să văd, și uneori să revăd, filmele în sală. Întotdeauna mi-a plăcut atmosfera din sală. Mai ales la matineu. Fără rontăit de floricele, fără scârțâitul pungilor de bomboane, fără lumina crudă a mobilului unui vecin. Dimineața sunt puțini vecini, îmi plac marele ecran, trailerele și clipurile de publicitate. Când îl văd pe micul miner azvârlindu-și târnăcopul spre țintă, inima mi-o ia razna.[26] Am nevoie de viziunea cineaștilor din întreaga lume, indiferent de vârsta sau originea lor. Am nevoie să înțeleg de ce au petrecut ani întregi pregătind, scriind, convingând, alegând decorurile și lumina, filmând o poveste. Nu regizezi un mare actor sau o mare actriță, îi dozezi. Am fost mereu îndrăgostită de acest dozaj. Pierre era un Stradivarius al profesiei. Mamei îi plăcea enorm să mă audă spunând asta despre soțul meu. Era o trimitere la instrumentul ei preferat.

Azi-dimineață, la Studio 28 se serbau șaptesprezece ani de la premiera filmului *Lecția de pian*. Nu zece, nici douăzeci. L-am întrebat pe director de ce a ales tocmai a șaptesprezecea aniversare. „Pentru că e un număr care poartă noroc.” Cum ar putea să-i reziste norocul lui Jane Campion? Mă gândesc la ea în timp ce cobor pe rue Tholozé cu telefonul în mână, amânând

momentul în care o să ascult mesajul amicului meu polițist. Mă gândesc la tata, căruia i-ar fi plăcut la nebunie filmul acesta. Jane și Jean se întâlnesc pe firul ideilor mele, e frig, dar soarele luminează cartierul.

„Aveți un nou mesaj. Astăzi, la 11.10: «Bună, Agnès, aici Paul. Sună-mă, te rog, te sărut... Să știi că m-am întors la Paris».”

Conform ultimelor informații, Sudkovski, care n-ar fi trebuit să apuce răsăritul, l-a apucat de două ori. N-am chef să-l sun pe Paul. Prefer să mai rămân câteva minute cu Harvey Keitel și Holly Hunter pe o plajă din Noua Zeelandă. Pentru asta e făcut cinematograful.

Intru să beau o cafea la Villa des Abbesses. Îmi golesc ceașca înainte să-i formez numărul. Inima mi-e strânsă ca un pumn. Cred că nu mai vreau să aflu nimic. Moartea lui Colette m-a azvârlit într-o prăpastie fără fund. Am vorbit cu Ana. Ieri-dimineață, când a deschis ochii, n-am tras draperiile, ci i-am murmurat în penumbră:

— Dragostea mea, Blanche este fără îndoială mama mea biologică.

O prăpastie fără fund. Ana nu era pregătită să încaseze această informație cataclismică. M-a strâns tare de tot în brațe. Fără ca ea să-mi pună vreo întrebare, am adăugat:

— Tatăl meu și Blanche s-au cunoscut. Iar eu habar n-aveam.

Ne-am cumpărat croasante de pe rue de la Liberté și ne-am dus la Jade, bistroul din fața primăriei de la Gueugnon. Mi l-am imaginat pe tata intrând în acea clădire acum treizeci și opt de ani, ca să-mi declare nașterea. Ana s-a așezat în sala dinspre

stradă și a cerut o ciocolată caldă.

— Casa lui Antoine e perfectă. E cu adevărat casa ta, mami. Și a continuat fără să-mi lase timp să-mi răspund: Mami, dacă n-ai fi mama mea mi-ai spune?

— Scumpo, te-am conceput, te-am purtat în pântec, team iubit. N-a existat nici un intermediar între noi.

— Știu. N-am avut niciodată dubii.

— Instinctiv, simt că Blanche m-a încredințat lui Hannah ca să mă salveze. Să mă elibereze. Să-mi ofere o altă viață decât a ei... Dar Hannah va rămâne mereu mama mea și bunica ta.

— Dacă într-o bună zi o să am o fetiță, o s-o botez Blanche. Așa, cercul va fi închis...

I-am luat mâinile între palme, mâinile ei frumoase de pianistă, și n-am mai spus nimic minute în șir.

Fantomele noastre se învârt în jur.

— Oare Coco știa, ce crezi?

— Colette a respectat tăcerea fratelui ei. Fără îndoială de teama lui Sudkovski... Iar el... Mereu el...

— Sudkovski nemernikovski.

Asta m-a amuzat. Peste câteva clipe Ana a scos o exclamație:

— La naiba, mami, e bunicul tău!

Ne-am privit cu ochii holbați înainte să izbucnim în râs. Ce altceva puteam face?

— Un psihopat... Numai asta îmi mai lipsea, am oftat.

— Ah, țiglele de la mansardă...

— Colette a găzduit-o pe Blanche timp de șapte ani. Prietenia lor a depășit orice imaginație.

— Dar tu ce-ai simțit când ai aflat de bomba asta?

— Mama mi-a povestit foarte multe despre părinții ei adoptivi, Benjamin și Éléonore. Îi adora. Repeta că legăturile de sânge nu sunt cele mai importante… Vorbind despre ei, îmi vorbea de fapt despre noi.

— Uite, adevărata mamă a lui Coco era un monstru, a zis Ana.

— Așa-i, un monstru. Mătușa mea era să moară din cauza ei… Biata Colette… Din fericire, Mokhtar a iubit-o ca un tată. Să știi, scumpo, că nașterea e ceva minunat. O să ai un frățior sau o surioară, și e o veste foarte îmbucurătoare. Crede-mă. As fi fost fericită să nu fiu singură.

Ana se strâmbă înainte să încuviințeze.

Am ieșit de la Jade. Ana m-a luat de braț. De secole întregi n-a mai făcut gestul ăsta. Aveam trei ore de pierdut până să ne ducem la gară. Voia să vină cu mine pe rue des Fredins ca s-o cunoască pe „vecina de vizavi care face supe și știe chestii”. Ce chestii? Nu știam destule? Cred că în momentul acela mi-am dat seama că nu mai voiam să reconstitui puzzle-ul. Ci pur și simplu să-l pun într-un dulap. Mai curând ceilalți voiau să știe adevărul care mă privea pe mine.

Doamna Aubert era în grădina ei. Vărsa grăunțe într-o căsuță pentru păsările agățată într-un copac. Era prima oară când o vedeam de aproape și nu în spatele ferestrei. Părul scurt și zâmbetul ei drăguț m-au dus cu gândul la Josiane Balasko. La fel și simplitatea ei și ochii strengărești. În acea clipă mi-am dat seama că fata ei nu-mi era necunoscută. Era o clientă de la cizmărie.

— Bună ziua, Agnès. Louis mi-a spus că o să treci pe la mine. E fiica dumitale?

— Da, mă numesc Ana.

— Bine ai venit, Ana. Semeni leit cu bunicul tău. Cânți și tu la pian?

— Da. Vreau să intru la Conservator.

— Foarte bine, draga mea. Agnès, pot să vorbesc în fata fiicei dumitale?

— Da.

— Haideți înăuntru. N-o să stăm afară, e prea frig.

Casa ei semăna cu a lui Louis. În regiune, multe case și interioare seamănă între ele. Case care n-au fost părăsite niciodată. Aceleași firme de construcții, aceiași ani când s-a pus temelia, între 1950 și 1975, aceleași ferestre, acoperișuri, fațade, subsoluri, mobile, electrocasnice încastrate, aceleași tapițerii, perdele sau tapete.

La fel ca Louis, mi-a făcut o cafea la filtru. Ana a băut un suc de portocale din comerț. Doamna Aubert a tras două scaune, a așezat o cutie de biscuiți de Bretania pe fața de masă din mușama. Un clișeu: mușamaua, cutia de metal, pendula din anii ’60 de pe perete, copiii - cu siguranță acum adulți - zâmbind la malul mării în poze înrămate, păhărușele de cafea din porțelan, zahărul în altă cutie, mai mică.

*

Doamna Aubert n-a așteptat să-i pun întrebări, a început un lung monolog pe care nu l-am întrerupt nici eu, nici Ana. S-ar fi putut auzi o muscă zburând când se oprea ca să-și pună în

ordine amintirile, chiar dacă în anotimpul acesta mușteleе sunt moarte.

— M-am născut la Gueugnon în timpul războiului, în 1940. Eram mai mare cu șase ani decât Colette. Am cunoscut-o când a intrat ca ucenică la Mokhtar. Părinții mei îi erau clienți. Îmi plăcea mult de Colette. Era foarte cumsecade. Am știut dintotdeauna că avea o prietenie foarte strânsă cu fata circarului. Blanche și Colette semănau mult. Când ele s-au cunoscut la școală, în 1953, eu eram deja la gimnaziu. Iar când Blanche a revenit la școala Pasteur în 1956, eu eram supraveghetoare. Parcă le văd luând prânzul împreună pe o bancă din fața clădirii. Ai fi zis că-s gemene. Într-o zi, tata s-a dus să ajute o doamnă pentru că un animal evadase de la circ. Am tras o spaimă cum nu sa mai pomenit... Aveam o relație cu un membru al trupei și eram în rulota lui când l-am văzut pe tata. Am crezut că mă căuta pe mine. Ca să mă ducă acasă. Iubitul meu se numea Nestor. Era uriaș și frumos ca un zeu. N-am făcut nimic rău, întotdeauna a fost respectuos cu mine. Era mai mare cu cincisprezece ani, dar îl iubeam ca o nebuna. Uneori îmi pare rău că am fost așa de cuminte... În dimineața aceea, țin minte de parcă ar fi fost ieri, ne luam rămas-bun. Nestor urma să plece, iar eu plângeam în brațele lui. Am asistat la o altercație între tatăl lui Blanche și al meu. Tremuram de frică. Dacă tata m-ar fi zărit, mi-ar fi tras o corecție de-aș fi văzut stele verzi. Nu s-ar fi temut de cei doi metri și zece ai lui Nestor. Ideea că fiica lui minoră umbla cu un circar de două ori mai bătrân l-ar fi scos din minți, bietul de el. Seara ne-a povestit,

mamei și mie, ce se întâmplase de dimineață. Animalul evadat, urletele doamnei Fernandez, la care se refugiase sărmanul animal, nenorocitul care administra circul și fetița lui, de care îi fusese milă. A repetat de mai multe ori: „Vă jur, o fetiță care nu mai are privirea unei fetițe, pentru că mama ei a murit”. Nestor îmi zisese că mama fetei se numea Marie Roman și că era din Flumet. „Eu cred că se ascunde”, adăugase. „Nu e nici o dovadă c-ar fi murit. O dată a reușit să scape. Eu am cunoscut-o când sa născut Blanche. A călătorit cu noi doi ani, era cumplit de nefericită cu el. N-am văzut niciodată un om care să se poarte așa de rău cu nevastă-sa.”

Tata se simțea vinovat că nu putuse face nimic pentru copilă. Iar eu nu puteam să-i mărturisesc ce știam. Așa că am cumpărat o carte poștală de la tutungerie. Am ales o poză cu biserica din Gueugnon, spunându-mi că Dumnezeu ar fi putut să-i dea o mână de ajutor micuței. Și am scris cu majuscule, cu mâna stângă: „Mama fetiței trăiește. S-a născut la Flumet și o cheamă Marie Roman”. Am trecut adresa tatei, apoi am vârât-o în cutia poștală de la primărie. Am făcut asta pentru ca el să încerce s-o găsească pe acea Marie Roman. Însă nu s-a întâmplat nimic. Iar Nestor și circul lui nu s-au mai întors niciodată.

Peste ani i-am spus toată povestea lui Colette, i-am vorbit despre pasiunea mea pentru Nestor, de care-și aducea aminte. Blanche îi zisese că mama ei murise. Probabil că taică-său o mintise. Colette nu mai primise vești de la prietena ei din copilărie, dar n-o uitase. Multă vreme nu mi-a fost cunoscut numele Sudkovski. Nestor îl numea Soudoro. O să-ți fac o

mărturisire, l-am așteptat ani buni pe frumosul meu circar. Am visat multă vreme c-o să se întoarcă si-o să mă ia de nevastă. Până la urmă m-am resemnat. Piața de Gaulle a rămas la fel de pustie ca inima mea. M-am căsătorit târziu cu altul și am făcut doi copii frumoși, între timp m-am angajat și eu la primăria din Gueugnon. Am lucrat în diverse departamente. Acum sunt la pensie. Însă dau benevol lecții de franceză. Și n-o să încetez până închid ochii. Îl mai am pe tata, dar mi-am pierdut soțul.

S-a ridicat să se ducă în camera alăturată, de unde s-a întors triumfătoare cu o sticlă de porto și două pahare de cristal. Fără să-mi ceară părerea, m-a servit. Era abia ora unsprezece și n-aveam nici un chef să beau. M-a privit drept în ochi.

— Acum o să intru în partea dură a poveștii. Cea care te privește pe dumneata, Agnès. Păhărelul ăsta n-o să fie de prisos. Nici pentru dumneata, nici pentru mine. Cu gestul urmând vorbelor, a tras o dușcă zdravănă. Am simțit că, deși fascinată de istorisire. Ana abia își reținea un hohot de râs.

— O să încep cu Jean, care a venit să-ți declare nașterea la starea civilă pe 23 octombrie 1972. N-am uitat nimic. Era luni dimineață. Trebuie să fi fost ora zece când s-a prezentat. Era așa de frumos afară, că ai fi zis că e primăvară, deschisesem larg fereastra biroului. Jean mi-a întins documentele de identitate ale mamei dumitale și ale lui spunându-mi: „Sunt tăticul unei fetițe”. Și a adăugat: „Hannah n-a avut timp să meargă la spital, bebelușul a venit pe lume în câteva minute. A născut cu trei săptămâni mai devreme”. Surprinsă, l-am întrebat cine o moșise pe fetiță. Mi-a răspuns cu lacrimi în glas: „Sora mea”.

Colette? Nu erau rare cazurile de naștere la domiciliu, dar începând cu anii ’60 asta nu se mai întâmpla. În 1972 n-au fost decât două nașteri la Gueugnon, una fiind a dumitale. Ceilalți bebeluși s-au născut la maternitatea din Paray-le-Monial. „Veniserăm să petrecem o vacanță de două zile la Colette, iar micuța n-a mai avut răbdare.” Nu știam că soția lui Jean era însărcinată. Cât despre Colette, mă vedeam cu ea frecvent și nu-mi pomenise nimic. E drept că nu era prea vorbăreață, dimpotrivă, dar de îndată ce apărea un subiect legat de fratele ei sau de fotbal își dădea drumul.

L-am întrebat pe Jean dacă Hannah fusese văzută de un medic. Mi-a zis că doctorul Labori o vizitase și că mama și copilul erau bine, dar că din grabă uitase să completeze certificatul de naștere. Colette urma să mi-l aducă în cursul săptămânii. Jean părea tulburat. Evident, mi-am spus că erau emoțiile firești ale unui bărbat care devine tată pentru prima oară. Am emis actul de naștere, în ciuda documentului care lipsea. O să vezi, îmi poartă semnătura.

După ce-am terminat cu formalitățile, l-am întrebat de greutatea și de înălțimea bebelușului, așa, din reflex. Mi-am dat seama că habar n-avea. „E mititică tare… dar suge cu poftă.” Iar când l-am îmbrățișat să-l felicit, s-a prăbușit în brațele mele. Eram singuri în birou, și m-am gândit că artiștii sunt suflete sensibile. I-am făcut o cafea, pe care a băut-o cu ochii în gol, apoi a plecat.

Nu-mi ieșeau din minte vorbele lui, și am intrat la bănuieli. Te-ai născut în noaptea de 20 octombrie. În noaptea de vineri

spre sâmbătă. Iar Jean a așteptat până luni dimineața ca să-ți declare nașterea. Ca să am conștiința curată, l-am sunat pe doctorul Labori. Era foarte apropiat de Colette de când îl tratase pe Mokhtar Bayram. Spre sfârșit trecea pe-acolo în fiecare zi. Secretara m-a informat că lipsea. Era plecat din oraș de o săptămână. De ce mă minți se Jean? Ce ascundea această naștere care-l făcuse să plângă în brațele mele? »

Peste șapte zile, Colette a venit să-mi aducă certificatul de naștere semnat de Labori. Ca și cum el ar fi ajutat-o pe Hannah să nască. Când i-am spus că ar fi putut să fie moașă, m-a implorat să nu vorbesc cu nimeni despre asta.

Ca să fiu sinceră, Agnès, la început mi-am închipuit că mama dumitale era Colette și că, din cine știe ce motiv, hotărâse să te încredințeze fratelui și cumnatei sale. Atunci am întrebat-o. Cunoscându-mă, Colette știa că n-o să mă las până nu capăt un răspuns și c-o să păstrez secretul. Știu totul despre toată lumea din orașul ăsta, dar nimeni nu a aflat de la mine nimic despre altcineva. Colette s-a așezat, mi-a fost milă s-o văd atât de zdruncinată. Mi-a povestit că pe 20 octombrie Jean se înființase la ea acasă cu două femei. Soția lui și Blanche Sudkovski. Întâi Colette a crezut că-i făceau o surpriză, îi regăsiseră prietena din copilărie! Dar expresiile lor sumbre au făcut-o să se dezumfle. Când Blanche și-a scos corsetul, sarcina a fost evidentă. Jean și-a anunțat sora că era tatăl copilului, fără să explice cum o cunoscuse pe Blanche. N-a mai zis nimic. Cum Jean era deja cu Hannah, Colette a luat-o pe Blanche drept o mamă-surogat. Jean a implorat-o să-i ajute la nașterea copilului. Inițial ea a

refuzat, spunând că nu se pricepea. Jean i-a replicat că o făcuse de o sută de ori și i-a promis că, în cazul unor complicații, avea să cheme imediat un medic. Nu țin minte ca mătușa dumitale să-i fi refuzat vreodată ceva fratelui ei. Cât despre Blanche, o privea ca pe singura ei prietenă, ca pe întruchiparea providenței. Sărmana nu avea timp, trebuia ca peste trei zile să fie la Lyon, altfel Levgheni Sudkovski ar fi omorât-o. Aveau numai trei zile ca să scape copilașul de un destin funest. Datorită corsetului, ticălosul nu-și dăduse seama că era gravidă. Atunci, Colette a înțeles situația. Mi-a spus că nu numai că Hannah nu părea nefericită sau furioasă, dar o ținuse pe Blanche de mână când începuse travaliul, alinând-o cu gesturi pline de blândețe. Au cinat târziu, Blanche le-a mărturisit că trăia izolată, chiar dacă avea un loc de muncă. Și în mica bucătărie a lui Colette au decis că secretul acestei nașteri nu trebuia dezvăluit niciodată, pentru ca pruncul să poată trăi în pace. Colette și Blanche au dormit împreună. Ce i-o fi povestit despre legătura ei cu Jean? Nu știu și n-am îndrăznit niciodată să întreb. Când cineva îți încredințează un secret trebuie să rămâi mut.

Sarcina lui Blanche ajunsese la termen. Sărmana înghițea litri întregi de ceai de flori de zmeur pentru lărgirea colului, întrucât auzise că asta grăbea nașterea. Oare să fi fost datorită acestui leac băbesc, sau faptului că se simțise plină de încredere alături de Colette și lăsase garda jos? Pe la unu noaptea i s-a rupt apa. Și, într-adevăr, Colette Septembre te-a adus pe lume... Hannah a tăiat cordonul. Au descoperit toate trei în același timp sexul

bebelușului.

Blanche ți-a dat să sugi în cele două zile care-i mai rămâneau. Și cele două mame ale dumitale te-au vegheat împreună. Ați dormit laolaltă, strânse una în cealaltă. Ești un rod al iubirii, Agnès. Să n-ai nici o îndoială.

Mi-am golit paharul de porto. Ana mi-a plâns în brațe. De ce trebuia să aflu acasă la această necunoscută, alături de fiica mea, în ce împrejurări m-am născut? Există un motiv în toate. Colette m-a adus pe lume...

Nici o urmă a „evenimentului" în înregistrările audio pe care mi le-a lăsat mătușa. De ce? De teamă că le va intercepta altcineva? Oare ce mi-au șoptit ele în acele două zile? M-au legănat cu rândul? Mi-au cântat? Am închis ochii, mi-am așezat pumnii pe mușama și mi le-am închipuit pe mamele mele aplecate asupra mea. Tata și sora lui intră și ies din cameră ca să le lase pe cele două femei să se bucure în tihnă de nou-născut. Care dintre ele mi-a ales prenumele? Și iubita mea Colette, care n-a fost niciodată mamă, cum a trăit această situație cutremurătoare? Nu îndrăznesc să-mi imaginez despărțirea. Când Blanche a trebuit să plece, oare s-a întors din prag? Oare a cerut vești despre mine? De la părinții mei sau de la Colette? Despre mama sau despre tata? Când o vizitam pe Colette și auzea din camera cealaltă vocea mea și pe a Anei, oare ce simțea? Ce și-o fi zis când mi-a văzut filmele sau a aflat ce mai fac de la televizor? „E fiica mea, sau e Agnès?" Și când moartea tatei a fost anunțată în presă, oare le-o fi sunat pe Colette sau pe Hannah? Cu cât ai mai multe răspunsuri, cu atât îți pui mai

multe întrebări.

Cécile Aubert mă aduce cu picioarele pe pământ continuându-și istorisirea:

— În 2004, sunt într-o sală de așteptare, frunzăresc o revistă veche și un nume îmi sare în ochi. Sudkovski! E căutat de poliția din Marsilia! Am dat fuga s-o avertizez pe Colette. S-a făcut albă ca varul când a citit articolul. Îl credea în închisoare. Si-a închis imediat prăvălia și s-a dus acasă. Atunci am înțeles că menținuse legătura cu prietena ei din copilărie. Și că se temea pentru dumneata. Nu știam că locuiau împreună. Mi-am dat seama peste trei ani. Închipuie-ți ce tristă am fost când am aflat de moartea lui Colette. Și ce uimită am fost când l-am văzut pe Louis Berthéol intrând în fiecare zi în casa de vizavi de asta, unde mă mutasem de curând. N-am traversat niciodată strada ca să-i pun întrebări lui Colette, am văzut-o ieșind, am recunoscut-o, n-am abordat-o. Am lăsat-o să-și trăiască moartea în pace. Știam că era o situație deosebită. De altfel, nu ți-aș fi povestit toate aceste lucruri dacă bătrânul ticălos n-ar fi în comă... Dacă tatăl lui Blanche ar fi știut că exiști, ar fi făcut așa cum a făcut cu celelalte, te-ar fi închis sau omorât. Datorită tăcerii păstrate de tatăl dumitale, de Colette, de Hannah și de Blanche, ai devenit o femeie liberă... La fel și fiica dumitale.

— Colette v-a spus cum s-a desfășurat despărțirea dintre Blanche și mine?

Asta e singura întrebare pe care i-am pus-o.

— Colette n-a asistat la despărțire. Au plecat tustrei cu mașina, cu dumneata într-un coșuleț. Colette mi-a zis că într-

un interval de patruzeci și opt de ore trecuse de la totul la nimic. La vid. Așezată în fața mea, amărâtă în ultimul hal, și-a încheiat povestea incredibilă. M-a înduioșat atât de tare, încât din acea zi am trecut deseori pe la ea. Și pe urmă te-am văzut crescând. Îți petrecea! vacanțele la Colette. Cu prietenii dumitale. Printre care și micul Lycée, pe care-l iubesc din tot sufletul.

Când m-am ridicat, abia mă puteam ține pe picioare. Cécile Aubert ne-a îmbrățișat cu afecțiune. Am întrebat-o dacă nu cumva avea o poză cu Blanche, chiar și din copilărie, din moment ce fusese împreună cu Nestor. Din păcate, nu. Am întrebat-o și de ce traversase strada numai ca să-mi lase oale cu supă pe preș, în loc să-mi vorbească. Mi-a răspuns că nu mi-ar fi dezvăluit niciodată aceste lucruri dacă nu i-aș fi cerut-o. Ana m-a luat iarăși de braț.

Ne-am întors la hotel ca să ne facem bagajele. Din când în când rupeam tăcerea aruncându-ne cuvinte sau fragmente de propoziții. M-a gândit la piesa lui Alain Souchon, „Să cânți înseamnă să arunci cu mingi”[27]: „Crezi că Jean și Blanche s-au iubit? - e bizar să ai o aventură cu o tipă care seamănă cu soră-ta - după Louis, nu semănau așa de tare - crezi că relația lor a durat mult? - totuși, Colette - certificatul meu de naștere cu semnătura lui Labori - ar trebui să-l smotocim pe moș, toate astea-s din cauza lui - evenimentele s-au desfășurat la Lyon - să mergem la Cabaretul Păsărilor - Marie Roman - a abandonat-o pe Natalia ca pe un câine - femeia cu barbă, ea a crescut-o - tu îmi cântai «Timpul care fuge»[28] - cântăream 2,4 kilograme și măsurăm 42 de centimetri - hai, mergem la spital și-l

deconectăm de la aparate, ca în *Doctor House* - de ce nu s-a întors Nestor? - crezi că dacă mizerabilul n-ar fi existat, Jean ar fi preferat să rămână cu Blanche și nu cu Hannah? - un asasin - poate că Cécile Aubert și-a iubit soțul - ești bine, mami? ești sigură? - o să fie bine, ele au murit, originile mele odihnesc în pace sub pământ - ești îndrăgostită de Antoine? - aproape că-mi vine să-ți răspund: din fericire.”

35

28 noiembrie 2010

În loc să-l sun pe Paul, am preferat să mă duc direct la sediul de la 36, Quai des Orfèvres. De câte ori intru în această clădire mă gândesc la Louis Jouvet[29]... care probabil n-a pus niciodată piciorul aici. Am fost invitată să-l aștept în biroul lui. Pe toți pereții, numere gratuite de telefon. Violențe conjugale, dependențe, efectele canabisului, agresiuni sexuale. Numere magice pe care să le formezi ca să rezolvi ceea ce este de nerostit. Mă gândesc la Lyèce și la celelalte victime ale lui Zdreanță. Câți or fi fost? Dacă pe atunci Lyèce ar fi putut să formeze acest număr de telefon magic, oare lucrurile ar fi decurs altfel? Zdreanță ar fi fost judecat? Dacă da, câți ani de pușcărie ar fi primit? Dar nu formezi un număr de telefon când ai șapte ani. Telefonul acela cântărește tone întregi. Când ai șapte ani, nu spui că un domn autoritar ți-a făcut rău, ți-e rușine, te simți murdar, pentru că n-ai reușit să-l împiedici. Nu îndrăznești să plângi în brațele mamei, păstrezi tăcerea. Cu toții cunoaștem victime și cu toții cunoaștem prădători. Le strângem mâna, îi întrebăm ce mai fac. Tăcerea care-i înconjoară pe călăi și pe victimele lor e ametitoare.

Soneria telefonului din biroul lui Paul mă face să tresar. Mi-e greu să mă abțin să răspund. O fi spitalul din Caluire? Oare unul dintre călăii acestei lumi a murit? Sau e magistratul însărcinat

cu ancheta privind identificarea lui Blanche?

— Aici ești? constată Paul surprins, înființându-se în spatele meu.

De data asta n-am venit să-i pun întrebări în legătură cu un film, ci ca să-mi vorbească despre povestea mea. Îi cer noutăți despre Sudkovski. Mai trăiește? Paul îmi răspunde că da. Mă asigur că nu se poate preface că e în comă, că nu poate să scape.

— E în comă de stadiul trei, comă profundă.

Îi povestesc în linii mari ce-am aflat despre nașterea mea de la fosta funcționară de la primărie, Cécile Aubert.

— Asta confirmă rezultatul testului ADN.

— Da, îl confirmă... Ai ascultat caseta găsită în sicriu? încuviințează din cap și descuie un sertar.

— Uite. Aici ai o copie.

Îl privesc stupefiată.

— Erau două casete, îmi explică. Prima datează din 1985, când ai primit în dar casetofonul. Iar a doua e mai recentă. Le-am numerotat, 1 și 2.

— Ai voie să mi le dai?

— Sunt copii. Și nu, n-am voie. Dar, cum conținutul lor te privește, am hotărât să încalc legea. Pentru tine, Agnès, n-ar fi prima oară.

Nu îndrăznesc să le iau.

— Sunt ale tale.

*

JEAN

Unu, doi, trei. Cred că merge. Da, merge. Înainte să

împachetăm cadoul, Hannah m-a rugat să pun baterii și să verific aparatul. M-am ascuns în camera surorii mele. Le aud pe Hannah, Agnès și Colette vorbind în bucătărie. În seara asta sărbătorim Crăciunul. Al treisprezecelea Crăciun al fetei noastre. În seara asta, Hannah și cu mine o să-i oferim în dar un casetofon. Asta își dorea. Sunt singur. Așezat pe pat. Acolo unde tu ai născut-o pe Agnès. Îmi locuiești singurătatea din noaptea în care i-ai dat naștere. Sunt un bărbat căruia îi locuiești singurătatea, un bărbat care testează jucăria fiicei noastre. Și n-o să șterg înregistrarea asta. Nici n-o s-o mai ascult. Vad că pare să meargă, o luminiță roșie îmi arată că vocea mea e captată pe banda magnetică. O să i-o încredințez lui Colette, ca să ți-o dea într-o bună zi, dacă te găsește pe undeva. M-am gândit mereu c-o să revii. La Colette, la mine sau la Agnès. Hannah mi-a spus că-ți trimitea poze cu Agnès la post-restant la Lyon. M-am întrebat tot timpul cum făceai ca să iei plicurile, tu, care n-ai carte de identitate. Tu, care nu exiști din cauza lui, și care exiști în toată splendoarea pentru cei care te iubesc. Am reflectat adesea la modul în care aș putea să te eliberez. Mi-a trecut chiar prin minte să plătesc o avere ca să fie executat, pentru că eu sunt laș și n-am suflet de asasin. Dar n-am avut curaj, din cauza lui Agnès, a lui Hannah și a lui Colette. Întotdeauna se ajunge până la cel care a comandat crima, și nu-mi pot imagina cum ar fi să trăiesc despărțit de ele. Îmi dau seama de ceea ce spun, sunt un tâmpit. O să-mi asculți tâmpenia. Nu știu ce însemn pentru tine, cine sunt eu în afara unei întâlniri de o noapte care și-a lăsat amprenta pentru eternitate prin Agnès. Un nenorocit care n-a

știut să te protejeze. De când s-a născut, cânt pentru ea. Cânt pentru voi, pentru tine, Hannah și Colette. Mai ales când e vorba de Bach. Bach mă îndrumă sistematic spre voi.

Am inclus-o întotdeauna pe sora mea în povestea noastră. Ce s-ar fi întâmplat fără ea? E bizar, când te-am văzut prima oară am crezut că e ea, însă pe măsură ce seara se desfășura ca un covor zburător te îndepărtai tot mai mult de Colette, învelișul nu înseamnă nimic, ceea ce contează este mișcarea. La fel ca într-o simfonie. Sunt singur aici, în camera lui Colette, cu tine locuindu-mi singurătatea, și mă întreb ce ți-aș spune dacă ai f lângă mine. „Mulțumesc. Mi-a fost dor de tine. Îmi vaf dor de tine. Inima mi-e frântă." Eposibil într-adevăr să iubești două femei cu aceeași intensitate. E posibil, crede-mă. Âs putea să-mi spun că nu te cunosc, că te-am cunoscut doar câteva ore. Numai că o oră poate să conțină întreaga lume. Ne-am cunoscut ca s-o facem pe Agnès. Trecutul nostru, prezentul nostru, viitorul nostru îi aparțin.

Când am ajuns la soții Levitan cu fiica noastră de zece zile în brațe, s-a produs o minune. Țin minte că în timpul nopții noastre ți-am povestit despre David și Élia Levitan, despre deportarea lui, despre el și pianul lui, despre ea și vocea ei care s-a stins la întoarcere. Nimeni n-a mai auzit-o pe Élia cântând. Privighetoarea de la Auschwitz murise. Era singură și tăcută în bucătăria care puțea a varză, ca de obicei. Am intrat în apartament zicând: „Eu sunt", am avut întotdeauna cheile, le-am păstrat mereu, chiar și după moartea lor. Când m-a văzut cu bebelușul în brațe, a căscat ochii și a murmurat ceva în idiș. Ne-am privit câteva secunde, apoi, fără să-i dau de ales, i-am întins-

o pe micuță ca s-o ia în brațe. „V-o prezint pe fiica mea. O cheamă Agnès. Comoara mea, ți-o prezint pe Élia, prietena mea. “ Nu mi-a pus nici o întrebare, deși știa că Hannah nu fusese niciodată gravidă. A tras un scaun spre ea, s-a așezat cu Agnès în brațe. David nu era acasă. Eram doar noi trei. Agnès dormea cu pumnișorii strânși. Purta un paltonaș drăguț de lână. Era îmbrăcată complet în alb, ca la botez. Le-am lăsat să facă pe îndelete cunoștință și m-am dus la pian. Am cântat primele note din Concertul numărul 23 de Mozart.

După câteva minute am auzit voci. Erau ale vecinilor? Sau sunete venite dinspre stradă? M-am oprit din cântat.

Bucătăria.

Élia, care era la fel de mută precum peștii umpluți pe care ni-i servea în fiecare sâmbătă, îi cânta fiicei mele. M-am ascuns după ușă și am văzut-o pe Agnès, cu ochii larg deschiși, ascultând-o cu religiozitate pe necunoscuta care tutuia îngerii în timp ce-o legăna. „Barcarola” din Povestirile lui Hoffmann *de Offenbach. Ceea ce m-a frapat cel mai mult a fost vocea Éliei. Nu-i semăna. Un stol de păsări exaltate în gât. Figura unui bătrân amiral la capătul cursei. O dihotomie zăpăcitoare.*

În acea dimineață de 1 noiembrie 1972, Ziua Morților, am asistat la învierea Éliei Levitan, care murise în Polonia. Am rămas ascuns. Ca acum, în camera lui Colette. N-am vrut să le întrerup comunicarea. M-am gândit la tine în acea clipă, un pic mai mult decât de obicei. Nu știu cât o să trăiesc, nu știu dacă o să te revăd într-o zi. N-am mai trecut niciodată prin fața Cabaretului Păsărilor. Evit cartierul cu totul. E straniu să visezi la ceva și

simultan să te temi de acel lucru. Să te întâlnesc din întâmplare. Cum ar fi dacă, din păcate sau din fericire, ne-am trezi unul în fața celuilalt? Din noaptea noastră îmi va rămâne veșnic simfonia ta. Când ți-am povestit copilăria mea, odată ce-ai înțeles că eram fratele lui Colette, al fetiței de la școală care-ți semăna, cea care-ți aducea de mâncare, mi-ai luat fața între palme și mi-ai repetat: „Frățiorul pe care-l iubea atât". Și mâinile tale erau blânde ca primele raze ale soarelui de primăvară. Am închis ochii, țin minte, am închis ochii, iar tu ți-ai lăsat mâinile peste mine. Și te-am sărutat. Nu mai fusesem niciodată primul care să sărute. Tu ești primul meu pas. Am deschis ochii, i-am văzut pe ai tăi, adânci. Ceva din tine era retras. Instinctiv, am știut că tot ce trăiam avea să fie efemer. Că n-aveai să rămâi cu mine. Că te pierdusem deja înainte să te întâlnesc.

Cineva bate la ușă și intră. Recunosc vocea lui Hannah:

— Vii, Jean?

— Acuma.

— Casetofonul e în regulă, merge?

— Merge.

— Ce faci?

— Nimic. Vin.

Sfârșitul înregistrării.

36

29 noiembrie 2010

Trăim cu toții cam aceleași lucruri. Bineînțeles, există evenimente neprevăzute, loviturile destinului, norocul și ghinionul, prosperitatea și sărăcia, conflictele, religiile, dar în general suntem cu toții sortiți să trecem prin ace eași momente. Legăm relații cu părinții, cu frații și surorile noastre, cu prietenii, cu vecinii. Învățăm din cărți în copilărie; imaginile; poezia; istoria și geografia; tabla înmulțirii; conjugarea verbelor „a fi" și „a avea"; învățăm să înotăm, să pedalăm, să întâlnim alți oameni, să alegem, să muncim, să călătorim, încercăm să ne construim viața împreună cu cineva; facem copii; ne ocupăm de cei vârstnici dacă ajung să nu se mai descurce; încercăm să găsim un anumit echilibru; să nu ne gândim numai la noi înșine; să-i ajutăm pe cât mai mulți; să ne simțim bine; să ne mustrăm, să ne boscorodim pentru naivitate și totuși să ne zâmbim și să ne încurajăm. Mai ales să dansăm.

Ador cântecul lui Alain Souchon, „Foule sentimentale". Rezumă totul. E bizar cum Souchon tot își face apariția în viața mea în această perioadă. E referința mea pentru prezent.

În fine.

Suntem cu toții sortiți să trăim cam aceleași lucruri, asta e ceea ce ne face membri ai umanității. Cu toții avem cam aceleași proiecte, aceleași visuri. Dar există o frază pe care nu m-aș fi

gândit nici în ruptul capului că o s-o aud vreodată: „Agnès, cum ești singura descendentă a lui Sudkovski, echipa medicală de la Caluire îți cere acordul ca să-l deconecteze de la aparate”.

Am acceptat, dar cu două condiții: să-l văd și să merg acolo împreună cu Paul. Cu mașina, un drum dus-întors de o singură zi. E fain să călătorești cu un polițist, când rămânem blocați într-un ambuteiaj pune girofarul, și pe deasupra putem să parcăm oriunde.

Descopăr un bătrân mort, dar a cărui cutie toracică încă se mai ridică. Nu mai are activitate cerebrală de patruzeci și opt de ore. Nu-l recunosc pe bărbatul din poza pe care mi-a arătat-o Louis. Fotografia făcută de Mathilde Pinson, trecătorul care trage un cărucior de cumpărături pe stradă. Îi studiez profilul, forma ochi or închiși, nici o asemănare cu membrii familiei mele.

— Sunteți siguri că e el?

Medicul și asistenta mă privesc bănuitori. Nu l-am atins. Refuz să mă așez lângă el. Bărbatul acesta este un străin malefic care si-a terorizat soția și fiica. I-a ucis pe Mathilde Pinson și pe Viktor Socha, și-a lovit de moarte toate victimele.

Un cearșaf îi acoperă corpul legat de niște mașinării complicate. Nu mă simt deloc în largul meu. Îi privesc pielea, vânătaia lăsată de perfuzie. E de un galben de ceară.

— E din cauza medicamentelor pe care le-a luat. Ficatul n-a făcut față. S-a otrăvit. Toate organele vitale i-au fost atinse.

Iar organele vitale ale femeilor pe care le-a bântuit sunt praf și pulbere.

E unul dintre cele mai grele momente din viața mea. Îmi aduce aminte de execuția lui Ceaușescu. Al doilea mort pe care l-am văzut, dar acela era la televizor. Nu te alegi cu nimic din asta. Nici bucurie, nici glorie. Cel mult o ușurare, o răzbunare populară. Dar care, în cazul de față? Marie și Blanche sunt sub pământ. Moartea asta a întârziat prea mult.

Mi se așteaptă asentimentul ca să fie oficializată. Eu, care nu însemn nimic pentru el, el, care nu înseamnă nimic pentru mine. Nu-l ascult pe medic, care mi se adresează ca și cum aș cunoaște spectrul inert din pat. Aud doar că e în stare de moarte cerebrală. Că s-a terminat. Nu mai aude, nu mai simte, nu mai respiră singur. Am întrebări? Nici una. Aș vrea să mai întreb o dată dacă sunt siguri că e el, dar nu îndrăznesc. Paul răspunde în locul meu.

— Până acum câteva zile, doamna Septembre nu știa că individul acesta avea o legătură de rudenie cu dumneaei.

Habar n-am de ce, dar medicul nu pare să ne creadă. Ieșim din încăpere, mi se cere să semnez un document. Aceasta va fi singura noastră legătură, cea a morții lui. O hârtie pe care numele noastre figurează împreună. Nu apuc să ies din secție, că mi se înmânează un sac cu efectele lui personale. Am senzația că sunt o uzurpatoare într-un film foarte prost. Urcăm în mașină.

— Ești bine? mă întreabă Paul.

— Sunt bine. Crezi că... l-au deconectat?

— Da.

— ...

— Voiam să-ți spun că Liuba Rozov, mama lui Levgheni Sudkovski… era trapezistă. A murit când fiul ei avea patru ani și jumătate.

— …

— A crescut cu tatăl lui, care era o brută oribilă.

— …

— A fost găsit culcat pe mormântul mamei lui.

— Trebuie să fie îngropat lângă ea. O să suport eu toate cheltuielile. La câte înmormântări am avut zilele astea… Am câștigat atâția bani din cinema, că acum am ajuns să plătesc înmormântări… Nu filme ar fi trebuit să fac, ci o firmă de pompe funebre.

— Poți să mă ajuți cu asta, Paul?

— Da, șefa. Dar mai e ceva.

— Ce mai e? Tot timpul mai e ceva…

— În ultimele săptămâni, Sudkovski a făcut multe cercetări în legătură cu tine. Ștergea sistematic istoricul căutărilor, dar băieții noștri de la informatică au pătruns în măruntaiele computerului său.

— …

— Uită-te în sac.

Paul arată spre cel pe care mi l-au dat la spital și pe care l-am aruncat pe bancheta din spate a mașinii. Suntem tot în parcarea din fața spitalului.

— Crezi că voia să mă omoare?

— Nu, cred că e vorba de altceva.

Nu mai spune nimic. Îmi pun mănușile ca să iau sacul. Nu

vreau să ating cu mâinile goale nimic din ce i-a aparținut acestui individ. E și o modalitate de a păstra distanța. Înăuntru găsesc niște pantaloni gri și un pulover negru într-o pungă de plastic. Miroase a foc de lemne. În alt ambalaj îmi recunosc fularul roșu. Rămân fără glas, înțelegând că l-a furat cu siguranță în ziua când a intrat în casa lui Colette. L-am căutat peste tot, crezând că-l uitasem pe undeva. Paul murmură că-l purta când a fost găsit fără cunoștință în cimitir. De ce purta fularul meu? Ce știa despre mine? Ghicise că Blanche era însărcinată? încep să simt cum mă cuprinde fierbințeala aceea nesănătoasă. Cea care mă doboară. Care mă sufocă.

În cele din urmă găsesc un portofel vechi de când lumea, uzat, cu cusăturile aproape smulse. Colette ar fi fost mulțumită să-l aibă în mână în timp ce stătea aplecată la masa ei de lucru. Nimic nu-i plăcea mai mult decât să repare cusăturile de marochinărie. Îi dădea sentimentul că face muncă de bijutier, îmi spunea.

Mi-e tot mai cald. Mă simt tot mai rău. Îl aud pe Paul spunându-mi:

— Le-am cerut să-i arunce încălțările și paltonul, care erau mizerabile.

Inventar demn de Prévert[30]: o pereche de pantaloni, un pulover, un fular furat, un portofel. Glasul meu este vătuit:

— Asta e tot ce avea?

— A furat o mașină din gara din Valence, a fost găsită foarte aproape de aici. Înăuntru avea haine, o casetă cu bancnote, ziare, haltere, niște porcării de neimaginat și, mai cu seamă, un

computer în portbagaj. Toate au plecat la laborator.

— Și cutia mea roz? Ați găsit-o?

— Nu.

— Și pozele mele?

— Nimic. Nici cutie, nici poze.

Deschid portofelul încercând să-mi controlez tremurăturile. Nu conține decât portretul unei femei în alb și negru. Fotografia este intactă. I s-a purtat de grijă. Trebuie să dateze din anii ’20 sau ’30 ai secolului trecut. O femeie brunetă zâmbește spre obiectiv. Cât timp creierul meu prelucrează informația, analizează, înțelege, conștientizează, se sufocă, respinge, cât timp îi examinez părul, ochii, nasul, pomeții, gura, zâmbetul, rochia de gală, corpul, coapse e, picioarele goale în colanți cu paiete… cât timp… simt că mă duc. Dar refuz să-mi pierd cunoștința, mi-o interzic. Închid ochii și-mi înfig ceafa în tetieră. Aș vrea să-i șoptesc lui Paul: „Spune-mi că visez”, dar sunt incapabilă să scot cea mai mică vorbă, îmi aud răsuflarea. Aud sirena unui camion de pompieri sau a unei ambulanțe trecând în depărtare, îi aud vocea. „Respiră.” Respir. Deschid ochii. Mă uit din nou la portret. Mă întorc spre Paul îngăimând: „E o nebunie”. Iar el îmi răspunde: „O nebunie totală”.

*

E opt seara. Sunt singură în apartamentul meu. Paul m-a adus acasă la sfârșitul după-amiezii. Cornélia mia lăsat o supă în frigider. Ana ia masa cu tatăl ei ca să se împace. Am făcut cercetări despre Liuba Rozov. Mi-a luat o oră să găsesc două rânduri despre ea pe un site specializat în circurile de altădată:

„Trapezistă originară din Rusia. Circul Elliott (Franța) o angajează în 1927. Prima femeie care a executat un dublu-salt periculos”. Aceste câteva cuvinte mă răscolesc. Liuba există. A existat. Făcea dublu-salturi periculoase. Nici o fotografie. De câteva ore mă ustură ochii, la cât i-am privit portretul. Am impresia că mă văd într-o viață anterioară. Că am fost machiată asa cum se procedează pentru filmele istorice. Sunt nerăbdătoare să-i arăt poza Anei. E ciudat să descoperi chipul unei străbune care e identic cu al tău. Asta îmi aduce aminte de poveștile despre reîncarnare pe care le depănam cu Lyèce, Adèle și Hervé ca să ne speriem.

Am față de rusoaică, nu știam. Mi s-a spus deja că am un aer slav și am răspuns de fiecare dată că bunicii mei din partea mamei proveneau dintr-o colonie evreiască originară din Europa de Est. Oare Liuba era evreică sau ortodoxă? Lacrimile lui Sudkovski erau reale sau visate? Chiar a pătruns în camera mea de la Monge? N-o să fiu sigură niciodată. Și chiar dacă Paul ar afla că telefonul lui a fost reperat la Gueugnon în acea noapte, nu vreau s-o știu. L-am avertizat. Nu mai vreau să știu nimic. O să fac cercetări despre Liuba, ca să găsesc mai multe informații despre originile ei. Și, eventual, alte fotografii. Dar nu vreau să mai aflu nimic despre fiul ei. Mi-e prea frică de el. Nu m-am simțit niciodată mai aproape de Blanche decât prin groaza pe care mi-o provoacă el. Oare e din cauză că sângele lui îmi curge prin vene? Că port în mine o parte din răul lui? Răul și durerea lui?

Îmi mai rămâne să ascult ultima casetă din sicriul lui Blanche.

Cine vorbește? Blanche? Colette? Mama?

Toate trei? O țin în mână. După ce-o ascult, o să o pun lângă celelalte. Și o să fac în așa fel încât să fie conservate cât mai mult timp cu putință. Ele conțin memoria noastră, povestea noastră.

Când am auzit vocea tatei adresându-i-se lui Blanche, mi-am spus că este extraordinar să reții vocile. Încă și mai muît decât imaginile. O imagine se impune. O voce se eternizează și reinventează un chip. Se pare că avem aceeași voce la toate vârstele. Oare această primă casetă a fost cea care a îmboldit-o pe Colette să continue? Fără îndoială. Probabil că a dat peste ea când mi-a găsit casetofonul. Și mi-o imaginez dându-i-o lui Blanche în 2000. „E din partea lui Jean. A lăsat-o pentru tine."

Sunt copilul mai multor istorii. Al unor istorii puternice. Am datoria să le duc mai departe.

Arunc o privire la corespondența de pe birou și un colet îmi atrage atenția. Adresa mea e scrisă de mână. A fost expediat de la Paris, din arondismentul al XVIII-lea. Nu recunosc scrisul. Îl deschid, iar înăuntru găsesc cutia roz cu toate fotografiile mele.

BLANCHE

Iubita mea Agnès, eu nu voiam. Deoarece cred că nu exist. Că nu merit să exist. Că toate astea sunt un mare deranj. Suntem pe 30 martie 2007, Colette e lângă mine. A fost mereu lângă mine. Ea... slavă Domnului că ea există. Tocmai am ascultat Variațiunile Goldberg interpretate de tatăl dumitale. Și toată această frumusețe m-a zăpăcit. Colette îmi cere să-ți vorbesc, pentru că...

Tăcere.

*

BLANCHE

... Îi vorbesc tot timpul despre dumneata, dar nu-ți vorbesc niciodată dumitale.

Tăcere.

BLANCHE

„Vorbește-i despre tine”, îmi repetă. „Spune-i”, îmi repetă. Naș fi îndrăznit niciodată dacă n-ar fi fost ea. Ești o mare doamnă. Mă simt ca un șoricel care a născut un munte. Am petrecut o singură noapte cu tatăl dumitale.

M-am gândit să nu spun nimic. Să rămân lângă casetofon fără să scot o vorbă pentru ca dumneata să-mi auzi tăcerea, să auzi vidul din dumneata, din noi. Tot acest vid care mă umple din ziua în care te-am așezat în brațele lui Hannah, pe bancheta din spate a mașinii.

Tăcere.

BLANCHE

Zgomotul motorului. Jean a pornit îndată după ce m-a sărutat. Am auzit mașina îndepărtându-se.

Tăcere.

BLANCHE

Dacă ar fi trebuit să-ți vorbesc într-o bună zi, mi-ar fi plăcut să fim față în față. Dar el trăiește încă. Se ascunde. Mă caută. Și dacă mă găsește, mi-e teamă că te va găsi și pe dumneata. Tăcere.

BLANCHE

Tăcerea nu e niciodată salvatoare. Poate chiar să ucidă. Prin urmare, iată. Am înțeles că ești înlăuntrul meu la mult timp după

ce te-am conceput. Însărcinată în cinci luni, am simțit un fel de bule în pântec. Primele dumitale mișcări. Prezența dumitale. Nu luasem nici măcar un gram în greutate; e drept.

Nu-mi venise ciclul, dar, cum îmi venea rar, nu-mi dădusem seama. Odată ce te-am știut în mine, am înțeles că ești în mine, am simțit deopotrivă o fericire imensă, o bucurie universală și o angoasă absolută. Nu m-am gândit niciodată să te păstrez, Agnès. Am știut din prima clipă că va trebui să ne despărțim. Că trebuie să te scot din cercul acesta infernal. Dacă ar fi aflat, m-ar fi omorât, iar dumneata ai fi fost amenințată, sau te-ar fi păstrat. Ar fi făcut din dumneata obiectul lui, cum a făcut din mine, un suflet furat, fragilizat, izolat. Există ființe care le terorizează pe celelalte. Mai multe decât ne-am închipui. Există familii martire care trăiesc sub pumnul unui tiran. Mai multe decât ne-am închipui.

Nu pe Jean l-am căutat, ci pe mama dumitale, Hannah. Era o chestiune între femei. Am așteptat-o la ieșirea de la un concert, pe rue des Tables-Claudiennes, la Lyon. Îi găsisem poza, alături de a celorlalți muzicieni, pe un fluturaș. Jean îmi vorbise despre ea în timpul serii noastre. Îi pusesem o mulțime de întrebări. Îmi povestise cum s-au cunoscut. Biletul din pian. Și faptul că era violonistă. Istoria familiei sale deportate, adopția ei. M-am gândit: „Copilul meu vafi cel al unui pianist și al unei violoniste, nu al uneia ca mine”. Nu mi-am imaginat niciodată că el *ar fi putut să te găsească. Dacă Hannah ar fi refuzat, aș fi născut fără să-mi declar identitatea și m-aș fi sinucis după aceea. Am reușit să trăiesc pentru că într-o seară am întâlnit-o pe Hannah Ruben.*

I-am atras atenția datorită asemănării. A venit spre mine și, nedumerită, m-a întrebat: „Sunteți...? Colette are o soră? Jean mai are o soră?" Mi-am plecat ochii. Nu știam dacă Jean îi vorbise despre mine. Despre noaptea noastră. În viața mea nu mi-a fost așa de rușine. Nu mai țin minte precis ce cuvinte am folosit. Dar știu că i-am spus totul în stradă, pe trotuar. Nu aveam timp. Eram așteptată la cabaret. Cerusem o învoire excepțională. Credeau ca am o întâlnire de amor. Era adevărat, dar nu așa cum își închipuiau ei. Iar Hannah mă privea îngrozită, ținând cutia viorii în mână. Ce drăguță era... Am înțeles din privirea ei că Jean îi povestise despre mine.

Am vorbit cu mama dumitale pe 21 iunie 1972. În ziua solstițiului de vară, ziua în care avea să se stingă Jean peste cincisprezece ani. Ar fi putut să-mi ceară să dispar, ar fi putut să nu mă creadă. Dar Hannah m-a ascultat, nu m-a judecat. Cred că mi-a înțeles teroarea și a înțeles cât de urgent era să-ți salveze viața. M-a luat de mâna, da, m-a luat de mână și a jurat c-o să mă ajute. Era atât de înaltă și de nobilă, iar eu m-am simțit mizerabilă, josnică și înfiorător de murdară. Însă nu mai eram singură. Îl iubea atât de mult pe tatăl dumitale, încât lua totul de la el, până și copilul pe care-l făcuse cu alta. Petrecusem noaptea de 19 ianuarie cu Jean Septembre, era de ajuns să adăugăm nouă luni ca să calculăm data aproximativă a sosirii dumitale pe lume. Hannah m-a întrebat cum putea da de mine. Nu era posibil. Am luat numărul de telefon pe care l-a scris în grabă pe o bucată de hârtie. I-am spus c-o voi suna începând cu 19 octombrie. Hannah m-a întrebat ce-o să fac dacă bebelușul vrea să iasă mai devreme.

Însă eram convinsă că va rămâne cu mine până la termen.

Îi avertizasem pe cei de la cabaret: „ O să lipsesc patru zile, dar dacă spuneți cuiva despre asta, n-o să mai pot lucra niciodată aici”. Mi-am asumat riscuri. Sam, patronul, îi raporta lui Soudoro toate faptele și gesturile mele. Dar soția lui, Arielle, m-a acoperit. Mi-am asumat riscuri, dar n-aveam de ales. Îmi dau seama astăzi că venirea dumitale pe lume în cel mai mare secret a fost un adevărat miracol.

Am avut patru luni ca să te pregătesc pentru despărțirea noastră fără s-o pomenesc vreodată. Mi-am spus că aveam patru luni în care să trăim împreună. Ziua te ascundeam sub bandaje, iar noaptea te mângâiam. Îți murmuram poezii și cântece astfel încât el să nu mă audă din partea cealaltă a peretelui.

În ziua de joi, 19 octombrie 1972, mi-a spus că pleca patru zile, ca de obicei. Și-a aruncat câteva lucruri într-o geantă și mi-a luat cățelușa, pe Véra. La început am fost bănuitoare. Pleca mereu în perioada asta, dar tot m-am gândit că mă putuse denunța cineva de la cabaret. M-am așezat și timp de douăzeci și patru de ore am așteptat să-i aud pașii pe scări. Nimic. N-am dormit. Nu s-a întors. Pe 20 octombrie am sunat-o pe Hannah. Ne-am întâlnit pe rue des Tables-Claudiennes, ca prima oară. Intre casa mea și locul acela mam întors de o mie de ori ca să mă asigur că el nu era în spatele meu. Jean și Hannah mă așteptau într-o mașină. Credeam că mă duc la un doctor de la Lyon, dar au ieșit din oraș. Jean mi-a zis: „Mergem la sora mea, ea o să știe ce-i de făcut”. Sora lui... Cea care-mi aducea mâncare la școală dându-mi de înțeles că avea prea multă de acasă.

Am adormit pe bancheta din spate. Vocea lui Colette a fost cea care m-a trezit. Colette nu știa că venim. Când m-a văzut, m-a recunoscut imediat. „Blanche, tu ești?" Colette nu se schimbase deloc. Cred că nici eu. În casa ei plutea un miros de ceară.

Mi-am eliberat trupul scoțând corsetul care mă strângea mult prea tare. În acel moment ți-am permis să vii pe lume. Am cinat tuspatru în tăcere. Colette n-a fost niciodată genul care să pună întrebări. Toată seara n-am îndrăznit să mă uit la Jean. Îmi era rușine de întreaga situație, mă simțeam cumplit de vinovată față de Hannah. Eram îndrăgostită de el... Cum să spun? îngrozitor și disperat de îndrăgostită.

Astăzi am șaizeci și unu de ani, nu l-am mai văzut din acel octombrie din 1972 decât la televizor și încă îl iubesc. Asa cum Colette îl iubește pe Aimé și Aimé o iubește pe Colette. Lucrurile acestea se văd, pentru că sunt rare. Acum șapte ani, când am regăsit-o pe Colette și m-am mutat în camera dumitale, Agnès, mi-a dat caseta înregistrată de Jean în 1985, la Crăciun... Banda s-a uzat, atât de mult am ascultat-o. Nu știu dacă ai auzit-o deja, dar e ca și cum Jean ar fi cusut la loc o bucată din inima mea la treizeci și cinci de ani de la întâlnirea noastră.

În seara de 20 octombrie ne-am dus la culcare devreme. Colette m-a întrebat dacă putea să-mi atingă pântecul.

— O să fiu mătușă.

— Copilul o să-ți zică „nana".

— Aș prefera să-mi spună Colette.

Ne-am ținut de mână în așteptarea somnului. Eram atât de obosită! înainte să închid ochii i-am povestit seara pe care o

petrecusem cu fratele ei în patru cuvinte. Pian, întâlnire, vrajă, dragoste. Se zice că diavolul se ascunde în detalii, pot să-ți spun că în singura noapte pe care am petrecut-o cu tatăl dumitale Dumnezeu nu s-a mai ascuns.

Când mi s-a rupt apa, am visat că strâng mâna lui Jean, nu pe a lui Colette. La fel ca tatăl dumitale, voiam ca ea să te aducă pe lume. Eram sigură că se va pricepe. Oricât de incredibil ar părea, nașterea nu m-a durut. Eram prea grăbită să te scot la libertate, într-o viață pe care eu nu aveam s-o cunosc, întrerupeam blestemul mamei și bunicii mele.

Tatăl meu nu mi-a povestit niciodată despre mama lui. Nu se despărțea de poza ei. Nimeni n-avea voie să se uite în portofelul lui. Și nimeni nu îndrăznea să nu-l asculte. În afară de mine. Am și acum gravat pe retină chipul bunicii mele. E aproape o boală. Când închid ochii, o văd așa cum văd lumea din jurul meu.

Te-ai născut după trei ore, atâta tot. Departe de violență, înconjurată de iubire. Colette a făcut ce trebuia, Hannah a stat cu noi. La Colette mă uitam când ți-am auzit primul țipăt. Jean a rămas la distanță. Când te-a văzut prima oară, s-ar fi zis că el era copilul. Și bineînțeles că pe Hannah a sărutat-o, nu pe mine.

Tăcere.

BLANCHE

Pe 23 octombrie, Jean s-a întors la Colette cu actul dumitale de naștere. Agnès Septembre, fiica lui Jean și a lui Hannah. Erai salvată. Puteam rămâne așa zile întregi. Dar trebuia să ajung acasă înainte de căderea serii.

Tăcere.

BLANCHE

Jean și Hannah m-au dus la Lyon. Î-am rugat să mă lase departe de apartament, în caz că el era deja acolo. M-au sărutat. Hannah plângea așa de tare, încât mi-a udat fața. Jean era tăcut, cu o expresie rătăcită. Ți-am dat un ultim pupic pe obraz. Dormeai. Cu atât mai bine. Nu m-ai văzut plecând. Am mers fără să ma gândesc. Am urcat scările fără să mă gândesc. Am deschis ușa. Nu se întorsese. M-am schimbat. Dacă socotisem bine, urma să ajungă pe seară. Lunea, cabaretul era închis. Am curățat niște cartofi. Pe la șapte am auzit-o pe Véra galopând pe scară, el a deschis ușa, nu m-a salutat, cățelușa s-a repezit la mine bucuroasă, apoi am cinat în tăcere. Am strâns masa, am spălat vasele, am coborât cu Véra cam un sfert de oră. Afară se lăsase frigul dintr-odată. Corpul mă durea îngrozitor, capul mi-era gol. Mam așezat pe o bancă. Véra și-a pus botul pe coapsa mea privindu-mă cu o tristețe fără margini, ca și cum ar fi vrut să afle de ce sufăr atât. N-am știut ce să-i răspund.

Trebuia să mă prefac că nu se întâmplase nimic. Dacă ar fi aflat că tocmai născusem, n-ar fi încetat să te caute. Așa cum o căuta pe mama, obsesiv.

Viața și-a reluat cursul. O viață aproximativă. O viață sub supraveghere. Cu câteva raze de soare la cabaret. Numai Colette, Jean, Hannah și cu mine știm că te-ai născut în noaptea de 21 octombrie și nu în cea de 22. La început o sunam pe Hannah, dar era prea dureros pentru amândouă. Mam retras, dar înainte de asta i-am indicat o adresă de postrestant lui Hannah. Mi-a trimis poze cu dumneata până ai împlinit douăzeci de ani. Ultima oară

când am vorbit cu ea a fost în 1987, după moartea lui Jean. Aveam nevoie să-i spun cât de mult mă gândeam la voi două.

Tăcere.

BLANCHE

În 23 decembrie 1981 v-am văzut pe rue des Chartreux. Eram cu el. Ieșeam dintr-un magazin. Îmi luase haine noi, ca unui copil. Aveam treizeci și cinci de ani. Pe trotuarul de vizavi am recunoscut-o pe Hannah, care ținea de mână o fetiță drăguță. Purtai un paltonaș roșu și bentițe colorate în păr. Mergeați cu pas săltat. V-am sărutat de departe bucuria. Hannah nu m-a văzut. V-am urmărit din priviri. El m-a întrebat ce naiba făceam, i-am răspuns: „Nimic, mă uitam la fetița de acolo". A mormăit ceva. Nu m-am mișcat până n-ați dispărut. Pe urmă te-am văzut la televizor. Ești așa de inteligentă și de frumoasă! Ești o artistă. Și filmele dumitale sunt extraordinare. M-am legănat cu iluzia că le-ai făcut pentru mine.

Tăcere.

BLANCHE

Colette mi-a arătat poze cu fiica dumitale, Ana, seamănă mult cu Jean. E pianistă... Ai reușit în viață, Agnès, și o ajuți pe ea să reușească. Îți mulțumesc pentru asta. Nu-mi vine să mă opresc din vorbit. Din acest motiv nu voiam să încep. Dar n-ai avut niciodată nevoie de mine. Părinții dumitale sunt părinți. Eu sunt vântul.

Sfârșitul înregistrării.

37

HANNAH RUBEN

23 decembrie 2004

Îi face lui Agnès un ceai cu iasomie. A cumpărat prăjituri Mont-blanc cu castane, desertul ei preferat. Pierre, Ana și Agnès au venit de la Los Angeles pentru sărbătorile de sfârșit de an. Mâine, de Crăciun, se vor duce ca de obicei la Gueugnon ca să ia masa festivă cu Colette. Agnès sună și intră. „Mămico?" De fiecare dată când Hannah aude vocea fiicei sale, o străbate un fior de emoție, lese pe coridor ca s-o întâmpine. N-a mai văzut-o din mai, a trecut un an de când s-au mutat în America. Își strânge fiica în brațe, îi ajunge până sub bărbie. „Dar ce înaltă e fata ta! — Seamănă cu tatăl ei."

Răspuns neschimbat de ani de zile.

La început, tandrețea a descumpănit-o pe Hannah. La fiecare mângâiere avea senzația că-i fură alteia iubirea fiicei sale. Aproape că-i era frică de Agnès. De-a lungul anilor a ajuns să se impregneze de afecțiune, mai ales de când e bunică. De la nașterea Anei s-a prăbușit un zid, se simte legitimă în rolul de părinte.

Agnès i se pare obosită. Are fața trasă. „Nu-i nimic, doar diferența de fus orar." Hannah nu crede că-i prieșe în Statele Unite. Ana se aruncă în brațele bunicii. „Bunina!" O contracție între „bunica" și „Hannah" pe care a inventat-o ea. „Lumina ochilor lui", așa își numește ea nepoata, care a moștenit privirea lui Jean. Ana are nouă ani. E vârsta pe care o avea Agnès în 1981, când Hannah o zărise pe Blanche pe trotuarul de vizavi, pe rue des Chartreux. Nu s-a mai dus niciodată acolo. Blanche era însoțită de individul dement. Mic, uscățiv, auster, cu chipul marcat de trecerea timpului, brăzdat de riduri ca acelea ale muncitorilor care

lucrează în aer liber. Cum nu se poate mai diferit de Blanche, care a fost întotdeauna foarte frumoasă. Cum reușise ea să păstreze acea latură solară care o caracteriza, când viața de zi cu zi era un infern? Pentru Hannah era un mister. În ziua aceea se gândise că ticălosul fusese aproape o binecuvântare pentru ea. Dacă el n-ar fi existat, Jean și Blanche și-ar fi sfârșit cu siguranță zilele împreună. EI fusese cel care îi împiedicase să aibă o relație în toată puterea cuvântului. Lui Hannah îi fusese rușine de acel gând. o rușine năclăioasă care o urmărise mult timp.

Când își dăduse seama că individul era tatăl Iui Blanche și că trebuia să meargă mai departe fără să-i privească, întrucât ar fi fost prea periculos, a strâns-o pe Agnès de mână mai tare decât de obicei și a grăbit pasul. Panicată, s-a gândit că Blanche va striga: „Dă-mi fata înapoi!" Această temere a străfulgerat-o preț de o milisecundă. l-a simțit privirea asupra lor și n-a ridicat ochii. Hannah știa că această întâlnire avea să se producă la un moment dat. Unde și când, n-avea idee, decizia aparținea hazardului. Locuiau în același oraș. Un oraș de 500 000 de locuitori, dar același oraș.

Ani de-a rândul, Hannah se temuse că Blanche va veni să i-o ceară pe Agnès. Avea coșmaruri, mereu același. Se ducea în camera fetei, care nu mai era în pat, întrucât o răpise mama ei. Cea adevărată. Mult timp după aceea, când Agnès venise însărcinată la Hannah, etalându-și cu mândrie pântecul rotund ca să-i facă o surpriză mamei sale, aceasta fusese foarte aproape de a-i mărturisi adevărul: „Nu există nici o poză cu mine însărcinată în albume și în cutiile din salon, pentru că nu te-am purtat în burtă". Apoi însă își amintise de vorbele lui Blanche: „Să nu spui nimic nimănui, Hannah. Dacă tatăl meu ar afla de ea, ar putea să-i facă rău. E nebun de legat".

Hannah nu avea să uite niciodată spaima care pusese stăpânire pe ea și o bântuise între seara primei întâlniri cu Blanche și telefonul din 20

octombrie. Urma să devină mama copilului unei necunoscute. Acest lucru îi adusese în minte propria-i poveste, soții Cravoin care o luaseră și o iubiseră ca pe copilul lor. Datorită lor nu doar că viața îi fusese salvată, dar avusese o copilărie fericită și plină de privilegii. Se gândise la bunica ei adorată, care îi cânta „Pe nesimțite" și nu contenea să-i repete: „Să nu-ți fie frică de nimic, fă cum te taie capul". În noaptea când se născuse Agnès își scosese brățările cu cele două prenume. Devenind mamă, își lăsa în urmă povestea ca să scrie una nouă.

În acea seară de 21 iunie se întorsese în apartamentul pe care-l împărțea cu Jean de câteva luni. El sosise chiar în acea după-amiază de la Roma, unde cântase la Auditorium Parco della Musica. Era obosit, dar fericit. Iar seara, la desert, Hannah îi spusese: „Tânăra cu care ai petrecut o noapte după petrecerea de la cabaret e însărcinată în cinci luni. Nu poate păstra copilul, pentru că viața ei de familie e foarte complicată. Trăiește sub cizma grea a unui om periculos, așa că vom crește noi copilul. Sunt însărcinată cu tine fără să fiu. Altă femele poartă în pântec copilul nostru".

Rostise aceste cuvinte dintr-o suflare, ca pe o tiradă de teatru bulevardier învățată pe de rost. Jean nu fusese în stare decât să-i murmure prenumele: „Blanche?" își amintea de prenumele ei. Deci nu fusese o aventură de-o seară. Nu ținem minte prenumele oamenilor cu care am avut doar o aventură.

A doua zi, Jean o descususe: „Unde ai văzut-o? Ce ți-a zis exact? Unde o să nască? E bine?"

Era bine? Nu, pentru că trebuia să nască pe ascuns și să-și abandoneze copilul. Un copil pe care-l făcuse fără să-și ia nici o precauție pentru a-l proteja. Hannah căzuse pe gânduri. Unde să găsească un medic sau o moașă care să accepte ceea ce era de neacceptat? Cum să ceară, chiar și unor apropiați, să ajute o femeie să nască anonim fără să treacă pe la spital? Jean venise cu soluția: Colette.

Ca atunci când erau mici. La urma urmei, sora lui se ocupa de oi, iar când mielul nu era poziționat cum trebuie, tatăl lor zicea: „Rezolvă a mică”. Hannah strigase: „Dar o femeie nu e un animal, prieten drag!” Era prima oară când ridica vocea, cuprinsă de o mânie surdă. „Prieten drag”. Pentru prima oară se îndoise de dragostea pe care i-o purta. Ea, în tumultul unui turneu la care nu îndrăznea să spere, iar el, în acest timp, în brațele alteia. De câte ori avea s-o mai înșele? Cum putea frumosul ei soț să dea dovadă de o asemenea imaturitate? Să aibă o idee atât de absurdă? Să-i ceară surorii lui cizmărițe să ajute la o naștere? Era atât de zăpăcit? Plutea mereu, nu trăia pe aceeași planetă cu restul lumii, și totuși nu plutise când îi făcuse un copil unei necunoscute.

Atunci, Jean îi explicase. Blanche nu era o necunoscută. Fusese prietenă cu Colette. Viața le despărțise, dar se știau de la școală. Evident, Colette avea să știe ce să facă, iar la cea mai măruntă complicație avea să-l sune pe doctorul Labori, prietenul ei.

Din 1 octombrie, Hannah își anulase toate deplasările, afirmând că avea nevoie de odihnă. Mai târziu avea să spună că luase o pauză pentru perioada finală a sarcinii. Ținând cont de încercarea care-i aștepta, minciuna era floare la ureche. În timp ce Jean continua să călătorească și să dea concerte, ea rămăsese lipită de telefon. Și dacă Blanche nu suna? Dacă suferise un avort spontan? Sau găsise altă soluție? Dacă se răzgândise? Sau, mai rău, îi mărturisise totul tatălui ei? Și dacă tatăl ei îi descoperise sarcina și o omorâse? Dacă întâlnise pe altcineva? Dacă fugise de acasă? Dacă, dacă, dacă. Hannah se simțise singură. Foarte singură. Dar nu la fel de singură ca Blanche, care trebuia să-și ascundă sarcina. În definitiv, singurătatea este apanajul femeilor. Hannah n-ar fi urât-o pe Blanche niciodată. Niciodată. Hannah o iubise sincer pe Blanche.

Parfumul ceaiului s-a răspândit în camera de zi. După moartea lui

Jean, Hannah a păstrat apartamentul, fotografiile de pe pereți, camera lui Agnès, pianul. Nu s-ar fi despărțit niciodată de pianul lui Jean. Micuța Ana se așază pe taburet ca să-i arate Buninei ce progrese a făcut. Agnès îi reglează înălțimea, apoi i se alătură mamei sale ca să-și savureze desertul în timp ce-și ascultă fiica interpretând Concertul numărul 21 de Mozart. Minunându-se de cât s-a perfecționat din primăvară, privindu-i degețelele care dezmiardă clapele cu o dexteritate care amintește de cea a lui Jean, Hannah știe că nepoata ei va fi o muziciană extraordinară dacă va continua să muncească sârguincios. Are deja nivelul unei viitoare concertiste. Hannah îi cunoaște pe muzicieni, îi frecventează din copilărie, datorită lui Éléonore.

Ce mult i-a plăcut să-l însoțească pe Jean în toată lumea, să cânte, să sublimeze o sonată împreună cu el! Mirosul prăfos al sălilor, comuniunea de pe scenă, nopțile la hotel, avioanele, trenurile. Să venereze anumiți dirijori, să-i regăsească așa cum îl regăsești pe Dumnezeu sau norocul. Să se teamă de alții, colerici și detestabili. Muzica făcută împreună. Bucuria imensă pe care ți-o provoacă o partitură știută în cele mai mici detalii, dar pe care ai senzația c-o descoperi de fiecare dată. Rezonanța interioară care face carnea să vibreze. Să ai darul muzicii înseamnă să posezi o parte din divinitate. Și Jean poseda cerul.

Dimineața, el studia Ia pian, ea, la vioară în camera de alături. Uneori se oprea ca să-l asculte. Agnès a respins mereu ideea și dorința de a deveni muziciană. „Pentru că nu erați niciodată acasă", i-a reproșat într-o zi Iui Hannah. „Pentru mine, muzica este absență." Aceste cuvinte au întristat-o teribil, dându-i impresia că a trădat o promisiune făcută lui Blanche. Dar Hannah trebuie s-o recunoască, întotdeauna l-a preferat pe Jean restului lumii. Când a părăsit-o, la treizeci și șapte de ani - nu se moare la treizeci și șapte de ani -, se gândise că n-o să-și

mai revină niciodată. Nu-și mai revenise niciodată. Jean făcuse din ea o văduvă de patruzeci și cinci de ani, o femeie disperată. Luase acest semn drept o pedeapsă divină pentru că-și iubise prea mult soțul în detrimentul celorlalți. Printre care și unica ei fiică.

Agnès prefera să decupeze imagini pe care să le aranjeze în caiete, să scrie povești, să se înregistreze și, mai târziu, să filmeze cu camera video. Oare din cauză că poartă în ea un secret nu știe că e o povestitoare fără pereche? Oare caută, prin scenariile ei, un răspuns care-i lipsește inconștient?

Mâine va fi ultimul Crăciun împreună. Hannah nu-i va spune nimic Iui Agnès. Nu vrea să strice bucuria sărbătorii și a revederii. Va aborda subiectul mai târziu. o va chema din Statele Unite când va simți că se apropie sfârșitul. Moartea nu o sperie. Îl va regăsi pe Jean. Și o va proteja pe Ana și pe ai ei. Le atribuie morților rolul de îngeri păzitori. Cancerul ei s-a generalizat. E prea târziu ca să ia în calcul vreun tratament. Un prieten oncolog o va ajuta să plece în condiții demne, l-a promis. Deocamdată, își calmează durerile dorsale acute cu pastile de opiu. A devenit o adevărată junkie, se gândește. Continuă să studieze Ia vioară în fiecare zi, are nevoie de plăcerea aceasta. Îi mai rămân între șase și nouă luni, e greu de spus, i s-a explicat. Speră să mai prindă o dată primăvara.

Hannah își ia vioara și o acompaniază pe Ana. Concertul numărul 21 este unul dintre preferatele ei. Agnès zâmbește. Le fotografiază cu telefonul. Acum se pot face poze cu telefonul.

A doua zi își dau întâlnire Ia gara Lyon-Part-Dieu. Pierre va lua un tren mai târziu, trebuie să se vadă cu agentul lui francez care vrea să-i prezinte un regizor important. Hannah n-a știut niciodată ce să creadă despre Pierre. E simpatic și fermecător, dar ea se întreabă dacă e de ajuns ca s-o facă fericită pe Agnès. Cu trecerea anilor, fiica ei i se pare tot mai preocupată. Vrea să bată un record după altul, dar nu pentru

ea, ci pentru soțul ei. În tren. Ana rămâne lângă ea. Agnès se izolează la trei rânduri mai încolo, lucrează la viitorul scenariu.

Louis vine să Ie ia de la gara din Creusot. Agnès, Pierre și Ana vor dormi la hotelul Central, iar Hannah, la Colette. A anunțat-o Ia telefon: „în mod excepțional, anul ăsta mi-ar plăcea să dorm Ia tine". Lui Colette îi va spune tot. Știe că poate să aibă încredere în ea, că nu vorbește niciodată, că ascultă fără să judece.

Prânzul se desfășoară într-o atmosferă veselă. Colette se bucură să-i vadă și închide atelierul pentru întreaga zi de 24 decembrie. „încălțările și cheile pot să aștepte."

După masă, Agnès și Ana se duc să facă o siestă în așteptarea Iui Pierre. Iar Hannah merge cu Colette în apartamentul de deasupra cizmăriei. Își fac ceai în bucătăria minusculă. Colette își cere scuze, nu are un ceai „foarte bun". Hannah studiază fotografiile diverșilor fotbaliști și antrenori agățate pe pereți. Se aude un zgomot de pași. Hannah tresare. La început crede că vede o fantomă, că e efectul medicamentelor pe care Ie înghite cu pumnul. În deschizătura ușii e Blanche, într-o rochie violet cu roșu. Cu excepția părului, ai zice că e Colette în culori.

— Locuiesc aici de patru ani. Am fugit când mi-am dat seama că aproape o omorâse pe mama în bătaie. L-am denunțat. Credeam că e la închisoare, dar i-au dat drumul, probabil că mă caută peste tot.

— Blanche, dumneata ești... Ce fericită sunt să te văd! Ai avut curajul să pleci...

Blanche și Hannah se îmbrățișează un moment îndelungat sub privirea lui Colette, care nu scoate o vorbă.

Hannah Ruben s-a stins pe 13 iunie 2005 la spitalul Pompidou, avându-Ie alături pe Agnès și pe Colette. Ana a avut voie să vină s-o sărute în ajun. Blanche va cere să se așeze o placă pe mormântul ei: „Hannah, fie ca odihna ta să fie la fel de tihnită pe cât ți-a fost inima

de bună”. La ceremonie se va interpreta Fantezia pentru vioară și pian de Franz Schubert. O piesă pe care Hannah și Jean adorau s-o cânte împreună și care face parte din albumul pe care-l înregistraseră în 1982 pentru Deutsche Grammophon. Pe coperta discului, cei doi pozează în contre-jour într-un studio, ea cu vioara sub bărbie, el la pian.

într-o zi, Agnès observase discul în magazinul doamnei Bredin și-i spusese lui Colette: „E incredibil, dar nu semăn deloc cu părinții mei”. La care Colette îi răspunsese cu umor: „Nici eu, slavă Domnului”.

*

Blanche li se va alătura lui Jean, Hannah și Colette la cimitirul La Cuillotière din Lyon pe 3 februarie 2011, sub numele Blanche Roman. Ghetele ei albastre vor fi așezate pe piatra tombală.

38

21 iunie 2011

— Scumpa mea Line, în această zi binecuvântată îți fac două cadouri prăpădite: mai întâi, numele meu de familie. Înainte să semnezi, vreau să știi că, începând de azi, dacă nu va fi și o poză de-a ta lângă noul tău nume, mulți vor ridica din sprâncene. În al doilea rând, n-o să pot niciodată să beau un păhărel de whisky cu tine. Între noi va fi numai dragoste și apă plată. Eventual cafea, ceai, sucuri. Dar îți promit, voi putea să repar diverse chestii, să-ți construiesc visuri, case, grădini, mobilă, alei.

Nu sunt sigur că ai câștigat premiul cel mare când mai cunoscut. E însă și o privință în care nu ieși atât de rău: nu-mi plac religiile. Prin urmare, pot să mă convertesc la ce vrei tu, mai ales la tine. O știi, cred că Dumnezeu m-a părăsit când aveam șapte ani, dar anul trecut și-a spălat păcatele, n-am ce zice. Cât despre Sfânta Fecioară, ea nu m-a părăsit niciodată. N-o cheamă nici Meryem, nici Marie, ci Nathalie. Ea nu mi-a dat niciodată drumul la mână și a crezut mereu în mine. Îi datorez totul, până la tine. Nathalie înseamnă „naștere”. Nat, tot ce se întâmplă azi ți se datorează ție.

Țin să le aduc un omagiu părinților mei. Mi-o închipui pe mama spunându-i tatei acolo, sus: „Ce frumoasă e soția băiatului nostru” și nefiind atentă la ce-am zis înainte, nu pentru că nu vrea, ci pentru că nu poate.

Le aduc un omagiu și iubitelor mele surori, Zeïa și Fatiha, care

sunt mândria familiei noastre de arăbani. Două minți deștepte care au sprijinit-o pe a mea, dusă cu pluta. Halal frate!

Le mulțumesc tuturor celor care sunt aici și tuturor celor care au plecat dintre noi.

În sfârșit, as dori să-mi liniștesc socrii: nu vă încredeți în aparențe, chiar dacă pe hârtie nu arată prea grozav, voi face tot ce-mi stă în puteri pentru ca Line să fie fericită. Iar atunci când ești îndrăgostit așa cum sunt eu, ai superputeri.

Line, dragostea mea, sper c-o să avem un copilaș și c-o să-ți semene leit. Îți mulțumesc pentru că ai încredere în mine, nu mai credeam că cineva ar mai putea să-mi dea aripi, de altfel nici nu știam că mai pot să zbor.

— Lyèce, dragostea mea, îți accept cele două cadouri prăpădite. Te accept cu totul. Și sunt atât de mândră să-ți port numele, încât o să ți-l scriu peste tot. O să-l scriu în taguri pe toate zidurile din Gueugnon. Oamenii de bine vor putea să comenteze: „Încă o porcărie de-a arabilor".

Sper că o să avem cel puțin trei copii, nu contează cu cine o să semene dacă vor semăna cu prima noastră întâlnire, dacă vor fi luminoși așa cum poți tu să fii când ai încredere în tine. Și n-o să beau nici un păhărel de whisky, nici cu tine, nici fără tine, pentru că vreau să profit de viața noastră cu mintea limpede. Ești mult prea frumos ca să-mi pierd timpul în paradisuri artificiale. Am intenția să abuzez de tine până la sfârșitul zilelor mele și al nopților în care să te privesc cu ochii larg deschiși. Te vreau ca în acea zi de uni când te-am văzut intrând în primăria din Flumet împreună cu Agnès, când m-ai făcut să iubesc veșnic

ziua de luni. Îi mulțumesc lui Agnès, care a acceptat să-mi fie martoră. Voiam să fii tu, pentru că prima oară te-am luat drept soția lui Lyèce... În plus, ai leșinat în biroul meu. Așadar, nu vei fi soția lui, ci martora soției lui. Oamenii mi-au zis: „Dar, Line, de ce te măriți atât de repede?" Pur și simplu pentru că Lyèce este o evidență. Pentru că n-avem timp de pierdut.

Și vreau să știți că vom sfârși împreună, ca doi bătrânei gârboviți. Avem planuri mari: să ducem o viață simplă aici, în Burgundia. Am remarcat că unii localnici pronunță „r"-ul rulat, așa că promit că o să încerc și eu! Vă mulțumesc tuturor că sunteți alături de noi. Le mulțumesc cumnatelor mele, Zeïa și Fatiha, pentru bunăvoința cu care m-au primit. N-am frați și surori, așa că în aceeași zi câștig două surori și un soț. Îți mulțumesc, Lyèce, dragostea mea, pentru că ai încredere în mine, nu credeam că aripile fetelor pot fi reparate.

— În numele legii, îi declar pe domnul Lyèce Otmane Mansour și pe domnișoara Line Catherine Auzière uniți prin legătura căsătoriei. Puteți să sărutați mireasa.

Nathalie și cu mine ne ridicăm ca să semnăm în registru. Ni s-au înmuiat picioarele și ne curge rimelul. În trecere, îi sărutăm pe tinerii însurăței. Sunt extraordinar de frumoși.

Ana se așază la pian și interpretează „Ya Rayah" a lui Rachid Taha împreună cu a ți patru muzicieni, două instrumente cu coarde și două de percuție. Cântărețul are o voce (aproape) la fel de frumoasă ca aceea a lui Taha. Metisajul armoniilor corespunde cu cel al mirilor. La rugămintea lui Line, Ana pregătește de câteva zile această piesă muzicală în cea mai mare

taină, împreună cu complicii ei.

Toți invitații se ridică, îi sărută și îi îmbrățișează pe miri. Fatiha, Zeïa, Nathalie și părinții lui Line dansează împreună, Adèle, fiicele ei, Paul, Hervé și băiatul lui, Antoine și cu mine dansăm bătând din palme. Lyèce și Line se alătură grupului nostru. Nu ne grăbim să ieșim din primărie. Personal, mi-ar plăcea ca momentul acesta să dureze veșnic.

E vreme frumoasă astăzi. Viața seamănă cu un vârtej vesel. Aproape ca într-o comedie romantică. Mireasa poartă alb și soarele strălucește asemenea ei. Mirele pare speriat, dar ne adresează tuturor zâmbetul lui frumos.

Nu voi uita niciodată ce mi-a zis Lyèce când ne întorceam de la Flumet, într-un moment în care nu se petrecuse încă nimic între el și Line: „Cel mai greu, când cunoști pe cineva, e să-i spui ce s-a întâmplat. E o etapă obligatorie prin care n-ai nici un chef să treci. De asta n-am avut niciodată o relație de durată cu o fată, pentru că n-aveam nimic de spus. Dar cu Lina... am impresia că o să rămân pentru totdeauna”.

În fața primăriei o văd printre invitați pe vecina de pe rue des Fredins, Cécile Aubert. Stă de vorbă cu Ana, care poartă o rochie neagră drăguță. Și-a machiat ochii mari și verzi. Fiica mea e sublimă. Petrecerea are loc la căminul cultural, pe care tinerii căsătoriți l-au închiriat, suntem cam o sută de nuntași. Pe drum, Antoine îmi atinge mâna, mă întreabă dacă „martora e bine”. Îl iau de braț pe Louis.

— Visezi, Louis?

— Sunt mulțumit pentru Lyèce.

Pe rue Pasteur, cizmăria e deschisă. Louis n-are nevoie să treacă pe acolo ca să se gândească la Colette, dar știu că i se strânge inima de fiecare dată.

— Și Colette ar fi mulțumită. Îl îndrăgea.

— Așa e.

*

Steinwayul tatei tronează și acum pe scena căminului cultural, placa fixată de mama la intrare și-a pierdut luciul. Intrăm încet în sală. Oamenii stau de vorbă, fac cunoștință, mănâncă în picioare, așezați, ușile au rămas larg deschisă, fumătorii ies și intră. La fel și nefumătorii.

Mă izolez puțin afară ca să ascult zgomotul; aud râsete din depărtare. Piața de Gaulle, aflată în fața căminului cultural, locul unde pe vremuri circul lui Sudkovski și-a înălțat cortul în două rânduri, e cufundată în beznă. Mi le imaginez pe Blanche și pe Colette urcând pe rue Saint-Pierre ca să meargă la școală.

Fatiha mi se alătură, aducându-mă în prezent. N-am fost niciodată apropiată de surorile ui Lyèce: cea mare era prea mare ca să-și bată capul cu noi, iar cea mică era prea mică, nu ne băteam capul cu ea.

— Lyèce ți-a povestit despre Zdreanță?

Sunt surprinsă că aduce vorba despre asta și că-i cunoaște porecla. Habar n-am ce știe, ce i-a dezvăluit Lyèce. Fatiha e cu opt ani mai mare decât el, era adolescentă când a fost agresat. Credeam că Lyèce nu s-a destăinuit niciodată familiei sale. De altfel, am fost foarte uimită că a spus în timpul discursului: „Dumnezeu m-a părăsit”.

— Da, mi-a povestit când m-am întors aici să mă ocup de cazul mătușii mele. Niciodată când eram adolescenți.

Cade pe gânduri câteva secunde.

— Când l-am născut pe băiatul meu, Sohan, Lyèce a fost foarte fericit. E un super-unchi. E atent, gata oricând să se joace cu el, îl răsfață cu cadouri. Cum locuim la Fontainebleau, nu ne vedem mai des de trei-patru ori pe an, dar de fiecare dată e foarte fain. Dar pe măsură ce Sohan creștea, Lyèce a început să se poarte tot mai ciudat. Mă suna de mai multe ori pe zi ca să afle cum se simțea, ce făcea, dacă puștiul nu se izola. Niște chestii fără nici o noimă. Îi răspundeam: „Dar, Lyèce, de ce s-ar izola?" „Bine, dar plânge când stă la dădacă? Ce face când te duci să-l iei?" Pe scurt, am ajuns să nu-i mai răspund la telefon. Într-o seară, la o masă cu niște prieteni, în conversație a apărut subiectul familiei. Am povestit, amuzându-mă prostește, cât de protector e fratele meu mai mic, ce întrebări bizare îmi pune. Una dintre invitate, psiholoagă, m-a ascultat atent. La sfârșitul cinei mi-a șoptit că era posibil ca fratele meu să fi fost victima unei agresiuni, iar acum să facă transferul asupra nepotului său. De unde frica și întrebările lui obsesive. Am refuzat s-o cred. „Asta" nu i se putea întâmpla unei familii cum era a noastră. Eram convinsă. Și n-am abordat niciodată problema cu Lyèce. De rușine sau de teamă să nu-l stânjenesc.

Fatiha scoate un pachet de țigări din buzunar. Îmi oferă una. Îmi dau seama că e prima oară când stăm de vorbă. Ne-am intersectat toată adolescența, dar nu făceam decât să ne salutăm, legătura dintre noi fiind reprezentată de Lyèce. „Bună,

ce mai faci?” „Bine, și tu?” ’

— Anul trecut am surprins o conversație între Nathalie și Lyèce. Eram la părinții mei cu Sohan. Era cald, era târziu, toate ferestrele erau deschise. Se întorceau dintr-o vacanță petrecută la Nisa. Nu știu de ce, au trecut pe acolo ca să ia ceva. Înainte să plece, Nathalie s-a așezat în grădină să mângâie pisica vecinilor, care stătea mai mult pe la noi. Le auzeam vocile din camera mea. Nathalie a zis: „Ții minte. Zdreanță avea un cățel”. Apoi am auzit alte cuvinte precum „tineri, timizi, doar băieți, tu...” Am încasat debitul necontenit al lui Nathalie ca și cum as fi fost ținta unui tir de mitralieră. Știam perfect despre cine vorbea, făcusem un stagiu la departamentul de informatică al uzinei. El era șeful. Primul lucru la care m-am gândit a fost: oare el știa că sunt sora mai mare a puștiului pe care-l agresase în același an? Răspunsul mi-a explodat în minte, o adevărată lovitură de glonț în creier: bineînțeles... Nu sunt multi Mansouri la Gueugnon. Iar Lyèce și cu mine semănăm. Am înțeles că-l văzuseră la Cannes. Mi s-a suit ura la cap, cum ar zice verii mei. O ură fără filtru, fără analiză. Din momentul în care am auzit-o pe Nathalie vorbindu-i fratelui meu, am încetat să mai gândesc. Zdreanță era în fișierul companiei aeriene la care lucram, cu adresă și număr de telefon. L-am găsit într-o secundă. Oricum, nu s-a ascuns niciodată. N-a încercat niciodată să dispară, în ciuda faptelor pe care le-a Săvârșit. Era chiar și în cartea de telefoane. Pur și simplu a plecat repede din Gueugnon după un eveniment despre care nu știu nimic. Și gata. Individul ăsta n-a fost deranjat niciodată... Totuși nu putea să moară de moarte bună

în patul lui. Sunt vegetariană, nu suport să văd sânge, sunt împotriva pedepsei cu moartea, am votat mereu cu stânga, în afară de 2002, când a trebuit să aleg între Chirac și Le Pen. Dar mi-am zis că o să-l omor pe mizerabilul ăla. După cum se vede, îți poți trăda convingerile intime fără nici o problemă. M-am revăzut în departamentul lui de la uzină, el aplecat spre mine ca să-mi indice formulele pe care să le introduc în computer. Parfumul lui, cămășile, gura, nasul lui, statutul lui social, pâinea lui Dumnezeu. M-am gândit că în același an îl violase pe fratele meu de șapte ani și eu nu fusesem în stare să-l protejez. Am rezervat un zbor Paris-Nisa pentru săptămâna următoare. Aveam de gând să intru în casa lui sunând la ușă. Să deghizez crima în sinucidere. Ce să folosesc? O armă de foc? Medicamente? Aveam să-l arunc pe fereastră? Habar n-aveam. N-am luat avionul acela. Peste câteva zile, corpul lui a fost găsit în mare, la Cannes. N-a fost asasinat de stagiara din 1979. Am fost extrem de furioasă când am citit în ziar articolul despre moartea lui, însoțit de o fotografie. Zâmbea. Fusese făcută într-o zi de meci, cu siguranță echipa câștigase. Am petrecut ore întregi studiind harta orașului Cannes, și știu că n-a putut să se sinucidă. Fundul apei e plat, îl atingi cu piciorul peste tot, nu luase medicamente, acolo nu e nici faleză, nici vreun pod care să înainteze în mare. Numai dacă nu cumva l-a luat un val de pe o porțiune cu pietriș sau de pe un dig. În toiul lunii iulie, e greu de crezut. Mi-a fost rușine, Agnès, rușine că nu mi-am făcut treaba murdară. Murind înainte să ajung la el, murind fără să fi fost judecat vreodată, nea dat tuturor cu tifla.

Își strivește mucul de țigară cu tocul și-l culege de pe jos.

— Mergem să dansăm?

— Mergem.

*

Zeïa s-a născut la trei ani după Lycée. Primul ei zâmbet fusese pentru el. Pentru acest frățior tandru care-i spunea: „Stai așa, te ajut eu să construiești castelul. Ți-e frig, pisicuțo? Dacă te supără cineva la școală îmi zici, da?" Se punea între ea și sora mai mare, Fatiha, care o exaspera pentru că voia să comande tot timpul.

Dintotdeauna o susținătoare înverșunată a dreptății, Zeïa devenise avocată penalistă ca să apere ceea ce părea de neapărat în ochii opiniei publice. Asta era forța ei motrice. Fiică de imigranți, se bătuse ca o leoaică pentru a obține cele mai bune note la școală, întrucât nu credea în fatalitate. La începutul anilor 2000 era singura femeie din orașul Mâcon, unde se instalase, care alesese să profeseze în penal și nu în civil. Inculpați! le priveau pe femei cu suspiciune, considerând că nu erau apte să-i apere, și preferau să fie reprezentați de bărbați. Multă vreme, fusese avocată din oficiu pentru persoane învinuite de mici găinării. Lucrurile se schimbaseră odată cu un caz de omucidere având drept victimă un gardian public. Acuzatul fusese achitat, din lipsă de probe, datorită pledoariei ei. O pledoarie strălucită și justă. Pe parcursul întregului proces, care durase trei zile, Zeïa intervenise în dezbateri cu o competență desăvârșită și sădise îndoiala în mințile juraților, care preferaseră să nu trimită un posibil nevinovat în spatele

gratiilor. Peste trei luni, adevăratul vinovat fusese arestat. De atunci, toată regiunea voia să fie reprezentată de avocata Mansour.

Zeïa voise mereu să-i apere și să-i reprezinte pe cei care nu puteau sau nu știau să se exprime. Nu înțelesese de ce fratele ei se lăsase brusc de fotbal, în condițiile în care era cel mai bun și ar fi trebuit să facă o carieră sportivă. Când îl întrebase, el îi zâmbise cu tristețe. „O să plec. O să iei tu camera mea…" fusese singurul lui răspuns. Când Lyèce plecase de acasă, ea îi luase gestul drept un eșec personal și plânsese săptămâni întregi.

În 2009, Zeïa era în fosta cameră a lui Lyèce când îl auzise vorbind cu Nathalie în grădină despre cele petrecute la Cannes. Zeïa își pregătea dosarele la lumina lanternei, ca să nu atragă țânțarii. Din cuvintele lui Nathalie înțelesese în fine care era originea răului.

La gimnaziu, o prietenă îi spusese că fratele ei se droga, putea fi văzut cumpărând droguri de la un tip deloc frecventabil. Zeïa îi replicase: „Faci o confuzie, nu se poate să fie el. Aici, nimeni nu e în stare să-l deosebească pe un algerian de alt algerian". Trăsese concluzia că Lyèce plecase ca să se dedea în voie dependențelor lui.

După ce îi evitase pe polițiști la mustață, Lyèce nu voia să fie arestat cu droguri asupra lui, ar fi fost o tragedie pentru părinți. Pe de altă parte, nimeni nu avea ce să-i facă dacă era găsit cu o sticlă de alcool. Era legal. Alcoolul hrănește suferința.

Cu trecerea anilor, Zeïa a trebuit să recunoască faptul că Lyèce își bea mințile în unele seri și în fiecare weekend. Îi văzuse

mutra duminica la prânz, când venea să ia masa la părinții lor. Se ascundea în zilele libere ca să se drogheze. Voia să rămână un fiu ireproșabil. Lyèce se prefăcuse mereu.

În acea noapte de iulie 2009, auzind-o pe Nathalie, Zeïa înțelesese imediat că era vorba de fostul șef al surorii sale de la departamentul de informatică. Își aducea aminte de individul acela. Auzise deja povești sinistre despre el. Un prieten îl văzuse într-o mașină cu un bărbat foarte tânăr, „logodnicul lui", după cum glumise. Cuvintele o făcuseră să înghețe. Nu dormise toată noaptea. Imaginându-și ce îndurase fratele ei. Era insuportabil.

A doua zi dimineață, era duminică, sunase la informații și făcuse rost de adresa și numărul de telefon al tipului respectiv, acum aflat la Cannes.

Se gândise toată ziua. Se dusese la fratele ei. Fusese surprins s-o vadă la ușă.

— Bună, doamnă avocat.

— Ce faci?

— Mă duc la scăldat la Montceau, la niște prieteni de-ai lui Nat, vii cu noi?

— Nu, plec pentru câteva zile, voiam să te sărut înainte.

— A, da? Unde te duci?

— Nu știu. Poate la mare... A fost frumos la Nisa? »

— Super.

— Fain.

Îl strânsese în brațe puțin mai tare ca de obicei și plecase. Îi simțise privirea în spate. Acum era atent, nu mai bea. Părea mai stabil. Nu și mai fericit. Zeïa crezuse multă vreme că Lyèce și

Nathalie erau iubiți. Sperase că o să cunoască pe cineva.

Luni seara, la Cannes, când fostul director de la uzină ieșise din clădire, Zeïa era la volanul mașinii ei. Ce făcea acolo? Avea să se comporte la fel ca cei pe care-i reprezenta? Și pe care societatea și ea însăși îi judecau? Stătea de câteva ore la adresa pe care o primise de la informații. Silueta individului era ușor de recunoscut. I se făcuse brusc greață când îl văzuse, deschisese portiera ca să vomite în rigolă. Când ridicase capul, el era deja departe. La naiba! Demarase și îl urmărise de la o distanță singură. El mersese până la capul Croisette și se așezase la terasa unei cafenele.

Zeïa cunoștea locul acela. Venise acolo cu o țipă în urmă cu trei sau patru ani. Nu mai ținea minte. Rareori își amintea datele. În acel moment se întrebase dacă îi plăceau femeile pentru că fratele ei fusese agresat de un bărbat. Nu avea să primească niciodată un răspuns la această întrebare.

Individul aștepta pe cineva. Se tot uita la ceas. Ea oprise pe contrasens și se uita la trecători, la bărbații în pantaloni scurți și la fetele în rochii mini. Polițiștii municipali se opriseră în dreptul ei ca să-i ceară să plece. Îi venise să le spună: „În loc să-mi faceți mie necazuri, duceți-vă la tipul de acolo, un tip care n-a fost deranjat niciodată și care respectă toate regulile”. Dar tăcuse și se conformase. Nu trebuia să atragă atenția. Până la urmă găsise un loc de parcare, ceea ce era de domeniul miracolului. Coborâse din mașină. El Stătea tot acolo. Sorbind din pahar. Plecase după o oră sau două. Zeïa pierduse noțiunea timpului. Pornise după el. În dreptul unui parking, puțin mai

departe, când mergea în penumbră spre malul mării, o mașină țâșnise nu se știe de unde și se năpustise direct asupra individului. Fără să stea pe gânduri, Zeïa făcuse un pas într-o parte ca să se ascundă după o camionetă. Mașina se oprise la un centimetru de țintă. Zeïa se gândise imediat la fratele ei. Poate că era el, la volanul unui Citroën înmatriculat cu numărul 71, indicativul departamentului Saône-et-Loire. Nu putea fi o coincidență. Nu reușise să distingă trăsăturile șoferului. De ce s-ar fi oprit fratele ei în ultima clipă, lăsându-și prădătorul năucit în mijlocul drumului? Inima tinerei femei începuse să bată nefiresc, de parcă ar fi intrat în aritmie. Citroënul dispăruse în noapte, părăsindu-i pe amândoi. Pe sora victimei și pe violator.

Se îndreptase spre el cu pași hotărâți. Bărbatul încă nu-și revenise din șoc. „Ceea ce-ai trăit tu acum n-are nici o legătură cu ce i-ai făcut pe ceilalți să trăiască. Pentru tine sunt ceilalți, pentru noi sunt frații noștri.” Zeïa scosese un fier de călcat din geanta de plajă.

Fierul de călcat al mamei sale, pe care-l luase înainte de a ieși din casă. Premeditare.

Făcuse o mutră ciudată, mijind ochii, neînțelegând nici prezența acelei necunoscute, nici obiectul cu care-l amenința. Chipul îi era puțin deformat de surprindere. Un fel de Picasso, dar ratat. O chestie care nu există.

— La vârsta de șapte ani, fratele meu s-a ars cu un fier de călcat. Ne-a zis că a fost un accident, dar nu fusese. Zeïa îl izbise în față. Cu o forță de neimaginat. Un zgomot îngrozitor.

Niciodată nu lovise atât de tare. Niciodată nu lovise, punct. El căzuse la pământ. Marea susura la câțiva metri mai încolo. Mediterana. Mediterana ei. Îl târâse. Pleosc! „Ia-l. Du-l.” Apa neagră îl înghițise. La fel și arma crimei. Mama ei avea să-și caute fierul peste tot. Întrebându-se cum putea să dispară un asemenea obiect. Peste câteva ore avea să se iște o furtună, ca și cum marea i-ar fi fost complice. Corpul urma să fie găsit mult mai departe. Zeïa își văzuse fratele arzându-se. El avea șapte ani, ea, patru. Îi văzuse gestul, îl văzuse lipind talpa încinsă de coapsa lui slabă, purta un șort de fotbal albastru. Ochii ei negri priviseră buimaci cum metalul fierbinte se înfunda pe tăcute în carnea lui. Fratele ei nu scosese nici un sunet. Ea fusese cea care uriașe. Părinții lor dăduseră fuga la Urgențe. Pe locul din spate al mașinii, ca și când s-ar fi abandonat pe sine, Lyèce leșinase pe drum. În acel timp, Fatiha stătuse cu Zeïa. Iar Zeïa păstrase secretul, nu fusese un accident. Ci o mutilare, e de neînțeles la vârsta de patru ani. Se gândise că era un joc periculos, interzis. O prostie mare cât casa, din cele pe care le fac băieții.

Când o auzise pe Nathalie în grădină, acea amintire dureroasă îi revenise imediat.

Lyèce li se destăinuise surorilor lui după ce o cunoscuse pe Line. Rezumându-le, ca și cum ele ar fi fost absente din viața lui, internările și luptele sale, șederile la Garches care îl salvaseră, datorită lui Nathalie și unei forțe lăuntrice pe care nu bănuise c-o are, și poate și din dorința ca mizerabilul să nu-i mai distrugă viața. Avea intenția să trăiască, în sfârșit.

Zeïa nu spusese nimic despre ce se întâmplase la Cannes. Și

n-avea s-o spună nimănui, niciodată. Mai mult ca oricine, avea să continue să pledeze în numele nevinovăției.

39

Quand j'serai KO
L'Amour à la machine
La vie ne vaut rien
La Ballade de Jim
S'asseoir par terre
Foule sentimentale
Allô Maman bobo
J'ai dix ans
Poulailler's Song
Bidon
Jamais content
Le Bagad de Lann-Bihoué[31]

Cum băusem cam mult, nu sunt sigură în ce ordine am ascultat piesele. Cu excepția ultimei. „Le Bagad de Lann-Bihoué". Un titlu aiuristic pe care nimeni nu-l reține.[32] Când vine vorba despre această melodie a lui Alain Souchon, se spune: „Nu-ți vedeai viața așa". După nuntă ne-am dus la casa de la tombolă. Era patru dimineața. Antoine mi-a zis că voia să-și conecteze telefonul la o boxă ca să ascultăm muzică. S-a dus să caute cablul într-o cutie plină cu diverse fleacuri. În acel timp am văzut o mulțime de piese defilând pe telefonul lui, titluri ca într-un magazin de bomboane în vrac, n-aveam decât să mă servesc. N-am ales decât melodii de Alain Souchon. Țineam

morțiș să încep cântându-i „Quand j'serai KO" și „L'Amour à la machine". Celelalte au venit de la sine, într-un fel de ordine necesară. Cum le știu pe toate pe de rost, Antoine a zis: „Dar le știi pe toate pe de rost. Mi-ar plăcea să mă știi și pe mine așa, pe de rost". Iar eu îi repetam unele versuri explicându-i că Alain Souchon e cel mai mare geniu al secolului ăstuia, că până și Jacques Brel ar fi fost înnebunit după el. După aceea am născocit un joc, să găsim pepita de aur din fiecare cântec, și rezultatul a fost următorul:

Când n-o să fiu altceva decât un cântăreț la duș

Ca să regăsesc iubirea inițială a obrazului tău devenit palid

El a cântat Jocuri interzise *pentru prieteni adormiți, Nostalgia*

Cu ea voia să aibă un bebeluș fără glumă

Ne-a luat amețeala pe picioroangele noastre de bazar

Pentru mâine copiii noștri palizi ceva mai bun, un vis, un cal

Eu voiam ieșirile din port în bărci cu pânze, noaptea să steargă stelele

Trăiesc în sfere în care cei mari n-au ce căuta

Dar înțelegeți-mă, o djellaba nu e ce trebuie în climatul nostru

Ea crea că sunt cântăreț, călător incognito, turnee, sonorizare, fete plânse, admirație

Să construiesc turnuri din carton albastru în care să-și pună băieții jocurile

Și eu am visat cimpoaie. Am terminat acum, zi-mi, ce te amuză?

Antoine și cu mine eram de acord în privința fiecărei pepite. Ascultând „Le Bagad de Lann-Bihoué”, la versurile

Nu-ți vedeai viața așa.
Tapioca supă și salsifi.
Ne merge tuturor la fel, binișor, binișor,
Marea aventură Tintin…

ne-am sărutat.

Și a fost bine.

Beau din același pahar,
Fără să se scape din ochi.
Rosteau aceeași rugăciune,
Să fie mereu, mereu fericiți.
Prin moloz își zâmbeau
La micul bal care se chema
Care se chema
Care se chema
Care se chema[33]*…*

De la Souchon la Bourvil,

Și a fost bine.

40

21 octombrie 2010

În seara morții lui Blanche, înainte să sosească doctorul Pieri, Colette a scos toate pozele lui Agnès pe care Blanche le prinsese cu piuneze pe pereții camerei ei și le-a pus în cutia lor. O cutie de pantofi pe care Blanche o învelise în hârtie roz. A pus-o lângă colecția ei și a închis ușa dulapului.

Colette așază casetofonul și casetele în valiza cea mare. Vocea lui Blanche și a ei vor pleca în călătorie spre cea mai frumoasă destinație, acasă la Agnès și Ana. Apoi îl sună pe Louis: „Mâine-dimineață să vii să iei valiza pe care am pregătit-o pentru Agnès, vreau s-o ții la tine și să i-o dai după ce mor". Louis îi răspunde: „Fii serioasă, Colette, n-o să mori acuma". Ea îi dă replica: „Ba da".

În noaptea asta se împlinesc treizeci și opt de ani de când a adus-o pe Agnès pe lume. De când a devenit mătușă. De când a văzut-o, a învelit-o într-o păturică și le-a dat-o lui Blanche și lui Hannah, deși ar fi vrut s-o păstreze. Dar lucrul acesta nu l-a dezvăluit nimănui. Treizeci și opt de ani de când l-a văzut pe Jean devenind tată, aplecându-se asupra fetiței de parcă ar fi fost o sfântă, sărutând-o.

Ia dicționarul așezat sub consola pentru televizor, lângă sticla de whisky a doctorului Pieri. E prima oară când îl deschide la cuvântul „mătușă". De obicei îl folosește la cuvintele

încrucișate. „Mătușă: substantiv feminin, sora unuia dintre părinți; soția unchiului. Nană (familiar): mătușă.” Colette zâmbește și închide dicționarul.

Se întoarce la valiză, se asigură că e bine închisă, șterge cu un gest mașinal praful de pe ea, o pune la vedere pe masa din bucătărie. Valiza aceasta e cea cu care a plecat acum cincizeci de ani de la femeia care a adus-o pe lume, ca să-și facă ucenicia la Mokhtar. Această valiză îl reprezintă pe Blaise, care i-a strecurat bani în buzunar când era la ananghie.

În 27 septembrie 1986, Blaise se află în aripa muribunzilor dintr-un spital parizian. E în izolare, ca un asasin. Cu mulți bani și semnând tot felul de angajamente, Eugénie de Sénéchal reușește să-l ia acasă, astfel încât să se stingă demn în patul lui. În Franța se vorbește despre SIDA ca despre ciuma homosexualilor. Colette, care comunică frecvent cu Eugénie, a înțeles cât de urgent e să ajungă la Blaise. Nu l-a mai văzut din 1973. Jean trece adesea pe la el când are concerte la Paris. Uneori o sună de acolo pe Colette. „Ți-l dau pe Blaise”, îi spune fratele ei. „Ce mai faci, Colette? - Bine, dar tu? - E frumos la Gueugnon? - Așa și-așa. - Pe ce loc e echipa? - Ne menținem. - Am fost la concertul lui Jean, a fost ametitor. Te sărut. - Și eu.”

Firul s-a rupt, pentru că ea n-a citit niciodată *Eternitatea.* Primul roman al lui Blaise. Duminică, 18 septembrie, Aimé, care ține s-o însoțească, vine s-o ia la șapte dimineața din fața atelierului. În Franța începe să se știe că boala de care suferă Blaise se transmite numai prin sânge și raporturi sexuale, dar mulți refuză să se apropie de bolnavi.

Când Colette își vede prietenul din copilărie descărnat și acoperit cu pete maronii și violacee, se agață de el de parcă ar vrea să-l rețină sau să plece cu el. Blaise e întruchiparea suferinței. Sistemul lui venos e legat la o pompă de morfină care se declanșează la intervale regulate. În rezervă plutește un miros insuportabil de putrefacție. Aimé pune o mână alinătoare pe umărul ui Colette.

Blaise deschide ochii, o recunoaște, schițează un surâs. Își mută privirea spre Aimé. Colette face prezentările. Blaise îngaimă: „Soțul tău e foarte frumos”. Aimé roșește. Colette a adus cu ea *Eternitatea* și o scoate din poșetă.

— Vrei să-ți citesc? îl întreabă zâmbind.

— Te rog, murmură Blaise.

Colette citește romanul cu glas tare. Blaise ațipește uneori, deschide ochii adesea, o roagă pe Colette să-l țină de mână. La ultimele capitole ale cărții, Eugénie ii se alătură, dă ocol patului și ia cealaltă mână a lui Blaise.

„Ființa pe care o adori” sunt ultimele cuvinte ale romanului. Când Colette le rostește, Blaise a plecat deja. După ce ies năuciți în stradă, Aimé îi spune:

— Te duc la mare.

Nu scot nici un cuvânt pe drum. Începe să se însereze. Dorm la hotelul Flaubert de la Trouville. A doua zi se trezesc pe malul mării, cerul e albastru, curat. Mareea e joasă.

Fluxul ajunge până la ei la ora unu. Colette se scaldă în lenjeria de corp. Blaise e cel care a învățat-o să înoate. Acum înaintează prin valuri murmurând:

„Ființa pe care o adori, ființa pe care o adori, ființa pe care o adori…” Lacrimile ei se amestecă cu apa sărată. Aimé și Colette își petrec după-amiaza întinși unul lângă celălalt pe nisip, înveliți în păturile pe care le-au cumpărat de la Monoprix, pe cheiul Fernand-Moureaux.

Le-a păstrat, le așază pe pat. Se pregătește de culcare. E cam frig. Trage păturile peste ea. Caloriferul din dormitor are o problemă, trebuie să-i spună lui Louis, închide ochii. Invocă o amintire. De fiecare dată aceeași: ziua de 19 iulie 1976. Iese din baie. Ceafa și fața îi sunt ude. Aimé o așteaptă în camera de zi, ea poartă tricoul lui, și-a desfăcut părul. Aimé, care cobora acul de safir pe discul cu ABBA, își întrerupe gestul văzând-o și rostește aceste cuvinte: „Ce frumoasă ești, Colette!”

41

31 octombrie 2011

Așezată la soare pe terasă, privesc peisajul care-și schițează primele culori de toamnă. Parcă nu-mi vine să cred ce frumos e locul acesta. Ce noroc am avut. Casa mea din Burgundia. Am cumpărat-o de la Antoine în vară. Era 22 iulie și ploua torențial.

Ana a plecat cu el la gară. O să mă duc și eu la Paris mâine. Lungesc cât pot timpul petrecut aici, și în plus am o întâlnire.

Am petrecut weekendul cu fiica mea. Am găsit la Emmaüs un pian din 1889 pe care l-am restaurat în întregime. Ea a studiat, așa cum făcea și tata, Chopin, Mozart, Liszt și Bach. Au răsunat între pereții casei ore în șir. Iar formula lui Pascal Amoyel, concertist și fenomenal profesor de muzică al Anei, mi-a venit dintr-odată în minte: „De treizeci și cinci de ani îl cânt, și rămâne un mister. Bach înseamnă infinitul pe care-l atingi cu vârfurile degetelor”.

La fel și viața. Faci din viața ta ce ai chef să faci și nu știi că o posezi la infinit. Până la moarte. Doar dacă nu ești compozitor. Pictor. Sculptor. Cineast. Scriitor. Căutător de aur. Charlie Chaplin e aici pentru totdeauna.

Cum casa e foarte izolată, văd și aud rarele mașini care ajung în cătunul unde patru familii, printre care și a mea, împart mii de hectare de pășuni, de păduri, de drumuri și de râu.

Méhariul lui Lyèce urcă spre mine. E punctual. Ne-am dat

întâlnire acum un an, la Petit Bar. Ar fi trebuit să ne vedem acolo, dar asta se întâmpla înainte să cumpăr casa. Lyèce a preferat să facem aici „predarea-primirea”.

Mi-am pus romanul într-un plic. Încă nu l-am trimis vreunui editor. Îl aștept pe Lyèce. Să aflu cum stă el. Vreau să luăm startul în același moment. Ca atunci când eram copii și plecam de la o linie trasată cu creta ca să ne întrecem. Câștiga de fiecare dată. Urmat de Hervé. Adèle și cu mine eram în spatele lor, la egalitate. Coboară din Méhari cu mâinile goale. Îmi ascund dezamăgirea în spatele unui zâmbet. Urcă treptele până la mine și mă sărută. Își ridică puloverul, și-a ascuns manuscrisul dedesubt, i-a vârât în betelia blugilor.

— Dacă ți-ai fi văzut figura când am coborât din mașină! Țip de bucurie. Mi-l dă. Foile sunt legate. Îl strâng la piept așa cum o faci cu un copilaș.

— L-ai terminat?

— Cred că da.

— Nu mai am răbdare. Cum se cheamă?

— *Se ivesc zorii…* Ca piesa lui Grand Corps Malade[34].

— Îmi place la nebunie cântecul ăsta. E și titlul unui film de-al lui Marcel Carné.[35]

Îmi zâmbește.

— Jean Gabin.

— Ei bine, da, Jean Gabin… Și Arletty.

— Ești bine?

— Da.

— Și Line?

— E minunată... Nu credeam că pot să existe oameni ca ea.

— Îți fac o cafea?

— Da. Și al tău? L-ai terminat?

— Cred că da, îi spun întinzându-i plicul. Cum am promis.

— Se cheamă tot *Hannah Ruben?*

— Nu, am schimbat pe parcurs.

— Ai schimbat titlul?

— Da.

— Care e cel nou?

— *Nana.*

---

[1] Referire la piesa „Le Métèque” lansată de Georges Moustaki în 1969.

[2] Fragment din piesa „Le Coup de soleil” lansată de Richard Cocciante în 1980.

[3] „T’en va pas” („Nu pleca”) - piesă interpretată de Elsa Lunghini, lansată în 1986.

[4] *Vara pe o panta lină,* film din 1987 regizat de Gérard Krawczyk. Pauline Lafont joacă rolul lui Lilas, o tânără senzuală care trezește pasiune și invidie.

[5] „Il a neigé sur Yesterday” - piesă lansată de Marie Laforêt în 1977, cu referire la destrămarea formației Beatles din 1970.

[6] Până în 2017, sediul poliției judiciare și al prefecturii de poliție din Paris.

[7] În franceză, avenir înseamnă „viitor”.

[8] Versuri din cântecul „Mon amie la rose” interpretat de Françoise Hardy.

[9] Pierre Bellemare (1929-2018) - scriitor și om de radio și televiziune francez cu o popularitate excepțională.

[10] Între 2001 și 2018, societate franceză cu capital majoritar de stat specializată în energia nucleară.

[11] Versuri din piesa „Vertiges de l'amour" interpretată de Alain Bashung.

[12] În franceză, maimuță femelă; cu sens peiorativ, femeie urâtă. Cele două cuvinte se pronunță asemănător.

[13] „Insensiblement", celebru cântec compus în 1941 de Paul Misraki și interpretat prima dată de Ray Ventura.

[14] „Les Passantes" - „Trecătoarele", titlul unei poezii de Antoine Pol pe care Georges Brassens, transpunând-o în cântec, a făcut-o celebră.

[15] Aluzie la filmul *Vincent, François, Paul... et les autres* realizat de Claude Sautet în 1974.

[16] „Coasta frumuseții", zonă de litoral din sud-vestul Franței situată la nord de estuarul fluviului Gironde.

[17] Personaj din cultura populară franceză, un ștrengar nu foarte inteligent, dar simpatic.

[18] „Il venait d'avoir 18 ans", piesă lansată de Dalida în 1973

[19] În franceză, *été* înseamnă „vară".

[20] Filmul de debut al lui Sophie Marceau, lansat în 1980, care a creat un adevărat fenomen de societate; eroina este o adolescentă de treisprezece ani care vrea să-și aleagă drumul în viață.

[21] „E în regulă, mama, e în regulă / E în regulă, mama, oricum faci tu." (în limba engleză în original).

[22] „Avec le temps", cea mai cunoscută piesă a lui Léo Ferré, lansată în 1971.

[23] Cuvinte notate de scriitorul Henri Caiet (1904-1956) cu puțin înainte de a muri.

[24] Personaje din romanul *Mizerabilii* de Victor Hugo, întruchiparea cuplului lipsit de orice scrupul.

[25] În franceză, *blanche* înseamnă „albă”, iar nota de doi timpi este reprezentată printr-un oval gol.

[26] În cinematografele din Franța, începutul și sfârșitul calupurilor publicitare sunt marcate de secvența descrisă mai sus. Profesia personajului îi aduce un omagiu lui Jean Mineur (1902-1985), pionier al publicității franceze.

[27] „Chanter, c’est lancer des balles” - piesă lansată în 1993.

[28] „Le temps qui court” - piesă adaptată după „This Could Be Magic” de Barry Manilow și interpretată prima oară de Alain Chamfort în 1975.

[29] Celebru actor francez din prima jumătate a secolului XX; unul dintre cele mai bune roluri ale sale în cinematografie a fost în *Quai des Orfèvres* de Henri-Georges Clouzot (1947).

[30] Referire foarte populară la poezia „Inventaire” de Jacques Prévert (1900-1977), însemnând enumerare heteroclită.

[31] Titlurile unor cântece interpretate de Alain Souchon.

[32] Le Bagad de Lann-Bihoué - ansamblu al Marinei naționale franceze care interpretează muzică tradițională bretonă.

[33] Fragment din piesa „C’était bien” sau „Le petit bal perdu”, lansată de Juliette Gréco și preluată de Bourvil.

[34] Le jour se lève”, piesă din 2006 a artistului Grand Corps Malade.

[35] „Tradus în limba română ca *Noaptea amintirilor*.